Fascicola 9. p. I.—1931

IOAN NECULCE

BULETINUL MUZEULUI MUNICIPAL IAŞI

DIRECTOR: GH. GHIBĂNESCU

SUMAR:

I. **Studii**: Sever Zotta. Despre neamul Cantemireştilor (pag. I—40); **Gh. Ghibănescu.** Sămile visteriei Moldovei pe 1764, seria II-a (pag. 41—62); **Scarlat Calimachi.** Un nou izvor istoric despre Ioan Vodă cel Cumplit (pag. 63—82).

II. **Documente:** A. *Locuri.* Gh. Ghibănescu. Din actele Epitropiei Casei Sf. Spiridon; 6 doc. între 1714—1751 (ograda spitalului Central); 6 doc. între 1723—1796 (idem); 6 doc. între 1729—1753 (idem); 3 doc. între 1758—1760 (idem); 5 doc. între 1755—1761 (idem); 29 acte între 1758—1853 (idem), [pag. 83—120]; 20 doc. şi regeste a locului Ana Pralea (pag. 121—128); 30 doc. a caselor Institutului Gregorian între 1667—1835 (pag. 129—147); 2 doc. casele Apostol peaveţ între 1742—1761 (pag. 148); 7 doc. a caselor Aghenţiei Nemţeşti între 1757—1847 (pag. 149—152); 3 doc. a ţintirimului de la Moara de Vânt între 1838—1840 (pag. 153—155); actul fabricei de cărămidă a lui Cihac, din Păcurari (pag. 156).

B. *Lucruri.* Gh. Ghibănescu. Primele 11 hrisoave de miluiri domneşti Casei Spitalului Sf. Spiridon între 1756—1759; 7258 Febr. (pus în butuci); 7273 Ghenar 29 (preţul caşcavalului); 7269 (Primul buget al Epitropiei Sf. Spiridon); 7268 Mai (Aventarion averii bis. Sf. Spiridon (pag. 157—176); 7 doc. între 7256—1776 a morii de postav de la Chipereşti (pag. 177—180); 1803 Sept. (o măsură de apă hatm. C. Ghica); 11 doc. pentru apa de la Spitalul Paşcanu din Tataraşi între 1850—1856 (pg. 182—186); 4 doc. între 1765—1823 apa la Sf. Spiridon (pag. 187—190).

C. *Persoane.* Gh. Ghibănescu. Familia Greceanu din Moldova (pg. 191—219).

III. **Manuscripte.** Gh. Ghibănescu. Din Lestviţa lui Ioan Scărariul, (prefeţele), scrisă de *Varlaam* ieromonahul măn. Secului cătră 1618 (pag. 220 seqq).

(Partea a *doua* a fascicolei a 9-a va apare în cursul anului 1932).

IAŞI
INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE „VIAŢA ROMÎNEASCĂ" S. A.
1931

AVIS

Preţul Fascicolei	I,	apărută în	1921	e de	60	lei
„ „	II,	„ „	1922	„ „	90	„
„ „	III,	„ „	1923	„ „	250	„
„ „	IV,	„ „	1924	„ „	250	„
„ „	V,	„ „	1925	„ „	200	„
„ „	VI,	„	1926 27	„ „	250	„
„ „	VII,	„	1928	„ „	250	„
„ „	VIII,	„	1929—30	„ „	250	„
Fascicola	IX,	pe anul	1931	„ „	200	„

Toate la un loc se expediază recomandat contra plăţei de 1800 lei.

Mandatele poştale să se trimeată pe adresa D-lui MIHAI COSTĂCHESCU, casierul Muzeului Iaşi, stradela Bucşinescu No. 6.

Corespondenţa ce priveşte Redacţia să se adreseze D-lui GH. GHIBĂNESCU, Directorul Buletinului, str. Rafail nr. 1 Iaşi.

Persoanele, cari vor binevoi a dona orice obiect pentru Muzeul Municipal, se vor adresa D-lui SEVER ZOTTA, Conservatorul Muzeului, strada Cuza-Vodă, în curtea Bisericei Golia.

„Scopul Societăţei Istorico-Arheologice a Muzeului Municipal Iaşi este de a publica un BULETIN, cu cuprins istoric şi arheologic, care va cuprinde acte de proprietate, sau de interes public, care privesc Iaşii, inscripţii lapidare, acte ale bisericilor din Iaşi, vederi fotografice ale monumentelor din Iaşi, hărţi, planuri, facsimile, genealogii, documente de importanţă istorică sau economică, ce privesc Moldova întreagă".

Marelui meu ... omagiu Gh. Ghibănescu 1932 april 9 București

Fascicola 9. p. I.—1931

IOAN NECULCE

BULETINUL MUZEULUI MUNICIPAL IAŞI

DIRECTOR: GH. GHIBĂNESCU

SUMAR:

I. **Studii:** Sever Zotta. Despre neamul Cantemireştilor (pag. I—40); **Gh. Ghibănescu.** Sămile visteriei Moldovei pe 1764, seria II-a (pag. 41—62); **Scarlat Calimachi.** Un nou izvor istoric despre Ioan Vodă cel Cumplit (pag. 63—82).

II. **Documente:** A. *Locuri.* Gh. Ghibănescu. Din actele Epitropiei Casei Sf. Spiridon; 6 doc. între 1714—1751 (ograda spitalului Central); 6 doc. între 1723—1796 (idem); 6 doc. între 1729—1753 (idem); 3 doc. între 1758—1760 (idem); 5 doc. între 1755—1761 (idem); 29 acte între 1758—1853 (idem), [pag. 83—120]; 20 doc. şi regeste a locului Ana Pralea (pag. 121—128); 30 doc. a caselor Institutului Gregorian între 1667—1835 (pag. 129—147); 2 doc. casele Apostol peaveţ între 1742—1761 (pag. 148); 7 doc. a caselor Aghenţiei Nemţeşti între 1757—1847 (pag. 149—152); 3 doc. a ţintirimului de la Moara de Vânt între 1838—1840 (pag. 153—155); actul fabricei de cărămidă a lui Cihac, din Păcurari (pag. 156).

B. *Lucruri.* Gh. Ghibănescu. Primele 11 hrisoave de miluiri domneşti Casei Spitalului Sf. Spiridon între 1756—1759; 7258 Febr. (pus în butuci); 7273 Ghenar 29 (preţul caşcavalului); 7269 (Primul buget al Epitropiei Sf. Spiridon); 7268 Mai (Aventarion averii bis. Sf. Spiridon (pag. 157—176); 7 doc. între 7256—1776 a morii de postav de la Chipereşti (pag. 177—180); 1803 Sept. (o măsură de apă hatm. C. Ghica); 11 doc. pentru apa de la Spitalul Paşcanu din Tataraşi între 1850—1856 (pg. 182—186); 4 doc. între 1765—1823 apa la Sf. Spiridon (pag. 187—190).

C. *Persoane.* Gh. Ghibănescu. Familia Greceanu din Moldova (pg. 191—219).

III. **Manuscripte.** Gh. Ghibănescu, Din Lestviţa lui Ioan Scărariul, (prefeţele), scrisă de *Varlaam* ieromonahul măn. Secului către 1618 (pag. 220 seqq).

(Partea a *doua* a fascicolei a 9-a va apare în cursul anului 1932).

IAŞI
INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE „VIAŢA ROMÎNEASCĂ" S. A.
1931

BULETINUL «IOAN NECULCE»

FASCICOLA IX, PARTEA I-a

Fascicola IX-a (1931)

IOAN NECULCE
BULETINUL MUZEULUI MUNICIPAL, IAŞI

Despre neamul Cantemireştilor

(Urmare)

II
Un „frate" necunoscut al lui C. Cantemir Voevod

Mărturiile privitoare la neamul Cantemireştilor, înainte de Domnia lui Constantin (1685), sunt foarte rare; un indiciu că familia n'avea nici supt acest nume, nici supt cel de Silişteanul, numeroase moşii, ale căror documente ar fi putut să ni transmită, ca la alte familii boiereşti, date suficiente pentru alcătuirea unei genealogii complete [1]).

Cronicarii se contrazic, atât în ce priveşte originea, cât şi starea socială a familiei, Astfel *N. Costin,* care surprinde prin laudele sale la adresa lui C. Cantemir [2]), de a căruia sabie căzuseră capetele Costineştilor, poate căzând în extrem, de teamă de a nu fi bănuit de părtinire, scrie: «Carele *din boierie era numit Cantemir,* ce au fost clucer mare la Domnia Ducăi Vodă: *om de ţeară, moldovean drept, fiind dela Tobac* [3]) *de la locul lui* [4]). *Neculce,* din contra, pretinde că «*au fost de oameni proşti, dela ţinutul Fălciului*» [5]) şi în privinţa ţinutului de origine pare mai bine informat de cât asupra stării sociale a lui Cantemir, el fiind dintre cronicari *singurul,* care afirmă originea «din oameni proşti», adecă de rând, însă cu oarecare motivare a părerii sale: *incultura* lui [6]). Am văzut însă, mai sus, că incultura lui Cantemir era datorită sărăciei după moartea prematură a părinţilor; deci această împrejurare nu ni dă un criteriu pentru originea lui din punctul de vedere al stării sociale.

Ceilalţi cronicari, *Mustea* [7]) şi *Amiras* [8]) îi zic «*chiar pământean din părinţii lui*», cu alte cuvinte mai legat de pământul Moldovei decât alţii, prin o stăpânire *veche* teritorială.

Cuvintele lui Costin «*om de ţeară, moldovean drept*» sunt întrebuinţate de el şi faţă de *Dabija Vodă* [9]), iar *Miron Costin* se exprimă exact cu *aceleaşi cuvinte* despre *Ştefan Tomşa Vodă* [10]). Rezultă că prin «om *de ţeară, moldovean drept*» este a se înţelege nobil (mazil) vechiu, autohton, a cărui origine nu se cunoaşte, neamul lui fiind «*ab antiquo*» în ţară [11]). Insuşi *Neculce* pare să recunoască că legăturile lui Cantemir cu boerimea ţării erau vechi, pe baza *originei* lui, când scrie: «cu boerii trăia bine până la

1) De fapt la noi este o imposibilitate să se facă genealogii complete, în sens occidental, din cauza lipsei unor registre vechi de stare civilă.
2) *Let.* II, 35.
3) Bolgrad, în Basarabia de sud.
4) *Let.* II. 1. c.
5) *Ibid.* 230.
6) «Om prost mai de jos *că nici carte nu ştia*», Ibid. 226.
7) *Ibid.* III, 24.
8) *Ibid.* 109.
9) *Ibid.* 5.
10) *Let.* I, 26.
11) La germani avem expresia potrivită «*Uradel*» spre deosebire de «*Briefadel*».

o vreme pentru că era *om de jeară* şi-i ştia pre *toţi*, tot anume pe carele cum era [1]." Dacă ar fi fost din «proşti», nici cariera slujitorească boierească nu l'ar fi putut pune în legătură cu cercuri atât de largi ale boerimei exclusiviste [2]).

Dealtfel, dacă arătările lui D. Cantemir sunt exacte, *tatăl* lui Cantemir, *T. Silişteanul*, a fost *boernaş*, *Vel Căpitan de codru*, boerie cu caracter milităresc, în rang, mai târziu, între Vel Căpitan de Tecuci şi Vornic de Poartă [3]).

Totuşi legăturile de afinitate din tinereţea lui Cantemir sunt cu persoane în situaţii foarte modeste. Astfel în 7132 (1623—24), când n'avea decât 11—12 ani, poate cu prilejul morţii tatălui său, capătă el dela «Păuţa, femeia lui Nichifor Iuzbaşa [4]), fata Parascăi şi dela nepotul lor Gheorghe sin Popa Cîrstii», o parte în Buburuzi, fiindu-le «*fin din botez*» [5]) Inrudirea aceasta sufletească însă, nu trebue să ne *deruteze*, deoarece *Buburuzii*, acum *Ivăneştii* (Fălciu) au fost *învecinaţi* cu *Urlaţii* (c. 5 km.) şi *Siliştenii* (c. 12 km), iar obiceiul cerând ca copiii să fie imediat botezaţi, era firesc să se recurgă la serviciile vecinilor, mai ales dacă se putea nutri şi speranţa unei arondări teritoriale de pe urma legăturilor sufleteşti.

Tot din cauza vecinătăţii se explică şi o altă legătură sufletească, asemănătoare, a lui Cantemir cu neamul răzăşesc, însă vechiu, *Buga* din *Chilieni* (Tutova). In 7183 (1667) Apr. 6, printr'un zapis scris în *Ceucani* (v. m. s.), *Gh. Buga fiul lui T. Buga* mărturiseşte că «amŭ venit la dumnelui *Cantemir Sârdariul* ş-amŭ luat un cucon a dumisale pe *Antiohie* să-mi fie *ficior de suflet* şi să mă ocrotească până voi fi cu suflet şi după moarta [6]) me să aibă dumnelui a mă griji până la anul şi a mă pomeni». In schimb dă lui Cantemir «un bătrân» (parte răzăşească) din *Chilieni* ş. a [7]).

Chilienii sunt aproape de *Movilenii* (c. 8 km.) unde Cantemir făcuse în 1673 şi 1674 următoarele cumpărături, precum reiese din două laconice regeste de documente [8]):

7181 [9]) (1673) Mart 11 «Zapisul lui Iordachi nepot Dabijii Pah(a)rnicului, prin care au vândut *fratelui* său lui *Cantemir* a sa driaptă ocină şi moşii din sat din *Movileni*, din Cicoveni şi din Mireni».

7183 (1674) Oct. «Zapisul lui Petre Bogdan că au vândut părţile sale de moşie din *Movileni*, Cicoveni şi din Mireni şi altele lui *Cantemir*».

Moşiile acestea le găsim în 1776 în proprietatea lui Manolachi Bogdan Vel Vornic (decapitat 1778) nepotul de fiu al lui Lupul Bogdan şi al Ruxandei Cantemir. Documentele acestor moşii de pe valea Pereschivului cel mic au ars în 24 Sept. 1766 în başca clopotniţei M-rei Dancul din Iaşi [10]). Deci pe lângă indiciul vecinătăţii, avem şi pe cel al eredităţii pentru identificarea acestui Cantemir, dealtfel nume unic în secolul al XVII-lea. Cine a fost însă «*fratele*» Iordachi? Cercetările au fost anevoioase, din cauza lipsei numelui patrimonic, sau a unei boerii. Totuşi am putut să-l identificăm

---

1) *Let.* 1. 26.

2) Se cunoaşte cazul lui Lupu Colivarul făcut Vel Visternic de Antioh Cantemir în 1705: «văzându-l mazilime (nobilimea) că este de neam prost, li se stricară inimile tuturor şi voia, că nu li era cu cinste să meargă la gazda lui». (*Let.* II. 284).

3) Iorga *Stud. şi Doc.* XXII, 25 rel. la anul 1775.

4) In text Iuzbar, probabil rău tipărit, v. şi Iorga, *Ist. Lit. Rom. în sec. XVII-lea*, II, 298, n. 3.

5) Ghibănescu în «*Archiva*» din Iaşi I, 408.

6) *Sic.*

7) Com. de d-nul N. Docan, v. Anexe.

8) *Arh. Stat, Iaşi.* Lit. B. 436, Dos. 36. F. 145.

9) Anul e greşit transncris în regest, ҂зрла în loc de ҂зрпа, o greşală foarte explicabilă din cauza asemănării literelor.

10) *Arh. Stat. Iaşi*, Tr. 1349 Dos. 575, F. 90.

prin următorul rezumat; «Anul 1686 Iulie 14. Col. Academiei. Un zapis din Iaşi 7170 (1662) Iunie prin care *Ănăsia fata Dabijei ce au fost vel Paharnic, nepoata lui Nadabaico ce au fost vornic mare* şi cu *fiul său Iordachie* vând nişte ţigani lui Pavelaşco feciorul lui Bojoae. Iscălesc între marturi: Catargiu, Este întărită vânzarea cu uricul dela Constantin V. V. (Cantemir) din 7194 (1686) Iulie 14. Contrasemnat de Velicico Costin Hatman»[1]).

Reiese că Iordachi «*fratele*» lui Cantemir, a fost *nepot de fiică lui Dabija Pah.*, sus menţionat. Se pune însă întrebarea ce fel de frate a fost el? Frate din *amândoi* părinţi credem că *nu*, întrucât mama lui Cantemir se chiema *Maria*. Se pare deci că a fost sau frate numai după tată, din a doua soţie a lui T. Silişteanul, sau cumnat, sau în fine văr primar[2]). In orice caz a fost o înrudire *apropiată* între Iordachi şi Cantemir şi aceasta, ca şi gravitaţiunea lui Cantemir spre *Bârlad*, dau cercetărilor cu privire la originea familiei *o altă îndrumare*. S'ar putea obiecta că omiterea numelui lui Cantemir în actul de vânzare indică o înrudire mai îndepărtată. Se ştie însă, că în 1662 Cantemir se afla în Ţara-Românească. Omiterea este deci foarte explicabilă.

Inrudirea între Iordachi şi Cantemir pare să fi fost *de sânge*, căci moşiile *Movileni* şi *Cicoveni* aparţinuseră *Schivei, soţiei lui Dabija Pah.* fiicei lui Cârstea Ghenovici (Gheonevici) Mare Vornic[3]). Este deci puţin probabil că ar fi fost cumnaţi. Cumpărătura, ce o face Cantemir dela *P. Bogdan* se explică prin înrudirea cu *Iordachi*, nepot de soră al soţiei Maria, a lui P. Bogdan, altă fiică a lui *Dabija*[4]).

Acesta a fost *fiu legitim*[5]) al *lui Drăghici Nădăbaico* Vel Vornic (căsătorit, cu o Stanca[6]) fiul, sau nepotul acelui Ioan Nădăbaico Vornic (numit şi Năbădaico) al lui A. Lăpuşneanu, care, în 1554, fu însărcinat să scoată în numele Sultanului, pe Mircea III Ciobanul, din scaunul lui[7]).

1) Urechia *Miron Costin*, I, 712.
2) v. N. Docan «Frate» în «*Arhiva*» din Iaşi, XI, 431 urm.
3) Uric. XXI, 258 şi *Arh. Stat. Iaşi*, Lit. B. 436, Dos. 36, F. 145.
4) Com. de d-nul N. Docan.
5) Com. de d-nul Docan, descendent prin P. Bogdan din Dabija Pah.,
6) Rev. «*Arhiva*» din Iaşi, II, 117. Să fi avut însă încă o soţie, Salomia fiça Bascinei, nepoata Stanei. Com. de d-nul Docan.
7) I. Bogdan, *Vechile Cronice Moldoveneşti până la Urechia*, 170 şi 220. Cronicarul (Eftimie) îl numeşte aici pe *Nădăbaico* пръваго от сановникь свонхь, adecă *pe cel dintâiu dintre boeri lui.* (сановникь. *Plurimum habens dignitatis* v. Dict. „Trilingue" Peterb. 1704). De fapt îl găsim pe *I. Nădăbaico* în *fruntea boerilor* în câteva documente: 7062 (1554) Martie 1 (Ghibănescu Isp. şi Zap. I, 105) şi Mart 17 (Id. Uricar XVIII, 473.) şi 7063 (1555) Mai 9 (Arh. ist. I. 111).

Şi *Drăghici Nădăbaico* a fost un boier mult timp întrebuinţat în diferite funcţiuni de către P. Schiopul, Ştefan Răzvan, Ieremia Movila, Constantin Movila, Ştefan Tomşa şi Radu Mihnea. Prima lui boierie însemnată pare se fi fost cea de *Pârcalab de Orheiu* în 1583 (*Iorga în Hurm. XI 899*). După 2 ani a fost *Spătar*, (*Ibid.*) funcţie, care o păstrează până în 1591, *(Uric. XVIII, 499.)* anul emigrării lui Petru V. V. Supt Ieremia Movila apare ca *Pârcălab de Neamţ* în 1602 (Rev. *Arhiva* XXVI 24—25). Supt Constantin Movilă e *vel Vătav de Vaslui* în 1609, (Iorga, Stud. şi Doc. VI, 533) şi ajunge *Vel Vornic* în 1610. (*Arch. Stat. Iaşi*, Tr. 1785, Op. II, 2036, Dos. 20. F. 77—78) boerie care o păstrează până în 1613 („*Archiva*" XXVI, 97), cu toată schimbarea regimului şi a luptei de la Cornul lui Sas. In 1614 e menţionat ca *fost Vornic* (*Creşterea Colecţiunilor Acad. Rom.* 1907, 40). In 1617, supt Radu Vodă ocupă iar vechia lui boerie de *Pârc. de Neamţ* (*Uric. XVIII.* 488). Supt Gaspar V. V. în 1620 este încă în viaţă fiind menţionat ca *Vornic* (*Arch. Stat. Iaşi*, Dos. cit.). A avut un rol şi în scurta Domnie a lui Răzvan. Intr'o scrisoare din 3 Sept. 1595 a Cancelarului polon Zamoyski către Sigismund Bathory, e astfel menţionat: „*tum Rosvanus, tum Nadibacko Valachus, qui Tartaros observabat*" (*Iorga în Hurm.* XII, 102).

Pentru deplina înţelegere a celor expuse, trebuie să ni amintim principiile dreptului de preemţiune, conform cărora nu se puteau vinde moşii decât *rudelor* şi numai în lipsa, sau în urma refuzului lor, *vecinilor* şi numai în lipsa, sau în urma refuzului acestora, *străinilor*. Indiciile deci, sus menţionate, privitoare la amestecul lui Cantemir în moşiile Tutovene, ale neamurlor Nădăbaico şi Ghenovici au o deosebită importanţă şi dau indicaţiunei genealogice *„frate"* o anumită tărie. Din nefericire n'am putut să găsim numele tatălui lui Iordachi, deşi toţi ginerii lui Dabija Pah. ni sûnt cunoscuţi. Nădăjduim însă în cercetări ulterioare şi în întâmplări.

Cantemir a avut deci prin înrudirea cu neamurile Nădăbaico şi Ghenovici legături de rudenie cu o mare parte a boierimei Ţării de Jos, precum cu *Jorăştii, Paladeştii Bogdăneştii, Bujorenii,* (descendenţi din sora Schivei) *Costăcheştii, Costineştii, Racoviţeştii,* etc. şi este deci de înţeles de ce şi descendenţii lui au preferat alianţe cu unele din familiile acestea: *Racoviţa, Bogdan* şi *Paladi*.

A mai fost înrudit cu *Ilie Catargi* Vel Logofăt, care pretindea, în 1722, că nişte ţigani *„sânt drepţi ai d-sale de pe Nădăbaico Vornicul"* [1]). Cum Ilie Catargi a fost de două ori căsătorit, I° cu Elisaveta (Safta) Rosetti, nepoata de fiică a lui *Dabija* Vodă, II° cu Ecaterina, fiica lui Lupu Bogdan şi a Ruxandei *Cantemir,* şi amândouă familiile aveau amestec în moşiile rămase dela *Nădăbaico,* ni e greu să precizăm modul înrudirei. Totuşi reiese din testamentul lui Dabija Vodă [2]), că el avea cumpărături dela feciorii lui *Nădăbaico,* cu cari probabil a fost înrudit, Cantemir mai era înrudit cu *Mihalcea Durac,* „ginerele lui Busuioc Spatarul, care Bosioc au fost ginere lui *Nădăbaico* Vornicul" [3]) cu *Andrei Mihuleţ,* fost Părcălab, cunoscutul diac, alt ginere al lui Busuioc [4]) şi tatăl acelui Apostol Mihuleţ, Vel Spătar [5]) care fusese în 1711, împreună cu alţii, mijlocitor între D. Cantemir şi Petru cel Mare [6]) şi avuse o parte în Highidiş (Orheiu) dimpreună cu Callimachi (Călmăşul) [7]).

Interesante sunt legăturile neamului Cantemir, prin Nădăbaico, cu familia lui *Dabija Vodă,* a cărei origine este necunoscută. Nu pare să fie o întâmplare că Eustratie Dabija, are drept *nume patronimic* pe cel de botez [8]) al fiului lui Nădăbaico. Deasemenea indică o înrudire, precum am văzut, *cumpărăturile* lui Dabija Vodă în satele Sucmezăul şi Rogoazele (Putna) ale feciorilor lui Nădăbaico [9]). Intre moşiile lui Dabija Vodă se află şi satul *Mărhila* [10]), în care recunoaştem *Mărvila* lui Nădăbaico. In fine poate iar nu este o întâmplare că Cantemir se întoarse din Ţara Românească abia subt *Dabija Vodă* (Sept.

El a avut următoarele *moşii: Vâlceşti,* apoi numiţi Româneşti (Putna), *Sucmezău,* apoi numit Găureana (Tecuci), Mărvila, *Mărceşti* şi *Hriţeşti* (unde?) *Giurgeşti* şi *Vitorogii,* acum numiţi *Condrăcheştii* (Tecuci), moşii cari în 1642 făceau însă parte din ţinutul Adjud. (Creşterea, ibid.). Se pare că avea şi el părţi în Movileni, Cicoveni şi Mireni (Tutova, v. m. s) de oarece în moşiile acestea aveau în 1636 Feb. 12, părţi, pe lângă Schiva Dabija şi nişte *nepoţi* ai lui Dabija, cari atunci cu greu puteau să fie *descedenţi* ai Schivei. (Com. de d-nul Docan).

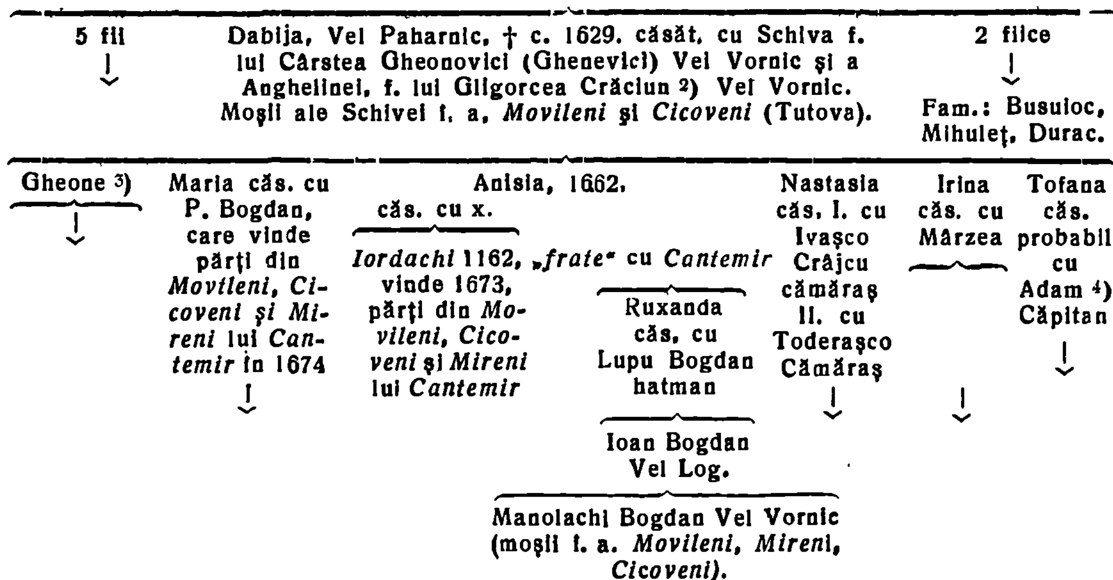
1) *„Trudi"* din Chişinău, I, 242.
2) *Arch. geneal.,* II, 59—62.
3) *„Trudi",* ibid. 243.
4) Ghibănescu *Doc. Basarabene* 53.
5) *Creşterea Col. Acad. Rom.* 1908, 262.
6) Iorga, *Doc. fam. Callinachi,* I, Pref XXXIV.
7) *Ibid.* XX. Andrei Mihuleţ a avut şi două fiice, pentru cari a vândut ţigani „de a făcut haine" (Creşterea, ibid.).
8) Răspândit atât la slavii de Sud, cât şi la cei de Nord.
9) *Arch. geneal.,* ibid. 62—63.
10) Iorga, *Stud. şi Doc.* VII, 318.

1661—Sept. 1665). Indiciile acestea nu pot să fie neglijate de către cercetătorii viitori ai originei lui Cantemir şi a lui Dabija, amândoi *«oameni de feară, moldoveni drepţi»*. Dealtfel alegerea *unanimă* [1]) a lui Cantemir ar fi fost, dată fiind mentalitatea boerimei veacului al XVII-lea, imposibilă, cu toată stăruinţa lui Şerban Vodă, dacă n'ar fi aparţinut unei familii vechi şi cunoscute. Pentru o mai uşoară orientare în problema aceasta genealogică, dăm deocamdată următoarea spiţă:

IOAN NĂDĂBAICO Vornic

?

DRĂGHICI NĂDĂBAICO Vel Vornic, 1583, 1620,
Căsătorit I. cu Salomia, f. Bascinei nepoata Stanei,
II. cu o Stanca

III. ANEXE

1.

Document din 7183 (1675) April 6

Cuprinsul: Gh. Buga, fiul lui T. Buga din Chilieni (Tutova) mărturiseşte că venind la (Ceucani) la Cantemir, serdarul, (viitorul Domn Constantin) a luat pe un fiu al lui, Antioh, (viitorul Domn) drept fiu de suflet şi i-a dat diferite proprietăţi în schimbul obligaţiunei din partea donatarului de a griji de donator în viaţă şi prin un an dela moarte.

„Adecă eu Gheorghie Buga, săn Toader Buga, scriu şi mărtoriscŭ [5]) cu cestu adevărat zapis al meu precumŭ amŭ avut ficiori şi emŭ căstorit [5]) prea toţi şi em înzăstrat den ce au fost prilejul meu şi ei ca nişte omeni tineri fiendŭ iuşri [5]) la mente

1) *Let.* II, 226.
2) Frumosul lui epitaf pus lui († 1570) şi mamei sale Maria de către Anghelina în 1599, se află în bis. M-rei Voroneţ din Bucovina. (Kozak, *Die Inschriften aus der Bukovina,* 108—9).
3) = Evghenie?
4) Ctitorul M-rei Adam (Fălciu).
5) Sic.

n'au cătat să mă grijască încă pănă-s viu, dar după morte me; deci şi eu printr-ace încă fiindŭ cu suflet amŭ vinit la dumnelui Cantemir sărdariul ş-amŭ luat un cucon a dumisale pe Antohie să-mi fie ficior de suflet şi să mă socotească pănă voiu fi cu suflet şi după martea [1]) me să aibă dumnelui a mă griji pănă la anul şi a mă pomeni, iar eu dau danii dumisali dreptŭ sufletul meu doaă pogoani de vie, care o am făcut eu singur din pădure mereae şi o livadă de pomi din valea Lupului din capul viei popei şi cu nuci cu tot, aşjidereale [1]) amŭ mai dat dumisali un bătrăn din sat din Chilieni, din vatra satului şi din cănpŭ [1]) şi din ţarină şi din fănaţ şi din pădurea şi cu vad de moară şi din tot locul cu tot vinitul, parte me de moşie şi de cumpărătură, cătă se va alege acista parte, care mai sus scriem, să-i fie dumisale driaptă ocină şi moşie în veci; iară cine să va ispiti din ficiorii mei, sau din sănmenţie [1]) me să străce danie me, după morte me, acela să fie treclet şi afurisit de Domnul nostru Isus HS. şi de preacurata şi cinăstita [1]) a lui maică şi de 318 oteţi, ce-u fost la săbor dintăi în Nicheia şi să-i fie petrecere lui cu Iuda întrun loc şi aşe şi să fie afurisit şi giudeţul fie carele ce va vre să străci danie ce-m tocmit eu după morte me şi cândŭ s'au făcut acesta zapis a fost dumnelui Scărlet Şerbul ce-u fost comis marea şi dumnelui Abăza vornicul de poartă şi dumnelui Pojoga căpitan şi Chiriac snă Neculce Bojoranul şi Iordache snă Costantin [1]) Ceucanul şi Zaharie snă Boga ot Chilieni şi Alesandru [1]) snă Buga ot tam şi pen mai mare credinţa aceşţi boeri au iscalit şi noi toţi ne-mŭ pus degetele şi eu popa Ghiorghiţŭ amŭ scris zapisul să-sştie. Şi iuzbaşe Bejan ot Călraş s-au tămplat.

Ceucani, vl[eato] 7138 m]i]s[i]ţă
April 6 dnij.

(s.) *Abăza vornicolo por[ţii].*
(s.) *Chiriiac sin Bujoran.*
(s.) *Toader Pojoga capitanul.*
(s.) *Iordachi snă Costantin ot Ciocani iscal.*
+ *Gheorghie Buga* + *Zaharie snă Buga* + *Sava Buganul*
+ *Toader Vierululu.*

Pe verso: Zapisul Chilienilor.

Note. Original la Acad. Rom. Ms. rom. No. 4081, f. 32. Comunicat de d-l N. Docan. Zapisul este deosebit de interesant, atât ca formă, cât şi ca fond. Scriitorul, preotul Gheorghiţă din Ceucani, se lupta greu cu ortografia, ale cărei inconsecvenţe sunt remarcabile şi ale cărei particularităţi, ca *„iuşri"*, *„martea"* în loc de *„moarte"*, *„aşjidereale"* în loc de *„aşijderea"* sunt alarmante şi recomendabile cercetării phsihiatricilor noştri. [2]).

Din punctul de vedere *juridic*, înfiarea este în flagrantă contrazicere cu codul nostru civil, (art. 309) care nu admite ca persoane care au copii, sau descedenţi legitimi, să adopteze. Totuşi, constatăm că Buga justifică adopţiunea prin faptul că a fost *neglijat* de fiii lui, uşori de minte, cari n'au căutat a'l griji „încă până's viu, dar după moartea me" şi prin faptul că i-a înzestrat. El şi-a făcut deci datoria de tată, iar ei l'au desconsiderat. Adopţiunea de faţă, care poate să intereseze pe cercetătorii vechiului nostru drept român, are deci caracterul desmoştenirei din cauza ingratitudinei. — „Un bătrân din sat din Chilieni" înseamnă, fireşte, nu un om bătrân, ci partea de răzăşie derivată de la unul din vechii stăpânitori ai satului. Neamul *Buga* zis şi Buganul, a fost un vechi neam de răzeşi din Chilieni, Cerneşti şi *Mireni*, pe valea Pereschivului [3]) şi poate înrudit cu Cantemireştii prin Schiva Dabija.

1) Sic.
2) Pădure „mereae" înseamnă evident p. „meree", (v. *Uricar*, XVII, 184), adecă continuă, dela mereu.
3) Com. de D-l Docan.

Fără înrudire premergătoare este greu de admis intimitatea raporturilor între Buga și Cantemir.

Ce privește martorii din zapis, *Șerbul — Comis* mare este evident identic cu *Șerbul Comisul*, socrul lui Ionașco Balș [1]. Abăza, este Istratie fiul marelui Comis Ionașco *Corol* [2], iar *N. Bojoranul* (= Bujoranul) este fiul lui V. Bujoreanu Staroste (de Focșani?) și al Anghelinei, fiica lui Cîrstea Ghenevici, mare Vornic și a Anghelinei Crăciun [2].

2.

Document din 7236 (1728) August 18.

Cuprinsul: Hrisant, Patriarhul Ierusalimului și Palestinei, face cunoscut că în 1720 a împrumutat pe Antioh Cantemir, fostul Domn al Moldovei, cu 500 de lei, pentru care sumă acesta i-a zălogit moșia Scheia în țin. Neamțului. Murind Antioh, a obligat pe fiii săi să plătească datoria, iar în caz contrar, să rămână moșia Patriarhului. Venind Patriarhul în 1728 în Principatele Române și constatând că copiii lui Antioh nu vor să plătească datoria, a scos moșia la mezat și a cumpărat-o Șt. Iane, f. al doilea Logofăt, răzeș cu ea și descedent din neamul, care a vândut-o lui C. Cantemir Voevod.

Hrisanthă cu mila lui D[u]mn[e]zău Patriarhŭ a Sf[i]ntei lui D[u]mn[e]zăŭ cetăți Ierusalimului și a toată Palestina.

+ Facem știre cu această carte a Patriarșii noastre ca să fie de bună credință cui să cuvine a ști. Precum la anul dela Hs. 1720 tâmplându-să din tâmplarea vreamilor de au venit la smereniia noastră răpăosat mărie-sa Antohie Vod[ă] și s-au rugat de i-am făcut bini cu = 500 = lei cu zi care pentru acești bani ni-au pus mărie-sa zălog un sat anume Șcheia carele iaste la ținutul Niamțului și ni-au dat și zapisăle ciali bătrâni a satului la noi ca de n-ar da banii la zua însămnată să rămâia satul al nostru pentru acei bani ce tâmplându-s[ă] de au trecut peste zi [opt] ani și banii nu i-au dat și întraceiaș vreame după datoriia trupască i-s-au tâmplat și săvărșirea viații mării sale întru care și în diiata mării sale cu limbă de moarte au lăsat asupra fiilor mării sale ca-să plătiască această datorie. Iară neplătind să rămăe satul al nostru pentru acești bani. Iară acmu la anul 1728 viind Patriarșiia noastră aicia în-ț[a]ra Româniască și în-ț[a]ra Moldavii pentru cercetarea sv[i]ntelor m[ă]n[ă]stiri carele sînt suptŭ stăpânirea Sf[â]ntului mormânt și aflând în ț[a]ra româniască pre Ion beizadea și Mariia fii răpăosatului Antohie Vod[ă] întrebatu-i-am ca-să plătiască această somă de bani datoriia părinților săi și să-ș ia satul și nicedecum nu s-au apucat să plătiască fără de cât au dat scrisoare la măna noastră iscălită ca-să vindem această moșii cui om găsi pentru acești bani și aicia în Moldova iarăș aflând pre Costantin beizadea și Anița pe carea o ține dumnealui Toader Pălade biv vel Vis[ternic] .fii răposatului Antohi Vodă iarăș i-am întrebat ca-să răscumpere această moșie care nice domniialor n-au vrut să plătiască această datorie și au iscălit în mărturiia fraților săi ca-să rămăe această moșie pentru acești bani. Pentru care văzind Patriarșiia noastră că nime din fii și din niamul răpăosatului Antohie Vod[ă] n-au vrut să răscumpere această moșie și aflăndu-să și sf[â]ntul mormânt în multe valuri și datorii am socotit și am scos aciastă moșie la vănzare și aflăndu-s[ă] dumnealui Ștefan Iane biv Vtore Logof[ă]t ca-să o cumpere fiind și răziaș cu această moșie încă-ș[i] adeverind că să trage și din niamul acelor vănzători carii au văndut această moșie mai de nainte răposat lui Costantin Cantimir Vod[ă] socotit-am că iaste cu cale ca să margă această moșie iarăș la niamul cel vechiu fiind și răziaș și am vândut-o dumisale numitului mai sus Logof[ă]tului Ștefan Iane dreptu cinci sute de lei și făcăndu-ne piată deplin întru mănule noastre i-am dat și noi această

1) *Arh. geneal.* I, 208.
2) Com. de d-nul Docan.

scrisoare a-Patriarşii noastre la mâna sa şi i-s-au dat şi ispisoacele ceale veachi aceştii moşii care au fost zălo[j]ite la noi. Dreptŭ aceia ca-să aibă a-stăpâni toate părţile ce au cumpărat răposat Costantin Cantimir Vod[ă] dela Lupaşco Arapul [şi] o parte dela călugării dela mânăstirea Bistriţii tot dintracest hotar acestui sat cu vecini şi cu hălăşteu şi din câmpu şi din păduri şi cu tot vinitul ce s-ar afla pe acestŭ hotar şi ca să-i fie driaptă ocină şi moşie în veaci lui şi giupâneasăi sale şi fiilor săi şi nepoţilor şi a-tot niamul său şi aibă a-ş face şi ispisoc domnescŭ de întăritură pe această scrisoare a Patriarşii noastre. Iară cine din niamul sau rudeniile lui Antiohie Vod[ă] s-ar trage şi s-ar scula mai pre-urmă cu niscari pricini zicând ori că n-au fost în ţară ori că nu li-au dat măna din tămplarea vremilor ca-să hi răscumpărat această moşie sau măcar şi niscarî drease de s-ar mai afla la cineva din niamul lui Antiohie Vod[ă] pre acestŭ sat şi nu li-ar da la măna lui Ştefan Iane Logof[ă]tului şi măcar căt de puţină pricină ar pune ca să-l scoaţ[ă] din moşie ori pe dânsu ori pe niamul său sau de ar zice cum la vânzarea acestui sat n-au avut ştire unii ca aciia să fie blăstămaţi şi neertaţi de D[o]mnul D[u]mn[e]zău ce-au făcut ceriul şi pământul şi de prea curată maica Sf[i]nţii sale feceoară Mariia şi afurisiţi de 318 părinţi purtători de D[u]mn[ezău dela soborul dela Nicheia şi de 12 Apostoli vărhovnici şi de toate sf[i]ntele săboar[e] şi de Patriarşiia noastră şi după moartea lor netopiţi. Piiatrile herul leamnele să vor topi iară ei niceodată şi să aibă parte cu trecletul Arie şi în viiaţa lor să dobândiască cutremurul lui Cain şi zugrumarea Iudei şi procopsală dela D[u]mn[e]zău să nu vadă în toate zilele viaţii lor şi pentru adevărul am iscălit şi s-au pus şi peceatea Sv[ă]ntului Ierusalim.

Aceasta scriem.

U Ias][ea]t Av[gust] 18

L. P.

Gligoraş (Uricarul)

Note. Documentul de faţă aflător între hârtiile Baronului I. Stârcea, proprietarul moşiei Văleni, jud. Roman, are importanţă nu numai pentru că ni confirmă trista soartă a emigrantului fără de voie, Antioh Vodă Cantemir, care ducea la Constantinopol o viaţă de mizerie [1]), dar şi pentru că emană dela vestitul Patriarh *Hrisant Notara*, care în 1711, înaintea începutului ostilităţilor între Ruşi şi Turci, fu însărcinat de aceştia să mijlocească, prin prietenul lui, C. Brâncovanu, evitarea războiului cu condiţiunea că *„va lăsa Turcul Moscului Dunărea hotar"*. Hrisant, îndeplinindu-şi misiunea printr'o scrisoare către Brâncoveanu, acesta trimise pe Gh. Castriota Macedoneanul, Comisul, ca mijlocitor, însă în urma sfaturilor lui D. Cantemir şi Toma Cantacuzino, Ţarul refuză propunerea [2]).

Refuzul, deşi probabil convenea gândurilor intime a lui Hrisant, care avea vechi legături cu Moscova, încă din 1693, când fu trimis de unchiul său, Patriarhul Dositei, să cumpere slove pentru tipografia lui Antim Ivirianul din Bucureşti [3]), nu-i va fi creat o situaţie plăcută la Poartă, iar bănuiala, care plana asupra casei lui Antioh Cantemir, i-ar fi putut impune o oarecare rezervă în raporturile sale cu ea. Cu toate aceste vedem că nobilul prelat nu făcea parte din cei, care ocoleau casa nenorocitului Domn, ci din contra o ajută la nevoie.

Patriarhul pretinde că i-a dat ajutorul acesta în 1720, însă din zapisul lui Antioh, prin care zălogeşte satul Şcheia, reiese că împrumutul a fost făcut tocmai în acel an critic 1719, când se adresă desperat Ţarului. Il reproducem, deşi nu este original, ci probabil o traducere din greceşte.

1) „Suntem lipsiţi de cele necesare zilnic, care sunt consumate şi suntem despreţuiţi de toţi". (Scrisoare a lui Antioh către Petru cel Mare din 15 Ian. 1719, în St. Ciobanul, *„Dimitrie Cantemir în Rusia"*. Ed. Acad. Rom. 1925, 147).

2) *Let.* II, 102 şi 317.

3) Iorga, *Stud. şi Doc.* VII, CLXXVII.

«Facem ştire cu această a noastră adivărată scrisoare la măna părintelui Patriarhului de Ierusalim Kir *Hrisanthă*, precum ne-au îndatorit sfinţia-sa cu *o sută şasăzeci de galbini ungureşti şi doi lei* păr la un an, pentru care bani am dat la sfinţia-sa *zălog* satul nostru *Şcheia* din Moldova ş-am dat şi zapisul[1]) cel vechi. — Deci de n-am da banii sfinţii-sale *păr la anul*, să fii sfinţiia-sa volnic să văndă satul şi să-şi e banii şi de nu s-ar agiungi banii cu preţul satului, ce-ar lipsi, iarăş noi să avem a-i plini sfinţii-sale şi pentru mai mare credinţă ni-am iscălit şi pecetia noastră s-au pus«.

Noi Antioh Costantin V. V.[2]) | L. P. | let 7227 Mai 9

Note. Suma nu corespunde cu cea din documentul din 1728, însă se pare că împrumutul s-a făcut în *lei* (= taleri [3]) şi s-a trecut în zapis numai *contravaloarea* lui în galbeni ungureşti spre a nu'l expune fluctuaţiunilor valutei. Dealtfel n'ar fi avut sens a se împrumuta cu 160 galbeni şi *2 lei;* se cunoaşte deci operaţiunea de transformare a leilor în galbeni. Valoarea unui galben unguresc a fost deci atunci 3 12 lei şi ceva.

Oricât de solemnă şi sacramentală a fost mărturia Patriarhului Hrisant, investită cu sigilul Patriarhiei, ea avea nevoe şi de întărirea Domnitorului, Gr. Ghica, care a urmat în 7237 (1738) Sept. 2, reproducându-se în ea cuprinsul mărturiei Patriarhului [4]).

Acesta e bine cunoscut istoriei Principatelor Române, pe cari le-a vizitat cel puţin în trei rânduri şi unele date despre el nu ni se par inutile. *Hrisant Notaras Moraitul* (din Moreia) a urmat în Febr. 1707 în scaun Patriarhului *Dositeu*, mort în vrăstă de 108 ani, al cărui nepot de pe *mamă* (Μητρος ἀνεψιος) era [5]). Având studii temeinice din străinătate, a lăsat numeroase publicaţiuni între cari şi una cu subiect laic *„China şerbită"*, scrisă în parte după notele spatarului N. Milescu, pe care l-a vizitat la Moscova, în parte după raportul exploaratorului T. Baicov din 1653 [6]).

Curând după urcarea sa în scaun, încă în Iunie 1707, Hrisant a venit la Bucureşti unde se afla şi la sfârşitul anului [7]). A revenit în 1714 şi în Iulie se afla la Iaşi [8]), de unde întorcându-se probabil spre Bucureşti, a vizitat în Ianuarie Episcopia de Roman [9]). Pentru ultima dată a fost în Ţările noastre din 13 Sept. 1727 până în 18 Dec. 1728 [10]). A venit iar întâi la Bucureşti, unde *N. Mavrocordat*, cu care întreţinea o vie corespondenţă [11]), la primit cu fast regal şi de aici a plecat, după 18 Iunie, la Iaşi, unde domnea nepotul de soră al lui Mavrocordat, Grigorie Ghica [12]). Aici, de unde dă în Septemvrie hrisovul pentru şcoale [13]),

1) A se ceti: *„zapisele"* (moşiei) v. doc. din 1728.
2) Doc. Văleni transcris de P. Casimir, Leg. de Divanul apelativ al Moldovei. Secţia III, No. 3111, 1850, Mai 16. In loc de Noi e evident a se ceti Io.
3) Se ştie că talerii, bătuţi întâi de contele Şt. Schlick în Ioachimstal în Boemia, în 1518, aveau pe avers leul Boemiei; de acolo numirea Löwenthaler, iar la noi lei. (Nistor, *Handel und Wandel in d. Moldau* 133—135; Gauhen, *Adelslexicon*, I, 2105, unde se menţionează că Schlick a căzut în bătălia dela Mohaci, 1526).
4) Doc. Văleni, copie leg.
5) Erbiceanu, *Cronicarii greci*, 106; „unchiu-său răposatul Dositheiu Patriarhul" (Let. II, 53).
6) Erbiceanu, *Ibid.* 107—8 şi Iorga, op. cit. I, c.
7) Iorga, *Ist. Bis. Rom.* II, 11, 47.
8) Id., *Stud.* şi *Doc.* V, 100.
9) Melchisedec, *Cronica Romanului*, II, 2.
10) *Mag. ist.* IV, 152, 176.
11) A. Mavrocordat în «*Arhiva*» din Iaşi, 1896, 488 urm., după Legrand, *Epistolaire grec*, Paris 1888.
12) *Ibid.*
13) *Rev. ortodoxă*, XV, 577.

rămase până la sfârşitul lui Noemvrie, când se întoarse la Bucureşti spre a pleca de acolo în 18 Dec. [1]). Din acest timp, este precum am văzut documentul de care ne ocupăm.

Vizitele Patriarhului nu urmăreau numai scopuri spirituale, sau politice, ci mai ales interesele materiale ale Patriarhiei, căreia erau închinate nu mai puţin decât 24 de mănăstiri şi schituri [2]) cu desigur peste 100 de moşii.

Satul *Şcheaia* (Şcheia) din documentul de faţă nu mai face parte din judeţul *Neamţului*, ci din cel al *Romanului* şi nu se mai chiamă astfel, ci *Vălenii*, mainainte numele unui cot al Şcheilor [3]), precum un alt cot avea numele *Davidul* [4]). Văleni se chiema partea de răsărit a moşiei, situată între partea de apus, (Şcheia) şi Moreni [5]). Pe partea, numită mainainte Şcheia, se află, lângă parcul Baronului Stircea, interesanta biserică a lui *Cozma Şarpe*, Postelnicul lui Ştefan cel Mare, Bogdan III şi Ştefan IV, din 7027 (1519) Iunie 22 [6]). De acest sat „Văleanii" este, credem, vorba în uricul lui Ştefan cel Mare din 6990 (1482) Martie 15 [7]).

Antioh Cantemir avea moşia de pe tată-său Constantin Vodă, care în 7198 (1689) Dec. 20, cumpărase jumătate din Şcheia *„pre valia lui Şarpe"* „cu vatră de sat, cu casă gata, cu *besericǎ de piatră*, cu giumătate de heleşteu" [8]) etc. dela Lupaşo Arapul, fiul lui Ilie şi al Tudosiei, fiica lui Pătraşcu *Ciolpan*, însă după ce Apostol Catargiul, fost Comis, „fiind răzăşi mai aproapi" [9]) aflător atunci „în Ţara munteniască", renunţase să o cumpere. Din cealaltă jumătate de sat, jumătate a luat-o *Cantemir* în 7198 (1690) Ianuarie 1, în *schimb* dela mănăstirea Bistriţa, egumen fiind „Gligorie, trimes de la sfântul Ierusalim", căruia, precum ştim, mănăstirea era închinată. In schimb i-a dat jumătate Băhneani în acelaş judeţ [10]). In 7199 (1691) Aug. 29, *Cantemir* a mai cumpărat „a patra parte de heleşteu ce-s[ă] hotărăşti cu Şicheia Arapului", dela Safta (Iani, Jignicer) fata lui (Ilie) Şeptelici (f. Vornic Mare) şi coconii ei Constantin şi *Ştefan* [11]).

Acest *Ştefan*, fiul lui Iani Jignicerul este evident *Ştefan Iani*, *Logofătul* al 2-lea, cumpărătorul Şcheiei în 1728, când se zice că este „răzlaş cu această moşie" şi se trage din „*niamul* acelor vânzători, carii au vândut această moşie" lui *Cantemir*.

Precum am văzut era nepotul de fiică al lui Ilie Şeptelici din căsătoria acestuia cu Ana. Ea era fiica lui *Petraşco Boul*, fost Spătar, bunicul unui Gheorghiţă *Ciolpan* şi al fraţilor lui [12]). Deci înrudirea cu familia Arapul avu evident loc prin familia *Boul*, căreia apar-

---

1) *Mag. ist*, vol cit., 176.

2) Intre ele: Sf. Gheorghie, Sf. Sava, Răzvan, Văcăreşti, etc. în Muntenia; Sf. Sava, Barnovschi, Nicoriţa, Galata, Cetăţuia, Bârnova, Pobrata, Bistriţa, etc. în Moldova. (Berechet, *Doc Slave*, I, 86).

3) „чаcт ѡт шкѣи что имєнѹєт кѹтѹл вълѣнии"... (Orig. slav dela Al. Iliaş din 7140 (1632) Iunie 28.—*Doc. Văleni*).

4) Moşia „Davidul, ce-i zic în documenturi Şcheia". Testam. din 1837 Oct. 19. (*Ibid.*).

5) *Ibid.*, Doc. din 1766 Apr. 24 şi 1785 Martie 15.

6) Lângă acest sat Moreni era situată moşia *Poiana* a Ep. de Rom. pe care regretatul I. Bogdan nu o putea găsi pe hartă, precum reiese dintr'un Perilips de scrisori: „Pentru hotarul Morenilor de către Poenile Episcopiei Romanului". Se citează uricul din 6996 (1488) Oct. 15. (v. Bogdan, *Doc. lui Şt. c. Mare*, I, 358). Despre biserica din Văleni v. Iorga, *Inscripţii din bisericile* României, I, 18—19.

7) Bogdan, op. cit., 260—1.

8) Nu mai există.

9) Proprietarul satului învecinat, Tupilaţi.

10) *Doc. Vălenilor.* - Marturi la schimb: Episcopii: Sava de Roman, Misail de Rădăuţi, Vărlan de Huşi, Egumenii: Leonte de Galata, Donosie de Barnovschi, Antim de Cetăţue, Neofit de Sf. Sava, Irimia de Trei-Sfetitele şi, Timoftii de Sf. Vineri, cari toţi iscălesc *greceşte*.

11) *Ibid.* Intre marturi: M:[iron] K:[ostin] biv Log[ofăt] v. şi doc. din 7188 (1680) Aug. 25, în care Ana Vorniceasa răpos Ilie Şeptelici, sora lui Ilie Boul, dă ginerelui Iani Jign. şi fiicei Safta partea ei din Văleni.

12) *Ibid.* Doc. din 7164 (1656) Martie 24.

ţinuse satul prin moştenire dela *Şarpe* [1]. In 7178 (1670) Feb. 21, Doamna Safta a răposatului Gheorghie Ştefan Vodă, născută *Boul* (fiica lui T. Boul Visternic, ucis în 1615 [2]) dă zapis despre moşii, cari sunt *„despre strămoşul nostru Şiarpe Postelnicul"* [3]. Ea era sora Banului de Craiova, supt Gavril Movilă, Şt. Boul.

Ştefan Iani, sau *Eni*, Postelnic în 7224 (1716) Mai 20, fost mare Şatrar în 7253 (1745) Ianuar 13, căsătorit cu Maria [4]) fiica lui *V. Busuioc* şi a Teclei, nepoata lui Gr. Busuioc şi a unei *Murguleţ* [5]) n'a mai trăit în 7254 (1746) Apr. 15 [6]) şi a lăsat o numeroasă descendenţă, stinsă în a treia generaţie. Din ea făcea parte şi acel *N. Eni*, n. 1821, administratorul Vălenilor, arendaţi ginerelui Ileanei Isăcescu, n. Eni, Comisul *Leon Radu*. Eni transcrise acestuia în 1839 „revoluţionarul" proect de reorganizare a Moldovei, pe baze mai mult aristocratice, în care se resimte influenţa austro-polonă, însă nu tocmai îndepărtate de cerinţele unei adevărate democraţii naţionale [7]). Ultima stăpânitoare a Vălenilor, din acest neam, a fost marea binefăcătoare [8]) *Catinca Eni*, căsătorită în 1843 cu Ioan cavaler de Stîrcea din Bucovina, fratele bunicului actualului proprietar.

3.

Document din 7241 (1733) Ianuarie 12.

Cuprinsul: Constantin Cantemir vel Comis şi Dumitraşco Cantemir Beizade, fiii răposatului Antioh Cantemir Voevod şi ai răposatei Doamne Ecaterina, născută Ciaur, dau cu consimţimântul presupus al fratelui lor mai mare, Ioniţă Beizade, aflător în Ţara Românească, surorii lor Aniţa din moştenirea părintească moşia Urlaţii în jud. Fălciu şi partea ce i se cuvine din moşia Ţigani şi din ţigani.

„Constantin Cantemir Vodă vel Comis, Dumitraşco Cantemir Beizade, feceorii răposatului Antiohie Vodă, facem ştire cu această scrisoare a noastră la mîna d-sale surorei noastre Aniţa. Precum ştiind noĭ că şi la căsătoria Dumisali fiind şi noĭ rămaşi de părinţĭ nicĭ o zestre naŭ luat şi după dĭiata părintelui nostru avînd Dumneaeĭ parte cît în moşiile părintelui nostru aşa şi în casele din Ţarigrad şi văzêndu-ne Dumneeĭ şi pe noĭ la cît ne aflam învoitu-neam pentru toată partea Dumisali şi ĭam ales şi ĭam dat un satu anume Urlaţii cu toate alte silişti dinprejur acestuĭ sat ce sînt la ţinutul Fălciuluĭ ca să fie Dumisali moşie vecĭnică neavînd noĭ nicĭ un cuvînt a maĭ pomeni şi pentru aceasta şi fratele nostru cel mai mare Ioniţă Beizede măcar că nici nu s-aŭ tîmplat fiind în ţara Romînească numai nici D-lui la aceasta nu poate să aibă cuvînt de netocmire din vreme ce Dumneeĭ sora noastră Aniţa după diata părintelui nostru de ar fi vrut a cere şi mai mult de cît atîta i sar fi venit eĭ aşa cu dragoste frăţască şi Dumneeĭ pri-

---

1) In 7105 (1597) Iunie 25, Ieremia Movila întăreşte stăpânirea peste nişte ţigani *Nastasiei*, soţia lui *Mustea, Uricariul, nepoata* lui *Şearpe Postelnicul* şi *feciorilor* ei *T. Boul*, Stolnicul, *Gavril*, Diacul, *Pătraşco, Dumitru, Ionaşco* şi a surorilor lor *Antimia* şi *Efrosina*. (*Creşt. Col. Acad. Rom.* 1908, 59). Mustea a fost, sau tată vitreg al Bouleştilor, sau avea porecla Boul. In 1629, se împart unii din fraţi cu Văleni, Moreni şi a. moşii.

2) *Let.* I, 265.

3) Iorga, *Stud şi Doc.* IV, 274. Tot acolo, p. 276, n.: *„Văliani a Doamnii Safta a lui Gh. Ştefan Vodă"*.

4) *Doc. Văleni.*

5) *Acad. Rom.* Spiţe.

6) *Doc. Văleni.*

7) *Hurmuzaki*, Supl I, Vol. VI, 77 urm. şi Gh. Mârzescu, *Testam. defunctei Catinca Stârcea, născută Eni Văleanca*, 50.

8) Prin testamentul ei a lăsat î. a, 5000 de galbeni Sf-lui Spiridon, 5000 de galbeni pentru soldaţii invalizi din resboiul pentru Independenţa ţerei şi *„alte resboae ce scumpa noastră patrie Româniea le va mai avea"*, 1000 de galbeni Reuniunei Femeilor Române din Iaşi. etc. (*Ibid.* 2 urm.).

mind ïam dat de la noï această încredinţată scrisoare ca să n-avem noï de acmu înainte a ne mai amesteca la acestu satu ce scrie mai sus Urlaţiï şi să avem aı da Dumisali şi toate zapisele cele vechi de toate acele silişiï. Insă pentru moşia Ţigani ce sar veni de pe Cïaureşti parte mameï noastre răposateï Doamneï Catrina dintracele ce sar veni dreaptă parte Dumisale să aibă Dumneei a cere şi aşi lua aşijderea şi de sar afla niscari ţigani din partea părintelui nostru încă să avem a-ï da parte şi Dumisali şi după învoïala ce-am avut i-am dat de la noï această scrisoare în care pentru credinţă am iscălit şi noï şi alţi boerï marï ce s-aŭ întîmplat, şi eu Vasile Caminariul am scris.

U Iaş 7241 Ghenar 12.

(Iscălitură autografă) *C. Cantemir vel comis. D. Cantemir.*

Ion Neculce vel Vornic martur.—*Iordachi Cantacuzin vel Spatar.—Sturza Hatman.—C. Razu vel Spatar.—Costantin...... Logofăt.—Ant....... Visternic.—biv vel paharnic.*

Note. Documentul se află între hârtiile familiei Berea din Huşi şi a fost publicat de d-nul Ghibănescu în „Uricarul", vol. XXIII, 276-77. Il reproducem întru cât confirmă unele arătări ale documentului precedent din 1728, mai ales în ce priveşte situaţia materială rea, a familiei pe timpul vieţei lui Antioh. După moartea lui, în 1726, încetând nevoia unui traiu reprezentativ, condiţionat şi de rang social şi de speranţa recâştigărei scaunului domnesc, situaţia copiilor pare să se fi îmbunătăţit, căci pe lângă că nu este clar dacă cuvintele „văzându-ne Dumneei şi pe noi la cât ne *aflam* învoitune-am..." se referă la trecut, sau la momentul învoirei, constatăm, dintr'un alt document, din 1733 Ianuarie 17, că Aniţa mai capătă încă 24 moşii, nominal enumerate, între cari *Siliştenii* şi *Ceucanii* [1]).

Domniţa *Aniţa Cantemir* era căsătorită cu *T. Paladi*, mort în 1755 Feb. 1, ca fost mare Visternic [2]), fiul acelui Ion Păladi din *Băcani* mai sus de Bârlad, a cărui nuntă din 1691 cu Nastasia, fiica Vornicului Ion Racoviţă, deveni fatală fraţilor Miron şi Velişco Costin [3]). Ea a murit în urma soţului ei, după 7263 (1755) Iunie 24, când dă „vii la Greci" Mitropoliei. Avu pecete cu coroană şi armele Moldovei şi iscăli greceşte, *„Aniţa Domniţa* [4]). In acest an va fi avut cel mult 57 ani, întrucât Antioh s'a căsătorit în postul Crăciunului din 1696 cu Ecaterina, fiica lui *Dumitraşco Ceaur* din *Valea-Seacă*, jud. Bacău [5]), nepotul de frate a lui Gheorghie Ştefan-Vodă. Ea era soră cu răsvrătitorul „Grof" Vasile Ceaur.

In documentul de faţă vedem că nu este menţionată şi a doua fiică a lui Antioh, *Maria*, logodită întâi cu Radu, fiul lui Constantin Brâncoveanul, mort 1714, Aug. 14 [6]) şi căsătorită mai târziu la Bucureşti c. 1719 [7]) cu Constantin *Dudescu*, „Banul Craiovei şi Grof de Imperiu" [8]) mort, călugăr prin silă, în 1766 [9]) şi înmormântat, se pare, dimpreună cu soţia sa, în curtea bisericei Sfinţii Apostoli din Bucureşti [10]). Biserica păstrează şi un potir, evident donat de el, cu următoarea inscripţie grecească *„Adu-ţi aminte, Doamne, de păcătoşii robii tăi Constantin, Maria, Nicolae, Zoe, de părinţii şi copiii lor; 1741"* [11]). Nemenţionarea Ma-

1) Ghibănescu, *„Cuzeştii"*, XXVI. Siliştenii au fost răscumpăraţi de Constantin Vodă în anii 1686—1689 *Ibid.* XX XXI).
2) Iorga, *Inscripţii*, II, 139—40.
3) *Let.* II. 240—41.—v. şi acest studiu introducerea.
4) Iorga, *Stud. şi Doc.* V, 108.
5) *Let.* II, 42.—L-a cununat Patriarhul Iacov al Constantinopolului, cel înmormântat la Golia. v. despre acesta şi studiul nostru „Mănăstirea Golia" în Bul. Com. Mon. Ist. 1925 şi Bul. Muzeului Municip. Iaşi.
6) R. Greceanu, *cronica*, ed. Şt. Greceanu, Buc. 1906, 269.
7) *Mag. ist.* IV, 124.
8) *Geneal. Cantacuzinilor*, ed. Iorga, 419.
9) Iorga, *Stud. şi Doc.* VIII, XXXVII; şi Id. în *Analele Academiei Române* 1925. M. S. Ist. 378
10) Bilciurescu *Mănăstirile din Rom.* 253.
11) Iorga, *Inscripţii*, I, 267. Nicolae şi Zoe erau copiii lor *(geneal. Cantac.* l. c.).

riei în documentul de faţă, ne face să presupunem că ea nu mai era în viaţă în 1732, iar numărul mic al copiilor ar veni în ajutorul acestei presupuneri. Încurcăturile financiare ale lui Antioh din 1719, sunt poate a se pune în legătură cu căsătoria fiicei sale.

Petrecerea lui *Ioniţă Cantemir* în Ţara-Românească se explică deci prin încuscrirea menţionată. El pare să se fi întors în Moldova abia în 7250 (1741/42) când C. Mavrocordat îl autorizează să caute Ţigani de ai Cantemireştilor şi Ceaureştilor [1]. Poate că nu este o întâmplare că *tocmai în acel timp* a dăruit C. Dudescu potirul sus menţionat şi se poate presupune că donaţiunea a fost făcută cu prilejul morţii Mariei, care va fi fost cauza întoarcerei lui Ioniţă. El se va fi stabilit desigur în *Valea-Seacă*, moşie de pe mamă (v. m. s.) în jud. Bacău, al cărui *Ispravnic* era în 7256 (1748) Iulie 24 [2]. Spătarul M. Cantacuzino însemnează despre el: „Ioan: s'a însurat în Moldova; acolo a şi murit; de la care copii n'au rămas" [3]. Sion, însă, în „Arhondologia Moldovei" pretinde că a fost „holteiu bătrân". Ambii se înşeală întrucât dintr'o scrisoare din 1772 (v. m. j.) reiese că a avut o fiică căsătorită cu un *Alistarho*. Ioniţă n'a mai fost în viaţă în 7262 (1754) Iulie 23 [4], pe când mai trăia în 27 Iunie, (v. m. j.).

4.

Scrisoarea lui Voltaire către Antioh D. Cantemir trimisul extraordinar al Rusiei la Paris, din 1739 Martie 13.

Cuprinsul: Citeşte Istoria Imperiului Otoman împrumutată dela Cantemir. Îi cere scuze că s'a înşelat asupra originei Cantemireştilor, crezând după varietatea talentelor lor, că a fost greacă. Promite o verificare în ed. a doua a Istoriei lui Carol XII. Se pronunţă defavorabil despre operile istorice „*les annales des crimes du genre humain*" şi barbaria Turcilor. Laudă fineţea şi cultura Cantemireştilor, *cari au adus Rusiei mai mult folos decât ea lor.* Cere relaţii despre depopularea Rusiei, care, după informaţiile lui, n'ar avea decât c. 10,650,000 locuitori şi constată că în Rusia sunt mai mulţi nobili decât preoţi. In Ucraina şi regiunea Donului mai sunt c. 14 milioane locutori. Franţa are c. 19 milioane. Un medic i-a sris că la depopulare contribuie variola şi scorbutul.

„Monseigneur j'ai à votre Altesse bien des obligations. Elle daigne me faire connaître plus d'une vérité dont j'étois assez mal informé et elle m'instruit d'une manière pleine de bonté qui vaut bien autant que la vérité même. Je lis actuellement «l'istoire Ottomane» de M. le prince Cantémir, votre père, qui j'aurai l'honneur de vous renvoyer incessamment, et dont je ne puis trop remercier votre Altesse. Vous me pardonnerez, s'il vous plait, d'avoir été trompé sur votre origine.

La multiplicité de talents de M. le prince, votre père et des vôtres m'avait fait penser que vous deviez descendre des anciens Grecs, et je vous aurois soupçonné de race des Périclès plus tôt que de celle de Tamerlan.

Quoi qu 'il en soit, ayant toujours fait profession de rendre hommage au mérite personnel plus qu'à la naissance, je prends la liberté de vous envoyer la copie de ce que j'insère sur votre illustre père dans mon „Histoire de Charles XII" qu'on réimprime actuellement, et je ne l'enverrai en Hollande que quand j'aurais appris d'un de vos secrétaires que vous m'en donnez la permission.

Je trouve dans l'„Histoire Ottomane", écrite par le prince Démétrius Cantémir", ce que je vois avec douleur dans toutes les histoires: elle sont les annales de crimes du genre humain. Je vous avoue surtout que le gouvernement Turc me paraît absurde et affreux. Je félicite votre maison d'avoire quitté ces barbares en faveur de Pierre le

1) Iorga, *Stud. şi Doc.* VI, 286.
2) *Arh. Stat. Iaşi,* Tr. 1137. Dos. 126, F. 307.—v. şi C. Sion, *Arhondologia Moldovei,* 134: „au petrecut la moşia Valea Sacă".
3) *Geneal. Cantac.,* ed. Iorga 418.
4) *Acad. Rom. Creşt.* Col. 1909, 193.

Grand, qui cherchoit au moins à extirper la barbarie, et j'espère que ceux de votre sang qui sont en Moscovie serviront à y faire fleurir les arts que toute votre maison semble cultiver.

Vous n'avez pas peu contribué sans doute à introduire la politesse qui s'établit chez ces peuples et vous leur avez fait plus de bien que vous n'en avez reçu. Ne serait-ce pas trop abuser de vos bontés, Monseigneur, que d'oser prendre la liberté de vous faire quelques questions sur ce vaste empire, qui joue actuellement un si beau rôle dans l'Europe et dont vous augmentez la gloire parmi nous?

On me mande que la Russie est trente fois moins peuplée qu'elle ne l'étoit il y a sept ou huit cents ans, On m'écrit qu'il n'y a qu 'environ cinq cent mille gentilshommes, dix millions d'hommes payant la taille, en comptant les femmes et les enfants, environs cent cinquante mille ecclésiastiques, et c'est en ce dernier point que la Russie différe de bien d'autres pays de l'Europe où il y a plus de prêtres que de nobles. On m'assure que les cosaques de L'Ukraine de Don, etc., ne montent, avec leurs familles, qu'à huit cent mille âmes, et qu'enfin il n'y a pas plus de quatorze millions d'habitants dans ces vastes pays soumis à l'autocratrice. Cette dépopulation me paraît étrange; car enfin je ne crois pas que les Russes aîent eté plus détruits par la guerre que les François, les Allemands, les Anglois, et je crois que la France seule a environ dix neuf millions d'ahitants.

Cette disproportion est étonnante. Un médicin m'a écrit que cette disette de l'espèce humaine devroit être attribuée à la vérole qui y fait plus de ravages qu'ailleurs, et que le scorbut rend incurable. En ce cas, les habitants de la terre sont bien malhereux. Faut-il que la Russie soit dépeuplée parce qu'un Génois s'avisa de découvrir l'Amérique il y a deux cents ans?

J'entends dire d'ailleurs que toutes les grandes idées du czar Pierre sont suivies par le presént gouvernement. Comme, parmi ses projets, celui de montrer de la bonté aux étrangers étoit un des principaux, je me flatte, Monseigneur, que vous l'imiterez, et que vous pardonnerez toutes ce questions qu'un étranger ose vous adresser.

Il y a peu de princes auxquels on demande de pareilles grâces, et vous êtes du très petit nombre de ceux qui peuvent instruire les autres hommes.

Je suis avec un profond respect, Monseigneur, de votre altesse le très humble et tres obeissant serviteur".

Voltaire

a Cirey, en Champagne, ce 13 mars 1739

Note. Am arătat (m. s. p. 9) proveniența acestei scrisori, prea interesante ca să nu fie reprodusă, ca și acela, care va urma. Din scrisoare reiese că Voltaire răspunde unei scrisori a lui Antioh, în care va fi protestat atât în contra afirmațiunilor privitoare la originea familiei Cantemir, cât și mai ales în contra aprecierii defavorabile a rolului politic al tatălui său, pe care o cunoaștem din Istoria lui Carol al XII-lea [1]. *„De quelque maison que fut Cantémir, il devait toute sa fortune à la Porte ottomane. A peine avait-il reçu l'investiture de sa principauté, qu'il trahit l'empereur turc son bienfaiteur, pour le czar, dont il espérait davantage"*.

Spre a'l lumina pe Voltaire despre caracterul regimului turc, pe care D. Cantemir îl părăsise, Antioh i-a trimis Ist. Imperiului otoman, tradusă de el în limbele italiană și engleză, punându-i ast-fel o punte de aur pentru o retragere onorabilă pe tema aceasta, supt pretext de lipsă de informație. Mai constatăm în scrisoarea de față că a doua ediție a Istoriei în chestiune se afla în 1739 *încă supt tipar* în Olanda, deci e greșită afirmația lui

1) *Hist. de Charles XII*, t. II, p. 36 și ed. Șaraga, Iași, p. 220.

Waddington că ea a apărut în 1738 [1]). Antioh se afla când apăruse prima ediţie, 1732, la Londra; se pare, însă, că n-a intervenit decât aflând la Paris, unde sosise în 8 Sept. 1738, [2]) că Voltaire pregăteşte o nouă ediţie.

Aluzia la descoperirea Americei se referă evident la boala scorbutului, de care suferă mai ales marinarii, variola fiind, din contra, transmisă Americei din Europa.

5

Scrisoarea lui Voltaire către Antioh D. Cantemir, trimisul extraordinar al Rusiei la Paris, din 1739, April 19.

Cuprinsul: Ii face cunoscut cu regret că ediţia cărţii, de *Ledet* este terminată şi că a ordonat să se adaugă partea privitoare la D. Cantemir, însă se îndoieşte că ordinul lui va fi executat. Inapoiază prin poştă Ist. Imp. Otoman, din care a învăţat mult şi speră să înveţe şi mai mult din conversaţia cu Antioh. Se plânge de graba editorilor lui, care prezintă publicului fructe necoapte şi exprimă admiraţiunea sa pentru cunoştinţele enciclopedice şi talentele lui Antioh.

„Monseigneur! j'apprends avec chagrin que l'édition de Ledet est déjà faite. Je leur ordonne de faire un carton concernant ce qui regarde votre illustre père; mais les ordes des auteurs ne sont pas plus exécutés par les libraires que ceux du Divan ne le sont par les Arabes voleurs. J'ai écrit et je vais écrire encore; mais je ne réponds pas de l'autorité de mon divan.

J'ai l'honneur de renvoyer à votre Altesse „l'Histoire Ottomane“ qu'elle a bien voulu me prêter, et c'est avec regret que je la rends. J'y ai appris beaucoup de choses. J'en apprendrais encore davantage dans votre conversation; car je sais que vous êtes *doctus sermonis cujuscumque linguae et cujuscumque artis*.

Je renvoie „l'Histoire Otomane“ par le carrosse public de Bar-sur-Aube qui part mecredi prochain, 22 du mois; le paquet est à votre adresse, à votre hôtel, et les registres du bureau public en sont chargeés à Bar-sur-Aube. Si on ne le porte pas chez vous, Monseigneur, vous pouvez envoyer vos ordres au bureau de Paris.

J'ai plus d'une raison de me plaindre de la précipitation de mes libraires. Ils s'empressent de servir des fruits qui ne sont pas mûrs, mais, de quelque mauvais goût qu'ils soient, j'aurai l'honneur, Monseigneur, de vous les présenter, dès que je pourrai en avoir. Je sais que vous faites (naître)? sous vos mains les fruits et les fleurs de tous les climats, les langues modernes et les anciennes; la philosophie et la poésie vous sont également familières; votre esprit est comme l'empire de votre autocratrice, qui s'étend sur de climats opposés et qui tient la moitié d'un cercle de notre globe.

Parmi les Français qui connaissent votre mérite, il n'y en a point, Monseigneur, qui soit avec plus de respect que je suis votre très humble et très obéissant serviteur.“

Voltaire

à Cirey, ce 19 Avril 1739.

Note. Scrisoarea aceasta face impresia că este lipsită de sinceritate ce priveşte ordinele date autorului şi se pare că lui Voltaire nu-i convenea să modifice radical în ediţia a doua cele scrise în cea dintâi. Cărţile aveau atunci mai mare autoritate decât azi şi scriitorii erau geloşi de reputaţia lor, mai ales când erau şi polemişti ca Voltaire, a cărui istorie a lui Carol XII, a produs multă vâlvă în lumea politică şi literară. El a preferat, precum s-a men-

1) *Ed. Şaraga*, Introducere, 21.—cf. Bengescu, *Bibliographie des oeuvres de Voltaire*, I, 379.

2) *Rev. Nouă*, 1889, II No. 1, *Biografia lui Antioh D. Cantemir.*

ţionat (m. s. p. 9), să revină asupra chestiunei, în sensul dorinţei lui Antioh, în Istoria lui Petru cel Mare.

Din scrisoarea aceasta pare a reieşi că Voltaire nu cunoştea atunci personal pe Antioh, sosit abia de 6 luni la Paris, ceia ce s'ar explica prin îndelungata lui lipsă din Paris, fiind stabilit, încă din 1733 la Cirey în Lorena, în castelul învăţatei sale prietene Marchiza de Châtelet, de unde numai foarte rar lua lungul drum al Parisului [2]).

6

Scrisoarea lui C[onstantin] D[udescu] către cumnatul său [T. Paladi] din 7254 (1746) Iunie 29.

Cuprinsul: După o introducere, foarte pesimistă, cu privire la situaţia politică a Ţărilor Române, atinge chestiunea plecării la Constantinopol a nepotului său Ioan [Paladi], care nu vrea să se întoarcă în (Moldova) cu toate stăruinţele unchiului.

„Atât la strămutările Domnilor, cât şi la răzmiriţele trecute, mi s-au amărât sufletul mi sau uscat oasele, nu mă mângâe nici o fericire a vremilor celor bune, cât m-au amărât întâmplările cele împotrivnice, nemulţămirile Domnilor, minciunile vrăjmaşilor amăgelile prietenilor celor mincinoşi. De unde am nădăjduit, de multe ori ma-m primejduit şi de la cei de la care măcar că la toată lumea sânt cam acestu feliu de întâmplări, dară la aceste doao ticăloase de ţări iaste osebire mare.

Ci cui place, să şază sănătos, iar să c[r]ează că sânt către apusul soarelui, iară *fiul meu mai bine să fie în Ţarigrad slugă de cât aicea boeriu.* De greşăscŭ nu ştiu, atât ştiu, că întâmplările aşa mau făcut să fiu râvnitoriu.

Dumniata iubit frate, să vede şi am cunoscut că te-ai silit în tot chipul ca să-l faci să vie la părintescul sânul nostru, dară Ion poate acestea ştiindu-le nu s-au grăbit, ce Dumnezeu să facă cu dânsul ceia ce va cunoaşte ca un milostiv, că iaste mai de folosul lui, iară Dumneata te-ai grăbit frate de i-ai dat bani, însă nu vei păgubi Dum. ci să va plăti Ion de Dum. ca un nepot ce-ţ[i] iaste Dumitale. Şi mila lui Dumnezeu să fie cu Dum. pururea rog. Iuni 29, 7254.

A Dumitale ca un frate şi cumnat pururea gata spre slujbă, C. D.

Mării sale Cumnatei Domniţei cu multă sănătate, mă închin, pe iubitele nepoate şi pe Dum. nepotul voinicul cel mare, pe toţi dulce îi sărut.

Domniţa noastră iubită, cumnata Dumitale, cu multă sănătate să închină Dumneavoastră.

Matei şi Zoiţa cu plecăciune sărută cin(stite) mâinile Dum."

Note. Scrisoarea aceasta, aflătoare în arhiva muzeului municipal din Iaşi, (donaţia Gh. Racoviţă) a fost publicată în Buletinul muzeului 1923, Fasc. 3, p. 197, supt titlul *„Scrisoare Cantemirească"*, încercându-se a se identifica pe Ioan nepotul adresatului cu Ioniţă Beizadea, fiul lui Antioh Vodă, cu privire la care, acelaş pachet de documente cuprinde unele mărturii. Ştim, însă, că în 1746 Ioan Cantemir era de mult întors din Ţarigrad şi deci nu de el poate să fie vorbă. Iniţialele iscăliturei ne lămuresc însă, în legătură cu indiciile genealogice, că avem a face cu *Constantin Dudescu*, vestitul baş boier neastâmpărat, de care ne-am ocupat mai sus, a carui fiică *Zoiţa* dimpreună cu soţul *Matei* [Cantacuzino] trimit sărutări de mână prin scrisoarea de faţă.

In urma acestei constatări, scrisoarea, interesantă prin plasticitatea stilului şi îndrăzneala afirmărilor, care trădează o personalitate puternică, capată o deosebită importanţă. In

1) Meyer, *encl.* ed. IV, *art. Voltaire.*

ea se oglindeşte caracterul neastâmpăratului boer, pe care astfel il caracterizează eruditul *Ban Mihai Cantacuzino:* „Dudescu cel bătrân, cu toate că era om prea înţelept, dar vrea el să fie la toţi Domnii cel dintâiu sfetnic şi nu vrea să o capete aceasta prin osteneală, ci să-l aibă cam de frică şi pentru aceasta elatomă pururea făcea ceartă şi da pricină de scandal [1]." In 1764 C. Racoviţă Voevod, deşi văr primar cu Dudescu, adus la desperare de *„ceata Dudescului"*, se purtą cu gândul să-l omoare, iar *intervenţia pentru el a lui M. Cantacuzino îl duse şi pe acesta la închisoare* [2]).

Interesant este, că Dudescu se arată atât de amărât cu 20 de ani înaintea morţii sale, în cursul cărora îi erau rezervate încercări mult mai grele: exil, închisoare dimpreună cu hoţii şi primejdie de moarte. El pare să fi fost o fire dintre acelea, cari niciodată, chiar supt împrejurări prielnice, nu sunt mulţămite, cu o vădită înclinaţiune spre grandomanie. Chiar în scrisoarea de faţă este de observat, că dă titlurilor o importanţă exagerată pentru o scrisoare familiară. La acest orgoliu va fi contribuit atât tinereţea sa, petrecută lângă unchiul Ştefan Vodă Cantacuzino, cât şi împrejurarea că era ginerele lui Antioh Vodă Cantemir. Din stilul lui reiese că era un bun orator, care utiliza contrastele şi gradaţiile şi că nu era lipsit de spirit filosofic.

Scrisoarea, pe o hârtie, în parte deteriorată, de lungime de 32 cm. şi lăţime de 10 cm. trădează o mână bătrână, uneori tremurândă, dar este foarte citeaţă. Zoiţa, fiica lui, „era o femeie foarte desfrânată; dar, în cât a trăit numitul Matei Cantacuzino, cel ce era om deosebit, frumos, cilibiu, blând şi înţelept, el acoperea greşealele ei, iar după moartea lui s-a descoperit firea ei," scrie despre ea chiar cuscrul ei, Banul M. Cantacuzino, a cărui fiică Păunica s-a căsătorit în 1769, Nov. cu Constantin, fiul Zoiţei [3]). Fiul ei Neculai, emigrat în Moldova, era socrul marelui Logofăt N. Stratulat [4]). Soţul ei, Matei, era nepot de fiu al lui Şerban Vodă Cantacuzino. Cine a fost însă, nepotul Ioan al lui T. Palade? Credem Ioan *Sturdza*, fiul surorii lui, din căsătoria cu marele Logofăt Sandul Sturdza [5]).

7.

Zapis din 7262 (1754) Iunie 11, al lui Ioniţă Cantemir Beizadea.

Cuprinsul: Adevereşte că s'a împrumutat dela Mola Hasan cu 1300 lei, la Ţarigrad.

„Dat-am scrisoarea noastră la măna Dumi[sale]: Mola Hasan, precum să-s[ă] ştie, că am poftit pe-dumnealui de ni-[a]u făcut bine cu o poliţă la Ţarigrad de = 1300 = lei adică o mia trii sute, şi dintr'aceşti bani am dat dumi. chindu (sic) am luat poliţa cinci sute lei: bani gata şi am mai orânduit cu răvaş nostru la ficiori ocolaşi să-i mai dea trii sute lei, cari se fac opt sute lei daţi şi mai rămân asupra mea cinci sute lei şi m-am apucat să-li dau dumi. de astăzi Iun[ie] 11 păn în = 31 = zile şi pentru credinţa am iscălit şi am pus şi pecetea".

L. P.	*Ion Cant. Beiz.*	Iun. 11 = lt. 7262.

Note. Scrisoarea [6]), aflătoare în acelaş pachet al Muzeului, No. 57, pare să fie scrisă în întregime de I. Cantemir, a cărui iscălitură imită pe cele domneşti, cu două linii transversale, paralele, prin întreaga iscălitură, cu vădită tendinţă de a face din *Ion*, dela care pornesc liniile, un *Io*, care nu lipseşte din jurul emblemei pecetei octogenale, reprezentând un cap de zimbru cu coroană suprapusă. Unui fiu şi nepot de Domn i se poate însă ierta această ambiţie nevinovată, ca şi acel *pluralis majestatis*, întrebuinţat în mod inconsecvent.

1) *Geneal. Cantacuzinilor*, ed. Iorga, 132—3; *elatoma* = greceşte, *păcat;* ibid nota.
1) *Ibid.* 136—7.
3) *Ibid.* 287—9.
4) Studiul nostru în rev. *„Arhiva"* din Iaşi, 1916, 99, neterminat.
5) A. A. C. Sturdza, *Règne de Michel Sturdza*, spiţa.
6) V. şi Ghibănescu în *Surete* şi *Izvoade* XXIV, p. 52 cu unele deosebiri de lectură, în special ce priveşte pecetea, în care nu putem să descifrăm pretinsul an 1745. Probabil o cunoaşte d-nul Ghibănescu din alt loc.

8.

Zapisul din 7262 (1754) Iunie 27 al lui Ioniță Cantemir Beizadea.

Cuprinsul: Adeverește că s'a împrumutat cu 450 lei dela Hagi Sali, în Iași.

«Dat-am scrisoarea noastră la mâna dumisale Hagi Sali, precum să-s[ă] știe că am poftit pe dumnealui di ne-u făcut bine aici la Eși cu = patru sute cincizeci lei și mergându acas[ă] la ținutul Bacăului, m-am apucat să dau dumisale toți banii aciștie i cu mulțămit[ă] și pentru credința am iscălit și am pus și pecet[ea] mea».

L. P.	*Ion Cant. Beiz.*	Iun. 27 Lt. 7262.

Note: Ibid. No. 56 și Ghibănescu op. cit. 52-53. Aceleași observațiuni, ca și la documentul precedent. După *nici măcar o lună*, în 23 Iulie 1754, *Ioniță Cantemir* este menționat ca *răposat* 1).

Cu un an mai târziu, în 7263 (1755) Mai, este vorba de „stupii ce s-au venit la împărțală în parte mării sale Domniții Aniții (Paladi) din stupii răposatului Beizade" 2).

9.

Zapis pentru bani dat Domniței 3) Anița Paladi în 7264 (=1756) Iulie 25.

Cuprinsul: Soliman, omul jupânului Mustafa, certifică că Domnița Anița a plătit o datorie pentru niște stupi luați de răposatul Ion Beizade.

„Dat-am scrisoari mea la măna mării sali domniții Aniții Păl[ă]doe pricumă să-s[ă] știie că luândă răposatul Ion beizad[e] noă stup[i] dela giupăn Agi Mustafa și niplătindu-i răposatul beizade, mi i-au plătit domnița miie lui Soliman, umul giupănului Mustafa, car[i] s-au făcut bani câtea doi lei pe stup, optusprăzăci lei și i-amă luată acești bani în măna mea cu măna lui Ștefan Poșchin și măriie sa de acmu să nu mai aibă nici o supărari și pintru credința m-amă iscălită și m-amă pus și mohurul și mart[uri] căți s-au întămplată și din Turci și din Moldovini s-au iscălită".

Stefan Poșchin?	isc. turcească	m-am tămplat și eu	7264 = Iul: 25 = *Vasile . . .*
Ștefan Hundii?	cu pecete	*Caloian? Orz..*	m-am tămplat

Note: Ibid. No. 66. și Ghibănescu op. cit. 83 cu diferență de lectură la iscălituri. Scrisoarea pare scrisă de secretarul particular al Domniței Anița, precum reiese din comparațiune cu celelalte zapise, iscălite numai de Domniță, sau date la mâna ei, pe cari le rezumăm aici: 1) 7263 (=1755) Iunie 29. Zap. la mâna unui Iurașcu pentru 44 lei (No. 71) 2) 7263 (=1755) Aug. 20 Zap. la mâna lui D. Papafilu pentru 1000 lei luați cu împrumut pe două luni cu dobânda *„din zăcea doisprăzăci"*, (No. 72) 3) 7265 (=1756) Sept. 1. Zap. la mâna *„gineri mieu Sărdarului Arghirie"* pentru 1000 lei împrumutați pe 6 luni cu *„dobânda lor căti = 5 = lei pe pungă de [lună]"* (No. 76) 4) 7265 (=1756) Dec. 14. Zap. dela un Turc la mâna domniței Anița „pricum să-s[·] știe că din toată socotil]a]ia ci-m avută cu *răposatul Ioaniț beizadi fratili mării sali"* a fost deplin

1) V. m. s. Anexe, doc. 3 note.
2) Doc. *Muz. Municipal*, Pach. citat, No. 73.
3) Les filles de ces familles princières conservent leurs titres de Princesse et d'altesse, quel que soit le rang de leur mari, mais la soconde génération n'y a aucun droit. (Langeron în *Hurmuzaki.* Supl. I, vol. III, 74).

satisfăcut. Işi pune şi el *„mohurul"*, adecă pecetea (No. 77). Cuvântul acesta, cu tot sufixul lui romănesc, n'a intrat in patrimoniul limbei române şi—personal—il intâlnim intâiaş dată. 5) 7265 (1757) Apr. 12. Zap. Domniţei către *„al [no]stru bun prietin dum. Husiin Aga ot Roman"* rugându-i să o imprumute cu 800 lei, de cari se va achita prin furnizare de miere din ţinuturile Iaşi, Hârlău şi Bacău. Are cu el o socoteală veche pentru miere. Pe acelaşi zap. scrie *Miron Vărnav* că a luat 500 lei din 800 „ce scrie Măria sa". (No. 80) 6) 7265 (=1757) Iunie 15. zap. la mâna lui *Costea Papafilu* pentru 1000 lei împrumutaţi cu dobânda *„cât un leu şăsă potronici*[1]) *de sută pe lun[ă]* (N. 75). 7) 1758 Apr. 1 zap. la mâna lui *C. Papafilu* pe 700 lei pentru cari avea Domniţa să-i dea miere (No. 87). 8) 7266 (= 1758) Mart 8. zap. pe 650 lei, cari avea să-i dea Domniţa lui Husain Aga din socoteala pentru miere. (No. 86) 9) 7267 (1759) Apr. 25. „Izvod di ţigani cari săntă la Nistru şi săntă daţi în sama lui *Toadir Birbiciă* (Berbeciu?) giudi". Isc. Aniţa Domniţa. (No. 92) 10) 7268 (=1759) Noem. 1. „Cu trii suti di lei săntă datoară dumi: *Mehmet Aga ot Bărăladă* cu dobânda lor *din zăci unsprăzăci"*. Ii va da miere la toamnă. (No. 89). 11) 7268 (= 1760) Aug. 10. „ѡ *şinii*[2]) *de argint* am luat di la dum. *Anastasii Duca*, marimi au tras: 202 = dramí căti 12: par[ale] dram[ul]. Pec'(?) să-i fie dum. de sam[ă]: Aniţa Domniţa (greceşte). No. 94). 12) 7274 (= 1765) Oct. 27 Zap. „Cu = 150 lei, adicăte ѡ sută cinzăci di lei me-au făcut bine dumiui giupân *Hristododor Pop[a]fei* şi dobânda *căte = 2 — lei de sută pe lună"*. (No. 107). 13) 7264 (= 1765) Dec. 1. Zap. la mâna *dascalului Theodosie*, căruia i-a rămas datoare 600 de lei. (No. 109). 14) 7267 (= 1759) Ian. 31. Zap. la mâna lui *Hristodor Papafil* pentru 500 lei cu dobânda *„din zeci doisprezece pe an"* (No. 118). 15) 1767 Apr. 15. Zap. la mâna *fiului ei Constantin*, care a împrumutat-o cu 2700 lei cu *„din zeci doisprezici pi an* (No. 120)[3]).

Precum reiese din zapisele menţionate, biata Domniţă, care până la Dec. 1765 işi pune pe lângă iscălitura grecească şi pecetea cu capul de zimbru şi coroana princiară, pare să fi avut multe incurcături băneşti. Ele ni dau însă un interesant material pentru istoria noastră financiară, din punctul de vedere al oscilaţiunei cotei dobânzilor. Ce priveşte pe numeroşii ei creditori, mai toţi sunt Turci, sau Greci, iar titlurile de Aga (= Prefect de Poliţie) nu trebue să ne deruteze, întru cât ele nu erau oficiale, ci aderente foastei calităţi oficiale a diferiţilor creditori din imperiul otoman. Că Turcii prin cunoscuta lor probitate morală erau preferaţi în afaceri băneşti, se explică.

10.

Scrisoarea lui Mihail Cantacuzino[4]) (Banul) către cumnata sa Smaragda Spătăreasa Cantacuzino născută T. Paladi, din 1772 Feb. 14.

Cuprinsul: A primit scrisoarea ei prin nepotul Tudurache (Balş). O roagă să intervină (evident la marele cartier rusesc din Iaşi) pentru pâra lui *Pantazi* (Câmpineanu) şi a *Băleanului* (Grigorie). Explică dece a primit boeria de Ban. Aminteşte moartea fratelui său (Pârvu) soţul Smaragdei. Descrie pagubele suferite din cauza războiului şi a îndelungatei absenţe; „bucuria vrăjmaşilor". Aude vorbindu-se de pace între Ruşi şi Turci şi *e hotărât să părăsească Ţara Românească* dimpreună cu frate-său *Răducanu* şi cu alte 7—10 familii, rude şi clienţi. Nădăjduieşte că Ţara va rămânea Ruşilor şi Impărăteasa va ţinea promisiunile făcute fratelui său şi lui personal. Să nu plece la Petersburg înainte de a se întâlni cu el cu voia Feldmareşalului. O roagă să-l păzească de vrăjmaşii lui, cari umblă să'l *„lechirdisească"*.

„Iarăşi dup[ă] frăci[ască] drag[oste] dum. cumnată Zmaragda Spătărească.

+ Scrisoarea ce mi-ai trimis cu nepotu Tud[u]rache am luat. Am înţeles toate

---

1) = $^1/_2$ groşi (Cihac, *Dict.*).
2) = *Sinie*, tablă de metal, cuvânt prob. de origine turcească. (Cihac, op. cit.).
3) V. şi Ghibănescu op. cit.
4) Autorul *genealogiei Cantacuzinilor* şi .a. o.

scrisile dumi[tale]: la care sănt gata a-ci sluji dumitale. Dă silința ce-ai făcut dum: pentru noi mulțămescu drag. dumi: ci mă rog mai mult să fii dum. silitoare pentru păra lui Pandazi (sic) și a Băleanului după cum îți scriu dumi. în scrisoare mai pre larg, acea scrisoare de-o găsești cu cale fă o rusește și o dă ca nu care cumvaș nevinovat fiind eu vor prohorisi vrăjmașii noștri de ne vor face a pierde ceia ce nădăjduim, așa mă rog măcar că văz cum scrii dum. cum că noi am găsit chiverniseala noastră, dar vei ști cumnată că eu acea supărare a cere Spătărie și Visterie la ginerii noștri, sau Băniia de mi s-au dat mie, nu le-am cerut drept chiverniseală, ci poci zice dumi. de rușinea oamenilor, văzând că cei ce n-au găndit, cerŭ boeriile noastre și alții, ce înjura pe Ruși și pe noi pentru Ruși și de-acum de rădă de noi, cum că tot o nădăjduescŭ a ne aduce la acel hal.

De aceia am făcut acea supărare pentru acele 2 boerii, iar nu de vre un căștig, că căștig cu mila lui Dumnezeu acum nu-i o para de la boerii.

Și mai ales că nădejdea chivearnisealii casii noastre, în care număr și pe dum., nu o grunsc[1]) eu la boeriile acestea, că acestea le-am avut la domni, încă cu venituri mai pline, mai late, după cum bine ne știi dum: că ai trăit și mai nainte cu noi și mai ales după ce ai luat pe răposatul fratele mieu.

Socotești cumnată mai întăi vărsarea săngelui a răposătului fraține-mieu, pe care frate pierzăndu-l eu și căci bani am pierdut, cari îmi era dator și mi-au rămas zapisile.

Socotește pe dumneata că ți-ai pierdut boeriul, ți-ai pierdut zestrea.

Lăngă acestea socotește căci bani am cheltuit eu pentru bulci[2]) și după ce am venit aici nu-mi găsii și ale meale și ale dumnevoastră și ale Răducanului; casele prăpădite, vitele luate, hainele putrezite, viile părăgină, martor e Dumnezău, la doaă sute de pungi de bani[3]) pagubă la casa a căt trei frații. In scurt bucurie vrăjmașilor, apoi și necăjind vrăjmașii.

La aceste pierderi cu boeriile acestea vom să avem vindecare pentru boerii sănt mulțămit Feltmașalului pentru ochii oamenilor.

Iar ochiul mieu iaste la altile, mai întăi că văz că umblă vorba foarte tare de pace, sfărșiturile păcii nu le știm ce fel or vrea să le facă. Să punem ceale înpotriva cănd pentru păcatele noastre să lase țările iar la Turci, noi a sta în țară putință nu e, socotește căte moșii și căte lucruri pierdem.

Socotește casa mea, a dum. a frăține-mieu, Răducan, nepotu Tudorache, alte 7: 8: sau zece familii rude, oameni ai casii noastre, carii ne au fost următori, mie și fraților.

Nici într'un chip nu pot sta în țară. Pierzăndu-și tot unde vom merge, or să meargă cu noi, nădejdea lor la noi. Cu ce o să trăim noi, cu ce o să-i chivernisim pe dănșii.

Să vorbim și ceale bune, au dat Dumnezeu și au rămas Țara la Ruși după cum o nădăjduit și pentru atătea pierderi și pentru atătea morți și pentru atătea necazuri să fim în răndul obștii a ne certa pe boerii și văduvile noastre, sau copii noștri dup[ă] moartea noastră să moară de foame, să nu ne învrednicim și noi a căștiga vre-o deosebită milă, o deosebită păine, | o deosebită păine[4]) | să fie vecinică la casa noastră,

1) De la maghiar. *görönghy,* (Cihac).
2) Dela slav. buiác, In cazul acesta obiecte de lux. (Cihac).
3) O pungă de bani=c. 50 Lei vechi.
4) Schimbarea coalei.

după mila şi făgăduinţa prea puternicii Impărătese ce iaste dată prin cartea împăr[ă]tească (notă: „către frate meu)[1]) şi mie însuşi prin gura împărăţii sale[2]).

Eu sfătuiesc pe dumneata la aceasta să fie ochiul şi socoteala dumitale şi nici cum dumneata să nu pleci la Petruburgu pân nu mă voi întâlni eu cu dumneata şi când a fi hotărârea să mergim să-mi eu voe de la înnălţatul Feltmaşal arătându-i că avem a ne întâlni pentru trebile casii noastre, şi viind eu acu vom grăi când, să ferească Dumnezeu, lucrurile împotrivă, ce drum, ce cerere să facem, când lucrurile bune, iar ce milă să cerem la casa a câte trei fraţii şi cu venirea mea şi pe Tudorache l-oi face a-şi face datorie după cum am şi vorbit cu dânsul şi eu de la mine deosebi voi face ajutor dumitale şi aşa urmându-să dum. mă vei cunoaşte pe mine de frate şi eu te voi cunoaşte de sor[ă] şi ne vom petrece viaţa, încât o fi de la Dumnezeu, la un loc ne-despărţiţi. Că aşa te sfătuescŭ cumnată şi aşa mă rog şi de ţi să pare că iaste socoteala mea greşită, te sfătuieşte şi cu cumnatu şi cu surorile dumi.

Iar până a vini vreamea m[er][3]) gerii dumi şi pân am luat mie voe să vin pentru mergirea dumi., dum. ai purtare de grijă şi mă păzeşte de vrăjmaşii mei, de cei care umblă să mă lechindisească cu lechelile gineri mieu. Că într'alt chip eu sânt curat şi toată paza mea au fost de toate lucrurile numai pentru nădejdea acea după urmă ca sau bine să va întâmpla în ţară, sau rău, să-mi poată fi limba slobodă a putea face căzutele rugăciuni la vreamea trebuinţii, să nu ne rămâie în zadar ostenealile şi primejdiile şi rămân = Febr. 14. 1772.

Fratele Dumi şi gata slugă.

Mih[ail] C[antacuzino]

Dumi-ei cocoanei Zoiţii[4]) şi Dumi-ei Postelnicesii[5]) surorilor Dumi, mă închin cu frăc[ească] dragoste."

Note. Ibid. No. 141. Urmează scrisoarea menţionată în textul acestei scrisori.

11.

Scrisoarea lui Mihail Cantacuzino către cumnata sa Smaragda din 1772 Feb. 14.[6])

Cuprinsul: Se plânge de *Pantazi Câmpineanu* şi alţi doi (prob. Gr. Băleanu şi poate N. Dudescu, v. şi scris. precedentă) cari îl trag la răspundere, nu ştim în care chip, pentru faptele „netrebnice" ale răposatului său ginere Dinul (C. Cantacuzino), după moartea fiicei sale (Păuna). Cere sprijinul cumnatei, evident aflătoare la Iaşi, la marele cartier al lui Rumianţov, nădăjduind că-l *„vor cunoaşte Muscalii, precum îi cunoscuse Grecii"*.

„Cinstită şi a-mea tocmai ca o sor[ă] din cumnată Smarando[7]) Spat[ă]reas[ă] cu mult[ă] sănătate şi cu frăc[easscă] drag[o]ste mă închin Dumi[tale].

Cu venirea lui Kir Zamfirachi[8]) i a lui Kir Diamant nu lipsii a nu cerceta de

---

1) V. Scrisoarea Impărătesei Ecaterina din 1769 Ian. 19, către Pârvu Cantacuzino Banul Craiovei, soţul Smaragdei. *(Geneal. Cantac.* 158—60).
2) Audienţa lui Mihai din 1770 (v. mai j)
3) Rupt în orig.
4) Căs. şi divorţată Ruset.
5) Maria Bostangioglu, (*Geneal.* 429).
6) Din aceiaşi zi deci, ca şi scris. precedentă, in care se menţionează pâra lui Pantazi şi a Băleanului *„după cum îci scriu dumi în scrisoare mai pre larg"*.
7) In adresă: „Zmaragdii".
8) Damaris Cernovodeanu? ginerele lui Matei Gh. Cantacuzino şi al Zoiţei Dudescu (v. m. s. şi geneal. 431; cf. studiul nostru din *„Arhiva* din Iaşi", 1916, 102, n. 4).

sănătatea dumi: ca întragă fiind să dau laudă milostivului Dumnezeu cu acăruia milă, vrănd Dum. aşa şi eu mă aflu sănătos. Iar de alte întristăciuni şi necazuri numai unul Dumnezeu ştie că nu-mi ajunge ostenelile pierderile căte mi s-au întămplat întraceşti doi ani ci acum dup[ă] m[oartea gi][1])neri mieu a Dinului s-au sculat unchiu său Pantazi Cămp:[ineanu] şi cu alţi doi care văzând că pă mine nu mă pot strica nici nu pot să mă găsască măncat sau furat, de undevaşi, socotesc ei cu faptele Dinului. cele netrebnice, care le-au urmat dup[ă] moartea fii mea încoace, prin neştiinţa me, cu aceste să să atingă dă mine: socotind că mă vor aduce la vre-o stricăciune ca să rămăe ei în ţară, fiindŭ că în anul dintăi după moartea frăţini-mieu s-au învăţat cu nărav, calici fiind după cum îi ştii, s-au înbogăţit. Sănt nădăjduit la Dumnezeu că vremea îi va descoperi de-i vor cunoaşte şi Muscalii, precum îi cunoscuse Grecii şi cu ajutoru lui Dumnezeu sănt nădăjduit şi la dreptatea mea că n-am auzit nici într-o lume a să vinovăţi tată pentru ficior şi ficior pentru tată, mai ales socrul pentru ginere, care fată îmi era moartă dă mult înaintea lui şi eu din casa lui n-am clironomisit măcar un cap dă aţă, dar cu toate aceste ne aflăm stăpăniţi de oameni noi nu ne ştiu până acum, mă măhnescŭ de alifetturile vrăjmaşilorŭ ci mă rog ca unii surori ca pe una ce te am nedăspărţită aflăndu-te acii păn prieteni nu lipsi a-mi arăta dreptatea mea ca să nu aibă loc vrăjmaşii miei să mă lechendinsască cu faptele gineri-mieu, carele de un an de cum au murit fiia me au eşit de supt stăpânirea mea şi poci zice mai de aproape Dudescului şi lui Pantazi, ca un nepot ce li era, de căt mie. Iar căt pentru mine însumi pentru faptele mele să ştii dum. că sănt fără nici un fel de grijă că sănt curat şi dă faptă şi neştiitor de faptele gineri-mieu până ce au murit, şi aşa mă rog dumitale să nu dai aceast[a] la lăsare şi eu voi fi mulţumit dumi. i rămăn: = a dumi. caun frate din cumnaţi Mih[ail] C[antacuzino].

Feb. 14 dn 1772.

In verso: Cinstitei şi a mea ca-o sor[ă] Dumneaei cumnatei Zmaragdii Spătăreasii Cantacozinii cu fraci[ască] drag[os]te să-s[ă] dea".

Pecete în ceară roşie representând pajura bicefală drêpt coroană princiară.

Note: Ibid. No. 137. Importanţa acestor două scrisori se impune, atât prin cuprinsul lor, care evoacă, în culori vii, interesante pagini ale istoriei noastre, cât şi prin persoana dela care emană, *Banul M. Cantacuzino*, a cărula „genealogie", de fapt o preţioasă contribuţie la istoria Ţărilor noastre, mai ales a Munteniei, a fost, precum se cuvine, apreciată de istoricii noştri [2]), în frunte cu d-nul Iorga. Nu este o simplă întâmplare că scrisorile acestea se află între hârtiile unor urmaşi ai *Cantemireştilor*, precum nu va fi fost o întâmplare că Pârvu Cantacuzino, care nădăjduia să devină Domn al Munteniei cu ajutorul Ruşilor, şi-a ales ca (a III-a) nevastă pe nepoata lui Antioh Cantemir şi pe sora unui cunoscut rusofil, Hatmanul C. Paladi. Rusofilismul devenise o tradiţie, pe care o urmau în mod mai mult sau mai puţin tăinuit numeroase familii, înrudite şi încuscrite între ele, tradiţie mereu alimentată prin insuportabilul regim Fanariot [3]). Asupra persoanelor, menţionate în scrisorile de faţă, ne lămureşte foarte bine însuşi M. Cantacuzino în a sa genealogie; *„nepotu Tudurache"* este fără în-

1) Rupt în orig.

2) Prima ed. de Cesar Bolliac în *„Buciumul"*, ziar pol. lit. şi comerc. din Bucureşti (1862 urm.). Acolo a fost tipărit şi corespondenţa lui Pârvu Cantacuzino cu Ruşii, transcrisă dintr'o condică grecească a fam. Cantacuzino şi comunicată de Aricescu, Dir. Arh. Statului, lui Bolliac (geneal. ed. Iorga, prefaţă).

3) V. şi scrisoarea a doua: «de-i vor cunoaşte şi Muscalii, precum îi cunoscuse Grecii». Aceştia erau deci adevăraţii stăpâni.

doială ginerele răposatului său frate Pârvu, *Tudurachi Balş, Clucerul*, apoi *Mare Aga* în divanul instituit de Ruşi [1]). *Pantazi* este cunoscutul *Câmpineanu*, căsătorit cu *ultima Cantemir, Maria*, fiica lui C. A. Cantemir († 1776) [2]). El a avut un mare rol politic, încă din timpul Domniei lui Ştefan Racoviţă (1764—65) care'l puse la închisoare dimpreună cu Cantacuzinii, C. Dudescu, şi a. între cari şi Gr. Băleanu, evident cel asociat la „pâra lui Pantazi. Acesta a ajuns în Divanul rusesc Mare Vornic, iar Băleanu Mare Clucer, pe când pârâtul Mihai, păn'atunci Mare Vistier, ajunse la cea mai înaltă boerie, de Mare Ban, ca şi *Pană Filipescu* [3]). *N. Dudescu*, atunci Mare Vornic [4]) fiul aceluia de care ne-am ocupat mai sus şi de care este vorba în scrisoarea a doua, bănuim că este al doilea boier, care sprijini demersul lui Pantazi". El era văr primar cu soţia lui Pantazi, şi unchiu al Dinului (Constantin) Cantacuzino, fiul surorii sale Zoiţa, de ale cărui fapte „netrebnice" se ocupă scrisoarea aceasta. Nu ştim în ce constau faptele acestea a unui tânăr, mort în Febr. 1722, deci cu puţine zile înaintea datei scrisorilor, în vârsta de numai 21 de ani; cunoaştem numai amănuntele logodnei lui din 1769 cu Păunica „fiia" lui Mihai, logodnă, căreia mama lui Dinu datorea eliberarea ei din Mănăstirea Mărgineni. Păunica a murit înaintea lui Dinu, în Mai 1771, la Braşov, în vrăstă de numai 16 ani şi a fost înmormântată în Biserica grecească din Şcheiu, pe când soţul ei zace la f. Mănăstire a sfântului Ioan din Bucureşti. Şi-a rămas un fiu *Pârvuleţ*, care, emigrat în 2 Mai 1776 cu bunicul Mihai şi familia întreagă la Petersburg, a murit acolo în 4 Mai 1787 în vârstă de 17 ani şi 8 luni. El avea funcţia onorifică de *Cammer-Page* al Impărătesii [5]). In prima scrisoare aminteşte Mihai boeriile recente ale ginerilor „noştrii" Spătăria şi Visteria. Aceasta o avea de fapt un ginere din 1767 al lui Mihai, în Divanul din 1771, anume *Manolache Vataţe* [6]) dar nici pe Dinul, nici pe ginerele lui Pârvu Cantacuzino, Tudurachi Balş, nu-i vedem menţionaţi având Spătăria în Divanul rusesc, ci o avea *Şt. Topliceanu*. Dece nu'l aminteşte pe acel ginere, Spatar, în genealogie? Să fi fost totuşi tânărul Dinu, poate al 2-lea Spatar şi să fi venit din partea caracterului, în parte militar, al boeriei în conflict cu autorităţile militare ruseşti? In orice caz se pare că „faptele netrebnice" aveau o lature politică, deoarece ele dealtfel n'ar fi servit de armă vrăjmaşilor, geloşi de situaţia preponderentă a lui M. Cantacuzino. De un alt ginere al lui Mihai, *Melissino*, nu poate să fie vorba, întrucât acesta s'a căsătorit abia în 1788, în Rusia, cu *Luxandra*, nici de ginerele *N. Cataro*, [7]) soţul *Smarandei*, de oarece aceasta nici în 1788 nu era căsătorită [8]).

Banul Mihai pare tare afectat de *pâra* lui Pantazi şi tot rostul acestor două scrisori, cari cuprind şi unele părţi de ordin sentimental, nu pare să fie altul, decât reacţiunea în contra ei. Precum reiese din prima scrisoare, el dorea ca cea de a doua să fie tradusă în limba rusească pentru generalisimul *P. A. Rumianţev* [9]) din Iaşi. Ingrijorarea lui era dealtfel explicabilă, întrucât Pantazi, ca soţul ultimei *Cantemir* şi ca unul care repede s'a orientat spre Ruşi, făcând parte şi din deputaţiunea plecată în 1770 la Petersburg, [10]) avea desigur multă trecere la ei. Mihai, care, precum însuşi mărturiseşte, nu se afla între cei propuşi pentru administrarea ţării la întrevederea din Laticev cu Feldmareşalul [11]), pare să fi datorit

1) *Genealogia*, 184—85.
2) Ibid. 418. Mama Mariei era o Balş (Ibid).
3) Că erau doi Bani (de Craiova), nu trebuie să ne mire, deoarece dela 1761 încoace Bănia era mai mult titulară, guvernatorul celor 5 jud. oltene fiind un Caimacam. (Fotino, III, 266).
4) *Geneal.* 187.
5) Ibid. 287-90.
6) Ibid. 187.
7) I. C. Filitti, *Mih. Gh. Gr. Cantacuzino*, Buc. 1929, spiţa.
8) *Geneal.* 196.
9) Nu Romanţov, Romanzov, sau Rumänzow, v. Brockhaus şi Efron, *Enţicl. slovar*. Fam. este cunoscută din sec. al XV-lea.
10) *Geneal.* 448. El era bunicul marelui patriot I. C, căs. cu o nep. de fiică a ultimului Dudescu. (Gervescu, op. cit. spiţa).
11) *Geneal.* ibid.

situaţia lui mai mult renumelui fraţilor săi, Pârvu şi Răducanu. Cel dintâi, soţul Smarandei, căreia sunt adresate scrisorile a avut o atitudine frumoasă, inspirată desigur de sentimente altruiste (naţionalismul de atunci fiind ortodoxismul) şi o soartă tragică, la care se face aluzie în scrisoarea întâia: *„vărsarea sângelui"*. Mare Ban al Craiovei, încă din 1767, el a fost acela pe care *Arhimandritul de Argeş, Damaschin*, conspirând cu spionul rus maiorul *Nazarie Carazin*, l-a recomandat *„să se ajungă" şi fără temere să se descopere la el, „pentru izbăvirea neamului creştinesc de supt jugul turcesc* [1]. Incurajat de o scrisoare a Impărătesei Ecaterina II, el a pus cavalerismul acestui străvechiu şi nobil neam în funcţie de izbăvirea ţării şi a murit *cu toţi oamenii săi* într'o luptă inegală cu Turcii [2], aproape de *Mănăstirea Comana*, în 12 Dec. 1769 [3]. Celait frate, *Răducanu*, înţelegând şi el să nu depindă numai de *mila* Impărătesii, a organizat un regiment de Munteni, Moldoveni şi *Ardeleni*, cu care s'a distins, mai ales la Silistra în 1773, când să fi luat o baterie cu 12 tunuri şi a hotărât printr'un contra-atac victoria rusească [4]. In primăvara 1774, însă, „mergând într'o zi la vânătoare, gonind după un iepure, l-a căzut calul cu el atât de tare, încât i s'a frânt şi sabia şi el a rămas ca un mort fără şimţire; carele peste trei ceasuri a murit şi l-am îngropat la Mănăstirea pro-strămoşului său, într'a lui însuşi groapă, în Mănăstirea Mărginenilor, la Martie 20" [5].

Despre *Banul M. Cantacuzino*, în 1723, „fiu a celui odinioară cneaz.şi graf de Imperiul Romanicesc Matei Cantacuzino Marele Ban al Craiovei" se poate ceti cu mult folos în monumentala operă a d-lui Iorga, *Ist. Lit. Rom.* în secl. al XVIII-lea [6] şi în Minea, *Cercetări istorice*, Iaşi, 1925, art. G. Pascu. Stilul lui e nervos şi impresionant, dar se resimte de influenţa grecească; cuvinte ca *„prohorisi"*, *„lechindisească"*, sau *„lechendisească"*, *„alifetturile"*, sunt de neînţeles, cu tot ajutorul lui Cihac. Descrierea nevoilor şi pagubelor e mişcătoare. Hainele vor fi putrezit cu prilejul lungei călătorii la Petersburg. Celelalte pagube se explică prin fluxul şi refluxul acţiunei militare ruseşti, asemănătoare celei din Bucovina din 1914—17. Mihai se hotăreşte să emigreze în caz că Ţara ar cădea iar supt suveranitate turcească şi a rămas la hotărârea lui, cu toată amnestia păcii din Cuciuc-Cainardgi, de care a beneficiat, desfăcându-şi, supt preţ, averea.

Nu fără interes este, că Mihai, deşi orientat spre Rusia, mai ales după audienţa la Impărăteasa Ecaterina, din 1770 [7], care 'l asigurase că după moartea fratelui său Pârvu Cantacuzino *„s-a îndoit mila mea asupra neamului vostru şi începătura milei noastre se va începe întâiu însuşi de la tine"* la congresul din Focşani, vara 1772, a căutat, împreună cu N. Dudescu, o apropiere, de *Austriaci* cu declaraţiuni de simpatie pentru casa imperială, încât solul Austriei, surprins de ele, crezu că i se pune o cursă din partea Ruşilor spre a se sonda intenţiunile Austriei [8]. La acest congres, fără rezultat, a luat parte şi *Ienache Văcărescu*, cronicarul, ca om de încredere al Turcilor [9] cu toate că fu prieten bun al lui Pârvu, văr primar cu soţia lui Mihai şi ca Mare Vistier din Sept. 1769, delegat şi el ca deputat al boerimei pentru întâlnirea cu Rumianţev; pe drum, însă, răsgândindu-se, a trecut în Austria [10]. Atât din demersul din Focşani, cât şi din scrisoare reiese că M. Cantacuzino a emigrat *mai*

---

1) *Geneal.* 154—55.
2) Ibid. 179.
3) Fraţii Tunuski, *Ist. Ţării Rom.* 166.
4) *Geneal.* 188. Cooperarea Ardelenilor e interesantă, ca primă manifestare de solidaritate naţională în luptă pentru un scop ideal.
5) Ibid. 189—90. Pro-strămoşul e C. Cantacuzino Postelnicul (Iorga, *Inscr.* I, 92)
6) II, 117—31.
7) 28 Martie c. v. *(Arh. Românească* I, 253) sau 8 Apr. c. n. (*Engel*, I, 30).
8) *Hurmuzaki* VII, 93—4.
9) Papiu, *Tezaur*, II, 283.
10) Ibid. 280 - 1. Interesantă şi cam hazlie este conversaţia lui cu Mihai pe drum la o gazdă pe când dormea N. Brancovanu, când a răspuns la întrebarea lui Mihai pe cine l-ar recomanda ca Domn: *„nu găsesc altul mai cu cale decât pe mine"*. (Ibid).

mult de frică de răzbunarea turcească 1), *decât din simpatie pentru Ruşi;* el era mai mult antiturc decât rusofil şi familia lui avu legături mai vechi cu *Austria* decât Rusia, dar evenimentele erau mai tari decât simpatiile lui adevărate. In Rusia, unde i s-au dat gradul de general şi şapte sate în gubernia Mohilevului 2), gândurile lui tot la ţara lui au rămas şi neputând trăi viaţa ce-o dorise, şi-a întors privirile spre trecut, scriindu-şi amintirile. Nu ştim când a murit, dar credem că în cărţile genealogice ruseşti se poate găsi data. Inmormântat va fi fost la *Mănăstirea Nevski* 3), unde zace nepotul său de fiică, *Pârvuleţ Cantacuzino*, la care ţinea mult, întrucât nu avu nici un fiu în viaţă din 16 copii (!) pe cari îi dăduse dela căsătoria lui din 1747 încoace, soţia sa *Elena*, († 1762) fiica marelui Logofăt *C. Văcărescu*, şi a *Mariei Gh. Kreţulescu* 4). Ori cum ar fi, scrisorile marelui boier nu denotă un suflet mulţămit, necum fericit.

12.

Scrisoarea polcovnicului cneaz D. C. A. Cantemir către mareşalul Romianţev din Septemvrie 1772.

Cuprinsul: Tată-său *a emigrat în 1738 în Rusia pe când unchiu-său Ioan se afla la Ţarigrad*, iar moşiile rămaseră pe mâna unchiului *Dimitrie*, cel mai mic dintre fraţi, care şi acesta a emigrat. Intorcându-se Ioan din Ţarigrad, a luat în stăpânire nu numai satele tatălui său ci şi cele ale maicii sale. După câţiva ani, însă, a murit, lăsând moştenitoare pe *fiica* sa, căsătorită cu un boier *Alistarho* şi ea a pus mâna pe averea întreagă însă a *murit fără copii*. Intre timp a murit şi Dimitrie în Rusia, fără urmaşi şi astfel tată-său, Constantin, trebuia să moştenească averea întreagă, însă ca străin nu putea să stăpânească şi deci averea a trecut în stăpânirea *surorii* sale, *Maria Câmpineanu* nu fără *„câteva devagelâcuri"* făcute de mătuşa sa Ana Paladi, care a pus mâna pe întreaga avere, trecută apoi la fiul ei Constantin şi la ginerile ei Arghirie. Cere să i se dea toate moşiile, cari i se cuvin.

In 6 zile a lui Oct. sau luat.

„Luminatului Graf, mai marelui comandir Mării-sale General fermarşal a toate ruseştilor ordeni şi a svintei Anii cavaler, Petru Alecsandrovici, Romeanţof.

Donoşenie 5).

Tatăl mieu în trecutul an 1738, eşind din patrie-sa, din Cnejie Moldovii, de au mersu în Rosie, nefiind acolo fratele său, cel mare, cnez Ivan, carele atunce să afla în Ţarigrad, au lăsat stăpânirea pe mâna fratelui său cel mai mic cnez Dimitrie, de toate clironomiceştile mişcătoare şi nemişcătoare averi, ce au rămas de opşte, de la tatăl lor Domnul Moldovii cnez Antohii şi fiindcă după aceasta şi numitul mai mic frate au mersu în Rosie, viind din Ţarigrad fratele cel mai mare, cnez Ivan, la Moldova, au întrat la stăpânirea tuturor acelora mişcătoare şi nemişcătoare averi şi deosebit de aceasta au întorsu la stăpânirea cea după lege clironomiceştele sate, ce era de pe maica lor, ce să trăgea din neamul lui Ceaur, care sate le-au fost apucat mulţi boeri.

Numitul cnez Ivan dup[ă] aceasta, dup[ă] câţva ani au murit, lăsând clironom pe fiică-sa, care sau fost măritat, după un boeriu, de aice *Alistarho* şi ea au luat la stăpânire toată mişcătoare şi nemişcătoare avere şi trăind numai câteva luni au murit fără copii şi prin acest[e] şi fratele cel mai mic cnez Dimitrie au morit în Rosie, făr de

1) V. şi conversaţia lui cu Potemkin: *„de se va putea fi fără frică poftesc să lăcuiesc în patria mea în Valahia"* (*Geneal.* 195).
2) Ibid. 202.
3) Ibid 199.
4) Ibid 121.
6) Donosénie, = raport.

copii şi aşe toate aceste averi să cădea să le e numai unul, tatăl mieu, dar fiind-că să afla în slujba Rosii, nu putu să le stăpânească, ci le-au dat la stăp(â)nirea fiicăi sale şi a mea soru (sic) Marie, care când au eşit tatăl mieu în Rosie, au rămas în ţara Muntenească şi pe urmă s-au măritat după un boeriu, anume *Câmpineanu*, la care şi carte de încredinţare i s-au fost trimes din Rosie în Ţara Muntenească, dar cu câteva *devagelâcuri* ce au făcut sora tătânimieu Ana Pălădoae soru-mea Marie, cheltuind nu puţină somă de bani la giudecăţ[i], trăgând această averi n-au lăsatu-o să stăpânească, ce au rămas toate aceste la stăpânire, fără de lege, numai cu atâta dreptate pentru că tatăl mieu au eşit desupt stăpânirea turcească, la numita sora tătânilui mieu, Ana Pălădoae şi după dânsa la fiiul ei Costandin Paladi şi la ginerile ei boeriul Arghirie, care şi pără acum stăpânescu toate aceste mişcătoare şi nemişcătoare averi fără de dreptate.

Iar eu având de la tatăl mieu vechilâc, ca să caut şi să scot toată această clironomicească avere de care tatăl mieu s-au lipsit, petrecând nu puţine pagube, din pricină că au eşit din Patrie sa, având osârdie către părinţasca slujbă Măririi sale întrutot milostivnicii Imperatriţăi în cari să şi află la oste, ce era atunce cu Turcii şi după ce s-au sfârşit oaste fiind în Rosie câţva ani şi mai vârtos văzând acum pe neprietin depărtat şi fiind aceste ţări luate cu oaste cu bună norocire şi sânt supt stăpânirea cea deplin(ă) a Mării tale cu plec[ă]ciune mă rog ca satele care numiţii Costandin Paladi şi Arghirii le stăpânescu, care sate sânt dispre unchii şi tatăl mieu, de care sate arăt şi izvodu, anume să porunceşti luându-le de la dânşii să mi s[ă] dea supt stăpânirea me, iar pentru ce laltă mişcătoare avere ce au rămas de la numitul unchiul mieu, cnez Ivan şi de la fiica lui, care pe urmă au apucatu mătuşa mea Ana Pălădoe cum şi pentru altele ale moşilor miei ce au rămas în Moldova, în câteva locuri nemişcătoare lucruri, să să poronceşti să s[ă]e sama şi pentru indestularea me să faci dup[ă] buna înţălepciune Mării tale."

Au iscălit polcovnic cnez Dimitrii Cantemir
Săpt. ... zili 1772.

Note: Bul. Muzeului Municipal Iaşi, 1924, 183; din colecţia d-lui Ghibănescu. Petiţiunea lui Dimitrie, fiul Comisului Constantin Cantemir, al doilea fiu al lui Antioh Vodă, ne lămureşte deplin asupra peripeţiilor moştenirei acestuia. Ea ni destăinueşte şi numele unui ginere al lui Ioniţă Beizadeă: *Alistarho*, desminţind astfel pe Spatarul M. Cantacuzino, cât şi pe Paharnicul Sion [1]). Identificarea acestui ginere este grea, mai ales întrucât Alistarh a putut să fie şi o cunoştinţă greacă din exilul constantinopolitan. Dintre boerii moldoveni unul singur cu acest nume era mai cunoscut, Aristarh Hrisoscoleu, nepot de fiică al lui G. Duca Vodă [2]), dar acesta a avut copii [3]), pe când vedem că domniţa n-a avut. Poate a fost ea a doua soţie a bătrânului Alistarh Hrisoscoleu, sau soţia fiului acestuia Iordachi Alistarh? *Arghirie*, ginerele domniţei Aniţa şi creditorul ei în 1756 [4]), era *Bostangioglu*, soţul Mariei T. Paladi, grec de origine şi intrat în serviciile Rusiei, unde în 1774 a ajuns Brigadier şi a murit în 1782. Văduva lui trăia în Moldova [5]). In 1759, când s'a răsculat norodul din Iaşi în frunte cu Mitropolitul şi boerii în contra atotputernicului creditor şi sfătuitor al lui Ioan Calimachi, grecul Stavarachi, Arghirie fu însărcinat, „făcându-l Paharnic", să ducă *arsul boerilor la Ţarigrad*, însă acolo demersul lui fu paralizat de C. Racoviţă, care-i trimise vorbă: *„cum de nu s-au găsit alt măgar acolo în ţară să vie cu acea jalobă afară de el"* [6]). In

1) V. m. s. Anexe, doc. 3 note.
2) Iorga, *Stud. şi Doc.* VIII, I—II.
3) Iordachi, Mare Visternic şi Smaranda, căs. cu N. Roset, Mare Vist. (*Arh. Stat. Iaşi*, Tr. 1714, op. 1946, Dos. 600, F. 70.
4) V. m. s. Anexe doc. 10, note.
5) *Geneal.* 419.
6) *Let* III, 236—38.

1767 era Ban [1]), în Moldova. Din petiţiunea lui D. Cantemir mai reiese că Maria, sora sa; s'a căsătorit cu Pantazi Câmpineanu după 1738 [2]), când a emigrat tatăl ei Constantin. Presupunem că atât ea, cât şi Ioniţă Beizadea, unchiul ei, se aflau la Maria C. Dudescu la Bucureşti, unde probabil va fi avut loc căsătoria. In deosebit de interesanta carte a d-lui I. Ciobanu *„Dimitrie Cantemir în Rusia“* [3]), aflăm că Constantin „reuşeşte să formeze din Moldovenii aflători în Rusia un regiment de husari, în capul căruia fu trimis în Moldova în recunoaştere. Abătându-se la Brody, a fost făcut prisonier de către contele Potocki pe malul drept al Nistrului. A intrat în Iaşi în 12 Sept. 1739 [4]) cu 3000 de husari. Cu acelaşi regiment a luptat în Finlanda, iar în 1756 a fost trimis în sudul Rusiei pentru paza cetăţilor. In 1765 s-a retras din armată cu gradul de general-porucic. Să fi înebunit, crezând că este Domnitor al Ţărilor Româneşti. A murit în 1776 la Rogani în gubernia Harcov [5]). Purtarea Principilor în Moldova n'a lăsat tocmai amintiri bune, cu toate că au fost primiţi *„cu mare bucurie de Mitropolit şi boierii la Copou“* [6]). Nu ştim întrucât candidatura lui C. Cantemir la scaunul Moldovei era serioasă, ce priveşte intenţia Rusiei, dar bailiul Veneţiei la Poartă, Contarini, raportează în 25 Sept. 1739, că e vorba de *„rimpiazzato il Cantimir“* în Domnia Moldovei [7]). Faptul că Münnich a cedat pasul Cantemireştilor cu prilejul ocupării solemne a Iaşilor, îndreptăţi în ori ce caz această părere.

C. A. Cantemir a fost căsătorit întâi cu *Maria* fata Ilincăi *Balş*, la Bucureşti, apoi cu *Natalia Ivanovna Golovin* (după 1738) şi în fine cu *Sofia Bogdanovna Pasec* („Pasicova“) [8]). In 1772, am văzut că Constantin reclamă prin procură dată fiului său Dimitrie, averea părintească, iar în 1756, (v. m. s.) doi ani după moartea fratelui său Ioniţă [9]) se află în Moldova, evident spre a reclama moştenirea fratelui său, care însă, precum reiese din scrisoarea fiului său (v. m. j.) îi fu refuzată ca supus străin. El trăia până la emigrare, 1736 sau 1738 [10]), la moşia mamei sale, Valea-Seacă din jud. Bacău, nu Roman, precum pretinde fiul său, rău informat, (v. m. j.), de care ne vom ocupa în anexa următoare.

Cel mai mic dintre fraţi, *Dimitrie*, fu însărcinat de Münich să prindă pe Domnul gonit, Gr. Ghica, la Şerbăneşti pe Siret. Domnul însă, prinzând de veste, a trecut Siretul, noaptea, pre o ploae, refugiindu-se la Brăila, iar „Dimitraşco Beizadea n-au cutezat să-l gonească, ce s-au întors înapoi şi au lovit Focşenii şi cei de ceastă parte şi cei de ceea parte, de i-au prădat, de au rămas oamenii cu pieile, numai cu sufletele şi au lovit şi pre Mira [11]) de au luat pe Lupul Aga, [12]) şi pre socru său *Mitropolitul Nichifor Sidisu* şi au dus pre

1) Ibid. 255.

2) Sau 1736 v. m. j.

3) Ed. *Acad. Rom.* 1925, 74.

4) Cf. Ch. Mannstein, *Beytrag sur gesch. Rusland* v. I. 1724—1744. Hamburg und Bremen 1771, p. 352. Din raportul lui Münnich reiese însă că a intrat abia în $^{2}/_{13}$ Sept. Munich l-a urmat în $^{3}/_{14}$. (Hodoş în *Hurmuzaki*, XVI, 454) v. şi studiul nostru *„Mănăstirea Golia“* în *Bul. Com. Mon. Ist.* 1925, la anul 1739. Neculce precizează: „feciorii lui Antioh Vodă“ *„au întrată în Iaşi în anul 7248, Septemvrie în doă zile* (= 12) *într'o Duminică“* (*Let.* II, 408).

5) Ciobanu, op. cit. 74-5. In dicţ. rus *Enţicl. slovar* de Brockhaus şi Efron se pretinde că a fost închis din cauza nebuniei prin 17 ani în cetatea Reval.

6) Let. l. c.

7) *Hurmuzaki*, IX, I, 671.

8) *Geneal.* 418. Prob. fiica lui Ivan Mihailovici, Admiral, † 1737. *(Enţicl. slovar).*

9) V. m. s. Anexe, doc. 3 note şi doc. 9 şi *Let.* III, 228. „In Domnia acestui Domn (Matei Ghica, 1753—1786) s-au sevărşit şi Beizadea Ioniţă Cantemir, care era cu traiul lui aice în Moldova de câţi va ani“.

10) Datele se contrazic chiar în petiţiile fiului său, dar cu privire la rangul militar, e de preferat 1736.

11) Ctitoria Cantemireştilor, (după Ursu Moţoc, primul ctitor) care în 1717 să fi fost minată de către Turci şi osemintele lui Const. Vodă profanate (Ciobanu, op. cit. 103).

12) Anastase? Nichifor «Grecul» era Mitr. după plecarea lui Antonie cu Ruşii.

Lupul la Minih feld-maşal, având el răspundenţie mai înainte vreme cu Minih când era Sărdar la Orheiu, cu poronca lui Grigorie Vodă". Dimitrie a murit, ca secund-maior, la Moscova, necăsătorit 1), în 1758 şi a fost înmormântat în cavoul familiei din Mănăstirea grecească 2).

Cu petiţiunea, elegant numită „raport", a lui D. C. Cantemir este în legătură o anaforauă a boerilor Moldovei din 1775 Aug. 30, privitoare la reclamaţia Vornicului Pantazi (Câmpineanu) în contra Paharnicului C. Paladi, vărul primar al soţiei sale, pentru averea Cantemireştilor din Moldova, arătând „şi o carti a lui Costantin Beizadi socrul dumisale prin care îl face pe dum. deplin clironom". Paladi răspunde că Constantin Beizadea hainindu-se, iar Ioniţă Beizadea întorcându-se în Ţară a arătat lui I. Mavrocordat Vodă „câtă pagubă şi cheltuială i s-au pricinuit din pricina hainlâcului frăţini-său, iar acesta i-a dăruit moşiile şi ţiganii fraţilor săi Constantin şi Dimitrie cu hrisov din 7253 (1744—45). Pantazi răspunde că averile hainilor se iau dacă n-au rămas clironomi, dar Const. Beizadea a avut o fiică Măriuţa, nevasta lui, „pe care au luat-o dum. Vor. Pantazi în Ţara Românească încă fără de vârstă şi acolo s-au crescut pâr au venit de vârstă de măritat". Pantazi pierde după Armenpol V, titlu 8, fil. 342 3).

13.

Scrisoarea Banului N. Dudescul către Spatarul C. Paladi, din 1779 Mai 6.

Cuprinsul: Scrie vărului său primar că din întâmplarea vremilor nu s-au *„înştiinţat de vre-o scrisoare"* şi-i cere relaţii despre familia lui, dându-i şi el lămuririle cuvenite. Are 4 fete şi un fiu. Scrisoarea o trimite prin omul lui, Ioniţă, care vine în Moldova pentru trebile moşiei Grumăzeştii 4).

„Cu dragoste frăţiască şi cu multă săn[ă]t[a]te ne închinăm dumi. Arh[o]n: Spat[a]r dorit verişorule.

Intru atâta lungime de vreme şi unul pe alt[ul] nu ni-am înştiinţat prin vre-o scrisoare, adevărat, un lucru de mare măhniciune iaste aciasta şi către o parte şi către alta, mai ales rudenie aflându-ne. Dar ce să facem când curgerea vremilor ni-au stătut înpotrivă, a nu fi cu îndemână ca să cercetăm unul pe altul prin scrisori, iar acum, de vreme ce din mila lui D[u]mnezeu s-au bucurat sufletul nostru de vestirea păcii, nu lipsim cu scrisoarea aciasta prin carea cercetăm de sănt[a]te dumi. ca întreagă afându-o să ne bucurăm, dând laudă lui D[u]mnezeu, din a căruia milă şi noi ne aflăm săn[ă]toşi.

Frate, atâta rudenie avem şi noi acolo la Mold[o]v[ă], pe dum: te pohtesc înştiinţiază-mă cu vre-o scrisoare ca să mă bucur, înpreună cu soţiia, cu 4: copile şi cu un ficior ce ni-au dăruit D[u]mnezeu şi cum eu arăt dumi: câţi copii avem, aşa şi dum: să ne înştiinţezi câţi copii, copile, -aţi căştigat din mila lui D[u]mnezeu.

Omul nostru, Ioniţă, carele vine acolia, pentru trebile moşii Grumăzeştii, viind şi către dum: te pohtesc să-l ajuţi la căte o trebuinţă şi cu toată dragostia eu şi soţiia mia înpreună cu copiii noştri ne închinăm dumi: şi la tot coprinsul casii dumi: şi sănt al dumi: ca un frate şi slugă Nec[ulai] Dud[escu[l] vel Ban, 1779: Mai 6.

Dumi: doritelor mele verişoare iubite surorilor dnmi: cu multă dragoste şi dorire frăţiască ne închinăm."

---

1) *Geneal.*, 418.

2) Ciobanu, op. cit. 75.

3) *Bul. Muzeului Municipal* 184. Tot acolo (p. 185) „când au venit Beizade Constandin cu Calmăşii, în Moldova" sunt Calmucii lui din 1739.

4) Presupunem cea din jud. *Neamţ*, întrucât între fam. Karagea, actuala proprietară a moşiei şi fam. Dudescu-Cantemir era o legătură prin fam. *Suţu*. Proprietara moşiei din 1900 era Eufrosina Karagea, n. Suţu. (Dict. geogr. şi Filitti, op. cit. spiţe). *Mihail II Suţu Voevod, era fiul Saftei N. Dudescu* (v. m. j). Conspiratorul C. Gr. Suţu din Mai 1864 şi el fiul Saftei, nu-şi desminţi deci sângele de rebel al *Dudeştilor*. Mărturiseşte „ma crédulité et une *avengle ambition*" (V. M. Kogălniceanu, *Acte rel. la 2 Maiu 1864).*

In verso: „Cinstitului şi miie mult doritului verişor,. Dumi: Spat[a]r Costandin Palade, cu dragoste frăţiască să să dia."

„Du[mnea]lui Ban Dudescul, i s-au făcut răspunsu la 21:"

Pecete în ceară verde[1]) *complet deteriorată.*

Note: Muz. Mun. Iaşi, Pach. XII, No. 162. Scrisoarea este frumoasă şi ar putea să treacă într'o antologie ca model de veche scriere românească, deşi nu este decât *iscălită* de Dudescul. De acesta ne-am ocupat în câteva rânduri, iar viaţa şi cariera lui se poate urmări în studiile d-lui *Iorga*, dintre cari cel mai recent, *„o prigonire politică sub Fanarioţi"*, se ocupă în special de N. Dudescu, care într'o inscripţie pe o Evanghelie povesteşte suferinţele lui din 1751 supt Gr. Ghica Vodă, închis fiind prin 4 luni în Mănăstirile Znagov, Cotroceni şi Văcăreşti. Evanghelia o închină bisericei făcută de el în satul Stroieşti (Argeş) drept mulţămire pentru scăparea lui [2]). El a avut o lungă carieră boierească, pe care a început-o în 1741 ca al 2-lea Postelnic. Fost stolnic Mare în 1751, Paharnic Mare în 1754, Vistier Mare supt C. Racoviţă (1763—4), Vornic Mare supt Ruşi (1769—1774) [3]) îl vedem iscălind ca Mare Ban în 1779. Nu mai era în viaţă în 1788, Sept. 22 [4]). Pare să fi fost om inteligent, cu spirit diplomatic şi cel mai echilibrat dintre Dudeşti, dar oportunist în politică, *„nestatornic"* precum îl crede Arhimandritul Damaschin de Argeş, informatorul tainic al maiorului rus Carazin [5]). Se pare că — cu toată pâra lui Câmpineanu — se înţelese bine cu M. Cantacuzino, şi el un spirit ponderat, amândoi reprezentând, într'o concordanţă de idei, izvorâtă din interese naţionale, boierimea valahă la Focşani în 1772. Avansul făcut Austriei [6]), bănuit ca ipocrit de Thugut, fu făcut şi Prusiei [7]). Insuccesele, intermitente, ale armelor ruseşti, fatalele ilegalităţi în raporturile cu populaţia, prea puţina consideraţie ce se dădea protipendadei autohtone, vor fi slăbit încrederea naivă a boierimei conducătoare şi raţiunea va fi luat locul inimei.

Scrisoarea din 1779 ni dă şi o preţioasă lămurire genealogică din izvorul cel mai autorizat. N. Dudescu scrie că avea un fiu şi patru fete. Tot atâţi copii îi dă şi spiţa neamului [8]). Banul Neculai a avut însă încă un fiu, Andrei [9]), mort evident înaintea întreruperii relaţiilor cu Pălădeştii din Moldova c. 1774, precum reiese din următorul ducument, pe care, fiind greu de găsit, îl reproducem aici: *„Vrând Dumnezeu să trăiască Andricu, nepot sfinţii sale părintelui Climent şi fiu dumisale Nicolae Dudescu biv vel Vistiar, şi dăruindu-mi Dumnezeu şi viiaţă fii mele Zmaragdi, m'am aşăzat ca să ne încuscrăm cu aceşti doi copii. Şi fiind această moşie de la sfinţiia sa cumpărată, să aibu a da zestre fiicei mele Zmaragdi, iar pentru altă zestre, cum Dumnezeu va ajuta vreme, aşa voi pune şi altele trebuincioase, după orânduiala şi dup[ă] puterea ce-mi va da Dumnezeu la acea vreme. Mih. K. Vel Vist* [10]). Cuviosul părinte Climent nu este altul decât straşnicul turburător al odihnei Domnilor, C. Dudescu, iar tatăl Zmaragdei, fireşte M. Cantacuzino. Intr'o inscripţie, care să se fi aflat la biserica sf. Apostoli din Bucureşti, se menţionează, în 1787 Iunie, ca *răposaţi „Smaranda şi Andronic"* din neamul Dudeştilor [11]), credem că sunt aceştia, iar

1) Deşi „conte" şi Ban, Dudescul nu îndrăznea să întrebninţeze, supt Ipsilanti, ca M. Cantacuzino supt ruşi, ceară roşie *rezervată Domnitorului* (v. Let. II, 411).

2) *Anal. Acad.* 1925, 377—8 (v. şi m. s.).

3) Ibid. şi Iorga *Stud.* şi *Doc.* VIII, XXXVIII.

4) Urechia, *Ist. Rom.* VII, 522.

5) *Geneal.* 155.

6) v. m. s,

7) Zegelin, solul Prusiei către Rege: „dealtfel s-a adresat şi boerimea Moldovei şi Valahiei către mine, cerând intervenţia Majestăţii Voastre regale pentru ca soarta ei să devină suportabilă. (Iorga, *Fragmente*, II, 68).

8) O. G. Lecca, *100 case.*

9) Sau Andronic.

10) Iorga, *Ist. Lit. Rom.* în sec. al XVIII-lea, II, adausuri, etc. 53—4.

11) Lecca, *Fam. boereşti rom.* 210, cf. Bilciurescu, *Mănăstirile din Rom.* 253.

Smaranda, care nici în 1708 nu era căsătorită, era o *altă* fiică cu acest nume a lui Mihai Cantacuzino. Fiul în viață, menționat în scrisoarea din 1779 este faimosul risipitor, „contele" *Constantin,* născut c. 1768 [1]), despre care se poate spune că a perit pomenirea lui *cu sunet.* Anecdotele despre el sunt numeroase, dela bătaia pe tălpi dată unui școlar neamț nevinovat [2]), până la dineul dela Principele *Kohary,* guvernatorul Budapestei, unde s'a desbrăcat de două șaluri prețioase dăruindu-le vecinelor de masă, rămânând însă, cu capul ras într'o postură ridicolă [3]); de la risipa de 75000 de galbeni (c. 3—400 milioane de lei actuali) cu o călătorie la Paris [4]), până la jenanta punere supt epitropie, căsătorit fiind și având copii [5]). Totuși acest *grand seigneur,* care — și aici victima contrastelor vieții — a ajuns din Mare Logofăt în tinerețe, Căminar la bătrânețe [6]), a avut un merit mare, cel de a fi apropiat cultura noastră, atunci orientală, de cea occidentală și de a fi reprezentat neamul nostru cu fast în străinătate, făcându-l mai cunoscut. *La Paris „a știut să captureze atențiunea generalului Bonaparte și să'l intereseze de soarta țării noastre, până a'l decide să trimită la București pe generalul Sebastiani."* Tot acolo a ospătat de multe ori la masa lui pe întâiul Consul și pe generalii Republicei; *Madame de Récamier* nu s'a ridicat nici odată dela masa lui, fără să găsească sub șervet un diamant, sau un rubin [7]). Atențiunea, care i se arată la Budapesta, de a fi invitat de Principele *Koháry* [8]), înainte de a'l fi vizitat și aceia de a fi fost invitat la balul Curții din Viena [9]) (1814/15) (oraș în care va fi rămas după cura lui din Baden, din 1913, când până la Viena fu întovărășit de contele de Lagarde [10]), cunoscutul publicist) arată considerațiunea de care se bucură C. Dudescu dincolo de hotare. Până și *Kreuchely,* consulul Prusiei la București, fiind vorba de numirea unui Domn pământean, în 1822, scrie despre Dudescu: *„je ne pourrai[s] à cet effet proposer que le seul logothète Dudesko".* Născut din una dintre principalele familii, a consumat averea lui considerabilă, nu numai cu călătorii și *femei („sans lesquelles on ne peut se panser en Valaque"* — sic—) dar și cu binefaceri; laudă integritatea și talentul lui, precum și cunoașterea legilor și obiceiurilor țării; în timpul revoluției (din 1821) n-a părăsit țara; un atac de apoplexie i-a luat uzul picioarelor; *n-are decât o fiică,* căsătorită *Cariboglu* [11]). In 1786, *Lady Craven,* vizitând pe *Mavrogheni* în trecere prin București, făcu acolo cunoștința fiicei lui *N. Dudescu,* care purta costum național, boieresc, pe cap având o căciuliță de zibelină; vizitează și *„parcul englez"* al bătrânului N. Dudescu *„un moș cu lungă barbă albă";* pare rău întreținut. Revede acolo pe tânăra Dudescu, care de bucurie o copleșește cu sărutări [12]). Pare să fi moștenit, ca și Constantin bonomia tatălui, care se manifestă și în duioasa scrisoare către C.

1) V. anexa No. XIV.
2) Sulzer, III, 234.
3) Iorga în *Hurmuzaki,* X, 550, după Lagarde.
4) *Ibid.* 134.
5) 1798 (Urechia, *Ist. Rom.* VII, 499) și 1803 (Iorga, op. cit. 552).
6) Iorga, *ibid.* 517. Supt Ruși (1806—1812) a fost chiar Caimacam de Craiova, pentru 1000 galbeni, dați cumnatei generalului Enghelhart, vice-preș. Divanului (*ibid.* n. 1) Contele de Langeron însă pretinde că l-a costat 3000 de galb. și că era „le plus mauvais sujet de la Valahie, dangereux même par ses *opinions* et par ses *liaisons,* et qui du temps de Prince Ypsilant avait dû avoire la tête compée pour une correspondance avec Passevan Oglu" (*Hurm.* supl. I, vol. III, 383). Este suficient să ni dăm seama că Langeron era legitimist, iar Dudescu avu raporturi cu Napoleon, ca să apreciem obiectivitatea acestei păreri. De Lagarde îl descrie altfel: *„esprit delié, et souvent profond, bon et fastueux."* (Iorga *Hurm.* X, 549).
7) Ghica, scrisori, II, 127—8.
8) † 1826; fiica lui, Maria Antonia, căs. cu Pr. *Ferdinand* de S. K. Gotha, a fost o străbunică de pe mamă a Regelui nostru Ferdinand și de la acest Ferdinand a trecut numele de botez până la Regele nostru. *(Arh. Geneal.* II, 16 și 19).
9) Iorga, *Stud. și Doc.* VIII, 169—70.
10) Iorga în *Hurm.* X, 549.
11) *Ibid.* 153.
12) Ionescu-Gion, *Din Ist. Fanarioților,* 213—4, după memoriile Englezei.

Paladi. După doi ani, în 1788, N. Dudescu este pomenit ca răposat, într'un hrisov dat *ginerelui său Beizadea Gr. Suţu* 1). După spiţa neamului, soţia lui Suţu se chema *Safta*. Sora ei *Elena* a fost căsătorită cu *poetul A. Văcărescu*, († 1798), fiul cronicarului 2) şi iscăli, greceşte, în 1810: „*Elena contésa Dudésca*“ 3). O altă soră, *Mariţa* 4), s'a logodit în 1784 cu *Gh. Bengescu* 5) şi în fine a patra fiică a lui N. Dudescu, Maria a fost soţia lui *Scarlat Ghica* 6), nepotul de frate al lui Gr. Al. Voevod 7). *N. Dudescu* era căsătorit cu *Aniţa*, fiica lui *N. Ştirbei* şi a *Aniţei Golescu* 8). Fratele ei, *Radu, adoptat Golescu, strămoşul Goleştilor de azi*, a fost *epitrop* al lui *C. Dudescu*, singur în 1798 şi cu Barbu Ştirbei în 1803 9). Beizadea I. Ghica ni-a lăsat o interesantă descriere a *casei Dudeştilor* din Bucureşti, încunjurată de proprietăţi, cari începeau dela Sfinţii Apostoli şi se întindeau până la podul Caliclior, aproape de Antim 10). Ele erau un dar al lui *C. Brancovanu* 11). Casa Dudeştilor este amintită şi în cântecul lăutarilor: „*Ienăchiţă Văcărescu, şede 'n poartă la Dudescu*“ etc. Adecă în foişorul deasupra porţii monumentale 12). De Elena Dudescu, văduva lui Văcărescu, îşi aminteşte Ghica că „nu lipsia nici odată de a-mi zice: *vino să te sărut evghenisul mamei, că eu când mă gândesc la evghenia familiei noastre, uite îmi vine ameţeală*“ ; pretindea că-i înrudită, „*chiar cu Maria-Tereza*“ 13). Este cea mai acută manifestare de grandomanie în familia aceasta şi dacă n'am putea să o constatăm şi la ginerele lui Antioh Cantemir, C. Dudescu, am putea să presupunem că ea avea din punct de vedere ereditar o sursă comună cu cea a ultimilor Cantemir 14). In orice caz, alianţa aceasta va fi contribuit la sporirea ei. Titlul de Conte al Imperiului, greu de dobândit pe vremile acelea, dar pe care părintele genealogiei române, M. Cantacuzino, am văzut că-l ia drept autentic, în contrazicere cu Sulzer 15), care se crede bine informat, nu putea să lipsească orgoliului acestei vechi şi nobile familii, care, fără să fi domnit, a dominat. Adresatul scrisoarei, *Spatarul C. Paladi*, fiul Domniţei Aniţa Cantemir, a urmat şi el, în mod fatal, cursul evenimentelor. Fără să ştim dece, dar evident simţindu-se compromis în războiul ruso-turc din 1788—92 se hotără, explicabil la fiul unei Cantemir, să emigreze şi scoase moşiile sale la licitaţie. Următoarea însemnare, dela începutul secolului trecut, privitoare la ei, merită să fie reprodusă: „*După închierea păcii între poarta othomanicească şi Rosiia, care s-au întâmplat la Iet—1792* 16),— *viind Domn Alexandru Moruzi Vvod: s-au făcut sudit rusăscu vânzându-şi toată averea prin Sultan mezat. S-au şi disfăcut cu totul de patria-sa, ducându-să în ţara nemţască, şi de acolo să să ducă în Rosiia, apoi şăzîind acolo aproape de un an şi cheltuind mai tot cea avea au scris răposatului Logf. Con[stan]d[in] Paladi* 17) *că voeşte a-să dissudiţi şi să vie iar în Moldova, rugându-l să cerci de să poate aceasta, a-să dissudiţi şi*

---

1) Urechia, l. c.
2) Lecca, *100 case*.
3) Iorga, *Stud. şi Doc.* VIII, 52.
4) Lecca op. cit.
5) Iorga op. cit. 8.
6) Lecca, op. cit.
7) *Geneal. Cantac.* 405; «s-a însurat cu fata Dvornicului Nicolae Dudescu ce este şi Grof de Austria».
8) Filitti, op. cit. spiţa Golescu.
9) Iorga op. cit. XXXIX.
10) Ghica, op. cit. II, 127.
11) Ionescu-Gion, *Ist. Bucureştilor*, 369.
12) Ionescu-Gion, op cit. 696 şi n. 4.
13) Op. cit. III, 169.
14) V. m. j. anexa XIV, note.
15) III, 234.
16) 29 Dec. c. v. la Iaşi.
17) Vărul lui primar, fiul lui Ioniţă P. † 1770, Feb. între Kiev şi Nijni Novgorod, pe drum la Moscova. (*Arh. Rom.* I, 253). El e înmormântat în biserica Grecilor din N. Novogorod (G. Antonovici, *Doc. Bârl.* III, 293—4).

aşa cercându-să şi aflându-să, că să poate, i-au făcut mijlocire a-l aduce iarăşi cu toată casa. Vr'o 3 4 — luni l-am ţinut în casă în Iaşi şi la Tutoeşti copiăl, după aceasta au stat răposat[u]l: Logf: Costandin Paladi cu toaă vârtutea şi cu multe rugăminţi cătră cei cea cumpărat la Sultan mezat lucrurile sale şi le-au înturnat înnapoi, precum casile de la Visteri Răscărachi (sic), Ţigani dela Stol[ni]c Co[stan[d[in] Caţichi şi în scurt, tot cea vându-să la mezat, prin silinţa boeriului Cod: Paladi s-au luat înnapoi..." „Prothismia au fost de 14 luni" [1]).

14.

Scrisoarea ultimului Cantemir către senatorul Serghie S. Kuşnicov[2]) preşedintele Divanurilor Principatelor Române, din 1809 Septemvrie 20.

Cuprinsul: Cere scuze că, pe motiv de boală îndelungată abia acum îi răspunde la scrisoarea din 15 Oct. 1808, prin care fusese înştiinţat de plecarea Stolnicului (C.) *Câmpineanu* la S. Petersburg. Acesta s'a întors, iarna, prin Moscova. Reclamă moşiile din Moldova, părăsite în 1736 de *tată-său, Beizadea Constantin,* care, având aşezarea la *Valea-Seacă,* le-a lăsat numai în grija surorii sale, *Domniţa Ana Paladi,* mătuşa reclamantului. Trimite o procură Vornicului *T. Balş* pentru căutarea averei, şi o scrisoare către Divanul din Bucureşti.

„Excelenţa Voastră, Stimate Domn Serghei Sergheievici: Scrisoarea Excelenţei Voastre, din 15 Octombrie anul trecut, în care îmi anunţaţi plecarea la Sanct Petersburg a Stolnicului Câmpineanu, am avut onoarea s'o primesc. Câmpineanu a plecat înapoi, iarna, prin Moscova. Dorinţa mea a fost să vă aduc de mult mulţumirea mea călduroasă pentru concediul lui, iar dacă până acuma am întârziat cu răspunsul meu şi mulţumirea mea către Excelenţa Voastră, cauza este boala mea îndelungată şi nişte împrejurări ce mă îngrijorează. Cu privire la cele ce v'au fost prezentate de Divanul valah, eu păstrez totdeauna în dorinţa mea folosul şi fericirea rudelor mele, dar poate Divanului nu-i sunt cunoscute, dela distanţă, împrejurările mele, de ce pot dispune în privinţa averii mele, şi deaceea am onoare să explic Excelenţii Voastre: eu am în Moldova, în diferite judeţe, destule moşii lăsate de părintele meu, la plecarea lui de sub stăpânirea guvernului turcesc în Rusia, pe care nimeni n'are dreptul acolo să şi-le însuşească, deoarece astăzi supt protecţia fericită a acelui pământ de monarhul rus, şi cu ocazia referatului binevoitor al Excelenţei Voastre, eu pot prin aceasta să vă explic dorinţa mea ca prin conducerea ocârmuirii, ce este încredinţată Excelenţei Voastre să intru în dreptul stăpânirii, ce-mi aparţine, a acelor moşii şi sate, care au aparţinut din vechime strămoşilor mei şi au fost lăsate în anul 1736 de tatăl meu; vă rog cu multă supunere să daţi porunca Dumneavoastră Divanului de acolo, să cerceteze despre aceasta după cea mai strictă dreptate a legilor ortodoxe, care au fost acolo totdeauna, ca eu, din cauza timpului îndelungat, să nu fiu lipsit de ceeace-mi aparţine, căci tatăl meu, Beizade Constantin Cantemir, şi-a părăsit casa în ţinutul Romanului, în satul unguresc cu numele de Valea Seacă şi sate în alte judeţe şi un număr nu mic de ţigani robi, toate acestea le-a dat în grija surorii sale drepte, Domniţa Ana, măritată cu boerul Paladi, dar nu ca să rămâe moşia în neamul lor, ci numai cu ocaziunea plecării lui

1) *Bul. Muz. Mun. Iaşi,* XII, No. 199. Pe aceiaşi coală următoarele însemnări: «Alexandru Ioan Mavrocordat, domnind doi ani, au fugit la 1787, Ghenar 28. Alexandru Ioan Hypsilante Vvd, venit la 1787, Mart 1, prin menzil (relais) au domnit 16 luni şi îndată, stăpânirea Nemţilor l-au luat şi Hanul turcescu pentru că la 1787, Avg. 15 = au venit Ferman că s-au stricat pacea între poarta turcească cu Rosiia».

2) Vechiu neam nobil rusesc din sec. XVI. Senatorul s-a născut în 1765 şi a murit în 1839. (*Brockhaus* şi *Efron,* op. cit.).

în Rusia. Eu, din partea mea, trimit o anumită procură boerului şi vornicului Teodor Balş, pentru căutarea averii ce-mi aparţine, iar pe Excelenţa Voastră o rog supus, să mi facă dreptate, ca să fiu înştiinţat despre toată averea ce-mi aparţine şi să mă pot folosi de ea, după dreptul tuturor acelora ce şi-au părăsit patria.

Alăturez la aceasta o scrisoare către Divanul din Bucureşti; vă rog cu supunere să dispuneţi ca să fie dusă acolo, iar eu în aşteptarea primirii celora ce-mi aparţin, mă recomand nepărăsirii Domniei Voastre şi rămân Stimate Domn, totdeauna cu perfectă stimă, supusă slugă a Excelenţii Voastre, Prinţul Dimitri Cantemir.

Septembrie anul 1809, S.-Petersburg."

Note. Scrisoarea a fost publicată în deosebit de interesanta colecţie: *„Trudâ bessarabscoï gubernscoï ucenoï arhivnoi commissii* 1), vol. III, 1907, 485—6 şi o reproducem atât pentru interesul ei, ca emanând dela *ultimul* Cantemir, cât şi din cauza că rara colecţie nu poate să fie utilizată la noi decât de puţinii cunoscători ai limbei ruseşti. Ea se află în Arhiva Senatorilor, cari au prezidat Divanurile Moldovei şi Ţării-Româneşti din 1808—1813, în dosarul No. 404 supt titlul (rus.): *„Despre apărarea şi protejarea rudelor Prinţului Cantemir, ale Conţilor* (sic) *Dudescu şi G. Timpiniani* (sic) *din 29 August 1808, pe 31 file"*, şi este publicată cu următoarea introducere:

„Prinţul Dimitrie Constantinovici Cantemir, bolnav şi trăindu-şi ultimele zile la Petersburg dela începutul[2]) operaţiilor militare la Dunăre (1804), a rugat, neîncetat pe nepotul său direct, Stolnicul Constantin Câmpineanu, ce locuia în Valahia, să vie la Petersburg, promiţând că-i va ferici toată familia lui. Prinţul voia să-i încredinţeze nepotului, să stărue pentru găsirea şi restituirea moşiilor neamului Cantemireştilor, din Moldova, dar Câmpineanu, pasionat pentru activitatea socială, nu găsea timp să vie la Petersburg. Presupunând că pricina întârzierei venirii nepotului, ar fi oarecari intrigi ale boierilor interesaţi, prinţul Dimitrie recurse la protecţia ministrului Afacerilor Străine, contelui Nicolae Petrovici Rumianţov[3]). Acesta din urmă nu întârzie să-i scrie prinţului Prozorovski, însărcinâudu-l să protejeze pe rudele prinţului Dimitrie, conţii Dudesco şi domnii Timpiniani (Câmpineanu). Neavând despre ei nici o ştire, Prozorovschi rugă pe Cuşnicov „să cerceteze despre ei, cu deamănuntul, unde trăesc, cu ce se ocupă, ce fel de avere au şi ce purtare", şi să-l anunţe despre toate acestea, iar la nevoe — „să nu-i lipsească pe ei de apărare şi protecţie". In timpul locuirii la Bucureşti, Cuşnicov adună următoarele ştiri despre rudele lui Cantemir. Contele Nicolae Dudescul, după moartea sa, lăsă un fiu şi o fiică. Fiul Constantin, care i-a fost recomandat lui Cuşnicov din parte bună, avea titlul de Logofăt şi ocupa postul de Mare Logofăt al Valahiei de Sus. Era în vârstă de 40 de ani; averea lui era foarte mare: el avea în Valahia sate, case, grădini ş. a. Scarlat Câmpineanu, care pe atunci era răposat, şi fratele lui, Constantin Câmpineanu erau săraci. Răposatul Scarlat lăsase 10 copii, care în acel timp, primiau educaţia la Bucureşti, în casa neamului Câmpinenilor, unde trăiau cu mama lor — soţia lui Scarlat. Fiul cel mai mare, numit Alexandru — era „învăţat desăvârşit în limba elino-greacă" se distingea printr'o purtare foarte bună şi la vârsta de 20 de ani fu numit Ispravnic la Buzău, ca ajutor al unchiului său Constantin, care era tot Is-

1) Supt direcţia d-lui I. N. Halippa, Chişinău 1900, 1902 şi 1907. Traducerea o datorim amabilităţii d-rei *E. Cazacu*, licenţiată în litere.
2) Prob. eroare de tipar, întrucât ordinul p. ocuparea Principatelor se dă abia în 16 Oct. 1806. (Xenopol, Resboaele dintre Ruşi şi Turci, 1880, 191).
3) Sic. E interesant, că această scriere greşită a numelui, se află până şi într'o carte rusească. (v. m. s. anexa 11, note).

pravnic, dar cu titlul de Stolnic. Intre acestea, către Septemvrie 1808, principele Dimitrie Cantemir scrise din nou lui Constantin Câmpineanu, rugându-l să vie fără întârziere la Petersburg; cu scrisoarea trimise doi servitori, ca să-l însoţească pe Câmpineanu în Rusia. Acesta din urmă se hotărî în sfârşit să plece, după ce primi încuviinţarea Divanului şi a lui Cuşnicov, foae de drum şi paşaport dela prinţul Prozorovski însuşi, şi leafa de Ispravnic pentru trei luni înainte. Intre altele, Divanul valah, dând încuviinţare de plecare lui Câmpineanu, nu pierdu ocaziunea să prezinte lui Cuşnicov o cerere, rugându-l să-i amintească prinţului Cantemir, că, afară de Constantin Câmpineanu, prinţul mai are încă două moştenitoare, tot atât de apropiat înrudite ca şi acesta, şi anume două nepoate, a căror existenţă poate nu-i este cunoscută prinţului, dar care sunt în vârsta măritişului, sunt mult mai sărace decât Câmpineanu şi n'au nic părinţi, nici speranţă de a moşteni, dar în acelaş timp au câştigat stima şi compătimirea nobilimei valahe, prin calităţile lor superioare." Cuşnicov împlini însărcinarea Divanului, trimiţând prinţului în original, întâmpinarea Divanului. Deabia peste un an Cuşnicov primi răspunsul dela prinţul Cantemir."

Note: Cu privire la acest *ultim Cantemir*, care, spre onoarea rassei noastre, după o înstrăinare de aproape 100 de ani (1711—1809) a familiei 1), işi aduce aminte de *rudele* sale din *Ţara Românească*, reproducem următoarea parte din preţiosul studiu al d-lui *Ciobanu* „Cel din urmă reprezentant al familiei Cantemireştilor în Rusia, *Dimitrie Cantemir*, fiul lui Constantin şi nepotul direct al lui Antioh Cantemir, fostul domnitor al Moldovei, după o carieră strălucită în armata rusă şi după campania în ţările româneşti la 1771, în care el ia parte, înebuneşte, fiind urmărit de idea că el este domnitor al Moldovei. In acest an l, ca colonel în armata rusă, se retrage din armată şi cu toată boala lui pretinde la avere Cantemireştilor, ceeace îl face pe Şerban 2) să facă o plângere poliţai-maistrului Mosco. i", în care pretinde că moşiile, donate de coroană tatălui său, nu pot să treacă la o altă linie, decât cu îngăduirea imperială. Cu toate acestea nepotul său *„găsindu-se acum în Moscova' înebunit"* îl ameninţă, iar el se teme, sau de *„sfârşitul zilelor"*, sau de o regretabilă legitimă apărare. Dealtfel Şerban şi frate-său *Matei* au dăruit o casă şi o moşie lui Constantin tatăl lui Dimitrie. *Dimitrie moare în 1820* 3). Baier (Beer) 4) pretinde că el ar mai fi avut doi fraţi, *Scarlat* şi *Costantin*, din prima căsătorie a tatălui său 5.) Baier confundă, evident, pe aceştia cu fraţii Scarlat şi Constandin *Câmpineanu*, nepoţii de soră ai ultimului Cantemir. In traducerea părţii privitoare la D. Cantemir Voevod, din cartea lui D. Bantâş-Kamenskii 6), d-nul Victor *Gervescu* ne mai dă următoarele date despre ultimul Cantemir: a fost colonel, decorat cu ordinul sf. Gheorghie în gradul de cavaler, s'a distins prin bravura sa în răsboiul din 1771, a fost *„lovit de o boală grea, care a avut influenţă asupra puterilor lui sufleteşti"* şi a avut o soră căsătorită cu boerul „moldovean" 7) Câmpineanu de la care a avut doi fii în garda imperială. Curios este că *numai acest pasaj* nu este cuprins în *ediţia a doua* a cărţii lui Bantâş, aflătoare în proprietatea noastră 8). Să fi fost în ed. întâia şi să'l fi suprimat Bantâş în ed. a doua, din cauza aluziei transparente la caracterul

1) Petrecerea tatălui său în Moldova a fost de scurtă durată.

2) Fiul lui D. Cantemir, unchiul lui de văr primar.

3) p. 73.

4) *Istoria o jizni i dielah Moldavscago gaspodaria cniazia Constantina Cantemira* Moscva, 1783.

5) Ciobanu, op. cit. 74.

6) *Dieiania znamenitih polcovodţev ministrov Petra velicago*, Moscva, 1821.

7) Op. cit. 20.

8) Cumpărată în timpul războiului (1916—18) — anticarul Kupperman din Iaşi refuzând banii, fiind lipsit de hrană — cu un cocoş, 20 kg. făină de popuşoi, un rând de haine vechi, trei cămaşe, cinici perechi pe ciorapi şi şapte cărţi diferite, având atunci valoarea de c. 100 Lei! Cartea, legată în piele, aparţinuse lui «Prince G. Cantacuséne».

boalei, poate în urma intervenţiei Câmpinenilor? Ce priveşte boala, ea nu se manifestă de loc în scrisoarea de faţă. Să fi considerat Ruşii aspiraţiunile *legitime* ale Cantemireştilor asupra Scaunului Moldovei ca bolnăvicioase, sau, întrucât tatăl şi fiul au fost — se zice — bolnavi de nervi avem a face cu o boală *ereditară*, poate de pe mama lui Constandin, fiica acelui *D. Ceaur*, care *„muri cumu-i mai rău, în dubŭ, frenţitŭ"* ? 1) Numai cercetări speciale în Rusia, acum imposibile, ne-ar putea lămuri. Cu acest prilej constatăm că atât spiţa d-lui Gervescu, cât şi cea a d-lui Lecca 2), nu cuprind pe învăţatul şi cel mai mare fiu al lui Scarlat Câmpineanu, pe *Alexandru,* precum nu ştim cum se chema al 10-lea lui copil şi de care două nepoate, în acelaşi grad de înrudire, este vorba în scrisoarea din 1809. N'ar putea să fie în acelaş grad de înrudire decât surori ale fraţilor Scarlat şi Constantin, presupunem însă că e vorba de două fiice nemăritate ale lui Scarlat, iar calităţile lor *„superioare"* ar indica originea comună cu marele suflet şi patriot I. Câmpineanu. Una dintre cele cinci fiice ale lui Scarlat, a fost soţia lui Matei, nepotul de fiu a lui Matei Cantacuzino 3) şi al Zoiţei Dudescu, de cari ne-am ocupat mai sus.

Relativ la modul cum s-a distins ultimul Cantemir în războiul din 1771 (v. m. s.), ne lămureşte o veche publicaţie germană 4): *„Der Obriste Prinz Kantemir,* wurde sogleich mit einem Regimente Husaren und einiger schweren Reuterey zum Angriffe Kommandirt. Er griff auch den Pascha, welcher ihm am mächsten stand, an, warf ihn über den Haufen, und verfolgte die Flüchtigen bis an die Gärten von Flamund 5). Der Generallieutenant und der Ritter Kamenskoi, warf sich zu gleicher Zeit auf das Korps der beeden andern Paschen, brachte solche zum Weichen, und trieb sie gegen den Grafen Soltickow hin; dieser empfieng den Feind überaus gut, machte viele nieder, und jagte einen Theil der Türken nach Olta, den andern aber nach Turna zu, in die Flucht. Diesen letztern begegnete zu ihrem Unglücke der *Obriste Prinz Kantemir,* 6) welcher vom Verfolgen zurücke kam, *und fieng hier vom nenen au eizuhanen."*

15 7).

Copia scrisoarei lui Ioniţă Cantemir dată surorii sale Aniţa, din 1730 Ianuarie 6.

Cuprinsul: S-a învoit cu sora sa Domniţa Aniţa să-i dea 200 oi aflătoare în Ţara Românească, pe cari N. Mavrocordat Voevod le dăduse pe mâna cumnatului Dudescu. Nu ştie dacă Vodă îl va primi.

„Suret dipe zapisul răpăosatului beizade Ioniţă Cantemir scris din lt. 1730, Ghen. 6. Datam scrisoare mia la m[â]na preaiubitei mele surori Domniţâi Aniţâi, precum să să ştie, că viindu eu la Moldova, ni-am înpărţitŭ toate vitile câte s-au aflat şi în Moldova şi în Ţara Românească, ş-au rămas asupra mia din vitile ce sintŭ la Ţara Românească să-i dau parte surorii mele 200 oi şi macar că după diiata răpăosatului părintelui nostru i să vinia să-ia mai multŭ, dar văzindŭ slăbiciune me, au lăsatŭ şi s-au

1) Let. II, 248,— frenţit = boală franţuzească.
2) Op. cit.
3) Fiul lui, Neculai, Spatar, fratele Dinului de mai sus, era căs. în Mold. cu Casandra, fiica lui *Ioniţă* Paladi Mare Log. († 1770) şi a Ecaterinei, C. Balş, Mare Vornic *(Acad. Rom., Creşterea colecţiunilor,* 1911, 144—5 şi stud. nostru din *«Arhiva»* din Iaşi, sus menţionat). E de mirare că M. Cantacuzino a comis o eroare genealogică privitoare la contemporani şi rude. Dealtfel se şi contrazice. (P. 290 şi 421).
4) *Geschichte des gegenwärtigen Krieges zwischen Russland, Polen und der ottomanischen Pforte. Dreyssigster Theil.* Frankfurt und Leipzig, 1774, 37.
5) = *Flămânda,* dincolo de Dunăre, localitate devenită istorică prin trecerea curajoasă a Dunării de către armata noastra în 1916, comandată de generalul Averescu.
6) Subliniérile sunt ale noastre.
7) Anexa aceasta şi cea următoare din eroare n'a fost pusă în ordine cronologică.

uat parte ca şi ceilalţi fraţ[i] Acmu dar mergând eu iarăşi la Ţara Românească să aibu a le da ori unde ar poronci fiindu că este driaptă parte Mării sale, dar de să va întâmpla şi nu mă va primi Măriia s[a] Neculai Vodă ca să mergŭ eu în Ţara Românească, să aibă a le da Dumn[ea]lui cumnatul Dudescul, de vreme ce di cândŭ am lipsitŭ eu din Ţara Românească, li-au datu toate vitile la mâna Dumsale Măriias[a] Neculai Vodă şi de toate oile ci-am lăsat la Ţara Româniască sintu 863 şi am datŭ această scrisoare la mâna surorii mele Domniţii Aniţii, ca să aibă a-ş lua driaptă parte sa 200 mii oi, ori dela mine, ori de la soara (sic) noastră Domniţa Marie."

1730, Ghen. 6.

Note: Scrisoarea a fost publicată în Bul. Muz. Municipal, Iaşi, 1924, 182 şi se află în colecţia d-lui Ghibănescu. Din ea ar reieşi că Ioniţă Cantemir nu era în raporturi bune cu N. Mavrocordat Domnul Ţării Româneşti [1]), cu toate că petrecuse în domnia acestuiá acolo, în 1728 [2]), ceiace n-ar fi de mirare în urma duşmăniei dintre Neculai Vodă şi Dimitrie Vodă Cantemir [3]), unchiul lui Ioniţă. Lipsa din Ţara Românească a lui Ioniţă a avut loc între 1728, Aug. 18 şi data documentului de faţă. Poate că au contribuit la tensiunea aeeasta şi relele raporturi dintre N. Mavrocordat şi M. Racoviţă Voevod, unchiu prin alianţă a lui Ioniţă, pe care l-a scos din Domnie în 1726.

16.

Traducerea diplomei Academiei din Berlin prin care D. Cantemir este numit membru al ei, din 1714, Iulie 11.

„Prezidentul, Viceprezidentul şi conducătorii Academiei Regale a Prusiei, din Berlin, la toţi câţi îi interesează aducem spre ştiinţă şi încredinţare.

Dacă a fost o vreme când parnasul (după zilele grele, prin care a trecut, şi după furtuna grozavă stârnită de un duşman năvălitor) s'a putut spune că a înflorit din nou, înnălţând până la ceruri vârful său cel încărcat de frunze, apoi aceasta se potriveşte cu drept cuvânt timpurilor noastre fericite. S'au întors veacurile norocoase, când răsplata şi cinstea se văd înnapoiate, întocmai ca mai înnainte, învăţaţilor şi celor cu îndeletniciri nobile. De aceia pornesc la luptă, din cât se poate ţine minte (ab annorum memoria) talentele cele mai puternice şi cuprinse parcă de un foc sacru, se silesc cu avânt să transmită cât mai departe facla primită dela înnaintaşi.

Zelul sporeşte la cei ce se iau la întrecere prin studii, şi în propăşiri neîntrerupte se încadrează pe fiecare zi tot maimult. Acestor propăşiri le arată recunoştinţa lor cei mai mari regi, care cu vaza şi mijloacele ce au, ajută încercările celor, care năzuesc către bunuri aşa de înnalte, însă nevrând numai să aţâţe hărnicia unuia şi altuia, ei pun ca într'o linie de bătae rânduri întregi de învăţaţi mobilizaţi întru doborîrea mai cu succes a ignoranţei.

Un singur lucru mai rămăsese, ceia ce ştim din cărţi că a visat şi Plato: *„ori filosofii să fie regi, ori regii să fie filosofi"*. Insă şi aceasta, lucru mai mult de dorit decât de sperat pe vremea când ştiinţa se socotia un apanagiu regal în slujba mai mult a lui Marte decât a Minervei îl vedem cu mirare acum împlinit, odată ce Prea Măritul şi Prea Innălţatul D. Cantemir, Prinţ al Sfântului Imperiu rusesc, şi Domn ereditar al ţării Moldovei, pildă pe cât de rară pe atât de vrednică de laudă, binevoeşte

1) 1714—15; Nov. 1716 şi 1719—30.
2) V. m. s. Anexe doc. 2.
3) V. în privinţa aceasta studiul lui A. Mavrocordat în «*Arhiva*» din Iaşi, V, 184-5.

să adaoge numele său strălucit lângă al cercetătorilor de ştiinţă şi alături de noi să aducă Academiei noastre o strălucire şi o podoabă de seamă.

Cu drept cuvânt ne ţinem fericiţi şi plini de tot respectul ne arătăm recunoscători pentru bunavoinţa Prealăudatului Prinţ atât de priincioasă nouă şi studiilor noastre. Iar ca să rămână un semn obştesc al acestui lucru, după hotărârea Adunărei trecută în acte şi în urma împuternicirii date nouă de către Prea-Măritul fundator, am întărit diploma de faţă cu iscălitura cuviincioasă şi cu pecetea cea mare a Academiei. Dată la reşedinţa doroteopolitană din Berlin la 11 Iulie, anul mântuirii 1714.

I. C. Schott

Sfetnicul Prea Măritului şi Prea Puternicului Rege al Prusiei pentru Arhive şi Bibliotecă şi p. t. vice-prezident al Academiei Regale

Note: Diplomà aceasta, în orig. latină, a fost publicată întâi de Bayer în a sa ist. a vieţii şi activităţii lui D. Cantemir, Moscova, 1783 [1]). Ea a fost reprodusă de T. Codrescu în „*Buciumul Român*“ [2]) şi în fine a fost publicată de d. Ciobanu în studiul menţionat [3]). Credem că merita să fie tradusă, nu numai pentrucă este primà diplomă dată unui Român de către o Academie, chiar străină, dar şi din cauza stilului greoi, pseudoclassic, greu de înţeles în original. Pe vicepreşedintele Academiei, care iscăleşte, I. C. Schott, îl găsim trecut în „*Allgemeines Gelehrten Lexicon*“ de *Ch. Gottlieb Jöcher*, din 1751. Schott (n. 1672, † 1718 Dec. 12) a fost un numismat, care 'şi căştigase învăţătura atât în ţară cât şi prin călătorii în Franţa şi Anglia. Specialitatea lui, neîntrecută nici de Morellus, era să copieze cu peniţa monetele vechi. A lăsat câteva publicaţiuni. *Academia din Berlin* a fost fundată în 1700, de către Regele Frederic I după proiectul marelui *Leibniz* (n. 1646, † 1716) prin influenţa ce o avea asupra spiritualei *Regine Sofia Charlotta*, a doua soţie a Regelui. Inaugurarea însă, a avut loc abia în 1711, Leibniz fiind întâiul ei preşedinte. Intâlnirei lui cu *Petru cel Mare*, în 1711, în tabăra din Torgau, se datoreşte şi *fondarea Academiei din Petersburg*, deasemenea după proiectul lui. Incercarea lui de a fonda o Academie la *Viena* cu ajutorul Prinţului Eugen de Savoia, se izbi de *rezistenţa Iezuiţilor* şi ea n'a fost inaugurată de cât drept omagiu postum pentru Leibniz, 200 de ani de la naşterea lui, în 1846, când s'a inaugurat şi soc. regală de ştiinţi din *Lipsca* (Leipzig), oraşul lui natal. Că diploma pentru Cantemir nu este iscălită de Leibnitz, se explică atât prin împrejurarea că *nu locuia la Berlin, ci la Hanovra*, de unde era şi Regina Sofia Charlotta, [4]) cât şi prin vârsta lui înaintată.

Din izvor rusesc se confirmă că Leibnitz a contribuit la hotărârea lui Petru I de a creia o academie, hotărâre manifestată prin rezoluţia din 11 Iunie 1718 pe proectul unuia dintre sfătuitorii lui străini, Heinrich Fik: „*sdelatĭ academiiu*“ (să se facă o Academie) etc. Ea nu s'a inaugurat însă decât după moartea lui Petru, în 12 Nov. c. v. 1725 [5]). La fundarea ei va fi contribuit desigur şi *d. Cantemir* cu sfaturile lui, mai ales după ce s-a mutat la Petersburg [6]), dar se înşeală *Jöcher* când scrie: „*Cantemir* (Demetrius) ein wallachischer Fürst, der sich durch seine Wissenschaften grossen Ruhm enworben und *Director der Academie zu Petersburg gewesen*“. Ştim că D. Cantemir nu mai trăia în 1725. Jöcher continuă: „Er gab 1722 ein gelehrtes Wentk von dem mahometanischen Glauben heraus, welches *Kohl* ins Lateinische zu übersetzen versprochen; verfertigte verschiedene gelehrte Anmerkungen, die in den *commentariis academ. petropolit*, stehen, hinterliess auch eine vollständige

1) Ciobanu op. cit. 141.
2) 1875 20–22.
3) L. c. Datorim traducerea amabilităţii d-lui Pârvescu, prof. de limba latină din Iaşi.
4) Mayer, op. cit.
5) Brockhaus şi Efron, op. cit.
6) 1719 (Ciobanu, op. cit. 23).

türckische Historie nebst anderen Schriften und starb 1723. N. Z.“ Abreviaţiunea înseamnă: „Neue Zeitungen von gelehrten Sachen“.

Totuşi notiţa nu este fără interes, întrucât nu numai că confirmă faima europeană a savantului Domnitor şi a *singurului Român, cuprins în această mare lucrare* din 1751 [1]), dar şi prin detaliul, cred necunoscut la noi, că *Kohl* a promis că va traduce în latineşte lucrarea: *„von dem mahometanischen Glauben“*, care nu este alta, decât *„Sistemul religiei mahomedane“*, apărută în 22 Dec. 1722 în limbă *rusească* şi până azi rămasă netradusă.

Cine era *Kohl?* Fireşte că-l găsim în lexiconul lui Iöcher: *„Kohl* (Philipp) ein Candidatus Ministerii und Vicarius bei dem Dom-Capitel zu Hamburg, gebohren 1697 zu Cordowörde im Hanöverischen, studirte zu Kiel, disputirte allda 1717 unter dem Professor Nic. Müller, *de prisca et regia Salomonis sapientia*, lebte noachgehends in die 20 Iahr als eine Privat = Person zu Hamburg und starb allda 1742 den 4 Febr. Er bat eine Sammbung auserlesener und überzeugender Cantzel-Reden in 6 Theilen; ingleichen eine Sammlung der Predigten von der anferstehung der Todien herausgegeben. A. H. E. Neub[urg]“. Abreviaţiunea înseamnă *„Acta historico ecclesiastica“*. Kohl era deci un preot şi este de înţeles că se interesa de subiectul religios al cărţii ruseşti, apărută pe când, probabil, era încă student de 25 de ani, la Kiel. Surprinzător pare că hanovranul Kohl ştia *ruseşte*, însă se explică prin faptul, că din 1721 Kiel cu împrejurimi căzuse în partea ramurei *ruseşti* a familiei Schleswig-Hollstein-Gottorp, din casa Oldenburg, stăpânitoarea din vechime a regiunei“ [2]). Se pare totuşi că Kohl nu stăpânea îndestul limba rusească ca să se ţină de promisiunea făcută lui Iöcher, probabil cu prilejul adunării materialului pentru lexiconul lui. Dealtfel a şi murit numai în vârsta de 45 de ani.

Rectificări şi adăugiri

La pg. 3 este de rectificat că *„nu dăm de loc de urma lui* (Cantemir) *în documentele interne până în 7175 (1667) Mart 12“*, întrucât îl constatăm ca Vornic (de Bârlad) în 7173 (1664) Sept. 1 (Antonovici, *Doc. Bârlădene*, IV, 100). El s'a întors deci din Ţara Românească *înaintea* sfârşitului Domniei de acolo a lui Grigoraşco Ghica (Dec. 1664).

Deasemenea este de schimbat, ca simplă eroare de tipar, anul 1699 din p. 4., n. 2 în 1669.

La p. 8, rândul al 23-lea, din sus, este evident a se ceti *„masselor“* în loc de *„mamelor“*.

La p. 10 s'a strecurat şi în ediţia aceasta, lipsită de ultima mea corectură, ca şi cea din Bucureşti, fatala greşală de tipar *Dec.* în loc de *Oct.* la luna naşterei lui D. Cantemir, îndeobşte cunoscută.

Despre *C. N. Dudescu*, de care ne-am ocupat la p. 41, presupunând după datele lui Kuşnikov (Anexe XIV, p. 44) că s'a născut c. 1768, găsim următoarea însemnare în catagrafia Boierilor Ţării Româneşti din 1829. *„Costantin Dudescu, n. Buc., 60 ani, Vornic al treilea, şade în Bucureşti* [3]). S'a născut deci în 1769. De bunicul acestuia, C. R. Dudescu, se ocupă şi Dapontes în Erbiceanu, *cronicarii Greci*, 220—21, în cuvinte deosebit de elogioase.

Despre viaţa şi opera lui *D. Cantemir* au apărut în cursul anilor 1923—1931 încă următoarele publicaţiuni principale: N. Iorga, în rev. *Cultura* din Cluj, 1923, fasc. I,—N. Iorga. *Viaţa lui Constantin Vodă Cantemir de Dimitrie Cantemir*, text latin şi (prima) traducere rom., Buc. 1923.—G. Pascu, *Dimitrie Cantemir, Descrierea Moldovei*, traducere rom. Buc. 1923.—G. Pascu, *Viaţa şi operele lui D. Cantemir*, Buc. 1924.—I. Minea, *Personalitatea şi activitatea literară a lui D. Cantemir în Rev. Viaţa Romînească*, Iaşi, 1924.—I. Nistor, *Pomenirea lui D. Cantemir în Anal. Acad. Rom.*, m. s. ist., Buc. 1924.—G. Vâslan, *D. Cantemir ca geograf* în *Rev. ştiinţifică*, Iaşi, 1925.—P. Panaitescu, *Le prince Démètre Cantemir et le mouvement intellectuel russe sous Pierre le Grand*, în *Revue des études slaves*, Paris, 1926 şi în *Dacoromania*, Cluj, 1926, IV, 1238—1251, recensarea cărţii d-lui Ciobanu.

1) Miron Costin lipseşte, operile lui nefiind până atunci publicate. Deasemenea lipseşte N. Milescu, deşi avea publicaţii din chiar sec. al XVII-lea. Sunt menţionaţi Cantacuzinii şi Mavrocordaţii cu operile lor.

2) Mayer, op. cit., Kiel. Împărăteasa Ecaterina a II-a a mărit castelul în care se află bibl. Universităţii (fondată 1665) şi un Muzeu. (Ibid).

3) I. C. Filitti, în *Rev. Arhivelor*, V, 202.

17.

Descendenţa lui Antioh Cantemir Voevod [1]).

Antioh Cantemir Voevod
(1695—1700 şi 1705—1707)
n. prob. la Bârlad, în 4 Dec. 1669;
† la Constantinopol 1726;
căs. 1696 cu Ecaterina, fiica lui D. Ceaur,
Mare Logofăt.

Ioan	*Dimitrie*	*Constantin*	*Maria*	*Anița*
Ispravnic de Bacău 1741; † între 27 Iunie şi 23 Iulie 1754, prob. la Valea-Seacă, jud. Bacău; căs. în Moldova cu X	†1758 la Moscova, secund-maior în armata rusească. Necăsătorit.	† 1776 la Rogani, guv. Harcov, general în armata rusească şi pretendent la domnia Moldovei 1739; căs. I, cu Ilinca I. Balş, II, cu Natalia Ivanovna Golovin III, cu Sofia Bogdanovna Pasec. Din întâia căsătorie:	căs. c. 1719 cu C. Dudescu, Ban de Craiova.	† după 1767 Apr. 5; căs. prob. înainte de 1726 cu T. Paladi, Mare Visternic, Hatman, † 1755 Feb. 1.

Copiii lui Ioan:

Fiică
căs. cu un Alistarho

Copiii lui Constantin, din întâia căsătorie:

Dimitrie	*Maria*
n. 1749, † 1820, colonel în armata rusască, căs. cu Elisaveta Hruscev (divorsat)	căs. cu Pantazi Câmpineanu Mare Vornic (1770) în Țara-Românească.

1). După Gervescu, op. cit. (cf. Bantâş-Kamenski şi Lobanov-Rostovskii); Genealogia Cantacuzinilor; Ciobanu, op. cit. şi a. izvoare.

Descendenţa lui D. Cantemir [1])

Dimitrie Cantemir Voevod (1693 şi 1710—1711)
n. la Iaşi 1673, Oct. 26 c. v.; † la Dimitrevscoie (guv. Orel) 21 Aug. 1723. Înmorm. în bis. grecească din Moscova 1 Oct.; căs. I, 1699, Mai cu *Casandra*, n. 1681 [2]), † 1713, Mai 11, f. lui Şerban *Cantacuzino* Voevod; căs. II, 1719, după 23 Nov. [3]) cu *Anastasia*, n. 1705, [4]) Oct. 4, † 1755 [5]) f. Principelui Ivan Iurievici *Trubeţcoi*, mareşal. Ea s-a recăsătorit în 1738 cu mareşalul rus Ludovig Vilhelm Principe de Hessa-Homburg, n. 1705, † Berlin, 1745, Oct. 23 c. n.

Din căs. I-a (1—7) — Din căs. II-a (8—10) — Dintr'o concubină (11)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Matei	*Constantin*	*Şerban*	*Antioh*	*Maria*	*Smaranda*	copil	*Smaragda* (Ecaterina)	*Petru*	n. mort 1722 Nov. 27	*Augustin* (Mirov) n. 1715
n. la C-pol, 1703, Oct. 18; †1771, Nov.30, la Dimitrevskoe? ofiţer în garda imp.; căs. 1734 cu *Agripina* (Agrafena) P-să *Lobanov-Rostovskii*	n. la C-pol, 1705, Iul. 29; † 1747 Ian. 19; căpt. în garda imp.; căs. 1724 cu *Anastasia*, n. 1698, † 1746, f. Principelui *D. Goliţin* (Galiţin)	n. la C-pol, 1706 Aug 11; † 1780 Apr. 24 la Moscova; of. în garda imp; necăsătorit. Din relaţiile lui cu o *turcoaică capturată*: fiică X.; Elena [6]) n. 1741, Mai 19	n. la C-pol, 1708, Sept. 10; † la Paris 1744 Martie 31. Min. plenip. la Londra 1732, La Paris 1738; necăsătorit. Din rel. cu d-ra *D'Anglebert.* [7]): doi copii	n. la Iaşi (?) 1700 April 29; † la Moscova (?) 1757 Sept. 9. D-ră de onoare a împărătesii Ana [8]).	n. la C-pol? 1701 Apr. 14; † la Moscova 1720, Iul 20.	n. poate mort, pe drum, sau la Chiev, 1711 Aug./Sept.	n. prob la Petersburg, 1720 Nov. 4; † Paris, 1761. D-ră de onoare a Împărătesii Elisaveta 1744. Căs. 1751 cu Principele D. M *Goliţin*, ambasadorul Rusiei la Viena.	n. mort la Bereozca, 355 de verste de Moscova, 1721, Nov. 10.		

1) După Gervescu, op. cit. (cf. D. Bantâş-Kamenski şi A. B. Lobanov-Rostovskii). Ciobanu, op. cit., genealogia Cantacuzinilor, Tindal, în D. Cantemir, *Ist. Imp. Otoman*, II şi *Let* II.

2) Gervescu, 15. După „*Vita*" însă, 48—9, ea ar fi avut un an după moartea lui Şerban Cantacuzino (29 Oct. c. v. 1688) deci în 1689, 7 ani, iar după Tindal, 801, ea ar fi avut la moartea ei „abia" 30 de ani. Dăm preferinţă datei din Gervescu (după Bantâş).

3) In acea zi nu era decât logodit. (Ciobanu, 107).

4) După Beyer, op. cit., care dă în contrazicere cu scrisoarea din 1719 Nov. 23 către Ţar, ca dată a căsătoriei 1717 Ian. 14. D-nul Ciobanu se îndoeşte (52, n. 2) că şi anul 1705 Oct. 14 ar fi exact. Totuşi în lipsa unei alte date precise, credem că aceasta se poate admite.

5) Ferd. Strobl von Ravelsberg, *Metternich und seine Zeit*, II, spiţa Hessa-Homburg la pg. 276. El o confundă în alt loc (293) cu Anastasia soţia lui C. D. Cantemir, pe care'l confundă la rândul lui cu Antioh D. Cantemir.

6) Cu ajutorul ei material a apărut „*Vita*".

7) Fam. nob. cunoscută. Blazonul: „*des gueles a deux fasces d'argent*". (De Courcelles, *Hist. de pairs de France*, X, art. du Houx, 28).

8) V. despre ea şi raporturile ei intime cu Petru cel Mare: L. Maikov, *Kniajna Mariia Kantemirova în Russkaia Starina*, XXVIII, 1897, I, 52; Waliszevski, Pierre le Grand, 277—278, (utilizată de noi în studiul „*O mânăstire dispărută*" în *Rev. Soc. Ist. Arh. Bis. Chişinău, 1924*, II, unde ne ocupăm şi de fam. *Bantăş* din Rusia).

Sămile Visteriei Moldovei

pe lunile Iulie şi August 1764

(Seria II-a)

---

1. Am avut prilejul să public în No. 5 al buletinului *Ioan Neculce* (p. 70—121), prima samă a visteriei Moldovei pe 1763, ultimul an de domnie a lui Gr. Ion Calimah Vodă. Mazilitul domn, de şi asupra mazilirei lui *nu se ştie mai nimica* (N. Iorga, Calimachi I, CXL), de cât doară atâta că, sortită să se întâmple mai în grabă, fu zăbovită puţin cu hotărârile diplomatice urmate între Poartă şi delegatul polon *Stankiewicz*, contra încălcărilor, ce Ruşii le făceau în Polonia, mazilitul domn fu înştiinţat că i s'a luat domnia în 27 Martie; la 12 April 1764 el era încărcat în rădvane cu tot *agărlâcul* lui, păzit de seimeni, iar el dus supt supravegherea lui Unchiar-Salahor, având ca *mehmendar* (aghiotant domnesc) pe stolnicul Beldiman.

Boerii divanişti, cari părăsiau puterea odată cu stăpânul lor, erau: *Manolachi Costachi* marele logofăt, *Mihalachi Sturza* marele vornic al ţării de jos, *Lupul Balşe*, marele vornic al ţării de sus, *Vasile Razul*, hatman şi parcalab Sucevei, *Petrachi Gherachi* marele postelnic, *Ioniţă Paladi* marele visternic, *Ilie Costachi* marele spatar, *Enachi Milo* marele ban, *Grigore Crupenschi* marele paharnic, *Costachi Greceanu* marele stolnic, *Scarlat Caragea* marele comis, *Manolache Bogdan* marele agă, *Grigore Hrisoscoleu* marele căminar. (Uricar III, 56; Iorga, Calimachi I, 457, idem II, 188).

2 *Grigore Alexandru Ghica Vodă.* Noul domn, care râdică treptele domniei, era din vechea şi vestita familie a Ghiculeştilor. Ficior a lui Alexandru Ghica dragomanul Porţii, era nepot de frate bătrânului Grigore Ghica Vodă, nepot de fiu lui Matei Ghica, acesta feciorul lui Grigore Ghica din 1660, şi nepot primului Gh. Ghica Vodă din 1758, El avea 8 fraţi şi surori, şi era înrudit prin căsătoria fraţilor şi surorilor sale cu *Bălşeştii, Pălădeştii, Caragea, Granet, I. Cantacuzino Deleanul, Cellbi Lucaki* şi *Iorgu Iorgulescu.* El era ginerele lui Iacovachi Rizul spatar, şi socru Lupului Balş log., lui Filip Catargiul; iar după fratele său *Dimitrie Ghica* ban se înrudia cu ban Văcărescul Barbu. El venia văr primar cu Matei Gr. Ghica Vodă şi cu Scarlat Gr. Ghica Vodă. predecesorii săi. Rudă prin alianţă şi cu Neculai Vodă Mavrocordat, deci şi cu fii săi Constantin Vodă şi cu Ion Vodă Mavrocordat.

Prea cunoscut boerimei ţării, toată boerimea i-a eşit cu mare alaiu la Galaţi întru întîmpinare, unde domnul a făcut *oturac* 3 zile; şi zice cronicarul „toţi boerii i se închinară cu sănătate şi foarte s'au bucurat de domnia Măriei tale, numai ţara s'au scărbit, când au auzit că iarăşi ai luat pe dr. Stavarachi pe lângă măria ta“ (Let III[2] 250).

. Acelaşi cronicar însamnă ce boerìi a dat la boerii săi: *Vasili Cilibiul* mare logofăt, *Ioniţă Paladi* mare vornic de ţara de jos. *Ioniţă Sturza* mare vornic de ţara de sus, *Ioniţă Deleanul Cantacuzino* hatman şi parcalab Sucevei, *Iordachi Costachi* mare visternic, *Vasile Negel (Costachi)* mare ban, *Iordachi Balasachi* mare pos-

telnic, *Ilie Costachi* mare spatar, *Manolachi Bogdan* mare paharnic, *Manolachi Firali* mare stolnic, *Alexandru Sulgeropol* mare comis, *Iordachi Panaitachi* mare cămăraş, *Panaiodor* mare căminar (Let III² 251).

3. *Sămile* Visteriei pe 1764. Cea dintăi grijă a domniei, după ce a luat primele măsuri politice, prin numirea boerilor divanişti, rănduirea ispravnicilor pe la ţinuturi, recomandăndu-le la toţi să dea dreptate săracilor, să nu calce nici să năpăstuiască pe cineva, să nu ia mită, a fost controlul sămilor visteriei. Asupra birurilor, zice cronicarul că a pus bani după putinţa lor, dăndu-le ţidule pe câţi bani să dee, şi anume *câţi* bani pentru haraciu, *câţi* pentru sărhaturi, *câţi* pentru zaherele, *câţi* pentru cherestele, *câţi* pentru menziluri, satele să-şi dea dările câţi oameni vor putea, şi intre ei să să uşureze, iar ispravnicul să n'aibă voe nici a-i scădere nici a-i adăugare la dări. Şi de toate acestea se mirau singuri pământenii. (Let III³ 251).

Intru dovedirea tuturor acestora stau faţă *Sămile* visteriei pe anul 1764 [1]).

A. **Veniturile**

4. Cel dintăi condeiu era al *rămăşiţelor*. Sama o cifrează cu suma de 17528 lei „rămăşiţe ce au rămas de la sama dintăiu de veniturile ce sau luat în *căimăcămie*". Din această somă se scad 7376 lei 46 *pol* bani, rădicăturile ce s'au făcut la o samă de lume, din care notăm unele: 6224 lei leafa şi *emiclâcul* (tainul) slujitorilor de la Curtea domnească. Iar repartizarea rădicăturilor făcute pe grupe reprezintă: *mile* 524 lei 12 bani, 2) din *dăjdii* 37 lei 19 bani, 3) din *mucarer* 36 lei 108 bani, 4) din ajutorinţa de vară şi iarnă, câte 12 lei 45 bani de persoană, suma de 406 lei, 15 bani; 5) de la *bresle* s'au rădicat: 17 lei 57 lei de la *teslari* şi *pietrari*, 45 lei 39 bani, de la *tăetorii de lemne*, 30 lei 119 bani de la *pitari;* 8 lei 114 bani de la *joldunari* (lefecii), 16 lei 17 bani de la *apari*, 11 lei 18 bani de la *masalagii*, etc.

Fiecare rădicătură e datată; ceia ce arată că se făcea cu pecetluitură domnească, iar diacul de visterie le însemna rând pe rând, pe lună şi zi, la sama cea curată; iar marele visternic sau şeful cancelariei visteriei însemna în greceşte — ca control — suma: „rămasă sumă curată *10151 lei 88 bani* ἤτοι δεκαχιλιάδες καί Εκατὸν πεντήκοντα 'ἐν γρώση καὶ ἄσπροί ὀγδοηκοντα ὠκτὸ" (fila 11 b).

5). *Veniturile din poclonul steagului*. Cum schimbarea de domnie s'a făcut în primăvara anului 1764 — în April — cheltuelile cu luarea *steagului pentru domnie nouă*, au silit pe noul domn ca să arunce asupra ţării darea *poclonului steagului*, care repartizată pe judeţe şi pe categorii de dajnici: *birnicii*, *jidovii*, *morile*, *crăşmele*, *preuţii*, *diaconii* şi *ţiganii* iese un total de *185653 lei* şi *87 bani*.

De banii *steagului*, cum şi de banii *mucarerului* (domnie din nou întărită) vorbesc des cronicarii. Aşa Ion Neculce aminteşte la mai mulţi domni că s'a luat de la ţară *banii steagului*. Vorbind de Gr. Ghica bătrânul la 1727 zice: „iară la *banii steagului* n'a mai scos altă dajde" (Let II² 365). Iar la domnia lui C. Vodă Mavrocordat din 1733 arată care erau hărtiile pentru *banii steagului: fruntaşii* 4 ughi, *mijlocaşii* 3 ughi şi 2 ughi, *codaşii* 1 ug. (Let II² 776). In a doua domnie a lui Gr. Ghica Vodă din 1735 zice: „după ce sau aşezat birurile, au scos *banii steagului*, grei bani pe toată ţara";... şi au ales boeri şi i-au pornit pe la ţinuturi cu *banii steagului*, din zi întăi a lui Ghenarie cu mare sirguială şi grabă de bani", (Let II² 386).

La întăririle de domnie din an în an să lua *mucarerul*.

---

1). Arhiva răposat. Mişu Săulescu, condică legată are 80 file; primele 4 file albe; pe fila a 2-a stă scris „*sama a doao*" (Surete ms. XLVII 1—59). Sama *întăia* pe April, Mai şi Iunie s'a pierdut.

Iată tabloul pe judeţe şi pe categorii de dajnici:

	birnicii cu jidovii	*morile crâşmele*	*preuţii diaconii*	*ţiganii*	*T o t a l*
Suceava	8944	309	440	672.60	10365.60
Neamţ	8040	465 (şi metoaşile)	60	650	9755.— *(recte 9215)*
Roman	3785	160 60.60 dugheni şi băcănii	142.60	132 60	4320.60
Bacău	6632.60	235	315	297.60	7480.—
Putna	12091.60	743.60 91.60 dugheni	630	242.60	13799.—
Tecuci	6015	195	355	132.60	6697.60
Covurlui	6743.60	122 16.60 2 dugheni bogasierie	125	60	7071.60 *(recte 7066.60)*
Tutova	3861.60	105 63 dughenile	297.60	90	4368.— *(recte 4417)*
Vaslui	3397	70	225	157.60	3849.60
Fălciu	3705	95	180	65	4045.—
Lăpuşna şi Orhei	19345	222.60 39.90 dugheni	382.60	215	20204.90
Soroca	4525	126.60 8.30 *o* dughiană	257.60	102	5019.90
Cernăuţi	3340	710 35 dugheni	322.60	32.60	7440.— *(recte 4440)*
Hârlău şi Dorohoi	7832	300	252.60	120	8504.60
Cărligătura	1791	100	95	135	2121.—
Iaşii	9304	270	187.60	325.60	10089. — *(recte 10087)*
târgul Iaşi	8931 şi rufeturile	776 1223.30 dughenile	230	155	11115.—
peste tot ·	121284.—	4807 60 mori 1737.90 dugheni	50279.60	3587.60	136244.30

La aceste sume se adaugă: 2405.60 mazili şi neguţitori din Iaşi; 108 spor la mazilii ot Cernăuţi, 3 spor la mazilii de la Vaslui, 2 spor la mazilii de la Fălciu = 2518.60.

Sau peste tot slujba poclonului steagului fac 138762.90 bani vechi sau *lei noi fac* 152639.3 bani.

La aceste sume se mai adaugă acestea: 22895 lei 102 bani noi *răsurile, câte 6 parale noi de leul nou;* 113 lei 42 bani femeile sărace din Iaşi, 5 lei pentru 3 liude săraci din Vaslui = 23014 lei, 24 bani; sau peste tot *185653 lei 87 bani noi.*

Cum in acel timp erau în curs şi lei vechi şi lei noi; sămile socotesc dajdia poclonului steagului şi cu lei vechi 138762.90; şi în lei noi 152639 lei, 3 bani. *Diferenţa de curs între aceşti bani ai steagului era deci 13856 lei 33 bani.* Pe un leu vechi dădeai un leu nou şi *10 bani şi jumătate.*

Scăderile, ce s'au făcut la slujba poclonului steagului, se rădică la suma de *8060 lei 19 bani;* din care sămile arată pe larg la cine s'au făcut:

a) 3648 lei de la 1216 liudi *rufetaşi*[1]) ai curţii gospd, *câte 3 lei* noi de om
b) 1046 lei de la 523 liudi *rufeturi* câte *2 lei* de nume [2]).
c) 547 lei liude *rufetaşi* câte *1 leu* de om [3]).
d) 2251 lei 84 bani *vechi*, la 356 liude, câte 5 lei vechi de om [4]).
e) Se mai scad: 200 lei la Calaraşii din Puţeni; 40 lei, menzilul din Tabăra, 40 lei menzilul Răzina, 287 lei la 91 preuţi şi diaconi ot Iaşi, câte 2 pol lei vechi de om = 8060 lei 19 bani.

Din aceşti 8060 lei 19 bani s'au mai scăzut unii, cari s'au găsit trecuţi în tabelele zlotaşilor, şi altora, ce nu li s'au făcut rădicături pe la ţinuturi; un total de 1165 lei 60 60 bani, aşa că rămâne sumă bună, ce s'a ţinut în samă, *6894 lei, 119 bani* [5]).

Toată această lume măruntă, care era în serviciul direct şi imediat al Curţii sau care îndeplinea servicii de paza târgului, ca seimenii hătmăneşti şi ageşti, sau de poştă ca lipcanii, calaraşii, surugii, panţiri, bărani, etc.; domnia avea grija a-i scuti — scăzându-i — de banii steagului.

O altă serie de scăderi privesc lefile date la boerii *zlotaşi*, ce au fost orânduiţi pe la ţinuturi cu strângerea poclonului steagului, în sumă de 5155 lei.

Iată tabloul acestor *răsuri:*

---

1) Iată din cine era compus rufetul curţii gospd: 53 liudi steagul lui baş bulucbaş din curte, 52 liude steagul bulucbaşului al doile; 53 liude steagul draganilor, 53 liude steagul cazacilor 53 liudi steagul başbulucbaşul hătmănesc, 53 liude al doilea steag; 53 liudi al treile steag; 53 liudi steagul başbulucbaşul agesc; 53 liudi steagul al doile, 53 liude steagul al treilea, 53 liude steagul al 4-a; 53 liudi steagul al 5-a; 53 liude steagul al 6-a; 53 liudi steagul roşii ageşti; 53 liudi căpitanii ageşti; 53 liudi steagul căpitanului de dărăbani; 6 bulucbaşii ageşti; 1 buciucaş agesc; 34 liudi podarii de paza focului; 6 trâmbaci, surmaci şi doboş gspd; 10 trâmbacii, surmacii şi doboş agesc; 25 vănători, 15 apari de foc, 92 copii, 40 aprozi, 9 bucatari gospd, *12 dieci de divan*, 6 peaveaţi şi psalţi de la bisericile gospod, 2 piseri leşeşti, 24 mehteri creştini, 21 comişei, 25 vezetei, 39 armaşei = 1216 liudi.

2) Iată lista rufetaşilor de a 2-a categorie: 12 darabani ai temniţei, 15 păhărnicei, 3 pivniceri, 25 la vamă, 3 aparii grajdului, 3 cărbunari, 6 săhăidăcari, bulgaragii şi teslari, 2 topcii, 6 şătrărei, 6 pitari, 1 chiulhangiu ot feredeul gospod, 12 măturători, 4 joldunari, 6 apari, 8 tăetori de lemne 10 petrari şi teslari, 12 *fustaşi de vartă*, 12 fustaşi de divan, 12 fustaşi despre doamna (ot gospdja), 24 darvari, 4 podvodari, 1 odagiu la Scântea, 90 la cele 3 steaguri seimeni din Galaţi, 15 vozarii ot Galaţi, 20 panţirii ot Iubăneşti, 16 umblătorii la Cernăuţi, 5 surugii ot Dorohoi, 8 surugii ot Târgu Frumos, 70 mazilgii ot Fălciu.

3) Iată lista rufetaşilor de a treia categorie: 20 Calaraşi de Tecuci, 150 Calaraşi sărdăreşti, 51 calaraşi de Heciu, 25 panţirii de Neamţ, 12 umblători la Soroca, 17 bărani ot Cernăuţi, 13 panţiri de Ropce, 20 surugii de Soroca, 70 calaraşi de Boldureşti, 50 calaraşi a lui vel căpitan, 28 calaraşi ot Răsăpeni, 30 calaraşi ot Măgura, 31 calaraşi ot Balineşti 30 călăraşi ot Căldăruşe.

4) Iată lista acestor *liudi:* 31 Calaraşi de Ţarigrad ot Iaşi, 30 calaraşi de Ţarigrad ot Focşani, 38 lipcani, 41 uşerei, 11 ciohodari gospod, 59 levenţi, 2 trâmbaci, gospod, *6 vornici de poartă*, 4 ţimiraşi, 28 surugii ot Bârlad, 33 surugii ot menzilul Eşului, 29 surugii ot Ştefăneşti şi Crasnaleuca, 11 beşlii creştini.

5) Iată lista acestor noi scăderi: a) câte *3 lei* de liude, la 9 seimeni din Curtea gospod, 21 seimeni de la rufetul hătmănesc, 84 seimeni ageşti, 9 armăşei, 10 copii din casă, 3 apari de foc, 3 bucatari gospod; b) câte *2 lei de liude* la: 25 vânători 5 păhărnicei. 4 beceri 2 măturători, 1 odagiu de la Scânteie, 2 pietrari, 15 vozari de Galaţi, 20 panţiri de Iubăneşti, 5 surugii ot Dorohoi, 8 surugii la T. Frumos, 70 mezelgii la Fălciu; c) câte *1 leu* de liude la: 20 calaraşi de Tecuci, 50 calaraşi ai Sărdăriei, 51 calaraşi de Heciu, 25 panţiri de Neamţ, 12 umblători la Soroca, 17 bărani ot Cernăuţi, 13 panţiri de Ropcea 20 surugii de Soroca, 6 ciohodari gospod (câte 5 pol lei de liude), 17 levenţi = 1165 lei 59 bani.

Plata răsurilor pe judeţe, date boerilor zlotaşi

	Lei	*Boerii zlotaşi*	*Ispravnicii*
Suceava	450	A Neculce b.v pah. 100 Tudurache 50	Dinu Catargiu b. v. ban 50 Manolachi pitar 150
Niamţul	280	Iordachi biv vist. 80 Costandin post. 50	Toader Cantacuzino b. v. ban 150
Romanul	250	Gh. Pivniceriu 50	Enacachi Mamona b. v. aga 100 Gr. Crupenschi b. pah. 100
Bacăul	340	căpitan de Trotuş 40 un ciubucciu 40 Nec. Roset b. vel pah. 100	D. Ramadan ispravnic 60 Leon Isuba med. 100
Putna	370	Constantin Sofragiu 40 Ianacachi 2 arm. 30	Gr. Leon b. v. stegar *staroste* 150 Ion Cantacuzin b. v. spat. 150
Tecuciul	350	Mihalachi post. 40 Enachi Costandachi spat. 150	Dediul Codreanul serdar 100 Anastasă 2 armaş 60
Covurluiul	160	Chirica pitar 60	Nec.Ventura camaraş *parcalab* 100
Tutova	160	Nicole post. 40	Enacachi biv vel sulger 120
Vasluiul	200	Ion Cuze b. v. stolnic 100	Cost. Coce şatrar ispravnic 100
Fălciul	250	vel căpitan de Codru 20 Necola med. căp. de Greceni 70 Arghire medelnicer 60	Iamandi sărdar 100
Lăpuşna şi Orheiul	315	Sandu Samdagiul 40 Ivan căpitan 25	Arhire b. v. ban 150 C. Conachi ban 100
Soroca	210	Iordachi Canano med. 60	Manolachi Bogdan b. v. aga is. 150
Cernăuţi	*410*	vornic de Câmpulung 20 vel căpitan de Coţman 40 C. Cogălniceanu stol. 80	Iliaşu staroste 150 Ilie Costachi b. v. spatar 120
Hârlăul şi Dorohoiul	230	C. Canano b. v. pah. 80	Iordachi Cantacuzino biv spat. 150
Botoşani	180	Gr. Balş armaş 80	Răducan pah. vornic 100
Cărligătura şi ţin. Iaşii	360	Anastasă căpitan 30 Căpitan de Ciuhur 40 Andrei biv 2 vist 60 Enachi Buzilă stol. 80	Stavăr b. v. sulger ispravnic 150
Iaşii târg	640	N. Cogălniceanu pah. 60 Mihai Cheşco jicnicer 50 Anastasă 2 armaş 30 polcovnicul 40 căpitan de darabani 60 vel aga 150 V Costachi ban 100	V. Razul hatman 150

5155 lei fac peste tot.

Domnul cu osebite peceţi mai scade de slujba poclonului steagului încă *1623 lei, 78 bani*, pe mai multe persoane: pe căpitanii de poştă: ce slujesc pe la menziluri: Crasnaleuca, Ştefăneşti, Tabăra, Măgura, Răsipeni, Răzina, Căldăruşa, Bălineşti, Băraiac, Puţeni, Bărlad, Vaslui, Iubăneşti (58 lei, 24 bani); se mai plăteşte 1000 lei avaetul marelui visternic, 150 lei lui *vtori* şi *treti* visternic, 150 lei diacului de visterie şi altele.

După toate aceste scăderi încheiate la 28 Sept. 1764 în sumă de 13673 lei, 77 bani, rămân curaţi 161980 lei, 60 bani „ἤτοι ἑκατὸν ἑξηκοντα μιριάδις καὶ ἐννεακοσία ὀγδοήκοντα γροση καὶ ἄσπρη δέκα.

6. *Desetina pe stupi.* Iată care a fost venitul *desetinei*, cum s'a vândut la *cochilvechi:*

Suceava	3500	ughi (galbeni)
Niamţul	2410	«
Romanul	1610	«
Bacăul	1750	«
Putna	1800	«
Tecuciul	1650	«
Covurluiul	400	«
Tutova	1680	«
Vasluiul	2680	«
Fălciul	2000	«
Lăpuşna, Orheiul şi Soroca	7800	«
Cernăuţii	2500	«
Hărlăul şi Dorohoi	2960	«
Cărligătura . . .	1430	«
Iaşii (ţinut) . . .	3630	«
Grecenii	50	«

Iar peste tot 37870 galbeni; la aceştia nu se cuprind cei 1010 ughi, ce-i dau Botoşanii, fiind venitul *Doamnei.*

La aceşti 37870 galbeni se mai adaugă cei 10 bani la galbăn, numiţi *banii mierei*, cari fac 1893 şi jumătate galbeni; sau peste tot 39763 galbeni şi jumătate; *iar lei noi fac 72899 şi 90 bani* [1]).

Scăderi la aceste slujbe s'au făcut: 500 lei avaetile marelui visternic, 100 avaetul diacului de visterie şi 40 lei, 40 bani desetina ţărănească la 200 stupi a *şaugăilor* de la Ocnă [2]).

Venitul curat al desetinei se rădică la *72259 lei şi 50 bani.*

7. *Caii de menzil* au dat un venit, pe care sama îl socoteşte de 9127 lei, 60 bani, căci socoteşte câte 15 lei noi de fiecare cal, luat de pe la mănăstiri şi boeri; ar eşi o somă de 608 cai.

1). Zece bani erau pe atunci *un potronic.* Deci la 37870 galbeni se făceau 37870 potronici, sau în bani 378700 bani, cari împărţiţi la 120, cât costa un leu vechiu, făceau 3155 lei vechi şi 10 bani. Cât valora galbănul (ugul) pe atunci? Sămile ne spun că 1893 galbeni şi jumătate valorau cei 3155 lei vechi şi 10 bani; deci galbănul costa pe atunci *exact 2 lei vechi.* Urma dar că în lei vechi venitul desetinei ar fi fost de *79527 lei*, iar în lei noi *72899 şi 90 bani*, fiecare leu nou *fiind cu 11 bani mai eftin* ca leul vechiu; deci la cei 79527 lei vechi se scădeau 7288 lei, ca să ne iasă socoteala în lei noi, recte *72239 lei noi.*

2). In 40 lei 40 bani avem 4840 bani, cari împărţiţi la cei 200 stupi, vine deseatina de stup câte *24 bani.*

8). *Dajdia mazililor* pe August şi Septembre a dat un venit, pe care sama îl socoteşte de 1302 lei 48 bani, din care numai judeţele acestea aveau mazilii lor: Fălciul (23.78), Tutova (9.9), Romanul (8.63), Suceava (25.36), şi Iaşii cu negustorii săi (1235 lei, 102 bani).

Din scăderile făcute la aceste dajde tuturor căpitanilor de pe la menziluri, reiese, că dajdia mazililor nu era uniformă, ci proporţională, căci se rădică câte 1 leu 45 bani căpitanilor de Răsipeni şi Dorbaciu; 1 78 lei căpitanului de Bălăneşti, câte 1 leu 111 bani căpitanilor din Tabăra, Măgure, Căldăruşa şi Bârlad; câte 2 lei 24 bani căpitanilor de Răzina şi Iubăneşti, 2.57 căpitanului de Puţeni, câte 2.90 căpitanilor de Crasnaleuca şi Stefăneşti, şi 3.36 se rădică lui Agapie căpitanul de Bărăiac. In orice caz numărul mazililor era foarte mic; era deja lucru la începutul recunoaşterii cu cărţi gospod a mazililor spre a-i deosebi de răzeşi, prin ascendenţa lor din boeri *divanişti.*

9. *Sfertul* scos la luna lui August a fost îndoit; *unul* pentru plata birului ţării, *altul* pentru cheltuiala *spahiilor.*

Iată tabloul sinoptic a celor 2 sferturi pe luna lui August.

	Sfertul *birului*				Sfertul *spahiilor*			
Suceava	720	ughi			720	ughi	—	potronici
Niamţul	442	„	5	potronici	442	„	5	„
Romanul . .	286	„	4	„	286	„	4	„
Bacăul	488	„	13	„	489	„	10	„
Putna	1152	„	10	„	1152	„	10	„
Tecuciul	530	„	—		530	„	—	„
Covurlui . . .	386	„	—		386	„	—	
Tutova	247	„	—		247	„	—	
Vasluiul	241	„	15	„	241	„	15	„
Fălciul	280	„	—		280	„	—	
Lăpuşna, Orhei, Soroca . . .	1405	„	8	„	1405	„	8	
Cernăuţii	575	„	—		565	„	5	
Hârlăul şi Dorohoiul . . .	554	„	10	„	554	„	10	„
Cârligătura . .	115	*pol*	—		114	*pol*	—	
Iaşii	517	ughi	10		517	ughi	10	„
Iaşii târg . . .	43	„	5	„	40	„	8	„
	7985				7982			

Sămile ne socotesc galbenii *(ughi)* în lei noi şi arată că în 1764 galbănul umbla 2 lei noi şi 90 bani; sau pentru *potronici,* ne arată că cei *80 potronici veniau exact 4 ughi,* adică că un galbăn preţuia 20 potronici, care a 10 bani unul venia că un galbăn cuprindea *200 bani.*

La aceşti 21958 lei pol bani, venitul sfertului, se mai adăugau alte venituri; *banii judecătoriei* câte 2 parale la leu, şi alte 2 parale la leu pentru plata *zaherelei;* care făceau fiecare din cei câte 1097 lei 113 bani; sau peste tot *24154 lei 84 bani.*

Aceiaşi rânduială s'a păzit şi la sfertul lui August pentru spahii, lei 7972 ughi 60 bani fac în lei noi, câte 2 lei 90 bani ugul, taman 21293 lei 99 bani, la aceştia s'au mai adaugat câte 2 parale la leu, banii judecătoriei şi banii zaherelelor, câte 1096 lei 23 bani, sau peste tot, 24116 lei, 25 bani.

Din sfertul spahiilor visteria nu scutia de cât pe *ţimiraşi,* care făceau slujba de

curieri pe la ţinuturi, câte 2 lei de faţă: Cernăuţi, Iubăneşti, Botoşani, Şipote şi odăiaşul de la Scântee; total 10 lei.

Cât pentru sfertul birului sămile scuteau pe toţi boerii mari, pe jupânesele sărace, boerii Greci, Turcii şi jupânesele. Cum fiecare boer avea dreptul după ponturile testamentului la un anumit număr de scutelnici, sama arată pe lângă numele boerului cu rangul lui de boerie şi numărul *liudelor scutelnici*.

Iată o listă enumerativă pentru a cunoaşte protipendada ţării Moldovei în vara anului 1764.

a) liuzii scutelnici ai marilor boeri:

I. P. S. S. Mitropolitul Gheorghe Calimah *30 liude;* Manolachi Costachi log. 30; Ion Bogdan log. 30; Stefan Ruset log. 30; Mih. Sturze vornic 30; Andronachi vornic 30; Lupul Balşe vornic 30, Ion Paladi vornic 30, Ion Sturze vornic 30, D. Sturza ban 30, V. Ruset hatman 30, Vas. Razul hatm. 30, Ion Cantacuzin vist. 30, Filip Catargiul bv. vist. 30. Total *420 liude.*

Cost. Sturza spatar *20 liude*, Iordachi Canta spat. 20, Ilie Costachi spat. 20, Enacachi Milo spat. 20, Ion Canta spat. 20, Enachi Costandachi spat. 20, C. Conachi ban 20, total *140 liude.*

T. Canta ban *15 liude*, Lupul Costachi ban 15, Arghire ban 15, Iordachi Costache ban 15, V. Costachi ban 15, Dinul Canta ban 15, St. Sturza ban 15; total *105 liude.*

Iordachi Costachi pah. *10 liude*, Gr. Crupenschi pah. 10, C. Răşcan pah. 10, C. Canano pah. 10, P. Vidali pah. 10, C. Canta pah. 10, Alex. Neculce pah. 10, N. Ruset pah. 10, Darie Donici pah. 10, Iordachi Balş comis 10, Iord. Hrisoscoleu agă 10; I. Canta agă 5 liude. Total *125 liude.*

Ion Stratulat comis 6 *liude*, C. Sturze stolnic 6, Lupul Crupenschi stol. 6, C. Paladi stol. 6, Gh. Şturza stol. 6, C Ruset stol. 6, Enachi Hrisoscoleu stol. 6, C. Darie stol. 6, *Ion Cuze* stolnic 6, Ion Miclescul stol. 6, Sandul Sturze stoln. 6, St. Ruset stol. 6, Gh. Beldiman stol. 6, Toma Luca stol. 6, Stef. Catargiul stol. 6, *C. Cogălniceanul* stol. 6, Enachi Buzilă stol. 6, Dracachi doftor 6, St. Buhăiescul comis 6, C. Adam stol. 6. Total 138 liude.

Enachi Canta med. *3 liude*, Dumitrachi med. 3, Iordachi Canano med. 3, Manolachi Hrisoverghi med. 3, Vas. Balşe med. 3, C. Costachi med. 3, Arghire med. 3, T. Galino med. 3, C. Varnav med. 3, Mih. Cehan med. 3, Gavril Caracaş med. 3, Pasca, med. 3, Neculai med. *căpitan de Greceni* 3, Vasilachi med. 3, Sandul Sturze comis 3, Man. Costachi clucer 3, Gr. Costachi clucer 3, Gr. Costachi clucer 3, Grigore Adam clucer 3, Costin Catargiul clucer 3, Iamandachi sardar 3, Necula armaş 3, Gr. Balşe armaş 3, Gavrilaş uşier 3, T. Buhuş sulger 3, Stefan Donici sulger 3, Ion Zosin sulger 3, C. Jora sulger 3, Sol. Sturze sluger 3; total *90 liude.*

Gheorge sulger *2 liude*, Dumitrachi sulger 2, Ion Sulger 1, I. Iamandi jignicer 2, C. Macri jic. 2, Sandul Miclescul jic. 2, Mih. Cheşco jicnicer 2, Stef. Iamandi jic. 2, Sandul Ilie jic. 2, Nec. Varnav jic. 2, Apostol Sendre jic. 2, Dediul Codrean sardar 2, I. Donici pitar 2, Nec. Cogălniceanu pit. 2, I. Chirica pit. 2, Gheorghe pit. 2, C. Donici şatrar 2. Gh. Aslan şatrar 2, Ilie Iani şatr. 2, Sandul Miclescul şatrar 2, C. Gândul şatrar 2, C. Coce şatr. 2, V. Abaza şatrar 2, Iordache Iliescu şatrar 2, N. Aslan şatr. 2, Eni şatr. ot Orhei 2 Alexandru şatr. ot Tecuci 1, C. Stamati şatr. 2, Gr. Iorga biv 2 vist. 4, St. Hurmuzachi 2 vist. 4, Iordachi 2 log. 4, Lascarachi Roset 3 log. 4, Alex. Râşcan biv 2 log. 3, C. Bosie b. 2 log. 2, Lascarachi Roset comis 2, Andrei biv 2 vist. 3, Sandul şi Constantin fii lui Balşe 2, C. Donici biv 3 vist, 2. Gavril Miclescul 2, Ioniţă Başotă pah. 2, St. Salion post. 1, Antohi Jora post. 1, Vas. Silion post. 1, Andrei brat (frate) Darie Donici 2, V. Scarlet 1, Gh. Carp polc. 1, Ioniţă Gheuca spat. 1, Papa ispravnic 2, Radu Botianu

post. 2, Tanasă Gosan lg. ot visterie 4, T. Varnav 3 vist. 3, *diecii de visterie* 20, Anastasă 2 armaş 1, cămăraşul de izvoade 2, T. Cehan 2 med. 1, Nec. Roset fiul 1, *Şcoala elinească* 2, *Şcoala al doilea grecească* 2, *Şcoala slavonească* 2, Iord. Iamandi 2 pah. 1, Ioniţă Botez 2 pah. 1, Iordachi Lambrino fiul lui Gavril Lambrino pitar 1, Negoe jic. *fii* 2, Iordachi brat Stolnicesii Lăzoae 1, T. Emandi pah. 1, Stef. Buhuş post. 1, Sandul Buhuş post. 1, I. Burghele post. 1, Gr. Ceauş 1, T. Scarlet 1, N. Eni 1, Angheluţă Tăbărţă 1, Nec. Tabărţă 1, T. Nacu 1, Andrei Beldiman comis 1, Ioniţă Caracaş 1, T. Buhăescul clucer 1, Andrei Donici zet C. Darie 2, Toma spiţer 1, Costandin zet Andoni 1. Total *164 liude.*

b) *Liuzii boerilor greci.*

Dumitrachi spat. *30 liude*, Iord. Balasache post. 30, C. Guliano spatar 20, *Doftorul 10*, Manolachi vel pah. 15, vel cămănar 15, Gr. Razul vel uşier 10, *ispravnicul de curte* 5, Iordachi Vintur 2 vist. 4, *Chirci başa* 4, vtori portar 5, Halipliu iĕcihodar 2. Total *150 liude.*

c) *Liuzii la boerii Turci.*

Divan Efendi 10, *beşliaga* 4, Lipca Agassi 2, Sângectarul 2. Total *18 liude.*

d) *Liuzii giupâneselor văduve.*

Domniţa Aniţa 20 liude.

Câte *10 liude* aveau Maria jicniceroae, Păscăriţa spătăreasa, Rusetoae vorniceasa, vorniceasa lui D. Paladi, Smaranda postelniceasa; Maria băneasa *8 liude.*

Câte *6 liude* aveau: casa răposatului Scarlatachi ban, stolniceasa lui Ç. Lazu, stolniceasa lui Vasile Balşe, stolniceasa lui Petru, stolniceasa lui Vasile Başotă, *Zoiţa fiica Domniţei;*—Vintureasa şi Casandra a răposat. Alex. Ianculeu *câte 5;* medelniceriţa Lupului Donici, şi medilniceriţa lui Nec. Racoviţă, stolniceasa lui Çarp, stolniceasa lui N. Jora câte *4 liudi.*

Câte *3 liude* aveau: Ilinca fata Păşcăniţei, Maria jicniceroae fata log. I. Bogdan, medelniceriţa lui Macriiu, Zmaranda Lupului Costachi jicnicer, Nastasia jicniceroaia lui Nec. Costăn, jicniceriţa lui Ştefan Bosie, vistereasa Dinului Balşe, fiica Păşcanului, Ancuţa Sturzoae pităreasa, fiica spatarului Drace, logofeteasa lui T. Gheuca.

Câte *2 liude* aveau: Ilinca Racoviţoae călugăriţa, medelniceriţa lui Vasile Stamati, medelniceriţa lui Gavril Neculce, Catrina lui Mih. Luca sora log. Sturzei, pităreasa Maria Cucoranului, Paraschiva Sturzoae, jicniceriţa lui Ioniţă Adam, jicniceriţa lui Vasile Tănasă, jicniceriţa Maria Catargioae, logofeteasa Hurmuzăchioae, medelniceasa lui Lascar ot Vaslui, şătrăreasa lui Botez ot Suceava, Catrina Die log. al doilea, jicniceriţa Negrii, jicniceriţa lui N. Cucoranului, Maria lui Enachi Sava, sora lui Poşta maestru, spătărea-a lui C. Carp, Maria Cerchezoae mama credincerului.

Câte *un liude* aveau: jicniceroaia lui Buzilă, armăşoae Tufeasca, Maria fata lui Ion Bujoranul, fiica Miclescului călugăriţa, Nastasia Hermezoae, pităreasa lui Lambrino ot Fălciu, şătrăreasa lui Alexandru fiica lui D. Buhuş, şătrăreasa lui Gorovei, Catrina sor lui Crupenschie, Nastasia lui Canano, Ilinca lui Apostol pitar, Catrina fata pitar Pancul, fiica lui Ion Scarlat mazilită saracă, Ilinca fata lui Pavăl Bujoran, Maria fata Lupului vist., Maria fata lui Petru Bantăş, Balaşa Buzdugăneasa săracă, Nastasia lui T. Malai, Safta lui Oprişan sulger, Tudosca Proculeasa, Anuşca Dinului Roşcăi, Safta Vărnăvoae călugăriţa, Casandra lui Durac, Nastasia Gosăniasa călugăriţa, Nastasia Sclipanca, Sarafina călugăriţa, Maria Ghergheloae lui Dumitraşco post. săracă, Maria fiica lui Miron sărdariul, Ilinca lui Neculai ot visterie, Elisafta călugăriţa, Luxandra călugăriţa, Maria Stefăniasa, Safta lui Ion Mitre postelnic, Ruxanda Rahtivăniţa, Aniţa Dinuleasa, Zmaranda Ducăi tipograf.

In total 256 boeri şi peste tot liudi 1608, cari câte 2 lei noi de liude fac *3216 lei.*

La aceste scăderi s'au mai adăugat altele în somă de 665 lei, din care 500 lei havaetul marelui visternic, 120 lei osteniala diacului de visterie, 30 lei pentru 30 liude scutelnici ai călăraşilor de Ţarigrad, şi 15 lei pentru ţimiraşi, odăiaşul de la Scănteia şi 5 scutelnici la vatavul de calaraşi (4), la odobaşi (1).

Iar bani curaţi din cele 2 şferturi au rămas 20273 lei, 84 bani + 24 lei 25 bani=*44389, 109 lei.* Iar la tabla generală a veniturilor (fila 32-a din condică) comisia boerilor cercetători înscrie suma de 299, 173 lei 22 bani [1]) pe cele 2 luni Iulie şi August. Tabla o iscălise Stefan Roset vel logofăt, Ion Sturze vel vornic, Lupul Balşe vornic, V. Roset hatman, V. Razul hatman şi Ion Cantacuzino visternic şi pun pecetea domnească cu exerga Ѡл. гг. вк. 1764 cap de bou.

B. **Cheltuelile**

10. Dacă veniturile visteriei pe cele 2 luni din vara lui 1764 — sama a doua — se cuprindeau în *7 ponturi*, cheltuelile din contra se vor cuprinde în 44 ponturi, precum urmează:

α). *Banii trimişi la Ţarigrad şi ce poliţe s'au plătit* şi anume:

4450 lei pe 5 poliţe turceşti.
1200 « pe poliţa lui N. Vintura camaraş, dată la Galaţi.
10000 « poliţa lui N. Suciu post. plătită prin Mehmet ciohodar ceauşului Ghenghi Ahmet.
10000 poliţa lui Casap başa, plătită prin Husein aga.
10000 poliţa lui Iord. Stavarachi spatar, plătită prin omul dumisale.
4300 poliţa post. N. Suciu, plătită prin mâna marelui visternic la Mărza zade Husein aga.
20670 de diferite alte poliţe, plătite prin mâna post. N. Vintura de la Galaţi.
Total 60620 lei.

β). *Datorii* ce s'au plătit în sumă de 63545 lei, din cari 60000 lei de la Kirko gealepul plătită prin spatar Iordachi Stavarachi; restul de 3545 se arată în şir zilele când s'au plătit.

γ) *Dobânzile* se rădică la 1856 lei 100 bani [2]).

δ) *Sabeptahrisurile* adică procesele-verbale, cu care se trimiteau dările către Poartă, pentru descărcarea birului, în sumă de 56995 lei 80 bani. Când poarta avea de făcut unele cheltueli ale sale pe la Cetăţi, ca Hotinul, ca zahere, meremeturi, Poarta orănduia ca să fie plătite de domnul Moldovei în sama haraciului. Procesul verbal (Sabeptahrirul) cuprindea suma de plată şi destinata ei: „pentru meremetul cetăţii Hotinului din haraciul ţării cu sabeptahrir 10000 lei „pentru zahereaua cetăţii Hotinului orânduită cu firman împărătesc sau plătit 6166 lei cu sabeptahrir", „pentru topcii", ce păzesc cetatea Hotinului din haraciul ţării cu sabeptahrir 279 lei" etc.

ε) *Lahampahassi*, adică darea de carne, ce o dă ţara la Turci, prin Casap başa, cuprinde pe aceste 2 luni suma de lei 8195, cari s'au plătit prin Casap başa Husein aga.

ζ) *Zahereaua* în somă de 3750 lei, plătiţi prin mâna pah. Părin, staroste de Cernăuţi pentru zahereaoa şi mumbaeoa Hotinului.

---

1) ἤτο: διακοσία ἐννεανήκοντα ἐννέα χηλιάδες ἑκατὸν ἐβδομήκοντα τρῆ γρόση καὶ ἄσπροι εἴκοσι δυώ σῦμμα τῦ μηνος δυώ ιυλίυ καὶ αὔγουστος.

2) Socotind dobânzile în parte reiese că se plătia dobânzile din zece unsprezece şi jumătate pe lună, iară la o pungă de bani (500 lei) se lua 7 lei şi 20 parale pe lună *baş.*

η) *Cheresteaoa şi salahorii* în sumă de 18047 lei 30 bani, era una din grelele havalele, ce apăsa ţara. Iată de fapt unde mergeau aceşti bani: 200 salahori trimeşi la *Or* pe 3 luni, câte 5 lei de om pe lună; Sardarului de salahori, leafă de 50 lei pe lună, pentru 3 luni tot la *Or;* pentru 5000 ocale cărbuni trimişi la binaemini 125 lei, cheresteaua la Călbur 3797 lei; hacul plutaşilor la 22 plute cu cherestea la *Akkerman;* plata *navlon* de la Akkerman la *Călbur* pentru 4290 şarampoi, 2574 lei; pentru cheresteaoa trimeasă la *Vozia;* şi altele; e nesfârşit pomelnicul lemnelor, zapciilor, lucrătorilor, plutelor, cari trebuiau să le dea ţara; şi aceasta numai în 2 luni.

ϑ) *Balgibaşlăcul,* adică darea pe *miere,* trimeasă Mării Sale Hanului de Căuşani în sumă de 6457 lei.

ι) *La porţi,* adică la Inălţimele lor Paşa de Bender, şi Hanul de Căuşani: blăni de săngeap (90 lei). Paşei (1000 lei), ecpaiaoa paşei (150 lei), avaetul Seraschierului Sultan (500 lei), Hanului dar (1000 lei), 2 cocii Hanului Săleam Gherai (30 lei); 2 cocii ferecate Seraschierului Soltan (40 lei); total 3096 lei, 60 bani.

κ) *Daruri la agii mari* în sumă de 4270 lei, din cari *1150 lei* zaimului care a venit pentru trecerea paşalelor, *400 lei* lui Capegilar bulucbaş şi M. S. Azu valessi; *400 lei* preţul blanei cu care a îmbrăcat pe Cadi effendi; *500 lei* dar dat zaimului pentru Husein aga, *250 lei* sălihtarului M. S. Bender Saşasii, *250 lei* muhurdurului M. S. Paşei de Hotin; *200 lei* dar lui Osman ceauş; şi altele.

λ) *La obraze de cinste* în somă de 1500 lei, câte 500 lei domniţei Roxandei, spat. D. Ghica, spătăresei Maria, cumnata domnului.

μ) *Daruri la Turci* în somă de 4563 lei, dată la diferiţi ciohodari, mărzaci, dervici, şahămzii, beşlegi, în mai mult de 50 condee între Iuni şi Noembre.

ν) *Conacele* sunt trecute cu 6167 lei 112 bani, din care 6027 lei cheltuiala conacelor *spahiilor* ce au trecut la Vozia (Putna 525; Tecuci 500; 775 Covurlui, 1037 Tutova, 1500 Fălciu, 1200 Lăpuşna şi Orhei, 40 Iaşii, 350 olatul Grecenilor).— 40 cu M. S. Paşa când a trecut la Bender, de n'au venit pe la Grecini; în fine *100 lei cheltuiala cu conacele prinţipului Racivil, mergând în ţara Ungurească* (27 Târgu-Frumos, 18 Roman, 60 Scheia, 60 *emiclic* ot *Dumbrava Roşie,* 10 Bacău, 14 Teţcani, 13 Comăneşti; 31 lei pe 30 merţe orzu, la 3 conace ot ţinut Bacăului *câte 1 leu merţa.*

ξ) *Casele de oaspeţi,* 100 lei pentru meremetul caselor din beilic pe lângă alţi 600 lei daţi cu altă pecete gospod.

ο) *Musafirii* au costat 1571 lei. Musafirlăcul era o havale neprevăzută şi cheltuiala lor, găzduirea, hrana, cafeaoa o suporta domnia, deci ţara. Peste 23 condee arată ce s'a cheltuit în parte cu fiecare musafir trecător prin Iaşi, Ştefăneşti, Bărlad, Chişinău, Vaslui, Focşani, Crasnaleuca, Galaţi, Comăneşti; notăm un condei „111 lei cari bani sau cheltuit cu dumnelui *doftorul Carulo,* însă cu chiria cailor şi alte cheltueli a drumului de la Ţarigrad şi până aici, afară de 250 lei, ce i s'au dat de d-lor boerii capuchihaeli 1764 Iuli 9". Cu acest prilej aflăm preţul articulelor de băcănie: 5 lei una ocă cafea şi un ibric cu 2 feligene", „2.60 oca de cafea" "5 lei o litră ceai ce s'a dat d-sale *zaimului*".

π) *Pentru nizam* (porunci împărăteşti) s'au cheltuit 142 lei, daţi la diferiţi *ceauşi,* ciohodari, nobeccii pentru fân, sau tefticiu pe la Botoşuni, Dorohoi, Iaşi, Cernăuţi, Soroca, Hotin; plata unui ceauş era *60 bani pe zi,* adică *„o jumătate de leu".*

ρ) *Daruri la creştini,* suma de 378 lei, cheltuiţi în 5 condee, din cari: 5 lei daţi la un lipcan, ce a venit de la Bucureşti, 30 lei unui başciohodar de la Măria Sa Ştefan Vodă, 20 lei banului V. Costachi, 50 lei pitarului Petrachi, capuchihae la Hotin, 275 lei comisului Alexe la Cuciuc Chiorco pentru 100 ughi *zar* (aur).

σ) *Celor trimeşi cu haznèle* (banii visteriei) la Poartă, s'a plătit 565 lei; din cari

240 lei cheltuelile drumului unui ciohodar şi 3 levenţi, ce au mers cu hazneaoa la Ţarigrad, *câte 60 lei de om;* 270 lei tot în acelaş scop cu dusul haznalei la Ţarigrad: un calaraş, 2 levenţi, un ciohodar şi Sandul cupeţ, 40 lei alt drum cu dusul haznalei la Poartă: 4 calaraşi, 4 beşlii, 4 levenţi, navlonul caicului, etc.

τ) *Celor trimişi pe la sarhaturi* (fruntarii), cu suma de 1387 lei; iată câteva punte de margine (sarhat): Hotin, Bender, Căuşani, Crăm, Focşani, Brăila, Căpitanul Ispir îl vedem întrebuinţat în asemene drumuri la margine, iar postelnicului Antioh Caragea în drumul la Măria sa Hanul, la Căuşani i s'au plătit trei condee, 500 cu o pecete a lui gospod, 500 cu Ispir şi 200 la 25 Sept. 1764."

ου) *Celor trimişi în părţi străine* s'au plătit 1779 lei pentru *coroerii* trimeşi la Liov, la Varşav, la Stanislav; aceste fiind centrele din imediata apropiere cu Cernăuţi, de unde plecau îmblătorii în nontru. Aşa cu gazeturile s'au cheltuit un condeiu de 500 lei; alţi 733 lei 40 bani în 200 galbeni Ungureşti[1]) s'au trimes în nontru la Varşav prin dmlui starostele de Cernăuţi. Aceşti *coroeri,* care aduceau *corăspondenţia* de la Camemeniţa la Hotin, îşi aveau lefi fixe „3 lei pe lună cei 2 *coroeri,* ce aduceau cărţile la Hotin; iar îmblătorilor ot Soroca li s'a plătit 35 lei."

ϛ) *Celor trimeşi în trebi* li s'au plătit 1498 lei în mai mult de 40 condee: un armăşel aduce păcură la grajdul gospod (3 lei), copii din casă ce duc cărţi legate pe la isprăvnicii întru strângerea banilor sfertului lunie (12 lei), un copil de casă dus la Neamţ să încarce carele cu zaherea pentru schelea Galaţilor (5 lei), un uşerel de leafă ce a mers cu vizir ciohodar (5 lei) paharnicul al 2-a Marin ce a *mers cu doftorul* (15 lei), domnul şi doftorul mergând la Hotin unde M. S. Paşa era bolnav, a cheltuit 8 lei la 2 lipcani, 1 bucatar şi un vezeteu; chelluiala a 3 neferi trimeşi la Tecuci cu Soliman biv beşliagassi din Cernăuţi (30 lei); 2 levinţi ce duc hazneaoa la Focşani (10 lei), paharnicul al 2-a alt drum făcut la Hotin (15 lei) un copil de casă trimes la Moghilău (5 lei), 4 seimeni gospd, ce au dus hazneaoa la Galaţi (8 lei), marele ban C. Conachi dus la Galaţi să se încarce muhimaturile pentru Hotin (150 lei), tot în acest scop s'a plătit şi lui Costin Negrea 2 pah. 20 lei; pentru un drum făcut la Ţarigrad unde s'au trimes spatar Matei cu 4 comişei, 3 povodnici, un căpitan, 7 levenţi, 2 vizitei, un car comănesc, un calaraş, 3 seimeni; pentru toţi aceştia s'au plătit 400 lei, pentru conacile lui Mehmet paşa ce a mers de la Hotin în jos s'au plălit lui Marin 2 pah., să le întocmească 30 lei, lui C. Răşcanu paharnic, ca conacgiu 50 lei; şi altele. Mai erau şi condee *acoperite:* 510 lei cheltuelile trimişilor prin mâna dmsale vel sârdar, în lunile August şi Septembre.

χ) *Menzilurile,* adică cheltuelile cu poştele. Menziluri în ţară erau prin târguri mari şi târguşoare. Personalul de serviciu, caii de menzil, hrana cailor, se arată în amănunt, aşa că avem în samă ştiri de preţul vieţii.

Menzil era la Iaşi, Focşani, Galaţi, Vaslui, Bărlad, Stefăneşti, Crasnaleuca, de atâtea menziluri pomeneşte această samă pe lunele Iulie şi August.

Preţuri: a) Caii erau *60* la Focşani, din cari 50 cai cumpăraţi din nou cu 750 lei *câte 11 lei calul;* iar din cei vechi 15 cai s'au socotit drept 10 cai buni; çaii erau *80* la menzilul Galaţi, din cari 60 cai cumpăraţi din nou cu 900 lei, *câte 15 lei calul;* cai *120* la menzilurile Stefăneşti şi Crasnaleuca cumpăraţi cu 1800 lei, *câte 15 lei calul;* cai câte *120* la menzilul Vaslui şi Bărlad, pentru cari s'au plătit *câte 15 lei* calul la menzilul Vasluiului şi *câte 16 lei şi 10 parale* la menzilul Bărladului.

---

1) La 200 ughi ungureşti — aur — se plăteau 733 lei 40 bani, deci ugul de aur valora în 1764 *trei lei şi 80 bani.*

O altă socoteală ne dă *sama* pentru caii reformaţi. Peste menziluri era mai mare hatmanul *Vasile Razul.*

b) **Material:** *fânul* costa 60 parale făcutul stogului în loc de 50 cât erau trecuţi la visterie; iar la Iaşi stogul costa 1 leu 30 bani; la Galaţi şi Focşani stogul costa 2 lei (1 leu caratul şi 1 leu făcutul); *orzul* costa 1 leu merţa, şi 1 leu 30 bani merţa; *răgozul* câte 60 bani căruţa.

c) *Cară şi căruţe erau* 110, din cari 25 căruţe menzilul Ştefăneşti şi Crasnaleuca, 30 căruţe Iaşi, 25 căruţe Vasluiul, 30 căruţe Bărladul.

d) *Simbrii la surugii:* 144 lei la Focşani pentru 12 surugii, *câte 1 leu pe lună;* 144 lei la Galaţi pentru 12 surugii, *câte un leu pe lună;* 1428 lei la celelalte menziluri pentru 119 surugii *câte 12 lei pe an de om.* Total 513 surugii.

e) *Pojijia menzilurilor: prăştina* (400) câte *80 la un leu, nuele,* carul 36 parale; *propele* câte *3 bani* furci mari de 3½ stânjăni *câte 45 bani una; schini,* carul 30 bani; *întreţinerea* calului câti *2 pol lei de cal* (potcoave, traistă, căpestre, rogojini, funii, lumânări), *şaua* câte 2 lei

Sama ne dă pentru menziluri 17460 lei, 80 bani la cheltueli.

ψ) *Ţimirurile,* adică curierii poştali sânt trecuţi la samă cu *906 lei,* cheltuiala hranei pentru caii ţimiraşilor de la Iubăneşti, Botoşani, Şipote şi Cernăuţi; fânul şi orzul: 1 leu merţa de orzu (16 stoguri de fân, şi 80 merţe orzu).

ω) *Chiriile* pentru diferite transporturi fie de persoane, fie de transportul haznelei Hotinului, sama însamnă chiriile *cu 360 lei,* din care chiria unei căruţi era 5 lei, 20 lei carul mocănesc; 8 lei era căruţa ce ducea banii haznelei; taxa la caii de menzil era de 10 bani de cal pe ceas, aşa *„că Schirani Agassi mergând de la Iaşi la Bărlad s'a plătit 66 lei hugeretul pentru 40 cai în 20 de ceasuri".* D-rul *Carolu* mergând de la Iaşi la *Tabăra* i s'a plătit chiria 10 lei pentru 3 căruţă, câte 20 lei de căruţă; chiria casei unde şede dascalul Evghenie 15 lei, iar pentru dusul haznelei Hotinului până la Focşani s'a plătit prin mâna sulgerului Leon, staroste de Putna 75 lei pentru 9 căruţe.

αα) *Calaraşii de Ţarigrad* sânt trecuţi cu 1100 lei, cheltuiţi în 5 luni cu drumurile la Ţarigrad. De la Iaşi la Ţarigrad drumul era mai scump, ca de la Galaţi la Ţarigrad. In Iulie s'au plătit 130 lei, din cari la un başcihodar (70 lei) şi la un calaraş (60 lei); în August s'au plătit 210 lei, la 3 calaraşi de Ţarigrad şi la başciohodar; în Septembre s'au plătit 390; în Octombre 160 lei; în Noembre 60 lei; Toţi aceşti calaraşi făceau uz de dreptul ce le dădea legea şi vechiul obiceiu de a lua în drum *cai de olac.*

ββ) *Lipcanilor* li s'au plătit 400 lei cu 5 condee. Plata de lipcan era 2 lei dacă erau trimeşi în cuprinsul ţării: Cernăuţi, Hotin, Putna, Focşani, Bender, Galaţi, Bacău, Chişinău. Câte 3 lei se plătea lipcanilor ce mergeau la Căuşani, Brăila, Bucureşti; 6 lei lipcanului care mergea la Ismail şi în ţara Muntenească, 5 lei la Bacce-Saraiu, 25 lei la Crăm şi Vozia.

γγ) *Caftanele,* ce se dădeau la boeri, rânduiţi în alte boerii; pentru rangurile mai mici se plăteau 10 lei; pentru vei sărdar, vel aga şi vel comis câte 20 lei, pentru mare hatman era 30 lei. S'au cheltuit în timp de 4 luni 220 lei pentru 17 caftane (Gr. Razul uşiiar, V. Razul hatman, Ianachi Cărste medelnicer, Gr. Costachi clucer, Husein aga, lipcan agassi, Iordachi vatav de copii şi apoi 2 logofăt, *în aceiaşi zi,* Iordachi Darie 2 spatar, Alexandru Isăcescul vameş, Iancul Anastasă vel agă şi apoi vel comis *în aceiaşi zi,* Antohie Jora vel şatrar, C. Donici vel şatrar, Manolachi Donici sardar, Andoni Donici boer, Coste Donici 2 comis, Petrachi Donici căpitan de Darabani.

δδ) *mehtupurile şi divictăria,* adică cheltueli pentru hărtia de cancelarie şi pecet-

luiturile, în sumă de *103 lei;* Topul de hârtie costă 6 lei; hârtia *cadirnà* topul 6 lei, hârtie 3 capele 3 lei topul, 45 bani oca de cerneală.

εε) *Curtea gospod* (domnească) a cheltuit 1319 lei, din cari însemnăm 1132 cheltuiala curții gspd pe luna Iulie, prin mâna dsale Toma, ispravnicul curții; pentru 6 apari ai curții câte 12 lei pe lună (72 lei), pentru 20 poloboace aduse de la Bacău pentru curte (20 lei), pentru 31 ocă iarbă de pușcă, ce s'au trimes la Prut *ca să se încarce tunurile ce au trecut la Hotin* 46 lei, pentru 544 topuri masalale, ce au ars 16 zile la curte, de la venirea domnului în Iași, până la rânduirea lui Manolachi de vel armaș, Iunie 10 (deci de la 25 Mai—10 Iunie) 18 lei; „pentru 20 ocă iarbă de pușcă, ce *sau făcut unșinie în toate tunurile, ce sou slobozit, când a întrat gospod în Iași* (40 lei), în ziua de 25 Mai. *Oca de praf de pușcă costa 60 parale;* iar topul de masalale costa *4 bani!!*

ζζ) *Cupăria și ciohodăria* sînt trecute în samă cu 436 lei 90 bani. Aici intră papucii, vutca, vinul ce s'au dat în diferite împrejurări; oca de vutcă costă 2 lei, și s'au plătit pentru vutcă când a fost gospod la trecătoarea muhimaturilor la Prut; tot așa pentru Măria sa Hanul *s'au dat 30 lei* pentru 13 ocă vutcă și 6 ploște (câte 21 parale plosca); vadra de vin *costa 1 leu.*

La ciohodărie s'au cumpărat ciobote la 12 fustași câte 2 lei și 3 bani părechea; asemenea la icciohodari paici; pentru beizadele s'au cumpărat 4 perechi papuci câte 25 parale părechea.

ηη) *Cofegerie și șerbeccerie* s'au cheltuit 59 lei; oca de cafea costa 2 lei 90 bani; între dulceți se chemau *Anthomiro* și *Odogaci.*

ϑϑ) *Cuhne și beciul gospod* s'au cheltuit 368 lei, din cari numai la venirea domniei la Iași, pe drum, beciul a cheltuit 350 lei. De sf. Petre sporindu-se numărul vaselor la curte cu 107 poloboace s'au cheltuit 18 lei, *câte 21 bani vasul de vin.*

ιι) *grajdiul gspd* s'a cheltuit 437 lei pentru o butcă mică cu hamurile ei.

κκ) *Imbrăcăminte* a costat 579 lei pentru *copiii din casă.* Articule de îmbrăcăminte, a unui copil din casă erau: strae, saele, anteree, papuci, ciobote, centieme la soitar, pupină, filari. Iată câteva prețuri: bogasia câte 2 lei 105 bani; iar pentru sufragerii 4½ lei; 2 lei cotul de astar, bogasii pentru sângepi la saele 1 leu și 9 bani; cotul de postav pentru ceacșiri 3 lei și jumătate, bucata de pânză pentru fileri 12 lei; — părechea de ciobote 1 leu și 30 bani și 2 lei, perechea de papuci pentru copii din casă 1 leu și 85 bani.

λλ) *milele* s'au plătit 1156 lei în 37 condee. Insemnăm câteva mai interesante. Cele mai multe se dădeau la oameni săraci, bătrâni și oameni străini — trecători prin Iași din țara Turcească. Se mai dădeau mile la boeri cu casă grea, ca Locman girah, Nicule arnăut; la îngropare unor slujbași, la mersul domnului la biserici, la schitul mare din țara leșască, la călugări ce mergeau la Sfetagora, (Atos) la bis. sf. Ilie din Kuciuk Kisos, (150 lei) mitropolitului Sinadion (150 lei), la obraze știute (500 lei).

Totdeauna Domnii a trebuit să dea milă la cei nevoiași, cari apelau la ajutorul Curții Domnești. Ușa domnului era pururi deschisă pentru asemenea mile. Buna voință domnului era în deosebi asupra celor scăpătați din rândurile boerimei, bărbați și mai ales jupânese; toate aceste se treceau în samă ca *obraze știute* divanului și marelui visternic în special.

μμ) *Bisericile* sunt trecute în samă cu 206 lei, 16 bani. Cum boerii erau ținuți nu numai să facă biserici pe moșiile lor, zidite atât pentru slujbele religioase necesare curților boerești, cât mai ales pentru săteni; tot asemenea domnia era ținută după lege și după obiceiu să facă biserici prin târguri, și să le înzestreze și să le întrețină. Pentru aceasta s'au făcut donațiuni de moșii tuturor acestor monastiri și biserici.

In Iaşi domnii avea în sama sa *biserica de pe Poartă*, numită şi biserica gospod, şi *biserica Doamnei* (ѡт госпожда), azi sf. Gheorghe Lozonschi.

Sama ne arată în amănunte câtă ceară, câte lumănări, untdelemn, tămâe, smirnă, s'au luat pentru slujbe la aceste 2 biserici. Iată câteva din preţurile acestor articule: 3 lei oca de făclii mari de ceară, 1 leu 30 bani oca de ceară.

νν) *Botezuri şi cununii* sunt trecute în samă cu 161 lei şi jumătate, în 2 condee; unul la botezul fiului lui Teofan 2 uşiiar (50 lei); al doilea la botezul fiului dmsale lui vel agă (111 lei): o făclie de 3 ocă (4.60 lei), 16 coţi pânză *Trepezăneasa* (12 lei *câte 90 bani cotul*), 80 dramuri matasă (8 lei, *câte 12 lei dramul)*, 20 ugzere (55 lei, câte 2.90 ugzerul), maicii, preuţilor, peaveţilor şi ţircovnicilor câte 2.90 (= un *ug de aur*); moaşa un ug; slugilor 6 lei.

ξξ. *Pomazaniile* sunt trecute în 45 lei în 5 condeee: la hramul bisericei sf. Ilie (din vechiu biserica Gheanghei logofăt; la hramul sfintei Paraschive (fostă biserica lui Nestor Ureche, pe locul halei de astăzi), la hramul sf. Marii celei mari (Uspenia), la bis. Barnovschie, la hramul sfinţilor Arhangheli, cum şi la biserica Bărboiul.

οο) *Viile gospod* de la Groapa sunt trecute cu 56 lei 107 bani la samă, pentru culesul viei şi uneltele cumpărate pentru cules: mumbaşiri la cules (6 lei), 2 ghiaburi pentru călcat poama (300), *câte 1.50 lei unul*, teascul de vie (3.90), 2 lei polobocul de vin, 20 bani cofa mare, ciubărarilor şi călcătorilor (5 lei), 2 cară lemne (1 ban), una ocă lumănări său (30 bani), una ocă lumănări ceară (1 leu 30 bani), un căuş (3 bani), o pâlnie 20 bani, 30 bani ciubărul, 2 lei una cadă, 60 bani sacul de vie.

ππ) *Cheltuelile visteriei* sunt trecute în samă cu 232 lei în 4 condee, din cari câte 58 lei cheltuelile Visteriei pe lunile Iulie, August, Septembre şi Noembre (1 leu cerneala, 9½ lei pânza tare de făcut pungile, 7 lei ceara tare, 40 lei hartia şi 60 bani cusutul pungilor.

ρρ) *Mucaeseaoa zaherelei* e trecută cu 172 lei şi 5 condee, din care mai toţi s'au plătit lui Necula Capuchihae, ce a umblat după zaherea la Ismail, scoţînd şi sineturile zaherelei.

σσ) *Alte cheltueli* sînt trecute cu suma de lei 554; aici intră neprevăzutele şi extraordinarele în 32 condee, şi anume: 80 lei *osteneala sameşului ce au făcut 2 sămi, însă o samă de veniturile ce s'au luat la visterie de la luarea domniei şi până la slujba poclonului steagului, şi o samă la venitul cămării gospod asemenea* 1764; 73 lei 60 bani pentru lipsa banilor în hazneoa, ce s'a dus la Smil, 20 Sept. 1764; 50 lei s'au dat lui vtori camaraş Gipu-horgi; —; 35 lei camaraşului Nicolachi Vinturi, ce a mers în 5 rănduri la Brăila; 24 lei ţiganului pecetar, ce a făcut'o în locul celei pierdute de ban Arghirie „iar găsindu-se pecetea ce s'a prăpădit să nu se ţie în samă." Pentru *zăvozii samsoni* 23 lei, pe 368 ocă carne vacă, câte 6 bani pe ocă, şi 368 căpăţini de oae câte $1^1/_2$ ban, pe care mesercii au adus'o la curte pentru hrana zăvozilor gospod din poronca căimăcanilor pe lunile Martie, April şi Mai, câte 4 ocă carne şi 4 căpăţini pe zi; 35 lei pentru calaraşi şi caicile la Galaţi în cursul lui Mai; — 30 lei pentru 2 steaguri la vel agă; — 20 lei plata a 4 levenţi, ce au dus hazneaoa la Ţarigrad; — 22 lei oamenilor ce au stat cu *ciumaţii*; — 20 lei măncarea pe 5 luni a calului domnesc, *câte 5 parale pe zi mâncarea lui. Doftorul curţii* a necesitat câteva condee: 11 lei pentru 5 cai şi 2 vezetei şi dresul ce au făcut la salteoa doftorului la Hirsova; 8 lei pentru reparatul roatelor de la carăta doftorului la măriia Sa Hanul; — *10 lei pentru lumănările de său, ce s'au pus la fănarele de la uliţa mare pe Iulie şi August;* pentru hărtia şi legatul a 2 sămi de visterie şi de Camară pe lunile April şi Mai 4 lei; şi altele.

ττ) *Lefile Turcilor* sânt trecute în samă cu 3858 lei, în 25 condee; din cari 670

leafa lui Divan Efendi şi chiatopului (secretarului) său pe 4 luni, câte 140 lei pe lună, iar pe Septembre 110 lei; celor 2 chiatopi (secretari) ai lui Divan Efendi 150 lei, câte 30 lei pe lună.

Beşleagii de târguri şi ţinuturi primeau peste tot cu iazagii (scriitorii) lor şi neferii lor 2445 lei, din cari 560 (Iaşii), 150 (Focşanii) 561 (Galaţii), 105 (Huşii), 260 (Orheiul şi Chişinăul), 180 (Soroca), 240 (Movilău), 100 (Cernăuţi), 105 (Botoşani).

După samă erau slujbaşi *Turci 26 de beşlegi cu Divan Efendi şi Chiatopii săi, şi 106 neferi şi beşlii, din cari aproape 40 erau creştini.*

ου ου) *Lefile creştinilor* sînt trecute în samă cu 6577 lei în mai multe condee. Puţini din boerii mari divanişti sînt trecuţi în samă că ar fi primit vre o leafă, căci lefile le orănduise Matei Ghica Vodă numai pentru slujitorii şi boerii de a 2-a şi a 3 clasă; personalul inferior al curţii primea leafă, cum şi steagurile de miliţii.

Iată şirul boerinaşilor cu lefile lor lunare:

a) marele paharnic (Man. Bogdan) 50 lei.
- uşierul cel mare . . . . *60* lei
- uşierul al doilea . . . . 30 „
- uşierul al treilea 7½
- postelnicul al doile . . . 36 „
- vornicul despre Doamna . 30 „
- comisul al doile . . . . 20 „
- gramaticul al doile . . . 20 „
- postelnic al treilea . . . 20 „
- rahtivanul (la grajd) . . . 10 „
- divictarul . . . . 10 „
- gerah (Fotachi) . . . . 20 „
- piserul *Iosep* . . . . . 30 „
- stolnicul . . . . 10 „
- chimirubaşe (blănarul) . . 10 „
- pivniceriu 7½
- secretar Ştial сцпал . . . 10 lei

b) *copii de casă* sînt trecuţi la samă următorii:
- logofăt *leah* . . . . . . 10 lei
- credincerul (doi) . . . . 8 „
- ciubucciul cel mare . . . 4 „
- şerbecciul „ „ . . . 4 „
- sufragiul cel mare . . . . 4 „
- bărbierul . . . . 4 „
- şamdagiul emac (doi) . . 6 „
- sofragiul emac (doi) . . . 6 „
- ibrictar emac (doi) . . . 6 „
- cahfegiul al doile . . . . 3 „
- serbecciu emac . . . . 3 „
- 8 copii în casă . . . . 24 „
- sotnicul (doi) . . . . . 4 „
- başciohodar . . . . 10 „
- chihaeaoa de ciohodar . . 5 „
- săracibaşa . . . . 4 „
- mataragii . . . . 4 „
- săraci emac . . . . . . 3 „
- cihodari (opt) . . . . . 24 lei
- satârbaşa . . . . 5 „
- tatari (patru) . . . . . 12 „
- alaiceauş (doi) . . . . . 10 „

c) logofătul al doilea . . . . 20 „
- logofătul de visterie . . . 20 „
- condicari (doi) . . . . . 30 „
- vel căpitan . . . . . . 10 „
- camaraşul de izvoade . . 10 „
- vornici de poartă (şese) . . 5 „
- uşiari (zece) . . . . . . 5 „
- odagiul din Beilic . . . . 10 „
- bucătarul din Beilic . . . 5 „
- Protopsalt la biserica gospod 10 „
- căntăreţ tij . . . . . . 5 „
- diaconul tij . . . . . . 5 „
- camaraşi (doi) . . . . . 2 „
- ceasornicarul gospod . . . 10 „
- izbaşa de divan . . . . 2 „
- căpitan menzil Iaşi . . . 10 „
- salahorul la grajd . . . 10 „
- săizi (lipcani (trei) . . . 7½
- nălbar (doi) . . . . . . 5 lei
- iuruc baeractar . . . . 5 „
- caretaşi (doi) . . . . . 5 „
- sacagii (doi) . . . . . 5 „
- comişei gspd, emiclâc (21) 9 bani (tain)
- vezetei gspd şi emiclîc (25) 9 bani
- *bucatar franţuz* . . . . 10 lei
- bucatar gospod . . . . 12 „
- accibaş la cuhnie . . . . 10 „
- bucatari (şase) . . . . . 4 „

pitari gospod (şase)	2 lei	
trâmbaci (şapte)	5 „	
d) *levinţii*		
căpitani (unu)	10 „	
odobaşi (şese)	8 „	
ceauşi (şepte)	8 „	
baeractari (şepte)	6 „	
levinţi (21)	5 „	
capichihaele (patru)	50	Sultan
	70	Bender
	35	Hotin
	30	Smil

piseri (doi)	5 lei	
căpitani de menzil (trei)	5	Soroca
	10	Focşani
	10	Galaţi
sărmaci (trei)	10 lei	
toboşari	10 „	
poşta maestru	4 „	

Deci un total de 455 de lefecii de toate categoriile, intrau în sama *lefilor creştinilor* [1]).

Comisia însărcinată cu verificarea sămii încheie bilanţul celor două luni, Iulie şi August — sama a doua — cu următoarele:

lei 299.173.22½ Venituri
„ 288.381.37 Cheltueli
lei 16791.105 bani (prisos)

ἤτοι δέκα ἕξ χιλίαδες καὶ ἑπτακοσία ἐννήκοντα ἓν γρόσί, καὶ ἄσπροι ἑκατὸν πέντε μένων ῥαμαζαντα βιστιάριος διὰ καταστίχου.

1) Cum în sămile visteriei pe 1763—64, publicate in Ioan Neculce (V, 100) am lasat pentru mai apoi cheltuelile făcute cu *lefile creştinilor*, găsesc nimerit a le da aici în note, ca întregire a personalului în lefi, de care se ţinea în *sămile* visteriei.

a) Feţe bisericeşti şi boereşti:

	pe lună
Proin Mitropolit (Iacov I Putneanul)	50 lei
Mitropolit Sinadon	20 «
comis (Mihalachi)	300 «
spatar (En. Millo)	100 «
postelnicul cel mare	750 «
aga (Enacachi Manariu)	150 «
doftorul Iordachi	270 «
ban (Vas. Costachi)	30 «
băneasa (Maria)	35 «
caminar (Grig. Ipsilant.	100 «
Scarl. D. Sturza	100 «
jicniceroaea (Maria)	35 «
căpitanul cel mare de Iaşi	10 «
vorniceasa (Paraschiva)	35 «
băneasa (Maria)	35 «
vel portar	100 «
medelnicer lângă Hanul	230 «
visternicul (Kiriazi)	100 «
armaş	10 «
cămăraşii (doi)	25 «
armaş al doile	10 «
stolnicul (Miclescu)	20 «
vornic (Anania)	120 «
spatar al doilea (St. Giamziolu)	20 «
portar al doilea	30 «
pitarul (Gheorghe)	20 «
clucerul (Iordache Ghiulbazagi	40 «
spatar al doilea (Ianachi)	60 «
săcritar (Musiu Laros)	90 «
gerah (Gioian)	30 «
gramaticul de cămară	40 «
* vornicul despre Doamna	30 «
* comis al doilea	20 «
* comis al treilea	10 şi 5 lei
armaş al doilea	10 «
armaşul (Gr. Balş)	10 «
Mehtupciul (Stefan)	40 «
polcovnicul	10 «
* logofătul de visterie	15 «
* condicarul de lefi	10 «
gramaticul ot gospojda	20 «
spatar al treile (Iord. Darie)	10 «
gramatic al doile (Petrachi)	20 «
vatavul (Gheorghe)	30 «

b) *slujitorii ai Curţii* gospod

* cahvegiul cel mare, cu emacul lui	15 «
* divictarul	10 «
caftangiul	10 «
* Şamdagiul şi emacul lui	15 «
* credincerul şi emacul lui	15 «

	pe lună
* şerbecciul şi emacul lui . . .	10 «
Peşchengiul	10 «
ibrictarul şi emacul lui	25 lei
* sofragiu (doi)	15 «
condicarul ce scrie condicele visteriei	10 «
* samdagii	10 «
* copil din casă la Vodă . . .	20 «
* copii din casă la Beizedea (şase)	7 «
* copii din casă tij (opt) . . .	12 «
portar al treilea	15 «
* cămăraşul de izvoade . . .	10 «
dascal la bis. ot Gospodja . .	20 «
* sacalgi	10 «
postelnicei (opt)	5 «
* ceasornicarul gospod	10 «
* căpitan postă	10 «
portărei (13)	5 «
* baş ciohodar	10 «
* ciohodari (17)	3 «
* şatrar gspd (şepte)	3 «
cantaragiu gospod	5 «
* săraci başa	5 «
iccioglan	5 «
ceasut ceauş	5 «
* vornicii de poartă (şese) . .	5 «
capiciohodar	5 «
proin bulucbaşa (Rali) . . .	3 «
* prisacar (Ştal)	10 «
prisacar,—Soroca	5 «
pisar (D. Lozonschi)	8 «
jidov botezat (trei)	3 «
stegar ot gospojda	4 «
arapul Curţii (Carabet	15 «
* pitari gospd (6)	2 «
fustaşi de divan (şese)	2 «
* călinarşi (2)	2 «
* trămbaci başa (doi)	5 «
* comişei gspd emiclic (21) . .	9 bani
* vezetei gspd emiclic (25) . .	9 bani
* gramatic biv (Nicolau) . . .	3 lei
* Izbaşa	2 «
grădinarul	2 «
condicarul de temniţă	5 «

	pe lună
Şoimarul	3 «
* bucătarul din Beilic	5 lei
c) *levinţii*	
* căpitani (patru)	10 «
* odobaşi (şepte)	8 «
* ceauşi (şepte)	8 «
* baeractari (şepte)	6 «
* levenţi (210)	5 «
portarul din Chişinău	10 «
gramaticul din Galaţi	20 «
* capichihaele (cinci) Bender .	70 «
Ismail .	30 «
Hotin .	35 «
Sultan .	50 «
Hanul .	90 «
* piseri (doi) (Cernăuţi) 7 şi (Soroca) 8 lei	
* căpitani de menzil (trei) Tecuci	10 lei
Galaţi	10 „
Focşani	10 „
căpitan de Dorohoi	20 „
* trămbaci (trei)	12 „
preuţi (doi) la *Biserica cea mare din Bucium*	6 „
diacon tij	3 „
vameşul ot Neamţ	21 „
gramaticul cel mare	20 „
portarul cel mare	100 „
fetele din casă gospod (patru) .	10 „
* săcrătar Ştal	10 „
pivnicerul gospod (doi)	3 „
liuzi străini (şase)	3 „
mance la Beizade (două) . . .	10 „
sacherzi (C. Grecul)	5 „
gramaticul de camară	10 „
vataful	10 „
logofătul	10 „
camaraşul de izvoade	10 „
* trambacii	4.100
capiciohodar	5 lei
vatav de paharnicei	5 „

Controlând cele 2 sămi reiesă că pe cele 7 luni din 1763, faţă cu sama pe 2 luni din 1764 (Iulie şi August) s'au plătit lefi ia creştini, plecând de la fostul Mitropolit *paretisil* Iacov Putucanul, până la cele 2 mance de la copii beizadelelor domneşti, la 112 persoane mai mult de cât în sama a doua, şi că peste tot numărul creştinilor în lefi era de *567* persoane.

Notă. Numele cu * privesc sămile visteriei din 1763.

VOCABULARUL

arşin (t. arşen), cot = 0.68 m.
ascibaş (— de la cuhne) (persan), şeful bucătăriei.
bina (tr. bina) clădire, bina emini, intendentul curţii.
buhurdar (ar. buhur-dan) = cutie de parfumuri (t. buhurdar, popular muhurdar) vas de bărbierie.
caicciu (t. kayckčí) = luntraş.
caranfin—e (t. karanfil) girofla, calapăr— (mold.)
chiatopul (— 30 lei pe lună) (ar. kiatib) scriitor.
chilassi (ar. kile), chilă, chillassi malai = 20 baniţi = 400 ocă = 2 merţe.
cuşaclain críş (t. kuşak) scândură, kuşuklie = stinghie de corabie. *Crîş* (t. kiriş) coardă de arc (vezi mesea crîş).
ecpaiaoa (ar etba, etpa, ekpa), suită domnească.
geamie (hr. ğami) biserică turcească, moschee.
geanzaoa (t. ğenz) ochiu, observare.
hogeret (— pe cai) (t. uğret) plata la cursa de poştă.
iabumcolu (?) (t. kollu) mâneci.
meimat, vezi *muhimaturi*.
meserciu (sl. мѧсо) carne, căsap.
mucaesaoa (ar. mukayese), cantitatea de zaherea la Turci.
muhimat-uri (ar. muhimmat), muniţii, proviant.
mumbaiaoa (ar. mubaye'a, t. mumbaya), comerţ de grâne la Turci.
nobecciu (l. nobet) sentinelă, muzică, la chindie).
Or, cetate la marea Neagră. Orkalessi, cetatea Orului (t. *kale*) cetate.
oracčiu (t. orakci), secretar casei.
parmac (t. parmak) deget, măsură (1 palmă = 8 parmace).
policandrn (gr. πολυκάνδηλον), la biserică cu multe lumânări.
spahiu (persan sipahi), călăreţ.
spahat-uri (persan. sppahat) trupe.
şaclâc-uri (t. şakli) secretar.
şah-mendan-uri (pers. şah, t. mend), împărăteşti.
şamdagiul (ar. şemedan, turc, şamdanğy) candelabru, (sem = ceară), cămăraşul de lumini.
tahtassi (ar. taht) capitală, čauş tahtassi.
temal (t. tam), colorit, poleit; pei—, piei colorate.
Trepezănească (uliţa — la Iaşi) (t. Trabzun = Trebizonda, Trăbujan = arman din Trăbujan.
ugzere (t. tegza) droguri, 55 lei pe 20 ugzeri.
umer (agă) (t. umera) şef, ofiţer.
vozari, (sl. возарін) căruţaşii, pahonţii.
Vozia, cetate în Rusia.
zaim (ar. zaym), stăpânul unei moşii.

Un nou izvor istoric despre Ioan-Vodă cel Cumplit

de Scarlat Callimachi

Chipul fioros, dar frumos, firea lui cinstită şi vitează, dar crudă, au făcut din *Ioan-Vodă Armanul* un erou european, iar trecând anii, o fiinţă legendară, trimeasă de Dumnezeu ca să apere creştinii împotriva Turcilor [1]).

Scriind acest scurt studiu despre *Ioan-Vodă,* trebue să amintesc şi opera lui *B. Petriceicu-Hasdeu:* «Ioan-Vodă cel cumplit», o lucrare de o frumoasă erudiţie, dar întunecată, pe alocurea, de felul pătimaş, în care e scrisă. Voiu cita, după ea, toate textele, pe care nu le-am avut la îndemână.

Cronica zisă a lui *Carion,* care ascunde între scoarţele sale vechi, viaţa, faptele şi moartea temutului Voevod al Moldovei, Ioan, a fost scrisă, în parte, de *Jean Carion* apoi continuată şi complectată de *Philippe Melanchton,* de *Gaspar Peucer* [2]) şi de alţii.

Acest nou izvor, încă necitat şi nefolosit de istoricii noştri, cu toate asemănările pe care le are cu celelalte texte privitoare la Ioan-Vodă cel Cumplit, are, totuşi, o însemnătate mare, fiind scris câţiva ani, numai, după moartea Voevodului.

Iată numele exact al acestei cronici germane, tipărită în limba franceză.

„*Chronique et histoire universelle, contenant les choses* plus memorables survenues es quatre souverains Empires, Royaumes, Republiques, & au gouvernement de l'Eglise, depuis le commencement du monde, iusques à l'Empereur Charles cinqiesme. Dressee premierement pan *Jean Carion,* puis augmentee, amplement exposee, & enrichie de diverses histoires, tout Ecclesiastique et Politiques, anciennes & modernes, par *Ph. Melanchthon & Gaspar Peucer,* & reduite en cinq livres traduits du Latin en Français. Plus deux livres adioustez de nouveaux aux cinq autres, comprenans les choses notables avenues en l'Europe sous l'Empire de Charles cinquiesme, Ferdinand premier, Maximilian second, iusques à la fin de l'an Mil six cens & dix. *A. Cologni,* pour Jean Vignon. M.DC.XI".

Sunt două volume de 16.5 cm.×10 5 cm.

Cronica germană ne arată, întâiu, împrejurările de care s'a slujit *Ioan-Vodă,* pentru a se sui în scaunul domnesc. Apoi, ne vorbeşte de firea sa şi de cruzimile, ce le-a făptuit.

---

1) *Carion I.* vol. II pag. 436: «Quoy qu'il en soit, ce fut un merveilleux coup dela main de Dieu sur les Turcs».

2) *Carion I.* vol. I (Prefaţă): «Jean Carion, docte Mathematicien, en fit les premiers recueils. Apres lui Philippe Melanchton..... les disposa et reduisit à la perfection..... La mort de ce grand personnage amortissoit l'oeuvre..... C'est le docteur Peucer, son gendre, auquel la posterité, demeure infiniment obligée pour les richesses qu'il a enchassees en si briefs discours.....» ! Câteva note biografice despre aceşti trei cronicari; *Carion,* Jean erudit şi matematician german, născut în 1499 şi mort în 1538. El a început cronica, care îi poartă numele şi pe care a dat-o lui *P. Melanchton* ca s'o îndrepte şi s'o continue. *Melanchton,* Philippe Schwartzerde, s'a născut la 16 Februarie 1497 în Bretten şi a murit în 1560, în Wittenberg. Celebru reformator german. *Peucer,* Gaspard, doctor şi matematician german, ginerele lui *Melanchton,* născut în Bautzen, în 1525, mort în 1602. El este, probabil autorul însemnărilor privitoare la *Ioan-Vodă.*

„...et en recevant un autre nommé Bogdan lequel ils quitterent pour s'assuiettir à Iuonie ou Jean: apres la mort duquel, inhumaineme(n)t tué par les Turcs, comme il en sera parlé ci apres, ils accepterent un nommé Piere... Dauta(n)t que Bogdan s'acointrait fort des Polonois, ayant donné à l'un de leurs seigneurs sa soeur en mariage, & se preparoit pour epouser une demoiselle Polonoise, les Moldaves deliberent secrettement d'avoir un autre Vayuode, et appellent un gentilhomme Vvalache nommé Juonie ou Iean (estans ces deux mots d'une mesme signification) qui estoit lors en la cour du Turc, faisant profession du Mahumetisme, pour estre leur Vayuode, mot qui vaut autant à dire capitaine ou chef d'armee. Icelui, qui ne demandoit qu'à commander, assemble Turcs et autres soldats voisins, afin de venir pre(n)dre possession. Bogdan apres auoir ente(n)du ces nouvelles fort de Vvalachie (dont Jean s'empare incontinent) et se retire en Pologne. Mais les Vvalaques conurent incontinent au rude traitement que le nouveau Vayuode et les Turcs leur faisoyent, que leur condition estoit encores plus tolerable sous Bogdan. On recite des cas e'tranges de la cruante de ce Jean, laquelle neamoins aucuns excusent, estimans que la grande seuerité, estoit la bride necessaire pour retenir ces peuples volages, qui de fait lui furent plus obeissans qu'à nul autre Vayuode qu'ils eusent eu au parauant [1])"

Cruzimea lui *Ioan-Vodă* a devenit legendară întocmai ca şi vitejia lui. *Hasdeu*, în lucrarea sa *„Ioan-Vodă cel Cumplit"* caută s'o explice, s'o scuze, înfăţişându-ne pe Voevod ca un duşman neîmpăcat al boerilor şi al călugărilor şi ca un prieten şi apărător al norodului chinuit şi dispreţuit [2]).

„Nu că am tăgăduit cruzimile comise de *Ioan-Vodă;* dar ele erau ale timpului"... etc. [3]) scrie şi *A. D. Xenopol* în „Istoria Românilor".

Grigori Ureche, însă, e un duşman înverşunat al Voevodului: „Şi aretându-se gróznicu se'i ıa spaıma toţi, nu de alta se apuca, ce de casne gróznice şi de versare de sânge; şi atunceşi în ḑiua de Pasci, aŭ tăıatŭ pre Ionaşco Sbierea, şi multe cazne făcea [4])".

La fel gândeşte şi *Neculai Costin:* „Ion Vodă, dacă s'aŭ aşeḑatu in scaunul domniei ţereĭ, socoti la începutul stăpânirei séle se se arăte gróznicu şi straşnicŭ se se témă toţi de dênsul; că atunceşi în ḑioa de Pascı au tăiatŭ pre Ionaşco Sbiara. Bine aŭ ḑizu de tiranĭ că nice o vreme n'au de blândeţe... [5]).

Lasicki scrie: „Şi in adevêru că şi Iuon, şi pentru cea mai mică vină, 'i pedepsià cu mórte, 'i belià de vii, 'i puneà in çépă, le scoteà ochii (pedépsă usitată in Moldovia), şi-ĭ diformà tăindu-le nările şi urechile. ." [6]).

Dintre cei vechi, numai puţini şi, printre ei, autorul acestor pagini din cronica lui *Carion* a căutat să înţeleagă rostul acestor fapte atât de sângeroase şi de necreştineşti. El şi-a dat seama că pentru a „stăvili pornirile unui popor atât de schimbăcios", stăpânul trebuia să se facă temut [7]).

Despre credinţa lui *Ioan-Vodă* spune că a fost cea mahomedană, pe care o adoptase pentru a se înscăuna mai uşor Domn al Moldovei, fiind pe placul Turcilor şi inspirându-le, astfel mai multă încredere.

Şi *Hasdeu* e de această părere: „Armenist din leagăn, luteran în Polonia (?), turcit în Constantinopole, Ion-Vodă se arătă creştin ortodox ca domn al Moldovei, precum s'ar fi arătat catolic să fi domnit în Spania" [8]).

---

1) *Carion*, vol. II, pag. 428—429.
2) *B. Petriceiu-Hasdeu*, „Ioan Vodă cel cumplit" (Ed. III-a), pag. 51-53.
3) *A. D. Xenopol*, „Istoria Românilor", (Ed. II-a), vol. V, pag. 125—126.
4) *Gr. Ureche*, în Letopiseţe, (Ed. 1872), I pag. 223.
5) *N. Costin*, în Letopiseţe, (Ed. 1872), I pag. 456.
6) *Lasicki*, în *Papiu*, Tesaur III, pag. 257.
7) *Forgach*, ap. *Hasdeu*, pag 251: „pe cei nobili de mare autoritate, plecaţi mai ales lui Bogdan, i-au ucis".
8) *B. Petriceicu-Hasdeu*, „Ioan-Vodă cel cumplit", (Ed. III-a), pag. 43.

Mignot zice: „Ioan, Moldovan din naştere, trece la Constantinopol la mahomedanism. El observă curând că această renegare aducându-i protecţia Turcilor, în depărtase însă de el inimile supuşilor săi. Din cauză că devenise musulman pentru a fi pe placul Turcilor, reveni la creştinism pentru a recâştiga simpatia Moldovenilor [1]).

A. D. Xenopol pentru susţinerea aceleiaşi teze, reproduce, dintr'o scrisoare a marelui vizir *Mohamed Sokoli* către guvernatorul Galiţiei, aceste cuvinte: „că precum îl credeau Creştinii a fi Creştin, îl socoteau Turcii a fi Turc" [2]).

„...Bogdan ayant sollicité quelques Seigneurs de Pologne, afin d'auoir gens pour estre restabli, finalement, apres que le Roy eust enuoyé prier le Turc de lui pardonner s'il avoit forfait, il amasse enuiron deux mille cheuaux Polonois, et entre en Moldauie, ceste troupe ayant pour chefs Nicolas Mieleczki, gouverneur de Podolie et Nicolas Sieniavski fils du Palatin de Russie. Ce voyage se fit en l'an mil cinq ce(n)ts septante deux environ pasques: et apres plusieurs escarmouches et rencontres esquelles les Turcs curent tousiours du pîre par la vaillance des gentilhommes polonois, Bogdan envoye la dessus vn des gentilhommes de Mieleczki vers Jean son co(n)petiteur, l'exhorter a ne plus faire la guerre, ains qintter le rang qu'il avoit usurpé. Jean au contraire envoya le gentilhomme en Constantinopole, ou il fut detenu par calomnie et mis forçat, es galeres, d'ou puis apres il, fu deliure com(m)e miraculeuseme(n)t.

Or dautant que les troupes de Jean se renforçoyent, les Polonois se retirerent du consenteme(n)t de Bogdan, lequel fut prive de sa principaute, retenue par Iuonie ou Iean, lequel n'en iouit pas longuement. Car se voya(n)t Seigneur paisible il reprint la severité acoustumee, et fit mourir cruellement plusieurs des parents de Bogdan. La dessus le Palatin de la Valachie Transalpine ayant un frère nomme Pierre, lequel il desiroit auancer, solicite les Bassas et autres grands seigneurs de la porte du Turc, pour faire mettre so(n) frére en la place d'Iuonie, promettа(n)t double tribut, a savoir six vingts mille escus par an. Et il adioustoit a cela qu'Iuonie avoit réno(n)ce le Mahumetisme pour favoriser aux Chrestiens, et qu'a l'exemple de Bogdan il se ioindroit au Polonois pour faire la guerre a toute outra(n)ce aux Turcs. Les Bassas gaignez par l'offre du Palatin procurent que Selym envoye homme a Iuonie le sommer de payer anuellement ce double tribut, ou de quitter sa dignité a un autre qui le feroit, et aller faire ses excuses en Constantinople. Le vayvode ayant consulte en soymesne, et communique puis apres avec le conseil de Vvalachie. refuse le tribut ainsi demandé et commande a l'ambassadeur de se retirer tout a l'heure sans lui faire aucunt present".

„Les Valaques sachans bien à quel ennemi ils auoyent à faire, apres telle responce donnee du consentement de tous co(n)seillerent leur vayuode de dema(n)der secours à He(n)ri de Valois lors roy de Pologne. Ce qu'il fit auec amples remo(n)stra(n)ces. Mais Henri et son conseil refusere(n)t assista(n)ces à Iuonie, allegua(n)s les allia(n)ces entre les Empereurs Turcs et les Rois de Pologne. Il y a presques ordinairement sur les frontières de Pologne vers les Moscovites des coureurs et des ge(n)s à cheval Polonois qui ne font que voltiger de lieu en autre, ta(n)t pour butiner que pour brider en quelque sorte les courses des Tartares et s'appelent au langage du pays Kosaques, Iuonie les enuoya prier de venir à son secours leurs remonstra(n)t l'equité de sa cause, et promettant gra(n)des recompenses. Eux, se soucians bien peu de leur nouveau roy Henri, quitterent les larges campagnes de Podolie et de Russie pour aller secourir le vayuode. Ils estoyent au nombre de doue cens cheuaux, ayans pour colonnel un gentilhomme nom(m)é Sujercée sage et vailant, capitaine. Ces Kosaques paruenues en Vvalachie au camps

1) Ivan, ein gebohner Moldauer, nahm zu Constantinopel den Islamismus an. Er wurde bald gewahr, dass dieser Abfall, indem er ihm den Schutz der Türken zu Wege gebracht, die Herzen seiner Unterthanen von ihm abwendig gemacht hatte. Weil er also einen muselmann gewarden war, um den Türken gefällig zu segn, so wurde er wieder ein Christ, um die Zuneigung der Moldaner wieder zu gerdinnen. (*Mignot*, Geschichte des Ottomanischen Reichs. (Mitau u. Leipzig, 1774), vol. I, pag. 675).

2) *A. D. Xenopol*, „Istoria Românilor", (Ed. II-a), vol. V, pag. 116.

du vayuode furent honnorablement et magnifiquement traitez, et des leur arriuee, au leuer d'un banquet qu'on leur fit le Vayuode donna au colonnel et à ses capitaines quelques bassins d'argent plains de ducats, afin de les encourager davantage, et mit ordre que tous leurs hommes fussent amplement salariez. Puis ayant communiqué des afaires auec eux ils se preparerent tous à la guerre. Cela se passoit au mois de May l'an mil cinq cens septante quatre".

Despre încercările făcute de *Bogdan* pentru a-şi recuceri scaunul, găsim în *Gorecki* următoarele: „Inţelegêndŭ *Bogdanŭ* despre turburările de acasă; spre a se putè apĕrà incontra Turcilorŭ, cerù dela Augustŭ ajutoriŭ in puterea legăturilorŭ incheiate. *Augustŭ'i* dete vro patru mii de călăreţĭ, sub conducerea lui *Nicolaŭ Mieliecki*, palatinul Podoliei, bărbatŭ agerŭ şi intieleptŭ, ça să-lŭ ducă inderêtŭ in Moldavia" [1])

Ureche zice: „Era Bogdan-Vodă aŭ trasŭ agiutorŭ din ţéra Leşéscă..... Şi dacă aŭ trimisŭ vr'o 2000 de Leşĭ, şi *Milenski Hatmanul* venise de era óstea pe măna luĭ, şi *Siniavski*, Voevodul Rusescŭ şi alţiĭ, aŭ intratŭ în ţéră.." [2]).

In *Neculai Costin* găsim trecut acelaş număr de 2000 de Poloni, ca în cronica lui *Carion*, fără să spună, însă, dacă erau călăreţi, sau pedestrime. „Era luĭ *Bogdan*-Vodă viindu'ĭ agĭutorŭ la Hotin den ţéra Leşéscă, dela prietenii lui, 2000 de Leşĭ, cu *Neculaĭ Miliţki* Hatmanul, şi cu *Neculaĭ Sinĭavski*, Voevodul ţereĭ Rusescĭ..." [3]).

Hasdeu spune: Magnaţi, cuscri ai lui *Bogdan*, isprăviră ceva mai mult decât regele. Cu vai cu chiu, cum se zice, ei reuşiră a aduna ca la 3000(?) de luptători aleşi, unul ca altul, tot juni din familiile cele mai ilustre ale Poloniei" [4]).

Ajutorul primit de *Bogdan*—să zicem două mii de Leşi, bazându-ne pe cele mai multe izvoare—a fost dat, cu ştiinţa regelui polon, de către nobilii leşi înrudiţi şi prieteni ai lui *Bogdan*.

Polonii văzând că nu pot înfrânge oastea lui *Ioan-Vodă*, care se întăria, din zi în zi, mai mult, se hotărîră să se retragă în ţara lor, părăsind pe fostul domn *Bogdan*.

Ioan-Vodă văzându-se scăpat de duşmani, începu, iarăşi, să se dedea la acte de cruzime. El credea că astfel îşi va putea asigura o domnie mai tihnită şi mai lungă. Cele însemnate în *cronica lui Carion*, privitoare la aceste execuţii sunt spuse astfel: „Car se voyant Seigneur paisible il reprint la severité acoustumée, et fit mourir cruellement plusieurs des parens de Bogdan". Acest text se aseamănă mult cu cel citat de *Hasdeu* din *Forgach*.

Să analizăm, acum, pasagiul, în care se vorbeşte de intrigile Domnului muntean şi de felul demn şi curagios, în care a răspuns *Ioan-Vodă* trimesului sultanului Selim, care venise să-i ceară un tribut îndoit, sau o abdicare ruşinoasă.

Gr. Ureche povesteşte astfel aceste fapte: „Intre acele belituri şi morţĭ groznice, fără dumnedeire, ce făcea Ion-Vodă in domnia sa, şi nice de cum nu'şi aducea aminte cum va veni la celu de apoĭ, iată i-aŭ venitŭ veste că 'l-au mazilitu Imperatul, şi este dată domnia luĭ Petru-Vodă, ce l'aŭ poreclitŭ mai apoi Şchiopul. Acestŭ Petru-Vodă era den ţéra Muntenéscă, fecioru Mirciĭ-Vodă" [5]).

Neculai Costin a însemnat acestea, aproape, aidoma cu cronicarul *Ureche*: „Eră alŭ-triĭle anŭ a domnieĭ lui *Ion-Vodă*, făcêndŭ atâtea muncĭ şi morţı cumplite, urîte luı Dumnedeŭ şi oţĕrite lumeĭ, éta îĭ veni veste că 'l-aŭ mazilitŭ Impĕratul, şi aŭ datu domniea luĭ Pĕtru-Vodă Şchĭopul..." [6]).

---

1) *Gorecki*, în *Papiu*, Tesaur, vol. III, pag. 216.
2) *Gr. Ureche*, în Letopiseţe (ed. 1872) vol. I, pag. 224.
3) Letopiseţe, (Ed. 1872) vol. I, pag. 456.
4) *B. P. Hasdeu*, „Ioan-Vodă cel cumplit" (Ed. III-a), pag. 34.
5) *Gr. Ureche*, Letopiseţe (Ed. 1872) vol. I, pag. 225.
6) *Niculai Costin*, Letopiseţe (Ed. 1872), vol. I, pag. 458.

Gorecki, în opera sa plină de amănunte privitoare la războaiele sale cu sultanul Selim al II-lea, („*Leonardu Goreciu*, nobile Polonu, Descrierea Rezbelului **Ce a purtatu Ion Domnulu Moldaviei,** La Anulu MDLXXIIII cu Selimu II Imperatulu Turciloru“) expune faptele într'un chip foarte asemănător cu cronicarii, cari au dat la lumină zisa cronică a lui *Carion*. A zice însă, că paginile despre *Ioan-Vodă*, din cartea tipărită în limba franţuzească în 1611, sunt traduse după cele din lucrarea lui *Gorecki*, ar fi să facem o afirmaţie cam riscată, căci examinând cu băgare de samă tot textul franţuzesc, ne dăm uşor sama că nu poate fi vorba de o simplă traducere, ci de un text, inspirat, în parte, din opera importantului istoric, al lui *Ioan-Vodă, Gorecki*.

„Elu pedepsià cu crudîme pre câti şi-ĭ credeà adversarĭ, cu deosebire ucidea în moduri crâncene pre consângenii lui Bogdanŭ [1]), ómenĭ străluciţĭ prin nascerea şi averea lorŭ; astfelŭ, neaducându-şi aminte de sórta ce i se apropià, se folosì intr'unŭ modŭ cam insolentu de invingerea ce câscigase. Intr'aceea, Domnulŭ Ţiereĭ-Muntenesci, se ingrijià multu de sórta fratelui seŭ Petru. Dreptu aceea, stăruià pre lângă Paşii lui Selimu, ca, precumŭ Iuon scosese pe Bogdanu cu ajutoriulu lui Selimŭ, de aseminea să scótă si Petru cu ajutoriu imperătescu, pre Iuon din scaunulu domniei. Deçi totu cu chipulŭ prin care ajunsese Iuon la domniă, Munténului promiteà că, dacă Selimŭ va dà domnía Moldaviei lui Petru. acesta are să-ĭ rĕspundiă tributŭ indoitu, adecă una sută dóue-dieci miĭ galbinĭ; că Iuon părăsindŭ legea lui Moametŭ şi făcêndu-se érăşĭ crestinu ţîne cu crestiniĭ, şi nu mai este credinciosu, şi in curêndŭ, urmândŭ esemplulŭ luĭ Bogdanŭ, are să se lege cu Polonii, spre a se desface de Turcĭ...“.

Asemănarea acestui text cu cel franţuzesc e mare, după cum am mai spus-o, dar nu ieste o traducere. Să urmăm cu citarea textelor şi să vedem ce au scris istoricii despre felul demn, în care *Ioan-Vodă* cel cumplit a ştiut să răspundă la cererile înjositoare ale Sultanului şi despre ce a făcut, apoi. Incepem cu cronicarii noştri.

Gr. Ureche: „Ion-Vodă, dacă se vĕzŭ străinatŭ de mila Impĕratuluĭ Turcescu, socoti ca să ţie ţéra cu sabie...“ [2]).

Neculai Costin: „Ion Vodă, dacă s'aŭ simţitu streinatu şi scosŭ den domnie (étă aice se începe urgia şi rĕsplătirea lui Dumnedeŭ asupra lui Ion Vodă, pentru tirănia lui), i-au fostŭ scrisŭ kapikihaele luĭ Ion Vodă sĕ trimită bani sĕ împingă pre Petru Vodă Şchiopul. Sfătuindu-se Ion Vodă cu boerii ce'ĭ avea sfetnici, tirani ca şi dânsul, cum are fi mai bine, trimite-va bani la Pórtă se'şi tocméscă domniea despre Impĕrăţie, aŭ să se apere de Petru Vodă cu sabia; sfătuitu'l-au toţi, maĭ bine se facă cu aciea banĭ óste asupra imperăţei Turculuĭ, şi să nu lase pe Petru Vodă la scaunul ţereĭ“ [3]).

Paprocki începe descrierea războiului dintre Ioan-Vodă şi Turci astfel: In ziua de 21 Februarie, de lăsatul secului, anul dela naşterea lui Christos 1574, trimise sultanul Soliman pe ciauşul său, la Ioan voevodul, cerându-i nu ca mai înainte tributul obişnuit, ci dublul său [4]).

Gorecki: „Deci şi trimete solŭ la Iuon, care in dioa chiarŭ de dóue-dieci şi una fevruariu.... ca de astădi inainte să-ĭ trimiti tributulŭ, nu ca pân acumŭ cĭ indouitŭ [4]) adecă, in sumă de una sută dóue-diecĭ miĭ galbeni. De nu vei face acésta, să sciĭ că este altulŭ care promite a-i rĕspunde acestu tributu.... Asiadar disimulându-şi măchnirea

1) *Gorecki, Papiu*, vol. III, pag. 217. Text asemănător cu cel scris de *Carion* şi *Forgach*.

2) *Gr. Ureche*, Letopiseţe, (1872) vol. I, pag. 225.

3) *N. Costin*. Letopiseţe. (1872), vol. I. pag. 458.

4) *Paprocki* în *Papiu*, Tesaur vol. III, pag. 275. („Als man zahlte nach der geburt Christi 1574, an der Herrn Fastnacht, der 21 Tag Hornungs, sandte der Türchische Keiser Solyman seineu Czaussu, zum Iuon dem Woiewoden... begerende von im nicht, wie var, den gewönlichen Tribut, sondern gedoppelten. .“).

inimei, poroncesce la aĭ seĭ, să petreacă la sălasiu, pentrucă lucrulu cere o deliberaţiune cu multŭ mai matură... Iuon vĕdiêndŭ seriósă voinţiă a tuturorŭ, şi lăudându-i in puçine cuvinte pentru aceasta 'ĭ pune pre toţi să jure... că-sĭ vorŭ unĭ armele cu toţii, împreună, şi vorŭ persecuta pre Turci pân la cele din urmă... pofti pre solŭ, ca făr, cea mai mică intârdiare să părăsêscă tièra Moldavieĭ, şi fără să-ĭ presinte vreunŭ darŭ precumŭ aveà datină de a face cu alţi solĭ... [1]).

Mignot: Indată cerură miniştri sultanului, ca să plătească dublul tributului pe care îl datoreşte Porţei, după cum spuneau ei, mai întâi ca voevod al Moldovei şi în al doilea rând fiind creştin. Fiindcă Ioan se împotrivi acestei pretenţii, se oferi voevodu Valahiei, vecinul şi duşmanul său, să plătească acest tribut dublat, după cum ceruse Poarta, întrucât sultanul i-ar da domnia Moldovei. Inainte să se fi început ostilităţile, trimise Selim, sau mai bine zis miniştrii săi, un sol cătră voevodul Moldovei, pentru a cere dela el să plătească deacum înainte patruzeci de mii de taleri înloc de douăzeci de mii. Moldoveanul răspunse înfruntându-i, că va întrebuinţa acèşti bani pentru a-şi procura trupele, care vor libera pe supuşii săi de asupririle lor [2]).

Despre aceste întâmplări a mai scris un cronicar anonim [3]).

Din textul cronicii lui *Carion* reiese clar că *Ioan-Vodă* a luat singur hotărârea să nu plătiască un tribut îndoit Sultanului, ştiind prea bine că gonirea solului turcesc însemna începutul unui crâncen război cu Turcii, în care îşi primejduia şi scaunul domnesc şi viaţa. Totuşi, fără a întreba pe nimeni, fără a avea sprijinul nimănui, *Ioan-Vodă* s'a hotărât să înfrunte urgia turcească, având o singură ţintă să smulgă voevodatul Moldovei de sub jugul păgân. După o matură chibzuinţă, el a supus divanului, hotărârea sa, cerând boierilor prieteni şi norodului, sărăcit de dările şi jafurile străinilor, să fie alături de el.

Numai *Mignot* expune acest fapt într'un chip tot atât de clar şi aproape la felă „Der moldauer antwortate trotzig... etc. Prin *Moldauer* înţelege pe stăpânul Moldovei, pe *Ioan-Vodă*.

Gorecki, în expunerea lui are, pe lângă latura istorică şi una literară, punând, pe eroii povestirei să le vorbească. Acest fel de a scrie nu e, însă, întotdeauna folositor întunecând, pe alocurea, adevărul pur istoric.

Ioan-Vodă, în războiul său cu Turcii, avea nevoie de un ajutor. El căuta să aibă ca aliat pe Regele Poloniei, *Henric de Valois*.

---

1) *Gorecki* în *Papiu*, Tesaur vol. III pag. 217, 218, 219, 220.

2) *Mignot*, Geschichte des ottomanischen Reichs. (Mitau u. Leipzig, 1774) vol. I pag. 675—676. („So gleich verlangten die Minister des Grossherrn, dass er den Tribut gedoppelt geben sollte, den er, wie sie sagten, erstlich als Woiwode der Moldau, und hernach auch als ein Christ, der Pforte schuldig wäre. Da Ivan sich dieser Zumuthung wider setzte, so erbot sich der Woiwode der Wallachey, sein Nachbar und sein Feind, zu einem solchen doppelten Tribut, wie ihn die Pforte verlangte, wofern der Grossherr die Lehen über die Moldau dem Peter... Ehe noch einige Feindseligkeiten verübt wurden, schickte Selim, oder vielmehr seine Ministers einen Staatsboten an den Woiwoden der Moldau, um von ihm zu verlangen, dass er anstadt der bisherigen zwanzig tausend, nunmehr vierzig tausend thaler bezahlen sollte. Der Moldauer antwortete trotzig, dass er dieses Geld auwenden wollte, um truppen anzuwerben, die seine Unterthanen von den Bedrückungen befregen sollten...".

3) *Callimachi Sc.* în *Adevărul* din 16 şi 23 Ianuarie, *1 Februarie* 1929. „Curiose Beschreibung von der Moldau und Wallachey, etc., 1699" (Capitolul XV. Der Woywode Ivonia aus der Moldau will sich dem Türckischen Tribut entziehen, ganz frey segn...).

In cronica lui *Carion*, citim: „Valachii... sfătuiră pe voevodul lor să ceară ajutor de la regele Poloniei, Henric de Valois [1])".

Gestul puţin creştinesc al craiului polon, de a refuza ajutor într'un veac, în care Turcii schingiuiau şi batjocoriau mii de creştini, îl găsim astfel însemnat la ceilalţi cronicari.

Gr. Ureche: „Trimis'aŭ şi la Henric, Craiul Leşescu, poftindŭ ajutorŭ de óste sĕ'ĭ dea; ce, de acolo nu s'aŭ folositŭ; că Craiul s'aŭ mântuitŭ, că are legătură cu Turcul ţéra lorŭ, mai multu de o sută de ani neclintită [2])".

Neculai Costin: „Ion Vodă socotĭa sĕ agĭungă şi la Henrik, Craiul Leşescŭ, de agĭutorŭ; ce, sciindŭ că are crăiea Leşească legături de pace cu împărăţia Turcului...[3])".

Gorecki: „Multŭ se întristă Iuon aflândŭ cumŭ regele Enricŭ 'ĭ refusă ver-ce ajutoriŭ [4])".

Ce a făcut, atunci, *Ioan-Vodă?*

A strâns o oaste de Moldoveni şi a cerut, ajutor, Cazacilor, cari pentru bani şi pradă bună, serviau cu credinţă, pe stăpânul lor.

„Ţăranii moldoveni şi... o mână de Cazaci. Iată armata lui Ioan-Vodă [5])".

Şi sufletul autorului frumoasei monografii era mândru şi plin de bucurie scriind acele rânduri, care desvăluiau începutul unei carieri militare, cu care s'ar fi putut făl orice viteaz al sec. al XVI-lea.

Gr. Ureche: „Eră Căzacii, cumuş suntŭ gata de a se amestecare la tóte, neintrebândŭ de nime, s'aŭ adunatŭ 1200 de ómeni, şi aŭ venitŭ la *Ion Vodă*, pre carii vĕḑêndu'ĭ *Ion Vodă*, nu într'altŭ chip, ce cum ar hi vĕḑutu îngeri din cerŭ, cu veste de izbândă pogoriţi, şi cu multe daruri capetele ce eraŭ le-aŭ dăruitŭ..... Aŭ alesŭ *Ion Vodă* capŭ dintre căzaciĭ pre *Sfirski*..." [6])

N. Costin: „Căzaciĭ, vĕzêndŭ lefe, şi cariĭ den firea lorŭ suntŭ gata la jacŭ şi dobânḑĭ, s'au strînsŭ ca 1200, neîntrebândŭ voĭa Craĭuluĭ, saŭ a altorŭ căpiteniĭ a crăiei Leşesci, aŭ purcesŭ în ţéră la *Ion-Vodă* între carĭ căzacĭ erau aceştĭ căpiteniĭ: *Svirciovski* şi *Barsam*..... Era dacă aŭ sositŭ Căzaciĭ în tabĕra lui *Ión Vodă*, aŭ poruncitu Ión Vodă de aŭ datŭ, de bucurie, den tunuri şi den sineţe. Dupĕ ce s'aŭ rădicatŭ masa, aŭ poruncitŭ de aŭ adusŭ câteva tipsiĭ de argentŭ pline de galbenĭ de aurŭ şi le-au pusŭ denaintea Căzaciloru, poftindŭ se priméscă acea-dată dela dânsul" [7]).....

Gorecki: „...Ajungêndŭ Cazaciĭ la marginile Moldavieĭ, Iuon îndată ce fŭ însciintiatŭ, trimise ca să-ĭ priiméscă in numele sĕu cu tótă onórea şi cuviintia....... După aceea, priimi pre Căzaci nu cu unŭ prândiu militariŭ ci cu un ospêtiu magnificŭ..... După ce mâncările fură ridicate de pre masă poroncĭ să aducă câte-va tipsiĭ de argintŭ încărcate cu aurŭ....." [8]).

Asemănarea acestor două texte din urmă cu cel din *Carion* e mare. Nu trebue să ne mirăm că sunt toate cam la fel [9]), „căci *Ureche* s'a folosit în istoria lui *Ioan-*

1) *Carion*, vol. II pag. 430.
2) *Gr. Ureche*, Letopiseţe, vol. I, pag. 226.
3) *N. Costin*, Letopiseţe, vol. I, pag. 458.
4) *Gorecki*, în Papiu, Tesaur vol. III, pag. 221.
5) *B. P. Hasdeu*, „Ioan-Vodă cel cumplit". (Ed. III-a) pag. 82.
6) *Gr. Ureche*, Letopiseţe, vol. I, pag. 226.
7) *N. Costin*, Letopiseţe, vol. I, pag. 458.
8) *Gorecki*, în Papiu, Tesaur vol. III, pag. 222-223.
9) In *Camerarius*, Ph. găsim: „...Lacrimi de bucurie vărsate de Ioan-Vodă cel cumplit, când au sosit cazacii..". (Les méditations historiques, de Philippe Camerarius, comprinses en deux volumes, qui contiennent deux cents chapitres. Lyon, Anthoine de Harsy. 1603, in 8° după *Pomescu*, în Universul).

Vodă de Polonii *Pascovski* şi *Bielski; Nicolae Costin*, de *Guagnini*, adică tot de *Gorecki*" [1]), un autor inspirându-se din altul. *Dr. Peucer* [2]), care a scris multe din însemnările, folosite în această a doua parte *a cronicei*, zisă a lui *Carion*, a fost *un mare savant al sec. al XVI-lea* şi un *om foarte citit*. El a cunoscut multe din *cronicele poloneze*, apărute şi în limba latină şi s'a folosit, într'un chip inteligent şi exact, de ele. De aceea, având, în faţa ochilor, textul din cronica lui *Carion*, putem spune că avem o frumoasă şi adevărată descriere a vieţii şi a faptelor temutului *Ioan-Vodă*.

„Selym extremement indigné de la response du Vayuode enuoye incontinent trente mille Turcs & deux mille Hongrois au Palatin de la Valachie Transalpine, lui commandant d'atraper le Vayuode, l'enuoyer en Constantinople, s'emparer de la Moldauie & en bailler le gouvernement a son frere Pierre lequel offroit double trbut. Ce Palatin amasse d'autres forces, tellement que son armee estoit de cent mil hommes, qui pouvoyent, estans bien conduits, non seulement conquester la Moldaivie, mais encore une grand part du monde. Apres avoir passé le fleuve Moldave, estans harassez du chemin qu'ils auoyent fait, & n'estimans pas que personne deust aprocher d'eux, ils commencent à s'estendre en campagne, à se reposer & comme en temps de paix. Le Vayuode entendant ces nouvelles, despesche incontinent *Sujerceue* avec ses troupes & six mille Moldaves qui énte(n)doyent le langage Turc, pour marcher deuant: lui et les siens armez plus pesamment les suyuent. *Sujerceue* desirant faire un bon service au Vayuode conduit si dextrement son avantgarde qu'il envelope quatre cens coureurs du Palatin, sans qu'un seul eschapast, & entend d'eux l'estat de leur armee, laquelle ils disoyent estre composee de septante mille Vvalaques, trente mille Turc & trois mille Hongrois. Les Kosaques front auortir la Vayuode de ces choses, le prient de se ioindre promptement a eux, & se reposent environ deux heures assez pres du camp des ennemis. Le Vayuode se trouua incontinent pres d'eux: & ayant dispose ses troupes qui estoyent en grahd nombre, les Kosaques commencere(n)t la charge de telle furie, qu'ils esbranslere(n)t toute l'armée du Palatin, faisa(n)s un meurtre incroyable des ennemis, ausquels le Vayuode vint soudain donner la seconde charge en telle sorte qu'il leur estoit impossible de fuir: car les Moldaves auoient fait escarter les cheuaux Turs & Vvalaques, tellement que toute cetes grande armee fut saccagee, foulee aux pieds des cheuaux, & hachee en pieces, ne restant presque person(n)e pour porter les nouvelles d'une si estra(n)ge desfaite, que le Palatin; son frere Pierre, & quelque petit no(m)bre d'autres, qui trouva(n)s le moyen d'auoir leur cheuaux de bonne heure se sauvere(n)t de vistesse. Tellement que sur le champs & quelques heures apres mourure(n)t pres de ce(n)t mille hommes, sans que le Vayuode eust perdu nombre de siens: car ils n'eurent autre chose à faire qu'a esgorger ceux à qui la trop grande asseurance, puis la peur auoit osté les armes. Les Kosaques et les Moldaves s'enrichirent tous au butin d'une si gra(n)de armee & seiournerent là quatre iours pour se résponser & refraischir".

„Apres cela, d'autant que le corps du Palatin & de son frère ne se trouvoyent point, le Vayuode estimant (ce qui estoit vray) qu'ils s'estoyent sauuex, entre dedans la Vvalachie transalpine, met le fey) en toutes les places apartenantés au Palatin, fait tuer cruellement hommes, femmes & enfants. De la il entre en un quartier de Transsylvanie, ou il sceut en quel lieu le Palatin & son frére s'éstoient retirez. Incontine(n)t il aproche de ce lieu nom(m)e Brassouie ou Brailow, qui est une ville assize sur le Danube, aya(n)t un fort chasteau, au capitaine duquel le Vayuode envoye une letre, le priant de rendre promptement le Palatin & son frère Ce capitaine ne respondit que menaces, niant auoir ceux qu'o(n) dema(n)doit: dont

1) *Papiu*, Tesaur vol. III, pag. 204.

2) *N. Iorga*' *„Istoria învăţământului românesc"* (1928) pag. 21. „Domnia lui Ioan-Vodă Despot „ereticul", dădu o astfel de şcoală, cu totul anacronică, Moldovei anilor 1560·

.. pentru a complăcea prietenilor şi sprijinitorilor săi, reformaţii din Polonia, adusese el, după refusul, aşa de firesc, al ginerelui marelui Melanchton, Gaşpar Peucer, pe acela care şi luă conducerea şcolii, Silesianul Iacob Sommer!...".

le Vayuode extrement irrité fit soudain assaillir la ville, laquelle ayant este prinse de force fut entiereme(n)t saccagee, rasee iusques aux fondemens, & tous les habitans tuez sans que nul eschapast, ni qu'une seule maiso(n) demeurast debout. Comme le Vayuode vouloit assieger le chasteau, il entend qu'une armee de quinze mille Turcs venoit pour le'n empescher".

B. P. Hasdeu scria: „20.000 de Turci dela Nicopoli, 40.000 de Munteni cu domnιn lor în frunte şi vr'o 2000 de Secui trimişi din partea beiului transilvan, păşiau cu sunetele tabulhanalei, ducând cu triumf pe Petru cel Şchiop pentru a-l aşeza pe tronul Moldovei....[1]) Acolo (în satul Jilişte) în punctul natural unde se concentrară Muntenii, Secuii şi Otomanii, pentru a năvăli asupra lui Ion-Vodă.... Vornicul Dumbravă, înaintând în cea mai mare tăcere, surprinse în amurgul serii, inconjură şi desarmă 400 Munteni, care păziau de departe intrarea taberii.... Inamicii dormeau în linişte, iar caii păşteau în voie pe câmp.... Ion Vodă trimite înainte pe bravul Dumbravă cu Cazacii pentru a înconjura tabăra şi a lovi din dos despre Vadul Râmei.... El însuşi îşi desfăşură armata într'o singură linie puţin profundă, reţine centrul, înaintează aripele, şi se răpede asupra inamicilor din celelalte trei părţi isbind cu centrul său faţa taberii, cu aripa stângă pe aceea dreaptă şi cu aripa dreaptă aripa stângă a vrăjmaşilor [2])... etc.".

Paprocki: Aşadar erau şaptezeci de mii Moldoveni, treizeci mii Turci şi trei mii Unguri [3]). Ioan, îndată ce ajunse cu armata, porunci lui Schwiertzowski să aranjeze şi să distribue călăreţii Poloni cum se pricepe mai bine şi să atace duşmanul lui Dumnezeu [4]). Valahii nici nu ajunseseră [5]) când călăreţii Poloni [6]), oameni iuţi, năvăliseră în lagăr şi astfel surprinseră întreaga armată care fu speriată din cauză că nu-i venea nimeni în ajutor şi nu puteau fugi fiindcă n'aveau pe ce.

Gr. Ureche: Sfirski, cu Căzacii şi cu cine maĭ eraŭ cu dânsul, aŭ nimeritŭ asupra 400 ómenĭ ce eraŭ strajă luĭ Petru Vodă şi fară-veste încungiurându-ĭ, pre toţi ĭ-aŭ prinsŭ [7]).

...Şi aŭ prinsŭ veste că Petru Vodă nu scie nimică, de óstea luĭ Ion Vodă, indată au răpeḑitŭ ómeni de ţéră de aŭ datŭ scire lui Ion Vodă sĕ sîrguiască să vie sĕ'ĭ lovéscă fără-veste, că are vreme acum... şi dacă s'au împreunatŭ toţĭ împărţindu-se în treĭ pîlcuri, 'ĭ-au lovitŭ când eĭ dormiaŭ fără grijĕ, desbrăcaţi... Caii lorŭ eraŭ sloboḑi la păşune....".

Gorecki; „...Numĕrŭ lorŭ (al Turcilor şi al Ungurilor) nu se scie bine, dar se dă cu socotélă a fi peste una sută de miĭ; că lăsându-şĭ acumŭ caiĭ liberĭ la păsiune, eĭ se puseră cu toţiĭ la odichnă... Şi dete (Ion Vodă) numaĭ de câtŭ ordine lui Sviercevscki, ca să alerge innaite cu aĭ seĭ dêndu-ĭ şi siese miĭ de Românĭ, cunoscĕtorĭ de limba turcéscă, ca să afle tóte maĭ cu de amĕruntulŭ... étă daŭ preste veghia Muntenilor ce se asiediase din susŭ de castrele lorŭ... Veghia erà in numĕrŭ de patru sute.... şi-prindŭ pre toţĭ... Eră eĭ, coprinsi de frică mărturisiră.... că Românii muntenĭ, împreună

1) *Hasdeu*, „Ioan-Vodă cel cumplit", pag. 94-96.
2) *Paprocki*, ap. *Hasdeu*, în *Papiu*, Tesaur vol. III, pag. 279.
3) *Paprocki*, în *Papiu*, Tesaur vol. III, pag. 278.
4) Ibidem pag. 279.
5) Cronicarii Poloni confundă de multe ori numele Moldovenilor cu al Valachilor.
6) Poloni, adică Cazaci. (Item, das der Moldauer siebenzig tausent, der Türcken dreissig tausent, der Ungern drey tausent weren...

Iuon sobald er mit dem Hauffen antam, befahl dem *Schwiertzowski* die Polnische Reuter an zu ordnen und aus zuteilen, wie ers am besten verstünde, und im namen gottes die Feinde anzugreiffen...

Nu waren die Walachen noch nicht gar herbey komen, da die Polnische Reuter als geschwinde hurtige Leute schon waren ins Lager gebrachen.. und also den gantzen Hauffen überfallen, den sogar erschrocken, das ir keiner zur Wehre komen, noch flieken kundte, weil sie nicht hatten worauff).

7) *Gr. Ureche*, Letopiseţe, vol. I, pag. 226.

cu Turcii şi Ungurii ce se află cu dênşii (sunt)... Muntenii nu sunt mai mulţi de siepte-dieci mii, Turcii trei-dieci, Ungurii trei.... [1]).

Comparând aceste texte privitoare la bătălia dela Jilişte, cu cel din cronica lui *Carion*, găsim o mare asemănare, dar, totuşi, sunt unele deosebiri, pe care le vom reliefa.

B. P. Hasdeu vorbeşte de 20.000 de Turci, 40.000 de Munteni şi 2000 de Secui, pe când ceilalţi *(Paprocki, Gorecki, Carion)* au evaluat oştile duşmane lui *Ioan-Vodă*, la 70.000 Munteni, 30.000 Turci şi 3000 Unguri. Doar, Nicolae Costin reduce numărul Ungurilor la 2000 [2]).

Mignot susţine că armata Turco-valahă n'avea mai mult de 40.000 de oameni (20.000 Turci şi 20.000 de Valachi) şi că cei cari au evaluat-o, la 100.000 de oameni, greşesc. („Oricum ar fi Cazacii şi Moldovenii bătură o armată mult mai însemnată ca a lor") [3]).

B. P. Hasdeu şi *A. D. Xenopol* [4]) spun că cei 400 [5]) de Munteni au fost înconjuraţi şi prinşi de vornicul *Dumbravă* şi de hatmanul *Sviercevski*. Despre Dumbravă nu pomeneşte nici un text străin. Toate cronicile ne descriu felul cum hatmanul căzăcesc a surprins „veghia" Muntenilor, dela care a aflat cât de mare e oştirea duşmanilor.

Descrierea luptei dela *Jilişte* e povestită de toţi, aproape în acelaş chip. Armata lui *Ioan-Vodă* a surprins pe Muntenii şi Turcii lui *Petru Şchiopul*, pe când se odihneau, obosiţi de drum. Cei mai mulţi au pierit ucişi, ne mai având timp să fugă.

Paprocki explică victoria strălucită a Moldovenilor prin felul curagios în care s'au luptat şi prin repeziciunea, puţin obişnuită, cu care culegeau ştirile privitoare la duşmani [6]).

Acum câteva vorbe despre numele hatmanului celor 1200 de Cazaci. In cronica lui *Carion* i se spune *(Sujercene) Suiercev* [7]) Sviercevski. Schwiertzowski, Sfirski, Sfirciovski, în celelalte.

Printre cei cari au scăpat cu viaţă, în această crâncenă luptă, au fost domnii Alexandru şi Petru Şchiopul.

Făcând acest studiu comparativ sunt nevoit a le cita, cu toate *că asemănarea dintre ele e mare.*

Cronicarul *Gr. Ureche* a însemnat astfel fuga celor doi voevozi: „Eră Domnii Petru Vodă şi Alecsandru Vodă amêndoi aŭ scăpatŭ, lăsândŭ totŭ in taběră, şi aŭ năzuitŭ amêndoĭ la Brăila, numai cu trupurile..

..s'aŭ lăsatŭ *(Ioan Vodă)*, gónă dupě dênşii, şi aŭ slobozitŭ óstea in pradă, de aŭ jecuitŭ ţéra Muntenéscă maĭ multŭ de jumătate şi aŭ pusŭ Domnŭ in ţéra Muntenéscă pre Vintilă Vodă.

Dacă s'aŭ întorsŭ den pradă óstea luĭ Ión Vodă, den ţéra Muntenéscă, apucatu-s'aŭ de Brăila, de aŭ arsŭ těrgul cu totul; numaĭ cetatea de aŭ rěmasŭ. Şi gătindu-se sě bată şi cetatea sě o dobândéscă... ĭ-au venitŭ veste den urmă, că Tătariĭ aŭ intratŭ in ţéră [8])"

1) *Gorecki*, în *Papiu*, Tesaur vol. III, pag. 225-26.

2) *N. Costin*, Letopiseţe, vol. I, pag. 459.

3) *Mignot*, „Geschichte der Ottomanischen Reichs" vol. I, pag. 676. (Dem sey aber wie ihm wolle, die Kosacken und Moldauer hieben eine weit ansehnlichere armee, als die ihrige war, in Stücken).

4) *A. D. Xenopol*, „Istoria Românilor" vol. V, pag. 131.

5) *N. Costin*, Letopiseţe vol. I, pag. 460. „300 éraŭ...".

6) *Paprocki*, în *Papiu*, Tesaur vol. III, pag. 278. „..gedachten gar nicht, das Iuon schon so bald von irer zukunfft (=Ankunk) solt verstendiget sein worden".

7) In ortografia latină de atunci se punea *v* în loc de *u* şi *u* în loc de *v*, deci putem scrie şi *Sviercev*.

8) *Gr. Ureche*, Letopiseţe. Vol. I. pag. 226.

In *N. Costin,* găsim: Abia aŭ 'scăpatŭ Alecsandru Vodă cu Pĕtru-Vodă cu frate-sĕu Pĕtru Vodă fugi la Brăila, lăsându tótă tabăra în mâna luĭ Ioan Vodă. Și multă dobândă aŭ făcut Căzaciĭ, că așa poruncise Ion Vodă sĕ lase maĭ multă dobândă Căzacilor... și, tăbărândŭ subt Brăila *(Ioan Vodă)* trimis'aŭ doĭ Muntenı la Beĭul de Brăila cerêndŭ pre amêndoĭ Domnii... Trimis'aŭ și Beıul de Brăila patru Agĭ la Ion Vodă, cu ḑece glonțurĭ marĭ de tunurĭ și cu zece micĭ, ḑicêndŭ luĭ Ion Vodă că cu acelŭ felŭ de bucate îlŭ va ospĕta... Mâniatus'au tare Ion Vodă pre aceĭ agĭ... Avândŭ loitre gata, aŭ oborîtŭ gardul têrguluĭ; și întrândŭ in têrgŭ, aŭ tăiatŭ pre Turciĭ den Brăila, câtu-nice câne n'aŭ rĕmasŭ viŭ,... și aŭ datŭ focŭ de aŭ arsŭ têrgul... Vrândŭ Ión Vodă atuncĭ sĕ bată și cetatea, nu maĭ ce'ĭ venĭ veste că'ĭ vinŭ intr'u agĭutorŭ Brăileĭ 15.000 de Turci...¹)".

Gorecki: „Din atâta numĕrŭ de óste numaĭ Domnulŭ muntenescŭ putŭ să scape, împreună cu frate-sĕu Petru... cercă cu de a mĕruntulŭ cadavrulu Domnulu muntenesc cŭ și alŭ frate-sĕu Petru care negăsindu-lŭ, intrâ cu tótă óstea in Tiera-Românéască, atacândŭ cetățile și orașiele, care nicĭ dela natură nici de vreo òste nu erà apărate, tăiândŭ și ucidiêndŭ in totŭ drumulŭ pre toțĭ fără alegere de sexŭ și etate... și intielegêndŭ că Domnulŭ muntenescŭ impreună cu frate-seŭ Petru se află în cetatea Brăileĭ și plecâ indată cu óstea asupra cetâții... De aci trimise Pasiĭ din cetate o scrisóriă prin douĭ Munteni... Acestŭ rĕspunsŭ împlu de mâniă pre Iuon... dete numai decâtŭ ordine, ca pedestriĭ să se suiă pre zidurile cetățiĭ.. Patru ḑîle ținù măcelu... Intr'aceea, fiindŭ Iuon ocupatŭ cu prădarea Brăileĭ, priimesce scire că cinci-spre-diece miĭ Turci veniau cu pașĭ iuțı intru apărarea cetății..²)".

In *Paprocki* citim: «Insă voevodul moldovean împreună cu fratele său Petru sĕ urcă pe cai buni trecură înot lacul care se revarsă din Dunăre și fugiră la cetatea Brăilei—atunci porunci Ioan să fie omorîți oricine, bărbați sau femei, porunci încă să fie arse orașe și sate, ceace dură până ce ajunse în Trasilvania ³).

Despre cucerirea Brăilei spune: «Das blut rann auff den gassen der Donaw zu, wie kleine Bechlin... plünderten und branten vier gantzer tage.. In summa, da blieb kein Hund lebenclig da ward Kain Stein auff dem andern gelassen, so weit die Stad, vor gestanden... Am fünfften Iage nach der Eröberung, ward dem Iuon zu wissen getham, wie der Türcken etliche tausent das Schloss zu besetzen und zu erretten aukemen... ⁴)».

In textul din cronica lui Carion s'a strecurat o greșeală—socotesc de *tipar*,—căci nu se poate admite ca un învățat ca Dr. Peucer, bun cunoscător al celor privitoare la trecutul nostru să fi făcut o greșeală atât de grosolană ca aceea de a *confunda orașul Brăila cu orașul Brașov.*

Despre importanța textului, din cronica lui *Carion,* ne dăm, din ce în ce, mai mult seama urmând cu citirea lui și comparându-l cu celelalte texte vechi, căci însemnătatea lui e mare prin felul precis în care sunt înșirate întâmplările și faptele mai de seamă din viața aceluia, care a fost unul din marii căpitani ai veacului al XVI-lea, *voevodul Moldovei Ioan.*

1) *N. Costin,* Letopisețe. Vol. I, pag. 460.
2) *Gorecki,* în *Papiu.* Tesaur, Vol. III, pag. 228—29.
3) *Paprocki,* în *Papiu.* Tesaur III, Vol. pag. 279. (Allein der Muldawische Woiewod sampt seinem Bruder Petro.. fielen auf gute Pferde, schwem meten über den See, welchert aus der Donaw sich ergeusset, Und entflohen auff das Schloss Brailow... alda gebot. Iuon, man solte alles darmider schlagen was man antreffen würde, Meuner und weiber, hies auch Stedte und Dörfer zu Asschen verbrennen, solchs werete bis er an Siebenbürgen kam..).
4) *Paprocki,* în Papiu. Tesaur, Vol. III. pag. 279-280.

«Il evoye incontinent *Sujerceue* auec ses Kosaques a huit mille cheuaux Moldanes, lesquels firent telle diligence, qu'ils surprindrent & taillerent en pieces tout ce secours, exceptez mille cheuaux qui eschapere[n]tà bien courir: encor *Sujerceue* leur chaussa les esperons de si pres que la pluspart demeura en pieces par les champs. Les suruiua[n]s se souvent au chasteau de Teinen apartenant à Selym. Pres de là estoit une armee de Turcs & de Tartares co[n]tre laquelle le Vayuode marcha par l'auis du Sujerceue, laissant le siege de Brailov, & auec les Kosaques desfit & saccagea ceste armee. Cela executé, il print une ville prochaine nommee Teime tua tous les habitants hommes & femmes autant en firent les Kosaques d'une autre ville nommee Bialogrede, apartenant aux Turcs' & eurent un grand butin.

Com[m]e les troupes de Vayuode se reposoyent en ce quartier, les nouuelles d'une autre armee de Turcs & de Tartares y estans apportees, soudain les Kosaques demandent congè de les combatre. Le vayuode leur donne de renfort trois mille Moldaues, auec lesquels les Kosaques charge[n]t si resolument les ennemis, en plus grand nombre quatre fois, qu'ils les mirent à vau de route, une partie tuèe sur le cha[m]p. Ils amenerent deux cents prisonniers que le Vayuode fit hacher en pieces avec des faulx dont on fauche l'herbe. Le general de ceste armée fut prins par les Kosaques & estoit si riche, qu'il leur offrit de payer six fois son pesant de fina[n]ces, à auoir deux fois d'or, trois fois d'argent, & une fois de perles, moyennant qu'ils ne le liurassent point entre les mains du Vayuode. Mais eux estimans plus la promesse qu'ils auoyent iurée que tout l'or du monde l'amenerent au Vayuode, qui l'ayant gardé quelques iours, & ente[n]du par lui beaucoup de choses de l'estat des Turcs, le fit deschirer membre apres membres par ses soldats. Puis apres tant d'exploits, le Vayuode se campa en lieu commode pour donner moyen à son armèe de se reposer un long temps, apres tant de courses, combats & trauaux».

Acum să vedem ce spun şi ceilalţi cronicari.

Gr. Ureche: «Inţělegêndŭ Ion Vodă că Turciĭ de prin cetăţi şi Tătarii din Bugègu s'au rĕdicatŭ asupra luĭ.. Pre carĭ dacă i-aŭ lovitŭ Ion Vodă cu óstea sa, pré lesne i-au bătutŭ... împlându-se de mănie cu focŭ aŭ arsŭ Tighina şi Cetatea Albă... Călcându Căzacii câmpiĭ Bugègului. aŭ datŭ pre o sémă de óste Turcească... care mergea să lovèscă pre Ion Vodŭ fără veste... că până a venire agĭutorul dela Ion Vodă, era să pèrḑĕ căzaciĭ războiul, de mulţimea Turcilorŭ; unde, maĭ apoĭ, Moldoveniĭ odihniţi, dândŭ rĕsboiŭ vitezesce, prea lesne iaŭ spartŭ [1])».

Neculai Costin: «Şi îndată aŭ trimisŭ pre Sfircĭorski cu Căzaciĭ împotriva celorŭ 15.000 de Turcĭ, dându-ĭ şi 8000 de Moldovenĭ... şi înfrângêndu-i pre Turcĭ, i-au topitŭ aşa, câtŭ abĭa au scăpatŭ vr'o mie călări... După aceea aŭ mersŭ cu oştile sèle, Ión Vodă, subt Tighinea... şi o aŭ aprinsŭ de aŭ arsŭ gĭumĕtate de têrgŭ..

„Şi, înfrângêndŭ pre Turcĭ, prins-aŭ viĭ 200 de Turcĭ, şi ĭ'i mânau denapoĭ ca pre nişcc dobitoace, de ĭ-aŭ închinatŭ lui Ión Vodă, şi îndată aŭ poruncitŭ Ión Vodă detăĭară cu cósele. Pre acea óastea Turcească era Capŭ unŭ Agă prea bogatŭ, şi se preţeluia cu mulţi bani şi odóre sĕ se rescumpere de la Căzacĭ, sĕ nŭ'lu maĭ ducă la Ión Vodă. Ce Căzaciĭ maĭ multŭ socotĭaŭ credinţa spre Ion Vodă decât averea, şi fu omoritŭ şi acela ca şi ceĭ-alţĭ Turci [2])".

Gorecki: «...ac nihil tanta multitudine hostium territus, confestim Suierceuium cum Kosacis, additis ei octo millibus equitum Valachicorum... [3])».

Iar mai departe:

«Câţi scăpară de mórte fugiră la cetatea Tighineĭ, care era a Turcilorŭ... unde primi èrăşi scire despre câteva cete de Turcĭ şi Tătarĭ.. Er Căzaciĭ observêndu-ĭ din

1) *Gr Ureche.* Let. vol. I, 226-227.
2) *N. Costin*, Letopiseţe. Vol. I, pag. 460-61.
3) *Gorecki*, în *Papiu*, Tesaur vol. III, pag. 226.

depărtare, rugară pre Iuon să le dea voiă de a-ĭ risipi. Cărora Iuon astfel le răspunse dupĕ cumŭ ne încredințiéză Bartolomeu Paprocki.,. etc. [1])». «Pe care el (Ioan Vodă) îl trimise curând în întîmpinarea lui Svcercevschi și călăreților Poloni. Ii mai dădu încă câteva mii de Valahi [2]).

Iar mai departe:

Din armata Polonă fură omorâți numai trei soldați, dintre Valahi o sută... Comandantul lor (a Turcilor) era un om bogat si însemnat, propuse Polonilor să le plătească în bani, și marfă, o greutate de șase ori mai mare decât greutatea sa.

El voia să le deie de trei ori greutatea sa în argint, de două ori în aur și odată în perle [3]).

Textul din cronica lui *Carion* și textul din *Gorecki* sunt foarte asemănătoare cu cel din lucrarea lui *Paprocki*, cel mai vechiu din toate și din care s'au inspirat aproape toți cronicarii lui *Ioan-Vodă.*

Opera lui *Paprocki* a apărut, mai întâiu, în limba latină, în anul 1575 [4]), la un editor din Cracovia, apoi, în limba germană, în anul 1576.

Selym estoit lors à Constantinople, esperdu de tant de victoires du Vayuode. Pour à quoy remedier, lui & les siens firent des processions & autres solennitez à leur mode. Puis on auisa aux remedes, qui furent d'enuoyer encor une puissante armee, tant pour combatre, que pour tascher d'auoir le Vayuode par quelque trahison,pour s'en desfair du tout: ce qui succeda, comme nous le verrons maintenant. Le Vayuode ayant entendu que Selym enuoyoit contre lui une armee nouvelle, fait venir en son pauillon *Ieremie Zarnieuick gouuerneur du chasteau de Chocim* place tres forte en Walachie, lequel auoit esté son co[m]pagno[n] d'armes des long temps. Apres quelque exhortation *il l'enuoye auec treizemil Walaques, hommes d'eslite, pour empescher aux Turcs le passage du Danube, &* l'auertir du nombre de leurs troupes & de leurs moyens. Sur ce ayant les larmes aux yeux il embrasse *Zarnieuick*, lequel fleschisa[n]t le genouil promit faire son devoir, & *s'en acquitta aussi du commencement empeschant les Turcs de passer quoy qu'ils fissent.* Les Bassas bien *empeschez* prenent le dernier expedient, & enuoyent trente mille ducats à *Zarnieuick* pour venir secrettement parler à eux. Ce miserable allechè du gain, passa le Danube & va trouuer Pierre Palatin de la Walachie transalpine, qui estoit delà avec grosse troupe de Turcs. Pierre fait tant par belles promesses & prieres que *Zarnieuick* faussant la foy au Vayuode laissa passer les Turcs librement, aya[n]t emmené ses forces arriere.

Puis entassant une trahison sur l'autre, il reuient trouuer le Vayuode, s'excuse de ce qu'il n'auoit peu empescher ce passage, à cause que les ennemis estoyent en trop grand nombre. Toutesfois que le Vayuode pourroit les rompre aisément, attendu qu'ils ne pouuoyent estre au plus que quinze mil. Le Vayuode, aidoustant trop legerement foy á tel raport, se mit en chemin auec les Kosaques pour aller au deua[n]t des Turcs. Iceux preuoyants aucuneme[n]t le malheur, auertirent le Vayuode de bien penser aux affaires, & cependant ne laissent de donner á toute

1) Ibidem pag. 230.

2) Welchen er (*Ioan Vodă*) bald den Schwiertzorvski mit den Polnischen Reutern entgegen schickte, gab im noch etliche taŭsent Walachen zu..

3) *Paprocki*, în *Papiu*, Tesaur vol. III pag. 280-81. «Ans dem Polnischen Hauffen wurdennur drey diener er schlagen, Aus den Wallachen hundert... Ihr Oberster (al Turcilor) war ein reicher, ansehnlicher Mann, der erbot sich gegen den Polaken, er wolte inen sechsmal so viel Gelt und Wahr liefern, als er wigete, allein sie solten in dem woiewoden nicht überantworten. Er wollte inen, nemlich geben dreymal so schwer Silber, zweymal so schwer Gold, und einmal so schwer Perlen...

4) *Engel.* Literatur der Wallachischen und Moldauischen Geschichte, pag. 40 ap. *Papiu.*

bride, avec six mille Moldaues[1]), à trauers six mille auantcoureurs Turcs, lesquels ils mirent en route, & conurent lors que *Zarnienick* trahissoit son maistre. De fait l'armee des Turcs montoit à pres de quatre vingts mil hommes. Celle du Vayuode compris les Kosaques estoit enuiron trente mil hommes, laquelle fut disposee en trente escadrons, la plus part de ge[n]s depled, co[m]batans avec faulx, arcs, cimeterres & leuiers. Ils auoyent qatre vingts doubles canons».

„Selym estoit alors à Constantinople, esperdu de tant de victoires du Vayuode",

„Impěratul Turcescŭ, audindŭ de simeţia luĭ Ion-Vodă, şi câtă pagubă i-aŭ făcutu, aŭ socotitŭ ca să stropşèscă ţèra Moldoveĭ cu totul, şi pre hainul sĕu, pre Ion Vodă. sĕ'lŭ prindĕ[2])".

„Inţělegândŭ aceste Selim, Impěratul turcescŭ, fórte se turbură tare, şi socotia sĕ se scóle elŭ cu puterea sea, sĕ vie asupra lui Ión Vodă; că intrase în grijĕ mare sĕ nu piardă Moldova. .[3])".

„Interea Selymus, Constantinopoli tot Iuoniae victoriis perturbatus, ac territus ne plane Valachia exueretur...[4])".

Toţi cronicarii au însemnat în paginile privitoare la faptele lui *Ioan-Vodă*. clipele, orele de spaimă pe care le-a trăit sultanul Selim, aflând că toate oştile sale trimese împotriva răzvrătitului voevod al Moldovei, fuseseră înfrânte, una după alta.

Ioan-Vodă era groaza Turcilor Dar, trădarea lui *Ieremia* zis Cernăuţeanul[5]), îl aruncă în braţele nemiloase ale morţii.

Ultimele svârcoliri ale oastei lui *Ioan-Vodă*, după trădarea lui Ieremia, sunt câteva din paginile cele mai tragice din trecutul Românilor. Iar, chipul crunt, hotărât, dar chinuit de o dorinţă stranie de libertate, al voevodului moldovean, se desprinde, din veacul acela mohorât, întocmai ca chipul iluminat al unui martir din fresca uitată de oameni şi de vreme, pe zidul unei biserici întunecoase.

Despre trădarea lui Ieremia nu toţi au scris în acelaş chip: «...şi aŭ trimisŭ o sémă de óste a sa cu Ieremia Părcălabul de Hotinŭ, ca sĕ apere trecătórea Turcilorŭ sĕ nu trécă Dunărea.. Unde, vădêndu Ieremia Părcălabul că nu'ĭ póte opri, s'au întorsŭ, şĭ aŭ datŭ scire luĭ Ion Vodă... (că) cu greu este celorŭ puţinĭ a oprire pre ceĭ mulţi, şĭ celorŭ slabĭ pre ceĭ tarĭ.. şi atunce o sémă den boĭerŭ ceĭ marĭ..., vĕdêndŭ atâta puteri de óste turcéscă ce venise cu Petru Vodă, temêndu-se ca sĕ nu cadă in primejdie, aŭ părăsitŭ pre Ion Vodă şĭ au fugitŭ la Turcĭ, de s'aŭ închinatŭ la Petru Vodă[6])".

N. Costin: „Inţelegêndu Ión Vodă de atâte oşti ce'ĭ vinŭ a supră, aŭ orânduitŭ pre Ieremia, Pârcălabul de Hotin, cu 1400 de Moldovenĭ, la trecĕtórea Turcilorŭ la Dunăre, se pótă oprí sĕ nu trécă Turciĭ... Ieremia Pârcălabul, mergêndŭ la Dunăre şi vĕdêndŭ in ceea parte atâta mulţime de Turci ostiĭ cu Pătru Vodă, elŭ s'aŭ agiunsŭ pretaĭnă cu Pĕtru Vodă, şĭ aŭ luatŭ 30.000 galbinĭ de aurŭ dela Pătru Vodă, darŭ... şi s'au făcutŭ că nu póte oprí trecĕtórea Turcilorŭ, pentru mulţimea de oştĭ ce suntŭ .[7])",

Gorecki: „...Iuon chiamă la sine pre Ieremia Cernăuţianulu, părcălabŭ de Hotinŭ.

1) In textul din cronica lui *Carion*, din greşeală, cuvântul *Moldaues* a fost înlocuit cu *Moraues*, în unele locuri.
2) *Gr. Ureche*, Letopiseţe, vol. I, pag. 227.
3) *N. Costin*, Letopiseţe, vol. I pag. 461.
4) *Gorecki*, în *Papiu*, Tesaur vol. III, pag. 232.
5) Numele lui Ieremia e scris în mai multe feluri: Ieremias *Czarnowietzki* (Paprocki), *Czarnieuiecius* (Gorecki), *Zarnieuick* (Carion) *Tscharnjetzki* (Engel), etc.
6) *Gr. Ureche*, Letopiseţe, vol. I, pag. 227-28.
7) *N. Costin*, Letopiseţe, vol. I, pag. 461.

şi astfelŭ se zîce a-ĭ fi grăitu... Zîcându acestea, mulţi incepură să lăcrĕmeze. In fine Iuon îmbrăçişiă pre Cernăuţianulu, pentruca cu atâtŭ mai supusŭ şĭ ascultătoriu să şi-lu facă. Ér acesta plecândŭ genuchiĭ 'i promise tótă supunerea şi credinţa.. Turcii erà in numĕrŭ mare, dar nu cutezà să trécă Dunărea. Vĕḑiêndu acésta Paşiĭ, trimitŭ soli la Cernăuţianulu, cu o sumă de treĭ-dieci miĭ galbenĭ unguresci, pentruca să-lu ispitéscă in totŭ chipulŭ... Elŭ, amăgitŭ de mărimea sumeĭ, primesce baniĭ şi promite că va merge. Decĭ, nesciindŭ aĭ sĕi nimicŭ, merse intrascunsu de se intielese cu Petru... Cernăutianulŭ, ademenitŭ şi incântatu de promisiunile lui Petru, priimesce condiţiunea şi frânge jurămêntulŭ de credinţiă ce făcuse lui Ión Vodă... [1])".

„Atunci lăsă poporúl să se odihnească, trimise însă pe pârcălabul Ieremia. Cearnovieţki cu treisprezece mii de călăreţi, la Dunăre...

Deacea născociră (Turcii) acest vicleşug; trimiseră pe cineva la el cu treizeci de mii florini ungureşti... nu cerură mai mult în schimb decât să vorbească pe ascuns cu el. Ieremia primi darul şi le îndeplini dorinţa bucuros...

După ce trecură atâţia din ei poronciră tradătorului Ieremia să dea de ştire lui Ioan că Turcii trecuseră Dunărea [2])".

Mignot, în istoria sa a imperiului otoman *spune:*

«Astfel remise el treisprezece mii unuia din locotenenţii săi, pe care îl considera prieten, şi căruia îi salvase viaţa în ultima bătălie, şi el conjură să împiedece trecerea Dunărei. Ambii prinţi Valahi care cunoştea pe locotenentul lui Ioan mai bine ca el îi oferiră treizeci de mii ducaţi pentruca să lese liberă trecerea fluviului pe care ar fi putut foarte bine s'o impiediee. Acest trădător raportă lui Ion că Turcii trecuseră Dunărea înainte ce el să fi putut ajunge malurile fluviului...[3])».

Voiu mai cita un text privitor la acest Ieremia pârcălab de Hotin, pe care l'am găsit într'o *carte tipărită în vremea revoluţiei franceze*[4]). Iată ce spune autorul ei: «Ioan (*Yvon*) boier (*magnat*) moldovean, cunoscut pentru priceperea şi vitejia lui, fu chemat în mijlocul cetăţenilor săi... Toate oştile trimise de Sultanul Selim al II-lea împotriva lui şi care aveau, în fruntea lor, pe palatinul Valachiei inferioare, fură pe rând învinse. Cazacii zaporogeni (*Tartares cosaques*), Moldovenii şi *„Ieremia Zarmenique" starostele Hotinului* (Choczhim) înfrânseră pe Turci, fiind sub comanda palatinului Moldovei...".

---

1) *Gorecki*, în *Papiu*, vol. III, pag. 236-37.

2) *Paprocki*, în *Papiu*, Tesaur, III, pag. 281. „Da lies er das Volck ausruhen, schickte aber doch den Ieremias Burkalab Czarnonvietzki mit dreyzehn tausent Reutern zür Donaw... drumb erdachten sie (Turcii) diesen list, sandten einen zu im ab, der im brachte dreissig tausent Ungerische floren zu... begerte dargegen nicht mehr, den allein das er wolte in geheim mit im etwas redenlassen. Ieremias nam das Geschenck an, und wilfaret inen willig und gern... Als irer nu so viel hinüber waren, hiessen sie den Verrheter Ieremia. er solte dem Iuon zu wissen thun, dass die Türcken über die Donaw füren...".

3) *Mignot*, *«Geschichte des ottomanischen Reichs»*, *(Mitau, 1774)*, vol. I, pag. 677. «...so übergab er davon dreyzehn tausend *einem seiner Lieutenants*, den er für seinen Freund hielt, *und dem er in der letzten Schlachd das Leben gerettet hatte*, und beschwor ihn dabey, den Ubergang über die Donaŭ... bestens zŭ verhindern. Die beyden Wallachischen Prinzen, die den *Lieutenant* des Ioan besser kannten als sein Herr selbst, liessen ihm dreyssig tausend Ducaten anbieten, demit er den Uebergang über den Fluss, *den er sehr wohl verbieten konnte* frey lassen möchte... Dieser Ireŭlose meldete dem Ioan, dass die Türken über die Donau gegangen wären, ehe er die Ufer dieses Flusses hätte erreichen könnnen...

4) *Callimachi Sc. In Adevărul din 3 Noebrie 1928. „O carte din vremea revoluţiei franceze"*, *L. Prudhomme, tipărită în Paris, „An. III de la Rèpublique Française*

Făcând o comparaţie între textele citate—care sunt cele mai de samă, privitoare la *Ioan Vodă*—ne va cuprinde o îndreptăţită mirare. *De ce acest Ieremia*, pârcălab de Hotin, *ne este înfăţişat ca un netrebnic, ca un trădător de rând, în aproape toate cronicile străine*, pe când *cronicarii noştri, dau o însemnătate, prea mică, faptei sale*? Ştim, cu toţii, că *Ioan Vodă* era urât de boieri şi iubit de norod[1]), *Ioan Vodă*, punând stăpânire pe scaunul domnesc, a trebuit să-şi caute un sprijin puternic în năuntrul ţării, căci, duşmani, avea mulţi, peste hotare. Pe boieri nu se putea bizui, căci *ei* alegeau domnii, dar vroiau să fie ei stăpânii ţării. Azi erau mulţumiţi, supuşi şi credincioşi unui domn, mâine, se adunau ; în ascuns, făgăduind sprijinul lor unui nou stăpân, care îi lăsa, să creadă că vor căpăta noi „privilegii". Deci *Ioan-Vodă* a fost silit să făurească o puternică legătură între el şi popor. Fiind mai blând cu ei, decât cu boierii, fiind drept, fiind viteaz şi un duşman neîmpăcat al necredincioşilor, a putut să hipnotizeze, într'u câtva, mulţimea şi s'o prefacă într'o armă periculoasă de luptă. El s'a şi folosit de acest tainic legământ cu norodul, luptând şi împotriva boierilor şi împotriva duşmanilor Moldovei. De aceea, cronicarii noştri, boieri de neam mare, purtau, în sufletele lor, o ură adâncă împotriva lui *Ioan-Vodă*, ură, care i-a făcut să ia, aproape apărarea lui Ieremia.

Autorul cronicei lui *Carion nu ne arată pe Ieremia plecând cu gândul să trădeze ci ne spune că el şi-a făcut întru început datoria împiedicând pe Turci să treacă Dunărea.* Paşii văzând că cu greu vor putea învinge pe calea armelor, s'au hotărât, atunci, să caute alt mijloc, prin care să biruiască pe *Ioan-Vodă*. Şi, de aceea, au trimes un om, în tabăra lui Ieremia Cernăuţeanul, cu treizeci de mii de galbeni, sumă mare de bani şi care om i-a mai adus şi făgădueli din partea Turcilor şi a lui Petru Vodă. Tot pe acest *Ieremia Camerarius* l'a pus printre trădătorii celebri[2]).

Socotind că faptele s'au petrecut precum spune cronica lui *Carion*, vina lui Ieremia Cernăuţianul e cu atât mai mare şi mai desgustătoare, fiind rezultatul unei josnice pofte de a câştiga suma mare de bani oferită, cred însă că pofta pârcălabului de Hotin a fost *un gest premeditat de răzbunare*, nu numai al lui, *ci al tuturor boierilor*, în sufletele cărora clocotia o nemiloasă ură împotriva lui *Ioan-Vodă*.

Textul din *Mignot* ne face să interpretăm, în felul acesta, fapta lui Ieremia Cernăuţianul. Această trădare oglindeşte bine ura dintre boieri şi domn.

Să urmăm, acum, cu citirea cronicei lui *Carion*:

„Un pet auant la bataille, le Vayuode ayant d'un costau prochaiu descouuert la multitude des ennemis, conutlors le meschant tour de *Zarnieuick*, lequel il fit appeller. Mais ce traistre s'excusa, disant qu'il se preparoit pour combatre vaillament les Turcs. Surce les trompettes sonnent & *Zarnieuick au lieu de combatre commit une troisiesme trahiso(n) qui ruina entierement le Vaywde*: car, suiuant ce qu'il aouit co(n)clu auec les Bassas, il comma(n)de aux treize mil Moldaues qu'il conduisoit, de baisser les enseignes, metre leurs chapeaux aux bont des iauelots & des espees, les hausser en l'air & baisser les testes. Les Turcs voyans cela, hausserent leurs picques & cimeterres, leur faisant signe qu'ils se vinssent ioindre à aux : ce qui fut fait. Le Vayuode entendant ceste reuolte ne perdit courage, ains marsche resolument au combat. Les Turc s'auancent aussi, & s'attendans bien que les canons du Vayuode donneroyent à trauers leurs bataillons, contraignire(n)t les treize mil Moldaues revoltez de marcher en front

1) *Mignot*, ap. *A. D Xenopol. „Histoire de l'empire ottoman"*. Paris, 1773, vol. II, pag. 215: „Pierre fut placè sur le trone de Moldavie au milieu des *larmes des peuples, qui regrettoient Ioan*".

2) *Camerarius, ap. Hasdeu*, op. cit. pag. 141-42. (*„...Nu e mult de când Ieremia Zarnawieczi, guvernatorul cetăţii Chomik, din Valachia, îşi primi preţul trădării sale..."*).

tuans ceux qui reculoyent. Le Voyuode extremement despité de la menee de ces traistres fait decharger l'artillerie qui les despescha presque tous. Le Turcs marchans par dessus ces corps despecez viendrent au combat, où les Kosaques se porterent si vaillament qu'ils mirent en route l'auant garde auec un tel carnage que le sang ruisseloit de tous costez: & ayans soustenu à respoussé un autre bataillon de Turcs se retirerent pres du Vayuode, lequel ayant fait recharges l'artillerie, don(n)e derechef à trauers la bataille des Turcs, en laquelle il y eut un terrible meurtre de part et d'autre. Finalement les deux armees se separent, & là dessus suruint une grosse pluye, laquelle nuisit grandement à l'artillerie du Vayuode & la rendit inutile, do(n)t s'ensuiuit la desfaite. Car vingt mille Turcs, reuindrent à la charge incontinent que la pluye fut arrestee, qui furent vaillamment soustenus & repoussez par les troupes du Vayuode. Mais un autre bataillon de Turcs & de Tartares tous frais donnerent à la trauerse qui mirent les Moldaues & Valaques en route. Les Kosaques ayant fait un merueilleux deuoir quitterent leurs cheuaux & se ioignirent aux gens de pied, auec lesquels ils reconquirent soixante pièces d'artillerie que les Turc auoyent prinses. Toutesfois dautant que cela leur do(n)noit trops de peine à trainer ils les laisserent toutes chargeos en campagne. Les Turcs pensans s'en seruir, elles creuerent toutes en les deschargeant".

Să vedem, mai întâiu, *cât de mare a fost oastea lui Selim* şi cât de mică—în comparaţie a lui *Ioan Vodă,*

Să cercetăm deci toate textele mai de seamă.

Gr. Ureche: «Eră tótă óstea lui Ion Vodă era de 30.000, fără proşti şi adunătură...[1]).

N. Costin: «...s'aŭ trasŭ cu tótă óstea sea, care era 30.000, şi aŭ tocmit'o in treiḑiecĭ de polcurĭ...

Atuncea aŭ vĕḑutŭ Ion Vodă mulţimea oştiĭ Turcescı, care se socotıa maĭ bine de 50.000...[2])».

Mignot: Nouă zeci de mii de oameni au fost trimişi supt ordinele Beglerbeicului Ahmet spre Moldova[3]).

Gorecki: «Erà atuncĭ Turciĭ in numĕru de dóuĕ sute miĭ, cariĭ trecură Dunărea impreună cu tunurile lorŭ...[4])·

Carion: «De fait l'armée des Turcs montoit à pres de quatre vingts mil hommes. Celle du Vayuode compris les Kosaques estoit enuiron trente mil hommes».

Paprocki: „Unter des kamen bald der Türcken etwa zwey hundert tausent, hinüber mit dem Geschützund anderer Rüstung[5])".

Baudier vorbeşte de 100.000 de turci[6]) şi *De Tou* de 20.000 de Turci. Nu ştim exact cât de numeroasă a fost oştirea turcească, totuşi, ne dăm sama c'a fost mult mai mare decât armata lui *Ioan-Vodă,* o mână de oameni.

Putem spune, fără a face o afirmaţie prea riscată, că *dacă Ieremia* nu l'ar fi trădat pe Ioan-Vodă şi dacă ploaia n'ar fi stricat pulberea tunurilor sale, el cu oastea lui de treizeci şi ceva de mii de oameni, ar fi învins încă odată pe Turci. Şi, această din urmă victorie, ar fi fost poate cea hotărâtoare. Dar, de ce să ne avântăm în lumea supoziţiilor. Să citim şi celelalte texte, care ne zugrăvesc această crâncenă luptă:

Gr. Ureche: *„...Eră Moldovenıı staŭ aşa cum ar hi gătiţi de mórte, éră nu sĕ izbândéscă;* şi multă mórte s'aŭ făcutŭ de âmbe părţile, că nu erà o călcare pe

1) *Gr. Ureche,* Letopiseţe, vol. I, pag. 228.
2) *N. Costin,* Letopiseţe, vol. I, pag. 462-63.
3) *Mignot,* op. c. vol. I, pag. 677. („Neunzig tausend Mann wurden, unter den Befehlen des Beglierberg Achmet, nach der Wallachey geschickt").
4) *Gorecki* în *Papiu,* Tesaur, vol. III, pag. 238.
5) *Paprocki,* în *Papiu,* Tesaur, vol. III, pag. 281.
6) *Baudier apud Hasdeu. «Ioan-Vodă cel cumplit» pag. 146.*

pămêntă, ce totŭ pre trupurĭ de omŭ; şi maĭ apoĭ, aşa aprópe se băteaŭ, că şi mânule le obosise. şi armele îşi scăpau...[1])".

Din *N. Costin*: «...atunce s'aŭ vĕḑutŭ amĕgitu de Ieremia Pârcălabul... şi chiemând'lu Ion Vodă l'a sine s'aŭ apĕratu Ieremia Pârcălabul, ḑicêndŭ că elŭ n'au pututŭ pricepe sĕ cunóscă mulţimea Turcilorŭ... Şi îndată cu polculŭ seu au purcesu Ieremia Pârcălabut asupra Turcilorŭ ĕră apropiindu-se de Turcĭ, aŭ poruncitŭ stegarului sĕu de au slobozitŭ stĕgul in gĭos şi 'şi-aŭ luatŭ toţĭ şlicele şĭ 'şi-aŭ plecatu capetele la Turci.. Eră Turciĭ aŭ pusŭ in frunte pre Ieremia Pârcălabul cu ómeniĭ seĭ, de'i mânau, denapoi ca pre nisce vite asupra oştii lui Ion-Vodă. Eră Ion-Vodă, vĕzêndu pre Moldoveniĭ sĕi cu Ieremia Pârcălabul în frunte, aŭ poruncitŭ de au sloboḑitŭ sineţele tóte întrânşii, de au peritŭ până la unul... Slobozit-au Turciĭ focul in Moldovenĭ; acea mórte se făcu, câtu picaŭ de pre caĭ aşa Moldoveniĭ cum şi Turciĭ... Aşa stându şi privindŭ uniĭ pre alţii, au datŭ Dumneḑeŭ plóie mare şi răpede şi s'aŭ udatŭ pravul de puscĭ, de unde aveaŭ nădejde de agĭutorŭ Moldoveniĭ ..[2])».

Din *Gorecki*: „Eră Turciĭ, vĕḑiêndŭ turburarea cetelorŭ române, mişcară asupra lorŭ, puindŭ in frunte pre insuşĭ Cernăuţianulŭ cu aĭ seĭ, mênându-ĭ dennapoi ca pre nisce vite, asupra ostiĭ Domnuluĭ lorŭ, bătêndu-i şi ucidiêndu-ĭ. Pre cariĭ vĕdiêndui Iuon Vodă, coprinsŭ de mâniă, poronci să descarce tunurile într'ânşii... Picà de pre cai Turci şi Valachi de o potrivă. Se întunecase sórele de pulberea şi fumulŭ tunurilorŭ; nicĭ tunarii nu mai scià in cine'şĭ îndreaptà tunurile... cândŭ de odată incepu sĕ verse o plóiă mare şi repede, care implù de apă şi pre uniĭ şi pre alţii, şi muiâ tótă pulberea tunurilorŭ şi puscilorŭ române...[3])".

Paprocki, face şi el, detaliată descriere a acestei lupte, din care nu voiu reproduce decât părţile, care descriu momentele, din luptă, însemnate şi în cronica lui *Carion*.

«Indată ce el (trădătorul) se apropie de ei, porunci să se răstoarne steguleţul şi să-l întoarcă cu partea de jos în locul celei de sus; oamenilor săi le porunci să puie pălăriile în vârful lăncilor şi armelor şi să le ridice deasupra lor aplecând capetele. Turcii văzând că ei se predau ridicară şi ei în sus mânerele lăncilor lor... Cei treisprezece mii călăreţi Valahi fură puşi de Turci în fruntea armatei, şi trebuiră deci să se lupte cu Valahii şi fură împinşi către tunurile lui Ioan, care porunci ca toate tunurile să tragă în ei ca în trestie. Turcii întretimp îi alungau înaintea lor şi îi bătea din spate, căzând astfel peste Valachi ca orbii. Deabia încetaseră să se bată între ei când se porni o ploaie mare care lovi şi pre Turci şi pe Valahi... Era o ploie repede, ca şi cum s'ar turna cu găleata... şi se udară tunurile Valahilor cu care dealfel făcuseră mare pagubă inamicului. Curând fură aduşi la ordine două zeci de mii de Turci care atacară pe Valahi din flancul stâng din cauză că tunurile ude nu le puteau face vreo pagubă [4])».

1) *Gr. Ureche*, Letopiseţe, vol. I, pag. 228.
2) *N. Costin*, Letopiseţe, vol. I. pag. 463.
3) *Gorecki* în *Papiu*, Tesaur vol. III, pag. 241-42.
4) *Paprocki* în *Papiu*, Tesaur vol. III, pag. 282-83. «Sinenbalder (trădătorul) zu sonahate lies er das Fehnlein niderschlagen, und das unterst zŭ óberst keren, die seinen hies er die Hute auff die Wehren und Spiesse stecken, und über sich empor heben mit neigung des Hauptes. Als die Türcken sahen, das sie sich ergaben, huben sie die stiel irer Spiesse auch in die höhe .. und die dreyzehn tausent Walachische Reuter wurden als bald von Türcken an die spitze vorher gestellet, musten also von inen her mitden Walachen streiten, und wurden auff des Iuons Geschützezugetrieben, welcher befahl man solte ausallem Geschütze auff sie hinein schissen, als ins Rohr. Die Türcken unter des trieben sie imer vor inen her, und von hinden schlugen sie auff sie zu, und fielen also in die Walachen hinein, als ob sie blind weren... Sie hatten kaum auffgehöret mit ei-

Vedem că şi această parte a textului din cronica, zisă a lui *Carion, este foarte asemănătoare cu celelalte* texte din cronicile, care vorbesc de sfârşitul apropiat şi tragic al lui *Ion-Vodă*. Presimţim, în aceste rânduri, că steaua viteazului şi temutului voevod al Moldovei, începuse să apună. Cu paşi repezi se îndrepta spre ciasul morţiii O ştia şi el, că *Paprocki*, ne spune: „După aceasta se repezi Ioan către Poloni şi zise: iubiţii credincioşii şi cinstiţii mei Poloni, astăzi sufletul meu va fi la Dumnezeu şi capul meu va zăcea lângă trupurile voastre [1]".

Să citim ce s'a mai scris în cronica lui *Carion* despre ultimele sforţări ale acestui uriaş şi despre chipul, cumplit, murdar, în care a fost ucis de ostaşi sultanului Selim.

> Cependant le Vayuode se retira auec le reste de son armee montant à vingt mil hommes, & fut si mal auisè de clore & fortifier son camp en lieu fort incommode, dautant que l'eau en estoit loin: tellement que la soif tuoit ses soldats. *Le dixiesme iour de Iuin* les Turcs enuironnerent le ca(m)p de toutes parts, afin que personne n'eschapast Et le lendemain des le matin commencent à canonner, sansgrand efect toutesfois par la dexterité des assiegez, qui en quelques escarmouches tuerent grand nombre de Turcs. Les Bassas considerans qu'ils ne pourroyent forcer le camp du Vayuode, sans perdre autant & plus d'hommes qu'auparauant, *enuoyent sommer le Vayuode de se rendre*. Ce que luy escouta & promit faire, moyennant que les Bassas promissent & iurassent par sept fois de lui tenir trois choses: l'une de laisser aller sains & saufs les Kosaques auec leurs cheuaux, armes & bagages: l'autre qu'ils le liurasse(n)t vif entre les mains de Selym; la tierce qu'o(n) ne fit aucun tort aux personnes & biens des Walaques & Moldaues, qui estoyent en son armee. Les Kosaques estoyent entierement d'auis que le Vayuode auec eux & le reste de ses troupes allassent donner de pied & de teste à trauers les bataillons Turcs, & mourir vaillament les armes au poing, plustost que de se fier en ceux qui n'auoyent point de foy. Mais le Vayuode ayant pitie de son armee trauaillee de soif, aima mieux suiure l'autre parti lequel les Bassas promirent observer, & le iurerent par sept fois.
>
> . Le Vayuode les alla inco(n)tinent trouuer, ayant dit adieu aux Kosaques, ausquels il fit encores quel-ques presens, leur donnant son cimetere & son poignard: puis aux soldats qui le suiuoyent: & estant tout desarmè entra au camp des Turcs, se presentant aux Bassas, acompagnè d'un Polonois. Et s'esta(n)t mis à deuiser auec quelques Turcs, *un Bassa nommè Capuce*, prenant occasion de se despiter de qu'il parloit trop longtemps, desgaine son cimeterre, & courant sus au Vayuode *lui fendit la teste* & perça le ventre.
>
> Incontinent les Ianissaires l'empoignent & lui coupe(n)t le col, puis attache(n)t le corps aux pieds de 2 chameaux, qui le dechirent en pieces. Lateste ainsi coupee & cassee fut mise au bout d'une picque, le corps hachè par menus morceaux, dont les principaux prindrent chacun une piece, frotans leurs cimeterres au sang fumant, & le faisant boire a leur cheuaux, afin qu'ils fussent plus furièux à la guerre. Or. comme celui qui s'est periurè une fois, ne fait dificultè de continuer iusques à sept, les Turcs accourent incontinent au camp du Vayuode, & tuent cruellement les soldats, qui destituez de leur chef estoyent à demi morts. Les Kosaques voyans qu'il n'y auoit moyen de retourner en Pologne. & que toutes les promesses estoyent violees, se rassemblent, & d'un cœur heroïque se fourrent à teste baissee parmi les Turcs: & estans las de tuer, moururent tous armes au poing exceptez quelques uns, qui demeurerent *prisonniers au nombre de douze*,

---

nander zu streiten, da fiel bald ein seer grosser Platzregen, traff alle mit einander beide Türcken und Walachen.. Eswar ein geschwinder Regen, als weun man mit zübern gösse... und alles geschütz der Walachen ward garnass, damit sie sonst einem grossen Abbruch hetten der Feinden gethan. Bald wurden zwentig tausent Türcken in die ordnung gestellet, die auff der Lincken seiten in die Walachen fielen, weil das nasse Geschütz inen nicht schaden kundte...»).

1) *Paprocki*, ibidem pag. 283. „Nach dem, sprang Iuoa zu den Polaken, und sprach: Meine libe, frome und redliche Polacken, Heute wird meine Seele bey gott dem Hernn sein, und mein Leib wird liegen bey ewren Körpern..."

dont *Suierceue* estoit le principal, qui eschaperent puis apres, moyennant grosse rançon, fournie par quelques grands seigneurs de Pologne. Durant leur captiuitè ils fure(n)t sollicitez plusieurs fois de se ranger au Mahumetisme, à quoi ils ne voulurent iamais s'accorder, ainsi se retirerent finalement en leurs pays.

I'ay discouru un peu amplement sur ceste histoire d'Iuonie, afin que le lecteur considere plus aisèment les iugements de Dieu sur les peuples & sur les particuliers. On estime que les bastonnades que Selym recent en ceste guerre le contraignirent d'accorder auec les Vènitiens. *Quoy qu'il en soit, ce fut un merueilleux coup de la main de Dieu sur les Turcs, Walaques & Moldaues, peuples merueilleusement farouches & cruels.* Pour reuenir à Selym, apres cest inique traiteme(n)t fait au Vayuode, il se saisit de toute la Moldauie, fit mourir presque tous les vrais Walaques, grands & petis: & s'estant rendu maistre de la Walachie, y mit garnison en diuers lieux, transporta le peuple çà & là, peupla le pays de gens ramassez & amenez d'ailleurs..."

Mai întâiu, prin cercetarea textelor privitoare la aceste momente din viaţa lui *Ioan-Vodă*, trebue să stabilim dacă retragerea domnului moldovean, împreună cu oastea sa, lângă satul Roşcani, a fost, sau nu, o greşală strategică.

Carion spune lămurit, că Ioan-Vodă a făcut o mare greşeală întărindu-şi tabăra într'un loc, unde nu era apă. „Cependant le Vayuode se retira auec le reste de son armee montant à vingt mil hommes, & *fut si mal auisè de clore & fortifier son camp en lieu fort incommode, dautant que l'eau en estoit loin...*"

In *Gr. Ureche* găsim: «... şi legândŭ tabĕra s'aŭ datŭ înapoĭ, şi s'aŭ trasu lângă satŭ lângă Roşcanĭ, de s'aŭ îngropatŭ, unde mare nevoie avèa de apă. Eră Turciĭ, dacă s'aŭ strinsŭ toţĭ cu ceĭ de la gónă, iau incongiuratŭ, maĭ'nainte de apusul sóreluĭ, şi tótă nóptea i-aŭ strĕjuitŭ, sĕ nu èsă de'ntracela locŭ ..[1])».

N. Costin: „.. şi legândŭ tabĕra, s'aŭ trasŭ cale de o ḑi, la unŭ satu, de s'au ingropatŭ; insĕ, de apă le era lipsă mare şi nevoie... şi eraŭ mulţi Turci şi Tătarĭ, câtŭ nu'ĭ putea cuprinde cu ochiĭ, şi acolo tótă nóptea 'ĭaŭ străjuitŭ, sĕ nu scape dentr'acelŭ locŭ...[2]).

P. Hasdeu, în frumoasa sa lucrare despre *Ioan-Vodă cel Cumplit*, scria: «Istoricii acuză pe Ioan-Vodă de a-şi fi ales o poziţiune fără apă şi de a nu fi luat nici o măsură pentru a şi-o procura prin mijloace artificiale.

Acuzaţiunea e bazată pe necunoştinţa localităţii:

1) In tot cuprinsul Budjacului apa e aproape totatât de rară ca în centrul Africei;

2) Căutând izvoare pe vârful unui munte, trebuia săpat pământul până la o adâncime foarte mare;

3) Chiar răuşind în asemenea hazardoasă şi grea operaţiune, o fântână n'ar fi ajuns pentru îndestularea a 7000 de oameni... [3]).

Mignot, vorbeşte de un munte: «Superioritatea mulţimii hotărâse curând această bătaie. Mai mult de două treimi din armată îl costa pe Ioan numai ca să ajungă un deal unde se întări prin şanţuri [4])».

In *Gorecki*, citim: «...Iuon, slăbitu in puterĭ, se trase îndĕrêtŭ cu tóte trupele sale şi câteva tunurĭ, pre urma ósteĭ ceĭ înfrânte, şi intro ḑî intrégă nu putu face maĭ multŭ de o miie de paşĭ din causa movilelorŭ de trupuri mórte ce zăceà pre drumuri neingropate. In fine, ajunse cu tótă pedestrimea la ruinele unui satŭ arsŭ; aci 'şi asieḑiă

1) *Gr Ureche*, Letopiseţe, vol. I pag. 228.

2) *N. Costin*, Letopiseţe, vol. I, pag 464.

3) *P. Hasdeu*, op. cit. pag. 166-67.

4) *Mignot*, op. cit. vol. I, pag. 678. (.. „Die Neberlegenheit der Menge hatte bald dieses Treffen entschieden. Es kostete dem Ioan mehr, als zwey Drittheile seiner Armee, um einen *Berg* zu erreichen, auf welchen er sich verschanzte...).

castrele, intărindu-le cu siantiuri impregiuru... Astă dată Iuon făcu o mare gresièlă, (de şi erà greŭ a se opune ursitei) aşiedându-se la unŭ locŭ fără de apă.. [1])".

La fel scria şi *Paprocki*: ...„Apoi se întărise cu şanţuri într'un loc unde fusese un sat care arsese. Acest lucru nu-l făcură cu înţelepciune, din cauza lipsei de apă, care fu pricina că apoi trebuiră să moară de sete în şanţurile de întăritură sau în cetatea de care [2])".

Din citirea acestor texte reiese clar, cá *Ioan-Vodă* a făcut o greşeală, când s'a retras lângă satul Roşcani şi când şi-a întărit, acolo tabăra, fiind un loc lipsit de apă. Totuşi, voevodul Moldovei, a avut un bun apărător în Hasdeu, care a căutat să ne arăte, că greşala lui Ioan-Vodă nu a fost atât de mare, precum spun toţi cronicarii străini. Regiunea, în care se afla, fiind cu totul lipsită de apă, el nu pntuse să înlăture acest mare şi funest neajuns.

Oştirea sa, împuţinată prin grele pierderi, obosită de neîncetate atacuri şi hărţuieli, chinuită de sate, a făcut minuni de vitejie alături de marele ei căpitan. El, însă, cu mintea sa ageră, a înţeles dintru început, că trebuia să găsiască un alt mijloc, decât acela al armelor, pentru a scăpa, de la moarte, pe ce-i cari îi mai rămăseseră în viaţă. Şi, de aceea, fără să se gândească o clipă la el, a primit pe solii Turci, veniţi să-l sfătuiască să se predea cu toată armata.

„Ce aŭ socotitŭ dóră cu blândeţe şi cu jurămênturĭ sĕ facă cu Turcĭĭ, ca sĕ scape de mórte; şi aŭ începutu a trimitere la dênşiĭ că se va închina, de vorŭ trimete unŭ omŭ se'ĭ jure lui, că, de ce va pofti, sĕ'ĭ facă pe vóie. Turciĭ bucuroşĭ se primiră la una ca acésta... [3])".

„Ion Vodă, încă vĕḍêndŭ că flămânḍescŭ şi leşină de sete, şi pravul încă se împuţinase... aŭ socotitŭ că dór cu blândeţe şi cu gĭurămâutŭ făcêndu Turcilorŭ, se va scóte den peire... începu a trimite la Turcĭ că se va închina...[4])".

„Observându Turciĭ câtŭ are să fiă de greŭ a ocupà castrele lui Iuon, începură să intre cu dânsulŭ in vorbă, trimitiêndu'i solĭ şi invitându-lŭ să se închine fĕră intârḍiare, că mai multă sperantiă póte să aibă in misericordia Turcilorŭ decâtŭ in puterea sa cea mică...[5])"

„Duminică, începură Turcii să trateze cu ei pacea... Insă Ioan vedea cum poporu său moare în cetatea care şi zise; Eu nu vreau să fiu asasinul poporului meu...[6])"

Din aceste texte străine reiese: Turcii au trimes soli voevodului Ioan, pentru a-i cere pace, iar nu el a fost acéla—după cum spun cronicarii noştri—care s'a înjosit cerând, milă, duşmanului său cel mai urât, Turcului.

In cronica lui *Carion*, citim: „Les Bassas considerans qu'ils ne pourroyent forcer le camp du Vayuode, sans perdre autant et plus d'hommes qu'auparauant, enuoyent sommer lé Vayuode de se rendre". Deci, toate textele străine se aseamănă între ele. Şi, fiind nepărtinitoare, sunt cel mai frumos omagiu adus lui Ioan-Vodă, învinsul.

1) *Gorecki*, în *Papiu*, Tesaur, vol. III, pag. 224.

2) *Paprocki* în *Papiu*, Tesaur, vol. III, pag 284...„Demnach umbschautzen sie sich an einer Stelle, dar vor ein Dorff gestanden, und abgebrandt worden war. Daran sie doch nicht weislich gehandelt, wegen mangel des Wassers, denn sie nachmals in derselben Schantzgrub oder Wagenburg vor durst musten verschmachten..."

3) *Gr. Ureche*, Letopiseţe, vol. I, pag. 228.

4) *N. Costin*, Letopiseţe, vol. I, pag. 464.

5) *Gorecki*, în *Papiu*, Tesaur, vol. III, pag. 245.

6) *Paprocki*, în *Papiu*, Tesaur, vol. III, pag. 284. «Des Sontags hernach, fiengen die Türcken an wegen des Friedens mit ihnen zu haudlen... Aber Iuon sahe, wie das Volck in der Wagenburg verschmachte und sprach, Ich wil kein. Mörder sein an meinem Volck..»

Să comparăm, acum, rândurile privitoare la condiţiile puse de *Ioan-Vodă*, Turcilor, înainte de a capitula.

In *Gr. Ureche*: „Aşa, trimiseră Turciĭ la Ion Vodă de'ĭ jurară, pre pofta luĭ, ca sĕ'lŭ ducă viŭ la împĕratul; pre Căzacĭ sĕ'ĭ lase neatinşĭ, sĕ mérgă de unde au venitŭ, éră altă adunătură sĕ'ĭ slobóḑă sĕ se ducă volnicĭ pe la casele lor...[1])"

N. Costin: „Şi trimeseră unŭ Turcŭ la Ion Vodă de'ĭ gĭură intr'acesta chipŭ: Ânteiu, pre Căzacĭ sĕ-ĭ slobóḑă cu ḑile intregi sĕ se ducă; a-doŭa sĕ'lŭ ducă pre Ion Vodă viŭ la stĕpânul său, Impĕratul; èră pentrŭ óstea de ţéră nimică n'aŭ pomenitŭ...[2])"

In *Gorecki*: „Asiadar, dacă toţĭ comandanţiĭ şi Paşiĭ voştri, mĭ vorŭ jurà, fiăs care de siepte orĭ, pre următórile condiţiuni: atuncĭ mĕ voiŭ inchinà. Ântâiŭ, dacă vorŭ lăsa pre Căzacĭ, cariĭ aŭ venitŭ chiămaţĭ de mine... a se intórce la ale sale, liberĭ, împreună cu caiĭ şi aparatele lorŭ, trecêndŭ Nistrulŭ fără vreo pedecă. Alŭ douilea, ca pre mine să mĕ ducă viu şi neatinsŭ la Selimĭ... Despre Valachi nu ḑicŭ nimicŭ: acestia, fiindŭ supuşi aĭ impĕratuluĭ... n'am indoélă că-ĭ veţĭ lăsà in pace....[3])".

Iar *Paprocki* scrie: „Şi toţi paşii şi judecătorii câţi jurară pentru a şaptea oară, ambii în faţa lor că în primul rând vor lăsa pe Poloni să treacă Nistru spre Polonia. In al doilea rând că mă vor duce viu la sultan, stăpânul meu. In ce priveşte de Valahi nu spune nimic [4])".

Mignot scrie: „...Cu condiţia, să fie dus la Constantinopole unde se va bucura de libertatea sa şi de o pensie corespunzătoare cu demnitatea ce o pierdea; familia sa să fie lăsată de a se întoarce acasă, fără ca să se atenteze la libertatea sau la bunurile lor... Aceste condiţii fură adeverite prin jurământ solemn de şapte ori de către beglerberg judecând pe Koran şi Patrie, noul voevod, care jură pe evanghelie [5])".

L. Prodhomme în lucrarea sa: „*Les crimes des Empereurs turcs* [6])" spune: „Această capitulaţie a dictat-o el însuşi: Cazacii se vor retrage cu arme şi bagaje; voevodul Ioan va fi dus viu la Constantinopol şi înfăţişat, astfel, sultanului Selim. El ia de trei ori jurământul paşilor. Aceştia jurau cu uşurinţă, dar nu se prea ţineau de cuvânt.."

Jurămintele au fost călcate şi temutul voevod *Ioan* ucis mişeleşte. Trupul său a fost ciopârţit în bucăţi şi cu sângele său, au fost înroşite iataganele păgânilor.

Despre fapta sângeroasă, a lui Selim, a scris toţi cronicarii lui *Ioan Vodă*.

Trebue să reproducem şi aceste texte, care ne dovedesc câtă teamă, aveau Turcii şi Selym, de *Ioan-Vodă* pe care îl credeau o fiinţă cu puteri supranaturale.

„Acolo dacă l-aŭ dobânditŭ, cu multă mânie de cătră Paşa, l-aŭ datu de viŭ de

---

1) *Gr. Ureche* Letopiseţe, vol. I, pag. 229.

2) *N. Costin*, Letopiseţe, vol. I, pag. 464.

3) *Gorecki*, în *Papiu*, Tesaur, vol. III, pag. 246-47.

4) *Paprocki*, în *Papiu*, Tesaur, vol. III, pag. 281. «...Und alle Basche und Richter schwuren zum siebenden mahl, beide vor sich und ir Volck.. Fürs Erste, das die Polaken als Ritterliche.. über den Fluss Nester auff Pohlen zu zichen, und passiren lassen. Fürs Ander, das ir mich zum Türckischen Keiser, meinem Herrn, lebendig füren wollet, der Walachen halben sage ich nichts..."

5) *Mignot*, op. cit. vol. I, pag. 679. „...mit der Bedingung, dass man ihn nach Constantinopol führte wo er seine Freyheit und einen Gnadengehalt, der der Würde, die er verlöhre, gemäss wâre, geniesen sollte; dass man alle die Leinigen wieder nach Hause zurück gehen liesse, ohne ihnen weder an ihren Leben nach au ihrer Freyheit, noch auch an ihren Gütern Leides zuzufügen... Diese Bedingungen wurden bis auf sieben unterschiedene Mahle von dem Beglierberg beydem Koran, und bey dem Haupte des Kaisers, von Peter aber, dem neuen Woiwoden, über das Evangelium feyerlich beschworen..."

6) *Callimachi, S.* «O carte din vremea revoluţiei franceze», în *Adevărul din 3 Noemvrie 1928*.

'l-aŭ legatŭ de códele a doue cămile, şi le-aŭ slobodịtŭ, pren tabĕră de 'l-aŭ sfărămatŭ [1]).

N. Costin spune... 'l-aŭ giunghiatu Paşa cu hangerul in pântece şi în gură, şi scoţindu'lŭ afară 'i-aŭ tăiatu capul şi 'lŭ puseră într'o suliţă; éră trupul lui 'lau legatŭ de códele a douĕ cămile şi l'aŭ ruptŭ in bucăţĭ; aşa scrie cronica lui Gvagnik istoricul... Apoĭ Turciĭ toţĭ îşi ungeaŭ săbiile cu sângele luĭ Ion Vodă [2])".

In *Mignot:* „Şi când generalul Turc duse mâna la sabie, acei care erau în jurul său, asasinară pe Voevod la picioarele sale [3])".

In *Gorecki* citim: „cândŭ Capigi-basia, simţîndu-se ofensatŭ prin óre-care cuvinte ale luĭ Iuon, şi uitându-şi de credinţa dată şi intărită prin jurămêntŭ militariŭ, luâ hangerulŭ şi-lŭ tăiâ in façiă şi in pântece. Vulneratu astfeliŭ, 'lu apucară ianiciariĭ, şi pân a nu-şi da încă sufletulŭ, 'ĭ tăiară, capulŭ, éră trupulŭ 'lŭ legară de piciórele a dóuĕ cămile care gonite într'o parte şi alta, 'lŭ rupseră în bucăţi. Capulu i-lŭ infipseră intr'o suliţă lungă, trupulŭ erà sfăşiatŭ şi ruptŭ in micĭ bucâţi ósele-ĭ le impărţia intre sine in sângele luĭ incă caldŭ 'şi incruntà săbiele şi-lŭ dà cailorŭ să bea, rugându-se lui Dumneḑieŭ ca să le dea şi lorŭ inimă ca a luĭ Iuon şi asemine măestriă de resbelŭ [4])".

Iar *Paprocki:* Atunci trase sabia Kosintzki, un paşă, străpunse pe Ioan prin pântecĕ şi faţă etc., şi tăiară corpul în bucăţi mici, deasemenea şi picioarele împărţind bucăţile între ei, apoi unseră cu sângele lui sabiile şi caii lor, cerând lui Dumnezeu să le dea şi lor o astfel de bărbăţie şi îndemânare [5])".

Şi *L. Prudhomme*, în lucrarea sa, „Nelegiuirile Impăraţilor Turci, a scris: „...îi implântă iataganul în piept. Capul îi este tăiat şi trupul ciopârţi în bucăţit cu care Turcii îşi lustruesc paloşele. Sângele lui este dat cânilor, băutură...[6])".

Şi, până astăzi, uciderea lui *Ioan-Vodă* e socotită ca una din faptele cele mai sângeroase, săvârşite de oamenii Sultanilor.

Autorul cronicei lui *Carion*, încheie, astfel paginile privitoare la epoca aceia, de glorie înfiorătoare a strămoşilor noştri:

...„Walaques & Moldaues, peuples merueilleussement farouches& cruels".

Cu vorbele de mai sus autorul acestor pagini din cronica lui *Carion*, după ce a sfârşit să povestească viaţa tragică a lui *Ioan-Vodă*, îşi exprimă toată admiraţia sa pentru cele două popoare, Moldoveni şi Valachi, care au stat alături şi au slujit cu credinţă pe nemilosul duşman al Turcilor, voevodul ţării moldoveneşti *Ioan-Vodă Armanul*, supranumit, mai târziu, „cel cumplit".

Aceste pagini din cronica zisă a lui *Carion*, ne dovedesc odată mai mult, cât au impresionat faptele şi moartea lui *Ioan Vodă*, generaţiile dela finele sec. al XVI-lea şi câtă însemnătate i se dădea, de către cronicarii veacurilor trecute.

---

1) *Gr. Ureche*, Letopiseţe, vol. I, pag. 229.

2) *N. Costin*, Letopiseţe, vol. I, pag. 465.

3) *Mignot*, op. cit. vol. I., pag. 680, ...und da der türkische general die Hand an seinen Säbel legte, so ermorde ten diejenigen, die um ihn herum stunden, den Woiwoden vor seinen Füssen.

4) *Gorecki*. în *Papiu*, Tesaur, vol. III, pag. 248-49.

5) *Paprocki*, în *Papiu*, Tesaur, vol. III, pag. 285. „...So zeucht Kosintzhi ein Basche sein Sebel ans, sticht den Iuon durch den Bauch und das Angesicht... etc. und zerhackten den Körper zu kleinen stücken, teileten solche unter sich aus, sampt den Beinen bestrichen auch mit irem Blut die Sebel und Ross wüschen de von Gott, das er inen auch eine solche Mann ligkeit und Geschickligkeit, wie er gehabt, geben und mitteilen wolte...

6) In *Adevărul*, din 3 Noemvrie, 1928.

DOCUMENTE

A) LOCURI[1])

A) Acta caselor din ograda spitalului central.

I. *7222 August 15 (1714) Iaşi.* Iѡ Nicolae Alexandru Voevod. bj. mls. gospodarъ zemli Moldavscoi, datam cartea domnii meale, dumisali lui *Dumitrii Priluschii polcovnicului,* să fie volnic cu cartea domnii meale a vindѧ sau a pune zălog, casăle lui Ghiorghie biv vel pah. pentru 226 lei ce iaste dator, păharnicul dumisale deč ori când ar afla să le vânză sau să le pui zălog, să fie volnic şi nimi să nu ste împotriva cărţii gsd.

l. p. domneşti mici în tuş roş u. Ias lt. 7222 av. 15

în dos: напродание двора.

II. *1714 August 20 Iaşi.* Facem ştire tuturor cui să cadѣ a şti cu ačastă scrisoare a noastră fie la carѣ ğiudeţ, şi îndreptăciunѧ sari tămpla pentru o curte čam în Ieşi în care am şezut vro 5 ani, şi mai bine, carѣ am avut de la dumnealui *Ghiorghiţi čau fostu păharnic mare* aciali curţi drept 500 lei zălojite precum mărturisiaşte zapisul dumisale din care datorie am luat din bunurile dumisali, 274 lei *după dusul* dumsali *cu Dumitraşco Vodă la Moscu,* din miiare, din pâine din vin şi ditralteli, şi de vrѣмѧ că mai rămăindu rămăşiţă cu 226 lei bătuţi avându în pagubă de aceşti bani, fiindu în ţară streină şi avându eu cinstită carte de la măriia sa domnul *Moldovei Nicolae Vod.,* de volnicіѧ ori să li vândzu aciali curţi cui sari găsi ori să li zălojescu unde voi putia deci neavându cu ce mă cheltui mam fost îndatorit la sfinţiiea sa, preaosfinţitul chir Ghedeon mitropolitul din Iaşi cu o samă de bani şi neputândui da bani, toţi iam lăsat sfinţii sali aceali curţi pentru acea rămăşiţă drept 226 lei deci pentru aceaia am pus întračiastă scrisoare mia ačastă socoteală cine sar afla din rudѧli dumisali lui Gheorghiţă păharnicul şi ari gălčѧvi pentru curţi să aibă a da sfinţiei sali, aciali 226 lei şi săş ia curţili făr gălčiavă însă păn la un an să fie ačasta de astăzi Augst 20 de zile iar trecându peste an să fie curţili istovite să naibă nimea din rudiali dumisali să mai amestiace nice a mai cerѧ caseli de la sfinţie sa Mitropolitul, sau să o mai răscumpere ce să aibă sfinţia sa a le stăpâni precum scria zapisul dumisali păharnicului şa ğupânesei dumisali şi ce ia hi voia să facă şi să li vândză ori să li dăruiască cui ari avia sau de treaba mănăstirii să le ţie cum ia hi voe sfinţii sale aşia să facă şi despre nime nice o gălčavă să naibă însă pân cându voi fi eu şezătoriu în Iaşi să nu m scoată sfinţia sa din curţi aşia am aşedzat şi am dat la mâna sfiinţii sali şi zapisul lui Ghiorghiţă păharnicul împreun cu ačastă scrisoare a mia şi pentru mai mare credinţă am iscălit şi am pus şi peçete ca să s ştie anul de la Hs. 1714 (аѱгаї) Aug. 20.

Dumitru Horlenco polcovnicъ voiscago porotcogo.

obs. zapisul e scris de *Axinte uricar*

---

1) Publicăm în acest volum al IX din Ion Neculce toate actele de proprietate, ce le are epitropia Ospitalelor sfântului Spiridon în Iaşi atât pe locul, unde este clădit spitalul, cât şi alte aşezeminte atârnătoare de spitalul central.

III. *7225 Iunie 23 (1717) Iaşi.* Ghedeon arhiepiscop şi Mitropolit Sučavschii.

Facem ştirѣ cu ačastă scrisoarѧ şi zapis a smearenii noastre tuturor cui sari cădia a şti pentru curţili čau fost a lui Ghiorghe vel păharnic *cari curţi sintu despre Muntenimi* şi cu locul lor cu tot preacum sântu îngrădite caria aciali curţi au fostu zălojite de dumnealui Ghiorghi păharnicul şi de ğupâneasa dumisale Catrina, fata lui Alexandru Buhuş hatmanul la dumnealui *Dumitrie Horlenco polcovnicul Preluţki pribagul* drept 500 de lei preacum arată zapisul lor, deci *după lipsitul lui Ghiorghie păharnicul* avându şi noi datorie la Dumitrie polcovnicul şi neputândune da banii toţi niau dat şi curţili aciali dreptu 226 lei pentru căci fiindu *om strein,* nu lam putut supăra cu zapcii sămi dia bani gata ce am priimit şi aciali curţi drept acei bani. Deci acuma cu toată voinţa noastră liam dăruit şi noi aciali curţi cu totul dumisali Lupului Gheuca treti logofăt pentru multă slujbă ce niau slujit dintru logofeţii dumisali ca săi fie de la noi driaptă očnă şi moşiѧ, şi danie cu toată îndreptăciunea ca să aibă a le moşteni precum scriu diriasăli ce i liam dat la mâni carili am avut dela Preluţki pentru ai nostri drepti bani cemi răspunde acolo ačastă danie am făcut denaintea dumilorsali boiarilor celor mari şi a mici carii sau iscălit mai ğos că să aibă aş face şi dreas domnescu dintăritur, şi pentru mai mare tăriѧ şi încredinţare niam iscălit şi am pus şi pečiata sfintei Mitropolii ca să s ştie. u. Ias lt. 7225 Iunie 23

Ghedeon Mitropolit Moldovlahii (pecete: сıи печать єсть стго мїтрополїє молд. в. яскї. Sf. Gheorghe călare с. гєωргїє.

Ilie Catargiul vel logofăt martur
Darie Donici vel vornic
Gavril Miclescul vel vornic
Dumitraşco Răcoviţ hatman
Ion Răcoviţ vel jicnicer
az Gheorghie vornic de poartă
Vasile Rojniţă vornic glotnii

Dumitraşco vel ban
Costandin Costachi vel visternic
Iordachi Canta vel comis
Sandul Crupenschi medelnicer
Gligorii Cucoranu vornic glotnii
(pecete 1716 + гл | гр | кк | рн.

obs. Actul scris de *Axinte Uricariul.*

IV. *7229 August 25 (1721) Iaşi* Adec eu Lupul Gheuca logofătul al triile uric şi mărturisescu cu ačastă adevărat zapis al mieu la mânule dumisali Marii stolniceasăi răposatului Ursachi čau fostu stolnic mari precum eu de bună voe miѧ am făcut tocmală cu dumneaei şi iam dat dumisali *casăli din Iaş* cari casă a fost întăi a paharnicului Ghiorghiţă şi mie mi sau fostu danii dela sfinţie sa părintele Ghedeon mitropolitul, iară mitropolitului iau fost cumpărătură pentru 226 lei de la Priluţchii polcovnicul şi la Priluţchii au fost zălojite casăli cu altă moşie anume dela ţinutul.. pentru 500 de lei şi luînd Priluţchi alţi bani din venitul satului iau rămas cu aceşti 226 lei şi leau vândut sfiinţii sali părintelui şi părintele mi liau dăruit mie, iară eu am făcut cu dumnaei tocmala eu iam dat casăli iară dumneaei miau dat satul *Horodişte la ţinutul Orheiului* cu tot hotarul, şi niam făcut unul altuia zapis pentru aceia ca săi fie dumisali driaptă ocină şi moşie în več şi pe zapisul mieu să aibă dumneaei aş face şi ispisoc domnescu şi iam dat dumisali toată zapisăli câti miaŭ dat şi mie părintele şi paharnicului čau fostu la mânule lui Priluţschi şi a lui Priluѣckii čau dat părintelui şi acest zapis sau făcut denainte a mulţi boiari şi oameni buni cari să vor iscali mai ğos şi pentru credinţa am iscălit ca săi fie dumisali de bun crѣdinţă să s ştie.

v. Ias lt. 7229 Aug. 23

Lupul Gheuca logofăt
Dumitraşco Racoviţă hatman

Darie Donici vel vornic martur
Iordachi Cantacuzin 2 vist martur
Gavril... vel stolnic

V. *7248 Fevruarie 14 (1740) Iaşi.* Ermonah Varlaam Ursachi fac ştiri cu acest adevărat zapis al mieu la mâna dumisali cumnatului Toader Carp бывь vel medelniceariu,'precum eu de bună voia mea am vândut driaptă ocină şi moşie *casăle din Iaş, ce sint în Muntenime pe uliţa podului Hagioae,* între casa Cantei şi între locul casii Izbaşii Iani cari casă ne au fostu noaâ schimbătură cu dumnealui Lupul Gheuca vel stolnic drept o moşie anume *Horodiştea* ce este la ţinutul Orheiului, iar dumisali Lupul Gheuca, stolnicul iau fost danie de la răposatul părintele Ghedeon mitropolitu, iar părintelui Ghedeon mitropolitului iau fost danie de la Priluţchi polcovnecul Căzăcescu, iar lui Priluţchi polcovnicul iau fost zălojitură de la dnelui unchiul nostru Gheorghiţă spatariul şi de la mătuşa Catrina fata lui Alexandru Buhuş, iar unchiului nostru Gheorghiţă spatariul iau fost dzestre de la Alexandra Buhuşoae, deč la împărţala noastră cu fraţii miei aceste casă sau vinit în partea mia, şi eu le am vândut dumisali ce mai sus scrie Toader Carp drept *doa sute* lei bătuţi ca săi fie dumisale driaptă ocină şi moşie în veaci neclătită, şi giupânesii dumsali şi cuconilor dumisali, şi nepoţilor şi strănepoţilor şi a tot niamul dumisali cine sar aleage mai de aproape, căci fiind dumnalui medelniceariul Toader ginere spatariului Gheorghiţă, şi scoţindusă casăle la vânzari alţii nau încăput să le cumpere, fiind dumnalui mai de aproape şi dumnalui mi au făcut plată deplin cu bani gata după cum mai sus scrie, doă sute lei bătuţi, deci nime din fraţii mei sau din niamul meu să nu aibă triabă a să amesteca piste zapisul mieu, căci noi niam împărţit moşiile iar cine ar avea a răspunde ceva, cu mine săş intrebe, iar dumnalui Toader Carp, medelnicerul săşi stăpânească casăle cu pace, şi să aibă aş faci şi ispisoc domnescu, pe zapisul mieu, şi zapisăle ceale vechi încă să aibă a le da dumisale şi la ačastă tocmală a noastră sau tămplat mulţi boiari mari şi mici, carii mai ǵos sau iscălit, şi pentru mai bună credinţa şi eu însumi cu mâna mea am iscălit.

vlet 7248 msţa (luna) Fevr. 14

Sturza vel logofăt martur — Ermonah Varlaam Ursache
T. Paladi vel vist. — Costachi Razul hatman

în dos regeste: casile ce sînt în Muntenime pe uliţa podului Hagioae.

VI. *7260 Decembre 25 (1751) Iaşi.* Ghiorghi Carpu căpit facem ştire cu ačastă scrisoare a noastră pentru *casile noastre din Eş de pe uliţa Hagioaii* care casă de baştină au fost a moşului nostru Ghiorghiţă păharnic şi le au fost vândut lui Preluţchii, polcovnic Căzăcescu, Preluţkii polc. leau dat mitropolii den Eşi. Mitropolia liau văndut Lupului stolnic Gheuca, stolnicul Gheuca au făcut schimbătură cu mătuşa noastră Marie Ursăchioae stolničasa; au dat Gheuca stolnic casile pe o moşie, ce avea Ursăchioe la Orheii, anume Pahmutiu după săvârşire Ursăchioii Varlaam călugărul fičorul Ur(să)chioai leau scose la vândzare şi neîncăpând alţii să le cumpere leu cnmpărat tatul nostru la vândzare şi leam cumpărat eu, acu avându şi eu trebuinţă de bani leam scos vândzătoare şi iat dum. Ştefan Bosii biv vel jicniceriu, leau cumpărat cu bani gata 400 lei ca să facă o svântă, rugă pominire svântului Spiridon pentru care şi eu cu tot sufletul meu le am dat rugând pre milostivul Dumnezău şi pe svântu Spiridon să le fie întraǵutoriu, să săvârşesc ačastă începere, să le fie večnică pomenire dumilorsale şa tot niamul dumilorsale, nime din neamul meu să naibă a să amestical după cum arat zapisili vechi şi la ačastă vândzare sau tâmplat mulţi boeri mari caremai ǵos sau iscălit.

lt. 7260 Dek. 25

Ghiorghi Carp căpitan.

B) acta locului din cuprinsul ogrăzii spitalului Central cumpărat de la Ilie Ungurul şi C. Crupenschi ban

VII. *1723 April 20 Iaşi.* Adică eu Vasilie de *aice din Iaş*, datam adivărat zapisul meu la măna lui Mihai bucătar precum săs ştie că iam vântut o *casă lângă colţul lui Spiridon din deal* dreptu treisprezce lei casă cari este de la Ilie bucătar şi tâmplândusă *de au muritu şi el şi e şi nu avem cu cei scoate din casă* şi aflândusă acestu Mihai bucătar au dat aceşti bani pe cas de iam grijitu şi iam vândut casa de istov săi fii ocină şi moşii dum. şi fiilor dum. iar sau oriacui din niamul lui sau din noi să nu fie volnici a întorce şi ori la ce judecată am mergi să nu să ţie în samă şi pentru mai adevărată credinţa am pus numile şi degitele mai jos ca să s criază.

1723 Apr. 20 (cu cifre)

× Eu Vasilca soţia lui Vasile am vândut
× Eu Vasile bucatar *la Sfti Spiridon.*
× Eu Iordachi sin Ilie, am vândut

în dos:

„şi acestă casă o au lasato mortul cu limbă de moarte ca să o vândă să grijască şi alţii doi copii morţi a lui.

„şi am scris zapisu cu zisa amândor părţile. Eu *Alexandru* vătav.

VIII. *7267 April 27 (1759) Iaşi.* Adecă eu Anton Ungurul împreună cu fimeia me Ileana fata lui Mihai Ungurul şa Varvarii Unguroncii socrii mei, scriem şi mărturisăm cu acest adevărat zapis al nostru, că noi de nime silit—nice asupriţi, ce de a noastră bună voe, am vândut a noastră casă cu locul ei tot părintelui Iosaf, egumenului de sfti Spiridon, drept 40 lei, care casă şi noao ne este dată zestrea de la socrul mieu Mihaiu Ungurul şi maica Varvara, iară lor le este cumpărătură de la preutul Toader de la Prapadoamna, care loc este în ograda mânăstirii sfântului Spiridon adecă despre răsărit şi despre miazăzi este alături cu locul mânăstirii şi dispre crivăţ păn în uliţă... iar despre apus iarăş păn în uliţă... ca să fie sfintei mănăstiri driaptă ocină şi moşie în veci, şi am dat şi un zapis vechiu de an... deci luând banii în mânule noastre am dat şi noi acest adevărat zapis înainte a mulţi oameni buni caria sau întâmplat, şi pentru adevărată credinţă neam pus şi degetele.

let. 7267 ap. 27

× Eu Anton Ungurul cu voe me am vândut
× Eu Ileaua soţie lui Anton cu voe me am vândut
× Eu Varvara moaşă Unguronca adiverez
× Eu Mihai Ungur adiverez — Vasile Coza vel căpitan martur
× Eu Toader ot Prepodoamna.

IX. *1767.* Datam scrisoarea noastră lui Gheorghie Danul, să să ştie că din bun cugetul şi râvna lui voitau şi cu acele ce au socotit lucruri drepte ali lui sau închinat şi sau dat în mâinile Sfântului Ierarh Spiridon, *priimindus să şi slujască mânăstirii la spitalie* şi la alte trebi cei vom porunci noi şi pentru pomenirea lui şi a părinţilor lui datau lui Sfti Spiridon 500 lei adică cincisute lei bani gata lui şi cinzăci stupi şi cu *a lui cheltuială la poarta mânăstirii au făcut şi şas dugheni* însă atât dobânda acestor 500 lei şi dobânda stupilor ce vor da cum şi chiria dughenilor păn la moarte lui a lui să fie, şi el să ia chiriia dughenilor şi dobânda banilor pentru ca săi fie de chivernisala vieţii lui şi bezmănul locului pe aceste şas dugheni încă pe tot anul să de

la mânăstire câte optsprezăce lei adică câte trei lei de dughiană pe an mai mult; iară după moarte lui banii, dughenile şi stupii ce sânt arătate mai sus să fie de istov a mânăstiiri, şi cu tot venitul lor, nime din fraţi sau alte rude ale lui să nu să amestece, şi banii aceşti 500 lei iam dat acum înainte la mănăstire în mâinile noastre, numai cea din an în an să avem ai da ***dobânda banilor acestor 500 lei din zece unsprezece*** adică cinzăci de lei la un an dupe cum şi scrisoare lui ce au dat la mânăstire arată; deč şi de lă noi datuiam ačastă scrisoare la mână ca să să păzască ačstă orânduială şi aşazare de către toţi epitropii mânăstirii lui Sfeti Spiridon; nestrămutat până la moarte lui; cum şi noi la trebuinţili şi supărările lui orice va ave cu cele ce ne va da mâna să fim mână de agutoriu spre odihna lui.

Ačastă αφξζ.

ὁ Ειρηνιπολιος Σοφρονιος.

Vasile Roset hatman Ioan Canta hatman. Κωνσταντῆν Αβραμ.

X. *1774 Mai 20 Iaşi.* Incredinţăz cu ačastă scrisoare a mea la dmlor epitropii mânăstirei sfântului Spiridon ***pentru o casă ce am alăturea cu mânăstirea din sus, care casă este cu locul ei şi se hotărăşte de la dial cu locul dmsale Iordachi Canano, şi din dos cu locul gramaticului Ioniţă Raţi, iar de la vale să hotărăşte cu locul mânăstirii,*** deci fiindumi de vânzare de nimeni silită nici asuprită ci de a me bună voe am vândut sfintei mânăstiri, drept 70 lei adecă şaptezăci lei bani de argint curaţi şi de acu înainte să aibă a o stăpâni pe casa mânăstirea cu pace, iar fečorii mki sau surorile mele sau alte neamuri să nu aibă nici odănăoară a să radica ca să o întorcă de la sfânta mânăstire, de vreme că iam întrebat mai înainte de vânzare şi au fost cu voia tuturora ca să o vândzu cui voi găsi iar scrisori nu amu pe locul casii, fiind noi doao surori au vândut sora mea cea mai mică Safta, partea ei locul ce iau fost dat zestre, fratelui nostru Antohie şi Antohi pe urmă lau vândut dmisale Iordachi Canano şi scrisorile ce au fost sântu la mâna dmisale deč văzând plata deplin în mănule meale am dat şi eu ačastă scrisoare la mâna dmlor epitropilor mănăstirii şi pentru credinţa am pus degetul.

It. 1774 Mai 20

× Eu Athanasie am vândut cu voia tuturora

× Eu Safta cu voe me sau vândută.

În dos: regeste: Zapisul casii *Mărculesii* čam cumpărato cu 70 lei 1774 Mai 20. „pentru o casă ce iaste alăture cu mânăstire sfântului Spiridon *de la dial.*

XI. *1787 Ghenar 20 Iaşi.* Adică eu Ilinca fata lui Ciudin datam adivărat şi încredinţat zapisul mieu la mâna lui ***Ilie bucătar sfântului Spiridon*** precum săs ştie că iam vândut ***o căsuţă la colţul zidului, sfântului Spiridon din sus,*** care o am cumpărato şi eu de la Grigorie arman botezat, însă eu de a mea bunăvoia o am vândut dmsale numitului mai sus şi copiilor lui să o stăpânească în veaci nesupăraţi din partea rudilor meale şi a neamului mieu, şi bani miau dat toţ deplin însă tocmala doispăce lei şi luând bani deplin iam dat acest zapis la mâna dsale să o stăpânească cu pace, şi pentru credinţa am pus degetu.

1787 Ghenar 20

× Eu Ilinca am vândut cu voia mea şi la acest zapis sau întâmplat şi alţi oameni Erei Feodor mam tâmplat faţă.

„şi eu Sandul am scris zapis cu zisa ei.

XII. *1796 Fevruarie 14 Iaşi.* Din porunca dmisale Iordachi Ghica vel logofăt ce mai sus sau dat prin ţidulă scrisă din 12 a curgătoarii luni Fevruarie, că între locuI mănăstirii svântului Spiridon *de aice din Eş*, având şi dmlui ban Costantin Crupenschi o parte de loc care lau făcut schimbu cu mânăstirea, dândui alt loc dintra mânăstirii, unde mai avându şi dsa ban acolo, mau rânduit dlui vel logofăt pe mine ca să mergu la faţa locului, şi după scrisorile de îmbe părţili, să aleg câţ stănjâni să vor dovedi că au avut dmlui banu între locul mâuăstirii şi săi dau dsale banu, lipindui la un loc către locul ce mai are dmlui banu, lângă alt osăbit loc a mânăstirii, şi după alegere cevoiu face să dau şi mărturie cu arătare pre largu deč după poroncă am mersu la stare locului, unde fiind de faţă şi dmlui banu Constantin Crupenschi, cum şi dmlui clucer Costandin Burchi vechil fiind din parte numitei mânăstiri, am făcut cercetare scrisorilor şi osăbit de alte scrisori că are dmlui banu, au scos o mărturie hotarnici din 1765 Febv. 16 cu pecetea porţii gspd. iscălită de Tănasie Meleghie şi de Alexandru Haciul vornici de poartă, prin care arată că din poroaca preînălţatului domnu Grigorie Alexandru Ghica Vvod, fiind rânduiţi de dmlui Ştefan Roset vel logft, ca să hotărască nişte locuri de casă a dmsali medelnicerului Iordachi Canano, *de aice din Eş, ce sînt în mahalaua Muntenimii din sus de sveti Spiridon*, şi osăbit de doaî locuri de casă ce le arată cu măsura stânjănilor ce sau găsit arată şi pentru alt loc cel are med. Iordachi danie de la Vasile Raţăi *ce este pe din vale de casa popii lui Ion Marcul*, pentru care loc arată că măsurândul cu stânjănul de opt palme, din colţul şurii lui Vasile Raţăi la dial până în celălalt colţu, sau aflat opt stănjăni şi opt palme, până în locul casei popii lui Ion, dispărţindul şi cu pietri hotără, iar lungul locului mearge în ğos *până în uliţa care să coboară de la dial alăturia cu zidul svântului Spiridon* care loc avândul şi dmlui banu Costandin Crupenschi, danie dė la numitul boer dmlui banu Iordachi Canano şi aflândusă între locurile svântului Spiridon, lau făcut schimbu, dândui dmlui banu, din locul ce să numeşte a popii lui Ion, de la care preot îl are şi mănăstire svântului Spiridon danie şi după poroncă vrând să măsor locul ce sau dat dmsale banului şi găsindusă în hotarnica vornicului de poartă, însemnată palma cu care au făcut stânjănul de au măsurat locurile, am făcut asemine stânjăn şi am măsurat din două pietre ce sînt colţu de la dial despre locul cel mai are dmlui banu Costantin Crupenschi de către miazănoapte, margina locului despre apus până unde sau împlinit opt stânjăni cinci palme, şi am pus doaî pietre hotar făcând colţu, din cari piétre una caută înapoi la pietrele ce sânt de la dial şi una caută spre răsărit, am măsurat şi margine locului dispre răsărit din pietrele ce sânt colţu de la dial, iar despre locul dmlui banu, şi la vale până unde sau împlit iar opt stânjăni cinci palmė unde am pus şi o piatră hotar, cu care pietre ce sau pus de la vale sau despărţit locul dmsale banului de către locul mânăstirei svântului Spiridon, şi sau lipit locurile ce mai are dmlui banu, de către miazănoapte şi despre apus, şi după măsura ce am făcut locului, şi pietre despărţitoare ce am pus, am făcut ačastă mărturie hotarnică la mâna dmsale banu Costandin Crupenschi, întru care am pus pecete porţii gsp. şi am iscălit dând asămine mărturie hotarnică şi la mânăstirea svântului Spiridon.

palma cu care sau făcut stânjănul=0.25 cm.

1796 Fev. 14

Gheorghe Ghiga vornic de poartă:

+ печете порцїи господъ 1782

C) Acta caselor cumpărate de la pr. Toader

XIII. *7237 Mart 18 (1729) Iaşi.* Adec eu preotul Nechita şi soţul mieu Sanda făcutamъ zapisul nostru la mâna dmsale lui Ioniţ Blănariului şi soţului dumisale Ilincăi precum iam vândut o cas driaptă a me ocină nesilitъ de nimi dreptъ 12 lei bani noi iar de sar scula cineva din niamul mieu sau den seminţii a me să fiѧ neertaţi de mine şi de trii sute şi 18 oteţъ de la Nichiia, iară de ar ave dumnalor a o vinde să aibă a o cumpăra fečorii miѧ iar necumpărândo fičorii miei să aibă a o vinde cui ar vre să o cumpere şi se fie iertaţi şi de mine şi de domnulъ nostru Is. Hristos cine ar voi să o cumpere să fie ertaţъ şi pentru credinţa mamъ şii iscălitъ.

popa Nechьta iscalъ let 7237 мартъ иі

Eu Sanda soţul preotului miam pus degetul ×

şi Eu Ion am scris cu dzisa dumilorsale.

XIV. *7243 August 12 (1735) Iaşi.* Adec noi Ion Blanar ginere lui Vasilie Botedzatul blanar împreun cu soţul mieu Ilinca făcutam acest adevărat şi de credinţă zapis al mieu la mâna dumisali Alexandrii sor lui Chiriac Croitor preacum să s ştie că având noi, o cas cumpărată de la prѣwtul Nechita *aici în târgul in Iaşi la uliţa Hagioae din sus lângă casa Căntioae,* şi iam fost vândut ača casă Alexandri agiungândumă nevoe şi am trăit întrača cas 45 ani pân *acmu ce miau arsu focul casăli şi dughenile acmu după čiau arsu târgul* vroitam săi întoarcem banii şi să ne răscumpărăm casa numai eşind la ğudecat la dumnialor boerii cei mari nau lasat ğudecata boerilor săi întoarcem banii şi au poroncit dumnalor boerii săi dau pace săş ţie casa şi noi încă vădzând că nu vini ğudecata săĭ întoarcem banii să ne de casa, iam făcut acest al doile zapis dup cel dintăi ca săş ţie casa cu pace să nu mai aibă nice o gălčav despre noi, iar carei ar mai scorni vro gâlčav de acmu înnainte pentru pricina acei casă, să fie de mare ruşine şi de certare ori la cari ğudecată sar tâmpla şi acest zapis lam făcut denainte dumilorsale a socrului Vasilie blanar, şi a soacrei meli Marii, Botedzatii, şi altor mahalagii, carii sor iscăli mai ğos şi noi de credinţa am pus degetele.

u. Ias lt. 7243 av. 12

× Ion Blanar, × Ilinca, × Ştefan сиъ Ilincăi × Vasilie Botedzatuĭ
Maria Botedzat, Iordachi Canta vornic denainte noastră sau aşezat
Erei Ion Coşciug martur ot sfeti Ilie.

XV. *Fără dată (c. 7243).* Adec eu Ion Blănariul ginerile Botedzatei dipreun cu soţul mieu Ilinca şi cu copii mei înpreună făcutam adevărat zapis la mâna dumsale Alexadrii precum să s ştie că iam vândut o cas driaptă moşie a me lângă Căntoe cu loc cu tot di nime siliţi nič asupriţi ci de a nostră bun voe iam vânduto dreptu şesprec lei noi ca săi fie poman fečorilor dumilorsale şi nepoţilor dumilorsali în veci şi la ačestu zapis sau tâmplat mulţi omeni buni carii mai ğos sau iscălit.

× Eu Ion ginerile Botezatii miam pus degetul ca să s criază (şters: *ca s fie de credinţa*)

× Şi cu Ilinca soţul dumsali × Şi cu Vasile blanar socrul mieu pintru credinţă şau pus degetul. × Şi eu soţul lui Vasilie Blănarul miam pus degetul.

Eu preutul Ion Cosčug. ot sfeti Ilie mam tâmplat. Eu Chiriiac croitor frate Alixandrii. Eu Gligoraş Grama tij mam tâmplat.

„Şi eu Panaite am scris acestu zapis cu dzisa lor.

XVI. *7246 April 18 (1738) Iaşi.* Antonii din mila lui Dumnezeu arhiepiscop şi mitropolit Sucevei şi a toată Moldavia. Precum au venit înainte smerenii noastre Alexandra, fata lui *Mihăilă Crav,* depreună şi cu preotul Nichita, şi sau părât faţă pentru *o casă čau fostu a preotului Nichita, pe uliţa Hagioae* şi tâmplândusă diau vânduto preotul Nichita ačasta casă a sa întâiu lui Ioan blanar şi fimeii sale Elinca, şi Ioan blănar au vânduto aceştii femei Alexandrii, şi featii ei Safta, şi după čau vândutъ Ioan blănar casa Alexandrii, au oblicit şi preotul Nichita şi nemic nau răspunsu până acmu čau trecut ani 7 de când au cumpărat Alexandra, deci acmu vrând popa să întoarcă banii Alexandrii şi săş ia casa am socotit smerenia noastră că nu iaste cu dreptate de vreme că el întâii au vânduto lui Ioan blanar, şi de la Ioan au cumpărato Alexandra, şi când au cumpărato au ştiut şi popa, şi atuncea nemic nau zis Alexandrei săş ţiѧ casa după cum au cumpărato, şi mai multъ să nu o supere, deci dândъ pre popa rămas de la ǵudecata Mitropoliei noastre, am dat şi ačastă carte de întăritură la mâna Alexandrei şi a фѣтєли sali Saftei ca să aibă aş'ţine casa ca o driaptă ocină a lor iar popa Nichita să naibă triabă şi ori la ce ǵudecată ar mai eşi să nu s ţie în samă. aşia am socotit că iaste dreptъ şi pentru mai bună îndreptarѣ şi întărirѣ am iscălit cu mâna noastră.

u. Ias lt. 7246 ap. 17

Antonii Mitropolit Sučavschii

XVII. *7251 Mai 22 (1743) Iaşi.* Adecă eu Ali(x)andra şi cu fiicămea Safta ş cu fiiul (*şters* nepotul) mieu Costantin şi cu gineremieu Toader făcutam acest adevărat zapis al nostru de nime siliţi nici asupriţi, ce de a noastră bună voi la mâna Sfinţii sale preotului Toader *ot Vovedenie ot scoala gspd.* precum să s ştiѧ că iam vândut sfinţii sali, o cas cu loc cu tot drept şesăzăci de lei *bani noi,* care şi noaw nei cumpărătur cu zapis vechi, *care cas este la uliţa Hagioae între casa Cântioae* şi între Postolachii peaveţ şi din vale de zăplazii Sturzii şi iam făcutu aceastu zapis precum să aibă aş stăpâni a lui driaptă ocină şi moşie, neclătit şi nerăşuit însuş cu copii, nepoţii, strănepoţii: iar cine sar scula din niamul mieu să fie neertat şi nepricopsit de domnul Dumnezău, şi de maica Preacista şi când sau scris acest zapis sau întâmplat mulţi preoţi care mai ğos sau şi iscălit ca să s criaz.

lt. 7251 Mai 22

× Eu Alisandra am vândut cu voe me; şi eu Safta fiica Alicsandri ×

× şi eu Costantin nepot Alisandri × şi eu Toader zet Alisandrei

„şi eu preutul Anton mam tâmplat *ot Rodejstvo Bgrdţi.* Şi eu preutul Grigore Diţ mam tâmplat ot Vovedenii.

„şi eu preotul Toader am scris zapisu cu zisa lor ѡт прѣподоамна парасквка.

XVIII. *7261 Fevruarie 1 (1753) Iaşi.* Adecă ѧu preutul Toader făcutam zapisul miѧu la mâna dmisali jupânului *Ştefan Bosie camaraş* precum să s ştii că am vândut dmisali o cas cu loc cu tot drept treizăci şi cinci lei bani noi. care cas şi mie îmi iaste cumpărătură cu zapisă vechi, care iaste la uliţa Hagiwaiѧ între casa Cantioai şi între casa lui Postolachi peaveţul şi iam dat acest adevărat zapis al miѧu, să aibă dum. aş stăpâni driaptă ocină şi moşie neclătita şi neruşăită în veci, iar cine sar scula din niamul mѧu, cu niscavna zapisă să fie blestemat de dnul Dumnedzău şi de maica precista, şi de toţi sfinţii, şi pentru credinţa am şi iscălit.

let. 7261 Fev. 1

„şi pentru credinţa mam iscălit, eu preutul Toader.

D) Acta Caselor Iftodi sin Toader din ograda spitalului Central.

XIX. *7266 Iuli 20 (1758) Iaşi.* Adec eu Ion Nart şi cu soţul meu Aniţa, şi cu preutul Vasile fečorul lui Ion Nart şi cu soţul meu Ilinca făcutam adevărat zapisul nostru la mâna dum. ğupânului Vasilachi Cozmi biv vel căpit. şi a dumisale ğupânesei Despii şi cuconilor dmilorsale, precum să să şti ci de nimi siliţi nič asupriţ, ce de a noastră bun voi am vândut a noastră draptă ocină şi moşie *casăle ce avem în târgu în Iaş pe uliţa Hagioaii, cari cas şi cu locul lor esti pân în locul mânăstirii lui sveati Spiridon din sus şi de la dial pân în locul Sturzei, şi din ğos pân în locul Pevitelui şi de la vali pân în uliţa Hagioai,* cari şi noă acestu loc ne este *copărat* de la Apostol Peviţul ce lau cumpărat Ştefan *sn* Sandul Bosie şi eu am făcut schimbu cu dumnalui iam dat eu casăle mele cele vek unde sânt casăle dum. şi dum. mau dat loc acesta ce arăt mai sus şi am dat şi zapisul cel de cumpărătură de la Apostol Peviţul şi de acum înainte săi fie draptă ocină şi cu moşie în več dmilor sale şi cuconilor dumilorsale şi nepoţilor dumilorsale şi aceste cas cu tot cu loc lam vândut drept trii sute şi cinzăci lei noi şi nau dat dum. noî toţ bani şi pentru mai mare credinţa niam iscălit mai gos.

let 7266 Iulie 20

× Eu Nart şi cu soţul meu Aniţa
× şi Eu preutul Vasile şi cu soţul meu Ilinca

XX. *7267 Iunie 15 (1759) Iaş.* Adecă eu Apostol Peviţul inprkună cu fii anume Ion şi Simion *ot uliţa Hagioi* făcutam adevărat zapisul nostru la mâna lui Iftodii Tărdzian, prkcum să s ştii că avân(d) eu o *casă cu locul ei la uliţa Hagioi* am vânduto dumisali dk nimi siliţi nici asupriţi ce de a nostră bună voi săi fie dmisale draptă ocină şi moşie, şi dumisale şi copiilor şi locul este intrk Ion Nart şi între Ursul Nart şi pănă *uliţa Hagioi* şi di la dal în fundu până în locul Cantii сн dispre dugana lui Mihalachi fičorului meu până în picătura streaşinii şi din dosul dughenii până în petră undii locul însămnat şi în curmedzişu până în gardul a lui Ion Nartii şi până a lui Ursului Nartie, şi lam vândut cu toc(ma)lă dreaptă 70 lei şi banii am luat deplin şi de sar mai scula ciniva din nemul meu să nu fii volnicu nici să aibă trabă cu dumnalui săşi întreabi cu mine pentru că noi am vândut casă cu locul ei şi la ačestu zapisul de cumpărătură au fost şi alţi omini bunii şi mahalagiu cari mai ğos sau iscălit, şi pentru crkdinţă am pus degetili ca să s cradză.

It. 7267 Iunie 15

× Eu Apostol peviţul am vândut cu voe me
× Eu fičorul lui Apostol Peviţ am vândut cu voe me.
× Şi eu Simion tij fičorul meu am vândut cu voe me.

Eu Ion Nart mam întâmplat martur; Eu Toader Cante dărăban mam tâmplat martur. Eu Toader stolnicu la capitan dé darabani mam tâmplat martur

„şi eu Ursul am scris zapisul cu zisa lui Ápostol şi fiilor lui şi mam tâmplat la ačastă tocmală marturu.

XXI. *7268 August 3 (1760) Iaşi.* Adecă eu Iftodi sin Toader împreună cu soţul meu Aniţa adiverescu cu ačâstă zapis al meu, cum eu din bună voe me, mam socotit pentru a sufletului mântuire şi din cât mi au fost putinţa am dat şi am dăruit sfintei m(ă)n(ă)stiri a sfântului Ierarh Spiridon o bucată de loc din locul ce lam fost cumpărat eu dila Apostol peveţul ca să mă pomenească la jirtvănic care loc este între casa lui Ion Nart şi între casa lui Ursachi Bichiul capitan *pe uliţa Hagioaei* şi pentru cât

loc miau fost mai rămas din cel ce am dat danii sfinţii mnstiri din bună voe me mam primit de miau întorsu dumnealor *ctitorii* banii câţi sau făcut înpreună şi cheltueli şi dobânda care sau făcut piste tot 43 *pol* lei şi miau dat banii deplin aceşti arătaţi deč de acu înainte să fie tot locul acesta driaptă ocină şi moşie a sfintei mânăstiri în več şi nimene dintrai mei ori ce neam mai de aproapi ar fi să nu să amestice la locul acesta că este drept al meu cumpărat pe bani din osteneala me şi eu cu toată voe mea am vrut să rămâe a mânăstirii, şi la ačastă de bună voe me danii sau tâmplat mulţi oameni buni şi boeri carii mai jos să vor iscăli şi am dat şi scrisorile ce am fost mai avut pe loc şi pentru mai mare credinţa miam pus numile şi degetul.

let 7268 August 3

╳ Eu Iftodi sau Toader am dat
╳ Eu Aniţa fimee lui Iftodii.
Eu preutul Anton mam tâmplat
Ion preot mam tâmplat
Ştefanъ preutul
în dos regeste: scrisorile locului lui Iftodi ţiganu danie şi cumpărătură.

E) Acta locului dăruit de Despa călugăriţa

XXII. *7263 Mai 11 (1755) Iaşi.* Din luminată porunca pre înălţatului domnului nostru Ion Matei Ghica Voevod, *nau* orânduitu dum. Iordachi Catacozono vel logft ca s mergem *la o cas cu locul ei ce este pe uliţa Muntenimei din ǧos de mănăstire sfeti Spiridon şi de unde vine uličora din uliţa Hagioe şi merge la dial la târgul Boilor şi în colţul uliţelor de la vale* şi mergându acolo am strânsu omeni mahalagii şi bătrâni auume pe Ilie siiman hatmănescu şi Ion tij siiman şi Lupul şetrarul şi Angheluşa Căntăzoe femee bătrână şi Sanda iar bătrână şi pe alţii megieşi cum ştiu cau îmblat aceste locuri a lui Necului şătrărel sin Marii Măndzăroae şi după mărturie lor am făcut stânjin de 8 palme şi începându întâiu a măsura de la vale în frunte locului din uličoră şi din locul lui Toader Cantii la dal şi pân în răspintinile uliţilor şi sau aflatu noî stănjini şi ǧumătate pănă în colţul di la dial a ogrădzii şi din ungul acela în sus şi pe de la vale de uliţă pănă unde sau pus o piatră hotar sau aflat iar noî stânjini şi jumătate şi de acolo la vale pe din dosul casii lui Neculai după cum au mărturisit aceşti oameni mai sus numiţi că au apucat grădinuţ din dosul acei cas un stânjin şi jumătate din părete în sus ce şi noi am măsurat aşa un stânjin şi jumătate şi din hotarul ce sau pus de la dal în uliţ şi pănă în cela de la vali şi pe din dos sau aflat dzăce stânjěni şi o palmă şi sau pus piatră hotar în colţul de la vali şi de acolo drept în jos alături cu locul lui Toadir Cantii şi pân iar de unde sau început a s măsura şi sau aflatu unsprăzăce stânjini şi jumătate, şi aceste semne sau pus şi sau hotărât acestu locu cu doî pietre hotar dup cum sau hotărât am făcut şi noi ačastă mărturie la mâna lui Neculai sin Mariuţii Mândzăroae şătrăroe, iscălit de noi şi de câţi sau tâmplat la ačastă hotărăre şi pentru credinţa am pus şi peceti porţii gspd.

palma cu care sau făcut stânjănul=0.22 cm.

lt. 7263 Mai 11

Ion Meleghi vornic de poartă
şi eu Neculai vătav de şătrărei
mam tâmplat şi sânt martur

Tănas Meleghe vornic de porьtă l. p.
porţii п. ч. лпрц 1718

Eu preutul Pinteliei mam tămplat

Eu diaconul Aftănasii mam tumplat

× Eu Ilie siiman martur × Eu Lupul şatrarul martur. şi eu Ile Căntaz
×˜şi eu Ghiorghe calaraş mahalagiu mam tămplat.
× Eu Toder Blănarul mahalagiu tij mam tâmplat Eu Toader Canti mahalagiu.

XXIII. *7265 April 8 (1757) Iaş.* Adică noi anume Catrina înpreun cu soru me Safta fetele lui Mihai Ungurul făcutam zapisulъ nostru la mân dumisale Marii Căzanes precum să s ştie că de nime silite neci asuprite ce de a nostră bună voi amъ vândut a nostră driapt ocin şi moşii o cas car şi nowâ nei de la părintele nostru Mihai Ungurul şi maică noastră Aniţa, *însă casa este pe uliţa Hagioi lângă sfeti Spiridon din sus piste drumъ* de casa lui Ion čobotar şi dinainti cas lui Ion Căruntul cantaragiu şi тоҟъmala *nau* fostu drepţi ban zece lei bani noi însă cu locul ei cât sar alegi şi iam dat dumisali şi fiilor dumisale şi nepoţilor şi strănepoţilor şi a tot niamul de a dumisali iar carili dintre noi se vor scula or din namulъ nostru să nu hie volnici a răscumpăra căci am întrebat din namurile nostre şi ne aflândusă nime am vândut dumisale cari mai sus este numit şi la ačast vânzari sau întâmplat omini buni mahalagii cari mai ǧos şau pus degetele.

It. 7265 apr. 8

× Eu Safta cu voe me × Eu Catrina sor Saftei × Eu Mâţa cu voe me.
× Eu Ilie × Eu Varnav martur × Eu Ilana cu voe me
× Eu Gavril Cazan martur, × Eu Paraschiva soţ lui Ion čobotar.
„Eu Gheorghe am scris zapis cu zisa lor

XXIV. *7266 Mai 5 (1758) Iaşi.* Adecă eu Nicolaiu Croitor fečor Mânzăroae, înpreunъ cu soţul mieu Aniţa şi cu fii noştri făcutam adevărat şi încredinţat zapis a[l] nostru de nime silit nici asuprit ce de a noastră bună voe am vândutъ o casă a noastră *dumisale giupânesii Despii a răposat a dumisale vătavului Alexandrul*, care casă şi noă ne este de la maicăme Mânzăroe, care dumneei măicăme au lăsat cu limbă de moarte cini a[ş] grijia din fečor acela să ia casa, şi eu am gri(ji)t cu toate cele ce să cuvin mortului şi sărindar, şi rămâind la mâna noastră, am vânduto dumisale mai sus numite арѣнтъ treizăci şi şase lei, şi iam dat şi scrisorile care am avut de apărare casăi, adică carti de ǧudecată la mâna dumisali ca săi fiia dumisale dreaptă ocină şi moşiia dmsale şi fiilor dumsale şi nepoč în več neruşietъ şi cari este lângă Toader Canta şi casa cu locul ei care loc este hotărat cu vornici de poartă gspd. şi cu mahalagii de prin imprejur adecă a măhălălii Muntenimii şi a măhălălii mănăstirii sfântului Spiridon şi nime din niamul nostru să naibă a întoarce casa fără voe dumisale că noi am luat plată deplin şi cându sau făcutъ ačastă vânzare sau tâmplat oameni buni adecă preoţ şi mahalagii carii mai jos sau pus anume şi pentru credinţa miam pus şi degetile ca să s ştiѧ.

It. 7266 Mai 5 zile

× Eu Nicolae am pus degetul şam vândut cu voe me
× şi eu Aniţa soţ dumsale iarăş cu voe me şam pus şi degetul.
Eu preot Mavtei ma(m) iscălit.
Eu preot Zanfir ma(m) iscălit
Eu preutul Anton ot sfeti Spiridon mam iscălit
„şi eu preotul Stefan ot Vovedenie am scris zapisul cu zisa dumsali Nicolai Croitor sin Mânzăroae.

XXV. *7266 Iuli 8 (1758) Iaşi.* Facem ştiri cu această carte de giudecat că din luminat poronca mării sale pre înălţat domnului nostru Scarlat Ghica Vvod, sau giudecat de faţă înnaintă noastră Neculai şătrărelul ficor Mănzăroaia *din Iaşi*, cu Acsăniia Căzănias iarăş din Iaş jăluind Acsăniia Căzănias că au avut un loc *de cas aič în Iaş în mahalaoa Hagioaia*, carѣ loc nefiindui trebuitoriu au lăsat pe un ţigan de şau făcut o căsşoară ca să s odihniască de poman şi au şăzut ţăganul cătăva vremi şi au vândut casa în trii lei unor fămei precupeţi şi tâmplândus de au murit precupeţăle şi rămâind casa la un nepot al lor au vânduto unui Toader ţăgan şi acel Toader ţâgan au vânduto Mânzăroaie mumii acestui Neculai şătrărel, care iau vândut numai locul casăi, iar acmu Neculai şătrărelul îi stăpâneşte şi locul zăcândă că casa este cumpărătură cu loc cu tot cerşând dreptate, Neculaiu şătrărelul fiind faţ lam întrebat cu ce stăpâneşte el şi locul casăi de vreme că părinţii lui au cumpărat numai lemnul casăi, el alt răspunderea nau avut fără cât niau arătat o carte de giudecat ciau mai avut cu Acsăniia Căzănias la velet *7263 Oct. 12* înnainte dum Iordachi Cantacozonu logft şi înnaintea mea în carea carte scriѧ cum că i sau cerşut Acsănii dovad să aducă oameni marturi cum că Mânzăroaia cându au cumpărat au cumpărat numai locul casăi iar nu şi cu locul şi nič o dovad nam avut şi fiind stăpânirea acei cas de Mânzăroaie *de 37 ani* şi la toate vânzările casăi, ce sau făcut de au îmblat din mână în mână Căzănias au fost tot faţ fiind treitoarѣ acolo şi nimic nau rămas prăvind cu ochii cum sau vândut casa din mână în mână, sau dat rămas din toat giudecat cum să nu aibă a să mai acolisă de loc iar Neculaiu săşi stăpâniască casa cu loc cu tot, şi după ačasta am întrebat pe Căzănias ce dovad mai arѣ să mai arătea înpotriva acestii carţă de giudecat, ia alt dovad nau arătat fără cât tot ˛zăsălii de mai sus arătatѣ, deč stând a lua sama şi voind ca să găsim un chip ca acela ca doar vom putea afla adevărul am aruncat pricina asupra lui Neculaiu şătrărelul, ca˝să râdice el cu sufletul lui cum că în via˛a părinţălor lui nau auzăt din părinţă au dintralţăi cum—cum (sic) că casa nu este cumpărat cu loc cu tot, au să este vreo pricină asupra locului, şi el la ačasta au răspunsu cum că după giudecata ciau avut mai înnainte iau făcut Cazănias şi carte de blăstăm, care carte este şi acmu *si* au primito la care nič Căzănias nau tăgăduit, deč la aciast după dreptate aşa am giudecat că de vreme că Căzănias nič o dovadă la zăsăle ei nu arată şi carte de blăstăm iau făcut şi Neculaiu au primito am hotărât Neculaiu săş stăpâniască casa cu loc cu tot, cu pač ca driaptă ocină moşiia sa iar pe Axănila Căzănias am dato rămas din toată giudecat că rău şi făr de cale să acolisăşte ačastă înştiinţam.

let. 7266 Iuli 8

Iwan Bogdan vel logofăt
† Συνκδον Ιωαννικιος

XXVI *7269 Mai 1 (1761) Iaşi.* Adic eu Despa călugăriţa înpreună cu fii mei făcutam adevărat scrisore me la mâna dumilorsale *epitropilor dela sfeti Spiridon* precum să să ştie că am dat locul casii danii sfântului Spiridon iară pi cas şi alti cheltuѧli ce am cheltuit pi lângi casi meu întorsѫ dumnalor epitropii înapoi banii şi miam luat banii deplin 46 lei, iară locul a rămas danii pentru sufletile celor răpăosaţi şi şi pentru sufletul meu, să fii pomană în veci şi la ačastă danii sau întâmplat mulţi oamen bun şi am dat cu voe me de nime silit nič asupriţi ˝ci de a me ˛bună voe şi cu a fiilor mei.

vleat 7269 Mai 9

Eu Despa monahii am dat
Eu Ilie barъbatu Despii mam tâm(plat)—X Eu Iordachi mazil mam tâmplat.
Şi eu preot Mafteiu mam iscălit.
„Eu preut Anton ot sfeti Spiridon am scris cu zisa dumilorsale.

F) **Acta caselor lui Andrii Bănescu iconom din dosul spitalului central**

XXVII. *7266 (1758) Iaşi* Din luminata poroncă pre înălţatului domnului nostru Măria sa Ion Scarlat Ghica Voevod niau orânduit pe noi dmlui Ion Bogdan vel logofăt ca să mergem şi să hotărâm *un loc de casă* a dsale Scărlătachi Costache vel ban care loc *iaste aice în Iaşi din dial de mănăstire lui sfeti Spiridon, şi alăturea cu uliţa ce vine de la dial de la Muntenime* şi cari loc iaste dumsale cumpărătură de la Costandin Canano şi de la fratesău Ioniţă Canano, şi cu altu loc ce au mai cumpărat dum. de la Ioniţă Ciubotarul siman, carele iaste alăturea pi din ǧos din colţul de la vale şi cu altu loc čau mai cumpărat dum. de la Gavril Cazan ce iaste din dial de locul cel de la Ioniţ Ciubotar siman care aceaste trei locuri fiind cumpărate de dmlui vel ban Scarlatachi după cum scriu zapisele de cumpărătură şi fiind tot alăturea la un loc au cerşut dm. banul ca să i să hotărască tot la un loc. Deč noi pe luminată poronca mării sale lui Vod. am mersu la aceste locuri şi am strânsu pe toţi răzăşii şi pe alţi mahalagii carii sau tâmplat anume Sfinţiia sa părintele Iosaf egumenul ot sfeti Spiridon şi dmlui Vasilachi Coţman biv vel căpitan şi dmlui Enachi Budzilă logft ot visterie şi dmlui Ştefan Buhuş şi Antonie căpitan şi alţi boeri şi preuţi şi neguţitori cari să vor iscăli mai ǧos deč făcând noi stănjini de optu palmi am măsurat tot locul începând întâi din colţul locului cel de la Canano din sus din margine uliţii ce vine de la deal despre Muntenime unde am pus o piatră hotar în colţul locului din sus şi de la vale, şi dintračastă piatră am măsurat faţa locului în ǧos înspre răsărit alăture cu uliţa ce vine despre sfeti Teodor (Θεωδορ) şi până în locul cel cumpărat de măria sa Costandin Vodă Mavrocorordat şi marginia locului cel cumpărat de la Ion Cibotariul siman, şi sau aflat treidzăci şi unul stânjini şi patru palme faţa locului pi din vale, şi acolea am pus altă piatră hotar, şi de acolea am măsurat drept la dial marginea locului despre răsărit alăturea cu locul cel domnescu şi până în colţul locului de la dial şi despre răsărit şi sau aflat treidzeci şi unul de stânjini, şi acolo iarăş am pus o piatră hotar în colţul locului de la dial şi despre răsărit şi de acolo am măsurat capul locului pi din dial şi până în locul casăi lui Neculai bucătariul ce iaste în colţul locului acestuia de la dial şi sau aflat şaptespreci stânjini şi şase palme şi acolo am pus iaită piatră hotar în colţul de la dial, şi de acolo am măsurat drept la vale alăturea cu locul lui Neculaiu bucătariul şi sau aflat dzeace stânjini şi doî palme şi acolo am pus altă piatră hotar încunjurând locul lui Neculai bucătariul, şi de acolo am măsurat drept în sus curmedzis şi până *în uliţa ce vine de la dial dispre Muntenime,* şi sau aflat şepte stânjini şi şease palme şi acolo am pus altă piatră hotar drept în marginia uliţii şi de acolea am măsurat drept alăture cu uliţa la vale marginia locului pi din sus, şi până în piatra čam pus întâi în colţul din sus şi din vale şi sau aflat treidzăci di stânjini, şi aşia sau încheiat tot locul dum. banului Scărlătache din câte treale cumpărăturile ce sau numit mai sus pentru ačasta am făcut şi de la noi ačastă marturie hotarnică la cinstita măna dum. Scărlătache Costache vel ban ca săş facă dmn. şi întărituri domneşti şi pentru credinţa am pus şi peceatia porţii domneşti şi niam şi iscălit.

It. 7266

Ştefan Popăscul vornic de poartă hotarnic.
Chiriiac Poroschi biv vel căpitan mam tâmplat
× Eu Gavril Căzan copil din cas martur
Eu preutul Ion mam întâmplat
Eu preutul Anton mam întâmplat

pecetea п ч / а п р ц / 1718

XXVIII. *1784 Mart 5 Ian.* Eu Iliana spătăroai Catargioai fiica răposatului Scărlătachi Costachi biv vel bann, adiverescu cu acăstă scrisoare a mea la mâna dms. Toader Vărgolič biv baş bulucbaş din curte şi a soţului său Ilenii, precum să s ştie că iam dat un *loc de casă čau fost părinţăscu* şi lam avut eu cumpărătur de la fraţi mei Ghiorghe Costache şi Matei Costache, Scărlătache Costache, după cum adiveriază zapisul de cumpărătură, *care loc este de la dial de mănăstire svântului Spiridon*, după cum pre largu îl arată hotarnica ce este, care loc preţăluindui dreptu 800 lei adecă optu sute lei lam dat schimbu lui Toader şi Ileani, dândus şi un suflet de ţiganu pentru alte *doî locuri de casă a lor ce au aice în târgul Eşii la mahalaoa Muntenimea de mijloc, lângă uliţa Hagioai, şi lângă mănăstire sfântului Spiridon, la colţul zidului dispre răsărit* şi să hotărăşte şi cu locul casălor noastre care locuri de cas sînt tot întrun hotar, iar pentru cheresteoa ilpit şi alt lucru a doî părechi de cas ce sînt făcute pe aceaste doî locuri iam dat bani gata 800 lei adică optusute lei, şi după acasta schimbătură de loc şi vânzare de cas ce miau vândut iam dat şi eu loc de mai sus pomenit, dândui şi hotarnica şi alte zapise vechi čam avut şi toţ banii şi după acăstă schimbătură de locuri sau dat şi acestu încredinţat zapis al mieu ca de acum înnainte să aibă a stăpâni loc de mai sus pomenit, cu bună pace şi să aibă aş face şi întărituri domneşti, şi pentru mai adevărată credinţa niam iscălit şi noi iscălindusă şi alţi boeri marturi car sau întâmplat.

+ αψπδ Mart ε

Costin Catargiul spatar martur
Mitre biv vornic martur
Dumitru Popa martur
Ileana Catargi spătăroaia
„Acestu zapis lam scris cu zisa dumsale Cucoana Ilenii spătăroai
Ştefan Heimeziu vtori vist. martur

XXIX. *1784 Mart 23 Iaşi.* Facem ştire cu acăstă mărturie hotarnică a noastră că din poronca dumisali Gheorghe Sturza vel logofăt, fiindu orăduit ca să mergu la mahalaoa Muntenime de mijloc la un loc de casă a dmisale spătăroaei Ilenii Catargioaei fiica rapoasatului Scarlatachi Costachi banul, *care locu este de la deal de mănăstirea sfântului Spiridon* şi să hotărăşte acest locu de la deal despre miazănoapte cu locul casălor dumisale vornicesei Catrini Rusetoi, iar de la vale *despre amiazăzi să hotărăşte cu uliţa ce vine de la sfântul Teodor pe lângă zidul mănăstirii sf. Spiridon* cei despre răsărit să hotărăşte cu un loc al mării sale beizade Dimitrachi Mavrocordat, iar despre apus să hotărăşte cu *uliţa ce vine de la deal din Muntenime*, care acest loc este de cumpărătură dumisale răpoosatului Scarlatachi Costachi banu; însă un loc au fost cumpărat dmnalui de la Costachi Canano şi de la frateli dmsali Ioniţă Canano, şi un locu lau cumpăratu de la Ioniţă Ciubotariul siiman şi un loc au cumpărat de la un Gavril Căzan, cari aceste trei locuri fiind tot alăturea unul lângă altul sau hotărât tot la un locu, făcândule tot un locu, după cum pre largu arată hotarnica lui Ştefan Popăscul vornic de poartă din *ani 7266*. Şi apoi după vreme lau cumpărat acest loc dumneaei spătăreasa Ilean Catargioai şi cu fraţii dumisale Gheorghie Costachi, Matei Costachi, Scarlatachi Costache şi fiindcă pietrele hotară ce sau fost pus atuncea la hotărâtul acestui locu de mai sus numitu vornic de poartă au lipsit de pela locurile ce le arată hotarnica, au cerut dumneei Spătăroae ca de iznoav să să hotărască acest locu, ca să nu să impresoare despre megiaşi, şi poruncindumi dmlui vel logofăt ca să mergu la stare acestui locu, şi după hotarnica arătată mai sus să

cercetez locul acesta măsurândul şi în stânjăni şi aflându-se întocma după hotarnică şi fiind trebuinţă a să pune şi pietre pe la locurile ce ar fi lipsit să le pui hotărândul de giur împrejur despre alte locuri ce sânt împregiur. După poroncă mergând la stare locului pe alţi den megieşi nam avut pe cine strânge, fiindcă acolea împregiurul acestui loc acum nu şăd alţii fără numai nişte ţigani şi fiindcă în hotarnica cea veche nu arată *stânjăn domnesc sau prost* numai arată stânjenu de opt palme; întâi am făcat stânjinu de optu palme domneşti, cu care măsurând nau eşit tocma, după hotarnică, apoi am *făcut stânjinu prostu de optu palme de om* de mijloc şi măsurând cu acest stânjen au eşit tocma după hotarnica însemnată; începând întâi a măsura parti locului despre amiazi din colţul locului din sus şi alăture cu uliţa ce vine despre sfeti Teodor, pe lângă zidul mănăstirii sfântului Spiridon şi pân în locul mării sale beizadea Dumitrachi Mavrocordat sau aflat treizăci şi unul de stânjeni şi patru palme, după cum scrie în hotarnica veche şi măsurând şi parte locului despre răsărit din marginea uliţii ce sau arătat mai sus, ce merge pe lângă zidul mânăstirii şi drept la deal alăture cu loc mării sale Beizade

palma cu care sau făcut stânjănul

şi spre miază noapte pân în colţul locului despre răsărit şi despre miazănoapte sau aflat 31 de stângeni, după cum scrie la hotarnică, şi din colţul acesta măsurând drept spre apus partea locului de la dial şi despre miazănoapte, alăture cu locu dmsale vornicesei Rusetoai pe de la vale şi pân în marginea *uliţii ce vine din Muntenime* şi până în colţul locului, de la vale şi până în margine uliţei ce merge pe lângă zidul sau aflat 41 de stânjeni şi 3 palme, cu un loc de la Neculai bucătar ce lau cumpărat mai la urmă după hotărâtură şi lau lipit tot la acestu locu, apoi fiindcă pietrele hotară ce sau fost pus de orânduitul vornic de poartă, când au hotărât acel loc au fost lipsit toate, acum din poronca dumisale vel logofăt am pus alti pietre, însă 2 piatre chiotoare hotară am pus în colţul locului din sus în răspântiile uliţilor, despre apus, unde dă uliţa ce vine din Muntenime, în uliţa ce vine dispre sfeti Teodor pe lângă zidul mânăstirii, şi 2 pietre chiotoare hotară am pus în colţul locului despre răsărit şi iar în marginea uliţii ce vine lângă zid mânăstirii, largă uliţa ačasta, de 6 stânjăni domneşti, iar 2 pietre chiotoare hotară am pus iar în colţul locului de la dial şi în marginea uliţii ce vine de la dial din Muntenime lăsând uliţa ačasta de 4 stânjini domneşti, care aceste 2 chiotori ce am pus în colţurile locului de la dial desparte locul acesta al dumisale Spătăresii Ilenii, de locu dumisale vornicesei Catrinei Rusetoae şi aşa cu aceste măsuri şi pietre hotară ce să arată mai sus întračastă hotarnică sau închiet tot locul acesta şi am făcut şi cu ačastă mărturie hotarnică întru care puind peceta porţii gspod. am iscălit.

Costandin Stăncescul vornic de poartă

1784 Mart 23

печете порцін господь 1782

XXX. *1786 Mai 22 Iaşi.* Adică eu Toader Vârgolici biv baş bulucbaş de curtea gospod. înpreună cu soţu mieu Iliana fiica răpăosatului Ioniţ Iancu biv ispravnic za aproz cari mai ǧos niam iscălit, datam acest al nostru adevărat zapis la mâna dmsale logofăt Enachi Păun precum să s ştie că având noi nişte *casi aice în Eş în măhălaoa Muntenimii de mijloc* din dial de zidu mânăstirii svântului Spiridon la colţu de amiazănoapti cari case liam făcut noi cu cheltuiala noastră pe locu ce lam luat schimbu de la dumneai Cucoana Iliana Catargioaei spătăreasa pentru casile de zăstre părinţăşti ce am dat în colţul zidului svântului Spiridon despre amiazăzi de la vale cum arată scrisorili acesti casi care nefiinduni noao trebuitoari şi scoţinduli vânzătoari ca să cum-

părăm alti cas după ce sar afla câţiva muşterei ca să le e cu preţu ce li va da mâna sau aflat acmu dum. logofăt Enachi şi având şi dmlui alti casi mai mici cu locu lor în mahalaoa Fânării de ğos lângă sveti Ioan Zlatoust făcuti de dumlui cu banii de zăstre dumsale prin tocmală niam invoit adică dândumi dumlui logofăt Enachi aceali casi cu locu lor după zapisile ce are schimbu, miau mai datu şi noaă sute lei bani gata, şun postav cari cas luînduli noi la stăpânire cum şi banii luîndui peşin în mănăle noastre noi încă iam dat dumsali zapis acesta împreună cu toati scrisorile ce am avut noi pe acest loc... cu cari de astăzi înainte să aibă dmlui a stăpâni casile aceste cu locul lor după hotarnica ce iam dat din let... [1784] iscălit de Costachi Stăncescu vornic de poartă atât dmlui cât şi ğupâniasa dumisale şi fii şi strănepoţi, dmsale în veci pe cari săş facă dmnalui şi întărituri domneşti căci noi niam mulţămit cu schimbu casilor şi preţ banilor ce niau dat dum. căč niam câştigat şi cas pentru odihna noastră şi am luat şi bani de niam ağutorat la datoriile ce am fost însărcinaţ acmu în vreme ce eu Iliana mam bolnăvit de greli patimi precum este ştiut şi să nu fiu volnic nici odată a arăta pricinuire şi cerire acestui loc şi cas cu cuvânt căci esti cumpărat cu bani cu zăstre mea, căč osăbit eu singură de a mea bună voi am priimit schimbu şi aşăzare ačasta, dar zăstre mea mi sau implinit de cătră soţu mea cu alti ğuvaeruri statornice ce miam luat din banii vânzării locului de zăstre şi spre aciasta fiindu şi cu a frăţinimio voi după cartea ce niau scris de la Ţarigrad şi cu a tuturor rudilor niam iscălit puindu şi pecetea înainte marturilor ce sau întâmplat.

1786 Mai 22

Toader Vârgolici baş bulucbaş am vândut şe am schimbat cu voe me şe a soţu meu (pecetea ДД | Br. 1777).

Eu Iliana soţ dum. am schimbat şam vândut cu voe mea şi neştiind carti am pus pecete ca să s creadă.

Iordachi Bănescu martur.

Ursul Agapi şetrar am fost faţă şi martur.

ὁ τȣ̃ μπάρνοβι ανθιμος μαρτις

„nefiindumi mii trebuitoară aceste cas am iscălit şi despre mine să naibă Toader başbulucbaş nici o supărare nici cel ce au cumpărat pe cas.

Andrei vornicul biv vtori paharnic.

eu Iordachi Iancu am scris cu zisa dumilorsale.

XXXI. *1786 Mai 30.* Adiverez cu scrisoar(e) me la mâna dumisale logofătului, Enak Păun şe a soţului dmisale, că făcând noi schimbu cu nişte cas emu dat numai zapis de vânzare şi dow hotarnič şi un zapis de schimbu ce am făcut cu dmneei spătăroae Catargioi iar zapisăle cele veki pi acestu loc fiindu neluat până acum de la dmneei spătăroi mam apucat ca păn în trii luni să i le dau şi eu săm eu ačast scrisoari înnapoi şi am iscălit.

Toader Vârgolici baş bulucbaş 1786 Mai 30

XXXII. *1796 April 3.* Adeverez la mâna lui Toader baş bulucbaşa că pentru schimbul locurilor ce am avut cu maicăme câte scrisori vechi sor găsă la mini pe locul acesta dupe sfeti Spiridon să fie a dumisale ori şi când sor ivi la mini fiindcă acum nu liam găsit, iar locul săl stăpâniască după puterea schimbului acesta.

96. Ap. 3

Iordachi Catargi comis.

XXXIII. *1806 Iuni 12 Iaşi.* De la vornicia de aprozi cătră Costandin Telial başa. Fiindcă dumnealui pah. Enachi Păun au adus poroncitoare ţidulă mării Sale lui Vodă dintracest curgător an Iuni 6 pentru casăle cu tot locul lor cât să află îngrădit ci le are *aice în oraş Eşii di la dial de mănăstire sfântului Spiridon* ca să i să vândă la sultan mezat nefiindui trebuitoare, fiindcă să află acum cu toată aşăzare sa la târgul Chişinăului. Deci fiindcă după cercetare ce sau făcut de cătră dmlui vel logofăt de ţara de ğos prin vornic de poartă nau eşit nici o pricină asupra acestui locu. Drept aceia să porunceşti ca să strâgi la mezat arătatile casă cu tot loçul lor în curgere de 40 de zile pe toate uliţele oraşului şi în divanul domnesc şi cu preţul cel mai de pe urmă ce vor eşi la străgare mezatului asupra cui vor rămâne, fiind şi cu mulţămiri vânzătoriului şi să se dei muşteriului ce va fi, cărue muştereu pe lângă zapis de istov vânzare ce ϑa lua cum şi toate alte scrisori I să va întări stăpânire prin osăbita carti mării sale lui Vodă 1806, Iuni 12.

...vel vornic

4500 lei dmlui pah. Alecu
4600 lei dmlui vornic Toder Baloş
4700 lei dmlui spătar Ioniţă Canano
4750 lei dmlui comis Costandin Neculce
4800 lei sulger Leondari
5100 Sofragi baş Andon.
5250 ἤτοι πενταχιλίαδες διακοσία πεντηκοντα. M.
5500 Iordachi Alexandrii şatrar
7500 Alexandrií şatrar şapte mii cinci suti
8000 dmlui sulger Vasiliu
8200 Alexandrii şatrar opt mii doî sute
8500 dmlui sulger Meriacri
9000 dau eu
9100 dmlui medelnicer Meriacri
9200 am dat Canta
9700 dmlui med. Meriacri.
9900 Alexandrii şatrar
11000 D.
12000 D.
12200 dmlui căpitan Vasile
12300 dmlui spatar Constandin Catargiu
12400 dmlui banu Ioan Roseti
12500 dmlui spatar Cost. Catargiu.

13500 lei adică treisprezece mii cinci sute lei sau făcut hareci în divanu asupra dmsale comisului *Costandin Niculce* cu mulţămiri vânzătoriului prin vechilul d-sale Alecu Afendule.

1808 Avg. 7.

Balş logofăt. T. Balş vorn. Dumitru Sturza vornic, Ghica postelnic, Alesandru Ianculeu vornic, ... spatar.

XXXIV. *1808 August 9 Iaşi.* Ianachi Păun biv vel pah. încredinţăz prin acest zapis că eu aflândumă cu toată aşăzare me la târgul Chişinăului în ţinut Orheiului, şi având în oraşul Eşii drepte a mele o păreche de casă cu tot locul lor cât să află îngrădit cu zăplazi stâlpit şi hotărât împreğur despre alte megieşite locuri şi cu toate alte trebuinčoase binale a unei case de aşăzare cuprinsă în îngrăditura zaplazilor *la mahalaoe Muntenimei de mijloc* de la dial de mănăstire sfântului Spiridon şi nefiindumi trebuitoare, încă în trecutul an 1806 prin jaloba ce am dat Măriei Sale domnului Alexandru Costandin Muruz Vodă, am făcut rugătoare cerire de a să vinde cu sultan mezat arătatile binale cu tot locul lor, ca cu banii ce vor eşi din vânzarea lor săm poci cumpăra alt acaret de la care să mă folosăsc mai bine; şi rânduit fiind cu jaloba la dmlui vel logofăt al ţării de ğos, unde mergând şi prin cercetare čam făcut dovedindusă casile

cu tot locul lor dreptu a mele, mi sau dat luminata ţădulă domnească atunci la 1806 Iunie 6 poroncitoarea dsale vel vornic de aprozi ca să pue pe telal să strâge la sultan mezat arătatile binale cu tot locul lor pe obiceiu în curgere de 40 zile, şi de la vornicie mi sau dat altă ţădulă cătră Costandin Ghiorghiu telal başa, carele cu necontenire strâgândule la sultan mezat pe toate uliţele oraşului şi în divan în curgere de 2 ani şi mai bine, adică de la 1806 Iuni 12 şi până acum la 1808 Aug. 7, când atunci preţul cel mai bun ĉau eşit la strigare ce mai de pre urmă 13500 lei adică treisprezece mii cincisute lei, lau dat cinstitului boeriu dmlui *Costandin Neculce biv vel comis*, peste carele nimene mai adăugând cu mulţămire me ĉam arătat prin vechil d lui pah. Aleco Ăfendule sau făcut hareciu în divan asupra dumisale, cum să arată în dosul ţidulei mezatului care sau încredinţat de dnilor veliţii boeri ai divanului, şi plătind dmlui comis suma banilor de sus arătaţi deplin în mânule dsale pah. vechilului mieu, eu încă pe lângă acest zapis al mieu de ce de veci vânzare prin sultan mezat iam dat dmisale şi toate scrisorile vechi şi nouâ ĉam avut asupra acestor casă cu tot locul lor. Deci de astăzi înnainte şi în veci în pace să aibă a stăpâni dmlui şi în urmă clironomii dmisale din niam în niam, aceste arătate binale cu tot locul lor întocma după acest zapis al mieu şi după scrisorile vechi şi nouâ ce am dat dmisale, ca pe drept lucrul dmisale ce lau cumpărat de la sultan mezat cu bună credinţă, şi după rânduiala păzită asupra cărora binale cu locul lor să aibă dmlui aşi face şi dresă de întăritură pe acest zapis al mieu în carele însuşi mam iscălit, poftind şi pre alte obrază de sau iscălit marturi, spre mai bună întemeiare acei de veci vânzări a mele prin sultan mezat.

În Iaşi la anii 1808 August 9

Ianachi Păun pah. am vândut cu buna voia mea.

Ştefan spatar martur Vasile Roset spatar, martur, Ioan... med· martur, Gligori Clucerescul med. martur, Mihai... medelnicer martur, Costandin Nastasă martur Filatache Căplescu sulger martur

---

XXXV. *1810 Mai 12 Iaşi.* De la divanul cnejiei Moldovii.

Inştiinţare să face cu aciastă carte a divanului că medelnicereasa Smaranda soţia răposatului medelnicer Toma Buhăescu, prin jalobă cătră divan în curgere acestui an au făcut cerire ca spre plata dătoriilor barbatului să i să vânză cu mezat nişte casă cu toate binalele şi locul lor ce le are *aice în oraş Eşii de la dial despre zidul ogrăzii mănăstirii sfântului Spiridon în mahalaoa Muntenimei de mijloc* luate cu schimbu de la d-lui căminar Costandin Neculce, fiind că alt chip de plată nu are, care cerire a sa găsinduse şi de cătră divan cu cuviinţă prin ţidula din 23 ale trecutei luni Fevr. sau rânduit pe Toader Vârgolici vornic de poartă spre a face cercetare în ce stare să află casile şi ce alte binale mai au cum şi cât le iaste mărimea locului şi de nu iaste nice vreo pricină despre megiaşii împrejuraşi sau alţii, şi după cum va adiveri pentru toati să dei înscris mărturie, de la carele râduit vornic de poartă au adus medelnicer înscris mărturie la divan cuprinzătoare că după cercetare ce au făcut nici o pricină despre nimene nu este şi că mărime locului cu stânjân prost să află întru acăstă măsură, adică margine despre răsărit 32 st. şi capătul de la dial 35 st. iar margine despre apus pe lângă *uliţa ce merge la Muntenime* 32 st. şi capătul ce merge pe lângă uliţa pe din dosul zidului sf. Spiridon 32 st. şi îngrădit tot locul cu zaplaz de giur împregiur, iar binaoa casei este 6 odăi supt un acoperământ cu cuhne, o casă de ficiori osebit şuri, grajduri şi căsoae, cum mai pre larg arată mărturia vornicului de poartă, ce este din 25 zile tot aceiaşi luni Fevr. După care apoi după ce divanul sau încredinţat că arătatele casă cu toate binalele şi locul sânt a jăluitorilor, şi nu este nici o pricină

despre nimene prin ţidula sau poroncit vorniclei de aprozi spre a rândui pe telal başa să le strige la mezat în curgere de 40 zile după obiceiul atât în divan şi la stare locului cât şi pe uliţile oraşului pretutindeni spre înştiinţare celor ce vor fi muşterii casălor să le cumpere, şi la împlinire vadelei la hareciul ce să va face în divan muştereului ce va da preţul cu care să să mulţămească vânzătoare să să dea cărui cumpărătoriu pe lângă zapis de vânzare şi scrisorile vechi ce va lua de la vânzătoare, i să va întări stăpânire şi cu carte divanului. Dvornicul de poartă încă iarăşi prin ţidula din zi întâi a lunei lui Mart dând aceiaşi poruncă lui telal başa ca să facă urmare întocmai, şi de atunce şi păn acum în curgere de doaî luni de zile mai bine, cât sau strigat la mezat, nimene alţii mai bun preţ nu au dat fără decât pităreasa Elena Papafi, prin vechilul dmisale soţul său pitarul Anastasi Papafil au dat preţu de somă de 23000 mii lei, drept care preţu în divan înaintea noastră fiind şi cu mulţămire vânzătoarei, prin vechil sărdarul Gheorghe Hermeziul sau săvârşit hareciul mezatului asupra sa, precum aceiaşi săvârşire a mezatului fiind la 8 zile ale aceiaşi curgătoare luni Maiu, adiverit de către divan şi în dosul ţidulei vorniciei de aprozi ce au fost dat către telal başa. Deşi acum după zapisul de vânzare şi scrisorile vechi ce au primit dumneaei pităreasa de la vânzătoare cerşind să i să întăriască stăpânirea şi de către divan; drept aceia de vreme ce vânzare aceasta sau săvârşit prin mezat şi în divan după toată rânduiala păzită, iată dar şi de către divan prin carte ačasta, să întăreşte stăpânire dmisale pităresei asupra arătatelor casă cu toate celelalte binale, şi cu tot locul lor după măsurile în sus arătate, pe care de acum înainte şi în veci atât dmneaei cât şi urmaşii dmisale clironomi să aibă a le stăpâni în bună pace, ca pe a sale drepte cumpărate cu bună credinţă, şi carte aceasta a divanului săi fie dmisale şi în urmă clironomilor de întăritoare statornică neclintită şi neruşăită nici o dănăoară în veci, care sau adeverit şi cu ale noastre iscălituri.

(ss) 1810 Mai 12

întocmai cu orighinalul Iordachi Keşco

Iancu Papafil căminar

XXXVI. *1810 Noembrie 7 Iaşi.* Constandin Niculce biv vel comis, prin scrisoarea ačasta fac înştiinţare, pentru casile ce am avut în *Oraşul Eşii, de la dial de mănăstirea sfântului Spiridon peste drum,* cumpărate cu locul lor de la dmlui paharnic Ianachi Păun, cum arată pre larg zapisul din anul (1808 August 9) a numitului paharnic, de vânzare către mine, aceste case, de însuşi bună voinţa mea fiind îndemnat, liam dat schimbare dumisale medelniceresei Zmaragda Cerchez, soţia săvârşitului din viaţă medelnicer Thoma Buhăescul, dândui şi bani 22500 adică doao zeci şi doao mii cinci sute lei, iar şi numita medelnicereasa miau dat schimb casile cu locul lor ce au avut rămase dela soţul dmìsale med. Thoma Buhăescul, iarăşi *în oraşul Eşii la uliţa târgului de sus,* cum arată pe larg scrisoarea de schimbare ce miau dat dneei medčs. Den toate scrisorile vechi asupra casilor de mai sus ce am avut, împreună cu ačastă scrisoare de schimb, liam dat dumisale medčs, şi de astăzi înainte medelnicereasa Zmaragda Cerchez şi moştenitorii dumisale, în urmă, să stăpânească în veci cu bună pace, casele ce iam dat cu tot locul lor, cât este acum cuprinsă cu îngrădituri zăplazilor, după putere scrisorilor, ca pe drept lucrul dmisale luat de la mine cu schimbul cu bună credinţă, şi pentru ca să aibă schimbul deplină tărie şi, în toată vreme cu nestrămutată stăpânire, sau iscălit de mine scrisoarea ačasta, şi sau încredinţat de persoane marturi.

în Eşi la anul 1810 Noemvrie 7

Cost. Neculce Ioan Neculce spătar

Gheorghe Hermeziu martur Balş vornic martur

Divanul cnejiei Moldovei

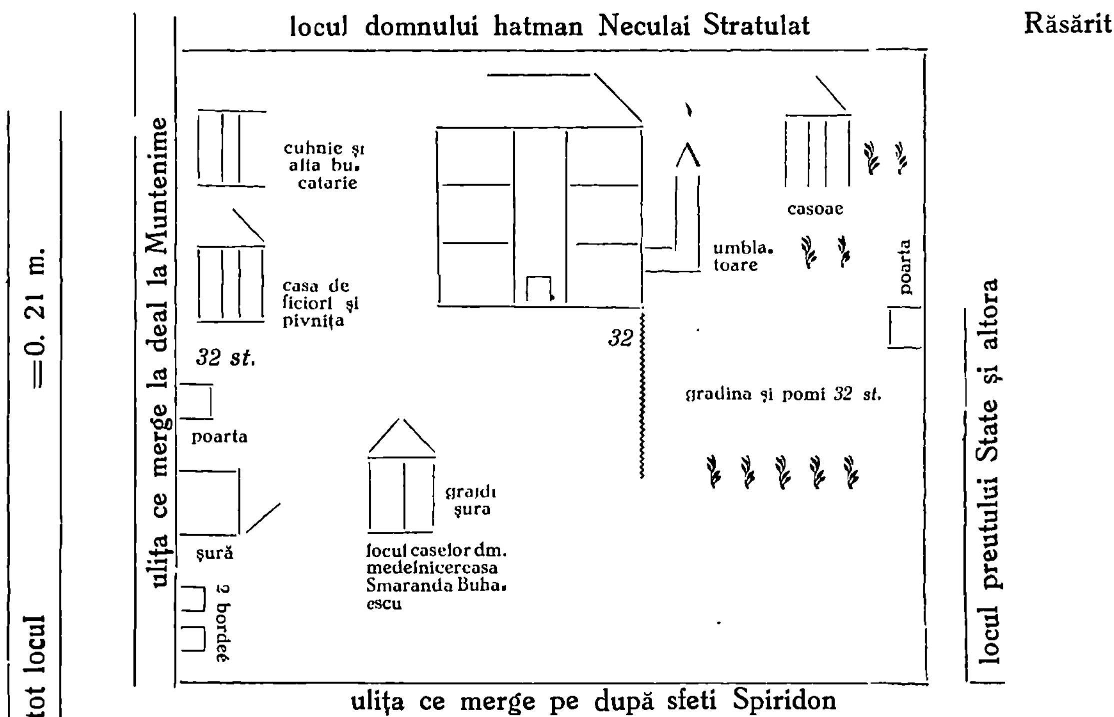
Această scrisoare de schimbare sau cercetat în divan, şi fiind că schimbul arătat iaste făcut cu bună priimire amânduror părţilor şi urmat după hotărâre sobornicescului hrisov sau încredinţat de către noi.

1810 Noembre 9

Th. Balş logofăt   Alexandru Ianculeu vornic   Grigore Razul spatar
L. Balş vornic   Cost. Crupenschi vornic   Alesandru Beldiman ban martur

---

XXXVII. *1811 Fevruar 25 Iaşi.*

Din porunca cinstitului divan fiind rânduit ca să mergu la casele dmsale medelnicereasa Smaranda Bŭhăescu ce le *are aice în Eş după sfântu Spiridon îna mahalaoa Muntenimei de mijloc,* fiind că are răli vesti la mezat ca săş plătească datoriile sale, după poruncă am mers şi am măsurat locul din giur împregiur şi prin mijoc şi la margini pre din gios despre răsărit sau găsit 32 st. la capătul de pe di la dial sau găsit 35 stânjâni, şi la margine *pe din sus pe lângă uliţa ce merge la Muntenime ofară,* sau găsit 32 stânj şi prin captul pe lângă uliţa ce merge pe din dosul sfântului Spiridon sau găsit 32 stânjâni, care loc este îngrădit cu zăplaz de stejar din giur împregiur şi nici o pricină nici de o parte nu este şi am măsurat şi mijlocul în curmeziş şi am găsit 32 stânjâni şi pe harta închipuitoare de stare locului am însămnat şi toate binalele ce se află pe acest loc şi am pus şi palma cu care am măsurat tot locul atât capitele cât şi curmegişul încemnând pe de alături şi cu cine să megieşeşte, după cum pre largu arată hotarnica ce am dat.

1811 Fevruarie 25

Toader Vârgolici vornic de poartă

XXXVIII. *1811 Febr. 28, Iaşi.* De la divanul cnejiei Moldavaiei—către cinstita vornicie de aprozi. Fiind că dumnei medelnicereasa Zmaranda Buhăescu, soţiia răposatului medelnicer Toma Buhăescu, prin jaloba čau dat către divan au făcut cerire ca spre plata datoriilor creditorilor bărbatusău, despre care iaste silită a le plăti să i să vândă prin mezat, nişte case cu toate binalele şi cu tot locul lor ce au, cari sânt *aice în oraşul Iaşii din deal de spre zâdiul ogrăzii mănăstirii sfântului Spiridon în mahalaua Muntenimei de mijloc,* pe carele şi dumneaei le are luate cu schimbu de la dumnelui comis Costandin Neculce, fiind că alt chip de plată nu are, care cerire a dumisale găsindusă şi de către divan cu cuviinţă, prin ţâdula din 23 zile ale acestei curgătoare luni sau rânduit pe *Toader Vârgolici vornic de poartă* spre a face cercetare. în ce stare să află casile, şi ce alte binale mai are, cum şi cât le iaste şi mărimea locului după măsura ce le va face şi de nu iaste vreo pricină despre megieşii împregiuraşi sau alţii, şi după cum va adeveri pentru toate să de înscris mărturie, de la carele râuduit vornic de doartă, au adus dmneei medčs. mărturia cuprinzătoare că după cercetare čau făcut nici o pricină nu iaste despre nime, şi că mărime locului după măsura ce liau făcut cu stânjân prost, sau aflat margina din ǧos despre răsărit 32 stânj., şi capătul de la deal 35 stânjâni, şi margina pe din sus de lângă *uliţa ce merge la Muntenime* 32 stânjâni, iar capătul pe lângă *uliţa ce începe pe din dosul zidului sfântului Spiridon 32 stânjâni,* care loc este îngrădit cu zaplazi de ǧur împreǧur, iar binaoa casii iaste cu şasă odăi supt un acoperemânt, cu cuhnie i o casă de fičori deosebită, şuri grajduri, şi căsoai cum mai pe largu arată mărturia vornicului de poartă, ce iaste din 25 ale acestei curgătoare luni, drept aceia cinstita vornicie va rândui pe telal başi ca să le strige la mezatu în curgere de 40 zile atât în divan, şi la stare locului cât şi pe toate uliţele oraşului, spre înştiinţare celor ce vor fi muşterii ca să cumpere, şi la împlinirea vadelii muşteriului ce va fi şi va da preţul cel mai bun la harečul ce s va face în divan, fiind şi cu mulţămire dmneei medelnicereasa să i să de, căruia cumpărătoriu pe lângă scrisorile vechi şi zapisul de vânzare, ce va lua dela vânzătoare i să va întări stăpânire şi cu carte divanului.

1811 Fevr. 28

Manolachi *Dimachi* logofăt. Th. Paladi vornic,
L. Balş vornic. Roseti vornic. Ioan Neculce vornic, Hermeziu vornic
Nedelcu (scrie)

în dos. *regeste*:

„sau făcut ţidula către telal. Mart 1.

„ţidula de mezat pentru casile cu locu lor a răposat. med. Toma Buhăescu ce sânt aice în Eş din dial de sfete Spiridon.

XXXIX. *1811 Mart 1.* De la vornicia de aprozi—Către Constantin telal başa.

Fiind că dmneaei medelnicereasa Zmăranda Buhăescu soţia răpousatului medelnicer Toma Buhăescu, prin jaloba čau dat că.ră divan au făcut cerire ca spre plata datoriilor creditorilor bărbatusău despre care este silită a le plăti, să i să vândă prin mezat nişte casă cu toate binalele şi cu tot locul lor ce au, care sânt aice în *oraş Eşii din dial despre zidul ogrăzii mănăstirii Sfântului Spiridon în mahalaua Muntenimei de mijloc,* pe care şi dumnealui le are luate cu schimbu de la dmlui comis Constandin Neculce, fiind că alt chip de plată nu are, care cerire a dmisale, găsindusă şi de către divan, cu cuviinţă, prin ţidula din 23 zile ale acestei curgătoare luni, sau rânduit pe Toader Vârgolici vornic de poartă spre a face cercetare în ce stare să află casăle şi ce alte binale mai au, cum şi cât le este mărimea locului, după măsurare ce li va face,

şi de nu este nici vreo pricină despre megieşii împrejuraşi şi alţii, şi după cum va adeveri pentru toate să de înscris mărturie, de la carele rânduit vornic de poartă au adus dmneei medelnicereasa mărturie cuprinzătoare că după cercetare ce au făcut nici o pricină nu este despre nime, şi ca mărime locului după măsurare ce leau făcut cu stânjân prost sau aflat margina din ğos despre răsărit 32 stânjini şi capătul pe de la dial 35 stânjân, şi margina pe din sus pe lângă *uliţa ce merge la Muntenime* 32 stânjâni, iar capătul pe lângă *uliţa ce merge pe din dosul zidiului sfântului Spiridon* 32 stânjâni, care loc este îngrădit cu zăplazi din ğur împreğur, iar binaoa este cu 6 odăi supt un acoperământ cu cuhnie i o casă de ficiori deosebit, i şuri, grajduri şi căsoae, cum mai pre largu arată mărturia vornicului de poartă, ce iaste din 23 ale acestei curgătoare luni. Pentru aceia li să porunceşte ca să le strige la mezat în curgere de 40 zile atât în divan şi la stare locului cât şi pe toate uliţele oraşului spre înştiinţare celor ce vor fi muşterei ca să cumpere, şi la împlinirea vadelei muştereului ce va fi şi va da preţul cel mai bun, la hareč ce se va face în divan, fiind şi cu mulţămire dmisale medelnicerese să i să de, căruia cumpărător pe lângă scrisorile vechi şi zapisul de vânzare, ce va lua de la vânzătoare i se va întări stăpânire şi prin carte divanului.

ss (indescifrabil) 1811 Mart 1

8000 lei evel mezat
9000 ἐγώ D.
15000 ἔτοι D.
18000 adică optsprezece mii D.
18800 ἤτι δεκα ωκτοχιλιαδες. ωκτακοσία D.

Drept doaă zeci şi trei mii lei în divan înaintea noastră cu toată mulţămire vânzătoarei prin vechil sardar Gheorghi Hermeziu asupra pităresei Ileana Papafil, prin vechil soţul său pitar Anastasie.

1811 Mai 8

Ioan Neculce vornic
Balş vornic T. Paladi vornic
...logofăt

XL. *1811 Mai 5 Iaşi.* Niam alcătuit întru aşăzare şi bună învoială şi am vândut casâle mele ce le am în dosul sfântului Spiridon dumisale pităresei Anastasiia Papafil drept 23000 lei, banii să aibă a mii număra după 2—3 zile, şi să să primască sinetul mieu de primirea banilor şi asupra casălor să să urmeze săvârşire mezatului drept cum sânt scrise la sultan mezat, şi ori de să vor sui mai mult piste preţul arătat sau de nu vor agiunge la preţul mai sus nici o parte nici alta nu are a pretenderisi nimică şi spre statornica tocmală între noi sau făcut scrisorile aceste şi la o parte şi la alta şi am iscălit, iar osteneala lui telal başa să fie datoriu a o răspunde dmlui.

1811 Maiu 5

Smaranda Buhăescu
„întocma cu originalul. Iordachi Cheşco Ianachi Papafil căminar

---

XLI *1811 Mai 12 Iaşi.* De la divanul cnejiei Moldaviei.

Înştiinţare să face cu acăstă carte al divanului, că medelnicereasa Zmaranda soţia răpost. med. Toma Buhăescu prin jalobă către divan în curgere acestui an, au făcut cerire despre plata datoriilor bărbatusău, să i să vândă cu mezat nişte casă cu toate binalele şi locul lor, ce *li ari aice în oraş Eşii di la dial despre zidul ogrăzii mă-*

năstirii sfântului Spiridon în mahalaoa Muntenimei de mijloc, luate cu schimbu de la dmlui comis Costandin Neculce, fiind că alt chip de plată nu ari; care cerire a sa găsindusă şi de cătră divan cu cuviinţă, prin ţidula din 23 zile a trecutii luni Fevruarie sau rânduit pe Toader Vârgolici vornic de poartă, spre a face cercetare în ce stare să află casăle şi ce alte binale mai au, cum şi cât le iaste mărimea locului, şi de nu iaste nici vreo pricină despre megieşii împregiuraşi sau alţii şi după cum va adiveri pentru toate să de înscris mărturie; de la care rânduit vornic de poartă au adus medelnicereasa în scris mărturie la divan cuprinzătoare că după cercetare čau făcut, nici o pricină despre nime nu iaste, şi că mărimea locului cu *stânjân prost* să află întraceste măsuri, adică margine despre răsărit *32 stânjâni*; şi capătul de la dial *35 stânjâni*, şi capătul ce merge pe lângă *uliţa pe din dosul zidului sfântului Spiridon 32 stânjâni*, şi îngrădit tot locul cu zaplaz de ğur împreğur, iar binaoa casăi iaste şasă odăi supt un acoperământ cu cuhnie i o casă de fičori osăbită, şuri, grajduri şi căsoai cum mai pre largu arată mărturia vornicului de poartă, ce iaste din 25 zile tot a aceiaşi luni Fevruarie. După care apoi după ce divanul sau încredinţat că arătatile casă cu tot locul şi binalele lor sânt drepte a jăluitorilor şi nu iaste nici o pricină despre nime; prin ţidula saa dat poroncă vorniciei de aprozi spre a rândui pe telal başa să le strâge la mezat în curgere de 40 zile după obiceiu atât în divan şi la stare locului cât şi pe toate uliţile oraşului pretutindeni spre înştiinţare celor ce vor fi muşterei ca săi cumpere, şi la împlinire vadelii, la harečul ce să va face în divan muştereului ce va da preţul cu care să să mulţămească vânzătoarea, să i să de, căruia cumpărătoriu pe lângă zapis de vânzare, şi scrisorile vechi ce va lua de la vânzătoare i să va întări stăpânire şi cu cartea divanului, şi vornicia de aprozi încă iarăş prin ţidula din zi întâi a lunei lui Mart, dând aceiaşi poroncă lui telal başa ca să facă urmare întocma şi de atunce şi până acum în curgere de două luni de zile mai bine cât sau strigat la mezat, nimene alţii mai bun preţ nau dat, făr decât pităreasa Eliana Papafil prin vechil din parte sa, soţul său pitar Anastasie Papafil au dat preţ în somă doaă zaci şi trei mii lei, drept care preţ în divan înaintea noastră fiind şi cu mulţămire vânzătoarii prin vechil sărdarul Gheorghe Hermeziul, sau săvârşit harečul mezatului aspra sa precum aceiaşi săvârşire a mezatului fiind la 8 zile ale acestei curgătoare lunii Mai sau adiverit de cătră divan şi în dosul ţidulii vorniciei de aprozi čau fost dată cătră telal başa. Deci acum după zapisul de vânzare şi scrisorile vechi čau priimit dumneaei pităreasa de la vânzătoare, cerşind ca să i să întăriască stăpânire şi de cătră divan, drept aceia de vreme ce vânzarea ačasta sau săvârşit prin mezat şi în divan după toată rânduiala păzită; iată dar şi de cătră divan prin carte ačasta i să întăreşte stăpânire dmsale pităresei asupra arătatelor casă cu toate celelalte binale şi cu tot locul lor după măsurile în sus arătate, pe care de acum înainte şi în veci atât dumneaei cât şi toţi urmaşii dmisale clironomii să aibă a le stăpâni în bună pace ca pe a sale drepte cumpărate cu bună credinţă, şi carte ačasta a divanului săi fie dmisale şi în urmă clironomilor de întăritură statornică neclintită şi nerăşuită nici o dănăoară în veci, cari sau adiverit şi cu ale noastre iscălituri.

1811 Mai 12

Nec. Hermeziu vornic, Vasile Roset paharnic, T. Paladi vornic, Balş vornic ...logofăt

---

XLII. *1824 Decembre 2 (Iaşi)*

Prea înălţate Doamne,

Cuprinsă fiind de multe nevoi a văduvii meale şi lipsindumi tot prilejul sprijinitor

cu umilinţă mă rog să să vânză de veci prin mezat *casăle cu locul ce am aici în oraşul Eaşi lângă monastirea Spitalului Spiridon* spre întimpinare nevoilor meale.
A înălţimii tale prea plecată slugă—Ileana Papafil Căminăreasa.
În dos: Dumnealui vel logofăt va pune la cale. Aslan 2 logofet 824 Deckemv 2.

De la logofeţia cea mare
Către dmlui Costandin Timircan vornic de poartă.

După cerire dumisale Căminărească ca să să vânză de veci prin mezat casăle arătate cu locul lor, cerând trebuinţa a să face cercetare cuviincioasă, logofeţia te orândueşti să cercetezi de sânt cu locul lor sau pe loc cu bezmăn şi ce mărimi are locul lor măsurându! cu stânjăn domnescu împreğur, asămine în ce stare să afla acestă casă, şi de sânt a dumsale Căiminăresei sau a boeriului dumisale; şi precum vei afla să dai mărturia cu arătare pre largu.

Dekemvre 5

Canta vel logofet

XLIII. *1824 Decembre 8 Iaşi.* Dumneaei căminăreasa Iliana soţia săvârşitului din viiaţă Anastasi Papafil de aice din oraşul Eşii, prin jaloba ce au dat către preînălţat domnul nostru măria sa Ioan Sandul Sturza Vodă la 1824 Dek. 2, cu cerire să i să vânză de veci prin sultan mezat casăle cu locul lor, ce *le are aice în oraşul Eşii în mahalaoa Muntenimii din mijloc de la dial de zidul mănăstirii sfântului Spiridon*, pe care casă şi dmlui le are cumpărate de la sultan mezat din 1811 Mai 8, după ţidula de mezat, de la dumneaei medelnicereasa Zmăranda Buhăiasca soţie săvârşitului din viiaţă Toma Buhăescul, prin vechil săvârşitul din viiaţă soţul dmisali Anastasă Papafil, pitar fiind atunce; în dosul cărie jalobe Decemvre 5 mi să poruncеşt de către cinstita logofeţie ce mare, ca să fac cercetare la faţa locului, de sânt aceste casă cu locul lor vecnice a dmisale căminăresei Ilenii şi de nu sânt pe loc cu bezmăt şi de sânt drepti a dmisale zestre sau a săvârşitului din viiaţă soţul dmisale Anastasă Papafil, şi ce mărime are locul şi în ce stare să află casăle, şi măsurând locul cu stânjân gospod. să fac mărturie hotarnică după rânduiala ce să păzeşte. Următoriu poroncii fiind, am mers la arătatele casă cu locul lor, faţă fiind dmneaei căminăreasa jăluitoare, i dmlui sărdar Costachi, şi alţii; am cerut ca sămi arăte scrisori dovezi cu care stăpâneşte casăle cu locul lor; şi întăiu au scos şi miau arătat o hotarnică şi făcută şi închipuitoare hartă, arătând mărimea locului de ğur împreğur cu locul hanului din *1811 Fevr. 25*, cu palma stânjenului cu care sau măsurat locul în ace vreme pusă pe ea iscălită de vornicul porţii Toader Vârgolicu, au scos ţădula de mezat din *1811 Mart 1*, prin cari să arată că dumneaei căminăreasa Zmăranda Buhăiasca soţie săvârşitului din viiaţă Toma Buhăescu au scos la mezat arătatile casă cu locul lor, şi preţul cel mai bun au dat săvârşit din viiaţă pitar Anastasă Papafil, soţul dumisale căminăresei Iliana Papafil, vechil fiind dmneei căminăresei, fiind că banii ce au dat pe casă au fost banii dmisale căminăresei zestre dmisale luoaţi de pe moşiia *Scobinţănii* care moşie ştiut iaste de către toţi că au fost vecnică a dmisale căminăresei Ilenii şi au vânduto cu mezat dmisale biv vel vornic Şerban Negel în trecuţii ani; au scos zapisul dmisale medelnicеresei Zmaranda Buhăescu din *1811 Mart 1* prin care arată că au vândut arătatele casă cu locul lor săvârşitului din viaţă pitar Anastasă Papafil vechil fiind din parte soţiei sale pităresei Iliana, care după vreme sau făcut căminar, şi să cunoaşte vederat că aceste casă cu locul lor sânt cumpărati cu banii de zăstre de pe moşiia Scobinţănii, ce au fost a dmisale căminăresei Ilenii soţia săvârşitului din viiaţă Anastasă Papafil căminar; arătândumi şi alte multe scrisori vechi şi hotarnice arătând câteva locuri întrupate acum la un loc şi pre-

cum sau cumpărat şi au venit din mână în mână până la mâna dumisale căminăresii Iliana Papafil, încungurânduşi toate locurile cu harta şi hotarnica mai sus pomenită din *1811 Fevr. 25;* deci eu făcând stânjân de opt *palme proaste*, după palma ce sau gă- sât însămnată în ace hotarnică, şi făcând cercare măsurilor după hotarnică şi închipui- toare hartă cu totul au eşit ace măsurătoare prostă împotriva scrierii somii stânjânilor, ce să văd însămnate în ace hartă, căci în toate părţile acum au eşit pe acele sămne mai mulţi stânjâni de cât să scriu la hartă, fiind locul acesta între doă uliţi şi despre celelalte părţi să hotărăşte cu alte locuri boereşti, unde nau avut putere a să mai în- tinde nici unul nici altul, avânduşi fieştecare stăpânire din vechiu pe sămnile ce sânt şi până astăzi fiind în ace hartă şi hotarnică cuprinsu locul arătatelor casă cu locul ha- nului care iaste la răspântenile uliţilor, şi mergând eu singur la dmlui biv vel logofăt Costandin Catargiu, iam făcut întrebare de iaste driaptă stăpânire dmisale despre locul dmisale căminăresei, precum iaste gardul pus acum, fiind dmlui megieş cu locul dumi- sale de locul dmisale căminăresei despre răsărit, şi au dat răspuns că nu are nici o pretenţie asupra dmisale căminăresei; am întrebat şi pe vechil dmisale logofetesăi Safta Strătulat iarăşi asămine au răspuns, fiind megieşi cu locul dumisale de la dial tot cam despre răsărit de locul dmisale căminăresei; asămine şi pe dmlui Vasâle Braşovan ră- zăşi despre amiazăzi de locul căminăresăi, şi au răspuns că nu are nici o pricină, a- vând făcute binale pe locul său, şi cu acel stânjân de pe palma însămnată precum sau zâs de pe hotarnica din *1811 Fevr. 25*, începând a măsura locul casălor ce acum vro- eşti să vândă bez locul hanului, care şi acela sau măsurat şi sau făcut închipuitoare hartă arătândusă mărimea locului casălor şi a hanului precum să află faţă, începând din locul casălor dmisale logofetesăi Safta Strătulat la vale spre apus alăture dispre amia- zăzi cu *uliţa care vine de la dial din Muntenimea din mijloc* şi până în locul hanu- lui despre cam răsărit şi miazănoapte de *fântâna de piatră*, care rămâne pe locul ha- nului, de la care fântână să poată avea împărtăşire aş lua apă şi acela care va cum- păra locul cu casăle, rămâind hanul cu locul lui nevândut, parte despre miazănoapte sau găsit 32 stânjâni i 3 palme faţa locului la acea uliţă, rămâind locul hanului la a- ceiaşi uliţă şi până în marginea uliţii care merge cam spre răsărit şi amiazăzi pintre locul hanului şi zidiul sfântului Spiridon de 6 stânjâni cu locul casălor ce sânt prinsă de zidiul sfântului Spiridon, faţa locului hanului la *uliţă care vine de la dial* 13 stân- jâni. De acolo din margine uliţăi care vine de la dial lăsată lărgime ei de patru stânjâni trei palme patru parmace, întorcând cu măsura spre amiazăzi alăture despre răsărit de locul hanului şi fântâna pomenită, precum şi răsuflătorile pivniţii de la han linie driaptă până în dreptul colţului a grajdiului de la han, unde din colţul grajdului şi pără unde sau făcut linie despărţitoare locul hanului de locul casălor, sânt 4 palme patru parmace, parte ačastă de loc despre apus de casă, şi despre răsărit de locul hanului pără la colţul grajdiului, sau găsât 21 stânjâni, i 2 palme; de acole din colţul întorcând cu măsura la vale spre apus alăture despre amiazăzi de fundul grajdiului linii driaptă şi pără în *margine uliţii care merge la sfânt Theodor*, despărţitoriu locul hanului de zădiul sfâutului Spiridon lăsând lărgimea ei de 6 stânjâni din zidiu şi pără acolo, parte ačast de loc sau găsit 12 stânjâni 4 palme. De acole din colţul grajdiului întorcând cu măsura spre apus cam miazăzi şi răsărit, alături despre răsărit cu uliţa pomenitii linii şi pără în locul şi păretile benalilor dmsale Vasâli Braşovan parte ačasta despre apus sau găsit noaă stân- jâni 5 palme, de acolo den margine tot aceiaşi uliţă lăsând lărgimea până în zi- diul lui sfântu Spiridon de şesă stânjâni întorcând cu măsura la dial cam spre miază- noapte şi răsărit, alături despre miazănoapte de locul lui Vasâli Braşovanul până la un loc, apoi asămine alăture cu locul biv vel logofăt Costandin Catargiul pără la

Palma stânjânului cu care sau masurat locurile scoasă de pe hotarnica din 1811 Fevr. 25

colţu, iarăş în locul dmisale logofăt Catargiul, pe linie gardului ogrăzăi dmisale stăpânire dintăiu, parte locului despre amiazăzi, sau găsit 34 stânjâni 1 palmă; şi de acolo din colţu şi locul dmisale logofăt Costandin Catargiul, întorcând măsura spre miazănoapte şi alături despre apus de locul dmisale logofăt Costandin Catargiul până la un loc, şi apoi tot înainte alăture despre apus de locul dmisale logofitesâi Safta Stratulat şi pără în margine uliţii care vine dela dial lăsată lărgime ei de 4 stânjâni, 4 palme, doă parmace, de unde sau început cu măsura întăi, parte despre răsărit sau găsit 36 stânjâni, şi cu aceste 6 măsuri sau încunjurat tot locul casălor în cuprinsul acestui loc, să află casă mari supt un acoperământ şasă odăi i măsurile lor, i un beciu dedesupt pe timilii de piatră, i cuhne i grajdiu prost, bune sănătoase cu toate cele trebuincoasă la eli şindilite îngrădite de ğur împreğur cu gard de nueli prost vechiu, şi de cercetare şi măsurătoare ce am făcut am dat acastă mărturie hotarnică, făcând şi închipuitoare hartă de stare locului casălor i locul hanului.

1824 Dekemv. 8

Costandin Timircan vornic de poartă

XLIV. *1832 Sept. 18 Iaşi.* Prin acest zapis de vânzare fac ştiut şi încredinţăz că în trecutul an 1831 făcând cerire prin jalobă cătră cinstit divan giudecătoresc ca să să vândă de veci prin mezat ***un han şi o casă cu locul lor de aice din Eşi în dosul mănăstirii sfântului Spiridon*** cumpărate la anul 1811 cu banii mei din vânzarea a unii moşii anume *Scobâlţeni* ce au fostu a me de zăstre, prin carte divanului de la 10 zile Săptemvre a aceluiaşi an supt Nr. 3443, sau orânduit pe vornicii de poartă Vasile Pădure şi Ioan Popovici să cerceteze mărime locului lor şi de nu este în vreo pricină despre megieşi; care rânduiţi prin mărturiia ce au dat la 14 a aceiaşi luni, Septembre, arată că după mărturiia hotarnică din anul 1824 Dekemvrie 8 de la vornic de poartă Costandin Timircanu, ci au văzut asupra locului acestor binale făcând cercare măsurilor lui cu stânjân domnesc sau aflat întru acastă mărime, adică

12 st. 4 palme faţa uliţăi despre apus până în locul altor casă a mele ci liam oprit de vânzare pentru a me trebuinţă;

27 stânjeni parte despre amiazănoapte alăture întru mărginire cu locul celorlante casă a mele până în locul casălor dmisale vornic Vasile Hrisoverghi;

11 st. 3 palme fundul locului întru mărginire cu locul dmisale vornic şi a unui han a mortului Vasile Braşovanul până în dosul despre zidiul mănăstirii sfântului Spiridon, ce sau găsit întru lărgime de doi stânjâni şi şapte palme;

27 stânjeni 6 palme margine în lungu despre acelaş drum până în colţul zădiului hanului acestue de unde întăi cu măsura au început.

78 stânjeni 5 palme adică şapte zăci şi opt stânjini cinci palme sau aflat întru aceste patru măsuri împregiur, însă scrisorile megieşitelor locuri nu sau văzut, dar stăpânire să urmează fără prihănire cum arată mărturie acasta; după care prin ţidula divanului cătră dmlui postelnic Neculai Canta, epistatul vorniciei de aprozi şi prin arătata ţidula dmisale de la 16 Septemvre a aceluiaşi an 1831 sau scos la mezat hanul acesta cu locul lui şi cu toate zidirile ce au pre dânsul în puterea scrisorilor ca la întâmplare născând vreo pricină despre megieşitile locuri să fie pe soarta cumpărătoriului, şi de atunce şi până acuma la 16 a următoarii luni Septemvre tratarisândusă mezatul acestui han cu necontenire atât în oraşul Eşii cât şi în toată ţara, după legiuitele forme păzâte, preţul cel mai de pe urmă şi mai bun adică şaptesprezece mii zece lei lau dat dmlui neguţătoriul Alexandru Ciulei cu care mulţămindumă eu sa făcut hareci în divan cum să arată săvârşire vânzării ce sau trecut la ţădula mezatului cari sau adeverit de

cătră cinstitul divan, întracesta chip luând săvârşire prin mezat vânzarea acestui han cu locul lui şi cu toate zidirile împregiur şi priiuind deplin arătaţii bani de la cumpărătoriul am dat şi eu împreună cu zapisul acesta toate scrisorile ce am avut, şi de acum înainte şi în veci în puterea mezatului şi a zapisului meu acesta să aibă dmlui şi moştenitorii săi al stăpâni vecnic ca pe al său drept lucru cumpărat prin mezat cu bună credinţă precum spre aceasta urmează a me iscălitură.

anul 1832 Septembrie 18

Ileana căminăreasa

Divanul ğudecătoresc al prinţipatului Moldaviei

Vânzarea acestui han cu binalele lui pe locul lor arătat în zapisul acesta sau săvârşit prin mezat după toate formalităţile păzite, publicarisânduså vânzarea acestui han în toată ţara după noul aşăzământ şi condica politicască, precum de iznoavă şi în oraşul Eşii prin adgie, care prin raportul ei de la 7 zile a trecutei luni Iunie supt N. 2035 arată că nu urmează nici o pricină, mulţămindusă şi vânzătoare cu preţul de şapte sprezăcemii zece lei, ce lau dat cel de pre urmă muştereu Alexandru Ciulei, cum să arată săvârşire vânzării ce sau trecut la ţădula mezatului care sau adeverit de la divan, precum şi vânzătoarea mărturisăşte prin zapisul acesta.

Drept aceia să întăreşte de la divan stăpânirea numitului cumpărătoriu asupra acestui han, cu locul lui, pe care atât el cât şi moştenitorii săi, din niam în niam, să aibă a stăpâni vecnic ca pe al său drept lucru cumpărat prin mezatu cu bună credinţă, precum spre acasta să adivereşte şi să întăreşte de la divan.

anul 1832. Septembrie 19 zile

I. Cantacuzino ;—N. Dimachi vornic
Catargi vornic, Grigori Ghica vornic
Chirica ban. Balş spatar
director comis Chirilov

Pecete: принципатѹл молдавиеи. диванѹл жѹдекѣторескѹ 1832.
„al mesâi secretar E. Stamate

XLV. *1839 Mai 20 Iaşi.* Orăşăniasca adjie.

Cătră dumlui Neculai Telal başa.

Divanul apelativ a ţării de sus prin ţădula cu Nr. 2962 face cunoscut adjii cá dumnealui medelnicer Iorgu Papafil unul din fii răposatei Căminărese Ilinca Papafil prin jaloba cătră acel divan, au făcut arătare că de vreme ce nime nu să găseşte să primască a fi epitrop pe averea rămasă de la maica dumisale sprijin *în nişte casi de aice din Eş aflătoare în dosul mânăstirii svântului Spiridon;* iar casile sânt supusă întâmplărilor păgubitoare şi ei au păşât cătră venire în legiuita vrâstă, şi numai din nehotărire părţii ce sar cuveni surorilor nu sar pute căsători apoi să să scoată la mezat arătatele casi spre de veci vanzare a cărora preţ ce va eşi să s împartă în trei părţi, din cari o parte cuvenită surorii sale să să dei în mânile dsale vornic Ştefan Catargiu, carele are părinţească îngrijire asupra surorii sale, iar celilante doî părţi cuvenite jăluitorului şi mai marele său frate, Neculai care este căzut în bicisnicie şi carele este în a sa purtare de grijă, să să dei sau în ocârmuire sa, sau să să dei de cătră divan cu dobândă la vreo persoană sigură; şi numai dobânda să li să sloboadă păr la venire în legiuita vrâstă pe care acastă cerere împărtăşindui *logofeție* spre dezlegare la 23 a trecutii luni Ghenar cu adresul de supt numărul 292 sau primit copii de pe a-

dresul secretariatului de stat urmat după a sfatului dizlegare; ce pentru ferire de întâmplătoare pagubă, dacă să găsăşte mai deplin a să vinde casile spre a să folosi clironomii de dobânda preţului vânzării; divanul să păşască cătră o aşa lucrare iar pentru împărţire banilor la sinclironomi în ceia ce să atinge de partea cuvenită surorii sar pute încredinţa lui Ştefan Catargiu rămâind pentru celelante doă părţi ca divanul să urmezi potrivit glăsuirii pravililor; pe temeiul dar a acestei dezlegări—încuviinţândusă vânzare, sau cercetat titlurile proprietăţei din cari sau văzut că arătatele casă cu locul lor au fostu drepte a răposatei căminăresei Elenei Papafil, cumpărate prin mezat la 1811 de la med. Smaranda Buhăescu soţiia răpaosatului med. Toma Buhăescul, a cărora loc mărime este 32 *stânjăni proşti* marginia despre, răsărit 35 stânjăni capătul de la dial, 32 stânjăni margine pe din sus alăture cu uliţa ce *merge la Muntenime* şi 32 stânjăni capătul alături cu uliţa ce merge pe din dosul mânăstirii svântului Spiridon; în urma căriea adjiia scrie dumitale ca să să pue în lucrare strigare la mezat a arătatelor casă cu locul lor în termen de 40 zile, potrivit § 7 anexa a doă din condica politicască spre înştiinţare acelor ce vor fi muşterii; pentru care sau rânduit a să urma publicarisire, şi în tot prinţipatul prin Foae Buletinului sătesc, iar după împliniri arătatului termen neurmând vreo pricină înpedecătoare vânzării să vor face hareciu în presudsfiia divanului, asupra muştereului ce va da preţul cel mai folositori; căruia să va întări stăpânire pe formă. Iar ačasta la vreme a să predstavlisi adjii ca ea să o trimiată divanului.

Rallet vel agă

Massa. I—No. 5688—1839 Mai 20 zile stolnačalnic Cerchez pitar

5000 lei evel mezat.

7000 adică şepte mii lei dau eu 1839 Iuni 7 Enăcachi paharnic

10000 lei adică zece mii lei dau eu serdar Carp.

14000 lei adică patrusprezece mii lei dau eu Iulie 7, Enăcachi paharnic

450 # adică patru sute cinci zeci galbeni dau eu serdar Carpu

500 # adică cinci sute galbeni dau eu K Slătineanu.

550 # adică cinci sute cinzăci galbeni dau eu Ene Tufescu.

600 # adică şase sute galbeni blancu pe socotiala me Iorgu Papafil medelnicer.

650 # adică şasă sute cincizăci galbeni pe socoteala me Catargiu spatar

750 # adică şapte sute cincizăci galbeni blancu dau eu Costandin Ciulei căminar 1839 Octmbre 28 zile.

800 # adică optu sute galbeni blancu dau eu, Catargiu spatar 1839 Dekvre 19 zile.

801 # adică optu sute unu galbeni blancu dau eu 1841 Ghenar 31 C. Chirilovici.

802 # adică optu sute doi galbeni dau eu, M. Drăghici, 1841 Iuli 31.

850 # adică optu sute cincizăci galbeni la strigare de astăzi au rămas asupra me şi mai mult din cât acest preţu nu dau M. Drăghici.

850 # jumătate adică optu sute cincizăci pol galbeni blancu dau eu K. Kirilovici 1841 August 28.

880 adică optu sute optzăci galbeni blancu dau eu 1841 August 28 M. Drăghici.

880 adică optu sute optzăci galbeni blancu cu acest preţ sau hărečluit mezatul asupra me astăzi şi banii am ai aduce în divan, 1841 Septebr. 5 zile M. Drăghici.

Divanul apelativ al ţării de sus,

Astăzi în presudsfia divanului în fiinţă şi cu mulţămire dumisale medelnicer Iorgu Papafil i a cumnatului dumsale dlui Călin Chirilovici sau harečluit mezatul casălor cu locul lor cuprinsu în ţădula ačasta asupra dumsale post *Manolachi Drăghici* cu opt sute optzăci galbeni blancu. De aceia să adivereşti de cătră divan.

Aga Cost. Tacul.—Grigore spatar—director Stamati.

No. 4755, 1841 Săptmbrĕ 5

In dos *regeste*: ţidulă de a se vinde prin mezat casele cu locul lor în dosul uliţii sfântului Spiridon a dmsale mèdelnicer Iorgu Papafil.

XLVI. *1841 Octombre 21. Iaşi.* Zapis.

Prin care noi gios iscăliţii medelnicer Iorgu Papafil şi Theodosiia Chirilovici născută Papafil, facim ştiut şi încredinţăm că după moartea maicii noastre, rămâind noi clironomi înpreună cu mai marile a nostru frate Neculai ci esti căzut în bicisnicie, iar casăle cu totul lor de aice *din oraşul Eşii, din dosul sv. Spiridon,* ci niau rămas di la maica noastră văzând că din vreme în vreme să dărâmă, mai vârtos de un foc, după cari să fim cu totul păgubaş, am socotit de cuviinţă de a li vindi prin sultan mezat; şi aşa gios iscălitul medelnicer Iorgu Papafil făcând ceriri prin jalobă către divanul de apelaţii a ţării de sus, de a să puni în lucrare vânzare;—acel divan prin logofiţiia dreptăţii, cerând dizlegare sfatului întru ačasta, au priimito în sfârşit încuviinţătoari cererii vânzării.

In urmare cărie dizlegări, divanul acela, publicarisând vânzare acestor casă în termenul hotărât de lege, şi neurmând nici o protistaţie asupra vânzării înpedicătoare harečluirii lor. la 5 Septemvre anul curgător în presustviia divanului, sau harečluit cu mulţămire noastră arătatile casă cu locul lor asupra dmisale boerului postelnic Manolachi Drăghici cu preţul cel mai folositor, de 880 # adică optsute optzăci galbini blanc, care sumă dmlui au şi răspunsu în divan, de undi rămâne a o primi.

Insă fiind că în ţădula mezatului să cuprinde mărime locului în câtime de stânjeni după glăsuirea documentelor, iar noi neştiind dacă acei stânjâni cu adevărat pot fi în îngrăditura locului de astăzi, am închiat înscris cu dmlui boeriul postelnic Drăghici, că dacă lipsa locului ci va fi va dovedi trecut prin vânzari de maica noastră medelnicereasa Elena Papafil, atunce dmlui să nu aibă drept a cere ceva, iar dacă din împotrivă îl va dovedi înpresurat, şi cu ră credinţă stăpânit, atunce dmlui săş caute cu aciia, iar nici cum cu noi iscăliţii; şi în sfârşit şi cu care chip noi clironomii vânzători să nu fim supăraţi nici cum de dmlui boeriul post. Manolachi Drăghici. Pentru cari încredinţând dmisale zapisul acesta cu ali noastri iscălituri, întărit şi de divan pi formă, documenturile cuvenite le va primi din acel divan (la cari au şi număraț banii precum sau arătat mai sus) împreună şi cu ţădula mezatului.

Anul 1841 Octomvre 21 zile

Iorgu Papafil medelnicer

Teodosiia Chirilovici

Nastasâe Papafil

Divanul apelativ a ţării de sus

Dmlui medelnicer Iorgu Papafil unul din fii răposatei căminăresei Elena Papafil, prin ţădula ce au dat la anul 1838 au făcut arătare că nimi nu să găseşte a le fi epitropi, şi avere rămasă de la maica dmsale esti nişti casă aflătoare aice *în Eşii în dosul Sv. Spiridon* (cuprinsă în zapisul acesta) cari sânt supusă întâmplărilor păgubitoare, iar dmlui cu o soră au păşit cu venire către legiuita vârstă, şi numai din nilămurire părţii ce sar cuveni surorii sale nu sar pute căsători, apoi să să scoată la mezat arătatile casă spre de veci vânzare, a căror preţ ci va eşâ să să împartă în trei părţi, din care o parte cuvenită surorii sale să să dea în mâinile dmsale vornicului Ştefan Catargiu, care are părinţiască îngrijiri asupra ei, iar celelalte doâ părţi cuvenite dmisale medelnicer. şi mai marelui său frate Neculai ci este căzut în bicisnicie, şi carile este în a sa purtare dé grijă să se dei sau în ocârmuire sa, sau să să dei de către divan cu do-

băndă la o persoană sigură, şi numai dobânda să li să sloboadă până la venire în legiuita vârstă; pe care acastă ceriri înpărtăşindusă logofeţii spre dezlegare, la 23 Ghenari 839 cu adresul de supt No. 292 sau primit copia adresului secretariatului de stat urmată după a sfatului dezlegare, că pentru ferire de întâmplătoare pagube dacă să găsăşte mai de folos a să vinde casile spre a să folosă clironomii şi dobânda preţului vânzării, divanul să păşască cătră o aşa lucrare, că pentru împărţire banilor la sânclironomi, în ceia ce să atinge de parte cuvenită surorii, sar pute încredinţa dmsale vornicului Catargiu rămâind pentru celelante doaă părţi ca divanul să urmezi potrivit glăsuirii pravilelor; pi temeiul dar a aceştii dizlegări la 18 mai prin ţidula No. 2962 cătră orăşăniască adjie sau scos la mezat arătatile casă cu locul lor, arătândusă anume prin la mărime locului, pentru care sau urmat publicarisiri şi în tot prinţipatul prin suplimentul *Foii Săteşti* cu No. 10 din 4 Iuni 839 apoi după împlinire termenului publicarisârii şi trecere a îndestulă vreme urmândusă strigare mezatului în câteva rânduri la zioa hotărâtă pentru asămine;—în sfârşit la 5 a trecutii luni Septemvre în fiinţa şi cu mulţămirea dmsale med. Iorgu Papafil i a dsale Călin Chirilovici, ce are întru însoţire pe Teodosia sora dmsale medelnicer, sau săvârsit mezatul asupra dmisale post. Manolachi Drăghici cu preţ de 880 # adică opt sute optzăci galbeni blanc, care sumă sau şi primit în divan de la dmlui post Drept aicia aşa precum vânzare arătatelor casă cu locul lor sau urmat prin mezat după toate formele, apoi în putere şi acestui zapis a vânzătorilor, să aibă a le stăpâni dlui post. ca pe un drept acaret a dmsale pentru care să întăreşti de cătră divan zapisul acesta.

Vornic Paladi Aga Cantacuzino D. vornic Grigori spatar
secţia I. N. 5218.—1841 Octomvre 18 zile director Stamati
I. p. принцнпатꙋл Молдовнн 1834. днванꙋ цꙋрiи де сꙋс. şef Milea

---

LXVII. *1847 Martie 12 Iaşi.* Zapis.

Casăli meli aflătoare în dosul monăstirii sv. Spiridon de aice din Eş ce liam cumpărat pren mezat, la anul 1841, de la clironomii răposatii căminărese Papafil, in puteria actului de la 18 Octvr. supt No. 5218, şi a ţădulii de mezat, din 5 Sept. acelueş an supt No. 4855, liam trecut în di veci vânzare, cătră sfinţiia sa părintele iconomul Andreiu Bănescu, cu preţ de 797 #, adică şapte sute noăzăci şi şapte galbini blancu, şi cu locul lor, bez opt stânjâni loc, cari tot din aceste am vândut, dmsale Dimitrii Zanfirovici, di la vali de casă, şi a cărora stânjini măsură esti tot, de opt, atât în faţa uliţâi, cât şi în fundul locului, iar lungul pe cât să află locul astăzi din uliţă spre răsărit pentru cari loc, de opt, stânjâni, am dat osăbit, zapis, dumisale Zanfirovici, şi dar priimindumi astăzi şi banii deplin, după cuprinderia zapisului di la părintile iconomul, rămâne sfinţia sa, de acum înainte vecnic stăpân locului vândut, cătră sfinţia sa, cu casăle din niam în niam, şi dreptăţile i îndatoririle cuprinsă pren ţătatul mai sus act, a clironomilor, şi ţădula mezatului, bez de stânjâni vânduţ, dumsali Zanfirovici, pe care acturi cu toate documenturile vechi şi noă, liam dat părintelui iconomul Andreiu, ca unul ci să află cumpărătoriul părţâi cei mai mari a locului cu casa, şi loc, spre credinţă, şi întocmai urmare am iscălit, întărindusă zapisul acesta şi de cinstitul divau, după arătata cerire.

anul 1849, luna Mart, 12 zâli

M. Drăghici postelenicu

Divanul apelativ din Prinţipatul Moldaviei

Pentru că iscălitura de supt zapisul acesta, iaste adevărată a dumisale boeriului post. Manolache Drăghici, să adevereşte de cătră divan vremelnic, pe temeiul ceririi

ce prin înscris înreghistrat supt No. 1707 au făcut, rămâind a să faci statornica întărire după urmarea legiuitei publicaţiuni dacă nu se va ivi vreo pricină înpedecătoare vânzării.

A. K. Mavrocordat post. D. Miclescu A. Bran spatar
Leon postelnic Director Luca
l. p. divanului de apelaţie 1845 Mai 1 şef Ioanu Scorpan
secţia 3. No. 1756 1847 Mart 11 zile.

Divanul apelativ din Moldova

După vremelnica adiverire sus însămnată publicarisânduse această vânzare prin adaosul cu N. 32 şi 33 a foii Săteşti din 6 april anul trecut 1847 şi împlininduse atât legiuitul termin de 6 luni a publicarisirii, cât şi acele 15 zile *ovajarisite* de sfat prin anaforaoa din 20 Maiu 1839 N. 1008 înnalt în'ărită, nici o pricină înpiedecătoare statornicii întăriri nu sau ivit. De aceia să întăreşte statornic de cătră divan spre vecinica stăpânire sfinţii sale iconomol Andrii Bănescu şi a urmaşilor sfinţii sale asupra pomenitelor casă cu locul lor.

prezădent Gheorghe Cărstescu vornic;—post. Iacov Leon;—Maior C. Duca; T. Scobihorn spătar. Alecu Bran spătar director A. Cerne. şef secţiei Lecache
secţia III—parte II—N. 7433—1848 Dechemvre 16.—

LXVIII. *1847 Iunie 16 Iaşi* (regeste). Jurnalul Tribunalului giudecătoresc al ţănut, Iaşi secţia I-a, închee *jurnal* asupra averii rămase de pe urma răposat neguţitor Alexandru Ciulei, de la care au rămas soţia sa Paraschiva şi trei copii: Anastasă Ciulei, Zoiţa şi Marghioala. Epitropia casei era compusă din soţia sa Paraschiva, Alexandru Ciulei sărdar şi comis Ioan Vraghie.

Averea rămasă se râdică la *194944 lei 5 parale;* din care
11.322 bani de scos după sineturi
11.655 (610 galbeni) materialul dughenii din dosul sf. Spiridon
28 266.35 locul dughenilor din care 12 stânjeni 2 palme la faţă, iar latul 27 stânjeni, a 65 galbeni stânjenul (fac 796 # şi un sfert)
49.700 binalele treisprezece (1400 #)
47.925 locul celor 13 dugheni (33 stânjâni 6 palme) câte 40 # stânjenul (1350 galbeni)
17.040 binaoa din Târgul Cucului (480 #)
16.507.20 locul acestii binale (faţa 7 st. 6 palme, şi latul 9 st. 5 palme) câte 60 galbeni stânjenul (465 #)
2 570.30 argintăriile
194.944.5 pe peste tot

a) Partea *Paraschivei Ciulei* soţie: hanul din dosul sf. Spiridon (21655 şi 28_66) a patra parte din datoria de 11322 lei (2830 lei 20 parale), a patra parte din argintărie (631 lei)=*53.383.10;* din acestia se scade partea sa 48756 lei 10 pr., rămâne a întoarce casei *4647 lei 30 parale.*

b) Partea *sărdar Anastasă Ciulei*: dugheana cu locul ei din Târgul Cucului (17040 şi 16507.20); a patra parte din datorii de 13222 lei (2830); a patra parte din argintărie (631 lei), bani luaţi mai mult (12758)=*49758.20,* din acestia se scade partea sa (48736 lei); rămâne a întoarce casei *1022.20.*

c) Partia *Zoiţii soţie pitarului Anastasie Gusti*: 6 binale din cele 13, capătul de la vale despre poarta lui Cehan (24850 şi 25560 lei); a patra parte din datoria de

11322 lei (2830), a patra parte din argintărie (631)=*52871 lei;* din acestia se scade partea sa 48736 lei, banl luaţi mai mult; rămâne a întoarce casei *5135 lei.*

d) Partia *neurâsnicei Marghioala:* 7 binale de la dial de cele date Zoiţei (28850 şi cu 22305 lei); a patra parte din datorie (2830 lei); a patra parte din argintărie (631 lei)=*50616* lei; din acestia se scade partea sa 48736 lei şi rămâne să dea casei *1880 lei.*

Iscălesc jurnalul A. Ciurea, M. Casul; Ioan Vraghie comis; Anastasă Ciulei sardar, Nastasă Gusti pitar, Zoiţa Gusti născută Ciulei, Paraschiva Ciulei.

Pǫsladuitor Cardaş

Obs. Copia e dată în 1847 Aug. 25 de judecătoria Iaşi secţia I (masa II, N. 4765).
iscălesc A. Ciurea, Casul director Alecsandri
şef Cardaş

XLIX. *1847 August 25 Iaşi.* Dumsali Paraschiva Ciulei soţia răposat Alexandru Ciulei.

De către cinstita comisie epitropicească prin poronca N. 813 îmbunătăţindusă acum împărţala făcută de acest tribunal giudecătoresc a ţinut Eşii secţiia I. averii răposatului Alexandru Ciulei privitoare pe clironomii rămaşi, şi la care faci şi dmta parte, iscălitul prezident pomenitului triuunal vă face cunoscut împărtăşinduvă tot o dată şi copie încredinţată supt Nr. 4765 de pe zisa înpărţală spre a vă sluji di act doveditor averii vărsată în parte dmtale.

În lipsă. N. Clucer.
director. A. Lipan
şef Cardaş
Massa II—Nr 4764—1847 Avgust 25.

L. *1849 Ghenar 1 Iaşi.* Divanul de apelaţie.

De şi de către acest divan în urmarea mijlocirii giudecătorii ţinut Eşii secţia I, prin raport Nr. 1015 sau fost inaintat lucrările privitoare către vânzarea de veci prin mezat a ***hanului cu locul lui aflător aicea în capitală în dosul măn. sfântului Spiridon*** a casii răposat. Alesandru Ciulei. în cât după publicarisiria urmată prin redacţie sau fost şi îndeplinit legiuitele termine a publicarisirii. Insă în urmă priimindusă jalobă de la epitropii şi clironomii ci fac parte la acel han, cu cerire ca să să lămurească că hanul să vinde cu toate heiurile cuprinsă pe locul lui, atât la faţă cât şi înlăuntru, potrivit aceasta pe numărul stânjănilor a faţadii cuprinsă priu jurnalul giudecătoriei ţin. Eşii secţia I-ia, ce sau dat dumsale Paraschiva, soţiia răposat Ciuleiu, spre ai sluji de un act doveditor averii venită în parte; divanul prin încheieria din 18 Octomvre anul trecut 1848 au încuviinţat cerirea pomeniţilor a să publicarisî încă un termen de patruzăci de zile şi cu lămuririle cerute, spre care sfârşit cerândusă zisul jurnăl lau înfăţoşat în copie adeverit de giudecătorie Eşii secţia I supt Nr. 4765, închiet la anul 1847 Juni 16, şi cu adresul Nr. 4764. a pomenitei giudecătorii trimisă dumsale Paraschivei Ciulei, spre ai sluji de act doveditor averii venită în parte, din a căriia cuprindere sau luat lămuriri că prin împărţala făcută de giudecătorie între dneaei Paraschiva şi ceilalţi clironomi, a averii rămasă de la răposat Alexandru Ciulei, să dă în partea dmisale Paraschiva hanul cu îmbunătăţirile aflate pe locul din acel pomenit mai sus în dosul măn. Sfântul Spiridon, şi în măsurile acestea, adică 12 st. 2 palme faţa, şi latul 27 st. Deci supt No, 6449 scriindu-să redacţiei foilor săteşti a publicarisi şi arătatul termen cu lă-

muririle arătate mai sus, că au şi îndeplinit această măsură prin adausul cu No. 53 şi 54, a foii săteşti din 7 Noemvre 1848, după împlinirea cărui termen, precum şi acelor 15 zile osăbit lăsate cu *ovajenie* după anaforaoa sfatului cu No. 1003 înalt întărite pentru protestaţie, avându-se în privire că nici o legiuită pretenţie nu sau ivit sau înfiinţat aciastă ţidulă spre urmarea strigării şi harečluire mezatului.

Cristescu vornic, Grigori Tufescu postelnic, T. Scobihorn spatar, Maior C. Duca.
Dir. A. Cernea, şef Lecachi
Secţia III – N. 346 – 1849 Ghenar 21.

200 galbeni evel. mezat.

1450 adică una mie patru sute cinci zăci galbeni blancu, cu acest preţ la strigare urmată astăzi în presudsfiia divanului sau făcut hareč mezatului pomenit în ačastă ţidulă asupra me, pentru epitropiia averilor mon. Sfântul Spiridon cu condiţie ca banii săi aduc în divan 1849 Ghenar 21.

Grigore Codreanul postelnic

„în fiinţa şi cu mulţămirea noastră sau făcut hareč mezatului asupra dums. boerul post. Grigori Codreanu, pentru epitropiia averilor mon. Sf. Spiridon 1849 Ghenar 21.

× Eu Paraschiva Ciulei, Anastasi Ciulei sardar, Maior C. Duca.
„în presudsfiie am pus degetul"

divanul de apel

Astăzi în presudsfiia divanului urmândusă strigarea mezatului hanului cu locul lui i celelalte pomenite în ţădula de faţă în fiinţa dmsale Paraschiva Ciulei şi sardar Anastasi Ciulei, unul din epitropii casei răposat. carele au fost împuternicit a stărui la harečluire şi din partea sinepitropului său dlui comis Ioan Vrabie prin înscris declaraţia dmsale către divan înregistrat supt N. . . . precum şi a unui din clironomi şi anume dlui Paharnic Anastasiu Gustia, iarăşi prin asămine declaraţie înregistrată supt N. 3685, care aceste amândoă sau alăturat la dellă şi dintre toţi muşterii ce sau arătat, nedând altul mai folositor preţ de cât dlui post. Grigore Codreanu suma de una mie patru sute cinci zăci galbini blanci N. 1450, cu acest preţ după mulţămire arătată de numiţii sau făcut hareč mezatului asupra dmisale post. pentru epitropia averilor mon. Sf. Spiridon, cu condiţia ca banii săi aducă în divan, despre care şi întăreşte ačastă ţădulă.

prezident Cristescu Gligori Tufescu post. Colonel Cazimir
Maior C. Duca Dir. A. Cerne
Secţia III—N. 355—1849 Genar 21. şef Lecache
l. p. divanului de apelaţie

LI *1849 Februarie 28 Iaşi.*

act de večnică vânzare

Giudecătoriia ţinutului Eşii secţia I-a, pe temeiul jurnalului înbunătăţit de către comisia epitropičască mijlocind la divanul de apel a să scoate în de veci vânzare prin mezat, *hanul cu locul lui večnic, aflător în capitalia Eşii în dosul mns. sfânt. Spiridon*, rămas de la răposat meu soţ Alexandru Ciulei, şi cari la înpărţală sau venit în partia me, şi banii ce sar prinde să să dei epitropiei casăi răposatului pentru a să dobândarisi, zisul divan după cercetare titlurilor proprietăţii, atât pe temeiul ţitaţii mijlociri, a giudecătorii, precum şi pe temeiul a deosebitei declaraţii, ce în unire cu dmlor epitropii casăi răposatului meu soţ, dmlor comis Ioan Vrabie şi sardar Anastasie Ciulei, am făcut, au înaintat lucrările cuvenite pentru vânzare hanului cu locul lui, cu toate

heiurile aflati pe acest loc, atât la faţă cât şi înlăuntru, iar după înplinire legiuitelor formalităţi, la 21 a trecutii luni Ghenari anul curgătoriu, în fiinţa me şi a unui din epitropi dmlui sărdar Anastasie Ciulei, înputernicitul prin deosebite înscrisuri, atât din parte sinepitropului dmlui comis Ioan Vrabie precum şi a unuia din clironomi dmlui pitar Anastasie Gustie, urmânduse strigaria mezatului în presudstviia divanului, dintre toţi muşterei ce sau arătat nimenia altul nau dat mai folositoru preţ de cât dmlui post. Grigorie Codrianul, unul din epitropii averilor mns. Sfât. Spiridon soma de 1450 # blanci, adică una mie patru sute cinzăci galbeni, cu care preţ mulţămindumă atât eu precum şi epitropul dmlui sărdar Ciulei, sau şi făcut hareci mezatul asupra dmsale postelnicul Codrianul pentru casa averilor mănăstirii sfânt Spiridon, deci fiindcă arătata suma de galbini de cătră pomenita epitropie sau şi răspuns în priimirea epitropilor potrivit cu mijlociria zisă a giudecătorii după cum prin însămnare de mai gos a dumilorsale să face încredinţare, rămâne dar ca şi pomenita epitropie pe puteria acestui act, ce în unire cu epitropia îl slobod, săş urmezi vecnica stăpânire asupra hanului cu locul său, şi heiurile aflătoare la faţă şi înlăuntru, ca pre unele ce liau cumpărat cu bună credinţă de la mezat.

anul 1849 luna Fevruarie 28 zile

╳ Eu Paraschiva Ciulei

în presudstvie a pus degetul. Cazimir

Ioan Vraghie comis Anastasie Ciulei sardar

Divanul apelativ din Prinţipatul Moldovvei

Giudecătoria ţinutului Eşii secţia I cu raportul N. 6015 mijlocind cătră acest divan în temeiul încuviinţării comisiei epitropilor orfaniceşti prin poroncă cătră ia supt N. 1142 să s scoată la mezat spre vecnică vânzare un *han aflător aice în capitaliia Eşii în dosul mănăstirei sf. Spiridon* a casii răposatului Alexandru Ciulei, venit la împărţală dmisale Paraschiva soţiia răposatului Ciulei, iar banii ce sar prinde din vânzare să să încredinţeze în primirea epitropilor casei (pentru ai dobândarisi) supt cvitanţă pe care să i să împărţască. divanul au cercetat titlurile proprietăţii şi după încredinţare ce din cuprindere unor asămine sau luat că hanul cu locul lui vecnic este a răposatului Ciulei, au şi înaintat lucrare mezatul, însă în urmă primindusă jalobă de la Epitropii şi clironomii ce fac parte la acel han cu cerire ca să să lămuriască că hanul să vinde cu toate heiurile cuprinsă pe locul lui atât la faţă cât şi în lăuntru potrivit aciastui pe numărul stânjănilor a faţadei cuprinsă prin jurnalul giudecătoriei ţinutului Eşii secţia I ce sau dat dmisale Paraschivei soţiia răposat. spre ai sluji ca un act doveditor averii ce sau venit în partei, divanul prin închierea din 28 Octombre anul trecut 1848 încredinţând cerire pomeniţilor a să publicarisi din nou vânzarea şi cu lămuririle cerute, spre care sfârşit cerândusă zisul jurnal lau şi înfăţoşat în copie adiverit de giudecătorie supt N. 4765, din a căruia cuprindere luândusă lămurire că prin împărţala făcută de giudecătorie între dmneei Paraschiva şi ceilanţi clironomi a averii rămasă de la răposat Alexandru Ciulei, să de în partea dmisale Paraschiva hanul cu îmbunătăţirile aflati pe locul lui acel mai sus pomenit în dosul măn. Sf. Spiridon şi în măsurile aceste: 12 stânjâni 2 palme faţa, şi latul 27 stânjâni, supt N. 6449 sau scris redacţiei a publicarisi din nou vânzare, iar redacţie îndeplinind acăstă măsură prin adaosul cu N. 53 şi 54 a Foii Săteşti din 7 Noembre 1848, şi împlinindusă atât termenul de 40 zile a publicarisirii precum şi osăbit încă 15 zile lăsate cu ovajănie după anaforaoa sfatului cu N. 1008 înalt întărită, nici o pricină împiedecătoare vânzării nu sau ivit, în cât înfiinţândusă apoi ţidula cu N. 346 şi la 21 Genar trecut în presudstviia divanului urmândusă strigare mezatului în fiinţa dmsale Paraschiva Ciulei şi sardar Anastasie Ciulei unul din epitropii

casăi răposatului carile au fostu împuternicit a stărui la harečluire şi din parte a sinepitropului său dmlui comis Ioan Vraghie prin înscris declaraţia dmsale către divan, înreghistrat supt N. 396 precum şi a unui din clironomi şi anume dmlui pitar Anastasie Gustia; iarăşi prin asămine declaraţie înreghistrată supt N. 3685, şi dintre toţi muşterei ce sau arătat nedând altul mai folositori preţ de cât dmlui post. Grigorie Codrianul soma de 1450 # blancu, cu acest preţ după mulţămirea arătată de numiţii sau şi făcut hareci mezatul asupra dmlui post. pentru epitropiia averilor măn. Sf. Spiridon, cu condiţia ca banii săi aducă în divan. Deci cu privire că giudecătoriia prin raportul ţitat mai sus întăreşte ‚a să vindi hanul şi banii a să încredinţa în priimire epitropilor şi cvitanţiia ce sar *luoa* să io triimată ei, iar dmlor epitropii pe lângă osebit cvitanţie ce au dat şi prin însămnarea făcută supt actul sris în dos, încredinţază că au priimit deplin preţul vânzării de la pomenita epitropie a averilor Sf. Spiridon, divanul întăreşte acest act spre večnica şi pačnica stăpânire din parte mon. averilor sfântului Spiridon asupra hanului cu locul lui i cele mai sus pomenite, ca pe o driaptă proprietate cumpărată cu bună credinţă prin formal mezat.

Prezident în lipsă Post. Iacov Leon, Colonelul T. Cazimir Maior Costachi Duca
Grigore Crupenschi post. director Alexandru Cerne sardar
l. p. şef N. Lecache
Secţia III
Parte I. N. 1327—1849 Martie 4 zile.

LII. *1852 Sept. 2. Iaşi.*

Divanul întăriturilor

Sfinţiea sa iconomul Andrei Bănescul, la anul 1847 April 28 prin sănet întabulat de către divan de apel împrumutânduşă pe termenul de un an cu suma de 242 # capite de la dumnalui Dimitrie Spartali au siguripsit ca amanet casili cu locul lor ci li ari *aice în capitaliea Eşii în dosul măn. sfânt. Spiridon* (care datorie în urmă şi dmului Spartali au trecuto către dmlui Gheorghe Mosari) şi în urmă mai împrumutânduşă şi de la Kkoana Casandra Blaslibei cu suma de 200 # sau siguripsit iarăş în aceli casă cu sănetul întabulat tot de zisul divan cu dreptăţi de al doile amanetări la 1848, după cerirea sfinţii sale iconomului Bănescu, urmată către divanul de apel sau scos cu de bună voi în mezat spre vânzare casilor pomenite, însă cu condiţia ca banii să să depună în divan pentru că sfinţiia sa iconomul Bănescu nau stăruit spre ačasta, iar deosebit de datoriile mai sus arătate la actu acestui obiect mai sânt şi osăbite băneşti pretenţii asupra sfinţii sale iconomul. Divanul de apel din îndemnul stăruinţii creditorilor au regularisit a să scoate în vânzare de veci prin mezat silnic amanetatele casă cu locul lor, însă necunoscânduşă mărime locului am scris giudecătorii ţinutului a faci asămine, şi de la ia pe lângă raportul cu N. 2018 priimindusă asemenea că candidatul comandarisit mergând la faţa locului au făcut măsurile locului şi lau aflat de giur împrejur în mărime de 81 stânjâni şi patru palme, adică că măsura întăi o au început din stâlpul vechiu acestui loc găsit despre apus şi alăturea pe lângă locul stărp a dmsale Zamfirovici, parte despre miazăzi şi înainte spre răsărit până în zidirea de pe locul dmisale boerului logofăt Petrachi Rosăt, care zidire îşi dă drept hotar cu acest loc şi până unde au venit 24 stânjâni şi 5 palme; de la acest zid au pornit măsura a doa partea despre răsărit şi înainte cam împregiur şi tot drept înainte partea despre miazănoapte pe lângă vechea îngrădtiură cu zaplazi şi tumurugi de stejar a locului caselor dmisale Cucoanii bragadieresei Ecaterina Ghica şi până în stâlpul acestui zaplazi din

faţa uliţii şi până unde au venit 36 st. 7 palme; şi apoi de la zisul mai sus stâlp au pornit măsura a triia faţa la uliţa mergătoare la mai multe ogrăzi în partea miezului nopţii şi care îşi are priivire cătră apus şi au mers înainte până la locul de unde au început întăi măsura şi păn unde sau împlinit 20 stânjâni; şi cu aceste trei măsuri sau şi împlinit tot locul pe cât să zice că sub îngrădituiă şi semne să găseşte; de la acest divan prin foaia oficială cu No. 26 din 27 Septmbre 1851 publicând o asemenea vânzare în termin, de 6 luni ca unii ce ar ave vreo pretenţie asupra acestei vânzări să să arăti cu reclamaţia la giudecătoriia competentă în ţitatul termin şi împlinindusă atât acest termin di 6 luni cât şi osăbitele 15 zile legiuite prin dezlegarea de la fila 208 a colecţiei, nici o pricină împedicătoare vânzării nu sau ivit, încât spre îndeplinire şi a lisitaţii de 40 zile pe de oparte sau scris redacţiei celi cuvenite, iar pe de alta spre urmarea strigării şi harečluirii mezatului vânzării de veci a acestor casă cu locul lor sau înfiinţat acăstă ţidulă cu îndatorire ca cumpărătorul să depue banii în divan.

A. Donici Caţichi T. Kasimir
director Sterian şef Sofieano

Masa I-iu—No. 2433—1852 Sept. 2 zile (şters August).

la strigare de astăzi am dat 50 galbeni. 1852 Sept. 12. Gh. Caramanlău sluger,
— la strigare de astăzi nu sau ivit muşterei. 1852 Sept. 19. T. Cazimir.
— la strigare de astăzi nu sau ivit muşterei. 1852 Sept. 26. T. Cazimir.
— la strigare de astăzi am dat eu 55 gableni. K. Tufă. 1852 Oct. 3.
— la strigare de astăzi am dat eu 500 galbeni. A. Kuşi şatrar. 1852 Oct. 10.
— la strigare de astăzi nu sau ivit nici un muştereu. Caţiki 1852 Oct. 17.
— urmiază închierea din 24 Oct. pentru strigare a 7-a. 1852 Oct. 31.
T. Cazimir

N. 668—cu noă sute galbeni blanco zâmţi sau adjudecat vânzaria casilor potrivit acestei foi asupra Epitropiei averei mon. sv. Spiridon. 1852 Decemv. 5.
Gh. Boianu

Divanul de întărituri

In fiinţa dmilorsale creditorilor amanetari în seansa divanului sau urmat în destule strigări pentru vânzare de veci a binalei cu locul ei arătată în această foae şi dintre toţi doritorii de a cămpăra ce sau aflat faţă nimeni altul n'au dat mai folositori preţ de cât dmlui aga Iordachi Boianu, unul dintre epitropii averei monăstirei Sv. Spiridon soma de 900 galbeni blancu zâmţi, cu care preţi sau şi făcut adjudecăţi a zisei vânzări aspra dmisale agăi Boianu potrivit acestei foi, pentru epitropia averei sv. Spiridon. De aceia să adivereşte acăstă foae potrivit formelor.

A. Donici Kaţichi D. Gligorescu
director Sterian şef Sofieano

masa I-a—N. 3693—1852 Decembre 5 zile.

Obs. Foae mezatului e un caet şnuruit, cu regestul: „adică trei file scrisă şi una nescrisă cuprinde această foae de mezat".
Vollinti

Pecete în ceară roşie. Prinţipatul Moldovii—divanul de întărituri—1851.

LIII. *1853 Fevruarie 6 Iaşi.*

Divanul întăriturilor,

Sf. Iconomul Andrii Bănescu la anul 1847 April 28 prin sănet întabulat de cătră divanul d'apel înprumutândusă pe termen de un an cu suma de 242 # capete de la

dmului Dimitrii Spartali au siguripsit cu amanet casăle cu locul lor cel are aice în *capitalia Iaşii în dosul mon. sv. Spiridon* (care datorie şi dmlui în urmă au trecuto către dum. Gheorghie Musuri) şi în urmă mai împrumutânduse de la dum. kkna Casandra Blasliben cu suma de 200 # s'au săguripsât iarăş în acele casă cu sănetu intabulat tot de cinstitul divan cu dreptăţi de al doile amanetară, la 1848, după cerire sv. iconomului Bănescu urmată către divanul d'apel sau scos de bună voe în mezat casăle pomenite însă cu condiţie ca banii să să depue în divan spre plata datoriilor, iar harečluirea nu sau făcut pentru că sv. iconomul Bănescu n'au stăruit spre aciasta, şi pe lângă aceste datorii mai ivinduse şi altile băneşti pretenţii asupra sv. iconomul Bănescu, divanul d'apel din îndemnul stăruinţii creditorilor au regularisit a să scoate în vânzare de veci prin mezat sâlnic amanetatele casă cu locul lor, însă necunoscânduse mărimia locului, au scris giudecătorii ţinut a face o asămine şi de la ia pe lângă raport Nol 2018 priiminduse lucrarea candidatului lămuritoare că mergând la faţa locului l'au aflat de giur împregiur în mărime de optzăci şi unul stânjâni patru palme măsurat după următorul chip: din stâlpul vechi a acestui loc ce este despre apus şi alăture pe lângă locul sterp a dmisale Dumitru Zanfirovici parte despre miazăzi şi înainte spre răsărit până în zidirea de pe locul dmisale boerul *logofăt Petrachi Rosăt*; care zidire îşi dă drept hotar cu acest loc şi până unde au venit 24 stânjâni şi 5 palme; de la acest zid au pornit *măsura a doa* partea despre răsărit şi înnainte cam împregiur şi tot drept înnainte partia despre miază noapte pe lângă vechea îngrăditură cu zaplaz şi tumurugi de stejar a locului casălor dmisale kkoanei bragadiresei Ecaterina Ghica şi până în stâlpu. acestui zaplazi din faţa uliţii şi pără unde au vinit 36 stânjâni 7 palme; şi apoi de la zisul mai sus stâlp au pornit măsura a *triea* faţa la uliţa mergătoare la mai multe ogrăzi în parte miezul nopţii, şi care îşi au priivire către apus şi au mers înnainte până la locul de unde au început întâia măsură şi până unde sau împlinit 20 st şi cu aceste trii măsuri sau îndeplinit tot locul pe cât să zice că sub îngrăditura şi semne să găseşte. Deci acest divan prin Foae Oficială cu N. 26 din 27 Sept. 1851 publică că o asămine vânzare în termen de şase luni ca cei ce vor ave vreo pretenţie asupra acestei vânzări să să arăte cu reclamaţie la giudecătorie competentă în termen de 6 luni, dând în ştire şi divanului de la care vreme împlinit fiind atât acest termen cât şi osăbitele 15 zile legiuite prin dezlegarea de la faţa 208 a colecţiei nici o pricină împedecătoare vânzării nu sau ivit, în cât spre îndeplinire şi a licitaţiei de 40 zile pe de o parte sau scris redacţiei cele cuvenite iar sub N. 2433 sau înfiinţat foae mezatului spre urmare a strigării şi adjudecăţiei vânzării cu îndatoriri ca cumpărătorul să depue banii în divan şi la 5 Dekemv. 1852 în fiinţa dmilorsale creditorilor amanetari în seansa divanului s'au urmat îndeztule strigări pentru vânzarea de veci a căsălor cu locul lor pomenite mai sus, dintre toţi muştereii adunaţi nimene altul n'au dat mai folositor preţ de cât dmlui aga Iordache Boianu, unul dintre epitropii averii mon. sv. Spiridon suma de 900 galbeni blanco zâmţi, cu care preţ sau şi adjudecat vânzaria asupra dmisale agăi Boiann potrivit lămuririlor de mai sus pentru epitropia averii mon. sv. Spiridon; în privire însă că Epitropia averii mon. sv. Spiridon prin adresul No. 1773 au făcut cerire divanului de a să pune în lucrare întărirea acestui mezat spre a putea face şi numărare banilor; divanul prin acest act întăreşte vecnică stăpânire a Epitropiei averii mon. sv. Spiridon asupra arătatelor casă cu locul lor potrivit lămuririlor de mai sus; iar desăvârşita întăritură acestui mezat urmiază a să face prin domnescul hrisov, după care epitropiia depunând în divan preţul va intra în stăpânire cumpăratelor binale.

A. Donici D. Grigoriu T. Kasimir

dir. Stan şef Th. Sofieano

pecete divanului de жнтъринтрн. 1851.

masa I–N. 424—1853 Fevruarie 6.

LIV. *1853 April 2 Iaşi.*

Noi Grigorie Alexandru Ghica Vv. cu mila lui Dumnezeu domn ţării Moldovei.

Divanul întăriturilor prin adresa supt N. 425, au mijlocit cătră departamentul dreptăţii de a să întări şi cu domnesc hrisov, mezatul sâlnicii vânzări a casălor cu locul lor din Iaşi ce au fost a iconomului Andrei Bănescu, şi cari sau cumpărat de cătră Epitropia averilor ms. sf. Spiridon. Aşa dar depart. observând actul dat din partia divanului, lau găsit cu data din 6 a trecutii luni Februarie supt N. 424 şi în cuprindere următoare. „sfinţiea sa iconomul Andrei Bănescul la anul 1847 April 28 (urmează textul adus mai sus supt No. LII.)... iar desăvârşita întăritură acestui mezat urmiază a să faci prin domnesc hrisov, după care Epitropia depuind în divan preţul va întări în stăpânire cumpăratilor binale". Drept aceia domniia noastră pe temeiul formalităţilor mai sus prescrisă, şi după legiuirea Reglementului artic al 4-a din anexa litera *t*, prin acest hrisov cu a noastră domniască iscălitură şi pecete întărim mezatul arătat spre pačnică stăpânire a Epitropiei averilor mânăstirii sf. Spiridon, întocmai după cuprinderia actului mai sus prescris, urmând întru aciastă credinţa boèrilor domniei noastre membri ai divanului de întărituri iscăliţi în acest actu, dmlor aga Alecu Donici, aga Dumitru Grigoriu şi Panaite Cazimir, pentru care punem îndatorire dmsale vel logofătului dreptăţii, ca prin locul cuviinčos să să statorničască pe cumpărătoarea Epitropiei a averilor ms, sf. Spiridon în stăpânire arătatelor casă cu locul lor. Datu-sau hrisovul acesta la rezidenţa noastră Iaşii în anul al patrulia a domniei noastre. Una mie optu sute cinci zeci şi trei. luna April în două zile.

Noi Grigore Ghica Vodă — N. 10

pecetea domnească — K. Sturza

N. 12 — şef secţiei I. Manoliu spătar

„sau scris de stolnic Gh. Bogdan — inreghistrator Albinescu

LV. *1853 Maiu 12.* Divanul întăriturilor.

754 galbeni 19 lei adică şapte sute cincizăci şi patru galbeni blan*g* cu zimţi şi nousprezce lei *într'un irmilicu de argint de paisprezece lei,* doi sorocoveţi unul *de doi lei doăzeci parale*, şi un *pitac de patru parale* sau primit în depozitul divanului pe lângă adresul epitropiei măn. sf. Spiridon din preţul casilor ceau fost a iconomului Andrei Bănescu, şi de la mezat sau cumpărat de cătră zisa epitropie cari bani pecetluindusă cu pecetea divanului sau trecut în condică la Nr. 64.

A. Donici, D. Grigoriu Sigara dir. Sterian, şef Răuleţ

pecete: принципатȣл молдовкеи—диванȣл де жнтърїтȣрı 1851

Mass. II—No. 1544—1852 Mai 12.

LVI. *1853 Octomvre 27.* Divanul întăriturilor.

145 galbeni 18 lei adică una sută patruzăci, cinci galbeni, şi optusprezece lei sau priimit în depozitul divanului pe lângă adresul Epitropiei Sf. Spiridon supt Nr. 1350 restul din preţul cumpărăturii casilor ce au fost a sv. sale iconomului Andrei Bănescu, şi cari prin mezat sau cumpărat de cătră ace epitropie, cari bani sau trecut la condică depozitelor la Nr. 131.

A. Donici D. Grigoriu V. Gorgos dir. Rizu

l. p. divanului de întărituri 1851

Massa II-a—Nr. 3531—1853 Octv. 27.

F) Acta caselor Ana Pralea din Muntenimea de mijloc

LVII. *7270 Decembre 13 (1761)* regeste. Hotarnică de la un Lupul Hadâmbul vornic porţii pe locul casii unii babe Vârvara ce au ţinuto un Sava Olariul pentru *un loc din mahalaoa Muntenimii din mijloc* ce să hotărăşte de la dial cu locul casei Sandulu sân lui Bubulig, şi din ğos până în poarta lui Costin copil din casă şi *din ğos de un horn ci să arde oale*, şi din sus până *în hindichiu* şi la vale până în *drumul Sării*, şi că după măsurile ce au făcut cu stânjân gospod, au aflat 11 stânjâni 4 palme din picătura streşinei casii Varvariii di la dial până în locul casii Lupului calaraş sau pus piiatră; şi din *hindichiul* di sus pân în poarta lui Costin copil din casă din ğos de horn sau aflat 21 stânjâni 4 palme şi au pus piiatră; şi sau aflat şi 3 stânjăni din picătura casăi de la vali până în *drumul sării*, şi după zapisul Vârvarii de 21 ani şi mărturie oamenilor megieşi au dat acastă mărturie babei Vârvarii.

LVIII. *7272 Octombre 30 (1763)* regeste.

Altă mărturie hotarnică tot de la vornicul porţii Lupul Hadâmbul cuprinzătoare ca din porunca domlui Grigorie Ioan Voevod, au mers la o casă a Lupului sân Sandului Bubulighi că este *pi loc gospod*, care de la dial să hotărăşti cu altă casă a lui Neculai Olariu şi fiind cătva loc sterp din dosul casii Lupului, şi pănă în casa lui Neculai Olariu şi neputândusă învoi amândoi care cât loc să ţâe, au făcut stânjen de 8 palme şi au măsurat din casa Lupului din dos şi pănă în casa lui Neculai Olariu din faţă şi au aflat 23 stânjeni şi după porunca ce au avut lau dat în doă, însă cu un stânjăn ce au lăsat mai mult lui Necului Olariu, adică 12 stânjăni şi Lupului i sau dat iarăşi 12 stânjăni, punând şi piatra la dispărţitul locului, punând pietre şi la celelante locuri precum anume le arată.

LIX. *1779 April 10* (regeste).

Mărturie de la un Ştefan vornic porţii cuprinzătoare că din poruncă domnească mergând în *mahalaua Muntenimei de ğos* la o casă cu locul ei a lui Ursul feciorul lui Gavril, ginerele lui Vasilachi Partheni şi strângând pe toţi răzăşii împreğuraşi, pe cari anumi îi arată, au început cu măsura din doă petri ci liau pus hotară chiotoare în unghiul locului lui Vasili Ciobotariu *dispre hindichiul cel vechiu al Muscalilor* dispre răsărit şi au mers cu măsura pe dinaintea casei lui Vasili Ciobotariul fundul locului casei Ursului despre miază noapte şi *pără în drumul ce merge la Hotin* sau aflat 17 stângini şi au pus piatră chiotoare despre apus, şi mergând cu măsura *la vale alături cu drumul cel mare al Hotinului* tot despre apus sau aflat 20 stânjâni şi au pus şi piatră hotar *lângă săpătura drumului* cam la mijloc; şi de acolo au purces cu măsura *tot coasta locului alăture cu drumul cel mare* sau aflat 13 stânj. şi au pus piatră hotar iarăşi chiotoare locului din faţă şi în colţul lângă drum, şi de acolo au purces cu măsura faţa locului cam rătund şi dispre amiazăzi şi pănă lângă locul casei Paraschivei Bobuligoai sau aflat 9 stânjăni şi au pus piatră hotar, şi de acole au purces cu măsura despre răsărit *şi pin hindichiul Muscalilor.*

LX. *1787 Mart 22* (regeste).

Mărturie hotarnică de la Costandin Perjul vornic porţii cuprinzătoare ca după poruncă alegând locul lui Trohin şi stălpindu-l cu pietre în fiinţa răzăşilor şi a megieşilor împreğiuraşi, din scrisori au dovedtt că Grigoraş Trohin au avut casă şi nestrămutată

stăpânire pe acest loc, după sămnile ce sau găsit din giur împregiur pe unde au pus şi pietrile hotar cu primire răzăşilor stăpânitori locurilor de prin pregiur arătând că au pus doă petri hotară chiotoare locului acestuia în *margine drumului părului ce disparti de drum* şi de locul şi ograda lui Neculai Grecul, şi iaste pe de la vale despre amiazăzi; şi din pietrile acele purcezând cu măsura la deal spre miază noapte *alăture cu drumul părului* sau aflat 23 stânjăni 2 palme şi puind doă pietre chiotoare locului ci disparte una dispre răsărit *drumul părului*, şi una de la dial de locul casăi Acsâniei ce au ţinuto Toader Sofiicu (astăzi a jăluitoriului) şi din pietrile aceste întorcând măsura spre apus alături cu locul casăi Acsiniei lui Toader Sofiicu *pin taibă* şi până în locul şi căsuţa dmsale spatar Grigori Balş, ce o are cumpărătură de la Vasili Ciubotariu şi sau aflat 14 stânjăni 5 palme, puind doă pietre hotar chiotoare ce disparte una despre amiazănoapte locul casăi Acsânii, şi una despre apus locul şi căsuţa spatar Grigori Balş fiind şi vechilul Bălşăştilor faţă; şi din pietrele aceste sau întorsu cu măsura la vale spre amiazăzi pe *margina tabiei* şi alăture cu locul căsuţăi spat. Grigori Balş şi prin pietrele hotară chiotoare ce sunt în fundul locului casălor căpitan Ursachi a marginei locului din ğios şi tot înainte drept *pravăţul pe şfară* şi alăture cu locul casălor capitanului Ursachi până unde sau împlinit 19 stânjăni 7 palme şi ğiumătate arătând şi celelalte măsuri împregiur precum şi pietrile ce au mai statornicit întru stâlpire acestui loc.

LXI. *1805 Fevruar 9* (regeste).

Inscris mărturie de la Crăstina Ciprăgăriţa fimeia lui Ion Cepragariu prin care mărturisăşte că ia mai înainte având casă *despre uliţa pârului* despre răsărit împotriva porţii Trofinoaei şi că când trăia ia în casa ei au apucat locul lui Toader Sofiicu ce sau zis şi Burchi (astăzi a Ioanei Prale) au fost îngrădit şi cu casă şi *din hudiţa pârului* au mersu locul pe lungu spre apus până *la drumul Hotinului* şi acolo *despre drumul Hotinului* era şi poarta ogrăzii iar dispre *hudiţa pârăului* era o portiţă, iar margina acestui loc a lui Toadér Sofiicu pe dispre amiazăzi sau hotărât cu locul lui Grigoraş Trohin şi de la un loc cu locul unei văduve până în *drumul Hotinului*, iar pe despre miazănoapte din *huidiţa pârului* până la un loc sau hotărât cu Anton Olar şi de la un loc sau hotărât cu Iordachi doboşăr, şi casa lui Toader Sofiicu au fost unde este temelia cea veche şi au apucat şi ţine minte că sânt trecuţi piste 32 ani, că Toader Sofiicu au stăpânit locul acesta şi el lau avut cumpărat de la un Vasile Ţăul, aşa ştiind mărturisăşti cu sufletul ei că locul lui Toader Sofiicu au fost în lungu *din huidiţa pârului şi până în drumul Hotinului*, şi au apucat şi pe o femee văduvă cu un bordeiu cu puţin loc între hotarul lui Grigoraş Trofin şi *între drumul Hotinului*, şi pe de la vale de locul lui Sofiicu; tot asămine în aciastă mărturie mărturisăşte şi Vasâle ficorul lui Vasilie Ţăranul că tatăl său au cumpărat un loc de casă lângă locul lui Ştiubei şi lângă locul lui Stan Olariul pe dispre apus *în drumul Hotinului*, şi lau dat zăstre unei fete a sale anume Nastasâe ce iau fost lui soră, pe care au ţinuto Iordachi Olariu ce au fost şi doboşăr; au vândut locul acesta răposatului Grigore Balş, şi locul acela pe de la vale pe dispre amiazăzi să hotără cu locul lui Toader Sofiicu ci lau avut cumpărat de la Vasile şi de la cumnatul său Iordachi numai atâta loc au avut şi atâta au şi vândut răposatului Grigoraş Balş iar nu mai mult, şi după cum au ştiut au dat aciastă mărturie la mâna lui Irimia Samson ginerile Acsănii femeii lui Toader Sofiicu ci iau zis şi Burculiasa.

LXII. *1805* (regeste). Harta de stare locului făcută de Jărdian vornic de poartă arătătoare de stare locului jăluitorului şi acelor megieşite locuri.

LXIII. *1805 Fevruar 18* (regeste). Mărturia hotarnică de la Jărdian vornic de poartă iscălită şi de megieşii locului de prin pregiur şi anume Crăstina cepregăriţa, Vasile ficiorul lui Ioan Ţăranul, Ioniţă Prăştina croitori, şi Ilinca Trofiniasa şi de un Ştefan Carbin diiacul, cuprinzătoare că după porunca gspd. mergând la *mahalaoa Muntenimei de mijloc* şi chemând pe mahalagii şi întrebândui ce ştiinţă au pentru locul lui Samson cu casă ce lau avut zăstre de pe soţia sa şi pe unde au apucat din vechi despărţire acestui loc despre megieşi şi întâiu iau arătat Ioniţă Prăştina o hotarnică pe locul casei lui *din 1784 April 29* iscălită de Ioan Gordul i Ştefan Ciogole vornicii de poartă întărită şi cu pecete Curţii gospod iscălită şi de alţi mahalagii cum de Acsinia soacra numitului jăluitor Irimiia Samson, şi arată numiţii vornici de poartă la hotarnică că din poronca logofătului Ghiorghie Sturza, mergând la *mahalaoa Muntenimei de mijloc*, la un loc de casă a unui Manoli Ştiubeiu mazăl ce să hotăreşte cu locul casăi lui Stan Olariul seiman agiescu, şi locul lui Stan pe despre amiazăzi să hotărăşte cu locul casăi Acsâniei şi neavând atunci nici unul scrisoare, adică nici Stan nici Acsăniia şi având totdiauna pricină între dânşii arată că au dispărţit cu piatră locul Acsânii de cătră locul lui Stan Olariul, şi au pus doă pietri hotară dispărţitoare despre apus despre banul Grigori Balş, una disparte din capul locului Stan Olariul de cătră dmuialui Banul, şi una disparte locul lui Stan Olariul de locul Acsânii şi caută spre răsărit pân *în hudiţa pârului*, şi unde sau împlinit 10 stânjeni au pus piatră hotar în *margina hudiţii Pârului* dispărţitoare locului lui Stan Olariu ce rămâne spre amizănoapte şi locului Acsănii ce rămâne spre amiazăzi; şi amândoă locurile să înfundiază în margina *hudiţii Pârului*, şi au arătat Ioniţă Praştină că locul lui Stan Olariul îl are cumpărat el, şi de când îl stăpâneşţe acel loc a lui Stan tot cu pietrele aceste să desparte de locul Acsânii după cum au arătat şi Irimiia Samson că dispre Praştină nu are nici o pricină; au cerut şi de la giupâniasa Ilinca soţiia mortului Grigoraş Trohin săş arăte hotarnica ce are pe locul casălor sale ce să hotărăşte cu locul acesta a jăluitorului şi despre amiazăzi din hudiţa Pârului şi pân în locul răposat ban Grigorie Balş, şi dumneaei iau arătat că hotarnica nu este aice ci la ţară unde este aşăzare; dar iau arătat trei petri hotară, una dispre răsărit în margina hudiţii pârului şi doă petri în colţul locului dmisale cel are despre amiazănoapte, şi dispre locul răposatului Balş dispre apus şi dispre amiazănoapte despre Acsâniia şi din linia petrilor acestora au arătat că nici dmneei cu locul dmisale nu trece în locul Acsâniei, nici Acsâniia cât au trăit şi după moarte ficorii ei nau trecut în locul său, şi pe petrile acestea iar fi scriind şi hotarnica. Şi aşa au arătat şi numitul jăluitor Irimiia Samson cu soţul său Catrina fata Acsânii că tot pân în pietrele aceste au stăpânit şi ei şi nu au nici o pricină nici împresurare despre locul lui Grigoraş Trohin. Dar au zis că ar fi având împresurare *despre apus despre drumul Hotinului* de cătră dmlor boerii Bălsăşti şi cerândulisă să scoată scrisorile sau mărturii ca să arăti adevărul până unde au fost locul din învechime acestui Vasile Ţăul de la care lau cumpărat tatăl lui Toader Sofiicul şi ei au arătat că scrisori nu au fiind că liâr fi prăpădit mai înainte *în vreme răzmeriţilor şi a ciumelor* ce au fost pe atuncea dar au cerut ca săşi scoată scrisorile şi dmlor boerii Bălşăşti şi pe cât loc cuprinde dmlor săşi ei şi apoi cât loc va rămâne din cuprinsul scrisorilor Bălsăşti acela au zis că esti drept a lor, şi la cercetare ce au făcut sau văzut câteva zapisă la mâna vornicului de poartă Ioniţă Caragea a boerilor Bălsăşti, scriind anume pe locul lui Iordachi doboşeriul, şi altul pe alt loc tot acolo mai la vale şi să pomi-

neşte în cele mai vechi zapisă şi să hotărăsc locurile acele cu locul unui Vasile, şi în zapisăle cele mai din urmă arată că să hotărăsc cu locul Burculesăi şi aşa din zapisăle aceste au dovedit că locul acesta să hotărăşte cu locurile boerilor Bălşăşti. Apoi au mărturisit şi Crăstina cu sufletul ei fiind femeie bătrână ca de 60 ani, că au apucat în celalalte răzmeriţe pe Toader Sofiicul ce iau zis şi Burcă şi pe femeia lui Acsâniia cu casă pi locul acesta, unde este temelia ce veche şi cu ogradă îngrădită împregiur din *hudiţa Pârului* despre răsărit în lung locul până *despre apus în drumul Hotinului*, unde îi era şi poarta ogrăzii, iar pe despre amiazănoapte să hotără cu Stan Olarul şi cu Iordachi Doboşăr, iar despre amiazăzi să hotără cu locul ce stăpâneşte Ilinca Trofinească şi cu alt loc în capul locului Trofinesăi despre apus e unei femei văduve, care acum acel loc este cumpărat de boerii Bălşăşti. Apoi după aceasta murind Toader Sofiicu au rămas femeia lui Acsâniia, şi strâcândusă casa şi gardul cel vechiu şau făcut Acsânia alte casă alăture cu temelia casei cea vechi despre răsărit care casă este şi acuma, şi de când au făcut Acsâniia casa acasta şi pe urmă nau mai îngrădit locul pe împregiur după cum îl avea bărbatul ei, şi nici dmlor boerii Bălsăşti de când şau cumpărat locurile în coace până acum nau mai îngrădit locurile acele, căci şau făcut casă pe dânsele, Vasile ficiorul lui Ion Ţăranul au mărturisit cu sufletul lui că tatăl lui au cumpărat un loc de casă lângă locul lui Ştiubeiu şi lângă locul lui Stan pe despre *apus până în drumul Hotinului*, şi lau dat zăstre unei fete anume Nastasiia ce au ţinuto Iordachi Olariul, şi apoi acel Iordache Olariul ce au fost şi doboşăr au vândut locul lui, răposatului Grigori Balş, şi locul acela pe de la vale şi despre amiazăzi să hotără cu locul lui *Toader Sofiicul ci iau zis şi Burcă*, şi au mărturisit că sorăsa Nastasiia şi cumnatul său Iordachi numai atâta loc au avut şi atâta au vândut răposatului Grigori Balş iar nu mai mult; şi nefiind toate scrisorile dnialor boerilor Bălsăşti nici vechil deplin răspunzător ca după cercetare să poată da sfârşit pricinei au rămas locul acesta al jăluitorului din dreptul capului locurilor lui Prăştină şi a lui Trohin spre *apus până în drumul Hotinului* până când vor fi toate scrisorile boerilor Bălsăşti şi vechil din parte dmisale şi atunce să să cerceteze şi a cui să va dovedi că este acel loc săl tragă în stăpânire, iar locul ce au rămas fără pricină lau măsurat de giur împregiur cu stânjân de opt palme gospod, în margina locului dispre Ioniţă Prăştină au eşit 10 stâjâni pol, iar capul locului dispre *huidiţa pârului* au eşit 11 stânjâni 1 palmă, iar margina locului despre Grigoraş Trohin au eşit 13 stânjâni 6 palme şi jumătate, iar curmezişul locului despre apus au eşit 12 stânjâni, peste temelia casei cea veche din colţul despre Trohin şi până în colţul lui Prăştină, iar locul de pricină lau arătat la hartă în măsuri.

LXIV. *1823 August 11* (regeste) un răvaş particularnic a spătarului Pomir cătră dmlui logofătul Teodor Balş (acum *baş boer*) cuprinzător că slobozând unui om ca săşi facă o bina pe un loc a lui Tufecci Başa sar fi supărând despre dmlui ca săi strice binaoa, şi că intrând însuşi în cercetare sau dovedit că sar împresura locul dmisale, ci încă cu 2 palme despre locul dmisale au intrat în locul lui Tufecci başa scriindui ca să nul supere pe acel om dacă să va dovedi precum el arată.

LXV. *1830 Iuni 22* (regeste). Mărturie hotarnică de la vornicul porţii *Costantin Gheanghe* cuprinzătoare că după poronca divanului slobozită în urmare jalobii vechilului clironomilor răposatii vornicese Ecaterina Doroşcanul că prin mezat să i să vânză doă părechi casă ce iau rămas *în mahalaoa Muntenimei de mijloc*, mergând la faţa locului după cercetare ce au făcut nau aflat nici o pricină asupra locului casălor despre cei-

lalţi megieşi de cât despre miazănoapte unde să hotărăşte cu o bucăţică de loc ce are dmlui logofăt Toader Balş şi cu locul unor căsuţă a unii Anica Zamfiroae, unde urmiază puţină împresurare cu locul acesta (adică a casălor ce au cerut a să vinde), arătândusă şi măsurile ce au făcut împrejurul acestui loc.

LXVI. *1830 Sept. 14* (regeste). Ţidula vornicii de aprozi către telal başa cuprinzătoare ca să strâge la mezat casăle cu locul lor după cercetare vornicului de poartă Gheanghe mai sus arătată prin care să arată măsurile locului.

LXVII. *1830 Sept. 17* (regeste). Scrisoare dmisale logofătului Toader Balş (acum *baş boer)* cuprinzătoare că având un loc în *mahalaoa Muntenimei de mijloc* din niamul Bălşăsc, o parte dintrânsul lau dat răposatului Iordachi Aslan, iar o parte au dato mai în urmă răposatului vărului său vornic Teodor Balş Doroşcanul, carile lau şi tras în grăditura casălor ce liau avut aice în Eşi, iar acele a lui Aslan aflândusă până acum slobode şi neîngrădite şi pentru că acum spatar Teodor Aslan au cumpărat de la mezat casile cu tot locul lor de la clironomii vărului ei şi acel loc de la clironomi vroeşte al împreuna şi al lipi cu tot celalalt loc cel are luat prin mezat îi dă dmisale spătarului Aslan aceste scrisori cu care să fie puternic al stăpâni în paci ca pe un drept loc cel are, şi pentru că hotarnica acelui loc esti pierdută, dmnialui spatar săşi caute hotarnic ca săl hotărască şi săl aliagă despre celalţi megieşi împregiuraşi.

LXVIII. *1830 Octombre 4* (regestre). Mărturie hotarnică de la vornicii porţii Costandin Gheanghe cuprinzătoare de măsoriştea ce au făcut şi acestui loc dăruit de boeriul Balş dumsale spătar Aslan arătând prin această mărturie şi mărime lui în măsuri de stânjâni de jur împrejur şi că pentru împresurare cei face dumneaei Anica Prale, iau dat această mărturie cum pe largu să cuprinde prin această mărturie.

LXIX. *1831 Dechembrie 29* (regeste). Inştiinţare mai sus numitului vornic de poartă către divanul giudecătoresc, cuprinzătoare că după poroncă mergând la un loc de casă cel are dlui spătar Aslan ca săl scoată de supt împresurare megieşilor împregiuraş, cărora făcândulisă cerire ca să scoată dovezi pe la locurile ce au, o văduvă Anica Prale megieşă cu acel loc, nici întrun chip nu sau supus a le scoate *fiind sudită,* şi prin consulatul rosienesc îndatorindusă, nici aşa nu sau supus a scoate hârtii pentru care înştiinţază.

LXX. *1832 Mart 14* (regeste). Adresul giudecătorii di Eş către spatarul Aslan, prin care îi împărtăşeşte copie jalobii Anicăi Prale dată divanului giudecătoresc cu jăluire că sar fi împresurând piste 5 stânjeni loc de către locul casălor dumisale spatar Aslan.

LXXI. *1833 Decembrie 22* (regeste). Adresul giudecătoresc către spatar Aslan prin care îi împărtăşeşte copia di pe răspunsul dmsale baş boer Teodor Balş, cuprinzător că de şi sau aflat întro vreme scrisorile caselor spatarului Aslan supt păstrare la dmlui, *însă în vreme răzvrătirei* sau pierdut pe lângă alte scrisori a dmsale la *spargerea lăzilor din biserica Bunei Vestiri.*

LXXII. *1836 Februar* (regeste). Hartă de stare locului încredinţată şi de členul giudecătoriei ţânutului.

LXXIII. *1836 April 11* (regeste). Protest dat de dmlui spatar Aslan la divanul ţării de sus asupra hotărârei încheiată de dânsul, asupra cărie urmiază *nadpis* ca fiind încheiată socotinţa divanului nui rămâne în putinţă de a mai face divanul vreo lucrare.

LXXIV. *1836 April 15* (regeste). Jaloba dmsale spatar Aslan dată către domnia noastră cu tânguire asupra hotărârii divanului ţării de sus şi asupra căreia urmează rezoluţia către acest divan domnescu că de va trece pricina în apelaţie după formă va fi în videre jaloba ačasta la trataţie pricinei.

LXXV. *1836 August 31* (regeste). Replica dată de dmlui spatar Aslan către acest divan cu întâmpinare asupra hotărârei divanului ţării de sus.

LXXVI. *1836 Noembre 5 Iaşi.* Hrisov domnesc.

Cu mila lui Dumnezău Noi Mihail Grigorie Sturza Vvod. domn ţarii Moldaviei.

Divanul domnesc prin anaforaoa din 20 a următoarei luni 1836 cu No. 2445 au adus la ştiinţa domniei noastre că între supusa rosienească Ana soţia *săvârşitului din viaţă Zamfir Ioan, sau Prale*, şi între dmlui spatar Aslan, urmând pricină de giudecată după pretenţia întinsă de dmlui spatar pentru o bucată de loc *de aice din Eşi, din mahalaoa Muntenimea de mijloc*, vroind dlui spatar prin ačasta a se întinde cu locurile ce are de amândoaă părţile şi întrupându-le la un loc să cuprindă şi acel loc gâlcevit din capul locului jăluitoarei despre apus ca prin ačasta să mărginească întinderea locului jăluitoarei ca din *drumul Pârului, să nu să poată întinde şi spre apus până în drumul Hotinului*, la care a sa pretenţie urmând împotrivire din partea jăluitoarei că adică să ia acel loc pe temeiul hotărniciei din anii 1805 şi a hărţii de starea locului făcută atunci când boerii Balşăşti de la care locurile au trecut către spatar Aslan nau înfăţoşat niciun document ca să poată cuprinde acel loc ce jăluitoarea lau stăpânit fără strămutare până la trecutul an 1832, când dmlui spatar sar fi întins cu împresurare. La trecutul an 1832 jăluitoare Anica Prale prin jaloba ce au dat desfiinţatului divan giudecătoresc cu arătare că ia având în *mahalaoa Muntenimea de mijloc aice în oraşul Eşii* casă cu locul ei cumpărată de multă vreme şi după scrisorile ce are să cunoaşte cu multă împresurare despre megieşi, iar mai ales în partea den gios dispre locul casălor dmsale spatarului Aslan, carele boer nu numai că şi până acum îi cuprinde piste 5 stânjeni loc în îngrăditura dumisale, dar încă osăbit voeşte săi mai iei din giumătate din drept locul casălor sale, şi cerând ca prin înfăţoşare cu dmlui spatar să i să hotărască locul întocmai după scrisori. Prin adresul aceluiaşi divan din 5 Mart recomănduindusă ačastă jalobă judecătoriei ţinutului spre a i se da legiuitul curs, arătata giudecătorie după îndestulă peripiscă urmată întru ceia ce să atinge de chemarea feţelor înpricinate, precum şi de cercetările urmate la starea locului spre dezlegare mărimii locului jăluitorului şi a semnelor cuprinsă prin hotarnica din 1805. In sfârşit la 5 August a trecutului an 1835 după pretenţia urmată în pricină în fiinţa părţilor prigonitoare cu denunţurile ce au avut au încheiet socotinţă „că din vreme ci după hotărâtura vornicului „de poartă Jărdian din anii 1805 Fevruar 18. Dmlor boerii Bălşeşti nici au scos do-

„vezi asupra acelui loc, nici lau stăpânit până atunci nici de atunce încoace, apoi nu „mai rămâne nici o îndoială că mărturisirea marturilor de atunce este adevărată cari „cu 30 ani mai înainte au stat mai bine de cât oricare mărturisire de acum; şi în sfârşit „fiind în privire şi stăpânirea locului de către Toader Sofiicu (astăzi e jăluitor) că au „urmat atâta somă de ani şi tocmai după reclamaţia jăluitorului pentru împresurarea ce „ar fi pătimind despre megieşitele locuri a dmsale spatarului şi dmlui să arată cu pre„tenţie apoi nu poate avea nici o dreptate după care împrejurare nu rămâne nici o în„doială că locul gâlcevit este a jăluitoarei, dar în ceia ce priveşte către împresurare „giudecătoria sau unit cu socotinţa členului ei adică că din sămnul gârliciului să să ia „măsurile cerşute pentru statornicirea locului". După care aciastă încheiere dmlui spatar Aslan rămânând nemulţămit, *della* sau prestavlisit în cercetare divanului ţării de sus, unde după trataţia urmată pricinii şi de către acel divan luânduse lămurire că locurile dmsale spat. Aslan sânt hotărâte din vechime după hotarnicile înfăţoşate de dmlui spatar Aslan din anii 7270 Dek. 13, din 1779 April 1 şi 1783 Mart 22 pe a cărora cuprindere şi însuşi dmlui spatar să întemeiază, din care hotarnică pe acea din 7270 localnica cercetare nau văzuto, şi nici localnica comisie nici giudecătoria nau lămurit locurile şi sămnile cuprinse prin acele hotarnice, i sau întors giudecătoriei della pricinei scriinduisă ca după toate zisăle hotarnice să urmeze a face cercările însămnate şi făcând gropi şi închipuind şi hartă lămuritoare cu prescriere împregiurărilor aflate să răportuiască divanului. După care giudecătoriia prin de iznoavă trataţie ce au urmat asupra observaţiilor divanului ţării de sus rămâind tot în aceiaşi a iai socotinţă dintăi, după jurnalul ce au încheiat, pentru că prin cercetare ce de iznoavă au făcut la faţa locului členul ei spatar Neculai Mavrogheni nu sau putut lămuri măsurile hotarnicilor din pricină că hotarnica din 1779 April 10 nu să arată cu ce anume palmă sau măsurat atunce acel loc, şi nici palma nu este însemnată pe hotarnică de cât harta au făcut de stare locului cu însămnare locurilor şi trimeţând della iarăşi divanului ţării de sus, când apoi la 5 Mart anul curgător tratarisându-să de iznoavă pricina de către acel divan sau încheiat hotărârea în unire cu socotinţa giudecătoriei cu care şi acăstă hotărâre a divanului, dmlui spatar Aslan rămâind tot nemulţămit, della acestei pricini au trecut în apelaţie acestui divan, după care la 21 Sept. 1836 luândusă pricina în trataţie în complect de şapte mădulari întru stăruire de faţă în presudstvie a dmsale Anica Prale jăluitoare, precum şi a dumisale spatar Theodor Aslan, faţă fiind şi dmlui dragomanul cinstitului Rosienesc Consulat, sau cerut mai întăi la dmlui spatar ca să înfăţoşeze dovezile ce are în aciastă pricină şi dmlui prin opisul ce au dat iscălit pe formă au înfăţoşat următoarele documenturi şi anume (1. 7270 Dec. 13; 2. 7272 Oct. 20; 3. 1779 April 10; 4. 1787 Mart 22, 5. 1823 August 11; 6. 1830 Iunie 22; 7. 1830 Sept. 14; 8. 1830 Sept. 17; 9. 1830 Oct. 4; 10. 1831 Dech. 31; 11. 1832 Mart 14; 12. 1833 Dec. 22; 13. 1836 Febr.; 14. 1886 April 11; 15. 1836 April 15; 16. 1836 August 31).

Iar dumneaei Anica Prale iarăşi prin opisul iscălit ce au dat au înfăţoşat aceste documenturi (1. 1805 Febr. 9; 2. 1805 (hartă); 3. 1805 Febr. 18)[1].

In privirea dar acestor de mai sus documenturi, divanul după pătrunzătoare cercetare şi luare aminte ce au făcut încungiurărilor acestei pricini au venit în lămurire că dmlui spatar Aslan vroeşte aşi întinde stăpânirea locului dmsale spre miazănoapte până în locul dumsale agăi Manolachi Radul, însămnat pe harta inginerească de stare locului ce este din sus de locul Doboşăriului, dar fiind că pentru locul de pricină ce este între locul lui Iordachi Doboşăriul şi între locul lui Vasăli čobotariul, cari amândoă acele lo-

1) Vezi actele date în regeste de la LVIII—LXXV.

curi au fost a boerilor Balşeşti, şi de la dmlor trecute cătră răposatul Iordachi Aslan părintele dmisale spatarului, dmlui spatar Aslan scrisori nu înfăţoşază ca să poată cuprinde acest loc cel pretenderisăşti din capul locului jăluitorului şi *până în drumul Hotinului*, şi din mărturia hotarnică din 1805 Febr. 18 aflătoare la jăluitoare, colţul din sus a locului lui Vasâli čobotariul despre răsărit să mărgineşte în colţul locului din ĝos a lui Sofiicul (astăzi a jăluitoarei Anica Prale), neîntinzândusă mai mu't spre miazănoapte, şi din mărturiile cuprinsă în ačastă hotarnică locul jăluitoarei *să mărgineşte între amândoă drumurile, adică din drumul Pârului până în drumul Hotinului, despre care drum al Hotinului şau avut şi poarta din vechiu de umblat* şi are şi acuma, şi din scrisorile locului Doboşărului şi a Ciobotariului cuprinsă tot prin ačastă hotarnică din 1805 să dovedeşte că nu să împreunează aceste doă locuri, precum dmlui spatar vroeştě astăzi a li întrupa şi nici la acea hotărâtură nici acum nici boeriii Bălsăşti nici dmlui spatar Aslan scrisori pe locul acesta de pricină nau înfăţoşat. Pe aceste doă temeiuri divanul găsind că dmlui spătar nu are nici un cuvânt de dreptate a pretenderisi arătatul loc în a dmisale stăpânire, socotinţa giudecătorii ţinutului precum şi hotătărâre divanului ţării de sus le cunoaşte de drepte şi legiuite cu a căror cuprindere întru tot unindusă şi acest domnesc divan hotărăşte: că aşa precum jăluitoare Anica Prale, precum şi cei mai denainte proprietari a acestui loc numit din vechiu a lui Toader Sofiicu din hotarnica din 1805 să dovedeşte că atât de mai înainti de anul 1805, precum şi de atunce până acum acest loc sau stăpânit atât de clironomii lui Sofiicu precum şi de jăluitoare Pralea în curgere de 31 ani, numai de la hotarnică, afară de acei ani, ce şi mai înainte hotarnicii să găsa stăpânindul, şi boerii Bălsăşti (de la care cătră părintele spătarului Aslan au trecut locurile) nici o dănăoară nu să vedi să fi reclamarisit asupra acestui loc; apoi după hotărârea Pravilei pentru *paragrafii* cuprinsă la § 1924 din Condica politiciască, unde să zice „drepturile proprietăţii asupra lucrurilor nemişcătoare să dobândesc prin uzucapie faţă fiind proprietarii lor prin stăpânire urmată în curgere de zece ani, iar fiind înstrăinaţi proprietarii în curgere de doăzăci de ani", jăluitoare Anica Prale săşi stăpâniască şi di astăzi înainte locul ei în lungime din drumul Pârului până în drumul Hotinului, şi în lăţime după liniile statornicite pe harta inginerească aflată la dmlui spatarul Aslan, iscălită de dmlui prezidentul divanului ţării de sus, fără a fi mai mult întru cât de puţin supărată despre dmlui spatar Aslan că prin acest chip să să curme de astăzi tot feliul de mai multă prigonire. Drept aceia domnia noastră în temeiul legilor statornicite după noul aşăzământ prin acest hrisov cu a noastră iscălitură şi pecete întărim închierea majoritalei divanului domnesc spre večnica curmare a proţăsului în temeiul articulului 364 din organicescul reglement urmând întru ačasta credinţa boerilor domniei noastre mădulari a divanului domnesc, dmlui logofăt Costachi Cantacuzin, vornic Iordachi Balş, vornic Iancu Cantacuzin şi post. Ioan Costachi; pentru care poruncim dmvoastră împlinirea datoriilor de vel logofăt hatman Theodor Sturza, ca prin locul cuviincios să aducă întru împlinire arătata hotărâre. Scrisusau hrisovul acesta la scaunul domnesc în oraşul Eşâi în anul al treile a domnii noastre.

anul 1836 Noemvre 5 zile

Noi Mihail Sturza Voevod

Pecetea mare domnească: † Noi Mihail Grigoriu Sturza Vv 1834.

(No. 551)

director departamentului instiţiei Iacovachi Veisa căminar

„pentru şeful secţiei departamentului dreptăţii

Ştefan Grigoriu căminar

G) Actele caselor Institutului Gregorian „Maternitatea" str. Cuza Vodă N. . . . (fostă str. Golia) [1]

LXXVII. *7175 Iulie 5 (1667) Iaşi.* Adecâ eu Irina, sora Stoicăi čam fost izbaşi de Drăgani, şi cu bărbatul mieu cu Gligorie şi cu toţi cuconi noştri, scriem şi mărturisim înşine pre noi cu *est* zapis al nostru, cum noi de bună voea noastră, de nimi siliţi nici asupriţi, ce de a noastră bună voe am vândut *o casă čam avut aicea în târgu în Iaşi,* cu loc cu tot, care cas o am fost cumpărat, şi noi de la Toader pârcălabul, şi o am vândut dumsali vornicului Roman, şi ǵupânesei dumsale Agafiţei, şi cuconilor dumilor sali, şi niau dat dumnialui şiasi dzeci (шасизечі) de lei bătuţi plată deplin pre cât niau fost negoţul, şi *iam dat dumisali şi zapisul čam avut de la Toader pârcălabul,* deci diacmu înnainte (ѫннаинте) ca săi fie dmisali diriaptă ocină, şi cumpărătur în veci, şi cuconilor dumilorsali, şi nepoţilor şi strănepoţilor dumilorsali, şi la *iastă* tocmal. au fost dmnialui vornicul Roşca, şi dmnialui vornicul Ciocârlie, şi dmnialui vornicul Frâncu şi dmnialui vornicul Vtatreş, şi *ţârcovnicul de la S(ven)ţii* Aftănasie vecin de aproape, şi Panainte tij vecin de aproape, şi *Veisa* tij, şi Macsin cel bătrân tij şi mulţi oameni buni vecini, de pre aproape, şi pentru credinţa sau iscălit dmnialor toţi şi sau pus peceţile ca să s ştie.

u Ias lt. 7175 Iuli 5

× Irina

LXXVIII. *7180 Octombre 20 (1671) Iaşi.* Adecă eu Catrina Tănăsoe, şi cu fičorii mii, cu Pavăl, şi cu Tofana, şi cu Mariia, scriem şi mărturisim cu cestă adevărat zapis al nostră (dres *u*), preacum noi de bună voe nostră, de nime siliţi nice as(u)priţ ce de voe nostră, am vândutu u cas, cu luc cu tot, *în uliţa Freacău,* şi cas este. întrea cas *i Jemnăoe,* şi între cas coşerul*iui* Ştefan, şi o am vânduto dumsale, l*iui* Andreaiu trâmbiţaş şi femei dumsale l*iui* Catrinii, dreaptu trii dzeci de lei bătuţ, ca s le hie lor pomană şi lor şi cucunilor lor, în več, iară cine să va ispiti, pe urma nustră, den simenţia nostră, ori din fičori or den nepoţi, sau *u* den nepote, să fie neertat de dumnedzău, şi cându sau făcut acestă tocmală prilejitusau preautul Gligoraş, ot S(vea)ti Ioan Zlatuostъ, şi priotul Neculaiu tij şi vătavul de surlar Custin, şi Gligori fâclier, şi Necula ţrcvnic, şi Ene trâmbiţaş, şi Liupaşcu, şi Toader trâmbiţaş, şi Ştefan brat., şi Balan сърълар şi Toader sunǵirel, şi pentru mai marea credinţa niam pos şi degetele ca s să ştie.

msţa Oct. 20 din vlt. 7180

× Ioan × Enea × Liupaşco × Catrina × Pavel × Tofana × Marle
× Chiril az po pGligoraşco iscal. az pop Neculaiu iscal. Chiriiac vornic sau prilejit
(pecete) az Z. Enachi cămăraş iscal.

LXXIX. *7186 August 17 (1678) Iaşi.* Adec eu Catrina Trâmbăceriţa lui Andreiu. scriu şi mărturisăscъ cu cest zapis al mieu, precum am luat dzeaci lei *bit.* în datorie,

1) In opisul întocmit în 1852 Ghenar 8, şi care cuprinde 32 de acte se însamnă: „Opis pentru numărul şi în scurt *perilipsis,* de cuprinderea documenturilor casălor cu locul lor, din capitalie Eşii, aflătoare *astăzi* pe *uliţa mergătoare către măn. Golia,* poreclită din vechiu *mahalaoa Strâmbă sau Frecău,* hărăzite aceste case de pre înălţatul domn stăpânitor Grigorie Alexandru Ghica Vvod. spre înfiinţare de institut pentru facere de bine a căruia administraţie sau dat după domnescul hrisov din 1852 Ghenar 1, la epitropia casei ospitalului *Chentral,* din cuprinsul ogrăzii măn. Sf. Spiridon.

ca s mă hrănescѫ cu dânşii, cu acei dzeaci lei bătuţi păn în toamnă, iar în toamnă ca s aibѫ ai da Agahiţei Cojănias acei dzeaci lei bătuţi, făr cuvinte multe, şi la *esta* zapis prilejitusau Sava cizmariul cu fimeaia sa, cu Măria şi pentru credinţa pusumiam deagetul ca s fie de mari credinţă şi eu Neculai Hrom scrisam zapisul ca să s ştie.

u Ias vlt 7186 Av. 17 dni

az Catrina × az Sava cizmar × az Măriia

LXXX. *7202 Noembre 20 (1693) Iaşi.* Adică eu Cărstina fata Stancăi. şi a lui Păvăl čau fostu jicničar, scriu şi mărturisăscu cu acestu adevărat zapis al mieu precum am luat eu, pre chizăşia mia împreună cu maicămia cu Stanca. pe fratemiu pe Andronic, de la dumnlui, răposatul Aslan cămăraşul, pentru o mie şi doaâsute de lei bătuţ, care bani au fostu dator fratemiu Andronic, dumsali lui Aslan cămăraşul, şi aceşti bani, fiind fratemiu Andronic la dughiana dumsali lui Aslan au luat aceşti bani toţi din dughian şi iau străcat, apoi dumlui Aslan iau luat sama împreună cu neguţitori, şi lau aflatu dreptu dator *ca* ačastâ 1200 de lei, *lau fostu pus la închisoare pe fratemiu pentru bani,* apoi eu lam luat pre chizşiia mia cu maicămia cu Stanca şi niam apucat, cu zapis că de nui va plăti, fratemiu Andronic banii, săi plătim noi, cu maicămia cu Stanca şi frăţinemiu, i sau prilejit moarte şi banii nu iau dat, acmu dumneaei [Aniţa] giupăniasa lui Aslan au tras păr la măriia sa Costantin Duca Vod. şi mâriia sa Vod. niau dat în sama dumsali logofătului celui mari ca să ne ia sama şi dumnialui, niau luat sama şi mau dat platnicâ, pre zapisul miu, ca săi plătescu banii, deci eu ne avându cu altâ, cu cei plăti, čam cădzut cu rugăminte la dumneaei [Aniţa] cămărăşoaia şi mam apucat ca săi dau, din moşii ce voi avia, şi iam dat eu *casle miali, čam avut eu aicia în tîrgu, în Iaş cu loc cu tot,* care cas sintu cumpărate de tatămiu Pavăl jicniciariul, şi liau preţăluit starostia de neguţitori împreună cu alţi neguţitori, direptu trii sute de lei, cu loc cu tot, deci de acmu ca săi *hi* driaptâ ocină şi moşie dumsali Cămărăşoai, şi cuconilor dumisali şi a тѣатѫ săminţiia dumisali în viaci, iar altu niime să naibă triabâ, din ruda mia a s amesteca sau a strâca acest adevărat zapis al meu, ce să aibă tot ai da foarte bună paci şi acestu zapis lam făcut, denaintia a mulţi boiari de curte şi denaintia dumisali lui Costanda starosteli de neguţitori, şi denaintia altor neguţitori, carii mai ǧos toţ sau iscălit, şi de pre acestu zapis al miu ca s aibă dumneaei aşi faci şi dres domnescu, şi pentru mai mare credinţa miam pus şi peciatia, în loc de iscălitur, ca s să ştie.

u Ias lt, 7202, Noev. 20

Cârstina (l. p. o figură de femee); az Tudor Cărăman vatav za stolnicei, am fost plinitor

προχα παρὸν, κὺρ γιάνης παρὸν θωμας παρὸν;
κοσταντά στχροσται παρον. γηωρ(ιος παρὸν

LXXXI. *7206 Iunie 25 (1698) Iaşi.* Adec. eu. Aniţa ǧupănias. a răpăusatului. Aslan cămăraşul, scriu şi mărturisăscu cu cestu adevărat zapis al mieu, ca s fie de bun credinţă, la mâna dumisali Sandului Adam, neguţtoriul, precum eu de nime nevoit, nici asuprit, ce de a mia bun voe, iam vândut a mea driptă moşie şi cumpărătură, *o cas cu loc cu tot, aici în târgu în Ieşi, pre uliţa lui Frecău,* cari cas îm este mie diriptă cumpărătură de la Cârstina, fata Stancăi, iar Cârstănii iau fostu diriaptâ cumpărătur, de tatsău Pavăl, čau fostu jitniciar, deci acestă cas, ce scriu mai sus cu tot locul, lem vândut dumisali Sandului Adam neguţătoriul, diriptu o sută şi doaâdzăci de lei bit. şi miau făcut dumnealui plat deplin, întru mna noastră, deci pintru aceia ca săi fie dumisali diriptă ocin şi moşie şi cumpărătură în vеč neclătit, întrebatam şi pre toţ fraţ

miei şi rude ca s cumpere, şi nim nau vrut, toţ au pozvolit să cumpere cin ia hi voe, deci pentru aceia ca să fie dumsali diriptă moşie dumsale şi ǵupănes şi cuconilor dumisali în veci neclitit şi sau dat dumisali şi zapisъl cel de cumpărătură cari am cumpărat noi, de la Cărstâna fata Stancăi, şi altu zapis čau fostu de cumpărătură tot pre ačastă cas mai de nainte vreme, deci ca s aibă dumnealui Sandul Adam neguţtoriul aş face şi dires domnescu pre ceste cas, iar cini sar scula, den fraţii miei, sau fičori, să strâci ačastă adevârat vândzari şi tocmal de bună voe nostră, la ce ǵudeţ ar merge să fii de ruşine, pentru căci eu pe toţ oamenii miei, iam întrebat, şi nim nau vrut să cumpere, şi ačastă tocmal şi vândzare, a nostră, sau făcut denainte dumisali starostea de neguţtori şi denainte altor neguţtori cari mai ǵos au iscălit, şi pentru mai mare credinţa, am pus şi noi pecetea ca s fie de mare credinţă.

Aniţa cămărăşoae (l. p. flori) în Ieş lt. 7206 Iuni 25

σαββας σταροστας παρὼν
θομὰς μαρτιρὸς
Νηκολὰς μαρτηρὰς
γε ργιος μαρτιρὰς
μοῖρζας μαρτιρὰς
Νηκολα μαρτήρας

Sandul Crupenschi vel jit.
„şi eu Sandul Sali biv post. am scris zapisul
Apostol martor
ἀθανασης μαρθηρας
Κυρηακος μαρτηρας

LXXXII. *7252 Iunii 1 (1744) Iaşi.* Adică eu Neculai Nica neguţtoriul zăt Sandul Adam neguţitoriul împreună cu soţul mieu Catrina făcutam zapisul nostru la mâna dum. Ion Nacul ot visterii precum să să ştie că de a noastră bună voi am vândut dms. *doî locuri de cas aici în târgu în Eş, cari locuri săntu pe uliţa Frecăului* şi aceste locuri le am eu de la socrul meu Sandul Adam neguţătoriul şi socrului mieu un loc lau fostu cumpărat de la Aniţa cămărăşoe lui Aslan şi celălaltu loc lau cumpăratu de la Niofit egumenul de Golăe, *cari locuri sântu amândoî alăture* precum arat şi zapisăli celi de cumpărătură însă aceste locuri liam vândut fără ce bucăţẻ de loc čau fostu datu socrul meu Sandul Adam danie lui Vasâli Maşcătescului aceste locuri liam vândut dms. celui de mai sus pomenit fiindumi şi niam drept . . . . lei noi ca săi fii dums. driaptă ocină şi cumpărătură în veci, şi iam dat dumsali şi zapisăle cele vechi de cumpărătură şi dmlui încă miau dat toţi banii deplin în mâna me şi ačastă tocmală a noastră sau făcut denainte sfînţii sali părintelui egumenului de Golâe Chirio chir Gherasâm şi denainte altor boeri şi oamini bun, cari mai ǵos sau iscălit şi noi încă pentru credinţa niam iscălit.

lt. 7252 Iuni 1

ὁγόλιας Ι ερασημος
νικολαος νικα στέργο τανοθέν
Catrina (l. pecete)
Andrei ot vist. martur Ştefan Sandul ot visterie martur
Constantin biv vtori vist. Gavril ot visterie martur
Eu Fana abăgeriţa martur
regeste: „Zapis ot Neculai Nica pe cas".

LXXXIII. *7253 Decembrie 1 (1744) Iaşi.* Adecă eu Aftimiia Măşcăteasca a lui Vasile Măşcătescul şi cu fečorii miei Ion şi Toader şi Lupul, făcutam adevărat zapisul nostru la mâna dumsale giupânului Toader Nacul ot visterie precum să s ştie că întâmplându s dau făcut fečorul mieu Ursache, *o greşală cu nişte bani domneşti şi dând pe soţul mieu în leţi* neau luat toate bucatele şi nu sau cuprinsu banii, şau mai rămas încă o somâ de bani şi îndatorindus soţul mieu pre la unii şi la alţii care pusăsă şi casile zălog şi văzând noi că sântu zălogite şi neavând cu ce mai plăti atâte datoril

am scos casile cu locul lor cât au fost de vânzare, care case *cu loc sânt aicea în Iaş între locul ğupânului Nicolae Nica neguţtorul şi între locul Fanii* care loc niau fost dat şi noaă danie, de la dumnealui Sandul Adam neguţitor şi preţăluind casăle vornicii de poartă drept şasă zeci lei noi, şi datorie fiind mai multă de nu cuprindea niam rugat dumnealui de leau cumpărat şi liau primit drept şaptezeci lei noi şi neau dat toţi banii deplin în mâinile noastre de neam plătit de datornici şi noi încă liam dat aceste case cu loc cu tot cu toată inema dumisale ca săi fie dumsale dreaptă ocină şi cumpărătură în veci, căci *călugărinduse şi soţul mieu* şi lipsind de aicea din Iaşi, au rămas toate datoriile în spatele noastre, şi noi văzând că nu ne aşteaptă datornicii am vândut noi aceste case, şi iam dat şi acastă scrisoare la mâna dumisale întru care au iscălit mulţi boeri şi oameni buni care sau întâmplat la acastă tocmală şi de bună voia noastră vânzare şi iam dat dumisale şi zapisul cel vechi ce iam avut de danie, şi pe zapisul nostru să aibă dumnealui aş face şi ispisoc domnéscѫ ci şi noi pentru credinţa neam pus degetele. It. 7253 Dik. 1 dni

× Aftimiia Muşcăteasca
× Ion săn ego (fiul ei)
× Toader tij săn ego × Lupul tij săn ego
Νικολαος Νικα μαρτυρας
Gavril Pilat vornic glotnii şi am scris eu Ilie cu zisa lor

„Au Ion Nacul ot vist am întorsu banii şi scrie din dosul zapisului acesta».

în dos:

„di pe acestu zapis čam fost cumpărat eu casa de la Măşcătiasca, miau întorsu vărumiu Ion Nacul banii şi au rămas casa a dumisali cu loc cu tot".

Toader Nacul ot visterie

regeste: zapis ot Măşcăteasca tij pe cas ce am întorsu banii badi lui Toader Nacul precum scrie singur dmn din dosul acestui zapis.

LXXXIV. *7267 Mart 30 (1759) Iaşi.* Adică eu Ştefana; soţul răposatului Ion sin Răzmiriţ dinpreună cu fiicăme Maria şi cu gineremiu Vasili, datam adevărat şi încredinţat zapis al nostru, la cinstit mâna dms. Dediului Codrian, biv vel sărdar, precum să s ştii că cumpărându dumneei *un loc de cas lângă locul casăi meli* care au şi făçut dmn. casă pi acel loc, liau şi îngrădit cu gard şi fiind că la urzire ogrăzii casăi dumsali, neavând eu atunci scrisori au intrat dm. cu gardul ogrăzii, în locul casăi meli ca trii paşi di loc şi mai bini, în latu, deci acmu de nimi siliţ nici asupriţi, ce de a noastră bună voe, niam învoit cu dumnialui şi niau dat şasă lei pi acest puţintel loc ce scrie mai sus iam fost dat de zăstre fiicăme Maria şi gineremiu Vasili şi di acmu înainte săi fii dmsali driaptă ocină în veci neclătit şi nestrămutat şi la acast tocmală sau întâmplat mulţi oamini buni şi megieşi carii mai ğos sau iscălit şi noi încă pentru mai adivărată credinţa am pus şi degitili ca să s creaz.

It. 7267 Mart 30 dni

× Eu Ştefana soţ lui Ion Răzmeriţ am vândut cu voia me.
× Eu Vasili, Blănar zet Ştefani am vândut cu voe me.
× Eu Maria fata Ştefanii soţ lui Vasili blănar am vândut cu voe me.
Eu preutul Pintileiu ot sfeti Aftanasie mam tâmplat la acastă tocmal.
Eu preutul Ilie ot Răuseni mam tâmplat la acastă tocmal.
Eu Costandin Băg am scrisu zapis cu zisa dumilorsale

regeste: zapisul Ştefanii Răzmeriţoai de locul čam luat di la dânsa, ce sau luat în ograd mia, a sărdaruiului cumpărătură.

LXXXV. *7267 Iunie 29 (1759) Iaşi.* Din luminat poronca Mării sale lui Ion Theodor Voevod niau rânduit dumn. Ştefăniţ Ruset vel logft. la o casă a lui Toadir Croitor ce esti *făcut pe locul dum. Costin Catargiu bv. vtori spătar aicea în Iaşi. pe ulita strâmbă lângă mănăstirea Dancul,* între casa lui Ioniţ Nacul şi între locul Bălaşii, deci noi mergând acolo, am strânsu mahalagii di pe împregur, sfinţiia sa părintele vlădica de Dancul, şi Ioniţ Nacul logft ot visterii, şi sau tâmplat şi Vasili Iamandi şi Toma şi Dima Calfa şi aşa sau socotit acastă casă fără locul ei, o casă cu doî cămări, şi cu tinda ei dreptu optu zăci di lei, socotindus toate cu amărunt sau cuprinsu aceşti bani şi după cum am socotit cu bun dreptate, am dat şi am făcut acastă mărturie a noastră la mâna dmisale Costin Catargiu bv vtori spătar, şi pentru mai mare credinţa am şi iscălitu şi am pus şi pecete porţii gospod. şi au iscălit toţ câţ sau întâmplat.

X συναδων Ιωαννικιος — It. 7267 Iuni 29

Chiriac Poroschi vornicu de portă (pecetea porţii: и | ч / яп | рпг / 1718

Vasile Iamandi

δήμας κάλφας

Ion Nacul ot visterie mam tâmplat

Toma martur

regeste: Scrisoare a lui Chiriac vornic de poartă pentru cercetarea unii case a lui Theodor Croitor din Eşi pe *ulita strâmbă.*

LXXXVI. *1768 Iunie 21 Iaşi.* Iω Grigorie Ioan Calimah Vvod. boji mlst. gpdri zemli Moldavscoi. De vreme că domnii meli au dat jalobă Catrina nevasta lui Ioniţ Nacul diiacul de visterie precum după moarte bărbatului ei au rămas câţva bani datorie şi neavând nici o putinţă ca să plătiască datoria au scos *casăle ce are aice în Iaşi* la vânzare şi muşterii ce să află să le cumpere să ferescu atâta de rudele bărbatului cât şi de rudele ei, socotind că după ce lia•vinde să li întoarcă şi cu acastă pricină i să pricinueşte pagubă din preţul casălor, pentru care dăm domnie me printra castă ţidulă *gpd.* voe ca să pue să strâgi casâli la mezat şi cini a da mai mult să ia casăli şi să fie bine cumpărati, neavând nič o supărare despre rudile lor ca un lucru ci sau cumpărat de la mezat, acasta poroncim.

1768 Iunie 21

l. p. gospd.: procit. 3 logft.

LXXXVII. *1768 Iulie 17 Iaşi.* Adecă eu Catrina Năculias soţul răposatului Ion Nacul ot visterie, dinpreună şi cu fiul meu Gheorghe Nacul, facem ştirea cu acestu adevărat zapis al nostru că rămâind după moartea soţului meu multe datorii numai la un loc 1552 lei şi apucândumă datornicul, şi neavând cu ce plăti, fiindu că la acastă somă de bani au fostu pusă zălog moşia *Lunganii* sat întreg cu iazu şi cu *casăle din Eş* ale soţului meu lucruri, şi trecând doi ani şi 5 luni de la luare banilor şi până acmu, şi ne mai plătind banii capetele cu dobânda lor şi apucândune datornicul de bani după dreptate neavând alta ce să facem, sau a mai lungi, am socotit de cât să s mai adaogă dobânda banilor, şi noi supărându-ne de datornici necontenit, scosam la vânzare *casăle din Eş ce sânt lângă Dancul la ulita strâmbă* cu pivniţa de piatră, şi cu locul lor, întrebând şi pe toate rudeniile, şi pe alţii ca să le cumpere, şi au dat unii din cei străini până la 1400 lei, trecând la mijloc 9 luni după moartea soţului meu, la care văzând noi că nu ni să plătescu casăle cu aceşti bani, am socotit să s strige la mezat, ca doar sar afla cineva să de mai mult, să ne mai folosâm la datorii, şi dând răvaş la măriia

sa Vvd. au eşit ţidulă gspd. ca să strâge casăle la mezat, şi la acest mezat ce sau strigat de telal în 30 zili sau aflat de au dat mai mult de cât toţi dmnialui Ilii Herescul ot visterie, adică 1505 lei, şi ne mai suindus de cătră nime mezatul şi văzând şi noi că niam mai folosât la datorie cu 105 lei mai mult de cât întâiu au rămas să fie casăle a dumsale, deci făcând dmnialui plata deplin în mâinile mele şi a fiiului meu Gheorghie 1505 lei, iam dat şi noi acestu încredinţat zapis la mâna dmisali numitului mai sus şi a ǵupânesii şi a fiilor dmisali ca să le stăpâniască aceste casă, cu locul lor în veci cu pace, ca o driaptă moşie a dmsale adecă casăle cu pivniţa de piatră şi cu tot locul ce să cuprinde în scrisori şi este îngrădit, şi cu alte heiuri toate ce sânt în casă şi prin preǵur neclătite, deci pentru locul casălor iam dat şi scrisorile vechi şi noi ce am avut cum şi ţidula gspod. de strigare casălor la mezat, şi la făcutul acestui zapis, sau tâmplat mulţi boeri neguţitori, rudenii şi megieşi cari mai ǵos sau iscălit, şi pentru credinţa am pus pecete şi iscălitnra me, iscălind şi fiiul meu Gheorghie „însă acestu loc sau vândut cât iaste îngrădit şi cu casăle i altele ce sântu făcute de soţ meu Ion Nac“.

1768 Iuli 17

Eu Catrina Năculeas vânzătoare (pecete 2 păsărele pe oali cu flori K. A.
Gheorghii Nacul T. H.
L. Balş vel logofăt martur Ιερεμιας ἡγουμενος εἰς ντανκυ μαρτηρῶ
Iorga biv vel medelnicer Vasile Carp vel vameş martur
Iordachi vtori logofăt martur
Gheorghi Carp ot vist. martur
Κωνστης αβρ : μαρτηρὰς
Παναιώτης . . . μαρτυρὸς
Γεωργιως. μαρτηρῶ
μηχάλης Γεωργίϋ μαρτιρᾶς
Κωνστ. Πανφίλος. μαρτηρῶ
Balş vel stolnic martur
, , . , martur

LXXXVIII. *1780 Septembre 12 Iaşi.* Incredinţăz cu acĕstă scrisoare a mea la cinstit mâna dmisale Costinu Catargiu biv vel spătar preacum să s ştie că pentru *casăle mele ce liam făcut aice în Iaş pe locu dmisale ce iaste la poarta Dancului între Ilie Herescul biv vel med. şi între casăle pit. Chiriiac Scobihorn.* mam învoit cu dmnialui ca săm dia bani ce am cheltuit cu casăle şi cu cele ce am făcut pe locu dmisale, din care bani ai cheltuelii pricinuind dumnalui că sânt cam mulţi şi socotind că să cade să ia şi dmlui *bezmăn* pentru loc în câtă vremea lam stăpânit eu, pentru aceia sau scăzut din soma cheltuelii 80 lei, adică optzăci lei, şi au rămas sămi de 650 lei, adică şasă sute cincizăci, bani gata, la care priiminduså şi dmlui miau dat aceşti bani deplini, şi eu încă iam dat scrisoare acĕsta ca de acum înainte să le stăpâniască dumlui ca pe un drept acaret a dmisale cu bună pacea, şi pentru încredinţare am iscălit.

Neculai Perjul 1780 Sept 12

LXXXIX. *1789 Decenbrie 12 Iaşi* Inştiinţare să face prin acĕstă scrisoare iscălită de mine, ce dau la mâna dumisale *comisului Costandin Urechi* pentru ca să s ştie, că având eu nişte *casă cu locul lor în Eş, lângă mănăstire Dancului piste uliţă de cătră Golĕea,* care şi mie îmi sânt date prin diiată de la *părintele mieu, răposatul Ilie Herescul biv vel med.* iar răposatul liau avut cumpărate de la Catrina Năculias şi

său Gheorgie Nacul, prin sultan mezat, cum arată țidula gspod, și zapisul numitei vânzătoare din leat 1780 Iuli 17, și nefiindumi mie trebuitoare (pentru că eu sânt așăzat în țările împărăteștii Kesaro Crăeștii măriri) liam scos vânzătoare mai ales că rămâind pustii să și răsâpe și din vreme în vreme merge spre scădere, și aflândui muștereu dmlui comis Costandin Urechi, carile după tocmala ce am avut dând dmlui prețul cel mai bun; leam vândut dmisale drept bani 1500 lei, adică una mie cinci sute lei, care bani numărândui deplin întru mânile meli, iam dat și eu zapisul acesta împreună și toate scrisorile vechi, i zapis de la Catrina Năculias i fiiul său Gheorghii, ca de acum înnainte și în veci să aibă dmului a stăpâni casâle aceste cu pivnița de piatră cu grajd i *cuvne* și toati cele ce sânt în pregiur casăi cu tot locul cât să vedi îngrădit cum sau stăpânit de către părinții mei și de către mine pân acum, și pricină cu nimi nam avut căč despre apus să hotărăște cu ulița . . . . ce mergi pe la poarta mănăstirii Dancului čea din dos, iar dispre miazi noapte să hotărăște cu ulița . . . . ce merge alăture cu med. Sandul Bos i cu doftor Fotache și cadi în ulița cărvăsării și treci la poarta Golâei iar dispre răsărit să hotărăști cu loc Golâei pe care loc sânt casâle dmisali bănesâi Safta Rosătoai, și dispre amiazăzi cu loc casălor dmisale banului Sandul Miclescul, deci spre mai bună încredințare mam iscălit cu mâna me în zapis acesta întru care am pus și herba mea pečate.

Baron Vasili Herescu 1789 Dekv. 12 dni

pecete

Șe . . . . logofăt de taină am scris cu zisa dmisale monsieur baron Herescu.

XC. *1790 Iunie 11 Iași.* Pentru pricina ce este între noi de casâle Herescului niam învoit ca după cercetare ce ne va faci dmlui poroșnic Costandin Kațiki și visternic Vasâli Onofreiu în ce chip să va hotărâ să fim datori a urma întocma.

1780 Iuni 11

Toader Carp jicnicer Costandin comis

XCI. *1790 Iunie 11 Iași* (pe aceiași hârtie). Fiindcă sângur dmlui comis Costandin nau tăgăduit că nu iau spus jicnicer Toader Carp chipul ce ari să facă că casăle încă până a nu le răscumpăra, și de vreme ci de voi au priimit de aș lua banii șau dat zapisul, pentru aceia nici o dreptate nari a mai ceri vreo ğiudecată și bine să rămâi răscumpărare dmisalĭ jăcnicer Carp și ce a voi să facă cu casăle volnic iasti.

Cațichi poroșnic Vasile Onofreiu vtori visternic 1790 Iuni 11

XCII. *1790 Iulie 3 Cernăuți.*

Du cercle Royal de la Bucowina

ἀπὸ βασιλικοὶ κυκλον τῆς π κοξίνας.

Nous avons l'honneur de faire savoir sur la lettre requisitoire du divan de la Principeauté de Moldawie en reponse ce qui suit: que, nous rennonçons totalement sur le droit d'oposition et de delivration, touchant la vente de la maison de nôtre frère Vasil Baron d'Hereskul pour le some de 1500 L. et que le noble divan de Iassy peût

ἡμεῖς ἔχομεν τὴν τιμὴν εἰς τὸ νὰ εἰδοποιήσωμεν περί τοῦ ἐροτηματικοῦ γράμματος τοῦ διβάνιου τοῦ πριγκιπάττου τῆς Μολδαβεῖας, ὅτι ἀποκρινόμεθα τὰ ἑπόμενα. ὅτι ἡμεῖς παραιτούμεθα με καί ἐιώντα ἀπό τὸ δικαίωμα τῆς, ἀνθιστάιεως ἢ ἐλεωθερώσιως, τό ὁποῖον ἔχομεν ἐπάνυ εἰς τὴν πούλησιν τοῦ ὀσπιτίου ἀδελφῦμας. βασιλεῖον μπαρώνου χερεσκουλου, τῆς

faire valoir le contract de la vente du monsieur sihnischer Theodor Karpu sans aucune risque ni difficulté.

ici Czernowitz à 3 Juillet 1790.
Signés George Bar. d'Hereskul
Nicolas baron d'Hereskul

ὁποίας ἡ σοῦμμα εἶναι 1500 γρόσι, καὶ ὅτι τό εὐγενής διβάνι τοῦ 'Ιασίου ἠμπορεῖ νά δόκη τό κόρρη εἰς τόν συμφωνίαν τῆς πουλίσεως τοῦ ἀρχ. ζικνιτζιάρει (εοδώρου κάρπου χωρίς κὰνεία κίνδυνου ἤ δυσκολίαν. ἀπὸ τζερναύτζι 3 Ἰουλλίου 1790 ὑπογεγραμμενος. Γεώργιος παρονος χερεσκουλος.

Νικό αος παρ. χερέσκουλος.

XCIII. *1790 Iulie 4 Roman.* Către K. K. administraţia Romanului, de la pitar Enachi Codrescu. Carte cinstitei administraţii din Iuli 2 supt numărul 2450 au luat, şi pentru casăle dmisale baron Vasile Herescul ce liau fost vândut lui Costandin Urechi comis în 1500 lei, şi eşind jicnicer Toader Carp au întors banii lui Urechi şi au luat casăle la stăpânire, mi să porunceşte de către cinstita administraţie că de voi vre să dau banii ca unul ce mai aproape rudenie, să fie răspunsu în scris.

Eu casă am, şi casăle acele mie num trebui, ce dlui jicnicer Toader Carp le va stăpâni după cum liau cumpărat.

Ianachi Codrescu pitar — în Roman 790 Iuli 4 / 23 Iunie

adresa: către K. K. administraţia Romanului—de la pit. Enache Codrescul.

regeste: N. 18 Iulie 4 1790 carte pitar Enachi Codrescul pentru atcatarisâre de protimisis a casălor din Eşi a Herescului ce o scrie către administraţia K. K. a Romanului.

XCIV. *1790 Iuli 12.* Către cinstit K. K. administraţia Romanului:—de la Gheorghie Roset. Din 20 Iuni 1 Iuli am luat înştiinţare de la cinstita administraţie pentru casăle părinteşti din Eş, cum că liau vândut cumnatul mieu dmlui baron Vasile Herescul, lui Costandin Ureche treti comis în preţ de 1500 lei şi mai pe urmă au eşit jic. Toader Carp răscumpărător casălor, şau întors banii lui Ureche comis, cu dobânda lor, şi fiind că eu mă protimisăsc mai întăi răscumpărător, mi să ceri răspuns de către cinstita administraţie de voesc au de nu voesc a răscumpăra casăle de la jic(nicer), la carele dau acest răspuns, casăle părinteşti voiu să le răscumpăr eu, cu una mie şi cinci sute lei şi liaş fi şi răscumpărat din vreme vânzării dintăi, diaş fi avut acast(ă) înştiinţare, după care acum sânt răscumpărător eu cu banii vânzării dintăi, iar dobânda nu sânt vinovat a plăti prin neştiinţa me, iar de acum din vreme ce am luat înştiinţare şi păn în vreme ce voiu da banii voiu purta dobândă, şi acesta este tot răspunsul mieu.

1790 Iuli 12

Gheorghi Roset med.

adresa: către cinstita K. K. administraţia Romanului de la med Gheorghie Roset.

regeste: No. 19 Iulie 12: 1790 o carte de înştiinţare ce face medelnicer Gheorghie Roset către K. K. administraţia din Roman pentru răscumpărarea casălor Herescului din Eşi. N. 2867 25 Iuliu 1790.

XCV. *1790 Sept. 30.* Către cinstit K K. administraţia Romanului:—de la med. Gheorghie Roset.—Cu plecăciune am luat înştiinţare şi scriindumis ca să dau răspuns de voiu să răscumpăr *casăle din Eş*, ce liau vândut cumnaţii mei, din parte me fie de bini cui liau cumpărat, căci eu sânt lipsit de acast răscumpărare.

1790 30 Săpt. Gheorghie Roset medelnicer N. 3736.

XCVI. *1790 Oct. 14 Roman.* N. 3809. Către pre cinstit divan cnejii Moldovii. „După ce din 1 a curgătoarei luni *Caldr* (Calendar) nou cerire răspunzindu dm. med. Gheorghie Rosăt. iată acelaş răspunsu închizindusă aice să triimite.

Erggelet administrator Roman $\frac{14\ \text{Oct.}}{3\ —}$ 1790

regeste: N. 12 Oct. 14 1790. cartea de la Ergelet către divanu Cnejii Moldaviei prin cari triimete răspunsul med. Gheorghie Roset pentru răscumpărare caselor din Eşi.

XCVII. *1790 Oct. 4 Iaşi.* De la divanul cnejiei Moldavvei.

Innainte a toată adunare divanului viind dmlui jicnicer Toader Carp, niau arătat un zapis din anul *1789 Dekemvrie 12* iscălit de dmlui baron Vasâle Herescu şi cu pecetea sa, încredinţat şi de către divan, prin care zapis scrie numit baron că având *nişte casă cu locul lor aice în Eş lângă mănăstirea Danco piste uliţa despre Golăia*, ce iau fost lăsate prin diiată de la tatăl său Ilie Herescul biv vel medelnicer iar med Herescu liau avut cumpărate de la Catrina Năculias şi de la fiiul său Gheorghie Nacu prin sultan mezat, care casă nefiindui aice trebuitoare, liau vândut comisului Costandin Urechi drept bani 1500 lei, dândui şi toate scrisorile vechi, cum pre largu arată zapis, după care vânzare numitul cumpărătoriu împlinind datoria sa cu facire *poblicaţii* pe rânduiala hrisovului, şi înştiinţândus dmlui jicnicer Toader Carp, au cerut protimisire ca o rudeniia şi cunoscând însuşi comis Costandin dreptate şi protimisire dmsale jicnicer fără a mai eşi la ǵudecăţi şau luat banii înapoi, şi au dat jicnicerului zapis de cumpărătură în mâna sa cum şi toate scrisorile vechi, cum sau văzut de noi scrisoare comisului Costandin ce scrie însuş în dosul zapisului *la 1790 Iunie 6* că şau luat banii rămâind stăpân asupra casălor jic. Toader Carp. Deč măcar că vadeoa poblicaţiei de 6 luni mai să împlinis, dar cu toate aceste dmlui jăcnicer Carp pentru mai bună sîguranţâe sa au făcut atunce cerire la divan de sau scris către *Craizamtul Bucovinii* să dea ştire celorlalţi fraţi a dmisale baronului Heresc (ce să află acolo trăitori) cum şi alti cărţi la *administraţâia Romanului* ca să facă ştire dmsale med. Gheorghie Roset, ce ţine pe sora dmisale baronului, că de vor voi să răscumpere casăle să trimită banii, mai ales med. Gheorghie Roset i sau pus şi vadea ca pâră *la 20 zile a trecutului August*, de nu va triimete bani ca să răscumpere, apoi să va da jicnicerului carte de stăpânit, şi atât de la craizamtul Bucovinii cât şi osăbita notă iscălită de baronii Hereşti, Gheorghie şi Necolai, din *anul acesta Iuli 3*, niau arătat acum dmlui jăcnicer, prin care scriu că nu vor să răscumpere. Aşijdere şi de la administraţâia Romanului încă şi de la pitar Ianachi Codrescul cum şi de la med. Gheorghie Roset, iarăş niau arătat răspunsuri din *anul acesta Iuli 16*, prin care întâi pitar Ianachi Codrescu dă răspuns că nu ari trebuinţă a răscumpăra, iar med. Gheorghie Roset arată că va răscumpăra însă numai cu 1500 lei, iar dobânda banilor nu să îndatoreşte a plăti, fără nnmai din ziua ce sau înştiinţat şi pără când se va număra zice că va plăti dobânda, din cari răspunsu a med. Rosăt cunoscândus că ačasta este o prelungire fără nici un temeiu, şi casăle fiind supt toată primejdiia de foc şi de altă întâmplare, sau scris al doile rând carte la administraţâia Romanului, puind osăbită vadea până la sfârşitul trecutului Săptenbre cu hotărâre că de nu va triimete banii cu dobânda lor, apoi să va da jicnicerului carte de stăpântt, care ačastă îndelungată vadea de la Iuli 12 şi păr la sfârşitul lui Săpt. sau dat dmsale med. Rosăt, ştiindus stare sa, întru care vreme să poată găsâ banii; însă dmlui med. după cum la cea dintâi vade de la August 10, aşa şi la ačasta de pe urmă vadea a sfârşitului lui Săpt. răscumpărătoriu cu bani gata la divan nu sau arătat, după care tăcere a dmisale, măcar că cu dreptul era îndat să să

dea dmlui jic. carte de stăpânit, dar cu toate aceste sau socotit ca să să mai facă aşteptare încă de patru zile, că doar să va arăta, măcar vreun vechil din parte med şi trecând şi aceste patru zile nimine, nu sau arătat, din care tăcere a med. Roset cunoscândus că nu are trebuinţă de răscumpărat casăle aceste, ce numai ca să pricinuiască supărare jic. Carp, iată dar după toată dreptate sau dat acastă carte a divanului dmsale jic. Toader Carp, ca după tărie scrisorilor vechi şi zapis dmsale baronului Herescu şi a celorlalti scrisori cum şi după împlinire vadelilor a legiuitei *publicaţii* să aibă a stăpâni casăle aceste cu bună pace în veci, ca pe a sa dreaptă cumpărătură cu care volnic iaste a face cei va fi voia, şi spre mai temeinică întărire acestii cumpărături sau adeverit carte acast cu ale noastre iscălituri şi cu a divanului pecete. *1790 Oct. 4.* Ion Sturza, Ion Canta vornic, Depaste vornic, Costandin Grečanu vornic—Mihaiu Sturza vornic

Costachi Rosăt 3 log. procitelnom.

„sau trecut la *condica divanului de cărţi de hotărât şi de stăpânit la fila a 13* de mine Toader Vlah logofăt de divan.

regeste: 4 scrisori ale dsale şătrar Panaite Cazamir pentru casăle dmsale ot Herescul.—N. 9 Oct. 4 1790, carte divanului Cnejâii Moldavvei de întăritură pentru un loc de cas ce să dă jâcnicerului Toader Carp.

XCVIII. *1790 Octombre 12 Iaşi.* Eu Toader Carpu biv vel jitnicer. adiverez cu acest încredinţat zapis al miau čam dat la mâna dumisale şatrar Panainte Cazimir, precum să să ştie că întracestu an la 1790 Iunie 6, eu cu protimisire rudenii čam avut, am răscumpărat de la comisul Costandin Urechi casăle răposatului Ilie Herescul biv vel med. *din Eşi, ce sânt lângă mănăstirea Dancului* şi cu tot locul lor, cari case şi comis Costandin le are cumpărate de la dmlui baron Vasile Herescul drept 1500 lei, ce şi dmlui baron Vasile Herescul le are luate în parte sa cu diiata părintelui dmsale med. Ilie Herescul, şi eu apoi (precum arăt) iam întorsu banii lui Costandin Urechi acei 1500 lei şi cu dobânda lor ce să face, şi am luat casăle la a me stăpânire întărindumise stăpânire după dreptate şi cu a divanului carte de întăritură. Drept aceia acum socotindumă eu am făcut schimbu casăle aceste cu dmlui şatrar Panaite Cazimir, adică eu iam dat dmisele şatrar casele aceste cu pivniţa de piatră, grajdiu şi *cuvni* şi toati celi ce sânt împregur casii, şi cu tot locul lor cât iaste îngrădit, precum sau stăpânit de către med. Ilii Herescul şi de fiiul să baron Vasile Herescul, după cuprindere scrisorilor ce sânt asupra casălor şi a locului. şi dmlui şatrar Panaite Cazimir încă miau dat mie schimbu pentru casăle aceste doaw părţi de moşii, din hotarul moşii Pângenii di la ţinut Hârlăului, din bătrân Neculeştii ci sau tras din niamul lui Cârlig, adică o parte a unui Costandin Neculescu şi o parte a Irinii sor lui Constandin, ci o ţine Costandin Tocilă, cât să vor alegi părţile acestora după zapisăle lor, cari părţi şi dmlui şătrar liau avut luate danii cu zapis de la dmlui Toader Balş biv vel vornic, şi pe lângă părţile aceste miau mai dat dmlui şătrar Panaite şi bani ga'a 1575 lei, cari bani toţi deplin iam luat în mânule mele, şi aşa cu schimbul acesta niam priimit şi niam mulţămit şi o parte şi alta; dând eu dmsale şătrar şi toate scrisorile čam avut asupra casălor acestora vechi şi noaw înpreună şi zapisăle de vânzare şi de răscumpărătură, cum şi carte divanului ce mi s făcus de întăritură, şi dmlui şătrar încă asemene miau dat mie zapisul de danii şi toati alte scrisori čau mai avut asupra părţilor de moşii, drept aceia de astăzi înnainte schimbul nostru să rămâe statornic şi nestrămutat nici o dată în več, adică dmlui şătrar Panaite Cazimir săş stăpâniască casele aceste a Herescului, ce iam dat eu schimbu şi cu tot locul lor după cuprindere scrisorilor ca pi ale dmsale drepte cu bună paci

în več, şi eu încă asemene săm stăpânesc părţile de moşii ce miau dat, după cuprindere scrisorilor ce miau dat, şi spre încredinţare iam dat dmsale zapis acesta ,cu însuşi iscălitura mia, în care sau iscălit şi alte obraze cini sau tâmplat şi dmlui încă m'au dat mii asemene zapis spre stăpânire părţilor de moşii.

1790 Oct. 12

Toader Carp biv vel jikçer.
Lupul Nacul log. ot visterie martur—Climente biv vel pitar, martur;—
Costandin Botezatu ot visterie martur;—Caţichi poroşnic martur;—
Toader Lazu ot visterie martur;—Costandin Veisa ot visterie martur,
Mihai vtori visternic martur;—Sandul Bosie biv vel med. martur
Iordachi Cerchez biv vel şatrar martur. Ilie Scorţăscu martur

---

XCIX. *1791 Iunie 28, Iaşi.* De la Divanul cnejiei Moldavviei.

Inştiinţarѣ, să face cu ačastă carte a divanului că viind înainte noastră la divan, dmnealui Panaite Cazimir, biv. vel şătrar. niau arătat un zapis din *anul 1789 Dekv. 12* iscălit de dmlui baron Vasilie Herescu. şi cu pecete sa, ' şi deosăbit încredinţat şi de cătră divan, prin care zapis sau văzut scriind, numitul baron Herescul, că având nişte *casă cu locul lor, aice în Iaşi lângă mănăstire Dancul, piste uliţă de cătră Goldia,* ce iau fost lăsate prin diiată, de la tatăl său Ilii Herescul. biv. vel. med. ce şi med. Herescul liau avut cumpărate, de la Catrina Năculiasă. şi de la fiiul său Gheorghie Nacul, prin sultan mezat care casă nefiindui aicea trebuitoarѣ, liau vândut, comisului Costandin Urechi, dreptu 1500 lei, dândui şi toate scrisorile vechi, după carѣ vânzarѣ numitul cumpărătoriu, urmând după hotărârea hrisovului domnescu, au făcut cu carte divanului publicaţie spre înştiinţarea acelora ce rudenia şi răzăşiia, le da protim'sis de răscumpărat; după cari luând atunce înştiinţarѣ dumnealui med. Toader Carp (fiind jicnicer) au cerut protimisirѣ ca o rudenii, ca să răscumpei casăle, de la Costandin Urechi, comis, pentru carѣ cunoscând, şi însuşi Urechi dreptate, şi protimisirѣ ce arѣ med. Toader Carp fără a nu mai eşi la nič o ğudecată, au priimit de şau luat banii înapoi, şi au dat la mâna med. Carp, zapisul de cumpărătură, cum şi toate scrisorile vechi, precum sau văzut, şi scrisoarea, comisului, Costandin, ce scriѧ însuş el în dosul zapisului, *la let 1790 Iunie 6,* arătând că şau luat banii şi că au rămas stăpân asupra casilor, med. Toader Carp, deč măcar că vadeaoa, publicaţiei, de, 6, luni, a cumpărăturii lui, Costandin Urechi, mai să împlinia, dar cu toate aceste, med. Toader Carp pentru ce mai bună siguranţiia sa, asupra răscumpărăturii, au făcut atunce cerire la divan, de sau scris cătră, *Craisamtul Bucovinii,* să de ştire celorlalţi fraţi, dmisale baron Herescul, ce se află acolo trăitori, cum şi altă carte la *administraţia Romanului,* ca să facă ştirѣ dmisale med. *Gheorghiѧ Roset* ce ţine pe sora dmisale baronului, că de vor voi să răscumpere casile să triimită banii, mai ales med. Gheorghii Roset, şi sau pus şi vade hotărâtă, ca păn. *la. 30. a lunii lui Avgst. a trecutului an 1790,* de nu va triimite banii, ca să răscumperi, apoi să va da med. Toader Carp carte de stăpânire, şi atât de la Craisamtul Bucovinei, cât şi osăbita notă, iscălită de baronii Hereşti, Gheorghie şi Neculai, tot din *anul acela Iuli 3.* au venit la divan răspunsu că nu vor răscumpăra; aşijdere şi de la administraţiia Romanului, încă de la pitar Iordachi Codrescul, cum şi de la med. Gheorghie Roset iarăşi au vinit la divan înştiinţarѣ tot din anul trecut *Iuli 16* prin carѣ întăi pitar. Enachi Codrescul au dat răspunsu, că nu are trebuinţă, a răscumpăra; iar răspunsul med. Gheorghii Roset au fost atunce că va răscumpăra, însă numai cu preţul acelor 1500 lei. iar dobânda banilor au răspunsu că nu 's îndatoreşte a plăti, fără numai din zioa ce sau înştiinţat şi până când va număra banii. au zis că va

plăti dobândă, din care răspunsu a med, Roset, cunoscândusă atunce că acasta iaste numai o prelungirѣ fără nič un temeiu, şi casile fiind supt toată primejdia de foc şi de alte întâmplări, sau scris tot atunci al doile carte iarăşi la administraţia Romanului puindui osăbita vadea păn la sfârşitul Săptemvrie tot a anului trecut, cu hotărâre că dacă nici păn la vadeoa aceia, nu va trimite banii cu dobânda lor, apoi să va da med. Carp carte divanului de stăpânit, la care med. Roset ne mai pricinuind alta, la ce de pe urmă după sorocul divanului, prin osăbita scrisoare sa au dat răspunsu, către administraţia Romanului, care iaste din 30 a lui Săpt. tot din anul acala 1790 (pe carea administraţiia au trimiso aicia la divan). Arătând numitul boeriu Gheorghie Roset, că pentru casăle aceste din Iaşi, ce liau vândut cumnaţii săi, cât desprѣ parte sa hotărăşte să rămâe bine vândute, cui liau cumpărat, fiind că dmlui sau lipsit de această răscumpărătură. Deč după ce med. Toader Carp au rămas deplin stăpânitoriu asupra casălor acestora, cu aceste încredinţate dovezi ci să arată mai sus, căruia şi de la divan prin osăbită carte iau fost întărit stăpânire, precum şi aceiaş carte, iarăşi sau văzut faţă, fiind tot din anul acela Octv. 4. Apoi şi med. Carp. mai pe urmă, tot atunce la anul 1790 Octv. 12, au făcut casile aceste iarăşi schimbu, cu şatrar Panaite Cazimir, adică Toader Carp med. au dat şatrar Panaite Cazimir casile aceste a Herescului cu pivniţa de piiatră, cu grajdiu i cuhnie şi altele de prin prejurul casii, şi cu tot locul lor čau fost îngrădit întocmai după cuprinderea scrisorilor şi a zapisălor ce sau pomenit mai sus, iar şatrar Panaite Cazimir au dat med. Carp schimbu pentru schimbul casălor doâ părţi din moşiia *Pângenii* de la ţinut Hârlăului, din bătrânul ce să numeşte *Neculeştii*, ce sau tras din niamul lui Cârlig, însă o parte a unui Costandin Niculessul, şi altă parte a surorâsa Irinii, fâmeia unui Costandin Tocilă, ce să vor alege, carѣ părţi şi şatrar Panaite Cazimir liau avut luate danii de la dmlui Teodor Balş biv vel vornic, şi pe lângă părţile aceste iau mai dat şi bani gata 1575 lei, cu carѣ mulţămindusă med. Toader Carp, îi întăreşte prin zapisul său ca să rămâe schimbul acesta statornic, şi Panaite Cazimir şatrar săşi stăpâniască casăle aceste cu tot locul lor, ca pe a sali drepte cu bună paci în veci cum pre largu dovedeşte zapisul care sau văzut încredinţat şi cu câteva iscălituri de marturi, boeri şi alţii. Drept aicea văzându̦s întăi că răscumpărătura med. Toader Carp asupra casălor acestora, de la Costandin Urechi au fost cu toată dreptate, şi nimene dintracei mai de aproapi (cari putia avea părţile de răscumpărat) nau vrut să răscumpere precum sau arătat mai sus; al doile şi schimbul acesta ce sau făcut între med. Carp şi între şatrar Panaite Cazimir, asămine fiind cu bună priimire despre amândoî părţile şi cu bună credinţă. Pentru aceia dar iată prin acastă carte a divanului să întăreşte stăpânire dmisale şatrar Panaite Cazimir ca după tăriia scrisorilor vechi cum şi a zapisului dmisale baron Herescul, şi a celorlalte scrisori, aşijdire şi după tăriia zapisului acestui de schimbătură, carѣ toate sau văzut acum de faţă la mâna sa, să aibă de acum înainte şatrar Panaite Cazimir aş stăpâni casile aceste înpreună cu tot locul lor, ca pre a sale drepte după cum liau luat schimbătură, cu bună pace. şi carte acasta a divanului săi fie de întăritură statornică, şi neclintită nici odinioară în veci, care sau adiverit şi cu ale noastre iscălituri.

1791 Iunie 28 dni

Ion Sturza. Cost. Greceanul vornic. Cost. R. vornic Roset vist.

„trecută la condica divanului, Andrei 3 armaş.

C. *1793 Iulie 19 Iaşi.* Iordachi Miclescu biv vel medelnicer adiverez prin scrisoarea acasta că pentru moşiia Corlăteştii din ţinut Tutovei, pe Horăiata, ce au fost a răpousatei *vornicesei Catrinei Roşet* şi fii săi mio vândusă mie la let 1790 Av-

gust 26, drept 4750 lei, apoi cu protimisis au răscumpărato dmlui vornic Toader Balş. precum arată cartea dmisale boerilor din vremea divanului ce iaste tot dintracela an Săpt. 5. Acum bine alcătuinduse am făcut schimbu. cu numitul boeri dmlui Teodor Balş biv vel vornic. adecă meau dat dmlui numita moşie Corlăteştii cu toate cele pe dânsa, şi noi iam dat dmisale un *loc în oraşul Iaşii la uliţa Strâmbă lângă mănăstire Dancul*, şi iam mai dat şi trii mii şapte sute cinci zăci lei; deci de acum să aibă a stăpâni locul acesta cu paci în veci ca pe drept lucrul dmisale, făcânduş şi întăritură gspod. şi spre mai bună credinţă am iscălit.

1793 Iulie 19

• Iordachi Miclescu med. adiverez că şi eu acest loc îl am de zestre de pe răposata soţie me de la socrul meu dmlui vornic Costin Catargiu.

Costin Catargiul vornic. Costantin Balş vel vornic; Dimitrie Sturza spatar martur.

„şi eu am scris şi sânt martur. Ioan Tăutul sulger

CI. *1793 Avgust 12.* Toderaşcu Balş biv vel vornic adiverez cu această scrisoare a me dmsale şatrar Panaite Cazimir că având eu *un loc în oraşul Eşii la uliţa Strâmbă lângă mănăstire Dancul. ce este între casile şatrar Panaite Cazimir şi între casile sărdariului Chiriiac Cârstiian*, carile loc lam luat şi eu de la dmlui med. Iordachi Miclescul prin schimbul ce am făcut cu moşie me Corlăteştii de la ţinut Tutovii, şi neavând trebuinţă de acest loc lam vândut dmisale şatrar Panaite Cazimir drept 1000 lei adică una mie lei, cari bani mi iau dat toţi deplin şi eu încă iam dat scrisorile ce am luat de la dmlui med. Iordachi Miclescul înpreună cu acest zapis al mieu, ca să aibă a stăpâni numitul locu ca pe un lucru drept a dmisale şi spre încredinţare am iscălit.

1793 Avgust 12

Teodor Balş vornic. Chiriiac Cărstiian sărdar.

Vasile vtori vist martur; Ion Tăutul sulger martur; Lupul Nacul biv med. martur

Ion Canta vel logofăt martur, ερεμια δανκου-μαρθυς Ion Gane sulger martur.

Costantin Catargiul vornic; Paladi vel vornic martur, Depaste vel vornic.

. . . vel vornic martur; Ştefan med. martur.

„şi eu am scris şi sânt martur Vasile Chiriiac

CII. *1808 Septenbre 15 Iaşi.* De la vornicia de aprozi—Către Costandin telal başa.

Ioan. Vasile. Ilie. Costantin şi Nastasiia fii mortului Andrei Chişionianul. de aice din Iaşi. prin jalobă au cerut. să i s vânză o casă cu trei odăi supt un acoperemânt şi alăture cu casăle este şi pivniţa de lemnu. au şi puţintel pământ supt o îngrăditură, care casă să află supus supt *bezmăn pe locul măn. Goliia în dosul uliţii Chervăsăriei*, şi fiind însărcinaţi cu datorii şi mai vârtos sânt casăle amanet la chir Andrei Pavli şi ca să poată plăti datoriile; drept aceia după ţidula cinstitului divan ce niau adus, să scrie ca arătatele casă, să le strige la mezat pe toati uliţăle oraşului şi în divan în curgire de 40 zâle şi muşteriul ce va fi pe lângă zapisul de cumpărătură şi alte scrisori ce va lua să s facă hareč, după care zapis ce va lua cumpărătoriul de la vânzător i să va întări stăpânire şi cu carte divanului.

vel vornic za aprozi 1808 Sept. 15

1000 lei adică una mie lei.
1100 ήτοι χίλια και εκαθό γροσ, D. M.
1600 adică una miia şasă sute lei Petri Terziman
1800 ήτοι χίλια ώκτακόσια εγώ,
2000 adică dou mii de lei am dat eu D. M.
2100 ήτοι δύω χιλίαδες εκατό γροσια, Γεωργιος Κοββαχης

CIII. *1808 Octombre 29 Iaşi.* Eu Ileana, ce am fost soţu trecutului din viiaţă, Andreiu Chişionenul croitoriul împreună şi cu fečorii mei cari mai ǧosu să vor iscăli adiverez cu ačastă scrisoare a nostră, la pre cinstită mâna preosfinţii sale părintelui Vlădica Chirio Chir Grigorie Dinupolios epitropul sfintei mănăstiri Goliei, precum să se ştie că rămâindumi miia doaw casă di la răposatul soţul meu pe locul sfintei mănăstiri Golâei *la pod* între dmlui căminar Panaite Cazămir şi între casa lui Dumitru zet Pleşca, şi fiind că soţul meu sau fost îndatorit la dmlui chir Andreiu Pavli cu 1288 lei pentru facere acestor casă, unde şi scrisorile casălor era amanet, şi diosăbit cu o sută de lei la dmlui Căminarul Panaite Cazimir, şi spre întâmpinare acestor datorii unde rămâindu eu cu o casă dintraceste doaw care este alăture cu zaplasul dmisale căminar, şi la strigare mezatului cel în sfârşit adaos au făcut Ghiorghi Iacovachi 2100 lei, apoi preosfinţiia sa au mai adaos 50 lei adică 2150 lei, unde şi nou rămâind cu bună priimire şi mulţămire noastră, am priimit de a nu mai prelungi acest mezat fiind îndestulă vreme, iar locul mănăstirii ce este făcută aciastă bina este 12 stânjâni 1 palmă *la pod*, din zaplazul dmsale Căminar păr în locul casii ce meu rămas mie şi la mijlocu iarăş, din zaplazi şi tot spre răsărit 12 stânjâni şi 5 palme, iar păr în locul ce meu rămas mie (cum şi lungul din capul podului şi alăture cu zăplazul dsale căminar Panaite Cazamir spre amiazăzi 19 stânjâni şi 2 palme pol pân în gardul lui Рорєнцѵ ce este tot a mănăstirii). iar locul casii ce meu rămas mii pentru mine şi pentru fii mei ca să ne fie de odihna noastră este 5 st. *la pod* latul din casa lui Dumitru zăt Pleşca păr întracest loc şi la mijloc iar cinci iar lungul *din pod* alăture cu casa lui Dumitru zet Pleşca pân în gardul casălor din dos care şade *Rorenţu* ce sintu tot a mănăstiri, care pentru acest loc ce meu rămas mii prin deosăbita măsură am făcut aşăzare de bezmăn cu preosfinţie sa ce o dau pe anu la mănăstire. Deci după mulţămire noastră ce prin mezat sau sfârşit am primit şi banii de la preosfinţie sa, din care bani am plătit şi datoriile ce să arăt mai sus. iar cemi mai prisoseşte sămi fie pentru hrana şi chivernisala me şi a fiilor mei. Deci de acum înnainte să aibă a o stăpâni sfânta mănăstire ačastă bina în veci cu bună pace nesupărată de nimene întru nimică, şi pentru nestrămutata aşăzare nem pus şi numele şi degetele care nam ştiut carte, poftind şi alte obrază cinstite să iscălească. 1808 Oct. 29 „şi plătinduşă datoriile de mai sus adică la dmlui chir Andreiu Pavli şi la dmlui căminar Panaite Cazamir şi la *on* Braşovan şi cheltuiala ţidulii şi a lui telal başa, neu prisosit 717 lei pol, cari aceştiia sau împărţit cum arătăm mai ǧos, fieştecare şau luat parte în mânile lui. adică

— Eu Ilina soţiia răposatului Andrei împreună cu trii copii mici anume Ilie şi Costache şi Anastasă, adică patru părţi am luat eu în mânele mele pentru hrana lor *478 lei bani 40.*

— Eu Ioan sân Andrei Croitoriul am luat parte me *119 lei 70 bani*

— Eu Vasili sân Andrei Croitoriul am luat parte me *119 lei 70 bani*

adică *717 lei bani 60.*

Iliana soţul răposatului Andrei Croitoriul împreună cu trei ficiori mici Ilie, Costache şi Anastasă adiverim cum arată mai sus.

Ioan Andrei adiverezu cum arată mai sus

Βασιλιος Ανδρεου βεβειωνω τα ανοθεν

Costandin telal başa martur

Κωνσταντινος Χατζη πανου μαρτὺς

Panaite Cazamir căminar martur

ανδρεας παβλη μάρτυς

„şi eu am scris cu zisa numiţilor şi priimire şi sânt martur Ierei Gheorghie

CIV. *1813 Maiu 1 Iaşi.*

(Pecete măn Goliea: † Σφραγις της ιερας αυθεντικης Μονης Γκολιας, 7112).

Adiverez prin această scrisoare că având sfânta mănăstire Golăia *un loc ci iaste în dosul uliţii Chervaserii* începândnsă din locul casălor dumisale "căminar Panaite Cazămir şi pără în locul casălor lui Dumitru zet Pleşcăi *alături cu podul ce iaste pe lângă casăle dmisale căminar Panaite cătră mănăstire Golăia,* care loc să cuprinde măsura lui, cu stânjăn de opt palme proaste 17 stânjâni şi 1 palmă faţa la pod, începândusă măsura cătră răsărit din zăplazii locului casălor dumsale căminar şi pără în casa lui Dumitru zet Pleşca, iar lungul la vale cătră amiazăzi începândusă măsura din capul podelilor podului pe lângă zaplazii dmsale căminar şi pără în gardul ci iasti făcut de doftorul Lorenţu pe hotarul casălor dmsale sardar Ioan Crupenschi 19 stânjâni şi 2 pol palme. Dintracest mai sus arătat loc sau dat de cătră mănăstire mai înainte *8 stânjâni proşti în faţa de la pod* adică 5 stânjâni cu bezmăn Ilenii soţiei lui Andrei Chişăoneanul croitor şi 3 stânjâni dmsale sărdar Ioan Crupenschi la schimbul ce au făcut cu mănăstirea întru care au şăzut *doctorul Lorenţiu, pentru ca săş facă dmlui sărdar poartă la pod,* şi scăzândusă aceşti 8 stânjâni ce sau dat din 17 st. şi una palmă au mai rămas mănăstirii 9 stânjâni şi 1 palmă în faţa podului înpreună şi cu o casă ci iaste făcută pe acest loc de Andrei Croitoriul, care casă au cumpărato mănăstire dela soţia lui Iliana. şi văzândusă că acest loc şi casa nu aduce mai nimica folos mănăstirii fiind şi un loc mic şi lângă case boereşti, pe care nu să poate face vreun acaret folosâtor pentru mănăstire, am socotit dar împreună cu dlor boerii epitropi a acestei sfinte mănăstiri ca să să vânză şi banii ce să vor lua să să de la alte trebuinţe şi interesuri ale mănăstirii de la care să să cunoască un folos mai sâmţitor. Cercând dar muşterii ca să cumpere acest loc cu preţ de mulţămire şi de folosul mănăstirii, între toţ alţii cari sau arătat cu mai mici preţuri, dmlui căminar Panaite Cazămir hotărândusă acest loc cu locul casălor dmisali şi voind al cuprinde în ograda casălor dmsale, sau îndemnat a da preţul cel mai sus şi mai de mulţămire adică 6000 lei cu care preţ socotindusă a fi plătit locul mai mult încă decât să ţie locul de la care pre puţin folos cunoaşte, cu bună primire şi cu toată mulţămire me prin ştire şi priimire şi a dumilorsale iscăliturii, am vândut de veci dmisale căminar Panaite Cazămir acest de mai sus arătat loc înpreună cu casa ce iaste pe acest loc cumpărată de la Iliana soţia lui Andrei croitoriul, care loc iaste noao stânjâni şi una palmă în faţă cătră pod din zăplazii locului dumsale şi până la acei trei stânjâni ce sau dat dmsale sardar Ioan Crupenschi pentru poartă şi noaosprăzeci stânjâni şi doao palme, din capul podelilor podului la vale cătră amiazăzi în gardul ci iaste făcut de doftorul Lorenţu pe hotarul locului dmisale sardar Ioan Crupenschi făcândusă măsura cu stânjâni di optu palme proaste, iar nu domneşti, precum sau măsurat şi cialalţi optu stânjâni a dmisale sardar Crupenschi şi a Ilenii Croitoriţii, şi am primit de la dmlui toţi banii deplin şase mii lei după tocmală; deci iam dat la mâna dumisale această scrisoare a noastră ca de acum înainte să aibă a stăpâni numitul loc întru cuprinderea măsurilor arătate mai sus atât dmlui cum şi fii şi niam de niamul dmisale cu bună pace în veci nestrămutat. şi scrisori sau dat dmisale numai pentru casa ce sau cumpărat de la Iliana lui Andrei Croitoriu care au fost făcută pe acest loc a mănăstirii, iar scrisorili locului fiind cumprinzătoare şi pentru locul ce iaste dat cu bezmăn Ilenii Croitoriul, şi pentru acei trei stânjâni ce sau dat dmisale sărdar Ioan Crupenschi, au rămas la mănăstire nu sau dat dmisale, ce dacă va avea dmlui trebuinţă să vor da copii asămine, şi pentru încredinţarea acestei vânzări cu bună priimire şi cu toată mulţămirea sau adeverit scrisoarea această cu iscălitura me

şi cu iscăliturile dmlorsale cinstiţilor boeri epitropi şi alţi cinstiţi boeri marturi şi cu pecetea sfintei mănăstiri.

1813 Maiu 1

εγὼ ἱερμονὰχ γριγοριος. βεβαιος
Iordachi Roset vornic martur.
Mihail caminar martur,
ἀνδρέας παβλου μαρτυς.
Manolachi vel logofăt   Ianachi martur
Ionaşco hatman. μαρτῆς.

CV. *1826. Mart 26. Iaşi.* Vorniciia de aprozi. — Cătră dmlui Nicolai Stamate telal baş.

Fiind că prin jalba ce au dat cătră măria sa Vodă dmlui *aga Ioan Carp* au făcut arătare că casele ce le are aice în oraşul Iaşii răposatul Colejchii Sovetnic Panaite Cazimir spat. împreună cu locul lor le are amanet şi săcvestruite, cerşind ca din vânzarea lor să i se facă îndestulare, cu carele jalbă rânduit fiind la dmlui vel logofăt al ţării de ĝos, de unde rânduinduse vornicul de poartă *Costandin Timircan* spre cercetare la faţa locului carele prin mărturia ce dă din 23 zile a următoarei luni Mart, arată atât mărimea locului cât şi starea în care să află casile că adică faţa locului dinspre răsărit la uliţa ce să pogoară de la Golâia sau aflat 28 stânjeni gospod, parte dinspre amiazăzi pe lângă uliţa ce să pogoară pe din dosul Dancului păn în locul lui Agop armanul, sau aflat 42 stânjeni; partea dinspre amiază noapte pe lângă locul lui Agop păr în locul boerilor Crupenscheşti, 22 stânjeni, de unde întorcând cu măsura la deal sau aflat 15 stânjeni şi 6 palme, şi de acolo întorcând cu măsura spre răsărit până în margina huidiţei care merge la locurile boerilor Crupenscheşti sau găsit 8 stânjeni şi 7 palme şi de acolo întorcând cu măsura drept la dial alăture spre despre apus cu hudiţa păr la capul zidului ogrăzii caselor în margina uliţăi, care vine de la Golâia sau găsit 13 stânjeni 6 palme, cu carele aceste şasă măsuri în lipsa scrisorilor megieşilor sau închiet tot locul. pre carele loc sânt şi aceste binale, 7 *beciuri de desupt zidite* cu piatră cărămidă cu 10 fereşti cu gratiile lor, cu uşori şi sobe proaste, 68 stânjeni pivniţe ziditură, doaă odăi ĝos cu păreţi de cărămidă şi grajdul fără coperemânt, 12 odăi la mijlosul casălor, cu uşile de frasin, în canaturi, cu 20 fereşti cu ĝamuri, şi altele fără ĝamuri, cu gratii de fer, şi duşamelile stricate, 13 odăi sus şi însfârşit că aceste casi sânt în cea mai proastă stare şi discoperite. Drept aceia se scrie dmtale să strigi arătatele casă cu locul lor în stare în care se află în prezent in curgere de 40 zile, pe toate uliţele oraşului şi în divanul domnesc şi la împlinirea vadelii viind înştiinţare şi de la ocârmuirea oblastii Basarabiei, după adresul ce sau făcut către departamentul pricinilor străine, asupra muşteriului, ce va fi şi va da preţul cel mai bun şi mai de pe urmă, să va săvârşi şi hareciul, că răscumpărător pe lângă scrisorile caselor amanetisite ce va lua i se va întări stăpânire şi prin osebită carte gospd.

1826. Mart 26

N. Dimache vel vornic.
15000 evel mezat
20000 A. Vgd.
26500 tot asupra dmsale postelnic
27700 dlui vel post. Nicolai Canta
30000 Nicola
35000 Râşcanul vornic

35000 Dimitrie, dacă în vadeoa ce să arată în ţidulă se va vinde.
35600 Dmisale aga Ion Carpu di să va da pără la sfârşitul viitoarei luni Mart 1832 Febr. 15.
36000 adică treizeci şi şase mii lei de titularnii sovetnič Teodor Crupenschi dacă vor fi după cuprinderea măsurătoarei arătate prin această ţidulă şi toate celelalte întocmai cu hareciul fără a fi faţă d. Crupenschi sau vichilul său legiuit să nu să facă.
36050 trente six mille cinquante piastres sur moi. J. Prévost. le 25 avril 1833.
36100 adică treizeci şi şase mii una sută lei sau făcut hareciu asupra me pentru dmlui logofăt Alexandru Ghica 1833 Sept 2.

Nicolas Farra spatar.

Divanul de apelaţie al ţării de sus.

Cu preţul de trei zeci şi şase mii una sută lei în presustvia acestui divan în fiinţă şi a dmsale colejschii perivocic Tudurache Cruşovanul dragomanul consulatului rosienesc şi a creditorului domsale aga Ioan Carp, sau făcut hareci casele cuprinse în ţădula ačasta în stare ci astăzi se află cu locul lor după putere scrisorilor, asupra domsale boerului Alexandru Ghica logofăt prin vechilul dmlui Neculai Fara, de aceia sau adiverit de către divan

Mihai Veisa agă — M. Razu agă
Bucşănescu vornic — director Ioniţă Crăstescu sardar
şef secţiei paharn. Vasile Lăzărescu
reghistrator Ioan Câmpian

secţiea I, No. 1690, 1831 Septembre 1
regeste: ţădula dumsale agăi Carp pentru casele cu locul lor de aice din Eş ce sânt lângă uliţa Dancului în spre casăle lui Panaite Cazamir.

CVI. *1833 Septembrie 20 Iaşi.* Divanul de apelaţie a ţării de sus.

Dumnealui aga Ioan Carpu prin jaloba čau dat către fostul domnu Ioan Sturza la trecutul an 826 au cerut de a i se face îndestulare cu banii ce are a lua de la răposat colejschi sovetnic Panaite Cazamir, din vânzarea de veci a casălor cu locul lor di *aice din Eşi*, ce le are săcfestruite în siguranţiia acestei datorii, arătata jalbă sau rânduit în cercetarea dmisale vel logofăt de ţara de ğos, după cercetarea ce au făcut şi rezoluţia ce au dat sau rânduit mai întăi pe vornic Costandin Timircan ca să cerceteze marginile locului casălor despre megieşi; iar acesta prin mărturia ce au dat la 23 Mart aceluiaş anu, arată mărimea locului şi starea în care se află casăle, adică faţa locului despre răsărit, la uliţa ce să pogoară de la Golăia au aflat 28 st. gospod; partea despre amiazăzi pe lângă uliţă, ce se pogoară de prin dosul Dancului până în locul lui Agop armanul 42 stânjeni, parte despre amiază noapte pe lângă locul lui Agop până în locul boerilor Crupenscheşti. 22 stânjeni, de unde întorcând măsura la dial au aflat 15 stânjeni şi 6 palme; de acolo întorcând măsura spre răsărit până în margina hudiţei ce merge la locurile Crupenscheşti, au găsit 8 st. 7 palme; de acolo întorcând măsura drept la dial alăture despre apus cu hudiţa, păr la capul zidului ogrăzii casălor în marginea uliţei *care vine de la Golăia* au aflat 30 st. 6 palme, cu care aceste 6 măsuri în lipsa scrisorilor megieşilor sau închiet tot locul; şi că pe acest loc sânt binale: şasă beciuri dedesupt zidite cu piatră; cărămidă, cu 10 fereşti cu gratiile lor cu uşori şi sobe proaste. 68 stânjeni ziditura pivniţei, 2 odăi ğos cu păreţii de cărămidă şi grajdiu fără acoperemântu, 12 odăi la mijlocul casălor cu uşăle de frasin cu canaturi cu 20 fereşti cu ğamuri, şi altele fără giamuri cu gratii de fier şi duşame-

lile stricate; 13 odăi sus; şi în sfârşit că aceste casă sânt în cea mai proastă stare şi descoperite. In urmarea cărue raport la 26 Martie tot aceluiaş an 1826 prin ţădula vornicef de aprozi cu No. 22 sau rânduit pe telal başa ca să străge în curgere de 40 zile pe toate uliţile oraşului şi în divanul domnescu, mezatul vânzării arătatelor casă cu locul lor în stare în care să află, şi pâr la împlinirei vadelii, viindu şi răspunsu de la ocârmuirea Basarabiei, după adresul ce sau făcut către departamentul pricinilor străine pentrn documenturi, să va face harecíu asupra muşteriului ce va da preţul cel mai bun (ačasta este cuprinderea ţădulil mezatului), după care la 1831 Noem. 15 acel departament pe lângă adresul său de supt No. 2318 cătră divan giudecătoresc, alătuıează nota consulatului rusesc din 11 Noembre 1831 supt No. 1146; copie de pe otnoşeniia d. gubernatoriu a Basarabii din 3 Noembre 1831 supt No. 19099, poftind pe acest divan ca să puie în lucrare vânzarea prin mezat a casălor din Eşi cu locul lor a răposatului coleschii sovetnic Panaite Cazămir în îndestulare banilor ce are a lua dumnelui aga Ioan Carpu, potrivit cu hotărârea giudecătoriei ţinutului Orheiu din 24 Avgust 1831 supt No. 2539, întemeiată pe altă hotărâre a giudecătoriei politiceşti de acolo, pe care şi în copie o alăturează, a căreia cuprinderi este aşa, că deşi dvoreninul Mihalache Cazămir au arătat cum că altă averi spre îndestulare dumisale agă. Ioan Carpu nu are în Basarabiia; dar din jaloba ce sau priimit de la dmlui fiiu şi vechilul dmsale agă Ioan Carpu dmlui spatar Carpu, văzândui cum că Cazămir are moşia *Lohâneştii* în ţinut Orheiu, apoi giudecătoria au trimis okaz isprăvnicii ţănutului Orhei să se facă pescriere şi preţăluire de stare moşii şi ace pescriere să să triimeată la ace giudecătorie spre o mai departe lucrare. Şi fiind că din della acolo urmată au descoperit că mortul Cazămir are în Eşi o casă dreaptă a sa, pe care şi însuşi clirononul Mihail Cazămir au cerut de a o vinde spre îndestulare pretenţăi dimisale agăi Carpu, cere ca preţăluindusă maj întăi casa în stare ci să află să să vândă prin mezat, şi soma ce va eşi din vânzare, să o trimată acolo, atât spre a să da jăluitorului Carpu, cum şi spre a să vide de mai urmează trebuinţa a să mai vinde şi moşia Lohăneşti, de la ţinut Orheiu spre împlinire somei de 1656 galbini, ci să cuvin spre întreagă îndestulare a dmisale Carpu, şi că spre acest sfârşit giudecătoriia roagă pe gubernator ca să facă întru ačasta a să pune la cale, După care divanul prin adresul său din 3 Dechemvrie acejuiaş an 1831 supt No. 4324 răspunde departamentului, că au pus în lucrare scutirea în mezat a pomenitelor casă spre îndestulare dmisale aga Carpu încă de la 1826 Mart 26, fără a să face preţăluire, căci ačasta aice nu sau obişnuit, dar totodată au adaos a ceri prin acestaş adres de la departament ca să pui în lucrari aducere documenturilor, căci cumpărătorul care va fi, negreşit că banii nui va da, până nuş va primi documenturile; apoi la 20 Fevr. 1832 desfiinţatul divan giudecătoresc după lipsurile noului aşăzământ, în urmare condicii politiceşti, au publicarisit şi în tot cuprinsul acestui prinţipat vânzarea acestor casă cu locul lor, la 1 Mart 1832 sau primit adresul logofeţiei justiţiei de supt No. 1065 în alăturare cu copia de pe nota consulatului rosăsc de supt No. 1541 prin care să cuprinde ca pentru grăbirea pricinii, consulatul socoteşte că sar putea revizui vânzare casălor răposatului Cazimir, spre plata datoriei cătră dmlui aga Carpu, şi fără a să videa documenturile lor, fiind că vânzarea să face de cătră ocârmuire. Pe cari adres la 31 August aceluiaş anu supt No. 3588 divanul au împărtăşit logofeţiei că casăle nu sau harečluit din pricină că nu sau găsit muşterei să dei mai mult preţu peste 25600 lei ce lau dat însuşi creditorul dintăiu aga Carpu la 25 Fevr. aceluiaş an şi cu ačasta dacă să vor harčlui până la sfârşitul lunii lui Martie, însă fiind că până atunci, adică până la 31 Mart nici să împlinisă publicitaţiile din toată ţara, nu sau putut face hareciu; apoi la 11 Ghenar 1833 logofeţiia iustiţii pe lângă adresul ei de supt No. 7831 trimete divanului anume documenturile casălor ce

liau primit pe lângă nota consulatului rusesc cu No. 1410 în număr de 23 bucăţi au opus anume spre ce mai departe lucrare. După aĉasta consulatul rosăenesc stăruind prin logofeţia iustiţii întru di a să săvârşi vânzarea acestei casă mai cu grăbire, şi ace logofeţâe prin adresurile sale de supt No. 3169, 5615 şi 6242 pofteşte pe acest divan ca să săvârşască vânzarea acestor casă cu cât se va putea mai în grabă, şi toţi banii ci să vor prinde din vânzarea lor să să trimată la logofeţâe spre păstrare, până lą deslegare naĉalstvii. Pe temeiul cărora împlinindusă şi toate formalităţile condicii politiceşti, cu primirea publicaţiilor din toată ţara, şi din trânsele neivindusă nici o pricină împedecătoare vânzării acestor casă, la 1 a curgătoarii luni Săptemvrie, în presudstfiia acestui divan, în fiinţa dumsale creditoriului, şi a dumsale colejschii *perivoĉic* Tudorache Cruşovanu dragomanul Consulatului rosăenesc sau făcut hareciu arătatele casă în stare ce astăzi să află, cu locul lor în puterea scrisorilor, asupra celui de pe urmă muştereu dmlui *boeriul Alixandru Ghica logofet* prin vechilul dumsale dumnealui Neculai Jora, cu preţul de treizăci şi şasă mii una sută lei, precum sau trecut la ţădula mezatului, care sau adiverit de către divan. Drept aceia spre a fi cunoscut că vânzarea acestor casă în stare ce astăzi să află, cu locul lor, în puterea scrisorilor, sau urmat prin mezat după toate legiuitele forme, răspunzând dmlui boeriul cumpărătoriu şi banii preţului de 36100 lei, la logofeţia iustiţiei spre a sta în păstrare pără după dezlegarea *naĉalstvei*, dândui dmisale şi toate documenturile locului acestor casă primite de la Consulatul rosăenesc, prin logofeţia iustiţiei cu opis anume. sau adiverit şi de către noi.

Grigore G. vornic, I. Cantacuzin, Iordachi Bucşănescu post.
Manolachi Razu agă Mihail Veisa agă
Derector, Ioniţ Crăstescu serdar.
sef secţii pah. Lazaraki
Secţia I — No. 1689—1833 Sept. 20 zile; reghistrator Ion Câmpan.
Eşii. l. p. принципатѹл молдавїен. трибѹналѹл џюдекѫтореск 1832.

CVII. *1835 Ghenar 31 Iaşi*, primit Febr. 1.—Către departamentul pricinilor din lăuntru—Eforia orăşănească.—raport.

In cuprinderea poroncii acelui departament de supt No. 18154 din trecutul an 1834, ce în alăturare cu patru documenturi sau primit, atingătoare de $9\,{}^{1}/_{8}$ stânjeni loc cuvenit către a casălor răposatului spătar Cazimir, spre a să cerceta de către cine acum să ocuparisăşte acel loc, aĉeastă eforie prin înadins ĉlen făcând cercetare au dosloşit cu acei $9\,{}^{1}/_{8}$ stânjăni loc să află cuprins în lăuntrul îngrăditurii ogrăzii casălor pomenite, care sânt intrate cu veĉnica vânzare către d. logofăt Alexandru Ghica, şi dar eforiia spre răspuns la numerarisita poroncă, aducând aĉeasta la cunoştinţa departamentului tot o dată întoarce şi acele patru documenturi întocma precum sau primit.

Beldiman. secretar A. Paleologu
No. 220—1835 Ghenar 31.

H) Casele lui Apostol peveţ în ograda spitalului Central

CVIII. *7251 Octombre 16 (1742). Iaşi.* Eu Apostol *peveţ* şi cu femeaia mea Iftimiĕ, şi împreună cu feĉorii noştri, anume Ion şi Mihalachi şi Mărdan şi cu cei mai mici cu toţi, făcutam zapisul nostru la mâna dumisal, giupânului *Ştefan logofet de visterie*, precum noi de nime siliţ niĉ asupriţ, ce de a noastră bună voe, am făcut schimbare cu dumnealui Ştefan logofăt, de iam dat *o casă cu loc ei cât are până*

în pari, carii să cunosc pe unde au fost ogradă veache, fundul locului de la dial până între rădăcină de răchită, din faţă *până în uliţă*. Aşijderea şi dumnealui Ştefan logofet miau dat o casă pentru casă iarăş cu locul casei cât are pe unde arată seamnele parilor, care *case sânt alăturea în uliţa Hagioe din sus*, şi fiind locul mieu triebuitor dumisal Stefan logofet miau mai dat şi bani 40 lei, fiind şi locul mieu mai mult de cât a dumisal deci ca să s criadză iam făcut dumisal acest zapis al nostru precum nime din fičorii noştri sau alt niam să s scoale cu vro pricină pentru acastă tocmală a noastră ce scrie mai sus, nime să naibă triabă peste tocmala noastră, ce dumisal giupânuiui Stefan logofet săi fie moşăe şi cuconilor dumisal. şi la acastă tocmală a noastră sau tâmplat mulţi oameni buni mahalagii carii mai ğos sânt iscăliţ, şi încă pentru mai mare credinţa niam iscălit.

It 7251 Oct. 16.

eu Apostol peveţ am iscălit.

Eu Iftimiia femeaia lui Apostol peveţ am pus degetul X Ion snъ lui Apostol X Mihalachi snъ lui Apostol X Mărdan snъ lui Apostol X neam pus degetele.

CIX. *7269 April 25 (1761) Iaşi*. Din poronca dumilorsale veliţilor boeri, niau orânduit dumlui Ioan Bogdan vel logofăt, ca să mergem la o casă cu locul ei a Antemii fimeii lui Mihălache fečorul lui Postolachi *pevefului*, care acel loc de casă iau fost danie de la Postolache peveţul fiiului său lui Mihalachi, iar casa îi făcută de Mihalachi împreună cu soţul lui Antemie, care loc fiind între locurile mănăstirii lui Sfeti Spiridon şi fiind trebuinğos ca să îngrădiască cu zidul mănăstirii şi acel loc; deci noi după poronca dumilorsale veliţilor boeri am mărsu, şi am măsurat locul şi au venit lungul locului 9 stânjăni şi trii palme, şi largul locului 3 stânjăni şi o palmă, şi lam socotit pe loc 15 lei iar casa 25 lei, fiind o căşcioară veche, şi după cum lam preţăluit în frica lui Dumnezău am dat şi mărturie noastră la mâna ctitorilor mănăstirii cu iscăliturile noastre şi cu pecete porţii.

let 7269 Ap. 25

Simion Arămăscul vornic de poartă.
Alexandru Haciul vornic de poartă.
l. p. porţii 1718.

---

l) Acta caselor aghenţiei nemţeşti

CX. *7245 (1737)*. Adică eu Sandu împreună cu fečorul meu Ioniţă diiacul de cămar făcutam acestu adevăratu zapis al nostru la mâna sfinţăii sale părintelui mitropolitului de nime săliţi nici asupriţ ce de a noastră bună voe iam vândutu o *casă cu pivniţ supt dânsa şi cu locu cu totu ce este lângă casăle Balcibaş după casa lui Ghiorghiţ neguţătorului peste drum de la Brahă* cari locu lam fostu cumpăratu şi noi di la fičorii lui Ene a Rusului şi de la fata lui . Ciocoiu, ce o ţâne Gavril armaşul şi lam cumpăratu în *trii dzăci* de lei însă cu zapisul cel vechiu cari lau fostu şi lor cumpărătură şi danie de la părinţăi şi moşii lor. ce şi noi de neme săleţ şi asupriţi lam vândutu sfinţii sale părintelui Mitropolitului driptu 25 lei bani gata, socotindu cam luatu plat întru mânule noastre, ca săi fii şi sfinţii sale driaptă ocină şi moşie iar care sar mai scula dintre noi sau despre niamul nostru sau din sământa noastră ca s mai întorcă să fie de mar certare ore la ce ğudecată sar întâmpla. că sau datu şi zapisăle cele vechi čau fostu de cumpărătur şi noâ sau datu în măna sfinţăi sale

părintelui mitropolitului ca săi fii di bun credinţă şi pentru credinţa am iscălitu ca să s criadă.

let 7245.

Ioniţă diac. iscal am vândutu
Eu Sandul am vândut cu voe nostră X

CXI. *7245 Decembre 2 (1736). Iaşi.* Adecă eu Anghealuşia fata Niagului beşliul făcutam acestă adevărat şi încredinţat zapis al mieu. la cinstita şi blagoslovitoare mâna sfinţii sale părintelui Kir Antonie arhiepiscopul şi Mitropolitul Sucevei şi a toat ţara Moldovei, precum să s ştie că eu de nime silită nič îndemnată, am dat şi am dăruit sfinţii sale o casă gata cu pivniţa şi cu loc cu tot, care iaste în *uliţa Fânului,* lângă casăle Balcibaşei şi lângă casa lui Brahă armaş şi lângă casa lui Grigoraş cupeţ, carea casă îm iaste şi mie dreaptă cumpărătură de la Gavril armaşul ginerele lui Zane Leondescul. şi de la cumnaţii săi Andrieş, Vasilie şi Dima feciorii lui Zane Leondescul. după cum spune zapisul cel de cumpărătură, acesta lam dăruit sfinţii sale părintelui mitropolitului pentru pomenirea mea şi a părinţilor miei. şi când lam dăruit sfinţii sale sau tâmplat mulţi oameni buni împregŭraşi şi preoţi şi boiari de curte. ca s fii sfinţii sali dreaptă ocin şi moşiia stătătoare în veaci. iar cari din niamul mieu sar scula să strice dania mia să fie neertat de Dumnezău. şi pentru mai bună credinţa miam pus degetul

u Ias vlt 7245 Dek. 2

X Ąngheluşia fata Niagului

„Pentru ačestu loc de cas ce lau datu fimie me sfintei Mitropolii ci au dzăs şau datu sam. înainte părintelui Mitropolitului că este draptă ocin şi moşie a ei. la dispărţanee noastră tâmplândum am fostu faţă am iscălitu

Ioniţă diiac iscal.

„Măcarъ că sau fost dat danie de Angheluşia ačastă casă şi cu locul ei la Mitropolie, numai pe urmă jăluind Ioniţ, că acesta loc ar fi drept a lui, şi dând şi la mitropolie un sărăndar lam (dat) iarăş la stăpânirea lui.

vlt 7252 Oct. 24

Nichifor mitropolit.

regeste: de la Angheluşa fata Niagului čau dat o cas cu pivniţ şi cu loc cu tot danie Mitropolii pentru despărţirea lor".

CXII. *7263. Iunie 16 (1755) Iaşi.* Iω Matei Ghica Voevod. boj. mlst. gospodar zemli Moldavscoi. Dumneta vel logofat să orândueşti doi vornici de poartă să hotărască *un loc de casă a dumsale vel vist. ci ari în fânărie.* şi hotărându să li porunceşti să pui şi sămne cu bolovani. ačasta poroncim.

lt 7263 Iuni 16

Pecetia gospod în tuş roş; Iω м. г. в. в. 1753. cap de bou. pasere cu cruce în cioc
regeste: „ţidula de hotărât de locul casălor din Surlărie, ot Fânărie.

CXIII. *7263 Iulie 3 (1755 Iaşi.* Facem ştire cu ačastă mărturie hotarnică că din luminata poroncă a pre înălţatului domnului nostru mărie sa Ion Matei Ghica Voevod. niau orânduit pe noi. dumnealui Ion Bogdan vel logofăt, ca să aleagem şi să hotărâm *un loc de casă* a dumsale Vasilie Ruset vel visternic, care locu *iaste aice în Iaşi pe uliţa Fânării,* unde au fostu casăle răposatului Ghiorghiţă biv vel paharnic. deci mergând noi la acestu loc, am chemat şi am strânsu pe toţi răzeşii di pe împregŭr, şi pe

alţi mahalagii bătrâni, şi fiind locul acesta înpresurat cu casă şi cu ogrăzi, întăi am căutat scrisorile tuturor răzăşilor, aşijdire şi mărturiile a oameni bătrâni a răzăşi şa mahalagiilor pe unde niau arătat cau apucat stăpâniria acestui loc şi ograda, şi am pus de au şi săpat cercând pără am găsit şi stâlpii porţii, şi pe une locuri sau găsit şi rădăcinile parilor celor de ogradă, şi aşea adiverindusă den oameni bătrâni cum şi din seamnele ogrădzii, am cunoscut şi am ales tot locul din giur împregiur cât iaste dreptu. şi făcând stânjănu de optu palme. lam măsurat şi lam stâlpit şi cu pietre. şi întăi am pus o piatră hotar în colţul locului de la dial *de cătră târgul făinii* şi drept în marginea *uliţii fânării* unde să tălneaşte locul acesta cu locul preutului Veličco, unde are şi preutul Velişco o piatră hotar şi dintračastă piatră čam pus întăi, am măsurat fruntea locului pi din dial *alăture cu uliţa fânării* şi la vale până în *ulicioara ce mergi de curmeziş la biserica Naşterii Domnului nostru Is. Hs.* şi sau aflat treidzăci şi unul de stânjini, şi acolea am pus iarăş o piatră hotar iar în *marginea uliţii Fânării* şi a *uličoarii.* şi dintračastă piatră am măsurat drept de curmeziş la vale şi spre răsărit alăturea cu uličoara ce merge înspre bisearică până în colţul locului de la vale şi din ğos şi sau aflat treidzăci de stânjini şi giumătate capul locului din ğos, şi acolea în colţul locului de la dial de bisearică sau pus altă piatră hotar, şi dintračastă piatră am măsurat dosul locului margine pi din vale despre răsărit alăturea cu locul bisearicii, şi iar până în locul preutului Velişco, şi sau aflat treidzăci şi unul de stânjăni, şi iar am pus o piatră hotar în colţul locului din sus şi de la vale, şi dintračastă piatră am măsurat capul locului din sus, alăturea cu locul preutului Velişco până în piatra ce sau pus întăi, şi sau aflat noîsprădzeace stânjăni şi giumătate mai îngustândusă locul despre ačastă parte şi aşa sau încheiat tot locul acesta din giur inpregiur. punândusă aceste patru pietre în cute patru colţurile locului, dară lam mai măsurat şi pe mijloc de curmezis, din *uliţa Fânăriei* şi până în marginea din vale despre răsărit, şi sau aflat doădzăci şi cinci de stânjâni, şi am mai pus o piatră hotar în marginea locului de la vale între celelante pietre, unde sau găsit şi un par de ogradă drept alăturea cu ačastă piatră şi la ačastă hotărâre sau tâmplatu preutul Velişco răzeş şi Ghiorghie sin Gligoraş cupeţ răzeş piste uliţă, şi Toma sin Gligoraş cupeţ şi Ştefan biv treti armaş mahalagiu, si Dumitru nepot Botezatului mazil, şi Ghiorghiţ *biv căpitan de Ciuhur* mahalagiu, şi Ion siman răzeş si Grigoraş Romăşcanul, si Vasile sin Crăstnicul cupeţ, si Maria Lipcăniţa răzeşi piste uliţă, si alţi boeri şi neguţători cari mai ğos sau iscălit şi cari nau ştiut carti şau pus degetele şi pe acesta locu a visternicului sau aflat şeasă casă făcute pe locu, anume o casă a lui Vasile Crăstnicul cupeţ, şi o casă a lui Grigoraş Romăşcanul, şi o casă a Paraschivei săracă, şi o casă a Ioannii Palalugiasa, şi o casă în carea şeade Mustafa Mihterbaşia, şi o casă a lui Ştefan siman agescu, iar pentru ačastă casă a lui Ştefan siman agescu au pus pricină o furneae anume Zamfira dzicând căi făcută pe locul unui butnar, carili iau fostu niam ei. dară scrisori nau arătat cătră noi, nič marturi încredinţaţi şi neputândui crede ačastă dată iam pus. dzi până în doî luni, săş caute dovadă cu scrisori sau cu marturi, şi găsind săi ducă înainte dumsale vel visternic, şi dumnalui va îndrepta după bună socoteala dumsale, dei aşa după cum niam încredinţat din oameni bătrâni, şi din seamnele ce sau putut cunoaşte, cu dreptate şi cu frica lui Dumnezeu, am ales şam hotărât acestu locu pentru ačasta am făcut şi noi ačastă mărturie la cinstită mâna a dumsale. Vasile Ruset vel visternic, şi pentru credinţa am pus şi peceate porţii domneşti.

It 7263 Iulie 3

Ştefan Popăscul vornic de poartă hotarnic.
Tănăs Meleghe vornic de poartă hotarnic.

CXIV. *7263 Iulie 13. (1755). Iaşi.* Iw Matei Ghica Voevoda bojieiu milostiiu gospodarъ zemli Moldavscoi. Facem ştire cu acest ispisoc, a domnii mele tuturor cui să cade a şti că jeluind oomnii mele, cinstit şi credinčos boeriul domnii mele, dumnealui *Vasilie Rosăt vel vist.* precum, i sau împresurat de cătră mahalagii *un loc de casă ce are aice în Iaşi, la uliţa Fânării,* unde mai înainte au fostu casele lui Ghiorghiţe biv vel pah. şi cerşind dumnealui vel vist. să i se îndreptedze locul. domniia mia, am poroncit dumisale cinstit şi credinčos boiarului domnii mele Ion Bogdan vel logofet. ca să trimată vornici de poartă, să aliagă locul în semne, care numit boiariu, au rânduit pre boiarii noştri, Ştefan Popăscul şi Tanasie Meleghe vornici de poartă. să aliagă locul, şi săl şi hotărască, de la carei sau vădzut, acum mărturie lor hotarnica cu pecete porţii, gspod, scriind, că mărgând la locul acesta de case au strânsu pe toţi mahalagii ce să megieşăscu cu locul dumisale vel vist. şi cetind zapisele locurilor de case, a fieştecărora. şi luînd sama., sau găsit întru adivăr împresurat locul dumisale vel vist. dispre mahalagii, deci dovedinduse, şi cu marturi de credinţe, carei au ştiut locul, şi găsinduse de faţ şi stâlpii porţii, şi rădăcinile parilor de ogradă, au făcut îndreptarea, alegând tot locul de ğur înpreğur, şi făcând stânjin de optu palme, au măsurat locul şi lau şi stâlpit. şi întăi au pus, o piatră hotar, în colţul locului de la dial de *cătră târgul Făinii* în drept în marginea *uliţii fânării,* unde să tâlneaşte locul acesta, cu locul preutului Veličco, unde acole are şi preutul Veličco o piatră hotar. şi dintrača piatră čau pus întăi au măsurat frunte locului pe din dial, alăture cu *uliţa Fânării,* şi la vale până în uličoara ce merge de a curmedziş, la bisearica ce să prăznuiaşte Naşrerea domnului Is. Hs. şi sau aflat, treidzăci şi unul de stânjini şi acolo au pus piatră hotar, iară în margine uliţii Fânării şi a uličoarii. şi dintračea piatră au măsurat dreptu de a curmedziş la vale, şi spre răsărit alăture cu uličoara ce merge înspre bisearică, până în colţul locului de la vale şi din ğos, şi sau aflat triidzăci de stânjini şi ğumătate, capul locului din ğos. şi acole in colţul locului de la dial de bisearică sau pus altu stâlpu de piatră hotar. şi dintrača piatră hotar, au măsurat dosul locului margine pe din vale dispre răsărit, alăture cu locul bisearicii, şi iară până în locul preutului Veličco şi sau aflat triidzăci şi unul de stânjini şi iară au pus o piatră hotar, în colţul locului din sus şi de la vale. şi dintracea piatră au măsurat capul locului din sus, alăture cu locul preutului Veličco, până în piatra ce sau pus întăi, şi sau aflat noaîspreazece stânjini şi ğumătate. mai îngustânduse locul dispre ačastă parte. Şi aşea sau încheiat tot locul acesta de giur împregiur, puinduse acesti pietre hotară, în cute patru colţurile locului. Dară au mai măsurat locul, şi pe mijloc de a curmedziş din *uliţa Fânării,* şi până în margina din vale despre răsărit, şi sau aflat doawzeaci şi cinci de stânjini. şi au mai pus o piatră hotar, în margine locului de la vale. între celelalte pietre unde sau găsit, şi un par de ogradă drept alăture cu hotarul. Şi la ačastă hotărâre sau tâmplat preutul Veličco răzeş, şi Gheorghie Grigoraş şi Toma Grigoraş neguţători, şi Ştefan Andriiaş čau fostu armaş al triile, şi Dumitru nepotul lui Toader Botedzatul mazil. şi Gheorghiţe čau fost capitan de Ciuhur. şi Ion Siiman, şi Ion Caraolan. şi Ion Cantaragiul. şi Costantin Leva capitan, şi Grigoraş Romaşcanul, Şi Vasile snъ Pistruiul, cupeţ, şi Maria Lipcăniţa; cu toţii răzeaşi şi mahalagii, şi pe acest loc a dumisale vel vist. sau aflat şi şase casă făcute, o casă a lui Vasilie Pistruil, şi o casă a lui Grigoraş Romăşcanul, şi o casă a Paraschivii, şi o casă a Ioanii Palalugoae, şi o casă în care şeade Mustafa Mecterbaşe. şi o casă a lui Ştefan siman agescu. Deci dacă am vădzut domniia mea mărturie vornicilor de poartă întracestu chip scriind cum sau dzis mai sus, am credzut. Şi iată că de la domniia mea încă, am dat acest ispisoc al domnii meale, întărind stăpânire dumsale Vasilie Roset vel vist. ca săi fie dumsale locul acesta driaptă ocină, şi moşiia, dumisale şi ğupânesii

dumisale şi cuconilor dumilorsale, si săi fie ispisoc de miluirea, şi de întăritură, stătătoare în veacu. Inspre ačasta iaste credinţa domnii miale de mai sus scris, Iw Matei Ghica Voevod, şi credinţa a pre iubiţi fii domniei mele Grigorie Voevod şi Gheorghe Voevod, şi Necolae Voevod, şi credinţa tuturor boiarilor domnii meale. mari şi mič. şi sau scris ispisocul acesta în scaonul domnii meale din oraşul Iaşilor întru al triile an, al domnii mele. de Tanase Petrache logofăt za taină

× leat 7263. luna, Iulie, 13, dzile

l. p. domneşti tuş roş: × Іѡ Матей Гика воевода божїю Милостїю гсподарь земли Молдавскои. 1753

Ion Bogdan vel logofăt cap de bou. pasere.

CXV. *1778 Mai 10.* Adeverez cu scrisoare ačasta la cinstită mâna dmlorsale boiarii epitropi sfântului Spiridon precum să s ştie, că având mânăstirea un loc de casă *la ulița Fănării*, unde mai înainte au fost casile lui Ghiorghiţă biv vel pah., careale loc îl are mânăstirea di danie de la răposatul dumlui hat. Vasile Roset, şi fiind acest loc slobod, neavând mânăstirea nici un folos de dânsul, mam găsit eu şi am cerut acest loc ca să mi se de săm fac casă pe dânsul şi să dau bezmăn, deci văzând dmlor boiarii epitropi cum că mam găsit care cer locul acesta ca săm fac case şi cu folosul mănăstirii, de cât să şadă locul tot slobod, după cum şi mai înainte vreame. de nu avea mănăstirea nici un folos au socotit dumlor boierii şi mi sau dat locul acesta de casă de mai sus arătat mie ca sămi fac şi casă pe numitul loc, pentru aşăzarea mea, şi să dau bezmăn la mănăstire câte zeace lei pe fieştecare an, şi banii săi dau tot la începutul anului, şi anul să începea de acum Mai 10, 1778, că aşa am făcut aşăzare cu dumlor boiarii. deci după aşezarea ce am făcut să aibu eu am face case şi să le stăpânescu cu pace, fără de nici o supărare de către nimine ce numai bezmănul locului să aibu ai da pe fieştecareale an câte 10 lei, fără de nici o pricină şi în câtă vreame va sta caskle tot după ačastă aşăzare să s urmeaze, nici sâ s mai adaoge bezmăn locului nici să s mai scadă şi aseamenea scrisoare mi sau dat de către dumlor boiarii epitropi la măna mea, şi mărimea locului acestuia iaste fruntea locului 31 stânjenii pe din dial alăturea cu *ulița fânăriei* şi la vale până *în uličoară* ce merge dea curmezişul la bisearica ce să prăznueşte Naştirea Domnului nostru Is. Hs. unde iaste şi hotar în marginea uliţei fânării şi a ulicioarei; şi capul locului din ǧos dea curmezişul la vale, şi spre răsărit alăturea cu uličoara ce merge înspre bisearică până în colţul locului de la vale unde iaste şi piiatra hotar de la deal de bisearică 30 stânjăni şi ǧumătate. Iar dosul locului marginea pe de la vale despre răsărit, alăturea cu locul bisearicii şi păr în locul preotului Velişco 31 stânjăni şi capul locului din sus alăture cu preutul Velişco pără în piiatra dintăi de unde sau început locul 19 stânjăni şi giumătate, dupe hotarnica ce are mănăstirea şi pe locul ce să cuprinde mai sus să aibu eu am face case fără de nici o supărare sau oprire.

1778 Mai 10.

Drăghičan baş čauş

CXVI. *1845 Decembre 3 Iaşi.* Act de învoială.

Prin care ǧos iscăliţii epitropi a bisericii cu hramul Naşterea Născătoarii de Dzău (ci să zice Talpalarii) facem cunoscut *că casa* măn. Sf. Spiridon având un *loc oice în capitalie la ulița numită din vechime a Fânăriei lângă bisărica cu hramul Naşteria Domnului nostru Isus Hristos, numită bisărica Albă* în mărime de:

31 st.—faţa alăture cu uliţa Fânăriei

30 st. 4 palme lungul alăturea cu uličoara ce merge la zisa mai sus biserică.

31 st.—fundul despre răsărit alăture cu locul bisericei.
19 st. 4 palme lungul alăture cu locul ce a fost a preotului Velişco.
112. adică una sută doisprezăce stânjăni peste tot. Acest loc la 1778 Mai 10 sau dat cu bezmăn câte zeci lei pe an unui Drăghičan baş čauş cu alcătuire că în câtă vreme ar stăpâni acest loc, binalele ci ar face acel Drăghicean, bezmănul să nu s sporească nič să s scadă, după vreme însă casăle făcute pe locul acesta cumpărândusă de o samă boeri spre şidere KK. aghent sau afierosit chiriia lor bisericei epitropisită de noi cu îndatorirea de a plăti ea bezmănul locului, care urmare sau şi păzit, iar de la o vreme foştii mai înainte epitropi a bisericei pomenite ne urmând a plăti bezmănul, epitropiia casei sf. Spiridon, au reclamarisit la giudecătoria ţinutală cerând punere la cale potrivit § 1517 din condica političască; însă *ğ*os iscăliţii epitropi de astăzi a zisei bisărici Talpalarii făcând propunere că bezmănul nu sau plătit de către foştii epitropi din împrejurări bine cuvântate, în cât nar pute să cadă bisărica în osânda rostită de ţitarisitul §. numai puţin că este şi o biserică iară lipsită de alte venituri; dmlor boerii epitropi ai casei sf. Spiridon au venit în chibzuiri şi a face o alcătuire spre neobijduirea amânduror părţilor; şi dar după trataţia urmată sau săvârşit învoială cu dmlor epitropii casei sf. Spiridon, ca bezmenul pe vreme ce nu sau plătit să nu să mai dee de către bisărica Talpalari, iar de la una Ghenarie a anului curgător 1845 şi înainte pe viitorime să aibă a să plăti pe fiştecarere an, câte 20 sorocoveţi fără vreo sporire sau adăugire mai mult cari bani să să răspundă la începutul fieştecărui an regulat în acest chip săvârşindusă ačastă învoială sau făcut doă asemenea acturi, cari sau dat dila o parte la alta, pentru care sau adiverit şi de către giudecătoria ţinut *Eşăi* secţia I.

1845 Dekvr. 5 zile *Iaşii.*

Scarlat Miclescu vornic.
Gh. Beldiman vornic.

giudecătoria ţinut Eşii secţia I.

Actul acesta fiind supt adevăratele iscălituri a dmilorsale boerilor vornici Scarlat Miclescul şi Iordachi Beldimau, epitropii bisericei Talpalarii, se încredinţază pe formă potrivit cererii ce prin osăbit înscris au făcut, trecută în reghistru sub No. 3547.

Cerchez. N. Ciure
director Capşa
Stolonacealnic Grigorovici

N. 517 I. p. giudecătoriei 1843
1846 Ianuarie 14 zile.

J) Acta locurilor ţintirimului de la Moara de vânt atârnătoare de spitalul central.

CXVII. *1838 Ghenar 22 Iaşi.* Orăşăneasca adgie către cinstita epitropie a mân, sf. Spiridon masa I-a N. 756;—primit în 24 Ghenai 1838 supt No. 75.

In urmaria adresului acei cinstitii epitropii cu N. 568 adgiia aducând celi de cuviinţă la ştiinţa departamentului, au cerut ca să însămneze vreun ***hotărât loc, unde ei să îngroape morţii de la spitalul aceii mânăstiri.*** acum sau priimit dezlegătoarea poruncă cu N. 870, prin care însămnează că în oraş ***nu să poati da voi a să îngropa ci la Moara di vânt, unde sau îngropat şi pără acum.*** nefiind ačasta în voia proprietarului de a nu primi îngroparea morţilor după o aşa învechită pildă, întru cari adgia au scris cele de cuviinţa proprietarului acelui loc spre a nu fi oprită îngroparea

morţilor acolo, dar tot odată face cunoscut şi acei cinstite epitropii spre urmare potrivit propunerilor departamentului.

Ocârmuitor postului, domnesc adiutant şi cavaler, Mavrocordat.

D. pah. Caragea
stolnacialnic Cerchez

adresa: cătră cinstit. epitropii m. sv. Spiridon N. 756.
regeste: la della îngropărei morţilor spitalului.

CXVIII. *1838 Ghenar 30 Iaşi.* Orăşăneasca adgie masa I, N. 1187.—Cătră cinstita Epitropie mânăstirei svăntului Spiridon—primit 3 Febr. 1838—supt N. 83.

Adgia odată cu cele împărtăşite cinstitei Epitropii prin adresul cu N. 756 în urmare dezlegătoarei poronci a departamentului cu N. 870 ci au priimit *pentru locul îngropării morţilor acestui spital la Moara de vânt,* au scris potrivit şi egumenului mănăstirii svăntului Ioan Zlataust pentru neîmpotriviria îngropării morţilor la acel loc, de la care acum primindus răspunsu, cuprinzătoriu la îngroparea morţilor spitalului în *vechiul ţintirim de la Moara de vânt* cari este încunjurat cu şanţi încă din vremea rosăeneştilor armii fiind acolo, nici odinioară nu au fost oprit, şi nici va fi, şi epitropiia svântului Spiridon cu greşală prescrie asăminea împreğurări cari răspunsu şi adgiia cu cinste îl faci cunoscut cinstitei Epitropii spre ştiinţă şi regularisire.

În lipsa dsale vel aga, Beldiman post.

Dir. pah. Caragea
stolnacialnic Cerchez

CXIX. *1840 Noembre 11 Iaşi.* Cinstita Epitropie mănăstirei sf. Spiridon.—Doctorul primar a *ospitalului de sus.*

La prilejul reviziei ce au făcut în anul trecut prea înălţatul domn spitalului din sf. Spiridon ğos iscălitul am îndrăznit a spune Inălţimii Sale verbal observaţia următoare: „mulţi „din bieţii bolnavi atât din oraş cât şi de prin sate, sar adresarisi mai de vreme şi „mai cu credinţă cătră adăpostirea ospitalului, dacă nu ar fi îngroziţi ca la nenorocita „întâmplare de moarte să vor îngropa la *Moara de vânt unde nu este o biserică* spre „mângăerea şi întărirea nenorociţilor". Asupra acestei propunei i Inălţimea sa înalt au bine voit a porunci boerilor Epitropi verbal: „să se alcătuiască la *Moara de vânt* o capelă „hristiană în care în fieşte care Sâmbătă să se slujască de cătră un preot cucernic „sf. Liturghie pentru sufletul morţilor; iar până la construcţia acelei capele morţii să se „îngroape rând pe rând în patru bisărici a cvartalurilor cât mai departe de kentrul o„raşului şi mai aproape de câmpu". Aceste cu plecăciune raportuind cinstitei Epitropii ğos iscălitul crede că ar fi de mare priinţă a lor îndeplinire.

Dr. R. Cuĉureanu

N. 37. Eşii în 11 Noemvre 1840.

---

rezoluţia: Canţelaria va face sprafcă de nu sau făcut nici o lucrare de procatohii epitropi în aciasta, precum şi după care punere la cale morţii din ospital să îngroapă la Moara de vânt şi în gol câmpu, cum şi de cătră cine să să facă gropile şi supt a cui privighere supt această încredinţare că să urmează legiuit şi precum să cuvine şi de toate aceste împregurări ceiu astăzi lămuritor în *doclad.*

CXX. *1840 Noembre 12 Iaşi. Doclad:* In cuprinderea însămnată în dos rezoluţiei după *Sprafca* făcută în dellă, să dezvălue următoarele: că obştescul divan a Cnejiei Moldaviei,

face cu adăogire prin otnoşănia *din 1829 Ghenar 3 supt N. 93* încunoştiinţază Epitropiia despre punere la cale, ca o datorie a Epitropiei, de a îngropa bolnavii ce mor în spital după toată cuvenita rânduială a creştinătăţii; după care şi orăşăniasca adgie face asămine împărtăşire ca şi *gropile morţilor să s facă în adâncimi nu mai puţin de cât de un stânjân.*—Apoi Epitropia la 1837 dekv. 13 cu N. 568 făcând cunoscut orăşăneştii adjii că morţii din ospitalul sfântului Spiridon, *din învechime să îngropa la ţintirimul bisăricii numită Vulpe aice în Eş,* şi cá de la iscarea năpraznicii boale a holerii epitropiia arătatei bisărici ne mai îngăduind acastă urmare sau mutat îngroparea acasta la *Moara de vânt* şi pentru că proprietarul acelui loc nu lăsa urmarea aceii îngropări nici acolo, sau cerut ca să se caute alt ţintirim la vreo bisărică ce ar avea asămine îndămânatec loc; asupra căria adgia cu N. 756 înpărtăşeşte Epitropiei, că adresarisândusă către departamentul din lăuntru, au primit dezlegare cu N. 870 în cuprinderea că în oraş nu să poate da voe de asemenea îngropare, ci tot la *Moara de vânt* precum sau urmat, şi în urmare adresarisândusă către proprietarul acelui loc au primit răspunsu dela egumenul măn. sfântului Ioan Zlataust în cuprinderea că îngroparea morţilor spitalului în *vechiul ţintirim de la Moara de vânt* ce este încungurat cu şanţu, nau fost nici va fi oprită, şi aşa după acastă punere la cale, urmează îngroparea morţilor din spital la arătatul ţintirim de la Moara de vânt; iar gropile morţilor din învechime să făcea de către čoclii oraşului înadins rânduiţi, cari râdicând pe morţi din spital cu preutul rânduit din ograda măn. îi ducè la groapă; iar de la o vreme contenind venirea čoclilor, gropile să fac de către argaţii sau rândaşii slujitori în ogradă supt privighere vătavului carele sau îndatorit a le purta grijă pentru săcrie, pânză şi lumânări, cu care prohodindusă morţii să dau spre îngropare cu căruţa înadins făcută, şi cu preutul rânduit din ai mănăstirii.

Iancu Stamate

„Să să facă doclad la . . în carele să să descopere pecât de crud iaste o aşa îngropare de creştini, întrun loc ce iaste fără nici o îngrădire şi izbeliştea căinilor oraşului, şi să să cei la comitetul să mijlociască către preosfinţia sa a să hotără un ţintirim din cele de a bisăricilor ce sânt la dial mai afară de mersu însă din partea măhălălilor împregiurul institutului iar nu în cealaltă margine de oraşu, căci acum la vreme de iarnă şi pe gloduri preoţii nu sânt în închipuiri a întovărăşi după lege până la mormânt cu citirea prohodului. 15 Noembre 1840.

Iar pentru ciocli să să scrie departamentului ce rânduise punere la cale, căci pătimaşii ce să săvârşesc în spital sânt din săracii oraşului acestuia, şi pentru cari sânt meniţi triapta cioclilor".

K) Fabrica de cărămidă a lui Cihac

Hârtie; timbru domnesc 20 p‹arale›

„vizată de comisiune constatării embaticurilor 1872 Sept. 1. preşedinte K. Kozoni

CXXI. *1859 Sept. 23 Iaşi.*

Iscăl'ţii au vândut; după învoire făcută la 21 Sept. 1859 pentru licvidaţie de tovărăşia a noastre de compania de fabrică de cărămidă; la d. *spătar Gheorghe Platon* patru locure de cuprindere aproape 16½ falşe, luate cu bezma dupe patru sapis di la monastire Trisvetitele pe moşie Redul Tartarului şe pe care de una de aceste locuri se află acareturi a fabrice de caramidă adecă: o case cu doo rânduri aprope răsipite, asemine părţi de o maşină de fer pentru făcut caramidă, den care sau furat o parte, asămine o hornă mare şi una mică de ars caramidă, amandoi resepite, apoi a-

lături de hornu micu una borde de caramidă şi acoperite cu oale; apoi un şobron de schinduri în reu stare; doo şobron de schinduri sânt de tot furat;—toate aceste binale şi uneltile sus aratate pe locul a fabrice culuşe cele patru locuri însemnat în cele patru sapise însămnat cu hotărite îndatoririle avem vândut, la d. spatar Gheorghe Platon cu preţu de 550# adică *cinč sute şi cinčzăce galben*, pentru care soamă sau primit un sinet de la d. spatar Gheorghe Platon, după care îndatoreşte d. *Costantin Rolla* la d. I. Platon o soamă de 550 # adică cinč sute cinčzăci galben înprumutate la Sept 1859 pe vade de un an şe ğumătate şe dobonde legiută, şi care sinetul lau trecut la d. Colonel Iacob Cihac înplinitorul de licvitaţi di a noastră compania. după dare acesta *stelca* d. spatar Gheorghe Platon are toată voia a râdica caramida de sidire veche cum şi ferărie şi toate lucrurile mişcătoare şi a disposa cu binalele cum şi cu locuri după voinsa dumisale. Bezmele de la sv. Ghiorghi 1859 are să răspundă d. I Platon şi să facă pentru acăstă învoire cerută cu monastire. Eş la 23 Sept. 1859.

Colonel şi cavaler Iacob Cihac înplinitorul de licvitaţie

Louis Jordan

Obs. Asupra acestui loc şi megieşitelor loceri se află în plic VI alte 9 bucăţi hârtii; din care notăm acestea:

a) *1867 August 2.* C. Dorofte vinde soţilor Teodor şi Anica Voinea cu 7 galbeni locul lor de lângă fabrica de cărămizi a lui Cihac, în mărime de 9 st. faţa, câte 4 lei bezmăn pe fieştecare stânjân.

b) *1873 Iannarii 8.* Procesul verbal al comisiei de constatarea embaticurilor pentru locul lui Gh. Platon; se arată hotarăle;

c) *1879 Febr. 1.* Foaea de zestre a Sofiei Gheţu la căsătoria ei cu dr. Gheorghiu Glod: Gh. Platon a avut o fată, pe Catinca, măritată cu Fotache Gheţu; acesta are 2 fete: Sofia, moartă fără urmaşi şi Elena Gheţu. Zestrele i-au fost de 18000 lei în efecte, 3500 în trusou, 20000 în bani şi 550 galbeni locul viran de lângă bariera Păcurari.

B) LUCRURI

Primele 11 hrisoave de mile ale mănăstirii şi spitalului Sf. Spiridon

CXXII. *7264 Mai 15 (1756) Iaşi.* Cu mila lui Dmndzău *Iw Costandin Mihail Gehan Racoviţ Vvda. domn ţărâi Moldavei.* De vreamea ce de cât toate bunătăţile, şi dragoste ce să arată cătră mănăstiri şi bisărici mai mult este | cunoscută facere de bine şi milosteniia, pentru că cu adevărat acăsta este ca nişte păraia ce curgu | din izvoarăle celi din evlavie domnilor şi a tuturor pravoslavnicilor creştini, şi cătră sfin | tele mnstiri răvărsândus, nu numai că să răcoresc şi să măngâia de ajutoriul lor, ce şi desăvârşit a | să cruţa şi a să păză cu bun stare lor aiavea tuturor arătat este. Că nau sporit atâta | de multe alte chipuri de chivernisală pe sfintele mnstiri, şi bisărič. cât aceale stăpâneşti | şi creştineşti mile, din care cu darul lui Dumnezeu ca dintro fântână să adapă tot bisearicesc cliros, dup cum şi | Dumnezăias rânduială, aşe au tocmit a nu să chivernisi sfintele dumnezăiaşti lăcaşuri cu alt mijloc fără de cât | cu milosteniia pravoslavnicilor creştini. Deci dară şi domniemea din dumnezăiasc râvnă îndemnândune | şi urmând altor luminaţi şi pravoslavnici domni, celor ce cu bun îndurare au miluit şi au ajutat sfin | tele şi dumnezăiaştile lăcaşuri pentru a lor večnica pomenire. Am socotit şi domniia mea pen | tru *sfânta mnstire, ce acmu de nou sau zădit din temeliia aice în oraşul Eşilor*, unde să cinsteaşte şi | să prăznuiaşte hramul acelui dintru sfinţi ma-

relui Ierarh şi de minuni făcătoriului **Spiridon.** | şi o am miluito ca să aibă ačastă puţin milă, adec, să aibă pururea a scuti 500 stupi mascuri | de deseatină şi oi de goştina 500 şi vădrărit pe 700 de vedri şi vite cai de văcărit sau *conif* 40· | pe aceste toate nici un ban să nu plătească. Aşijdere mam milostivit domniia mea şi ia(m) dat să aibă | oamin 20 streini scutiţi de tot birul visterii. carii oameni să fie nelipsiţ pentru posluşaniia sfin | tei mnstiri, cu ačastă puţin milă să să poată sfânta mnstire a să cuprinde şi a să ajutora, pentru | chivernisala părinţilor, ce vo(r) fi slujindu întru dânsa. Rugând Dumnezeu pentru sănătate şi erta | re păcatelor noastre. şi a altor luminaţi domni ci vor fi dup vreami în urma noastră, înc(ă) şi pentru cei | čau fost mai înainte de noi. Şi pohtim domniia mea şi pre luminaţii domni. pe carii Dumnezeu îi va | orândui cu domniia la scaunul ţărâi aceştiia, au din neamul nostru sau dintralţii, să nu surpe mi | la ačasta, ce mai vârtos să o întărească pentru a lor bună şi večnic(ă) pomenire, precum şi noi am întărit daniile şi miluirile altor luminaţ domni. Ačasta înştiinţăm.

It. 7264 Mai 15

Iѡ Constantin voevoda (l p. mici în tuş roş: ıѡ кѡ. мх. цх. рк. кв. 1753. cap de bou, pasere

Ştefan Buhăescul 3 logofăt procitoh

în dos: 7264 Mai 15. pentru râdicături de la Costandin Racoviţă Vvod Gehan (Hrisoave de miluiri I, 1).

Stema ţării: Corona Iѡ К. М. Ц. Р. в. Cap de bou, pasere.

CXXIII. *7265 Ghenar 1 (1757) Iaşi.* Cu mila lui Dumnezeu *Iѡ Constantin Mihail Gehan Racoviţ Voevoda,* domn ţărâi Moldavei. | Multe chipuri şi multe mijloace niau arătat mareli şi prea înnălţat Dmndzeu cătră sufletiasca mântuinţă, şi cătră viiaţa ča de sus şi vѧчnică... pre care lesne călătorind lucrătorii | faptelor celor bune, să fac moşniani. împărăţii ceriurilor. şi măcarъ că să pot arăta şi a să cunoaşte la toate obştele şi prentralte mijloace de bune fapte. iarъ mai aliasa pli | roforie. şi mai întărită încredinţare să vede la toţi a fi, evlaviia ča cătră dumnedzăeştili lăcaşuri, şi buna ravnă a folosului de obşte. pe careli pururia şi totdiauna să laudă | şi să proslăveşte numele marelui şi prea înălţatului Dmndzău. şi den toate alte bunătăţi, alegând neştine din tot sufletul şi den toată inema. a iubi pre Dmndzău. şi a chivernisi | folos streinilor slabi şi neputinčoşi, să veade şi să conoaşte, că călătoreşte pre calia ča cu adevărat împărătiasca, carele îi duce de aǵungu. cătră sinurile lui Avram. şi acopere mul | ţimea păcatelor, şi ştiarge necurăţiile sufletelor, pentru că urmadză poroncii lui Dmndzău cei dintăi şi mai mari între toate poroncile. să iubeşti pre Dmnul Dmndzăul tău den tot sufletul tău şi den | toată inema ta. şi den tot cugetul tău. şi pre vecinul tău ca însuţi pre tine. în care poroncă cuprinde ca pre cei streini a priimi. pre cei goli ai îmbrăca. prē cei bolnavi ai cerceta, pentru aceaia | cei ce să nevoescu. să dobândiască moştenirea ča de sus. datori sântu a sirgui spre săvârşiria aceştii dmnedzăeşti poronci. cu întărirea şi întemeiarea. afierosărilor ei, şi daniilor ce să aduc şi să închină la dmnedzăeştile casă | şi la spitalii, cari sântu pentru sprejiniala. şi aǵutorinţa neputinčoşilor. pentru că aceste foarte cu credinţă şi cu bună dragoste, sântu priimite înnaintea a tot ţiitoriului Dmndzău. ca o roadă | a dragostei cei adevărate. ce arvoneşte. răsplătirea viačnicilor bunătăţi. Dreptu aciaia şi eu robul marelui şi pre înnaltului Dmndzău Iѡ Константин Михаил Цехан Раковицъ воевода | de vreame ce din proniia čѣ de sus ni sau încredinţat părinţăştile domneşti scaone ale pravoslavnicilor ţărălor acestora. din Dmndzăiasca ravnă. îndemnândune. pusam tot gândul şi cugetul nostru. a proslăvi pre cel ce mau | proslăvit pre mine Dmndzău. de mau înălţatu la stepena ča înnaltă şi slă-

vită a domniii. şi *am socotit de lipsa unui lucru prea trebuinčos ţărâi aceştiia, la acestu oraş şi scaon domnescu ce păr acmu încă | nu sau căutat. a fi spitali pentru hrana, chivernisala, căutare şi odihna săracilor şi a mulţi bolnavi şi neputinčoş, ce să întâmplă la mulţi și tot diauna.* de care sfătuindune în câteva rânduri pentru ačasta | şi cu dumnialor cinstiţi şi duhovniceşti părinţi svinţiia sa Kir *Iacov.* mitropolitul ţărăi aceştiia. şi chir *Ioanichie.* episcopul Romanului. şi chir *Dosilheu.* episcop Rădăuţilor, şi chir *Inochentie* episcop Huşilor. | şi cu dmnialor cinstiţi şi credinčoşi boiarii cei mari, în ce chip sar pute un bine ca acesta. ce iaste foarte folositoru. să fie nestrămutat în pământul acesta. Deci cu bun sfat şi cu bună alegere sau so | cotit şi sau pus la cale ca să fac spitalie. la mănăstiria noaw. ce din nou sau zidit aice în oraşul Iaşilor a sfântului ierarh şi de minuni făčător *Spiridon.* dară fiind că pentru cheltuiala spitalii iaste | mare trebuinţă a să pune la cale vreun venit. ca să fie totdiauna stătător şi nestrămutat, ca să aibă săracii bolnavii. cheltuiala lor. ce să cade după orânduială. şi la ačasta am găsit domnie me, cu cale şi cu bună | alegire de statornicie şi am dăruit moşie domniască tot *hotarul târgului Ocnii.* şi cu tot dialul unde să scoate saria. de acmu înainte să ia spitalia dijma. din toate cum şi din saria din dial | însă când so tâmpla să fie ocna vândută, să ia spitaliia, de la cei čor cumpăra Ocna. din toată suma ocnii din dzeace bani unul. iară când va fi credinţă, să aibă spitaliia omul său acolo, să ia din *dzeace drobi* | *sau steţii* unul. cum şi din ţarini şi din fânaţă, ce vor fi pe locul târgului. den toate să ia dijmă după obiceiu. încă şi chiriia ce sa cădea din bezmăn. şi din dughianele ce sântu în târgu încă să aibă a lua. Aşij | derea domniia me am datu şi am dăruitu tot la spitali. de la mai sus numita mănăstire. *tot locul domnescu ce iaste în târgul Galaţii,* după hotărârea ce i sau şi făcut acestui loc. începându hotarul acelui loc den | sus la malul Dunării la *skele,* din scursura ce iaste din susul magaziei Docuzluiului. malul Dunării în ğosu păr în gârla Reapidii. ce iaste hotar ţărâi Moldovii. stânjini 1480. şi stânjânul de opt palme. | de acolo pre malul Riapidii spre miadză noapte în lungul locului pân unde să înceape Riapidea, adică până în Brateş. stânjâni 1400. de acolo tot alăture cu Brateşul spre apus până suptu mal la va | dul Ungurului. stânjini 1320. de acolo pe supt mal asupra Galaţilor în lungul locului până în gura scursurii la Dunăre, unde iaste magaziia Docuzluiului stânjini 2120. care loc cu ačastă măsură sau | încheiatu împreğur. şi pre acestu loc în curmeziş. la schele pe malul Dunării. sântu în frunte magazii despre apa Dunării. cari cuprind loc stânjini 200. şi din magazii până în apa Dunării iaste loc deşertu, pentru trebuinţa schelii, stânjini 40. iară din dosul magaziilor sântu case cu oamini. doaw mahalali, decii de pre acestu loc încă să aibă a lua bezmăn din dugheni, din magazii, din casă, precum să vor aşădza cu omul | spitalii. ca să fie şi ačasta pentru hrana şi chivernisala săracilor bolnavi de acolo. şi toati veniturile aceste să să înceapă a şi lua *de acmu. din dzi întăiu a lui Ghenar.* şi ce să va lua întâi. să să cheltu | iască ca să să facă casăle şi zid împreğurul mănăstirii pără să vor isprăvi. şi apoi după cum sa găsi atunci ca cale de câte paturi de bolnavi. ar râdica acestu venit. atunci să va poronci. şi aşădzământul purtării | de grij cum şi în ce chip să să urmeadză. atâta pentru bolnavi. cât şi pentru cei ce vor fi de trebuinţă pentru căutarea lor. şi acestu lucru bun şi cu mare folos acestii patrii, sau socotit şi sau hotărât ca să fie în E | pitropiia briaslii neguţătorilor din Iaşi şi cel orânduit ce sa socoti spre ačasta să poarte grij pentru toate veniturile şi cheltuelile cu frica lui Dmndzău, şi din an în an să aibă datorie dmlui vel logofăt. | i dmlui vel postelnic, i dmlui vel spătar. i dmlui vel visternic. să margă a trie dzi după dzua prăznuirii sfântului Spiridon, acolo lă mănăstire. să ia sama Epitropilor ce vor fi după vremi. şi de venituri şi de cheltuialile anului. | Pentru ačasta pohtim domniia mea, şi pre luminaţii domni, ce vor fi în urma noastră, miluiţ de Dmnedzău cu domniia ţări

aceştiia să nu strice ačastă miluire ce am făcut cu acastă sfântă mănăstire şi cu spitalia | de acolo pentru folosul de obşte a neputinčoşilor bolnavi. după cum şi noi nam stricat milile ce am vădzut făcute de alţi luminaţi domni. ce liam înnoit şi nestrămutate liam păzit, aşia şi domnlia lor găsind | acest hrisov al nostru, mai vârtos să întăriască şi să adeveriască, mai adăogând fieştecare, cât îi va îndura bunătate şâ piste aceste mile ce am afierosit noi, că întărind ačastă facire de bine, cu adăogire | în veci vor ave înnainte ochilor vădzută pomenire în viiaţa ačasta, iară în ča večnic pre stăpânul Hs. blând şi milosărd, şi însutit răsplătitor, şi pre rugătorii aceştii sfinte casă, ferbinţi mijlocitori întru sfin | tele rugăčuni a jertvii cei făr de sânge. Pentru ca să fie stăpâniria lor pačnică şi neclătită de bântuiale protivnice. şi întru ačasta iaste credinţa domnii meale însumi Іѡ Констандин Михаил | Цехан Раковиц воевода. şi credinţa a prea sfinţiţilor arhierei de mai sus numiţi. ai domnii meali prea cinstiţi duhovniceşti, şi credinţa a cinstiţilor şi credinčoşi boiari domnii miali cei mari, dmlor | Ioan Bogdan vel log. Manolachi Costachi vel vornic ţărâi de ğos. Iordache Balşi vel vornic ţărâi de sus. Dumitraşco Paladi vel vist. Vasilie Razul hat. şi pârcălab Sucevii. Lascarachi Geni (Цени) vel post. Aristarh Hrisoscoleu vel. spat. | Ioniţă Cantacozino vel ban. Iordachi Costachi vel pah. Iordachi Costachi vel stolnic, Iorgachi Balasachi vel căminar, Iorgachi Hrisoscoleu vel comis, şi credinţa a tuturor boiarilor mari şi mici. Scrisusau hri | sovul acesta cu mâna lui Ioniţă Pavel gramaticul, aici în Iaşi în anul 7265 Ghenar 1.

Іѡ Констандин Михаил Цехан Рк. воевода бжію Мастію господар

Ştefan Buhăescul 3 logofăt procitelnomu

L. peceţii domneşti aplicată pe pergament şi cusută cu aţă de mătasă. Cap de bou şi pasere.

CXXIV. *7265 Ghenar 21 (1757) Iaşi.* Cu mila lni Dmndzău *Iw Constandin Mihail Gehan Racovit Voevoda. domnu ţărâi Moldaviei.* | Facem ştire cu acest hrisov al domnii meale că bine vrând domniia mea, a să pune toate lucrurili la cale şi cu | bună stare. am socotit domniia mea, şi pentru cei ce vându şi cumpără făină, aice în târgul Iaşii, că fiind lu | cru nehotărât, fără de nart. deapururea, trebue, să să năpăstuiască unii de către alţii, şi pentru ca să lipsască | acastă strâmbătate de la mijloc. iată am pus domniia mea, la cale şi sau hotărât. de acmu înnainte, *să fie* | *cântariu în târgul făinii.* pentru trebuinţa ačasta. că cine ar ave, a vinde, sau a cumpăra, făină să o cântăriască, şi cu oca să să socotiască, şi după preţul nartului hotărât, aşa să plătiască, şi pentru | hacul cântarlului şi a oamenilor ce vor fi, la ačastă trebuinţă, sau socotit *să să ia de tot sacul ce sar* | *vinde, câte un ban,* însă de la cel ce ar cumpăra grăunţă, adică grâu, sau mălaiu, sau ordzu, să *ia de cindzăci de ocă* | *ori de ce fel de pâine câte un ban,* cum şi făină când so tâmpla. să nu vie cu sacii ce vărsată prin cară, şi ar vindeo cu oca | să aibă a *lua câte de cindzăci de ocă un ban.* şi tot de la cumpărători. iar vândzătoriul să nu se supere, dară fiind că la lucrul | acesta trebue să aibă vreo temelie, adică să să ştie cine ar ave ača purtare de grijă, să păzască ačasta să fie atâta | cântariul, cât şi om de slujba cântarului nelipsit *în târgul Făinii,* ca să caute slujba ačasta. Şi lucrul cel mai statornic | să cate a fi la o mănăstire că de va prisosi ceva mai mult dentru acel venit piste trebuinţa cheltuialii cântariului, să rămâe | la mănăstire, pentru o bună pomenire. Drept aceaia dară, socotind domniia mea, a găsi mai cu cale, să fie acel venit danie | la mănăstire noaw ce sa zidit acmu din temelie, unde să prăznuiaşte, hramul, sfântului marelui ierarh **Spiridon** făcă | toriul de minuni. ca den venitul acesta să iasă şi cheluiala a preuţilor ce vor fi la mnstiria ačasta, să cânte sfânta | liturghie piste an. rugând pre Dmndzău, pentru sănătatea şi ertarea păcatelor noastre,

şi a altor luminaţ domni ce vor fi după vreme | în urma noastră, şi pentru cei ce au fostu mai înnainte de noi. Şi aşea de acmu înnainte. egumenii de la ačastă mnstire | să aibă ačastă purtare de grijă a cântariului şi a omului ce a fi de trebuinţă *slujbii cântariului să fie în târgul Făinii* slujind | nelipsit şi cântărind, şi va lua şi hotărâtul *venit câte un ban de tot sacul.* Şi de acmu înnainte aşa să urmedză. şi măcar | vreo dată să nu fie trebuinţă, a nu fi cântariu, sau din poroncă va lipsi cântariul acesta de acolo din *târgul făinii,* şi ačasta | de să va întâmpla, dar banul acesta tot să să ia deplin, şi de pre la toţi. de vreame ci sau făcut milă la ačastă sfântă mănăstire | pentru ca să s poată aǧuta i chivernisi. şi sau dat şi sau făcut acestu puţin venit prin domnescul hrisov. şi pohtim | şi pre alţi luminaţi domni. ce vor fi rânduiţi de Dmndzău cu domniia la scaonul ţărâi aceştiia, au din niamul nostru, sau dintre al | ţii, să nu strâce daniia şi miluiria ačasta, ce mai vârtos să dea şi să întăriască, pentru a lor bună şi veačnică pomenire. | iară cine va strămuta vinitul acesta, afle plată de la Dmndzău, şi svântul **Spiridon.** săi fie pârâş înnainte | straşnicului ǧudeţu. ačasta scriem. Scrisusau hrisovul acesta în Iaşi în anul | 7265 Ghenar 21.

Iω Constantin Voevod

l. p. mici cu tuş roş Iω. Mχ. Цχ. Pκ. κκ. 1753.
procit 3 logft.

în dos nota: să ia câte un ban de sacul cu făină.

CXXV. *7265 Iunie 25 (1757) Iaşi.* Cu mila lui Dmndzeu *Iω Scarlat Grigorie Ghica Voevoda. domn ţărâi Moldovei.* De vreamea ce între toate bunătăţile dragoste ce să arată cătră sfintele mnăstiri, şi dumnezăiaşti lăcaşuri. mai mult este cunoscută facerea de bine şi miloste | niia, fiindu că ačasta să râvarsă ca dintrun pârău al milostivirii, ce curge neîncetatu din izvoarele îndurărilor celi ces din evlavia domnilor. şi a tutu | ror pravoslavnicilor creştini. prin care să şi ajutoresc şi să cruţă stare lor, precum aiavea tuturor este arătatu. Pentru că nau sporit atâta | de mult alte chipuri de chivernisală pre sfintele mănăstiri şi bisearici. cât aceale stăpâneşti şi domneşti mili şi îndurări. Din care cu darul lui Dumnezeu | ca dintro fântână să adapă tot bisearicescu cliros. După cum şi dumnezăiasca rânduială aşa au tocmit a nu s chivernisi sfintile dumnezăiaşti lăcaşuri cu alt mijloc | făr de cât cu milostenie pravoslavnicilor creştini. Pentru aceaia şi dumnia mea din mila preaputernicului Dumnezău, dăruindune cu domnie ţărâi Mol | dovei, au venit înnainte noastră cucernic rugătoriul nostru *Iosaf igumenul, de la mnăstire a sfântului Ierarh, şi de minuni făcătoriului* | **Spiridon,** *ce acmu de nou sau zidit din temelie aice în oraş Iaşi.* şi neau arătat un hrisov de milă a domnii sale Costandin Rácoviţ Vodă | întru cari scrie că luându domniia sa aminte de ačastă sfânt(ă) mnăstire noaâ, ce are multă trebuinţă pentru întemeiarea, stare şi chivernisala iai. o au miluit | şi iau făcut venit de milă, ca *să aibă a lua de tot sacul de orice fel de pâne sar vinde aice în Iaş şi în târgul Făinii câte un banu de la cel čar cumpăra făină, au* | *grăunte, adec grâu, mălai, orzu, ovăs, păpuşoi, săcar şi....* iar când sar vinde pâne, făină sau grăunţile cu oca să aibă mnăstire ačastă purtare | de grije de cântar, mierţă, baniţă sau altă măsură, şi de om pentru slujba cântarului sau a măsurăturii la târgul unde sar vinde pâne. şi atunce încă | să ia sfânta mnăstire de 50 ocă un banu pol, car(e) vinit să aibă al strânge sfânta mnăstire ca să fie pentru chivernisala părinţilor ce vor sluji întrânsa. | Deci dar şi domnie me дʌн şi înnoim şi întărim ačastă milă prin domnescu nostru hrisov aceştii sfinte mnăstiri a sfântului **Spiridon** | ca şi de acmu înainte să aibă a lua câte un ban de tot sacul de ori ce fel de pâne sar vinde aice în Iaş deplin şi de pe la toţi. Aşijdere încă mam mai

mi(lostivit domnie mea şi din osăbită mila noastră *am miluit pe ačastă sfântă mănăstire cu jum(ă)tate de banu peste banul ce scrie mai sus,* adecă | să aibă de acmu înnainte sfânta a lua deapurure *căte o lețcai adec pol para de tot sacu ce sar vinde aice în Iaşi de oricefel de pâine, grăun(ț) sau făină.* iar când se va vinde pâne cu oca şi nu cu sacu, atunce să иа *mânăstire de 50 ocă câte o lețcai,* având purtare de grij de om de cântari, de măsur čar trebui pentru trasu şi măsurarea pânei făină sau grăunțe. Numai părinții rugători, ce vor fi la ačastă sfântă | mănăstire, să fie îndatorit, a ruga pe Dumnezeu deapurure la sfintele rugăciuni şi jărtfe, pentru starea țărâi aceştie, şi pentru sănătate | şi ertare păcatelor noastre şi a părinților noştri. Şi poftim domnia mea şi pre alț luminaț domni pre carii Dumnezeu îi va orândui cu domniia la scaunul țărâi aceştia sau din neamul nostru sau dintralții, să nu surpe mila ačasta: ce mai vîrtos să o întărească pentru a lor večnic pomenire, ce să o întărească precum | şi noi am întărit daniile şi miluirile altor luminaț domni. Şi spre ačasta este credința însum domnii meale. Iω Scarlat Grigore Ghica Vvod. | şi credința prea iubiț fiilor domnii meale. Alexandru Vvod., Mihai Vvod, Grigori Vvod., Gheorghi Vvod., şi credința a cinstiț şi crediнčɔş veliț | boerii domnii meale, Radul Racoviț vel lgft, Constandin Balş vel vor. de țar(a) de ǵos. Vasile Ruset vel vor. țărâi de sus. Ioan Sturza hat. i pârcalab Sucevei, Alexandru vel post. Alistarhu Hrisosculeo vel vist. Ioan Palade vel spat. Panaite vel ban. Iordache Costache vel pah. Vasile Costache vel stolc. Enache vel Cam(i)nar. Matei Ghica | vel comis. şi credința a tuturor boerilor mari şi mici. Ačasta înştiințăm, sau scris în Iaş leat 7265 Iunie 25.

Iω Scarlat Grigore Ghica Voevod. bojieiu milostieiu gospodaru.

I. p. domneşti mici în tuş roş: Iω Ѳк. Гр. Гк кк. 1757.

Enacachi 3 logft.

In dos, de la Scarlat Vodă să să ia câte un pol ban de sacul de făină.

CXXVI. *7265 Avg. 1 (1757). Iaşi.* Cu mila lui Dmnedzău *Iω Scarlat Ghica Voda domn țării Moldovei.* | De vreame că blagocestivii domni şi oblăduitori țărâi Moldovei au miluit şi au ağutorat sfintele mnstiri, ca pe nişte | dumnăzăeşti lăcaşiur, cu hrisoave de milă şi afierosir(i) pentru a lor večnică pomenire, şi noi acmu cu darul | pre puternicului Dumnăzău miluindune cu domnie țării aceştie întru pre înalt scaon părințăscu şi strămoşescu, am | socotit şi de rândul sfintei mnstiri a sfântului Ierarhu **Spiridon,** *ce acmu de nou sau rădicat din temelie aice în oraşul* | *Eşilor,* şi arătândune cucernicul întru ieromonaş Iosaf egumenul de acolo un hrisov de milă de la domnie sa Costandin | Racoviță Vodă, întru careale scrie ca să aibă sfânta mnstire a scuti 500 de stupi i mascuri di desetină, şi 500 de oi la goştină | şi 700 vedri de vin la vădrărit, şi 40 vite cai la văcărit sau coniță,· şi 10 liudi oamen strein scutiț de tot | birul visteriei, ca să fie pentru posluşania sfintii mnstiri. cu care milă şi să poată sprijini şi ağutori | sfânta mnstiri, fiind că este noaî şi fără de nič unile di ceale trebuinčoase pentru întărirea ei. Deč şi domnie mea | văzând că cu cale sau făcut ačasta puțină milă la ačastă sfntă mnstirea noaî, domnie mea încă mam milostivit | şi am întărit prin domnescul nostru hrisov ca să aibă ačastă sfântă mnstirea purure a scuti *cinci sute de stupi* | *mascuri la desetină, şi cinci sute oi la goştină şi şapte sute vedri vin, şi patruzeci vite cai la văcărit când* | *vor fi şi zece liudi oamen streini făr de bir în visterie, carii să fie nelipsit, pentru posluşania sfintei* | *mnstiri,* care oamen să fie apăraț de tot birul şi angăriile or câte ar eşi pe altă țară, ci întru nimică | să nu fie supărați şi părinții de la ačastă sfântă mnstire să aibă datoriia a ruga pururea lui Dumnăzău pentru | ertare păcatelor noastre şi altor luminaț domni ce vor fi după vreami

în urma noastră, încă şi pentru | cei ce au fost mai înnainte de noi, şi poftim domnie me şi pre alţi luminaţ domni, pre carea Dumnezău îi va orân | dui cu domnie la scaonul ţărâi aceştia, sau din niamul nostru, sau dintralţii să nu surpe mila ačasta, ce mai vârtos să o întăriască pentru a lor bună şi večnică pomenire, precum şi noi am întărit daniile şi miluirile | altor luminaţ domni, ačasta înştiinţăm. leat 7265 Av. 1.

Iw Scarlat Ghica Vvoda, bojieiu milostiu gospodar.

I. p. mici domneşti: Iw Gк. Гp. Гк. кк. 1757.

Enacachi 3 logft. procitoh

în dos nota: Spiridon—hrisov de mile—Hrisov pentru rădicături de goştină i de disetină, vădrărit şi de conniţa, 7265 Avg. 1. domnului Scarlat Ghica Vvd.

---

herbul ţării, Iw Gк. Гp. Гк. кк. cap de bou.

CXXVII. *7266 Iunie 24 (1758). Iaşi.* Cu mila lui Dmndzău Iw *Scarlat Grigorie Ghica Voevod domn ţării Moldaviei.* Multe chipuri şi multe mijloace. niau arătat marele şi prea înaltul Dmnezău, către sufletiasca mântuinţă şi către viaţa ča de sus şi viačnică | prea care lesne călătorind lucrătorii faptelor celor bune să fac moşniani împărăţii ceriurilor şi măcară că să pot arăta şi a cunoaşte la toate ob | ştiile şi printralte mijloace de bune fapte, iară mai aliasa pliroforie şi mai întărită încredinţare să vlade la toţi a fi evlaviia ča către dmndzăeştil | lăcaşuri, şi buna râvnă a folosului de obşte, prin carile pururea şi totdiauna să laudă şi să proslăveşte numile marelui şi prea înălţului Dmndzău şi | de cât toate alte bunătăţ, alegând neştine din tot sufletul şi den toată inema a iubi pre Dmndzău şi a chivernisi folos străinilor slabi şi neputinčoşi | să veade şi să cunoaşte că călătoreaşte pre calea ča cu adevărat împărătiască, carile îi duce de a*g*unge către sinurile lui Avraam, şi acopere mulţimea pă | catelor, şi ştearge necurăţăile sufletelor, pentru că urmeadză poroncii lui Dmndzău, cei dintăi şi mai mare între toate poroncile. Să iubeşti pre domnul Dmndzăul | tău din tot sufletul tău şi din toată inima ta şi din tot cugetul tău şi pre vecinul tău ca însuţi pre tine în care poroncă cuprinde ca pre cei streini a priimi | pre cei goli ai înbrăca, pre cei bolnavi ai cerceta. Pentru aceea cei ce să nevoescu să dobândească moştenirea ča de sus datori sântu a sârgui spre săvârşirea aceştii | dmndzăeşti poronci cu întărirea şi întemeiarea afierosirilor şi daniilor ce să aduc şi să închină la dmndzăeştile casă, *şi la spitalii* carii sânt pentru spreji | neala şi a*g*utorinţa neputinčoşilor, pentru că acestea foarte cu credinţă şi cu dragoste sântu primite înnainte a tot ţiitoriului Dmndzău, ca o roadă | a dragostei cei adevărate ce arvoneaşte răsplătirea veačnicilor bunătăţ. Drept aceaia şi eu robul marelui şi prea înnaltului Dmndzău. Iw **Scarlat Grigorie Ghica Vvod** | din proniia *ča* de sus miluindune şi încredinţândune cu părinţăscul domnescu scaon. al pravoslavnicii ţării aceştiia niam îndemnat cu ravnă dmndzăiască den bună voinţa a | gândului şi a cugetului nostru a proslăvi pre cel ce mau proslăvit pre mine Dmndzău ce mau înnălţat. la stiapena ča înnaltă şi slăvită a domnii. şi am | socotit de lipsa unui lucru ce iaste plăcut tuturor. şi prea trebninčos ţării aceştiia. *la acest oraş şi scaon domnescu. ce sau trecut cu vederea. a să căuta şi a să întări | adică a fi spitale. pentru hrana chivernisala. căutarea şi odihna săracilor. şi a mulţi boinavi şi neputinčoşi. ce să întâmplă la mulţi streini | şi de loc ticăloşi şi totdiauna.* pentru care lucru viind înnaintea noastră cucernicul între iermonaş Iosaf egumenul. de la sfânta mănăstire. a | sfântului marelui ierarhu şi de minuni făcătoriului **Spiridon.** *ce acmu de nou iaste zidită din temielie în târgul Iaşii.* niau arătat un hrisov de danie. şi de | miluire de la domniia sa Constandin Mihail Gehan *Racoviţă Voevod.* întru care scrie, pentru ačastă fântă mănăstire, că dentru întăi sau închinat şi sau | afierosit să fie pentru trebuinţa

spitaliei, unde cu sfatul de obşte sau miluit *ačastă* numită mănăstire, dânduisă danie, dăruindusă şi afierosinduisă | moşiia domniască tot hotarul locului târgului Ocnii, şi cu tot dialul unde să scoate sarea. cu toată dijma din toate, atâta din sarea ce să scoate din dial cum | şi din târgu şi din câmpu; însă când sar tâmpla să fie ocna vândută, spitaliia să aibă a lua de la cei ce vor cumpăra Ocna din toată soma cumpărăturii. din dzeace bani unul. | iar când va fi credinţă, să aibă spitaliia omul său acolo să ia din dzeace drobi de sare sau *steţii* (стєци) unul. cum şi din ţarini, şi din fânaţ, ce vor fi pre locul târgului din toate | să ia dijmă pre obiceiu, încă şi din chirie, ce sar căde. din bezmăn şi din dughianile ce sântu în târgu, încă să aibă a lua. fiind că pentru cheltuiala. şi mare tre | buinţă a spitaliei să să afle totdiauna stătătoare şi nestrămutată cheltuiala săracilor de bolnavi, ce să cade după orânduială, nu sau putut găsi întralt | chip cu toată alegirea de statornicie mai cu cale şi mai cu bună orânduială, fără numai acestu venit, ce i sau hotărât să ia de pe moşiia Ocnii. şi începându | să a lua vinitul acest hotărât mai sus, întâi să să cheltuiască să să facă trebuinčoasăle casă, şi zidiul împreğurul mănăstirii. până să va isprăvi şi apoi domniia | împreună cu tot sfatul după cum a găsi atuncea cu cale. de câti paturi de bolnavi ar putea râdica acest venit. a poronci şi aşădzământul purtării de grijă cum şi | în ce chip să s urmeadză. atâta pentru cei bolnavi cât şi pentru cei ce vor fi de trebuinţă pentru căutare lor. un hrisov ca acesta, aşea de o trebuinţă mare ca *ačasta* | ce să cade a fi în ţara *ačasta*, şi la acestu oraş şi scaon domnescu, vădzândul domniia me, niam îndemnat cu bună voinţa sufletului, sfătuindune şi cu al noştri cinstiţi şi | dhovniceşti părinţi. sfinţiie sa chir **Iacov** mitropolitul ţărâi. şi chir **Ioanichie** Epis. Romanului, şi chir **Dosithei.** Epis. Rădăuţilor. şi chir **Inochentie** epis. Huşâlor | şi cu cinstiţ şi credinčoşi boiarii cei mair a sfatului nostru, şi am dat şi am dăruit şi am afierosit, şi de la domniia me, *ačastă* danie ce iaste hotărâtă | mai sus. să fie a spitalii la *ačastă* sfântă mănăstire din Iaş. tot locul domnescu. cât iaste a târgului Ocnii, cu tot dialul, cu tot venitul di pe sare şi din câmpu şi | din ţarini. şi din bezmăn şi chirie. ce ar eşi de pre tot locul acesta şi acestu lucru şi de mare folos acestii patrii. sau socotit şi sau hotărât ca să fie în epitropiia | briaslii neguţtorilor din Iaşi. şi cel orânduit ce sa socoti spre *ačasta*. să poarte grijă pentru toate veniturili şi cheltuialile cu frica lui Dmndzău. şi din an în an să aibă da | torie dum. vel logft. i dmlui vel post. i dmlul vel spatar. i dmlui vel vist. să margă a trie dzi după *dzua* praznicului sfântului Spiridon. acolo la mănăstire. să caute sama epitropilor ce vor fi | după vremi şi de venituri şi de cheltuialile anului. Pentru *ačasta* pohtim şi pre alţi luminaţi domni. ce vor fi în urma noastră. miluiţ de Dmndzău cu domniia acestii ţări. | să nu strice *ačastă* milă ce am făcut cu *ačastă* sfântă mănăstire. şi cu spitaliω de acolo pentru folosul de obşte a neputinčoşilor bolnavi, după cum şi noi nam stricat milele ce am vădzut | făcute de alţi luminaţi domni, ce liam înnoit şi nestrămutat liam păzit. Aşia şi domnia lor găsind acest hrisov al nostru mai vârtos să întărească şi să adeveriască mai adăo | gând. fieştecare cât îl va îndura bunătate sa. că întărind *ačastă* facire de bine cu adăogire. în veci vor ave înnainte ochilor vădzută pomenire în viiaţa *ačasta*. şi în *ča* večnică pre stăpânul | Hs. blând şi milostiv şinsutit răsplătitor. şi pre rugătorii aceştii casă fierbinţi mijlocitori, întru sfintele rugăčuni. al jărtvii cei fără de singe. Pentru ca să fie stăpânirea lor pačnică şi | neclătită de bântuial protivnice şi spre *ačasta* iaste credinţa domnii miali însumi. Iω Scarlat Grigorie Ghica Vvd. şi credinţa pre iubiţ fiilor domnii meli. *Alexandru Vvd., Mihai Vvd., Nicolai Vvd.*, | *Grigorie Vvd., Gheorghie Vvd. Ştefan Vvd..* şi credinţa a pre sfinţiţilor arhiereii de mai sus numiţi, al domnii mele, precinstiţ dhovniceşti. şi credinţa a cinstiţilor şi credinčos boiarii | domnii mele cei mari. dumnialor. Ion Bogdan vel log. Lupul Balşă vel vor. ţărâi de ğos. Vasilie Rusăt vel vor. ţării de sus. Vasilie Razul hat.

i pârcălab Sucevii. Alexandru vel post. Ion Paladi vel vist. | Filip Catargiul vel spat. Costantin Sturze vel ban. Nicolai Ruset vel pah. Ianachi vel căminar. Vasile Costache vel stol. Costachi Moruz vel comis. şi sau scris cu mâna lui Ioniţ Graur sân Pavel cămăraş. | în anul 7266 Iun. 24.

Іѡ Скарлат Г ниге Гика воевода. бжж. мастию. гспда

Iѡ Scarlat Ghica Voevod. pecetea mică în tuş roş: Iѡ. Ск. Г. Гк. кк. 1757

Ianacachi 3 log. procitoh

în dosu*:* De la Scarlat Vodă pentru locul de la Ocnă—Hrisov pentru tărgul Ocnii—7265 (?) Iuni 24. Scarlat Grigorie Ghica Vod. întăritor daniilor lui Costachi Mihail Gehan Racoviţ Vvod.

CXXVIII. *7267 Noembre 24 (1758) Iaşi.* Cu mila lui Dmndzău Iѡ Ioan Theodor Vvod. domn ţărăi Moldaviei. De vreame ci blagocestivii domni şi oblăduitorii ţării Moldovei. din râvna bunătăţii lor, au miluit. şi au ajutorat sfintile | mnăstiri şi bisearići ca pe nişte dumnezăiaşti lăcaşuri cu hrisoave de milă şi de afierosire, pentru a lor većnică pomenire | şi noi acmu cu darul lui Dmnezeu miluindune cu domuie ţării aceştiia, întru prea înalt scaunul patrii noastre. au venit în | nainte noastră cucernicul întru ieromonaş *Ioasaf* igumenul de la sfânta mănăstire a marelui ierarh şi de minuni făcătoriului [*Spiridon*] | *ce acmu de nou este zidită din temeliia aice în oraş în Iaş*, şi neau arătat hrisoave de milă ce are de la domniia sa *Costandin Racoviţ Vvod.* | şi de la domniia sa *Scarlat Ghica Vvod.*, întru carile scriu ca să aibă aćastă sfântă mănăstire a lua căte un ban pol de tot sacul de orice fel de pâne | sar vinde *aice în Iaş şi în târgul Făinei*, grăunţă sau făină, adec grâu, mălaiu, păpuşoi, orzu, ovăs, săcară, iar când sar vinde pâne, făină, sau grăunţile | cu oca sau cu măsură, să aibă mnăstire aćastă purtare de grij. de cântar, mierţă, baniţă sau altă măsură, şi de om pentru slujba cântariului. sau | a măsurătorii în târgul unde sar vinde aice în Iaş pâne şi atun(*ć*) înc(ă) să aibă a lua sfânta mnăstire câte un ban pol de 50 ocă de la cei ćar cumpăra. ca | să fiia pentru chivernisala părinţilor ce vor slujă întrânsa. Decii dar şi domniia me dâm şi întărim aćastă milă prin domnescul nostru | h(r)isovu acestii sfinte mnăstiri a sfântului Spiridon, ca şi de acmu înnăinte să aibă *a lua de tot sacul de orice fel de pâne, grăunţe sau* | *făină sar vinda aice în Iaş şin târgul Făinei, câte un ban pol adec câte o leţcai, deplin şi de pi la toţ.* iar când sar vinde pâne cu oca sau cu măsura | atunce să ia sfânta mnăstire de 50 ocă câte un ban pol, avâud purtare de grij de om, de cântar, de măsură, unde şi sar vinde făina sau grăunţile | aice în Iaş, numai părinţii ce vor fi la aćastă sfântă mnăstire să fiia îndatoriţi a ruga pre Dumnezău dea purure la sfintele rugăćuni şi jărtve | pentru bun stare ţării aceştiia şi pentru ertare păcatelor noastre şi a părinţilor noştri. Şi poftim domniia mea şi pre | alţi luminaţi domni pre carii Dumnezău îi va rândui cu domnie ţarii aceştiia sau din neamul nostru sau dintralţi, să nu strice nici să surpe | aćastă milă, ci mai vârtos să o întărească pentru a lor većnică pomenire precum nici noi nam stricat ce am întărit daniile şi miluirile | altor luminaţ domni, aćasta înştiinţăm leat 7267 Noem 24 dni.

Iѡ Ioan Voevod, l. p. mici domneşti Iѡ Iѡ. Ѳ. Р. кк. 1758 cap de bou.

D. 3 logofet procitoh

„sau trecut la condică"

nota: „să ia câte un pol ban de sacul de făină".

CXXIX. *7267 April 24 (1759) Iaşi.* Cu mila lui Dmnezeu Iw *Ioan Theodor Voevoda, domn ţarâi Moldaviei.* | De vreame că blagocestivii domni şi oblăduitorii ţărăi Moldovei, au miluit şi au ajutorat sfintili mnăstiri | ca pre nişte dumnezăieşti lăcaşuri, cu hrisoave de milă şi de afierosiri pentru a lor vecnică pomenirea, şi noi acmn | cu darul pre puternicului Dmnezău miluindune cu domnie ţărâ(i) aceştie, întru pre înnalt scaunul patriei noastre | am socotit de rândul sfintei mnăstiri a sfântului Ierarh şi de minuni făcător Spiridon, ce este *în oraş în Eş.* de und(e) | viind cucernicul întru ieromonaş Iosaf egumenul neau arătat un hrisov de milă de la domnie sa *Costandin Racoviţ Vvod.* şi | altul de la domnie sa *Scarlat Vvod.* între carele scrie ca să aibă sfânta mnăstire milă a scuti 500 stupi mascur | la desetină, şi 500 de oi la goştină, şi 700 vedre vin la vădrărit, şi 50 vite cai la văcărit | sau coniţă şi 10 liud oamen strein scutiţ de tot birul visterii ca să fii pentru posluşanie sfintei | mnăstiri, cu care milă să să poată sprijini şi agutori sfânta mnăstire, şi părinţii de acolo, domnie | mea dar văzând că cu cale sau făcut acastă pinţin milă la acastă sfântă mnăstire, încă mam milostivit şi am | întărit prin domnescul nostru hrisov ca să aibă acastă sfântă mnăstire purure a scuti *cincisute* de stupi | mascuri la desătină, şi *cincisute* de oi la goştină, şi *şapte sute* de vedre vinu la vădrărit, şi *patrazăci* | vite cai la văcărit coniţ când vor fi, şi *zece* liudi oameni streini făr de bir în visterie scutiţ de tot birul | şi angăriile ce ar fi pe altă ţară, carii să fie nelipsiţ, pentru posluşanie sfintei mnăstiri, şi părinţii de la acastă sfântă mnăstire să aibă dătorie purure a ruga pe Dumnezeu pentru ertare păcatelor noastre şi a altor | luminaţi domni ce vor fi după vreame oblăduitori ţărâi aceştie. Şi poftim domnie mea şi pre alţi luminaţi | domni, pre carii Dumnezeu îi va orăndui cu domnie la scaonul ţărâi aceştia, să nu strâce acastă milă | ci mai vârtos să o întărască pintru a lor bun şi vecnic pomenire, precum şi noi am întărit daniile şi milui | rile altor luminaţi domni, acasta înştiinţăm.

leat 7267 Apr. 24.

Iw Ioan Voevod, l. p. mici cu tuş roş: Iw Iw. ,,. ρ. кк. 1758

Manolache Bogdan 3 logft. procit.

„sau trecut la condică"

în dos: „pentru rădicături", hrisov pentru rădicătura de goştină, i desetină, de vădrărit şi zece liudi.

Herbul ţării, capul de bou.

CXXX. *1759 Decembre 22 Iaşi* (pergament) Cu mila lui Dumnezău *Iw Ioan Theodor Voevod,* domnu ţărâi Moldavei. | De vreme că prea puternicul Dumndzeu, niau arătat multe chipuri către sufletiasca mântuinţă şi către viaţa ča de sus şi vecnică, prin care călătorind lucrătorii faptelor celor bune | să facu moşteni împărăţiei ceriurilor. Şi măcarк că să pot arăta şi printralte lucrăr, de fapte bune, iar mai ales să dovedeşte şi mai cu întărită credinţă să vede la toţi a fi evvlavie | către dumnezeiaştile şi svntele lăcaşuri, fiind de apurure şi totdiauna că să laudă şi să proslăveşte numele marelui şi pre înnaltului Dumnezeu. Şi de cât toate alte bunătăţ ča mai aliasă este | a iubi pre Dumnezeu şi a împodobi svntele lui case, chivernisind şi miluind pre cei ticăloşi slabi şi săraci. Să vede dar şi să cunoaşte că unul ca acela călătoreşte pre cale ča de Dmnezeu arătată | care duce de agungu către sânul lui Avraam. Pentru că urmează poroncii lui Dumnezeu cei dintăi şi mai mare de cât toate poroncele ce zice. Să iubeşti pre domnul Dumnezeul tău den tot sufletul tău şi den | tot cugetul tău, şi den toată inima ta, şi pre de aproapele tău ca însuţi pre tine, care poroncă cuprinde ča desavârşit statornica credinţă. Al doile pre cei streini ai priimi, pre cei goli ai în-

brăca, pre cei bol | navi ai cerceta, şi pre cei neputinčoşi ai sprejini cu milă şi cu cele de trebuinţa lor. Adevărat că cu aceste chipuri de jertfe să milostiveşte Dumnezeu şi să acopere mulţime de păcate şi să izbăvăscu suflete | de moarte. Ce dar toţi cei ce vor să dobândiască moştenire de sus, datori sântu a să sâli şi a sârgui spre împlinire şi săvârşire aceştii dumnezeiaşte poronci, cu întărire şi întemeiare a închină | rilor şi a daniilor ce să aducu şi să închină la dumnezeiaştile case şi la bolnitele neputinčoşilor. Căci aceste foarte încredinţate sântu că cu dragoste sântu primite înnainte a tot ţiitoriul | Dumnezeu şi ca o roadă a bunătăţii cei adevărate arvoneşte răsplătire večnicilor bunătăţi. Deci şi eu robul a marelui Dumnezeu Иwан Өєwдор коєвwда, den pronie | ča de sus fiind că mau miluit şi mau înălţat pănă la stepena ča mai slăvită a scaunului domnescu fie dar lăudat şi bine cuvântat numele lui în veci. Socotitam dar domnie mea cu mare răvnă dumnezeiască | pentru o svntă şi dumnezeiască *mnstire ce este acum de curându zidită aice în oraşul Iaşilor* unde să cinsteşte şi să prăznueşte hramul svântului slăvitului şi marele ierarhu Спиридwн făcătoriul de mi | nuni, şi fiind mănăstire ačasta goală de podoabele ei cele den lăuntru, şi de tot lipsită de lucrurile de pe afară cei sântu de trebuinţa sa. bine voind domnie mea a o întări şi a o întemeia cu cele de trebuinţă spre a ei bună stare, urmând învăţăturii, precum zice prorocul şi împăratul David. Doamne iubitam podoaba casii tale, şi locurile sălăşluirii slavei tale. Drept aceia | însumi domnie mèa şi pre iubita noastră doamnă împreună şi cu iubiţii fii noştri beizadelele, şi dumnealor toţi boerii noştri, cine den cât lau năstăvit svntnl Dumnezeu şi bună vrere sa lau îndemnat. | am dat şâ am miluit ca să să facă acele trabuinčoasă toate la ačastă svntă mnstire. pentru a noastră sufletiască şi večnică pomenire. Dară fiind că în oraşul acesta a Iaşului | este lipsă de un lucru foarte de trebuinţă a ţărâi aceştie mai ales fiind scaon domnescu şi adunare de multu nărod care lucru mai înnainte au fostu trecut cu vederea de a să face şi a să împlini. | ca să să facă *spitale adică bolniţă*. pentru căutare şi buna odihnă a mulţi bolnavi şi neputinčoşi şi săraci ce să află şi den pământeni şi streini, şi totdeauna nelipsiţi den oraşul acesta | pentru care lucru viindu acum înnaintea noastră prea credinčosul şi cinstit boiarul nostru, dmn. *Nicolae Suţu biv vel post.* şi cu mare evlavie arătândunile toate aceste, şi cu multă osărdie | fiindune sfătuitoriu şi îndrumătoriu la un bun şi plăcut lui Dumnezeu lucru ca acesta. ca să punem la cale şi să să facă bolniţă. şi după a dumisale sfătuire şi îndemnare, bine au fostu | priimit la auzul domniei mele, cum şi toţi de obştie cu un glas de bucurie am dat mulţămită lui Dumnezeu pentru o mare bunătate ca ačasta şi plăcută tuturor de obştie ca să să facă | şi să să săvârşască. deci fiind că şi noi den tot cugetul şi gândul şi cu buna vrere inemii noastre cu bucurie priimind am luat pre Dumnezeu svntul întru ağutoriu voind ca să împlinim şi să să- | vârşim cu orânduială toate acele de trebuinţă ale bolniţii. şi iată ačastă spitalie o afierosim şi o dăm ca să fie nestrămutată în veci de la mnstire ačasta свти Спиридон. | Şi pentru ca să fie lucrul cel mai statornicu şi să să păzască de a purure şi întru lungime anilor. sfătuitunlam şi cu ai noştri svnţiţi arhierei ai ţărâi, şi cu cinstiţi şi | credinčoş dumnealor veliţii boeri. carei după mulţumita čau dat puternicului Dmndzeu, pentru o slăvită şi mare încuviinţată bunătate ca ačasta. Care dumnezeiasca vrere niau | luminat a să face spital în oraşul acesta, nnde întru adevăr este de mare trebuinţă, pentru aceia dar sau socotit şi sau hotărât şi, cele pentru trebuinţa bolniţei ca să aibă cheltuiala în destul | pentru hrana acelor ticăloş bolnavi, pentru aşternuturi şi pentru îmbrăcăminte lor, cum şi pentru plata doftorului, a spiţărului şi a girahului. şi pentru alţi oameni ce vor mai fi | trebuinčoşi de grija şi slujba bolniţii. şi iată am făcut domniia mea milă şi sau rânduit pre tot anul să aibâ svnta mnstire aceste venituri nelipsite şi nestrămutate. | nici o dată. Cu carele să poată cuprinde şi chivernisi cheltuiala bol-

niţii, adecă de la ocnele domneşti să aibă a lua de tot drobul de sare câte *una pară de toată sarea. ce | să pogoară den dial* şi în toţi anii să să ia acest venit. şi nimene scutit să nu fie. nici cei ce vor cumpăra sare, nici cei ce vor lua dar de la domnie, ce toţi să plătiască paraoa ačasta | a spitalului. Aşijdere să aibă a lua de la neguţitorii lipscani ce aducu negoţu de Lipţca, afară de treizăci lei de carul câte cu doi boi ce dau la vama domniască după hrisoavele | domnilor ce au şi după obiceiul vechiu. să mai dea şi la cheltuiala ačasta a spitalii iarăş de tot carul cu doi boi câte cincisprezăci lei, şi însuşi ei cu buna vrerea lor cu bucu | rie au priimit la ačasta. Şi de acmu înnainte mai mult să nu să supere, ce în toţi anii aşea să să urmeze. Aşijdere şi de la neguţitorii lipscani carii nu vor descărca marfa | lor aice în ţară, ce sânt trecători, de la toţi acie să aibă a lua pe ǧumătate, adecă câte şepte pol lei de tot carul câte cu doi boi. Iar de la alţi neguţitori ori cre | ştini ori jidovi sau oricine, de la toţi acie afară den lipscani să să ia întracestaş chip adecă de bucata de postav supbţire câte *un leu*, şi de bucata de postav *ec* | *stra* şi нокнгатин câte *noaǔzăci de bani* şi de bucata de postav mai gros câte şasăzăci de bani. Aşijdere şi pre iubita noastră doamnă *Ralița* Hrisoscoleu den | tru al său bun cuget, pentru a sa bună večnică pomenire au dat şi au miluit dentru ale sale vechi običnuite venituri. mostasipie sa de aice den târgul Eşului, care aiave | şi mai pre largu adeveriază a sa scrisoare, şi o întărim şi prin domnescul nostru hrisov, ca să să păzască şi ačastă danie nestrămutată în veci de la mnstire ačasta pentru | trebuinţa spitalii. Şi pentru doftorii ce vor fi la spital nice odată să nu aibă vreo supărare de către doftorii domniei. şi ori la ce vreme. şi încă când le va prisosi vreme | peste običnuita trebuinčoasa slujba lor a spitalului, şi sa întâmpla săi cheme vreun bolnav de aice den oraş să aibă voê să meargă, şi nici atunci să naibă vreo supărare de către doftorii domniei, şi acest lucru bun al bolniţii carele este de mare folos de obştie. sau socotit şi sau hotărât ca să fie în epitropie şi purtare de grijă a breslii neguţitorilor de aice | den Eş, şi pe doi dentre dânşii pe carii îi vor socoti şi vor rândui purtători de grijă pentru toate veniturile aceste arătate mai sus, cum şi pentru trebuinţa cheltuelilor să fie | oameni cu dreptate şi cu frica lui Dumnezeu. şi orânduim şi patru boeri mari *naziri* adecă, dmn. vel logofet, i dmn. hat. i dmn. post. i dmn. vel vist. ce vor fi după vremi | carii să aibă datorie den an în an să margă a trie zi după *zua prăznuirii svntului Spiridon*, însă acolo la mnstire să margă iar nu aiure la alt loc să facă samă, şi să fie la sama a | časta şi doi igumeni de la Galata şi de Golăe. şi aşea să să caute sama neguţitorilor epitropi ce vor fi după vremi, şi în toţii anii, atâta de toate veniturile cum şi de toate | cheltuelile anului ce să vor face la bolniţă. şi ača samă pe tot anul să să triacă la condica mnstirii. şi să fie iscăliţi aceşti de mai sus rânduiţi. când sa tâmpla să prisosască | bani den venituri piste trebuinčoasa cheltuială a spitalii, şi va fi trebuinţă a să cheltui şi la alte lucruri a mnstirii să aibă voe, dar şi soma aceia să să caute tot de rânduiţii | boeri, şi să triacă iarăş în condica mnstirii. Drept aceia dar pohtim domnie me şi pre luminaţii domni ce vor fi în urma noastră de Dumnezeu miluiţi cu domniia ţărăi | aceştie. ca să nu strice miluiri ce sau făcut pentru bun folosul a ticăloşilor bolnavi. ce mai vârtos să să întăriască şi să să adaogă de către fieştecarele cât îl va | îndura bunătate sa. Că întărind ačestă facere de bine cu adăogire, vor ave înnainte ochilor văzută în viiaţa ačasta cu laude pomeniri. iar în ča večnică pe stă | pânul Hs. blăndu şi milostiv şi însutit răsplătitoriu, iară pre svntul Spiridon fierbinte mijlocitoriu către stăpânul Hs, şi va fi stăpânire lor pačnică şi de valurile | protivnice neclătită. măcarъ că la toate aceste carii vor ave fric lui Dumnezeu şi dragoste către o bună sufletiescă faptă ca ačasta. şi va fi cu milosti | vire către bolnavi, după datoriia ce avem cu toţii. săntem înredinţaţi că de către toţi să vor păzi pe deplin. Dar poate că după vremi să să întâmple a curge |

de la cinevaş ispitire spre stricăciune acestor arătate mai sus mile. ori den netemere de Dumnezeu ori den nemilostivire asupra ticăloşilor acelor bolnavi | ori îndemnaţi de lăcomie fiind, şi au prin singură socotială oblăduitorilor ce vor fi, sau prin îndemnare sfetnicilor lor, ce pentru o întânplare ca aceia | care să nu o de Dumnezeu în cugetul nemărui, pohtitam domnie mea şi pre svnţiele lor arhiereii ţărâi deau legat şi au întărit şi cu blăstămul besearicescu şi deosebit | am rugat şi pe preosvnţitul şi a toată lume patriarhu ca să întăriască şi preosvnţiia sa împreună şi cu tot soborul besearicii a Răsăritului. Scrisusau hri | sovul aceste aice în oraşul Iaşului de Ştefan Buhăescul biv treti logoѳet, la anii de la Hr. 1759 мсца, Dekemvre 22.

Іѡ Іѡан воевода procit Nicolaos Suţu

Obs. Pergament îmbracat cu matasă verde, şi şnur castaniu trecut prin pecete aşăzată în cutie de metal, aurită; pecete în ceară roşie.

Іѡ Іѡ. Ѳд. кк. 1759.

pe cap, exerga; coroana, sabie, buzdugan, cap de bou.

Іѡн Ѳд. кк.

CXXXI. *7268 April 15 (1760) Iaşi.* Іѡ *Ioan Theodor Vvoda,* bojieiu milostieiu gspdrх Zemle Moldavscoi. De vreame ci svăntul şi mult puternicul Dumnezău | bine voind, ni au luminat, de am găsit chipuri ca ačale cu carele să să poată păzi şi chivernisi, *un spital, adecă bolniţă, aice* | *în oraşul Ĭaşului, care sau aşăzat să fie la svnta mănăstire al svntului ierarhu Spiridon,* pentru căutare şi grija bolna | vilor, după cum pre largu arată la osăbit domnescul nostru hrisov, care acest foarte bun lucru sau cunoscut de cătră toţ | de obşte a fi, şi lui Dumnezău plăcut, dar şi patrii foarte trebuinčos. Pentru ačasta dar socotind domniia me că toat | paza spitalului acestue ca să rămâe în bună stare, iaste cuprindere şi împlinire acelor trebuinčoasă cheltuele, ca să nu lipsască | şi fiind că pre lângă alte osăbite milă čam rânduit domniia mea, la trebuinţa cheltuelilor acestui spital, pre cum arată hrisoavele | domneşti, dar deosăbit am dat şi *un săcriiu* cu toate trebuinčoasă hieră de gerah, care hieră nu puţănă sumă de bani cuprindu | şi de toate hierăle acele, acum sau făcut izvod cu pecete domnii mele, şi sau dat la Epitropia mănăstirii ca să fie la trebuinţa | spitalului nelipsite nici o dată, dar fiind că poate după vreame sar tâmpla ori de cătră stăpânitorii aceştii ţări ori | din boerii lor, sau din boerii de ţară, sau din doftorii domnilor sau alţii, sar ispita a lua dintr acesta hieră ori чл, şi | liar popri la stăpânire lor, pentru ačasta dar iată pe unii ca acie carii ar face ačastă necuviinčoasă faptă, îi dăm | şii lăsăm la straşnica ǧudecata domnului Hs. şi părăş să le fie svntul Spiridon, şi ertare să nu aibă în veci şi | încă am rugat şi pe svinţia sa pre al nostru după trupu pre iubit frate, iar după lege sufletescu părinte, chir Gavriil. | mitropolitul a toată Moldova, ca să întăriască şi să pecetluiască şi sfinţiia sa cu blestăm bisăricesc, ca să să | păzască acest bun lucru al nostru ce am făcut, şi am dăruit la spital, nestrămutat în veci, şi spre ačasta iaste însumi | credinţa domnii mele, şi întărim şi cu pecete şi iscălitura noasstă | vlet 7268 april 15.

Іѡ Ioan Voevoda, l. p. tuş roş, Іѡ. Іѡ. ѲД. кк. 1759.

Δημιτριος σουτζο. μεγαλη σπαταρ.

nota: hrisov pentru daniia hiiarelor de girăhie.

CXXXII. *7268 Dec. 22 (1759) Iaşi.* (Pergament). Cu mila lui Dmndzău Ralița Hrisosculea, doamna a domnului mieu | Ioan Theodor Voevod, domnu şi stăpânitoriu țărăi Moldovei. | De vreame ce am cunoscutъ că din toată lucrarea omului ce să osteneşte întru acăstă lume vremelnică nu iaste alta mai bun de câtă să poată a afla oare cine sufleteasca mântuire şi | măcar că mulți sau nevoit a arata roade bunătăților şi printralte lucrări de fapte bune, dar cea mai aleasă şi mai cu întărită credință să vede şi să cunoaşte la toți a fi єквлд | вниа. către dmnezăeştele şi sfintele lăcaşuri unde deapururea să laudă şi să proslăveşte numele sfântului Dmnezeu. Şi a iubi şi pre săraci chivernisindu şi miluindu pre | cei neputincoşi slabi streini şi bolnavi, pentru că cei ce să vor nevoi a plini unele ca aceaste vor urma poruncii lui Dmnezeu cei dintăiu şi mai mare de cât toate poroncile. Ce sau | zâs de însuşi dmnul. să iubeşti pe dmnul Dmnezeul tău din tot sufletul tău. şi din toată inima ta. şi din tot cugetul tău. şi pre aproapele tău ca însuți pre tine | care poruncă încredințează pe tot omul a cunoaşte calea. care călătoreşte la împărăţiia ceriurilor. şi toți cei nevoitori ce vor urma porunca ča dumnezeiască cu toată dragostea vor fi pri. | miți în lăcaşurile ceale večnice. Dreptu aceaia şi eu roaba adevăratului Dmnezeu *Ralița Hrisosculeoa doamna*. Cu multă cucernicie fiindu plecată a sluji lui | Dmnezeu cu ceale ce bunătatea sa neau dăruit noaă, lucrându talantul ce ni sau încredințat. şi ca să nu mă arătu nemulțămitoriu. luatam aminte pentru o *sυntă mănăstire ce iaste aicea* | *la oraşul Eşului zidită acum de curăndu*, unde să cinsteşte şi să prăznueşte hramul sfântului ierarhu *Spiridon* făcătoriul de minuni, care mnstiri fiindu goală de podoaba sa din năuntru | şi lipsită de toată trebuința sa de afară. şi văzându noi că din lucrarea dmnezieştii pronii luminându cugetul mării sale domnului mieu de au întărito şi au întemeiato pe acăstă | mnăstire cu toată săvârşirea podoabei sale. şi încă rânduind şi aşăzându măriia sa cu osebite milile sale *că o să facă la acăstă mnăstire şi spital (adecă) bolniță de bolnavi.* ca săi | păzască cu toate ceale de trebuință, adecă de hrana lor şi aşternuturi, şi straile de îmbrăcămintea lor, şi cu doftori şi gerahi de căutarea lor. după cum pre largu săntu arătate la hri | sovul mării sale, care lucru cunoscândus a fi foarte bun şi plăcut lui Dmnezeu, şi trebuincos țărăi aceştiia şi de mult folosul sufletescu şi o pomenire večnică şi celor ce să vor înpărtăşi şi întări | cu ajutor de milă, la cheltuelile ce săntu orănduite, către întemeiarea de paza spitalului. Pentru acăstă neam îndemnatъ şi noi, şi din toată inima am răvnit a ne înpărtăşi la acăstă faptă | bună. nădăjduindu a câştiga sufleteasca mântuiri. Şi iată din buna voința noastră. cu fierbinte inimă şi din tot cugetul nostru am socotit şi dintru ale noastre vechi. običnuite veni | turi. am datъ danie şi miluire toată mortasipia noastră de aicea den târgul Eşului, ce să numeşte mortasipia doamnilor. ca să fie afierosită acăstă pentru cheltuelile şi trebuința spitalului care acestu venit a mortasipiei. iaste aratat anume ce cuprinde la catastihul ce iaste cu iscălitură şi pecetea noastră | trecut şi la condica visteriei, şi protocolită şi de dnului vel vist. ce dar de acum înnainte tot ventiul acesta precum sau afierosit şi sau rânduit cu daniia noastră, să fie agutor | de milă la cheltuielile şi trebuințele *spitalului (adec) la bolnița de bolnavi* să rămâie miluire stătătoare înveci. Şi poftim şi pe alte luminate doamne, ce Dmnezeu va rândui pre | urma noastră ca nič de cum să nu îndrăznească a clăti sau a strămuta a noastră danie şi miluire, ce sau făcut şi sau rânduitъ pentru bun folosul ticăloşilor bolnavi. ce mai vârtos să adaogă şi să înoiască, şi să | întărească pentru a lor večnică pomenire, că ori cine vor ispiti a să atinge cu vreun chip de strămutare. şi ar lipsi ori cât de puțin de miluirea acăsta ce sau închinat lui Dmnezeu, spre folosul şi mângâiara | săracilor bolnavi. unii ca aceaia ce vor strica sau vor îndemna ca să strămute mila acăsta pârăş să aibă pre sυntul ierarhu, Spiridon, la înfricoşat ğudeț a dmnului Hristos. Şi | Dmnezău să ferească că înfricoşat lucru iasti a

cădea cineva în mâna şi ğudecata lui Dmnăzeu, celui viu şî întărim cartea ačasta, cu a noastra iscălitură şi pecetea să să ştie | din Eşî vleat 7268 Dekemvre 22 dni.

Raliţa Hrisosculoia. domna. sau scris de Gheorghie vtorii logofet

procit. Nicolaos Sutzu.

pecete în ceară pusă în cutie mică aurită. Р. Л. ХР. ДЛ. cap de bou. şi pe ceară şi pe capacul cutiei cu şnur cireşiu. pergament căptuşit cu matase.

In dos: danie de mortasipie. 7268 Dechemvre 22.

---

pus în butuci

CXXXIII. *7258 Febr. (1750) Iaşi.* Iw Costandin Neculae Voevd. bojieiu milostieiu, gospodarъ zemli Moldavscoi. datam carte dmni mele. slugii noastre cestui armaş să fie volnicu cu carte dmni mele a mérge la Grigorie čau fostu căpitan marea la Covurluiu şi s aibă căpitanul Grigorie, a da pre un Nedelcu čau fostu argatu căpitanului şi acmu *prindzăndus doi talhari anume Ştefan şi iar Ştefan,* cumnaţi căpitanului Grigorie, şi aducândui aice *sau pus la temniţă,* şi mărturisăscu aceşti talhari pentru un cal şi 5 epe. a preutului Melahie din Bursuci, ot Tutova. *cum liar fi furatu acel Nedelcu şi liar fi dus la Cotu lui Gherei Mârza.* Pentru aceia să aibă a apuca pe Gligorie Căpitanul şi Gligorie Căpitanul să caute pe acel Nedelco, *şi ori unde lar afla săl prinză şi săl pue în butuci* şi săl de pe mâna omului gospod, săl aducă aice să s dovedească ce tălhărie. nime să nu ste împotriva cărţii dmniei mele.

u Ias leat 7258 Febr. 5. procit 3 log.

l. p. domneşti mică.

apud. Acad. Rom. pachet CCV. 53.

---

preţul caşcavalului

CXXXIV. *7273 Ghenar 29 (1765).* Să să ştie precum am făcut tocmală cu dmlui ğupân *Mola Ali* ca să e caş dela mini întracest an. de la toate căşăriile cari oi face *câte 92 lei adică noîzăci şi doi lei mila de ocă* de caşcaval şi să naibu treabă eu nici cu vasă nici cu chirie, nici cu nemica, dmlui săş plătiască toate şi alt am tocmit câte 8 lei pentru cântar sămi de şi dmlui săl e tot şi miau dat *arhona* înainte 50 lei bani şi pentru credinţa am dat această scrisoare la mâna dmsale.

lt, 7273. Ghenar 20.

Constantin (Starce) Stolnic.

apud. Acad. Rom. pachet CCV. 96. Oca de caşcaval costa în 1765, *unsprezece bani.*

Primul buget şi aventariu a măn. Sf. Spiridon.

CXXXV. *7269 Mai 31 (1771) Iasi.* Suma de bani ce am strânsu din veniturile mnstirii a lui Sfntu Spiridon întracest an de la zi întâi a lui Iuni veleat 7268 şi până iar la anul let. 7269 Iunie 1, pre cum arată în ğos. *let, 7269 Mai 31.*

Veniturile: 50 lei sau luat de la *târgul Fâinii* din mortasipie făinii cu mâna dmisale boier *Anastasie Lipscanul;* **116 lei, 60 bani** sau luat di pre postav de la jidovi ce aduc din ţara leşască; însă *65 lei, pol ban* de la Lupul jidov, i de la tovarăşul lui Litman; **10 lei** de la Mănaş;—*3 lei 60 bani* de la Gheorghe Grecul **11 lei** de la Şimon şi Cerbul; *16 lei 60 bani* de la Cerbul jidov; *7 lei* de la Şmil jidov; *3 lei* de la Litman; **4 lei 40 bani** au luat de la dmlui şatrar Vasilache Cozma din ră-

dícătura goştinii, bez 25 lei. 80 bani ce au cuprinsu oile mănăstirii = **170 lei 100 bani** soma.

Bani ce sau luat de pe miere: 22 lei 60 bani pe 7 pol vedre miere din prisaca de la Prut din 28 stupi bătuţi şi au rămas de sămânţă 39 *peč.;* **18 lei** pe 6 vedre miere de la prisaca de la Cotnar din 25 stupi şi au rămas de sămânţe 16 peč.;— **31 lei 114 banî** pi 21 vedre miere de la Botoşani, care sau bătut 22 peč că de toţ atâţia au fost;=**72 lei 54 bani** soma; şi sânt şi 38 ocă čară din stupi şi din prisosele făcliilor bez făcliile ce sânt la sfeşnice.

Din venitul moşiiior: 67 lei 15 bani de la Blăgeşti ot Bacău.

Pâne čau rămas; 14 cară păpuşoi; 4 mierţă malaiu.

53 lei 72 bani de la Băşeni ot ţînut Eşului.—; pâine čau rămas, 15 mierţe grâu, bez 5 ce sau mâncat i bez 3 mierţă orzu măcinat; 4 mierţă malaiu;—3 mierţă păpuşoi, bez 7 mâncat.

92 lei moşiile de la Cernăuţ: Şerăuţii şi Hriaţca care sau vândut cu tot venitul întrun an de Coste vameşul;—**19 lei 90 bani** de la Cotnar;—**15 lei.** de pe chirie dughenilor din târgul Făinii;—**70 lei** de la Cărhana şi de la Piscani ot Covurlui;=**317 lei 57 bani** soma.

Vinul. 180 lei, 75 bani sau luat pe 2 buţi de vin din ğos din *viile Cogălničanului,* care sau vândut la crăşma mănăstirii ot Botoşani.;—**20 lei** un poloboc de vin din dejma Cotnarului; 2 poloboace de vin de la Copou sânt la mânăstire în pivniţă, bez 3 poloboace ce sau băut, bez 1 poloboc ce sau luat la dmlui hatmanul.=**200 lei, 25 bani** soma.

Alte venituri ale mânăstirii: 89 lei 84 bani sau luat din cutie bisericii bez a treia parte čau luat preuţii; însă: 4 lei 84 bani sau luat pe Iunie; 7 lei pe Iulie; 5 lei 60 bani pe August; 7 lei pe Septembre; 8 lei pe Octombre; 7 lei 15 bani pe Noembre; 17 lei 30 bani pe Dek, 7 lei 15 pe Ghenar; 4 lei 60 bani pe Fevruar, 8 lei pe Mart; 8 lei pe April; 5 lei 15 bani pe Mai—; **56 lei** sau luat pe sărindare bez câte 2 lei ce sau dat preuţilor însă; *pol* sărindar Dumitru Loiz; pol. dum. comis Negel; 1 čorneni; 1 neguţitoriu ot Botoşeni; 1 dm. jic; 1 ğupâneasa lui Andrian Cozma; 1 de la vist. Filip; 1 de la Vasile Carăiman; **145 lei 84 bani soma.**

250 lei tij sau luat cu mâna răposatului Iosăf egumen fraţinimieu de la Matei Vatav ce iau dat la mânăstire pentru pomenirea lui =**395 lei 84 bani fac**; iar peste tot fac cu veniturile şi cu luaturile **1157 iei 10 bani.**

Simbriile ce sau dat la oamenii mânăstirii şi alte cheltueli ce sau mai făcut la trebuinţele mânăstirei:

60 simbrie la doi preuţi pe un an bez a tria parte din cutie i bez 2 lei den sărindar.
28 lei clisiarhului cu un postav şi încălţăminte.
60 lei la un dascal şi căntăreţii bisericii.
20 lei la un argat hacul şi îmbrăcăminte lui ce păzeşte vitele mânăstirii.
20 lei hacul şi îmbrăcăminte la un vezătiu.
20 lei îmbrăcăminte la un ţigan cu femee şi cu trei copii.
250 lei cheltuiala măncatutui întrun an la toţi oamenii mânăstirii bez pâine şi vin ce au fost la mânăstire în opt luni de la Sept. pănă la sfârşitul lui Maiu, iar în 4 luni nau fost nici pâine nici vin, ce toate sau cumpărat.
120 lei hacul lui Mihalachi şi îmbrăcămintea lui întrun an.
30 lei la o femee în casă de făcut pâine şi de spalat i lui Grigoraş i la un copil.
608 soma.

Alte cheltueli: *12 lei* lucrul viilor de la Copou din anul trecut bez *18 lei* ce iau dat părintele,—*21 lei* la lucrul viilor din ğos întracest an 7269 pi 4 pogoani.—*27*

lei lucrul viilor de la Copou întracest an bez 3 hirte ce le lucrează vierul şi lam plătit de *ağutorinţa.—13 lei 115 bani* desetina pe 126 stupi.—*8 lei 24 bani.* prisăcăritul pe 82 stupi ; *6 lei 27 bani* sau plătit ağutorinţa vierului de la Copou pentru 3 hirte de vie ce lucrează şi păzeşte viile după porunca dmsale hatmanului.—*93 lei 51 bani* cheltuial a doă buţi de vin ce sau adus din ğos la Botoşani, cu vădrit. cu cramă, cu cules, cu cercuit, cu buţ, cu cămănă cu simbria crâşmarului şi dresul crâşmei.—*15 lei* pe 25 stoguri de fân pentru vitele mânăstirii ;—*18 lei 96 bani* sau cheltuit la zioa praznicului cu bacşişul cântăreţilor cu masa şi cu mila la săraci ;· *1 leu 45 bani* o păreche de hamuri de un cal, 4 lei pe un antimis ce au dat *Iacov Mitropolitul; 7 lei* sau dat unui om de au păzit postavul ce vîne în vamă ; *6 lei* sau dat pe untdelemn pe 3 luni bez pe 9 luni ce sau luat de la vamă ;—*2 lei 75 bani* prisăcariului de la Băşeni din anul acesta ;—1 ieu prisăcariulul ot Lieşti pe acest an ; *3 lei 90 bani* vădritul pe un poloboc vin ot Cotnar ;—*9 lei 60 bani* sau dat pe 4 sfeşnice mari i trei sfeşnice mici. bez 3 lei ce au dat dmnealui *comis Negel*; —2 leì pi o condică legată cu piele roşie. *20 lei 117 bani* alte cheltueli mărunte cu culesul viilor de la Copou, şi alte meremeturi ale casii şi ali dughenilor=**277 lei 103 bani** soma ; iar peste tot fac sămbriile şi cheltuelile **885 lei 103 bani,** care scoţindusă din **1157 lei 10 baui** ce sau luat la încărcătură, rămân asupra *me* **271 lei** şi *27 bani.*

Unde sânt aceşti bani rămăşiţă : 16 lei 60 bani la Blăgeşti ot Bacău de pe casă şi fân pentru care sânt zăloage în sama vornicului Vasălache ;—**13 lei 30 bani** la Cotnar di pe casă şi de pe fân pentru care sânt zăloage în sama lui Mihai posluşnic;—**12 lei 60 bani** la Băşeni ot ţinut Eşii sânt zăloage aici ;—**19 lei** la Cozma vameşul de la Cernăuţ pe amândoă satele de acolo, **4 lei** la... surlar hătmănescu di pi chiria dughenilor *ot Făina* ; **70 lei** de la Cristian ot Greceni ; **43 lei 60 bani** sau dat lui Iftode ţigan pentru o casă cu locul ce sau cumpărat lângă Nart.=**178 lei 90 bani** fac, care scăzânduse din 271 lei 27 bani ce rămân asupra me. cum arată mai sus, rămân să mai dau la mănăstire **92 lei 57 bani**. adec noăzăci şi doi lei cinzeci şi şapte bani ;

Mihalachi Coste.

„samă asămine miau dat epitropii iscălit“.

1761. Εἰυνίυ α. λογαριασμ ς τοῦ μιχαλάκη ἀδελον τοῦ μακαρίτου ἡγύμενου δια την ἀπηρασμενας χρονίαν.

CXXXVI. *7268 Mai (1760) Iaşi, Aventarion,* de toate lucrurile mnstirii a sfântului Ierarhu Spiridon şi carie au dat, mişcătoare şi nemişcătoare din biserică şi de nafară. ce au rămas după moarte părintelui Iosaf egum. ce sau numit mai pe urmă Iacov. cnm arată şi ğos vlet 7268 Mai.

Celi ce sau aflat date la mnstire de dumnalui Vasile Ruset hat. 1 falon de atlaz bun roş cusut cu sârmă—1 stihar de lână vânătă.—1 păreche de naracliţă tij de atlaz bun cusut cu sârmă,—6 boi bez doi čau murit de boală—2 vaci cu viţăi—40 oi —40 stupi ce să află acmu bez 50 čau murit, i bez.. ce sau bătut trăind egumen.—1 poală alâge vânătă de lână.

Celi ce sau aflat la biserică date de dmni jic, Ştefan Bosie. 1 evanghelie moldovenească—2 minei pe 12 luni tij moldovenească—1 Paraclitichi tij—1 triod tij mold. —1 străstier tij—1 Pendicostar tij,—1 časlov tij, 1 Psaltire tij, 1 filadră slujba sfântului Spiridon tij.—1 Chiriacodrom tij—1 filadră slujba sfinţilor piste an.—..stupi bez ce sau bătut şi... čau murit.—Moşie *Cotnariul* de la ţinut Hărlăului, ca doă sate dě oameni,—moşie *Bogdăneşti* de la Prut lăngă Zăgărance din sus ot ţinut Eşului.

Celi ce sau aflat date la bisărică de dmnu baş Anăstasă lipscanul. 1 Evan-

ghelie grečască,—12 minei pe 12 luni tij greceşti;—1 Paraclitichi tij, 1 triod tij, 1 Pendicostar tij, 1 Orologhion tij.—1 Evhologhion tij,—1 Psaltirea tij,—1 Apostol tij,—1 filadră a sfântului Spiridon—1 Leturghie, 1 doxastarion—1 potir de argint pe din năuntru suflat cu aur,—1 discos tij de argint, 1 zvezdă tij de argint,—1 linguriţă tij de argint,—1 copie de argint.—3 văzduhuri, şi unul vechiu,—4 procoveţă, 7 candile de argint 1 cadelniţă tij de argint.—1 falon de droghita săpată sângepie—1 falon de bela-,coasă în racle roşii,—1 falon de atlaz roş sade—1 stihar de draghită sapată sângepie—1 stihar de cutnie—1 patrahir de ştof albastru—1 patrahir de atlaz turingiu,—1 patrahir de cutnie cu flori—1 patrahir de atlaz verde 1 aurar de atlaz roş—1 părechi de naracliţe albe de tafta franţuzască—2 părechi de naracliţă verzi de draghiţă 1 părechi de paftale de argint—3 dveră de atlaz galbăn bun cu flori—5 poale de icoane tot de atlaz galbăn ,cu flori cu una de la proschinitar—3 dveră de lână alâge—6 poale de icoane tij de lână alâge cu doâ de la proschinitar—1 policandru mai mic *la femei* tij de alamă cu 6 fofezi—1 pomazanie de argint la mir—2 poale de icoană mici una la *strana lui Vodă* şi alta la a *Mitropolitului*—1 perde de cit la icoana sfântu Spiridon—1 lăcată mare la uşa bisericii, şâ o broască mare. 2 proschinitari de la mir—2 năloae—1 poală de cit ce este aşternută pe pristol şi 3 înpregur la pristol—1 poală de cit la jertvenic—1 ibric mic de încălzit apa la pristol, şaltul de untdelemn,—1 poală de cit la scaunul de la colivă,—1 mănăştergură de ştersu preutu la altar—2 scaune de colivă şi un *zilfu* de arhiereu; 1 discos de aramă de naforă, 1 sfeşnic de lemn mic sapat, 3 dugheni făcute în Târgul făinii cu loc cu tot.

Celi ce sau aflat la mănăstire date de pe la creştini cum arată anume:

— 1 Evanghelie moldovinească înbracată cu meşină şi ferecată cu argint pe la colţuri, şi la mijloc iar cu tabla de argint, dată de la *Ioniţă Rafă*, lipseşte o chiotoare.

— 1 falon de ştof albu cu şiret de fir dat de la *spatar Ioniţă Cantacuzino.*

— 1 falon de canavăţă roş cu flori mari de fir dat de la dnmneaei *Ilinca fiica dmisale Radului Răcoviţă biv vel logofăt.*

— 1 falon de atlaz albastru cu flori de la răposatul *Miron Goroveiu.*

— 1 stehar de canavăţă verde cu flori de fir dat de la dmlui *şetrar Vasile Cozma*.

— 1 stihar de cutnie bună cu floricele dat de la *Abaza Vásile*

1 patrahir de hataià prisnăfir dat de la dmlui *aga Iardachi Costachi.*

— 1 patrahir de şiret galbăn de la *Negel.*

— 1 părechi de naracliţă verzi în şetrangi de la *Iacov egumen.*

— 1 părechi de naracliţă de ştof albastru *tij,*

— 1 părechi de paftale de argint cu colan prost făcut prin mâna lui *Iacov egumen.*

— 1 Candilă de argint dată de dmlui *stolnic Costandin Răşcanul.*

— 1 Candilă de argint dată de la păharnicul *Ioniţă Calmăşul.*

— 1 Candilă de argint la mormântul *lui Miron Goroveiu.*

— 1 Candilă de argint făcută de *Vasile Moimăscul.*

— 2 discosă de cositor pentru naforă făcută de *Iacov egumen.*

— 1 Coroană de argint suflată cu aur la icoana lui sfeti Spiridon, făcută de dmlui *stolnicul Constandin Răşcanul* şi 2 tăbliţi cu slove *tij* de argint.

— 2 Coroane de argint suflate cu aur una la maica Precista dispotica mai mare, alta mai mică la domnul Hs. din braţă dată de *vist, Tănasă Gosan.*

— 1 Cruce de argint suflată cu aur şi cu zăvat şi cu 19 fire de mărgăritar dată de *Vasile Moimăscul cupef.*

2 sfeşnice de alamă unu la pristol dat *de la Gane*, şi altul de la răposatul *egumen* la jărtfelnic.

— cutnie niagră verde de atlaz, dată de la *Ioniţă Rafă.*

— 1 belacoasă cu flori de fir *ghiuvez* dat de la *Ioniță biv vel paharnic.*

— 1 tafta leşască verde săpată de la *Toader Jora* stolnic mare.

— 2 covoară, unul pe mormântul lui Goroveiu şi altul pe mormântul *paharnicului Ioniță Calmăşul.*

— 2 tăblişoare de argint la icoana lui Sfetie Spiridon scrisă nişte stihuri.

— 1 săcrieş cu herăle sp:talului dat de la Mărie sa *Ioan Teodor Voevod.*

1 făclie moschicească de cară albă de la dmlui *Ioniță Vârnav.*

— 1 cleşte de stânsu lumănările în biserică făcut de răposatul *egumen.*

— 1 aer bun moschicescu de la o *somă de creştini.*

— 1 antimis ce era plătit la mitropolitul Iacov.

— 1 tipicon dat de la dmlui *stolnic Negel.*

— 1 candilă de argint dată de *poručnicul Ciudin.*

— 1 cutnie verde de la *Vasile Caraiman.*

— 1 moşie Hâcenii ot Hârlău de la *Vasile Caraiman cu alți răzăşi.*

29 stupi de la dmlui *stolnic Negel* bez 7 čau murit până în primăvară.

— 4 sfeşuice mari de lemnu.

— 2 sfeşnice mici.

— 1 măneşterguri tij.

— 1 păreche paftale argint cu banii bisăricii sau cumpărat argint.

— 1 coroană de argint la icoana lui Hr. de la dneaei băniasa *Scărlătăchioae.*

— 1 sălaş de țigan de la *Buzilac* țiganul cu doi copii şi o fată bez femee țigancă čau murit.

— crâşmă la Botosani de la *pah. Ioniț Calmăşul* de lemnu cu loc cu tot şi cu casă de asupra.

— 40 oi de la dmlui *şatrar Vasilachi Cozma.*

— 2 boi. 2 vaci de la *Miron Gorovei.*

— 30 stupi tij de la dânsul.

ἔτος 7261 ιυνιυ πρότος ἐδοθησαν χυτὰ.. A.

CXXXVII. *7269 Iunie 1 (1761) Iaşi. Aventarion* de toate lucrurile mnstirii a sfântului Spiridon ci să află până astăz de sau dat la mâna me, atâta de ale bisericii cât şi de afară vite, stupi, oi, vii şi moşii cum arată anume în doă izvoade unul de către mine la mâna Epitropilor şi altul de către epitropi la mâna mea. leat. 7269 Iunie 1.

Veşmintele s fintei mănăstiri: 1 falon de atlaz roş bun cusut cu sîrmă ;—1 falon de ştof albu cu fir ;—1 falon de canavață roş cu flori mari de fir ; 1 falon de droghită cu flori de mătasa sângepiu ;—1 falon de belacoasă roş cu flori de matasă de fel ;—1 falon de atlaz albastru cu flori de matasă ;—1 falon de atlaz roş sadè ;—1 stihar de canavață verdi cu flori de hir ;—1 stihar de atlaz roş sadè ;—1 stihar de cutnie bună cu floriceli ;—1 stihar de cutnie proastă ;—1 stihar de lână vânăt ;—1 patrahir de ştofă albastră ;—1 patrahir de hatai prisnafir ;—1 patrahir de şiret prost galbăn ,—1 patrahir de cutnie ;—2 patrahire de atlaz turungii ;—1 aurar de atlaz roş sadè ;—1 păreche de naraclíță de atlaz cusut cu sîrmă ;— 1 păreche de naraclíță verzi de canavață în şetrange cu fir ;—1 părechi de naraclíță de ştof albastră ;—1 părechi de naraclíță aibe cu fir ;—2 părechi de naraclíță de droghită verzi ;—1 belacoasă ghiuviz cu flori de fir nefăcută ;—1 droghită verde nefăcută ;—1 stihar de cutnie croit şi nelucrat ;—1 cutnie verde nefăcută ;— 3 dvere de atlaz galbăn cu flori ;—5 poale de icoane tij atlaz cu unu de la proschinitar ; — 3 dvere de lână alăge ;—7 poale de icoane tij de lână alăge cu trei de la proschinitar şi una vânătă iar de lână ; — 6 procoveţe unul de atlaz

bun şi celialante de taftă;—4 văzduhuri de tafta şi de cutnie;—1 poală de cit la sfântul pristol şi împregiur iar cu cit;—1 poală de cit lângă icoana sfântului Spiridon; 2 poale de icoane mici, una la *strana Mitropolitului* şi alta *a lui Vodă*;—1 aer bun moschicescu;—1 antimis;—2 covoară unul pe mormântul lui *Gorovei* şi altul a pah. *Ioniţă*;—1 poală de cit la jertvenic;—1 poală cit la scaunul de colive;—2 mâneşterguri de şters preuţii.=*70 fac.*

Argintăriile: 1 potir de argint suflat în aur pe dinăuntru;—1 discos tij de argintu;—1 zvezdă tij;—1 linguriţă tij;—1 copie tij;—1 pomazanie tij;—1 cadelniţă de argint mare;—1 cadelniţă tij de argint mai mică;—11 candile de argint;—1 cruce de argint suflată cu aur şi cu 19 fire mărgăritare;—3 părechi paftate de argint;—1 coroană de argint la icoana lui Hr. cu pietricele bune;—1 coroană de argint suflate cu aur la *icoana maicii Precistei* şi alte mai mici la *fiul* Hr;—1 coroană de argint suflată cu aur la icoana lui sfântu*lui* Spiridon şi doâ tăbliţi de argint scrisă cu stihuri;—1 policandru de alamă mare de 24 făclii;—1 policandru mai mic de 6 făclii; 2 sfeşnice de alamă la pristol şi la jertvenic;—3 discuri unul de aramă doâ de cositori; 1 ibricel mic de încălzit apă şi altul de undelemn;—1 cleşte mari de stânsu făcliile; 1 săcrieş cu tot tacâmul de her rughica pentru spîtalie;—1 lăcată mare la uşa bisăricii afară de broaştele uşilor=*27 fac.*

Cărţile bisericii moldeveneşti: 1 Evanghelie îmbrăcată cu urşinic şi ferecată cu argint pe la colţur şi la mijloc iar cu tabli de argint şi cu o chiotoarea slobodă;—1 Evanghelie tij tără argint;—2 minéi pe 12 luni;—1 Paraclitichi;—1 triod;—1 străstier, —1 Pendicostar;—1 časlov;—1 Psaltire—1 filadră slujba sfântului Spiridon;—1 Chiriacodromion;—1 filadră slujba sfinţilor peste an;—1 Apostol,—1 Liturghiar tij=**15 fac.**

Tij cărţile greceşti: 1 Evanghelie;—12 minei pe 12 luni;—1 Paraclitichi,—1 triod;—1 Pendicostar; — 1 oroloiu;—1 Efcoloiu;—1 Psaltire;—1 Apostol=*24 fac*; 1 filadră a sfântului Spiridon,—1 liturghe;—1 doxastar; 1 tipicon; 1 făclie de čară albă moschičiască;—2 Proschinitari la femei şi unul la bărbaţi;—2 năloe;—1 scaon de colivă;—4 sfeşnice mari de colivă;—4 sfeşnice mici de lemnu;—2 clopote ce sânt în clopotniţă de lemn, unul mai mare şi alta mai mică;—1 lighiu mic cu ibric; şi un ibric de cafe; 3 tingiri cu căpace,—1 caldare de mijloc; 1 tigae; 1 mindir lungu cu lână;—6 perni tij cu lână, 1 măcat;—1 scoarţă şi doâ lăviceri=*34 fac.*

Pâine gata ce sau dat pe mâna egumenului şi vin şi čară: 14 cară păpuşoi, 4 merţă malai (la Blăgeşti la Bacău);—15 mierţă grâu, 4 mierţe malai;—3 mierţe păpuşoi (la Băşeni ot ţinut Eş);—2 poloboace vin ot Copou în pivniţa la mănăstire, 38 ocă čară gata la mănăstire bez făcliile de prin sfeşnice.

Vitile mănăstirii ce sânt: 4 vač mari însă 2 cu viţei de častă vară;—8 boi mari; 1 cal; 114 oi mari;—58 miei de iastă varâ, 71 stupi miere: 42 la Băşeni, 29 la Lieşti, la Vasluiu.

Moşiile mănăstirii: satul *Blăgeşti* la Bacău;—satul *Dumeşti* la Vaslui;—satul *Băşenii* ot ţinut Eşii la Jijii; satul *Şerăfei* ot Cernăuţi; satul *Hriafca* tij la Cernăuţi; *Lieştii* ot Vaslui pi Crasna; satul *Crăiniceni* pe Prut la ţinut Dorohoiului;—*Hălceni*, pe Miletin ţin. Hărlăului, satul *Şepteliceni* la Soroca;—satul *Bogdăneştii* la Prut lângă Zagaranča, satul *Zlodica* şi satul *Cotnariul* la Hărlău; a trie parte den satul *Cărhona* ot Greceni, 4 pogoane de vie la *Gârle* ot Putna, 4 pogoane 3 hirte la *Copou*, 3 dughene din *Târgul Făinei*;—Un salaş de ţigani cu trei copiii de la jicniceriul *lui Buzilă*, un ţigan Lupul bucatar. de la jicnicer *Bosie*—Gavril ţigan croitor de la dmlui *stolnic Negel*;—Ion ţigan vezeteu de la *başe Anastase lipscan*,—1 crăşmă de lemn cu loc cu tot la *Botoşani.*

Bani ce sau dat să e egumen den sama lui Mihalachi din anul trecut: 16 lei

60 bani la Blăgeşti ot Bacău, în sama vornic Vasilachi ottam 13 lei 30 bani la Cotnar să de samă Mihai posluşnic ;—12 lei 60 bani la Băşeni ot Eşii—19 lei la Coste vameşul ot Cernăuţi ; 4 lei la un surlar hătmănesc, de pe chiriia dughenilor, 70 lei de la Cărhana ot Greceni, den vânzare moşii.=135 lei 30 bani fac adică o sută treizăci şi cinci lei bani treidzăci.

ὁ του ἁγίου σπυρίδωνος Σωφρόνιος

CXXXVIII. *1789 Fevruarie 25 Iaşi.* Celi bisăriceşti a mănăstirii svăntului Spiridon care sânt în sama eclesiiarhului, preutul Toader 1789 Fev. 25.

Veşmintele: Un falon de ştiofă mur—un falon de belacoas verdi cu hir—un falon de aclaz roş cusut cu hir—2 faloani de ştiofă albă cu hir.—Un falon de ştiofă galbăn cu hir—un falon de ştiofă galbăn—un falon canavaţă roş cu hir.—un falon ştiofă (штиwфж) roş cu hir ;—un falon de ştiofă roş—un falon de aclaz cu flori de hir,—un falon de ştiofă fără fir ;—un falon de şam alăge; —un falon de ghermesut negru=*14 fac bez* un rând de veşminte ce aŭ dat răpoosatul la 40 de mucenici.

Stiharile: un stihar de cutnie;—unu albastru de aclăjel; unu de belacoas cu flori de hir—unul de ştiofă galbenă ;—unul de aclaz roş gros ;—unul de belacoasă verdi cu flori de hir,—unu de aclaz cu gepiu,—3 stihari de aclaz cu flori de matasă,—unu de canavaţă albastră ;—unu de cutnie niagră ;—unu de cutnie albu ;—unu de şam alâge (acesti 4 stihari vechi să poartă în biserică)=*14 fac.*

Patrahirile: unu de ştiofă galbăn ;—unu de ştiofă ghiurghiuliu—unu de lastră singepie; unu de ştiofă roş ;—unu de aclaz chimomir ;—2 patrahiri tij de lastră una, albu, unul verdi,—2 de ştiofă albă, cu flori de hir ;—unu de ştiofă galbăn ; unu tij de ştiofă vechiu ;—2 patrahiri vechi, însă 1 de ştiofă roş şi 1 de aclaz verdi=*13 fac.*

Aurăriile: unu de canavaţă albastră cu şireturi de hir ;—unu de aclăjel,—unu de ştiofă galbăn cu şireturi de hir ;—unu de aclăjel vechi,=*4 fac.*

Naracliţile: unu de ştiofă galbină cu hir ;—unu de droghet cu hir—unu de pervie cu hir ;—unu de aclaz cusut cu hir, chipul Blagoveştenii,—unu de aclaz cusute cu hir ;—unu de belacoasă verde cu flori de hir,—unu de aclaz cusute cu hir mărunţel ;—unu de ştiofă galben ;—unu de lastră albă cu hir ;—4 părechi naracliţă vechi de purtat.=*13 fac.*

Procoveţiile : o părechi de altăn ;—una de ştiofă ;—una de aclaz vânăt cu flori de hir ;—2 părechi de purtat=*5 fac.*

Alte lucruri: un văzduh de ghermesut alb ;—5 antemisi vechi,— 1 faţă de pristol de belacoasă albastră cu hir ;—o faţă pentru aer de ghermesut ghiurghiuliu, cu flori de matasă ;—3 dveri de pervie cu flori de hir ; 3 dveri ştiofă vânătă cu flori de hir,—4 poale de icoane tij ;—un cort a icoanii de ştiofă roş cu o poală a tetrapodului de ştiofă galbănă,—o poală tij a tetrapodului de ştiofă albă ; una ştiof nou=*29 fac.*

Cumaşuri ce sint necroite: 3 ştiofi galbini cn flori de hir ;—1 ştiofă roşie cu flori de hir ;—1 belacoasă verdi cu flori de hir ; 2 aclăjele în ciubuci verzi,—6 şam alâgeli ; 1 ghermesut sadè ; şi cu 2 bucăţele de tafta una ştiofă gre, şi una de *dobà* =16 fac.

Veşminte arhiereşti: un sacos de ştiofă galbăn, cu flori de hir, cu 18 clopoţăi argint,—un stihar de lastră albă vechi ,—un patrahir de ştiofă greu—o părechi naracliţă cusute cu sârmă, cn chipul Blagoveştenii ;—un ipogonati de aclaz roş, cusută cu sârmă i cu mărgăritar, i cu pietri cele verzi cu chipul Botezului ;—un omofor cu lastră de hir ; o părechi paftali argint ;—un sacos de lastră niagră verdi, cu flori de hir, cu 18 clopoţei argint ;—o leturghie arhierească= *9 fac.*

Argintăriile: 3 potire cu 3 discuri a lor i cu 2 zvezdi i 2 linguriţ i o copiè.—2 sfeşnice mici.—2 cădelniţi;—un discu mare;—2 cruci căptuşite cu argint. i poleită cu aur. şi cu pietriceli;—1 cruce cu svântul lemn;—5 părechi paftale;—un aghiazmatar poleit cu 2 linguri de os;—2 tricheli,—un chivot;—3 evanghelii însă una catife roşie, şi poleită, 2 cu aclaz verdi; adecă 2 greceşti şi 1 moldovenească;—27 candile, o icoană sveti Spiridon, îmbrăcată peste tot; 2 icoane maica Precista tij;—o icoană sveti Gheorghi tij, un iconostas; un inel aur cu rubin mic; opt ineli de argint; un inel de aur cu piatră verdi;=*71 fac.*

Cărţile: 24 minei greceşti;—12 minei moldoveneşti;—1 triod moldovenesc cu Străstieriu lui;—1 ohtoih moldovenesc; 1 penticostar tij;—3 psaltire tij;—2 časlove tij;—2 liturghii tij; 2 molitfelnice tij;—1 apostol tij;—2 filadi a svântului Spiridon—2 penticostare greceşti; 2 triode tij;—2 apostoli tij;—2 molitfelnice tij;—1 časlov tij;—1 psaltiri tij;—1 catavasier tij;—1 liturghie tij;—1 tipicar grecesc;—1 ohtoih tij;—1 antologhion tij;—1 Evanghelie vechi tij;—1 cazanie moldovenească;—*1 pravilă tij de la Vasile Vodă;*—1 slujbă a svinţilor=*70 fac.*

Lucruri ce să poartă: 4 sfeşnice de alamă dinainte icoanelor;—2 sfeşnice la mijloc de alamă în tindă;—2 sfeşnice de her alb masiv;—3 dveri de abazil=*11 fac.*

Veşminte arhiereşti ce sau mai găsit întrun sipit: o mitră; un left cu rubinuri i cu lanţuhuri argint;—un left tij cu rubinuri i lanţuri de aur;—3 sacosă de ştiofă gre în şetrangi galbeni;—2 stihare, unu de ştiofă galbăn şi unu belacoasă mur;—2 patrahire i unu cusut cu 12 apostoli, şi unul belacoasă;—2 brăe cu 2 părechi paftali, una cu mărgărintar;—2 părechi naracliţi, una cusute Blagoveşteniile şi unu de balacoasă;—un ipogoneţă cusută;—2 omofoară, unu cusut de aclaz, şi *diba* cu ştreturi;—o mantie cu şireturi bună;—o cârjă, i o liturghie arhierească, i un felon belacoasă;=*21 fac.*

Gherasim igumen i Ioan Cozma medelnicer.

<u>*Acta morii de postav de la Chipereşti*</u>

CXXXIX. *7256 Iunie 15 (1748). Iaş* C. N. Vodă Mavrocordat carte de volnicie dată soborului de la Agapia să stăpânească morile de la Chipereşti, întorcând lui Paraschiv cheltuiala morilor. (Chipereşti II.6).

Iw Costandin Nicolae Vvod. bj. mlstiu gospodrъ zemli Moldavscoi datam Carte domnii mele, rugătoriului nostru igumenului şi a tot săborul de la sfânta mânăstire Agapie, să fie volneci a stăpâni morile de la Chipereşti, cu toată agonisala lor, ce sânt în ţinutul Eşilor şi tocmala čau fostu făcut Varlam călugărul şi cu Paraschiv băcalul făcând ei morile ca să le ţăѧ 15 ani, să nu să ţăe în samă. nefiind volnici călugării a vinde veniturile mânăstireşti: cu paguba mânăstirii şi de vreame că nici venitul morilor mănăstirii pe tocmala čau avut să de câte 80 lei pę an nau dat să facă socotială egumenul cu Paraschiv ţiindui în samă la parte lui din cheltuiala morilor şi ce va fi cu dreptul săi mai întoarcă, iar pe Varlam călugărul fiind el, de *postrig* de la Agapie, săl ducă să şaze la mânăstire şi lui nemică să nui întorci, fiind că el este închinat în totul la mânăstire şi întralt chip să nu fie.

It 7256. Iuni 15.

pecetea mică domnească eu tuş roş: cap de bou şi pasere.

Canta hat(man)

„trecut la condică, Lupul logofăt procit vel jit(nicer)

CXL. *7267 Iuli 6 Iaşi (1759).* Ion Teodor Calimah Vodă dă carte de volnicie egumenului de Agapie să-şi ţie morile de la Chipereşti. (Chipereşti II.7).

Iw Ioan Teodor Vvd. boj. milst. gospdrѫ zemli Moldavscoi. de vreme ce au jăluit domnii meli cuvios rugătoriul nostru egumen de la mânăstirea Agapiia. ce avându pricin de giudecat, cu Vărlam monah pentru morile de la *Chipereşti* pentru care pricin în dow.ѧ rândur lau chemat cu soroc de la sfinţiia sa părintele mitropolit şi nau vrut să viѧ, şi sau triimis şi *om gospd.* ca săl aducă şi nu lau găsitu, pentru aceia dar iat că dăm domniia me volniciѧ mai sus numitului egumen prin ačast carte a domnii meli ca sâ aibă a stăpâni morile de la Chipereşti. cu tot venit lor şi nime să nu ste înpotriva cârţii domnii meli iar carii ar ave a răspunde, să viѧ de faţă la divan.

let 7267 Iuli 6.

l. p. domneşti — procit vel logoff

Iw. Iw. Θ. Д. к. к. cap de bou.

CXLI. *1766 Iuli 26* Gr. A. Ghica Vvd carte la egumenul de Agapiia să cedeze locul de la Chipereşti pentru moara de postavuri. *(Pipereşti II.8).*

Iw Grigorie Alexandru Ghica Vvd boj. milst. gospdrѫ zemli Moldavscoi. Scriem domniia me la rugătoriul nostru, sfinţiia ta egumene de la Agapiia sănătate. Iţi facem ştire, pintru moşiia *Chipereşti*, ce are mânăstirea Agapiia *aice lângă Ieş.* care moşie fiind trebuitoare, pentru trebuinţa *postăvăriei ce se face.* iată îţi poruncim domniia me, îndată ce vei lua carte domnii miale, să te scoli sa vii aice luând înpreună şi scrisorile, i hotarnicile toate ce *vei fi având* pe ačastă moşie şi viind aice voiu pune domnie me la cale fără paguba mânăstirii, numai îndată să vii nimic zăbavă să nu faci, ačasta scriem.

҂ѧψξѕ. Iuli 26.

adresa: la rugătoriul nostru igumen de la mânăstirea Agapia. să să dea. pecetea în seară rnşie: Iw Г. Г. в. в. 1764 cap de bou.

CXLII. *Fără dată* (după 1766 Iuli26) Cererea soborului de Agapiia să li se dea venit de pe moşia Chipereşti, putând Vodă să facă ce va vrea pe moşie. (Chipereşti II.9.

Prea înălţate Doamne

Jăluim milii mării tale, ca după luminată poronca mării tale, am venit aice de 7 zile dinpreună cu toate scrisorile ce sânt pѣ moşie mânăstirii a Chipereştilor de la ţinutul Iaşului scrisorile ni sau luat toate de pѣ moşie acie din luminata poronca mării tale şi am înţăles doamne că va să ni să ia moşia ačasta şi să ni s dea aiurea altă moşie. la carѣ ne rugăm bunătăţii mării tale moşie ačasta să nu ni s ia cu schimbu, fiind că la mânăstire iaste dată cu blăstăm. de ctitorii mânăstirii ca s naibă voe egumenii au soborul să o ţie cu schimbu, ce noi milostivi doamne pe luminata poronca mării tale supuşi săntem ca s facă măria ta or ce nu numai cu moşie, ce şi cu mănăstire, numai cerire noastră este ačasta de va fi mila mării tale asupra noastră moşie să fie tot a mânăstirii şi cu poronca mării tale пѣ moşie să s facă ori ce numai să ni s de venit moşii după cum a fi mila mării tale.

„rugător de sănătate mării tale Macarie egumen şi cu tot sobor de la mănăstirea Agapie (*şters*: i tot sobor). ot Niamţ.

CXLIII. *Fără dată (c. 1766). Avg. 25.* Jalba egumenului de Agapie în chestia grăbirei hotărâturii moşiei Chipereştilor. (Chipereşti II.10).

Prea înălţate Doamne

Jăluesc Doamne milii şi bunătăţii mării tale că din luminată poronca mării tale ce niai poroncit măriia ta ca să venim cu toate scrisorile mânăstirii Agapiei, pe moşie *Chipereştii, unde acmu să face postăvărie;* după luminată poronca mării tale, am venit dinpreună şi cu toate scrisorile pe moşie aceaia Chipereştii, şi stau de 15 zile aice la Ieş, care şi scrisorile ni sau luat de la mână, şai rânduit mâria ta pe dum. sulger Pandele să hotărască ace moşie, şau mersu de 6 zile acolo la Chipereşti şi viind şi egumenul de Golăia (Голѣа) acolo de faţă şi arătând noi sămnile după cum scriu şi ispisoacile; sfinţiia sa egum. de Golăia nu iaste odihnit şi cerire egum: iaste să ia de iznoav, hotarnic; pe dum: vel: vornic: Vasile Razul, de care fiindu că dmlui sulger: ari şi trebuinţele ţinutului, şi nu poate sta numai după triaba ačasta, ne rugăm milii mării tale, să fie luminată porunca mării tale, să miargă cine din boeri va fi poronca mării tale, să hotărască şi să ia curmare pricina, să nu mai stăm să perim aici, şi la mânăstire să ni s prăpădiască toate; şi ci a fi mila măr.

rugător de sănătate măr. Macarie egum. şi cu tot săborul de la mânăstire Agapie.

În dos: Dum. vel sulger să ne înştiinţezi ca să s rânduiască boiar pentru ačastă trebuinţă.

logoff Aug. 25

„Antohi"

CXLIV. *1766 Noemb. 25 Iaşi.* Gr. A. Ghica Vodă face schimb cu mân. Agapie dându-i două dugheni în târgu de sus, Iaşi; şi ia din Chipereşti trei lucruri; vadul de moară de apă, 2 locuri de pisăci, şi un unghiu de odae. (Chipereşti II.11).

Iѡ Grigorie Alexandru Ghica Vvod, bj milst. gospodar zemle Moldavscoi. facem ştire cu ačastă scrisoare a domnii noastre, la mâna egumenului. şi a tot soborul, de la sfânta mânăstire Agapia, precum să să ştie, că având sfânta mânăstire Agapie un vad de moară şi un loc de prisacă, din moşiia *Chipereştii* danie şi miluire de la *răpăosatul domn. Aron Vodă cu ispisoace din leat 7100 Martie 1,* şi mai având mânăstire Agapie şi altă danie de la un Ionaşco Petrişor, vatavul de aprozi: un unghiu de odaia din ğos de mori tot din locul Chipereştilor, după cum arată zapisul cel de daniia ce este din *velet 7184 Ghenar 1,* cum şi alt loc de prisacă, iar din ğos de vadul Chipereştilor, cumpărături de la Ion Aprodul şi cu ispisoc de la Irimia Movilă Vvda din *vlet 7109 Maiu 17* daniile mânăstirii, şi având domnie me trebuinţă de aceste locuri prin ştire preosfinţitului şi al nostru duhovnic părinte Mitropolit al ţărăi chir Gavriil şi cu voe egumenului şi a tot soborul sfintei mânăstiri, am făcut schimbu şi cu sfânta mânăstire Agapie, adică am dat domnie me sfintei mânăstiri, doaw dugheni gata cu locul lor în târgul de sus la faţa uliţii, ce leam avut cumpărătură, *una* de la Ioniţi Tudori săn Costandin Tudori cupeţ, şi *alt* de la Costandin Cheşco săn Mihalachi Keşco jăcnicer, dânduli şi zapisăle cele de cumpărătură ce am cumpărat domnie me de la aceşti de mai sus arătaţi, cum şi scrisorile cele vechi a dughenilor, deosebit de alte mili ce am făcut domnie me cu sfânta mânăstire prin osăbit hrisov a domnii mele ce sau dat părinţilor călugări spre a sfintei mânăstiri mulţămire, şi a noastră vecnică pomenire, şi părinţii călugări au dat domnii mele *vadul cel de moară* peste care iaste şi moară făcută şi *locul de prisacă* danie de la Aron Vodă, şi *unghiul de odae* ce iaste danie de la Petrişor şi alt loc de prisacă ce iaste din ğos de vadul Chipereştilor, cumpărături

dela Ion Aprodu, după cum pre largu arată scrisoare ce de schimbu ce au dat părinţii călugări la mânule domnii noastre, şi făcându-s schimbul acesta cu voia de îmbe părţile să fie d-ŭ acmu înainte sfintei mânăstiri statornic şi neclintit în veci: săl stăpâniască cu pace dânduşă şi de către domnie me pentru adeverire credinţei. ačastă scrisoare de schimbu la sfânta mănăstire întărită cu a domnii noastră iscălitură şi pecete.

Iw Grigorie Ghica Voevod. It 1766 Noembre 25.

l. p. domneşti în tuş roş mică Iw Гг. вк. 1764 cap de bou.

Iordachi vel log. procit.

CXLV. *1776 Ghenar 1 Iaşi.* Hrisovul lui Gr. A. Ghica Vodă prin care afieroseşte mân. Sf. Spiridon fabrica de postav de la Chipereşti, ciniile şi ergaliile ei. (Chipereşti 1.3).

Cu mila lui Dumnezeu Noi Grigorie Alexandru Ghica Voevoda, domnu ţărâi Moldaviei. Înştiinţare să face cu acest hrisov a domnii meale tuturor celor ce să cade şi să cuvin a şti, că Dumnezăeasca pronie bine voind neau ales şi neau suit cu întâia şi ighemoničască domnie, şi oblăduire la strămoşescul scaon aceştii de Dumnezău păzite ţări a Moldovii, şi ca un stăpânitoriu domnu, şi chivernisitoriu spre folosul cel de obştie a supuşilor ţării noastre. de apururea şi în toată vremea cugetul cel curat a inimii domnii mele au fost atât spre celi bisăriceşti, cât şi spre cele politiceşti lucrări, şi la acea dintăi domniia noastră, între alte lucrări şi purtări de grijă ce am avut pentru folosul de obştie. Socotitam şi ačasta ca *să deşchidem, şi să facem şi o fabrică de scos postajă,* pentru ča mai multă eftinătate a lăcuitorilor ţării aceştia, şi să rămâlă şi un lucru de pomenire pământului acestuia, şi privind domniia me tot chipul de silinţă *spre facire acei fabrice, am găsit şi loc ca acela aicea aproape de oraşul Eşii ce să numeşte Chipereştii cu moară în Bahluiu;* care loc fiind că era a mânăstirii Agapii, după aşăzarea şi tocmala ce am avut domniia me cu mânăstire, am făcut schimbătură. datam domnie me *doaw dugheni în târgul de sus cu loc cu tot,* care dugheni leau fost cumpărat domniia me de la şi deosăbit [am mai rânduit ca pe tot anŭl să aibă a lua mânăstire Agapiia *şi câte o sută lei de la mânăstire sfântului ierarh Spiridon, de doaw ori întrun an,* după cum arată hrisovul domnii meli, ce am dat părinţilor de la mânăstire Agapie şi mânăstire încă au dat domnii mele ace bucată de loc, cu moara ce avea în Bahluiu, pe care loc domniia me *nu puţină somă de bani am cheltuit, de sau făcut fabrica.* şi sau gătit cu toate *ciniile cele de trebuinţă pentru lucrarea postavului,* aducând meşteri oameni străini dintralte părţi *de locuri,* cu multă cheltuială. Care fabrică după ce sau gătit şi au început a să lucra postavul, domniia mea am dato şi am afierosito mânăstirii sfântului ierarh Spiridon, cu locul, cu moara şi cu toate *ergaliile* ei, ca să fie mânăstirii danie şi afierosire în veci, dar la aceaia vreme hrisov de danie şi de afierosiri de la domniia me nam apucat ai da, acmu, cu ağutorul sfântului Dumnedzeu suindune iarăşi cu stăpânire de al doilea la *ighemonicescul* şi strămoşescul scaon al domnii mele, întărim daniia şi afierosire mânăstirii sfântului Spiridon, cu hrisovul domnii mele pe locul ce sau luat di domniia me cu schimbu de la mânăstire Agapiia, cu vadul cel de moară şi cu tot hotarul prin preğur cât ţine acel loc, care lam luat de la Agapiia hotărând domnie me, ca pe tot anul acei 100 lei să o de mânăstiriea sfântului Spiridon la mânăstire Agapiia, după deosebit hrisovul domnii meli. ačasta înştiinţăm.

Grigorie Ghica Vodă Vălet 1776 Ghenar 1.

l. p. domneşti: гр. | ал. | гк. | кк. 1774 cap de bou.

Hristofor 3 logofăt procit.

„sau trecut la condica divanului cea de hrisoave, Gh. Evloghi.

regeste: Hrisov pentru fabrica de postav de la Chipereşti i moara şi tot hotarul Chipereştilor ce sau afierosit mânăstirii sfântului Spiridon 1776 Ghenar.

obs. Supt *No. 4.* este acelaşi ispisoc în aceiaşi cuprindere, cu iscăliturile aceloraşi persoane şi se vede că a fost scris pentru măn, Agapie, care a făcut schimbul.

O măsură de apă dată hat. C. Ghica.

CXLVI. *1803 Septembre 10 Iaşi.* Iѡ Alexandru Costandin Moruz Voevod, cu mila lui Dumnezău domnu ţărăi Moldaviei.

Din mila lui Dumnezău suindune şi acum de al doile în domnescul nostru scaon a Moldovei, şi după părintiască noastră voinţă şi plecare, având purtare de grijă pentru înpodobire a domneştii noastre, ţară, niam sirguit cu toată puterea noastră, spre a întemeia celi bune orânduelі în toate părţile ei, precum la toţi iaste cunoscut, şi precum însuşi lucrurile adiveresc, căutându totdeuna a face râvniţ. pe lăcuitorii domneştii noastre ţărei, trăind întru fericire; şi în loc de lipsă şi de supărare, să aibă înbilşugare şi odihnă. Deci găsindu pe lăcuitorii *domnesclui nostru scaon Eşii,* că pătimesc un nesuferit necaz din pricina lipsei a trebuincoaselor ape, fiindu că *sau fost prăpădite apile ce răposatu întru fericire domnu Costandin Dimitri Moruz Vodă părintele nostru, cu multe osteneli şi cheltueli adusăsi în araşul acesta.* Nau suferit sufletul nostru să auză suspinurili iubiţilor noştri lăcuitori, din pricina sătii ce pătime, nici să privim supărările şi greotate ce trag pentru săş aducă câtă puţină apă, de departe necăjindusă, pân şi cei cuprinşi, şi însuş boerii, nefiindu îndestulă. nici celi de prin pregur depărtate ape, pentru trebuinţa lăcuitorilor oraşului. Drept aceia dar neuitândune nici la greutăţile datoriilor noastre ce sînt cu mult mai mari la începuiul domniei, nici lenevindune la osteneli în vreme ce sîntem însărcinaţi cu atâte alte griji, cari cer necontenita noastră luare aminte, şi mânecată sirguială, pentru ca să să pue la bună cale celi ce sîntu spre folosul ţărâi, spre odihna norodului, şi spre mulţămire tuturor de obşte, cu bucurie am priimit şi purtare de grîjă pentru apile ce sîntu trebuincoase în oraş, spre a să răcori inimele cele însătate a iubiţilor noştri lăcuitori. şi fără a supăra nici ca cum pe domniasca noastră ţară, cu ce mai mică havalè, am plătit cu bucurie de la noi banii trebuincoşi, di am adus în oraş nu numai cele de mai înainte ape a răposatului domnu părintelui nostru, ce găsindu şi altele, care cu toate dinpreună vor fi de doao poate şi de trei ori mai multe, decât acelі vechi. leam împărţit la multe locuri a oraşului şi prin cişmele zidite din nou, pentru ca să să folosască întâi acastă a noastră domniască ţară toţ cu slobozănie fără osteneală şi fără cheltuială; din care ape am găsit cu cale cu deosebit să îndestulăm şi pe boerii noştrii, fiind încredinţaţi la ce deosăbită către noi a lor mulţămire, şi osârdie spre domneştile noastre slujbe, pentru să aibă totdeuna a să folosi de aproape din domneştile noastre daruri, şi să le fie spre neruşăit sămnu a domneştii noastră către ei iubire şt ocrotire. Am dăruit cinstit şi credincos boerului nostru *dumsale Costachi Ghica hat(man).* una măsură şi gumătate de apă, care acest dar săi fie spre arătare domneştii noastre iubiri ce avem asupra dumsale, şi *pentru rudenie,* şi pentru ce plăcuta povăţuire a dumsale. Scrisusau hrisovul acesta la scaonul domniei meli în oraşul Eşii în anul dintâiu a domnei noastre cei de al doile la Moldova. ✝ ацвг. Sepiembre 10 dni

Alexandru K. Muruz Voevod·

pecete: † Іѡ Алеѯандрꙋ Костандин Мꙋрꙋз воевода. кꙋ мила лꙋи дмнзѣꙋ. домнꙋ а тоатъ Молдовіеи. pasăre, cap de bou *1802.*

Constandin Balş vel logoft procitoh

Apa la spitalul Paşcanu din Tataraşii

CXLVII. *1850 Iunie 25 Iaşi.* (pergament). Noi Grigore Alexandru Ghica Vv. cu mila lui Dumnezeu domnu ţărăi Moldovii. Dumlui marele iogofătu Dimitrie Cantacuzin prin jalba din 10 a curgătoarei Iuni, aducând la cunoştinţa domniei noastre, că au găsit *patru izvoare de apă pe moşia Aroneanu* cuprinzătoare de treisprezăce măsuri de apă, neau propus că dacă i se va asigura pe vecnicie de a i se da regulat şi în toată vremea câte zece măsuri de apă din canalul public. din care opt măsuri să le aibă în *agrada spitalului ce înfiinţază pe locul dsale din Tătăraşi,* ear *doă măsuri pentru cişmeaoa ce voeşte a înfiinţa d-lui logofetul la poarta acelui spital afară* i apoi se primeşte de a aduce pe cheltuiala sa o dată pentru totdeauna acele treisprezece măsuri de apă până în canalul publicu şi *dintrânsele a lăsa trei măsuri pentru obştie.* Domnia noastră deci luând în privire că propunerea făcută de către dlui logofătul este numai într'un interesu filantropic, ăi incuviinţămu asigurândui pentru totdeauna zece măsuri de apă din rezervorul public, din care opt i se vor da în ograda spitalului seu; şi doă pentru cişmeoa de la poartă spre a sluji şi pentru spital şi pentru obştie fără a fi supus dlui logofătul sau urmaşii săi la vre o cheltuială sau a i se pretinde vre o plată dendată ce după cum s'au făgăduit, va da cu mijloacele sale acele treisprezece măsuri de apă, în canalul public. Şi pentru ca asămine rânduială să aibă tăria ei în veci. domnia noastră slobozimŭ acest hrisovŭ întărit cu a noastră domnească iscălitură şi pecete, scrisusau în capitala Iaşi şi rezidenţia domniei în anul al doilea, luna Iuni zioa doăzeci şi cinci.

Noi Grtgorie Ghica Vvoda . A . . . . vist. procit.

pecete: Noi Grigorie Alexandru Ghica Vv. cu mila lui Dumnezeu domnu ţeri Moldovei No. 752

Departamentul lucrărilor publice — Director depart.
secţia III, No, 21—şef. secţiei V. Apostolean — K. Negruzzi. post

---

CXLVIII. *1850 Iunie 20 Iaşi*

Departamentul
Lucrărilor Publice
secsiea a II-a
No. 3438
Anul 1850 Iune 20
Iaşii

Cinstit d-le logofetului Dimitrie Cantacuzin

Jaloba ce aţi adresat prea înălţatului domn la 7 a curgătoarei cu rugăminte ca să vi să încuviinţăze ca apa ce veţi aducio dela obârşiea ei ajungând în canalul obştesc să să primască în el fără a vă ceri plată, făgăduinduvă că împotriva acestor înlesniri, dată în folosul obştesc trii măsuri di apă, fiind recomenduite acestui departament, cu apostiliea No. 1232, el spre a pute înplini cele poroncite de înălţimea sa, cu cinste căzută vă face poftire să bine voiţi a arăta înscris făgăduinţa făcută către domnitoriu, că apa ce vroiţi a aduce este tot în folosul obştiei, şi anume pentru spitalul ce vroiţi a înfiinţa în Tataraşi şi pentru o ciuşme tot acolo, cu adăugare că împlinind dvoastră această neapărată formalitate departamentul să va grăbi a supune pre înălţatului domn hrisovul spre iscălire,

D. D. N. K. . .

şef secsiei. Guste

adresa: Cinstit dmisale logofătului Dimitrii Cantacuzin. No. 3434.

CXLIX. *1850 Octomvre 8.*

Departamentul
Lucrărilor Publice
secsia I-a
No. 6514
1850 Octomvre 8

Cinstit dle logofătului Dimitrii Cantacuzin,

In urmarea înscrisului dv. din 29 a trecutei luni Septemvre prin cari aţi cerut a vi să face cunoscutŭ costul a 40 ţăvli de *fher*, 6 coturi şi 40 pietre trotuar, ce leaţi primit prin suilgibaşa, spre tragere acelor zăci măsuri, ve aveţi de apă din canalul publicu, păr la cişmeoa ce aţi înfiinţatŭ pe locul ce aveţi în Tătăraşu lângă casa apelor spre a slujâ la noul ospital ce aveţi pus în iucrare a să înfiinţa în ace parte a oraşului; Departamentul cu cinste căzută vă împărtăşăşte preţu obiectelor arătate mai sus şi anume:

1012 lei 60 bani costul oalelor şi a coturilor de a treia mână toate în greutate de 15 cântari, socotindusă cântariul pe locu la fabrică dreptu 48 lei 90 bani, iar transportul lui 18 lei 90 bani.

480 lei costul pietrelor de trotuar din munte socotindusă păreche 24 lei.

1492 lei 60 bani, în cursul pieţii facu piste totu.

Pe care sumă sunteţi poftiţi să bine voiţi a o triimite departamentului spre încăluire.

Ministru lucrărilor publice A. Başot. p. Casier N. Lupu

adresa: cinstit dmisale logofăt Dimitrii Cantacuzin Paşcanu. No. 6514.

CL. *1850 Octombre 16.*

No. 29. anul 1850 Octomvre 16.

1343 lei 30 bani adică una mie trei sute patruzăci şi trei lei, 30 bani în cursul haznelii pentru 1492 lei în cursul pieţii, sau priimit la departamentul lucrărilor publice cu adresul dmisale marelui logofet Dimitrii Cantacuzin din 15 Octomvre 1850 pentru obiectele slobozite dė departameut în facerea cişmelei de pe locul dsale boerului din Tătăraşi şi spre ştiinţă sau dat aciasta.

Casier, I. Drăghici,

Obs. Diferenţa de cursul leului între fisc şi piaţă era de 12 bani.
Leul în piaţă umbla 36 parale nu 40 parale.

CLI. *1854 Mart 21 Iaşi.* Act de dăruire.

Ĝos iscălitul logofăt şi cavaler Dumitru Cantacuzin fac ştiut că învrednicindumă cu mila şi ajutoriul celui Inalt, a zidi în *mahalaoa Tataraşi* de aicea din oraşul Iaşii un spital cuprinzător şi de un paraclis cu hramul sfintei Treimi şi dorind până ce mă găsesc în viaţă al şi înzestra cu oarişcare mijloace trebuincioasă pentru întreţinerea sa, prin ačasta afiorisescu şi dănuescu acestui spital după trecerea din viaţă şi a soţiei Pulheria Cantacuzin născută Beldiman, moşia me Tăuteştii din ţin. Iaşii, cu toate siliştele ei, precum o am cumpărato de la mezat, cu îndatorire ca în câtă vreme pronia sfântă ămi va prelungi zilele vieţii, să am a răspunde la acest spital câte 300 galbeni pe fie care an, şi la întâmplare de săvârşirea me înaintia soţii mele, atunci să rămâe în sarcina dumsale răspunderea acestei some folosindusă însă cu prisosul venitului Tăuteştii până la moartea sa, ca dar din parte me, iar după săvârşirea noastră amândurora pomenita moşie Tăuteştii va trece de îndată în desăvârşita proprietă cătră acest spital şi spre a să urma întocmai şi nesmint.t această a me hotărâre adeverez acestu act de dăruire cu însuşi a me iscălitură şi pecete, rugând şi pe divanul competent de al întări după formele stăpânirii. Iaşi 21 Mart. 1854.

iscălit Dumitru Cantacuzino logofăt.

Divanul întăriturilor.

Luăndusă încredințare că iscălitura de supt actul de față este adevărată, a dsale logofăt Dumitru Cantacuzin, divanul pe temeiul încheerii sale și titlurilor de proprietă, adeverește acest act numai în cât privește că este supt adevărata iscălitură a dmsale logofăt.

Iscălit: D. Grigoriu, Iancu Cațichi, Țigara, V. Grigoriu, director C. Razu.

șef Răuleț. masa a 2 No. 971 1854 Mart. 26 zile.

(v. Buletinul foaea publicațiunilor oficiale a Prințipatului Moldaviei. 1853 April 1 Joi).

CLII. *1857 Februari 5 Iași* (timbru domnesc 20 parale). Act de dăruire.

Supt iscălita logofiteasa Pulheria Cantacuzino născută Beldiman, prin acest act fac știut, că voind a contribui și din partemi la întreținere spitalului sfintei Treimi, din Tatarași, fondat de pre iubitul meu soțu dlui marile logofăt Dumitru Cantacuzino dinpreună cu mine, lasu și dăruesc acestui spital, cu priimirea și a soțului meu moșiia me de zăstre *Vindereii* cu partea din Bălănești de la ținut Tutovei, cu aceea însă că în câtă vreme sfânta pronie îmi va prelungi atât zilele mele cât și a pre iubitului meu soțu, sá avem a da pomenitului spital din venitul acestei moșii *doă suti galbini* pe tot anul, păstrândune prisosul venitului, în folosul nostru; iar după săvârșirea noastră amândurora din viiață, moșiia Vindereii cu partea din Balănești vor trece în desăvârșita și vecinica proprietate a zisului spital, și pentru ca aćasta a me dăruire ce o fac de buna me voință și plecare, săș poată ave legiuita și deplina ei lucrare am iscălit, actul de față, înformăluindul potrivit legilor prin intabulare divanului de întărituri.

Plohera Canta. Eșii în 5 Fevruar 1857.

Dăruire aćasta este făcută cu știre și priimire me. Eșii în 5 Fevruar anul 1857.

Dimitrie Canta logofătul.

Obs. Divanul de întărituri în 1857 Febr. 27 supt No. 2 secția I întărește și adeverește actul de danie:

(ss. D. Corne prezident, D. Gane agă, Burada spatar; dir. C. Dumitriu, șef secsiei T Grebleș.

Iar Tribunalu Tutova în 1870 Oct. 9 cu proces Verbal vede actele de proprietate și înscrie în condica Tribunalului Tutova actul de danie, cu clausele sale ca Lascar Cantacuzin și Iordache Beldiman să revadă spitalul din Tatarași. (ss. V. Mitrea, I. Antonescu. Grefier Triandafil).

Actul e publicat în Buletinul oficial No. 19 din 1857 Martie 7. p. 83.

CLIII. *1857 Februar 5.* Act de dăruire.

Supt iscălitul logofăt Dimitrie Cantacuzin, având în privire paćnica și plăcuta vețuire cu prea iubita me soție Polheria Cantacuzin născută Beldiman, într'un șir de 42 ani a căsătoriei noastre, am socotit că devreme ce viața omului este neștiută și nehotărâtă să asigurezi pre iubitei mele soții o poziție pe viitor, spre răsplătirea dragostii, doririi și îngrijirei de care dumneei nau încetat de a mi da netăgăduite dovezi în tot cursul vieții noastre; drept aceia pătruns de recunoștință cătră prea iubita me soție prin acest act îi dăruesc din buna me vroință și plecare soma de 12000 galbeni, pe care bani dumnei ăi va trage din ori care a me avere după trecerea me din viață; și pentru că acest dar îl fac prea iubitei mele soții ca s aibă legiuita și deplina întocmai lucrare am dat dmsale actul de față supt adevărata me iscălitură informăluit potrivit legilor prin intabalația divanului de întărituri. Iașii 5 Fevruarie 1857

iscălit Dimitrie Cantacuzin logofăt.

Obs. Divanul de întărituri întăreşte acest act în 27 Febr. 1857 supt No. 1. secţia I. Publicat în Buletinul oficial No. 19 din 7 Martie 1857 (Anul XXV).

CLIV. *1858 April 5 Iaşi.* Onoratei generalnici epitropii al Sf. Spiridon. Având pe de o parte în privire că din toate clasele societăţii nici una nu este mai vrednică de compătimire şi mai însemnată prin numărul ei de cât ace sărămană şi muncitoare, pentru care sănătatea este singurul avut ce-i înfăţoşază mijloacele de vieţuiri, iar pe de alta că la întâmplare de boală, din lipsa îndemănărilor de căutare pătimaşii din acea clasă chiar când scapă cu zile, totuşi zac un îndoit şi întreit timp; care adese ori îi anevoesc de a să înstrăina şi ceia ce pot avea pe lângă iei, până ce în sfârşit ağung în cea mai ticăloasă stare de mizerie, supt iscălitul mişcat de dorinţa de a scăpa măcar un cât de mic număr de o asemenea soartă *m'am îndemnat a face şi eu în măsura mijloacelor mele un spital cu hramul sfintei Treimi în mahalaua Tătăraşilor* de aice din oraş, ca una ce pe lângă însemnata poporare de număr, totodată se găseşte şi îndepărtată de centrul oraşului, pe care învrednicindumă sfânta pronie a-l săvârşi acum prin acesta vin al închina Ospitalului Central al sf. Spiridon supt următoarele rezerve: a) ca în câtă vreme prea a tot puternicul îmi va prelungi zilele vieţii să am dreptul de a revizui spitalul sfintei Treimi şi a privighe pentru buna întreţinere sa făcând cunoscut acei onoratei Epitropii despre orice neorânduială aşi găsi, spre a lua măsuri de îndreptare. Iar după săvârşirea mea den viaţă acest drept se va exersa de a purure de către unul din familia Cantacuzinească (Paşcanu) şi unul din familia Beldimănească, care au contribuit cu însemnate cheltueli la facerea acestui spital, dăruindui încă şi moşiea sa *Vindereii*, spre care sfârşit eu am ales pe vornicul Lascar Cantacuzin, iar soţia mea pe logofătul Iordachi Beldiman, care şi Dmlor se vor îngriji în timpul cuvenit de a rândui în locurile fie care pre unul din a lor proprie familie, urmând şi aceia iarăşi de asemene, în cât rânduiala aceasta să se păzească din neam în neam atât în familie me cât şi a soţiei mele; b) spre a se putea asigura spitalului avantagiul ce urmează pentru bolnavi de la întreţinerea sa în cea mai bună stare supt toate atârnările să să rânduiască pe dl. doctor Ludovic Russ de inspector la acest spital, ca unul în a căruia osârdie şi îngrijire întru aceasta am o desăvârşită încredere şi pe care l'am şi alcătuit în asemine îndatorire cu leafa de 100 galbeni pe anul dintăi, iar pe anii viitori cu o adăugire potrivit cu sporiul ce va urma în venitul spitalelor. Pe lângă acestea nu se socoate de prisos a se însemna aice că spitalul Svt. Treimi, de şi începători de una sută şi mai bine de crivate, însă acmu la deschiderea sa nu se găseşte înzestrat de cât pentru întreţinerea numai a unui număr de crivate potrivit cu venitul ce are de 1946 galbeni pe an; dar de sigur se poate aştepta ca după filantropia ce urmează caracterul general al naţiunii Moldovene şi după îmbrăţoşare ce pururea au arătat către asemenea aşezăminte, hărăzările ce cu vreme se vor face noului spital vor ierta sporirea treptelnică a unui mare număr de crivate; deci spre a se putea lua din vreme cuvenitele măsuri din partea acei onorate Epitropii pentru deschiderea spitalului cât mai neîntârziat odată cu aceasta îi tradau pe lângă zisul spital dinpreună cu dughenile sale de alături cu un venit de 8900 galbeni ce formează capitalul lui, osăbit de 500 galbeni ce pe tot anul am a-i răspunde din venitul moşiilor Tăuteştii şi Vindereii pe vreme cât eu şi soţiia me ne vom găsi în vieaţă. Iar după săvârşirea noastră amândurora au a trece şi aceste moşii în stăpânirea spitalului potrivit cuprinderii actelor de dăruire din 21 Mart 1854, ce se alăturează pe lângă aceasta.

Drept aceia alcătuindu-se două condici s'au şi trecut într'una din documentele a-

tingătoare de spital, dăinuirile, ce s'au afierosit şi argintăria paraclisului, iar într'alta pojijia spitalului. cari condici fiind făcute în îndoite exemplare se împărtăşesc acei o-onoratei Epitropii, cu rugăminte ca păstrând acelea de supt iscălitura me spre a ei regulă să binevoească a-mi înapoia celelalte două adevărate două copii de pe acest act de închinare adeverite de acea onorată Epitropie spre a se păstra una în familia me şi una în familia soţiei mele.

(ss) Dimitrie Canta logofăt.

„declaraţie din parte-mi făcută de pre iubitul meu soţ prin actul de faţă este cu bună priimire a mea.

(ss) Pulheria Canta Eşii în 5 Aprilie 1858

Obs. cu No. 22 epitropia Sf. Spiridon (St. Catargiu, C. Negrea, Ion Boian) primesc donaţia soţilor Dum. şi Pulheria Canta şi pun rezoluţia în 7 April 1858.

CLV. *1850 Noembre 27 Iaşi.*

Noi Grigore Alexandru Ghica Vv. cu mila lui Dumnezeu domn ţerei Moldovei. Cinstit credincosului boier. domniei noastre arhon logofăt Dimitrie Cantacuzin.

Pentru hărăzirea de trei măsuri apă ce ai făcut în folosul obştiei din Tătăraş înprotiva înlesnirei date d-tale de ocârmuire cu primirea a treisprezece măsuri apă (adunate cu cheltuiala D-tale) în canalul obştescu, domnia noastră pe lângă domnescul nostru hrisov subt No. 752 întăritor acestei dreptăţi, ce se dă atât d-tale cât şi urmaşilor d-tale, găsimŭ de cuviinţă aţi arăta în deosebi şi a noastră domnească mulţămire ca pentru o faptă filantropică şi vrednică de toată lauda.

Noi Grigorie Ghica Vvd. i. p, No. 1099.

D. D. Negruzzi. A... procit

depart. lucr. publice,—secsia III—No. 30—1850 Noem. 27. şeful secţii K. Kostescu.

CLVI. *1837 Octomvre 17 Iaşi.*

Cinstit d-le Logofătului Dimitrie Kantacuzin Paşcanu,

Suiulgi başu au arătat departamentului acestuia al lucrărilor publice, că potrivit însărcinării ce i sau pus prin poronca supt No. . . . au priimit acum în *reezervorul* public din Tătăraş; acele treisprezăce măsuri de apă *descoperite de Dvoastră*; din care trii au oprit pentru îndestularea cişmelelor publice din capitalie, iar celelante zăce leau slobozit pe canalul ce aţi făcut spre a merge la spitalul ce clădiţi; departamentul acesta dar drept aceaste cu cinste vă face cunoscut spre ştiinţă, cu adăogire ca şi Dvoastră potrivit îndatorirei ce aveţi prin hrisovul domnesc supt No. (..752) din acele măsuri de apă să lăsaţi două pentru cişmeaua ce are a veni la poarta spitalului afară, ca să slujască şi pentru public şi pentru spital.

M. L. P. A. C. şef secsiei V. Apostolian

Seksia a III a—No. 6704—anul 1850 Octv. 17—Iaşii.

Farmacie la Spitalul Paşcanu

CLVII. *1856 Octomvre 22 Iaşi* (No. 1223).

Onorat Dsale Marelui logofăt Dimitrie Cantacuzin,

Secretariatul de stat prin adresa cu No. 3728 încunoştiinţază pe comitet, că după

cererea dvstre, recomandată sfatului administratif, de către Ecselenţia sa domnul Caimacam şi atrăgătoare de încuviinţarea deschiderii *unei spiţerii în ospitalul din Tătăraşi* sfatul în videre că asemene spiţerie este neapărată întru ţinerea zisului ospital, şi că prin înfiinţarea ei nu se aduce nici o jignire în aşezeminte, au încuviinţat deschiderea ei. Pe acest razim dânduse dreptate Dvoastre a înfiinţa ţitata spiţerie în cuprinsul acelui institut, în conformitate cu legile statornicite pentru toate spiţeriile Prinţipatului, comitetul îşi rezervează iurisdicţia şi asupră-i, şi prin urmare, ca după organizarea ei, să o reviduiască prin instanţia medicală competentă, şi se privighieze în viitor de a se ţine de către un provizor cu diplomă în starea cerută de lege. Despre care vi se face Dvoastră cunoscut binevoind după sevârşirea reorganizărei spiţeriei, a face cunoscut comitetului sănătăţei, spre a înnainta cuvenita lucrare.

Prezident şi Cavaler, Theodor Balş logofăt.

Dir. Stege

No. 1222—1856 Octmbre 22. Secretar Alcazi

Măsura de apă dată hat. Ioniţă Cantacuzino

CLVIII. *1765.*

Facem ştire cu această mărturie a noastr i, pentru un izvor čau aflat despre Copou cinstit fratele nostru dumnealui *Ioniţă* | *Cantacuzino hat.* care izvor cu toată cheltuiala, şi a dumisale ostenială sau destupat, şi sau zidit, acestu izvor vrându dumului | ca săl aducă la casa dmsale din oraşul Iaşului, prin oalele apii sfntului Spiridon, păn la hazneaua mănăstirii, şi de acolo iarăşi prin | deosebite oale cu a dmisale, cheltuială până la casa dumisali, care izvor până a nul da în oalele sfântului Spiridon, şi al înpreuna | cu apa sfintei mănăstiri, niau poftitu dmnelui de am mersu acolo la izvor, şi fiindu de faţă şi Dima Gsrïwлyнsл şi Gheorghie calfa lui. | şi puindu măsurile apelor după orânduiala meşteşugului lor şi măsurândus apa acestui izvor, sau aflat o măsură şi ğumămătate de apă. | la vreme săcitii cându scadu toate apele. Dreptu aceaia dar, pentru ca s nu s facă vreo înpresurare sau | scădere apei dmsale hatmanului, amestecândus cu apa sfântului Spiridon, după încredinţare ce niam încredinţat. | şi neamu adeveritu, cu însuşi vederea ochilor noştri, fiindu dreptu o măsură şi ğumătate de apă, am datu şi | de la noi această carte de mărturie, la mâna fratelui nostru, dumlui hatmanului Ioniţă Cantacuzino, ca săi fie de cre | dinţă, şi adiverire, întru care am şi iscălitu. această înştiinţăm.

1765

† τοῦ Εἰρηνιουπόλεως Σωφρονιος

Vasile Roset hatman Ştefan Roset vel logofăt

Gheorghe Hrisoscoleu vel ban

CLIX. *1765.*

Cu mila lui Dumnezeu Noi Grigori Alexandru Ghica Voevod domnu ţărâi Moldovei. Facem ştire că acestu hrisov a domnii mele tuturor celor ce se cuvin a şti că viindu înaintea domnii mele, cinstit şi credincos boeriul | nostru dmlui Ioniţă Cantacuzino hat. neau arătat o mărturie încredinţată şi iscălită, atât de arhieria sa Chir Sofronie Irinopoleos | epitropul sfintei mănăstiri a sfântulăi Spiridon cât şi de cinstiţii şi credincoşi boerii domnii meale, dnmelor Ştefan Roset vel logofăt, i Dimi | trie Ghica biv vel spatar, i Vasilie Roset hatman, i Iordache Hrisoscoleu vel ban, i Dima Sughiolgiul, pentru un izvor cu apă čau aflat despre Copou | dmn. hatman care izvor cu toată

cheltuiala şi a dmisale ostenială sau destupat, şi sau zidit, şi acestu izvor vrăndu dmn. ca săl aducă la casa dmisale din ora | şul Eşii prin oalile sfântului Spiridon, până la hazneaua mănăstirii. Şi de acolo iarăşi prin deosebite oale pân la casa domisale cu a sa cheltuială | care izvor după mărturia arhiereului. şi a dumilorsale boerilor măsurându s apa acestui izvor de însuşi Dima sughiolgiul după orânduiala meşterşugului lui | sau aflatu o măsură şi giumătate de apă dreaptă, la vremea secetii, cându scadu toate apele. Dreptu aceaia dar pentru ca s nu s facă vreo înpresurare, şi | scăderea apei dmsale, hatman dintro o măsură şi ğumătate ce sau aflat, adiverindune domniia mea din mărturia de mai sus arătată, pentru pricina acestui ixvor | că aşa iaste cu adevărat. De la domniia mea încă sau dat danie şi afierosire izvorul acesta, ca ačastă măsură şi ğumătate de apă, cu tot locul ce s | cuprinde înpreğur izvorului. adec 10 stânjăni de o parte de izvor, şi 10 stânjăni de altă parte în lat, şi iarăşi alţii 10 stânjăni de o parte şi alţii 10 stânjeni de altă parte | încruciş care fac de ğur împreğur izvorului 40 stânjăni. Iar de va fi locul mănăstirii Copoului să aibă a să învoi dmlui cu igumen de Copou precum sar | putea aşăza, care apă a izvorului acestuia, iam dat domniia mea voe dmi. hat. ca s o aducă prin oalele apei sfântului Spiridon, şi pân la hazneaoa mănăstirii | şi de acolo cu a sa cheltuială prin deosebite oale o va aduce pân la casa dumisale. Şi de vreme că dm. hat. au avut mare osteneală, şi mare trudă | atât cu adusul apei sfântului Spiridon, cât şi cu făcutul haznalelor a sfintei mănăstirii aceştiia. fiind purtător de grijă pus de domniia mea. Pentru ca s | nu s isterirască dup vremi de aestu izvor cu apă ce cu a sa trudă şi cheltuială lau aflat, şi lau zidit. Poftim domniia mea şi pe alţi luminaţi domni | cari în urma noastră vor fi miluiţi de domnul Dumzău cu domniia şi stăpânirea ţărâi aceştiia, ca s întărească dum. hat. daniia şi afierosirea acestui izvor | pentru a domniilor sale cinste şi večnica pomenire.

1765.

Iw Grigorie Ghica Voevod.

l. p. mtci domneşti: Iw | гг | кв | 1764 | cap de bou.
Iordachi vtori logofăt procitelnomu.

CLX. *1792 Dechemvri 29.*

Iacov Mitropolit Moldaviei

Adiverim cu ačastă scrisoare ce dăm dms. Costachi Ghica hatman precum să s ştie că între moşiile şi casăle din Eşi ce am vândut dmsale iam vândut şi un izvor cu apă ce este despre Copou carele vin prin oalile svântului Spiridon pân la hazneaoa mănăstirii şi de acolo iarăş prin deosebite oale pân la casele ce iam vândut dumsale, cari apa acestui izvor la vremi de secetă sau aflat o măsură şi giumătate după cum să adevereşte din hrisoavele gspod de întăritură, şi fiind că în zapisul ce am dat dms. pe moşiile şi pe casă, pentru acest izvor nu lam pomenit, iată am dat dms. ačastă deosebită scrisoare ca înpreună cu casăle să e la a dmsale stăpânire şi izvorul acesta după cuprindere hrisoavelor gospod.

1792 Deckemvri 29

Matei Cantacuzăn (pecete în ceară).

Ραλου Καντακυζηνή (pecete în ceară).

Иванъ Северинъ (pecete în ceară).

pe plic: pentru un ixvor de apă ce sau adus de la Copou pe oalile Sfântului Spiridon.

CLXI. *1823 Iulie 8 Iaşi.* Prima măsură de apă se dă din apa târgului pentru mahalaua Talpalari în dreptul caselor lui C. Carp sluger.

Cu mila lui Dumnezău Noi Ioan Sandu Sturza Voevod, domn ţării Moldaviei. | Dumnezău ziditoriul cu a sa nemărginită înţălepciune şi putere înfiinţând făptura lumii aceştia văzute, pre om şi toate celelante înmulţăte zidiri câte lăcuesc şi împodobesc pământul de la inchierea dumnezăescului său | lucru au pus şi aşăzământul cel večnic al ţărăi pe care stă şi să ţine făptura sa ačasta întru tot minunata şi de negrăită iscusinţă; aşăzământ după care omului precum şi tuturor celorlante zidiri | vieţuitoare, i s'au rânduit de temeiu neclătit şi neapărat al vieţii pământul, apa, focul şi aerul patru stihii împreună legate şi de obşte slobozite a sluji în fiecare vieţuire. Aşa una din a | ceste însămnate stihii a temeiului vieţii, din care putinţa nu este un minut a lipsi una numai şi a mai da suflare vie în fiinţă, iaste şi apa, materia ačastă curgătoare, prin care alcătuim toate cele spre | hrana noastră în chipui acel cuviinčos şi priinčos fireştii noastre trebuinţi, prin care spălăm şi răsipim din pregiurul nostru toate necurăţiile acele aducătoare de boale şi de vătămare, prin care stângem | însfârşit şi arşiţa însătoşărei. aceasta de care sântem stăpâniţi nu numai noi, dar şi toate celelante zidiri, dobitoacele câmpului i paserele şi toate celelante jâvini până la cea mai mică, întru aceiaşi | şi de o potrivă măsură şi întrun cuvânt a zice prin care îşi fericesc vieţuire şi a noastră şi a toatei celelante suflare, să plineşte cea mai sămţită şi mai neaparată din trebuinţele vieţii. Pentru aceia nici lă | cuinţa fără de apă nu poate să să facă, precum nici fără pământ şi fără celelante stihii omul sau altă suflare nu poate să fie; şi iarăşi pentru aceia acolo unde aceste să găsesc unite, şi întru îndămânare | ace cerşută, acolo şi locuinţa şi înlesnirea a vieţii iaste cu osebire în adăogire şi în bună sporire. Domnia me luând aminte la jaloba ce niau dat dmlor boerii pitrecători *în mahalaoa ce să numeşte | Tălpălarii de aice din domniasca noastră capitală* cu arătare pentru nevoi ce pătimesc toţi lăcuitorii din ačastă mahala din pricina neîndămânării de apă bună, siliţi fiind a o aduce din locuri depărtate. | cei ce au putere, iar cei mulţi cari nu au chipul înlesnirii rămâind de multe ori şi în lipsă cu totul, şi în cea mai grea pătimire, făcânduse obşteasca rugăciune ca din *apele aduse la cişmelile oraşului* | să să dea şi la ačastă mahala vreo câteva măsuri de apă câte se vor socoti. ca să s facă o cişme obştească spre aşi pute afla lăcuitorii mahalalii inlesniri întru ačastă simţitoare trebuinţă şi a să | mântui din lipsa şi nevoia ce pătimesc, iar pentru aducerea apei îndatorindusă de la locul de unde să va dispărţi şi până în mahalaoa ačasta unde să va faci cişmeaoa, să facă cu însuşi a dmlorsale cheltueli | fără să să supere întru ačasta căt de puţin casa apelor sau ocărmuirla, însămnând dmlor şi locul ce sau socotit cu priimire dunilorsa a tuturor pentru zidire cişmelii ca să fie pe locul *dmisale agăi Costin | Carp în faţă la uliţă*, unde va fi spre inlesnire şi îndămânarea a toatei obştii măhălălii. Am socotit şi cu toată cuviinţa găsind o asămene cerire de a să împărtăşi şi mahalaoa ačasta cu | înlesnire de apă din apele oraşului spre ridicare nevoii ce întru adevăr niam încredinţat că pătimeşte *ačastă* mahala din pricina depărtării apei. Iată prin acesta al nostru domnesc hrisov hotărâm şi | facem večnică hărăzire numitei mahalale acestei Tălpălari patru măsuri de apă din apele oraşului, care să s despartă şi să s deă de la casa adunării apelor, slobozinduse pe drumul apei ce | merge la cişmeaoa Dmisale spatar Petrachi Cazimir, de unde apoi dmlor boerii mahalalii cu a dmi | sale cheltuială să o aducă până la locul arătat mai sus, unde sau socotit. *pe locul dmsale agăi Costin | Carp în faţa uliţii*, şi unde orânduim şi aşezăm şi noi ca să să facă şi să să păzască în toată vremea cişmeaua. şi drumul apei ori pe unde şi ori pe a cui loc ar urma să s facă spre aducere ei | până la cişmea nici o oprire să nu fie, neputând stăpânii acei cu locul să opriască un asămine lucru care iaste de obştească trebuinţă, sau să pretede-

risască ca să li să lasă ceva din apă pe locul lor, sau | să îndrăzniască fără ştire şi în putere ca de la sine ca să deschidă drumul apei, şi să tragă dintrânsa pentru casnica lor trebuinţă, volnici fiind ca întro întâmplare ca aceasta boerii mahalagii ca să | pue să astupe acea deschidere şi toată apa să o tragă în drumul cişmelii şi cheltuiala câtă să va face cu ačasta întocmire, precum şi preţul apei răzleţite de la cişme să să împlinească îndoit de la | acei ce ar urma aciastă cutezare. Iară pentru meremetul şi întocmirele cele din urmă după vremia ce vor trebui a să faci în drumul acestei cişmele mahalagii locuitori a acestei mahalale nu | vor fi supăraţi nici odinioară cu dare de cheltuială de la sine, rămăind aceste să se facă totdeauna şi ori in ce vreami va ceri trebuinţă, de către boeriul epitrop al apelor oraşului şi cu cheltuiali casăi obşteşti a apelor. Spre ačasta dar sau dat acest al nostru domnesc hrisov întărit cu a noastră domnească pecete şi iscălitură, poruncind tuturor celor ci să cuvine ca să fie întocmai | şi desăvârşit următor: după hotărârea hrisovului acestue al domnii mele, iar pe luminaţii domni fraţii noştri carii din proniia cerească se vor orândui în urma noastră oblăduitori pământului | acestuia, poftim nu numai să nu strămute ačastă hărăzire de obştească trebuinţă şi folosinţă, ci mai vârtos să o întemeiască şi să o păzască în păstrare, pentru ca şi pomenire numelui dom | niilor sale să să păzască întru nesfârşita proslăvire. Sau scris la scaonul domniei mele în oraşul Eşii întru cea dintăi domnie a noastră la Moldavia. în anul al doile.

Ia let 1823 Iulie 8.

Iω Ioan Sturza Voevod.

pecete mare: ïωан Сандꙋ Стꙋрза к. к. домн цѫрии Молдавии,

maxima: „utroque clarescere pulchrum“ leu. cap de bou.

Neculai Sturza vel vornic procit.

Notă. Toate aceste 161 documente le-am scos din arhiva sfântului Spiridon, şi din ele, unele privesc *locurile* azi cuprinse în îngrăditura spitalului sf. Spiridon şi din cari mai sunt multe, ce privesc locurile intrate mai în urmă în stăpânirea Epitropiei. Tot în acest număr am dat toate actele ce privesc locul ocupat azi de spitalul Maternitatea; apoi de spitalul Paşcanu.

Iar la *lucruri* am dat toate acele acte ce privesc înjghebarea aşezământului spitalului; de aceia din cele 57 hrisoave, ce privesc milele Voevozilor către Epitropie şi organizarea spitalului şi a farmaciei, am dat primele 11 hrisoave, în ordine cronologică; am dat apoi hrisoavele ce privesc istoricul apei la Iaşi. Toate aceste documente şi hrisoave au mai fost în parte utilizate în unile publicaţiuni. ca cea a d-lui Gh. Băileanu, dar în corp organic aice le avem.

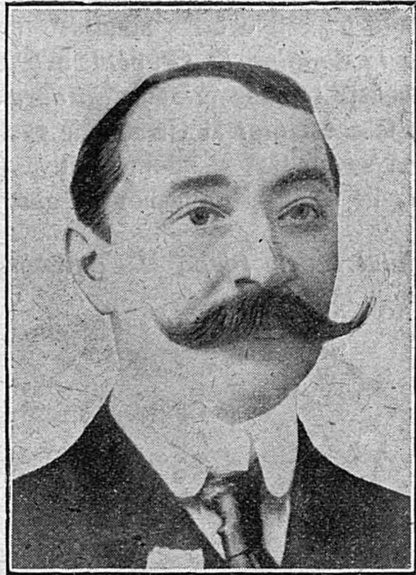
Cu această năzuinţă a noastră am slujit istoriografia Iaşilor şi aşezămintelor sale cu un material istoric bogat şi aproape complect.

Gh.

C) PERSOANE

FAMILIA „GRECEANU"

(DIN MOLDOVA)

D. A. GRECEANU
* 10 August 1859, † 1920 Decemvre 11

1) *Inceputurile.* Nu e uşor în starea de astăzi a documentelor a spune lămurit ceva de începuturile familiei Grecenilor din Moldova. Se credea de mulţi că nu se poate să nu fie vre-o legătură între *Grecenii* din Muntenia şi *Grecenii* din Moldova.

O. Leca în *„Familiile boereşti române"* (pg. 265) afirmă că „familia *Greceanu* din Moldova *e o ramură dintre Greceni, care s'a strămutat acolo încă din secol. trecut,* dintre cari s'au distins mai mulţi boeri însemnaţi, şi care astăzi are mai mulţi reprezentanţi".

Pah. C. Sion în *Arhondologia Moldovei* (pg. 67) spune ceva mai lămurit, ca unul care a apucat pe mai mulţi Greceni în toiul boeriilor lor: *„Grecianu,* moldovan poreclit aşa, pentru *că au venit de la Greceni,* un Costantin Grecianu, ce a fost acolo căpitan, şi a luat o fată din Movileşti, atunci pe când se porecliau Movileştii *Adam,* şi de pe fata aceia a lui Adam cu moşia *Diochetii* din ţinutul Galaţi; şi din acel căpitan Costantin Grecianu s'au puezit tot neamul boerilor Greceni în vre-o 120 de ani".

Răsfoind spiţa Grecenilor din Muntenia ni-a fost imposibil de găsit vre-un nume, care să răspundă la primul Greceauu din Moldova, şi doar spiţa Grecenilor din Muntenia e minuţios întocmită de genealogistul Ştefan Greceanu.

Rămâne dar—pentru moment—bună afirmarea lui C. Sion că primul Greceanu din Moldova, şi-a luat numele de la satul *Grecenii* de pe Vadul lui Traian, dincolo de *Vadul*

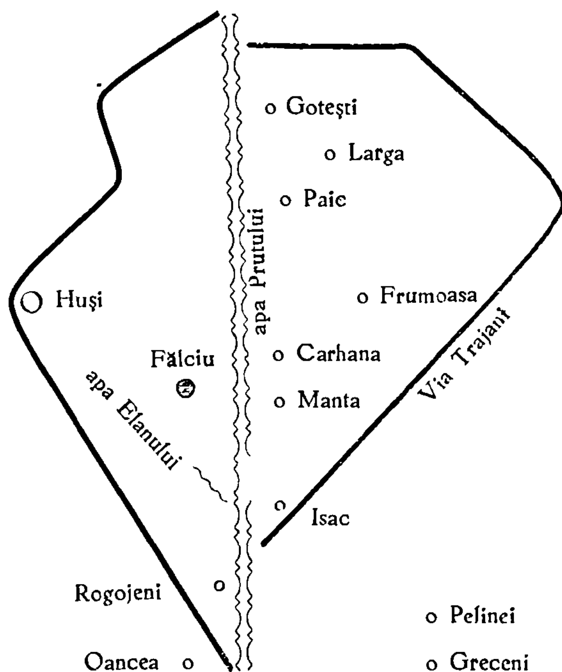
lui Isac între apa *Salcea* şi *Ialpugul;* sat de la care s'a dat numele *olatului Grecenilor*, atârnător de ispravnicia Fălciului.

2) *Olatul Grecenilor.* I. Nistor în *Istoria Basarabiei*, vorbind de domnia lui Bogdan Vodă, pune in intenţia acestui domn, care voia să întărească nişte hotară ale Moldovei în ţara de jos, după perderea Chiliei şi a Cetăţii Albe. a însădit o populaţie românească de-a lungul Ialpugului de la satul *Greceni* în sus până în Codrul Tigheciului şi până la Lăpuşna, cari însăşi prin natura lor formau o bună linie de apărare (pg. 102 .

Iar în alt loc vorbind de organizarea administrativă a acestei regiuni, zice că Vasile Lupul simţind nevoia de a pregăti o bună administraţie militară a acestei regiuni, „marginea dinspre Tătari *de la Tighina la Greceni*, în sama şi purtarea de grijă a unei singure persoane, o dădu această regiune în sama *Sărdarului de Orheiu*" (pg. 154).

D. Cantemir nu cunoaşte acest *olat* al Grecenilor căci nu ni-l dă nici în *scrierea* Moldovei (1717) nici în harta sa politică şi administrativă (1737), ceia ce arată că intenţiile de apărare ale lui Vasile Lupu şi urmaşilor nu găsiră pe teren nici o aplicare.

Districtul Falciu (după D. Cantemir 1737)

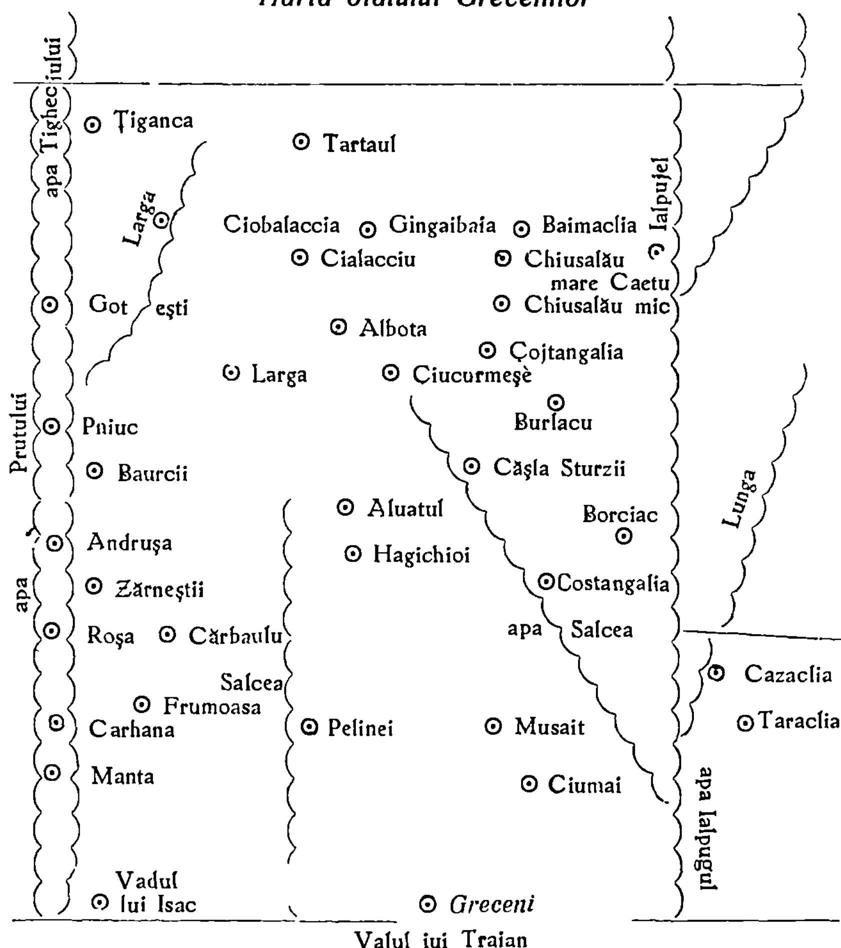
In luptele de apărare ale Moldovei contra Tătarilor supt Gr. Ghica Vodă, săparea pe teren a *hendichiului* lui Halil paşa, de care vorbeşte Cantemir în Harta sa. alegerea celor *doao ceasuri* ca teren neutru între Moldova şi Bugeac; înfiinţarea ţinutului *Hotărnicenilor* cu Leova, a silit administraţia Moldovei să aliagă un teren între Prut până în apa Ialpugului, şi de la Vadul lui Isac pe valul lui Traian până la Ţiganca pe apa Tigheciului, ce curge paralel cu Prutul, s'a rupt din trupul Bugeacului această făşie de pământ, şi s'a pus supt administraţia directă a ispravnicului de Fălciu, cu reşedinţa în târgul Fălciului şi s'a pus supt conducerea unui *vel căpitan*, care în înţelesul secol al XVIII însemna un şef al poliţiei târgurilor, pentru bunul mers al transacţiilor comerciale şi asigurarea pieţelor în zilele de iarmaroc, cum reiese din hrisoavele domneşti de înfiinţarea acestei slujbe.

Oficial i s'a zis *olatul Grecenilor*, ceia ce pe turceşte însamnă *ţinut*, *arondisment* şi regiune. (t. ejalet, oleat=Bezierk, Gebiet, H. Tiktin. Wörterbuch 1086).

Din luptele de margine între Tatari şi Moldoveni a eşit hotarul celor 2 ceasuri de curmeziş de la Nord la Sud—până în hindichiul lui Halil paşa şi în lung de 32 ceasuri, de la Valea Calenderului la răsărit până în Lăpuşna la apus ; Tot atunci a eşit şi ocolul Codrului, zis şi al *Tigheciului*, cuprins între Hotârniceni şi *Greceni;* iar ţinutul Grecenilor venia la sud de Codrul până la Vadul lui Isac pe valul lui Traian ; Tustrele aceste 3 olaturi dintre Prut şi Bugeac, au fost hotârnicite în 1781 supt C D. Moruz Vodă.

In 1817, în catagrafia Basarabiei olatul Grecenilor cuprindea următoarele 40 de sate, toate supt stăpânirea a 5 boeri şi a unora din mânăstiri ; şi anume :

Harta olatului Grecenilor

a) pomeşnicul Ioan Balş stăpânea satele *Frumoasa* (128 locuitori), *Carhana* (107 loc.) *Pelinei Moldoveni* (97 loc.) *Pelinei Bulgari* (53 loc.), *Roşul* (24 loc.) **Grecenii** (12 locuitori), *Burlacul* (16 loc.) *Ciomaiul* (117 loc.), *Musailul* (49 loc.), *Cărbaulu* (40 loc.) *Cosdangalia* (64 bejenari), *Kazaclia* (50 loc.), *Tartaulu* (40 bejenari), *Gingălbaia* (30 loc.), *Albota* (44 loc.), *Hagichioi* (56 loc.), *Aluatul* (20 loc.). Total 17 sate cu 927 locuitori.

b) *Logofătul Costachi* stăpânea *Luceştii* (60 loc.), *Baurceii tatari* (31 loc.), *Ciobalaccia* (44 loc.), *Taraclia* (57 loc.), *Baimaclia* (32 loc.), *Cojtangalia* (65 loc.). *Chiu-*

salăulmic (50 loc.), *Căiatul* (34 loc.), *Chiusalăul mare* (24 loc.), *Borciacul* (84 loc.) *Ciucurmeşe* (48 loc.) : total 11 sate cu 529 locuitori.

c) *Spatar Ioan Costachi şi stolniceasa Todosiica Costachi* stăpâniau *Larga* (97 loc.), şi *Căşla Sturzii* (13 loc.); total 2 sate cu 110 locuitori,

d) *Matei Râşcanu spatar* stăpânea *Manta* (84 loc.) *Vadul lui Isac* (112 loc.), şi *Paicul* (13 loc.) ; total 3 sate cu 209 locuitori.

e) *spatar Panaite Cazimir stăpânia Tartul ot Larga* (53 loc.), *Ţiganca* (34 loc), *Ciobolaccia ot Larga* (31 loc), *Goteştii* (82 loc.): total 4 sate cu 200 locuitori;

f) *Rezeni* aveau satul *Handruşul* (42 loc); mân. *Bârnova* avea *Zărneştii* (67 loc.), mân. *Dobrovăţul* avea *Baurceii Moldoveni* (54 loc.); total 3 sate cu 163 locuitori.

Deci în 1817 olatul Grecenilor *număra 40 sate cu o populaţie de 2129 locuitori.* (v. Teodor Codrescu I. 71; Halipa *Trudi* III; Surete ms. XXXI. 565 seqq.) [1]).

In 1812 când cu pacea de Bucureşti. marele vizir năcăjit şi presat de Ruşi zise ; „Vă dau Prutul şi nimic mai mult; Prutul ori Războiul; Ismailul singur vă plăteşte războiul; şi mai aveţi încă 4 cetăţi : Chilia, Akkerman, Bender şi Hotin, şi o strălucită provincie, Bugeacul împreună cu ţinuturile *Grecenii, Codru, Lăpuşna, Orhei, Soroca,* şi părţile de peste Prut de ţinuturile Iaşi şi Cârligătura" (d. Nistor o. c. 248).

Am dat mai sus spre lămurire harta *olatului Grecenilor,* luată după harta Basarabiei din lucrarea în ruseşte a lui Cruşovan, Бессарабія; din care reiese că Grecenii se întindeau între Prut şi Ialpug, care era margine Moldovei spre Bugeacul Tătărăsc.

3) *Medelnicierul Nec. Greceanu.* O. Leca ne dă în capul spiţei Grecenilor din Moldova pe Nec. Greceanul medelnicer, care trăia pe la 1700 şi că s'ar fi însurat cu *Aniţa, fata lui Coste Adam* [2]). Aceasta va adeveri spusele lui C. Sion că nevasta primului Greceanu—el zice că a fost C. Greceanu vel căpitan de Greceni!—ar fi adus zestre moşia Diocheţii din Covurlui, fiind din ramura Movileştilor zisă Adam.

N'am putut avea în mână actele Diocheţilor de la Covurlui—de-or fi fiind acte vechi! aşa că neputând controla datele, le iau ca bune şi deci Grecenii ar fi început a se puezi de pe la 1730 încoace. In creşterile Academiei pe 1906 cetim la pg. 102 că între *1720—1821* se găsesc 433 scrisori româneşti şi greceşti din corespondenţa clucerului *Mihai Greceanu şi fiul său Necutai Greceanu sluger* cu diferite persoane. Ar fi o informaţie că înaintea lui Neculai Greceanu cel dat de O. Leca ar fi fost *clucerul Mihai Greceanu.* Deci spiţa ar începe aşa

Mihail Greceanu clucer ante 1720
|
Neculai Greceanul sluger
| = Anniţa lui Coste Adam
Iancu Greceanul pah. — Costantin Greceanul logofăt

Neamul Adam se leagă istoriceşte cu neamul Luca, scoborîtori din Luca parcalabul de Chişinău, a căruia unul din nepoţi şi-a zis Adam Luca, şi fiul său uitând pe

1) In Condica Liuzilor din 1803 întinderea olatului Grecenilor era mai mică, căci nu cuprindea de cât 14 sate: *Vadul lui Isac,* răzeşesc (93 locuitori); *Pelinei Moldoveni* (81 locuitori), *Manta* (76 locuitori), *Frumoasa* (94 locuitori), *Scutelnicii Sămeşiei.* (5 loc.), *Zărneştii* (54 loc.), *Larga* (69 loc.), *Vlădeştii* (16 loc.), *Goteştii* (61 loc.), *Slobozia Goteşti* (8 loc.), *Ţiganca* (16 loc.), *Pelinei Bulgari* (38 loc.), *Greceni* (68 loc.), şi *Baurcei* (13 loc.); total 715 locuitori în 14 sate. (Uricar VIII 252).

2) Coste Adam e întâlnit ca vtori logofăt în 7206 Sept. 26 (1697) în zapisul de aşezare dintre stol. Ilie Enachi şi V, Costachi vel vornic pentru nişte mori în apa Bârladului (I. Antonovici Doc. Bârlădene II 10, 11).

Luca şi-a zis Vasile Adam, care a fost proprietar la Bărboşii de la Fălciu, rude cu Neculce Cronicarul şi cu Mihai Vodă Racoviţă (v. Cuzeştii).

Neculai Greceanu a avut doi feciori: pe *Iancu Greceanu* şi pe *Costantin Greceanu*, Amândoi fraţii au rădicat treptele boeriilor timpului, şi au stabilit rolul familiei Grecianu din Moldova în protipendada ţării.

Iată primele 2 generaţiuni de Greceni:

Neculai Greceanu med
= Aniţa Coste Adam

Iancu Greceanu pah.
= Elena Donici

Costantin Greceanu logofăt
= Safta lui Dimitraşco Calimah ban

4) *Iancu Greceanul* pah. a avut o boierie staţionară, căci îl găsim paharnic între 1766 şi 1792; deci 26 ani în şir a rămas numai paharnic. Primele ranguri de boerie, ce a trebuit să le aibă nu ne sânt cunoscute; dar cred că însurătoarea fericită a fratelui său Constantin cu fata lui Dumitraşco Calimachi ban, a făcut posibilă ca să i se dea de o dată rangul de paharnic, în care a rămas toată viaţa lui. Pe lângă aceasta el a ocupat şi slujba de vel căpitan şi ispravnic de Fălciu.

In dosarele Arhivelor Statului din Iaşi—după condica veche a lui Nec. Roiu, fostul director al Arhivelor (Surete ms. II 146) îl găsim pe Iancu Greceanul ca paharnic în anii 1768, 1770, 1776, 1777, 1786 (biv vel—). Se vede că între timp Iancu Greceanul a fost şi armaş, căci în 1771 April 26, Ioniţă Scarlet cu alţii vând nepotului lor Iancu Greceanul biv vel armaş 3 selişti: Măstatecii cu Piţiganii, Iapa şi Negreşti (Iorga. Doc. XVI. 214).

In 1768 e căpitan la Putna şi scrie cu mâna lui zapisul de vânzare, prin care soţii Costandin şi Nastasia Văscul vând 2 pogoane de vie la Crucea de gios cu câte 32 lei pogonul (=64 lei). Mariei Canano băneasa, sora Măriei sale lui Ion Teodor Calimach Vodă (N. Iorga Doc. XXI. 149).

In 1773 Mai 25 Iancu Greceanul pah., care fusese rânduit de divanul cneghiei Moldaviei ca ispravnic la Fălciu, e chemat să cerceteze pâra dintre Iordachi Bădros şi alţi răzeşi pentru Bălăneşti, pe Elan. Abia în 13 Iulie Iancu Greceanul raportează că Iordachi Bădros nu s'a înfăţoşat la cercetare. (Surete ms. IX. 26, 27)

In isprăvnicie stă o serie de ani şi în 1777 îl găsim tot paharnic şi ispravnic de Fălciu; şi în această calitate e rânduit de Gr. A Ghica Vodă, cu cartea din 31 August (Ispisoace şi zapise V. 2. 62. 200) să cerceteze prin mazili şi să se aleagă părţile lui Gr. V. Costachi biv vel clucer din Vătcani. In 1777 Aug. 5, cartea lui Vodă Gr. A. Ghica către Iancul Grecianul b. v. pah. ispravnic de Fălciu ca să cerceteze moşiia Vitolţii la Fălciu pe Prut (Acad. Rom. Creşteri 1909, pag. 195).

Ca ispravnic de Fălciu cercetează pricina între răzăşii de Caşoteni la Fălciu şi rândueşte să se stâlpească cu pietre hotară (Surete ms. XII. 469).

Cu venirea în scaun a lui C. D. Muruz Vodă, Iancul Greceanu pah. e mutat de la isprăvnicia Fălciului, la acea a Tutovei unde îl găsim rânduit de Vodă în 1779 Iulie 4 să cerceteze pricina de hotare între moşia Dumbrăviţa a schitului Grăjdeni despre moşia Trestiana a pah. C. Paladi (Ion Antonovici. Doc. Bârlădene II. 57).

Tot ca paharnic şi ispravnic de Fălciu rândueşte o cercetare în 1779 August 1 (Surete VII, 157), la moşia Grozeştii, alegând părţile lui Gh. Beldiman ban despre Ghibeni.

O altă cercetare o rânduieşte Iancul Greceanu pah. şi ispravnic de Fălciu în 18 Aug. 1779 în pricina Dinţănilor să se aleagă părţile lui Alexandru Botezatu diac. (Surete XVII, 74).

Tot ca ispravnic la Fălciu, în 15 Februarie 1781, e rânduit de Vodă C. D. Moruz să aleagă în Şişcani părţile vândute de Carpu Joimirul lui Gh. Beldiman ban, în somă de 11 fune şi jumătate, care s'au alipit la moşia banului Beldiman [1]). Vechil banului a fost la măsorişte Alexandru Ghiban; iar mazili hotarnici au fost Iordachi Bădros, Lupul Timircan şi Ion Buzincu răzăş de Şişcani.

Iar în 1781 Mart 8 e rânduit de Vodă C. D. Muruz să cerceteze pricina unor tălhăril. Pentru interesul istoric al dreptului penal, dăm în întregime această prea interesantă carte domnească:

Iw Constandin Dimitrie Moruz Voevod. cu mila lui Dumnezău domn ţărăi Moldaviei, Credincioşi boieri domniei mele, dmlui Iancu Greceanu biv vel paharnic i dmlui Andronachi biv vel stolnic, ispravnici de ţinutul Fălciului sănătate. Să face ştire domniilor voastre pentru un tâlhar anume Neculai ce au fost calaraş de Ţarigrad, dimpreună cu Enuţă nepotul lui, ce a fost iarăşi calaraş de Ţarigrad, făcândusă tovarăşi cu un Chirica crâşmar şi cu un Chirica, slugă la dmlui Hristodor Papafil din târgul Eşilor, au furat toată averea lui Papafil: un sipiţel cu odoare şi bani şi alte lucruri în somă de 1200 lei, precum pre largu sau arătat la izvodul ce au dat Papafil cu dovadă, atât despre lucrurile ce sau găsit vândute de dânşii şi de Pascal ruptaş fratele lui Neculai, fiind dovedit gazdă talharilor. Numitul Pascal au fost vândut lucrurile toate lui Pavel şi David din Huşi într'o 1062 lei, iar pentru câte lipsesc din lucrurile lui Papafil au plătit 100 lei; şi sau dat pe talhari, anume pe Vasile ruptaş gazda talharilor şi pe fratesău Neculai şi pe nepotul lor Enuţă şi pe Chirica să plătească 1200 lei, ca să să împlinească pagûba lui Hristodor Papafil.

Şi domniia mea am hotărât cu giudecată că atât pentru paguba ce au făcut lui Papafil, cât şi pentru fapta ce au făcuto talharii, fiind că Neculai au fost omorât pe Chirica sluga lui Papafil împreună cu nepotul său Enuţă şi cu îndemnul lui Chirica crâşmar, că pe Neculai sau spânzurat, fiind că au mai fost făcut o moarte de om, venind de la Ţarigrad, cum pre largu să arată în anaforaoa vinovaţilor de temniţă, iar pe Enuţă şi pe Chirica iau trimes la închisoarea Ocnii Iar fimeaia lui Neculae ce sau fost spânzurat au jăluit domniei meale arătând în jalobă ei ca luândo Neculai fată mare cu zestrile ei domnie mea cercetând pricina am hotărât domnia me pentru această ticăloasă de muere, ce sa măritat după un făcător de răle, numitul Neculai, că e drept săşi ia întâi zestrea, ce va fi avuto când a luato Neculai; *al doilea să i se dea trei părţi din moşiile ce zise că are Neculai împreună cu fratele său Pavăl ruptaş în Oneşti o parte, în Căşoteni altă parte si în Lungeni. carele aceste trei moşil sânt în ţinutul Fălciului*, să să i să mai dea şi doi boi şi o vacă pentru hrana ei.

Iată că să scrie Dmvoastră să faceţi foarte cu amăruntul cercetare şi luând întâi cele trei părţi din moşiile ce o fi având Neculai cu fraţii lui, să înştiinţaţi întâi pe domnia me ca să să facă şi întărituri domneşti numitei femei a lui Neculai, şi în afară de zestrele ce le veţi da tot ce va rămâne a lui Neculai talhariului să le daţi la mâna lui Pascal ruptaş ca să le vânză şi să împliniţi Dmvoastră de la dânsul cei 1200 lei lui Papafil, după cum vam fost poroncit. Aceasta scriem.

pecetea domnească în tuş roş 1781 Mart 8.

cf. Surete ms. IX 183.

In 4 Iunie 1781 Iancu Greceanu biv vel pah, Gr. Costachi pah. ispravnici de Fălciu cercetează pricina dintre Zoiţa Gioianu med. şi maşţihă-sa Safta de a doua a lui V. Adam, pentru moşia Bărboşi ot Fălciu (Surete VII. 46, 48, 56).

In 30 Mai 1779 boerii rânduiţi să cerceteze împărţirea averii lui Vasile Adam la

1) Intr'un izvod din 15 Febr. 1781 mazilii hotarnici arată că funia era de 20 stânjeni a 8 palme gospod. stânjănul, şi că s'au alipit la moşia lui Beldiman 3 funii, 18 st. latul selişte, 3 funii 10 st. câmpul fac 7 funii, iar 4 funii jumătate codru a rămas neales; iar lungul moşiei e de 13 funii şi 4 stânjăni, şi merge din moşia lui Beldiman până la Oţeleni (Surete ms. XIII, 689, 690, 702).

soţie şi copii arată că între alţii la cari datora 640 lei, era şi paharnicul Iancul Greceanu cu 91 lei şi banul Const. Greceanul cu 250 lei (Surete ms. XVI 783).

In 1786 e paharnic în condica Arhivei Statului Iaşi, când în 26 Iulie împrumută pe Angheluţă Hohotă şi susţine judecata ce avea cu Andrei Mogălde, vornic de poartă, pentru desbătutul părţilor sale din Bucureşti şi Petreşti de pe Bărlad, El dă zapis că a primit 10 lei, din care $6^1/_2$ lei de la CC. Iancul Greceanul, 2 lei pentru cartea de judecată, şi 14 lei de la Costandachi. (Surete ms. XXVIII, 356).

Abia în 1782 Ghenar 8 pah. Iancu Greceanul, ispravnic de Fălciu merge să cerceteze ce părţi are Pascal călăraşul în Căşoteni. Răzeşii ziceau că moşia merge numai pe 3 bătrâni: *Beşleagă, Vreame şi Gavril,* cum au şi făcut hotarnica satului în 1779 Iunie 7; iar Pascal călăraşul cu ai lui spuneau că bătrânul lor Măcău, era un al patrule bătrân. Se supun părţile la jurământ supt carte de blăstăm. Ei cad la învoială şi împart Căşotenii pe 4 bătrâni şi aleg bătrânul Măcău în Căşoteni şi anume 3 funii 19 stânjeni şi 3 palme capătul siliştei despre răsărit; 7 funii, 16 st. şi 2 palme mijlocul moşiei şi 5 funii 3 st. capătul moşiei despre apus; funia de 20 st. şi stânjenul de 8 palme însemnat pe hartă (= 0,24 m.) ceia ce arată că i se aleg lui Pascui 153 m. capătul de răsărit, 300 m. mijlocul şi 192 m. capătul despre apus, adică în medie o hliză de moşie de 215 m. lăţime. (Surete ms. XII.610).

In 1785 Iulie 2. (Surete ms. XXVIII.586) Iancul Greceanul biv vel pah. era tot ispravnic de Fălciu. Când primeşte carte gospod. de la A. I. Mavrocordat Vvd. să cerceteze pricina lui *Apostol Ţiple* ruptaş ot Tutova, contra lui C. Greceanul spatar, care ar fi cumpărat într'ascuns giumătate de bătrân din Hoceni, de la răzeşii lui Ţiple şi anume de la Stratulat Ţiple şi Ştefan Pitic.

Cercetările se ţineau lanţ. La 9 Iulie isprăvnicia de Fălciu (Gr. Costachi pah. şi Iancul Greceanul pah.) primeşte o nouă carte domnească de la A. I. Mavrocordat Vvd, să cerceteze cererea lui Ion Gr. Burghele mazil pentru alegerea părţilor sale din Ghermăneşti. (Surete XVII.93).

Cât despre ravaşul nedatat, din 29 August, prin care pah. Iancul Greceanul rândueşte pe nişte mazili şi hotarnici moşiilor de la Nemţeni, Piţcani şi Puţăni l'am putea pune ori la 1779, ori la 1782. (Ispisoace V. 2. 122).

Nu uităm a trece tot aici ştirea din actul din 1812 April 13, unde se vorbeşte că dintre boerii, ce au fost rădicat hotarnica Răcămuşului, pe Elan, au fost şi pah. *Iancul Greceanul* pe lângă spatarul Grigoraş Costache. (Surete ms. VII.431).

In 1787 Iulie 28 Iancul Greceanu biv vel pah. cu vornicul de poartă Andrei Mogălde rădică hotarnica moşiei Bălteni de la Fălciu. (Acad. Rom. Creşteri pe 1908 pg. 170.

Aceste ne sunt ştirile documentare despre Iancul Greceanul. El a început cu căpitănia la Putna şi a stat paharnic aproape 20 de ani supt 5—7 domni, şi a ocupat ispravnicia de Fălciu şi de Tutova, unde îşi avea şi aşezările de casă.

5. *Costantin Greceanul* logofăt. Cariera politică a acestui boer este o pildă vie de regimul politic al secol. XVIII. Rari boeri au isbutit să înscrie în istoria rangurilor ascedentul politic a lui Cost. Greceanul.

Cele dintăi ştiri despre C. Greceanul le avem ca *logofăt de visterie.* Aşa în 7624 Noembre 23 (1755) logofătul de visterie Costantin, care nu e de cât C. Greceauul, cumpără cu 80 lei 2 pogoane de vie în dealul Coruiului, pe moşia mănăstirii Socolei de la Toader Andăr vănător şi de la ai lui. (Surete ms XLI 62).

Iar în 7265 Iunie (1757) logofătul C. Greceanul înfăţoşază un suret de pe hotarnica ce avea asupra moşiilor sale Băbicenii, Ghiudişenii, pe Bârlad la Fălciu. (Ispisoace şi zapise V. 2. 35).

In 7270 (1762) este *treti logofăt,* adecă şeful cancelariei domneşti, acela care re-

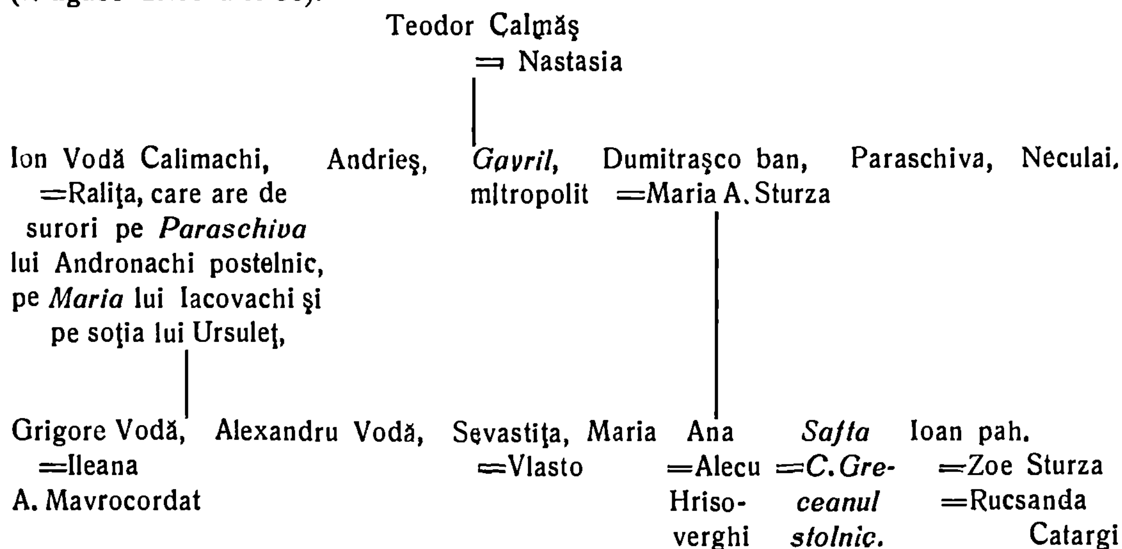
dacta cuprinsul cărţilor şi ispisoacelor domneşti. Această rutină de cancelarie arată că dintru început C. Greceanul a dat dovadă de o predispunere cărturărească, ceia ce nu o va desminţi nici când va ajunge vornic şi logofăt mare; în această calitate el protocăleşte hrisovul lui Gr. I. Calimah Vvd, prin care acordă la 2 preuţi şi trei diaconi de la biserica domnească din Bărlad scptiri de toate dările şi angăriile. (I. Antonovici Doc. Bărlădene I.14).

In acest timp C. Greceanul 3 logofăt capătă danie în Albeşti la Fălciu de la fraţii Vasile şi Toader Ţiplea, feciorii lui Dumitru Ţiplea din Idrici, părţile lor de moşie, ce le avea de pe mama lor Tudora, fata Porcului. Vodă Grig. Ion Calimah rândueşte pe doi mazili Strătulat Oltenescul şi pe Gh. Şeverdeanul să aleagă părţile, şi în cartea ce o scrie lui Dumitrachi medelnicierul, ispravnicul de Fălciu, domnul repetă instrucţiile date prin anumit hrisov asupra mărturiilor hotarnice: „care mărturie cercetându-o şi dumneta să o iscăleşti şi să o trimeteţi aice la vtori logofăt ca să o ducă la dumnelui vel logofăt să o cerceteză, şi apoi *vtori logofăt să o treacă la condica ce s'au poroncit să să facă, fiind că aşa am hotărât domnia me.* (Surete ms. XXVIII. 327; Ion Neculce V. 73).

Şase ani a stat în cancelarie C. Greceanu ca *treti logofăt*, când în 7271 (1763) il găsim înaintat ca mare stolnic şi membru în divanul domnesc.

Căror împrejurări datoreşte C. Greceanu această înălţare? Eu cred că numai fericitei căsătorii ce a făcut, luând întru căsătorie pe Safta fata lui Dumitraşco Calimah banul, frate cu Ion Teodor Vodă Calimah.

Pentru a inţelege rostul politic al acestei fericite căsătorii, vom da primele trei generaţii de Calimahi, pentru a prinde încrângăturile noului boer după giupăneasa lui. (Rangabé Livre d'or 36).

Rangabé spune că însoţirea s'ar fi făcut în 1765; eu cred că era de mai înainte, chiar supt domnia bătrânului Ioan Teodor Calimah Vodă, dacă socotim daniile de vii ce primeşte dânsul la Huşi.

După socru, tânărul C. Greceanu are parte de a fi cumnat de vară primară lui Gr. Ion Calimah Vodă şi familiei Mavrocordat; cumnat de vară cu Alexandru Vodă Calimah de mai târziu, cumnat de vară primară cu familia Vlasto; tot după socru era nepot prin căsătorie lui Ion Teodor Vodă, cum şi mitropolitului Gavril Calimah, figuri aşa de bine cunoscute în ierarhia Moldovei.

După *soacră* era ginere Sturzei Alexandru, şi nepot prin alianţă lui Sandu Sturza vel logofăt,

Se adivereşte şi în acest caz că foarte mulţi din boerii noştri s'au rădicat în vază politică nu atât numai prin energia lor, cât prin fericitele căsătorii, ce le-au făcut.

In divanul domnesc din 14 Febr. 1763 între boerii veliţi figurează şi *C. Greceanul* vel stolnic (N. Iorga. Doc. Calimah I. 457), înlocuind în stolnicie pe Gh. Sturza în divanul cu începerea anului 1763 Tot ca vel stolnic îl găsim în 1763, în condica de socoteli a lui Gr. Ion Vodă Calimah, trecut şi pe C. Greceanu stolnic la *rădicături*, adică scutiri (Iorga, Calimah II. 83; I. Neculce V. 75). Are 7 liude la scăderi (Surete ms. III. 577), şi 300 stupi la desetină (idem 595). Tot ca vel stolnic îl găsim şi în divanul domnesc din 14 Iunie 1763 (Iorga, Calimahi II. 189).

In 1764 Febr. 4 (7272) C. Greceanul stolnic capătă de la Toma Luca biv vel stolnic danie un loc de prisacă pe valea Lohanului, la *Budăe*, ce-l avea şi tatăl său danie de la Ştefan Rătâmpan şi de la femeia sa Maria, fata lui Simion Murgoci. (Surete ms. XVII. 427).

Domn venise Gr. A. Ghica Vodă în primăvara anului 1764. C. Greceanul iese din divan şi e înlocuit cu *Firali Manoli.* Tânărul C Greceanul se arătase om îndrăzneţ şi cam usurpareţ. Cartea lui Gr. Ghica Vodă din 18 Iunie 7272, scrisă către Iamandachi ispravnicul de Fălciu stă dovadă. O ceată de răzeşi din Căşoteni pe Lohan, la Fălciu, se jăluesc lui Vodă că stolnicul C. Greceanul le calcă fâneţele cu hergheliile dumisale, că ei nu pot să-şi cosască fânul, iar herghelegii săi din îndemnul stolnicului au sărit la batae, de i-au stricat unuia o mână, pe alţii i-au bătut mai până la moarte. şi că de unde înainte vreme făceau pe moşie câte 100 stoguri fân, acum de 4 ani de zile—deci de pe la 1760—nu fac nimic, ba cu vitele sale le-au mâncat *100 paşi de malaiu şi 20 paşi de grâu.* Tonul cărţii domneşti e aspru : „şi ce-a fi de împlinit să le şi împlineşti tot păr la cel puţin". (Surete ms. XXVIII. 46),

In rămiie visteriei p. 1764. (Surete ms. XLVII. 18) găsim trecut pe stolnicul C. Greceanul cu 6 liudi iertaţi la bir (cf. Ion Neculce IX. 48).

In 1765 Sept. 4, ispravnicul de Fălciu Niculi (Ηηκολῆς) raportează lui Vodă că a mers la Coticeri să aleagă părţile stolnicului C. Greceanul, ce le-a fost cumpărat de la preutul Miron din Ivăniţeşti şi răzeşii lui (Surete ms. XII. 437). Zapisul de vânzare al acestor răzăşi e din 21 Martie 1765 şi scrie în el că având stol. C. Greceanu cumpărate în Coticeri şi Ivăniţeşti şi în alte hotară de la Ursul Buzălan i-au vândut şi ei stolnicului părţile lor (preutul Miron, diacon Iordachi sin David Buzălan, Gligoraş Ciubotar şi *Axinte Ghiban*) şi iau arvona 8 lei „şi am dat dmisale scrisoare să-şi *pue odae* pe părţile noastre unde ar vrea" (Surete ms. XII. 610).

In 3 Noembrie 1765 boerii Ştefan Roset vel log. şi Ioniţă Paladi vel vornic cercetează şi ei pricina pentru Căşoteni între stolnicul C. Greceanu şi răzăşii Agariceşti pentru partea lui Angheluţă şi fac anafora Măriei sale (Surete ms. XXXVIII 239).

In 18 Dec. 1765 (7274). C. Greceanul stolnic cumpărase de la căpitanul Gavril Buznea o parte din Căşoteni, cum însă dichiul Iorest de la Episcopia Huşilor, fiind răzăş, era interesat capătă de la răzeşii de Căşoteni un zapis de mărturie, cum a luat de două ori preţul pe partea cumpărată şi de la Agarici (Surete ms. XII. 655).

In 1765 Noembrie 28 marele stolnic C. Greceanu are pâră la divanul Măriei sale Gr. A. Ghica Vodă cu răzeşii Agariceşti, pentru părţile vândute de ei în Căşoteni şi Tuleşti, pe Lohan la Fălciu, şi câştigă procesul pe baza zapisului de vânzare din acelaş an. (Surete ms. XXXVIII. 18).

După această carte de judecată avem poronca domnească către ispravnicii de

Fălciu. (V. Adam biv vel jicnicer şi Gh. Beldiman b. v, stolnic) să aleagă părţile stol. C. Greceanu în satele Căşotenii şi Tuleştii. (Surete ms. XXXVIII. 25).

Cumpărăturile lui C. Grecianu se ţin lanţ. In 1766 Febr. 3 (7274), el cumpără în Moşăteşti, cu câte 25 parale stânjenul toate părţile Piticeştilor, urmaşii lui Dumitraşco Pitic [1]). (Surete ms. XXXVIII. 107).

In acelaş an 7274 C. Greceanu stolnic apucase a cumpăra de la un M. Rusu nişte dugheni cu locul lor în târg în Botoşani. In 16 Febr. 1766 Gr. A. Ghica Vvd. scrie carte la ispravnicul de ţinutul Hărlăului lui Manolachi biv vel stolnic, să trimeată un mazil să-i hotărască locul dughenilor. (N. Iorga Doc. V. 25).

In 1766 C. Greceanu stolnic pentru a afla adevărul în privinţa hotarălor părţilor cumpărate de la Agariceşti în Căşoteni la Fălciu scoate de la Gavril Calimah Mitropolitul carte de blăstăm. (Surete ms. XII. 468).

In 1766 Sept. 30 ispravnicul de Fălciu Gh. Beldiman raportează Domnului că la constatarea ce a făcut în Coticeri de la pr. Miron, răzeşul N. Chirica şi cu ai lui n'au vrut să iscălească în zapis. (Surete ms. XII. 477).

In 14 Iunie 7274 (1766) stol. C. Greceanu cumpără în Tuleşti şi Tecuci, de la Mihalachi şi răzeşii lui o a treia parte; iar de la Andrei Onia şi răzeşii lui altă a treia parte din cele 2 sate, cum şi jumătate de sat din Căşoteni cu câte 9 potronici stânjenul [2]). Toţi răzeşii vânzători sunt strănepoţii lui Lazăr şi Vasile Buznea. In zapis se arată că C. Greceanul stătea la Tărzii „ot Tărzii" 7.

Inainte de 7275 Mai 22 (1767), stolnicul C. Greceanul căpătase danie de la Gr. I. Calimah Voevod viile domneşti în hotarul moşiei Epurenii a fost Iordachi Iamandi, şi cum el la îngrăditul viilor dăruite răzluişe o bună parte din moşia Epurenii, Vodă Calimah dădu carte domnească către Episcopul Huşilor să cerceteze pricina. (Surete ms. XLI. 61). Cred că dania s'a fost făcut ori în timpul nunţii cu vara domnului—Safta— ori imediat după aceasta.

In 1767 Ghenar 20 stoln. C. Greceanul cumpără cu 20 lei în Albeşti părţile lui V. Budacul din Băseşti, Fălciu. Zapisul arată că răzăşul V. Budac avea moşia de la tatăl său T. Budac şi de la naşul său C. Budac, feciorul lui Bumbar Crucian, care il cumpărase de la Avrămia fata popii Dumitru. (Surete XXVIII, 84).

In 1768 Mai 12 C, Greceanul *biv* vel stolnic cumpără cu $94\,^{1}/_{2}$ lei în Căşotenii de jos părţile Saftei, fata lui T. Vreame, măritată cu V. Codreanul, veche cumpărătură de la Buzneşti. (Surete ms. XII. 457).

Intre 1770—1783 Constantin Greceanu are rangul *de ban*. Era în Moldova divanul cnejiei Moldaviei, unde găsim ca boeri divanişti 2 Sturzăşti: *Ion Sturza* vornic şi apoi logofăt şi alt *Ion Sturza* vistiernic. Cel întâi era rudă mai îndepărtată, căci bunul lui Ion Sturza a fost frate cu Sandul tatul Mariei Calimachi. soacra lui C. Greceanu; cel al doilea Ion Sturza vist. era rudă mai aproape; fiind văr cu soţia lui C. Greceanul. Sturzeştii l'au săltat în grad, şi capătă rangul de vel ban, pe care o ţine 13 ani. E ban în 1770 (Condica N. Roiu, Surete ms. II 155). In divanul din 1771 Dec. 21

1) Dumitraşco Pitic
- — Costantin Pitic —
  - Ursachi Pitic
  - Neculai Pitic
  - Iustin Pitic
  - Grigore Pitic
- — Gavril Pitic — Timofti Pitic
- — fata = Vlăduţ — Marin Vlăduţ.

2) Un potronic avea 10 bani; deci 9 potronici valorau 90 bani, adică trei pătrimi din leu; leul umblând 12 potronici.

C. Greceanu iscăleşte ca vel ban, în schimbul ce face Maria Cananău, născută Calimachi, deci rudă cu el. (Iorga Doc. XXI. 152). In divanul cnejiei din 1772 Fev. *C. Greceanu ban*, iscăleşte cartea de slobozie, ce capătă N. Mometco să-şi aducă oameni străini din ţara Leşască, fără bir şi să colonizeze satul Dărmăneşti, „la care sat până acmu n'au fostu oameni cu locuinţe" (Surete ms. XLVI 313). In 1774 Mai 31 *C. Greceanu* iscăleşte ca *biv vel ban*, testamentul lui Serafim Silion (Cuzăştii, 300). In scrisoarea lui N. Agarici se aminteşte de *banul Costandin Greceanul*, care a fost cumpărat în Căşotenii de sus părţi de la răzeşi (Surete ms. XII. 462).

In 1776 e rânduit ca ispravnic la Fălciu şi în această calitate primeşte cartea domnească de la Gr. A. Ghica Vodă să cerceteze pricina dintre C. Paladi pah. şi răzeşii de Muntenii=Puţeni pr. Dumitraşco şi diaconul Scarlat (Ispisoace şi zapise V 2. 261). Tot ca ispravnic de Fălciu, fiind biv vel ban, e orânduit prin cartea lui Gr. A. Ghica Vodă în 1777 Mai 15 (Surete ms. VII$_{I}$. 761) să cerceteze de au sau n'au dreptul Vasile Oprea cu ai lui răzeşi în satul Popeni şi Grumăzoaia, de pe Penişoreşti.

In 1779 Iunie 9, în hotarnica ce o rădică Căşotenilor de jos căpitanul de mazili Irimia, proprietate a lui, pr. Miron Beşleagă şi ai lui răzeşi, se arată că moşia aceasta se mărgineşte cu Căşotenii de jos a banului C. Greceanul, ce-a fost cumpărat-o de la Agariceşti (Surete ms. XXVIII 340, VII. 721).

In 1780 Ghenar 7 banul C. Greceanul face schimb cu Vasile Ştefan Hermez'ul şi ia moşia Tăuteştii de la Iaşi. sat întreg, şi dă Albeştii de la Fălciu şi în plus 5500 lei (Surete ms. XVIII 712, XIII 260). Schimbul acesta a eşit rău, căci unii din răzeşii Ţipleşti, ce erau 7 fraţi, stăpâni pe un hotar întreg, n'au primit schimbul, şi atunci C. Greceanul dă lui V. Şt. Hermezlul, un loc de dugheană în Botoşani, *dat zestre de soacra dmisale Maria* băneasa, îi mai dă şi alt loc alăture cumpărat cu banii săi proprii; aceste 2 locuri veniau „la uliţa târgului nou în rândul rateşului măn. sf. Nicolae, de la rateş mai în sus"; îi mai dă şi 680 lei rumpând un zapis de datorii din 1780 Mart 27; îi mai dă 30 lei, scoţându-i un zapis de la başa Andrei Pavli şi l'a rumpt; şi peste toate îi mai dă şi 30 lei în mână, 4 epe şi un armăsar (Surete ms. XIII, 267; XVIII. 767).

In 1782 Ghenar 22 (Surete ms. XII. 461) banul C. Greceanul cumpără cu câte un zlot stânjenul moşie în Căşoteni de sus de la Pascal calaraş şi răzăşii lui.—La 20 Februarie acelaş an banul C. Greceanul mai cumpără în Căşotenii de sus părţile Susanei monahia Vreame, câte cu un zlot stânjănul. Se arată în zapis că moşia Căşoteni umblă în 4 bătrâni, având fiecare lăţime de 172 st. 2 palme (=689 stânjeni); C. Greceanul cumpărase 2 bătrâni: al *Măcului* şi a lui *Beşleagă*; iar ei vând din bătrânul lui *Vreame* (Surete ms. XII. 461).

In acest an banul C. Greceanul făcuse schimb cu măn. Cetăţuia, luând moşia *Scociuhanii*; voind să-i aleagă hotarele despre moşia pah. Iordachi Lambrino; scoate carte de blăstăm, şi răzeşii pe sufletele lor arată cum au mers hotarele Scociuhanilor din apa Crasnei până în apa Bărladului, unde era şi moara călugărească (Surete ms. XXVIII. 42).

In 1783 Iunie 7 C. Greceanul era biv vel ban; el capătă hrisov de la A. C. Mavrocordat Vodă prin care i se întăreşte schimbul, care a făcut cu măn. Cetăţuia şi Galata, închinate sf. mormînt şi dă mănăstirilor „2 dugheni aice în Iaşi cu locul lor la uliţa porţii cei mari a sfintei Vineri, care este despre răsărit şi ia de la mănăstiri următoarele moşii: Băbiceni, Ghighişăşti, Scociuhanii, Băhnăreşti (părţi), Bucureşti, Albeştii şi Uscaţii „care toate aceste moşii sânt pe aceste trei ţinuturi" Fălciu, Vaslui şi Tuvova, fiind că după starea locului acolo se apropie şi hotarele acestor trei ţinuturi (Surete ms. XXXVIII. 3).

De la 1783 toamna şi până la 1789 C. Greceanu a fost *spatar*. In 23 Sept. 1783 spatarul C. Greceanul cumpără cu 12 lei de la Marla Postolăchioae şi ai săi părţile lor din bătrânul lui Corozel, din moşia Albeştii, la Fălciu, şi lor fiindu-le de cumpărătură de la Sandul Tamvoia (Surete ms. XXVII. 371). In 15 Oct. 1783 spatarul C. Greceanul schimbă cu răzeşii Vărgoliceşti, de la cari ia părţile lor din Grădinari, partea lui Gavril Tocul, ot ţin. Tutovei „fiind aproape de şederea noastră şi fiindu-ne trebuitoare pentru hrana noastră" şi îi dau ei răzeşii Vârgoliceşti părţile lor din Bucureşti şi Piteşti pe Bârlad la ţin. Tutovei, baştină „moşască strămoşască". Le mai dă 55 lei şi un cal (Surete ms. XXVIII, 85).

In adevăr în 30 Oct. 1783 C. Greceanu dă scrisoare de schimb, luând de la Hariton şi ai lui răzeşi un bătrân Sofronie ales de Ştefan Găluşcă şătrar şi Ion Rale vornic de poartă din trupul moşiilor Bărgăoani, Ruşi şi Buciumii de la ţin. Vaslui spre răsărit de apa Bârladului, şi le dă părţile sale din Orzeşti tot din Vaslui, pe cari le avea cumpărate încă din 1765 Dec. 16 şi le mai dă şi 520 lei (Surete ms. XVII. 456).

In 1784 April 12 C. Greceanul biv vel spatar capătă carte de blăstăm de la Gavril Calimachi Mitropolitul să afle adevărul despre hotarele moşiei Tăuteştii de la Iaşi, (Surete ms. XIII. 263, XVIII. 641). După ce a luat carte de blăstăm scoate şi de la Vodă A. C. Mavrocordat carte domnească către Iordachi biv vel med. să cerceteze hotarăle moşiei Tăuteştii (Surete ms. XIII 270, XVIII 746). In 2 Dec. 1784 Alex. C. Mavrocordat Vodă întăreşte prin hrisov schimbul ce biv vel spat. C. Greceanul a făcut cu V. Hermeziu, pentru Tăuteşti încă din 1780 Ghenar 7 (Surete ms. XIII. 273. XVIII 671). Despre cercetarea lui Iancu Greceanu pah. ispravnic de Fălciu pentru Ţiplea din Hăceni, şi spat C. Greceanu vezi mai sus (Surete ms. XXVIII 586).

In 1785 Ianuarie 30 spatarul C. Greceanul pune pe Ştefan Ţicău să copieze după Vartolomei Mazăreanul letopiseţul ţării Moldovei aice în Iaşi supt domnia lui Alex. Ion Mavrocordat. Eia a şasa copie a letopiseţului început întâi de *Nestor Ureche vornicul*, apoi de *Miron Costin logofătul*, apoi de *Ioan Neculce vornicul*, iar peste tot de *Ioan Cantacuzino vel spatar;* scos apoi de Vartolomei Măzăreanul arhimandritul măn. Solca la 1773 Ianuar, iar al şasălea rând de d-lui Costandin Greceanul biv vel spatar supt domnia lui Alex. I. Mavrocordat Vodă prin osteneala lui Ştefan Ţicău la leat 1785 Ianuarie 30" (T. Codrescu I. 90).

Acest manuscript, fost în proprietatea răposatului C. Climescu, profesor Universitar, a provocat o mare vâlvă în lumea criticilor istorici, începând cu Arune Densuşianul şi până la Giorge Pascu.

In 10 Iulie 1785 C. Greceanul biv vel spatar capătă carte domnească către ispravnicii de Fălciu (Gh. Costache biv vel pah. şi *Iancu Greceanu* biv pah.) să oprească pe sătenii din Albeşti de a mai călca cu vitele lor imaşul de pe moşia sa Băghicenii pe apa Bârladului (Surete ms. XVII. 449).

Condica N. Roiu (Surete ms. II. 155) ni-l arată spatar şi în 1786. In 19 Februar 1786 C. Greceanul b. v. spatar şi ispravnic de Galaţi e rânduit să cerceteze pricina pentru Puţenii de la Tutova între Alexandru, fiul clucerului Stamatie Adam şi Manolachi Pangrati (Acad. Rom. Creşteri pe 1916 pg. 262). In 13 Mai 1786 Alex. I. Mavrocordat dă carte domneasă către ispravnicii de Fălciu (Lupul Balş biv vel sardar şi Gh. Costandachi biv vel stolnic) să cerceteze pricina dintre Andrei Mogâlde vornic de poartă şi C. Greceanul spatar pentru un iaz de pe apa Bârladului în moşia Scociuhanii, ce-i îneacă moşia sa Piteştii, cum şi dacă răzeşii Vărgolieşti, ce au vândut spat. C. Grecianu în Bucureşti şi Piteşti, sânt în adevăr ale lor (Surete ms. XII. 438).

[n 27 Iulie 1786 spatar C. Greceanul a avut judecată la divan cu Dumitru Diaconul şi ai lui pentru Căşotenii de sus, la Fălciu, cumpărată de la V. Gavriţă. Se

face istoricul vânzărilor din Căşoteni, cum şi a împărţirii pe bătrâni (Surete ms. XXVIII. 333),

Doi ani de zile (1787—1788) n'avem ştiri despre C. Greceanul spatar. In schimb în 1789 avem ştiri foarte interesante. Murise Aniţa căminăreasa, fiica Saftei Roset hatman. Se rânduește o cercetare a veniturilor şi cheltuelilor casei răposatei Aniţei cu începere de la 1782 până în 1787. In comisiune se rânduise 2 boeri: Manolachi Balş spatar şi C. Greceanul spatar. Ei depun o samă la divanul Cnejiei Moldaviei şi constată că veniturile au fost pe 1782—1787 în somă de lei 19,006. afară de 553 ce rămăsese în sama vatavului Gavril. S'au cheltuit însă în acest interval 21594 lei, în care intră şi cheltuiala nunţilor a 2 fete: Ilinca cu 778 lei şi Paraschiva cu 1991 lei, in care intră şi paralele date în mâna mirelui (1070 lei). Deci cheltuelile au întrecut veniturile cu 2542 lei. La 4 Aug. divanul Cnejiei Moldaviei adevereşte sama casei. (Surete ms. XXXII, 101—128).

Ca spatar judecă în 5 Aug. 1789 pricina dintre Mih. Capră ciobotar din Iaşi cu N. Blanar din Iaşi pentru o vie de la Vămăşoae (Surete ms. XLI. 219).

Cu greşală N. Vârgolici în zapisul de împrumut a 53 de lei pentru interesul moşiilor Bucureşti şi Piteşti de la Andrei Blanariul din Iaşi, îi zice *banul* C. Greceanul în Iulie 1789 (Surete ms. XXTIII 23).

De la 1789 până la 1797 C. Greceanul a fost *mare vornic*; şi nu puţine sunt actele, ce vorbesc de vornicul C. Greceanul.

In 7 Aug. 1790 C. Greceanul vornic, membru în divanul cnejiei Moldovei judecă pricina moşiei de pe părăul Lăbuşcăi la Şendriceni, între Gherghelești şi pah. M. Costachi (Surete XIV. 69),

In 1790 Noembrie 29 vornicul C. Greceanul în tărie încălcând pământul răzeşilor din Piteşti şi Bucureşti, aceştia fac jalbă la divan, Iordachi Popa şi ai lui, şi cer judecată cu boerul. (Surete ms. XXVIII. 559).

In 17 Iunie 1791 tot ca membru al divanului Cnejiei Moldovei, C. Greceanul vornic dă carte la ispravnicii de Hârlău să aleagă din nou hotarăle moşiei Cotnari şi a Hărlăului, dăruite măn. sf. Spiridon din Iaşi (Ispisoace IV. 2. 249).

In 26 Ghenar 1792 tot ca membru în divan, vornicul C. Greceanul întăreşte lui D. Bogdan treti logofăt, fiul decapitatului boer, vornicul Manolachi Bogdan, brudina podului de peste Prut la Fălciu pe amândouă malurile, fiind proprietar şi pe malul stâng al Prutului (Surete ms. XLIV. 261; cf. Ion Neculce V. 220 seqq.). In 22 Martie divanul Cnejiei Moldovei, unde era membru şi C. Greceanu vornic, întăreşte lui C. Paladi spatar trei bătrâni în Puţenii de pe Elan (Ispisoace V. 2. 112).

In 14 Oct. 1792 Manolache Buzne din Iaşi, feciorul lui D. Buzne dă zapis că a primit de la boerul vornic C. Greceanul 15 lei, partea ce i se cuvine din vânzarea părţilor din Căşoteni şi Tuleşti la ţin. Vasluiului (Surete ms. XII. 673),

In 25 Martie 1793 C. Greceanul e vel vornic (V. A. Ureche Ist. Rom. V. 526).

In 11 Aug. 1793 C. Greceanul biv vel vornic capătă carte domnească de la M. C. Suţul Vodă să aibă a stăpâni şi a lua de a zecea, *havaetul* şi *dejma* de la locuitorii ce şed pe următoarele moşii ale sale: Deleni (partea Jorăi), Arămeşti, Piteşti, Bucureşti, Uscaţii de la Tutova şi Albeştii de la Fălciu (Surete ms. XXVIII, 559).

In 15 Mai 1794 C. Greceanul vel vornic capătă o nouă carte domnească de la M. C. Suţul Vodă pentru a-şi lua de a zecea de pe moşiile sale de la Tutova şi Fălciu, şi anume: Delenii, Arămeşti, Piteşti, Bucureşti, Uscaţi, Băhnăreşti, Cotul Tacului (Hoceni), balta lui Benescu şi din Albeşti (Surete ms. XXVIII 326).

C. Greceanul vornic avea case mari în Iaşi, în Muntenimea de sus, unde sânt azi aşezările Şcoalei Normale de fete, din str. Toma Cozma. Vecin în faţă avea pe vornicul

Manolachi Conachi, tatăl lui C. Conachi poetul; In Ion Neculce (V. 152), am dat hotarnica locului lui M. Conachi vornicul de aprozi, care se vede că a cumpărat şi casele lui C. Greceanul vornic.

Sătenii de pe moşiile sale de la Tutova şi Fălciu nu se prea supuneau cărţilor domneşti de a da de a zecea; de acela vel vornicul C. Greceanul scoate o nouă carte gospod de la A. I. Calimach Vodă, văr primar cu jupăneasa lui Safta şi în 2 Sept. 1795 i se dă această carte pentru a lua de a zece de pe moşiile Deleni, Piteşti, Bucureşti, Uscaţi, Băhnăreşti, balta lui Benescu, la Tutova, şi Albeştii, Cotul Tacului şi Coticerii la Fălciu (Surete ms. XXVIII. 325).

El figurează în divanul din 1795 a lui Alex. I. Calimach Vodă, ca vel vornic, (N. Iorga, Doc. Calimachi I. 53; N. Roiu, condica Arh. st. Iaşi în Surete ms, II. 155).

In 1797 Aug. 24 C. Greceanul marele vornic de ţara de jos capătă carte de la A. I. Calimah Vodă către M Sturza biv vel vornic să-i aleagă hotarele moşiei Tăuteştii de la Iaşi, (Surete ms. XIII, 272, cf. Surete II 155, condica N. Roiu).

In toamna lui 1797 C. Greceanul e râdicat la rangul de *mare logofăt* de către Alexandru Ion Calimach Vodă, vărul soţiei sale Safta. In această calitate de vel logofăt, avem scrisoare de aşăzare a lui T. Mogâlde pentru amanetul a 43 scrisori pentru moşiile Piteşti, Bucureşti, Rădeşti şi Costeşti de la Tutova, amanetate din 1796 Mai 12, şi plătindu-i 350 lei cu dobânda lor îşi ia moşiile înapoi (Surete ms. XXVIII. 585).

In 26 Ianuarie 1798 C. Greceanul ca vel log. adeverează un suret al unui ispisoc de la Gh. Duca Vodă din 7180 pentru Mânestergureni (Surete ms. XXV. 686; Surete XX. 29; Arhiva Muz. Municipal II, 29).

In 28 Ianuar 1798 C. Greceanul ca vel logofăt iscăleşte ţidula ce o dă Alex. I. Calimach Vodă prin care chiamă la divan pe Tudosiica Costachi stolniceasa cu răzăşii de Tămăşeni. (Surete XLIV, 23).

In 26 Iuni 1798 C. Greceanul ca vel log. judecă în divan pricina de bani dintre C. Carp şi Iordachi Mometco, pentru 8368 lei (Surete ms. XLVI, 310).

In 26 Iulie 1798 C. Greceanul log. aduce carte de la Vodă către ispravnicul de Vaslui şi scoate la mezat părţile ce a cumpărat în Cotlceri încă din 1797 Mai 24 de la răzăşii Borş. Se face strigare 6 luni de zile şi în 16 Ghenar 1799 ispravnicii de Vaslui arată că nu s'au arătat nimene cu pricină şi dă dovadă ca să se scoată hrisov domnesc de stăpânire.(Surete ms. XII 608).

In 8 April 1798 C. Greceanul vel log. de ţara de sus capătă carte domnească de la Alex. I. Calimachi Vodă pentru alegerea hotarălor moşiei Tăuteştii despre vecini (Surete ms. XIII. 280).

In 3 Sept. 1799 C. Greceanul, acmu biv vel logofăt, capătă carte domnească de la C. A. Ipsilanti Vodă—se schimbase domnia!—către ispravnicii de Fălciu (I. Sturza biv vel ban şi Şerban Costachi 3 postelnic) să aleagă hotarăle moşiei *Cotul Tacului, care din vechime s'au chemat Hăceni,* despre vecini (Surete ms. XXVIII 323).

In 18 Sept. 1799 Apostol Ţiplea răzăş de Hăceni face o nouă jalobă la domnie contra lui C. Greceanul vel log. pentru că a cumpărat rău de la răzăşii Ţipleşti şi părţile lui cinci din opt din trupul Ţiplea, moşia Hăceni; cere protimisire (Surete ms. XXXVIII 29).

In 13 Mai 1799 C. Greceanu biv vel log. cumpără de la I. Damian şi ai lui părţile lor din moşiia Muşăteştii, zisă şi Erburoae de la Vaslui, 85 stânjeni câte un leu stânjenul (Surete ms. XXXVIII 167).

După aceasta intrăm cu povestea în secolul al XIX, şi vom povesti ultimele zile de boerie ale bătrânului logofăt C. Greceanu, care de 45 de ani stătea în slujba ţării.

C. Greceanul logofăt cumpărase moşia Hăcenii din gura văi Strâjnicul, la Fălciu

şi cerând prin jalobă la Vodă să i se aleagă cumpărăturile şi neînvoinduse cu răzeşii Arsene Uleul şi ai săi din Albeşti, li s'a fost pus vadea în Aprilie; răzeşii se obligă prin zapisul ce-l dau ispravnicului de Fălciu că acmu fiind vremea primăverii vor veni negreşit la Iaşi la 20 Maiu (Surete ms. XXVIII. 87).

Incă din 10 Mai 1799 log. C. Grecianu cumpărase de la unii şi alţii din răzeşi părţi în Moşeteşti, zis şi Arburoaea, de la Ioniţă Damian din Târzii şi ai lui; în Coticeri un bătrân întreg de la Anton Parfeni şi ai lui şi a cerut să se facă publicaţiune. In curs de 6 luni de zile telalul a strigat mezatul, iar mazilul Ioniţă Carare a mers pe la fiecare rudă şi nimene n'a vrut să cumpere, aşa că isprăvnicia scrie logofeţiei celei mari că vânzarea a rămas bună cătră log. Cost. Greceanu biv vel log; aceasta în 21 Dec. 1800 (Surete ms. XXXVI. 783).

In 4 Ghenar 1800 C. Greceanul biv vel log. de ţara de sus capătă carte domnească de la C. A. Ipsilant Vodă de stăpânire a 85 stânjeni, cumpăraţi câte cu un leu în Moşeteşti *zis şi Erburoae*, de la Ioniţă Damian şi ai lui (Surete ms. XXXVIII 236).

In 29 Iulie 1800 C. Greceanu vel log. scrie carte isprăvniciei de Vaslui să cerceteze jaloba ce a făcut Zoiţa Cioroae pentru Şcheia la Vaslui (Uricar XXI. 330).

In 20 Noembre 1801 C. Greceanu biv vel log. de ţara de sus capătă carte de la divan de stăpânit o jumătate de bătrân din Coticeri, cumpărat de la Borşăşti încă din 1797 Noembre 24, şi întărit de divanul din 1798 Iulie 20 după strigările la mezat în curgere de 6 luni de zile; Făcându-se noi cercetări de ispravnicii de Fălciu în 1799 Ghenar 16, de nu este protimisire; acmu divanul îi dă carte de stăpânire statornică. (Surete ms. XII. 606).

In 6 Iulie 1802 C. Greceanul biv vel logofăt capătă o nouă carte de la divan să-şi stăpânească părţile cumpărate în Coticeri cu patru zapise: a) din 1797 Aug. 16 de la fraţii Bosie 59 pol stânjeni cu 60 lei; b) din 1798 Sept. 15 de la V. Ion Chirica a treia parte din bătrânul Chirica cu 50 lei; c) din 1800 de la Gheorghe şi Pavel Ariton cu 59 pol stânjeni cu 59 pol lei, d) din 1801 Noembre 25 de la T. şi Ion Chirica 60 st. cu 65 lei. Publicaţiile s'au făcut după lege (Surete ms. XII, 471)

In 1802 Iunie 10 divanul ţării judecă pricina dintre C. Greceanul biv vel log, şi între Vasile Focşa din Deleni cu ai săi răzeşi pentru jumătatea moşii Căşotenii de sus; fiecare parte îşi aduce actele vechi, în număr de 13 acte şi divanul hotărăşte că trecând 15—20 de ani de la vânzare şi fiind înaintea sobornicescului hrisov, care a stabilit legea protimisirii, log. C. Greceanu va rămânea deplin stăpân pe toate cumpărăturile sale (Surete ms. XVII. 464—471).

Cu Ţipleştii, cei 5 fraţi, cari îşi cereau părţile înapoi din Albeşti şi cade la învoială cu biv vel log. G. Greceanul, dându-le loc din alte părţi şi anume 7 st. 6 palme. Ei dau zapis de aşezare în 30 April 1802 (Surete ms. XXVIII. 48).

In scrisoarea căminarului Iord. Miclescu din 1802 Noembre 7 cătră vărul său Matei Costache ban să vorbeşte că log. C. Greceanul ar fi rădicat o hotarnică a Foleştilor (Ispisoace IV. 2. 38).

In 16 Noembre 1802 divanul ţării—C. Greceanu era vel logofăt—cere noului domn A. C. Moruz o nouă aşezare a dărilor (V. A. Ureche Ist. Rom. XI. 42).

In 20 Noembre 1802 C. Greceanu vel log, e în divanul Caimacanilor şi judecă cu colegii săi din divan jalba lui St. Caracaş pitar cu schitul Hârsova pentru încălcări de hotară a moşiilor Băboşănii şi Scurţii (Suretn ms. XLVII. 72.

In 20 Iunie 1803 pr. V. Focşa cu ai lui răzeşi din Deleni face a 6 jalbă la domnie în pricina vânzării părţilor din Căşotenii de la Fălciu şi Vaslui cătră log. C. Greceanu. Judecata nu s'a ispiăvit la vreme că *„măriia sa Vodă s'a dus la Bucureşti*;

şi boerul judecător Iordachi Canta log. a oprit scrisorile răzeşilor —13 scrisori— zicând că trebue *să stee până ce s'a aşeza domnia nouă* şi au trecut 4 luni de zile de când s'a aşezat domnia „scrisorile nu ni se dau". In anaforaoa boerilor din 5 Iulie arată că a judecat pricina şi cum vânzarea era de dinaintea sobornicescului hrisov nu i s'a dat câştig (Surete ms. XII 673).

In 3 Mai 1803 A. C. Muruz Vodă dă carte domnească către ispravnicii din Vaslui să facă publicaţie pentru 85 stânjini pământ, ce C. Greceanul biv vel log a fost cumpărat la 16 Fevruarie 1803 din Mânzăteşti, ce-i zice Erburoae, de la Ioana fata preotului Manoliu câte cu 65 parale stânjenul (Surete ms. XXXVIII 174)

In 1 Iunie 1803 răzeşii din moşia Erburoae fac jalobă la Vodă contra log. C. Greceanul, care „prin multe meşterşuguri a început a întuneca săracii şi a le lua moşiile", şi fără ştirea lor a cumpărat cu 80 lei de la Ioniţă Damian. Cer dreptate (Surete ms. XXXVIII 91).

In 8 Iunie boerii de divan cercetează jaloba şi află că log. C. Greceanul cu zapise în regulă a cumpărat încă din 1799 Mai 10 părţile lui Ioniţă Damian, făcând şi publicaţia (Surete ms. XXXVIII 92).

In 6 Oct. 1803 C. Greceanul vel log. e membru la al II-lea departament şi consideră ca răsuflate hârtiile vechi, ce s'a zis că ar fi la moşia lui C. Agapi mazil pentru moşiile Goeşti şi Zabuliceni, primind jurământul pe carte de blăstăm (Surete ms. XIV 232).

In 5 Oct. e vel logofăt în divanul lui A. C. Moruz Vodă şi dă rămasă pe Maria Panaitoae în împresurările ce face moşiei Băbicenilor (Surete ms. XLVI, 532).

In Condica liuzilor din 1803 proprietar în Târzii figurează *Alecu Greceanu* spatar, şi se arată că Târzii au 96 locuitori şi plătesc la şfert 330 lei; toţi se ocupă cu lucrul pământului, cu vii şi au loc îndestul (Uricar VIII, 244). In Tăuteşti proprietar este log. C. Greceanul şi are 22 liude cu 64 lei la şfert (Uricar VIII, 354).

In 12 Febr. 1804 Ion Donos cu răzeşii lui din Erburoaia fac a 3-a jalbă la Vodă contra lui C. Greceanul că fără ştirea lor ar fi cumpărat în Erburoaia un bătrân a lui Ichim de la Catrina, şi alt bătrân a lui Dănilă de la Ioana lui Paladi. (Surete ms. XXXVIII.81.

In 9 April 1804, A. C Moruz Vodă scrie carte domnească la ispravnicii de Fălciu să cerceteze scrisorile Ţipleştilor şi ale vechilului lui C. Greceanul biv vel log. despre Hăceni, alegându-le, stîlpindu-le şi măsurîndu-le în stînjini (Surete ms. XXVIII 341).

In 26 Iulie 1804. Divanul judecă pricina pentru Hăceni între log. C. Greceanul şi între neamul Bădros, aceştia arătînd că împrumutîndu-se cu 20 lei au amanetat părţile lor, pe când vechilul d-sale log. C. Greceanu au arătat zapise de vânzare din 1767 Ghenar, de pe când dmlui era stolnic. Se dă câştig de cauză log. Greceanu. (Surete ms. XXVIII 343).

In 6 Sept. 1804 răzeşii din Corni dau scrisoare de mărturie la mâna lui C, Greceanul biv vel logofet cum'numai Andrei Mogâlde vornic de poartă a stăpânit părţi în Băhnăreşti, Uscaţi, Piteşti şi Bucureşti, nu şi alţi răzeşi (Surete ms. XXVIII 359).

In 11 Iulie 1804 Sandu Bugeac face jalbă la Vodă contra lui vel. log. C. Grecianul că ţine pe nedrept scrisorile moşiei sale pentru 20 lei ce ar fi dat G. Greceanul lui V. Bugiac *fiind volintiriu în vremea Muscalilor celor dinainte „acestora"*. (Surete ms, XXVIII 592).

In 10 Febr. 1805 boerii divanişti fac anafora la domn în pricina ce are logofăt C. Greceanul cu răzeşii săi pentru 85 stânjeni din Moşeteşti, zis şi Erburoaia, cumpărate de Greceanul încă din 1799 şi făcându-se publicaţie după lege. (Surete ms. XXXVIII.27). Răzeşii se mai jăluise cu a 5-a jalbă în 20 Ianuarie 1805, cerând dreptate. (Surete ms.

XXXVIII.26); iar Vodă A. C. Muruz întăreşte în 6 April 1805 anaforaoa veliţilor boeri. (Surete ms. XXXVIII.26).

In 10 Iunie 1805 C. Greceanul este vel logofăt în divan şi judecă pricina moşiei Colţul-Cornii şi iscăleşte anaforaua cu colegii săi de divan. (Surete ms, XLVI.954).

In 12 Iunie 1805 tot ca vel log. C. Greceanul în divan scrie carte la Sofrone egumenul mân. Bârnova să fie faţă la hotarul moşiei Şendricenii a pităresei Măriuţa Gherghel. (Surete XIV.82).

In 22 Iulie 1805 C. Greceanul vel log. scrie carte la ispravnicii de Vaslui să cerceteze jalba Zoiţăi Ciuroaea de împresurarea, ce pătimeşte moşia sa Scheia despre Căpoteştii mănăstirei Bârnova. (Uricar XXI.330).

In 1806 Iunie 15 pah. M. Jora rădică mărturia hotarnică a moşiei Păhna şi a Cotului Turului, zisă şi Hăceni a biv vel log. C. Greceanul. Se face istoricul moşiilor pe baze de acte vechi. (Surete ms. XXXVIII.46).

In 8 Iulie 1806 făcându-se măsurătoare Erburoaei, după hotarnica din 7263 Iulie 2 (1755) se arată că log. C. Greceanul a dat 6000 lei şi a cumpărat moşia Drăgoteşti, vecină ca altă moşie a sa Petrileştii pe din jos. (Surete ms. XXXVI.647).

In 28 Iulie 1806 A. C. Moruz Vodă scrie carte către ispravnicii de Fălciu să facă publicaţie pentru răscumpărarea moşiei Drăgoteştii de către biv vel log. C. Greceanul (Acad. Rom. Creşteri pe 1906 p. 108).

In 21 Oct. 1806 Roman Bran înfăţişază un opis de toate scrisorile moşiei *Baba-ă* vândută lui C. Greceanul biv vel log. (Surete ms XVII.455).

In vremea ocupaţiunii Ruseşti între 1806—1812 ştiri despre C. Greceanul, bătrânul biv vel log. avem prea puţine. Aşa în 1812 Mai 4 se vorbeşte de log. C. Greceanul cu prilejul unor dugheni din Botoşani, ce au fost pe la 1760 a Mariei băneasa, soacra *logofătului Const. Greceanul.* (Iorga, Doc. Calimahi II.45).

Iar în 1813 April 30 C. Greceanul biv vel logofăt face jalobă la Vodă Sc. Alex. Calimahi, un nepot de văr după ǵupăneasa sa Safta, născută ban D. Calimahi, că moşia sa Tăuteştii, care o are cumpărată de peste 35 ani (1778) de la post V. Hermeziu sufere împresurare despre vecini, cari nu voesc să-şi arăte scrisorile. (Surete ms. XIII.286). In 6 Mai 1813 Vodă Sc. A. Calimahi dă carte domnească către Ion Sturza biv vel spatar să meargă la Tăuteşti şi să cerceteze hotarele. (Surete ms. XIII.287). Trece o lună şi jumatate şi nu se face nimic, căci post A. Ghica, proprietarul Uricanilor lăsase vechil pe fratele său Gr. Ghica vornicul şi acesta tot urneşte cu vorbe ; dar cererea nouă din 24 Iunie 1813 n'o mai iscăleşte bătrânul log C. Greceanul, ci fiul său spatar A, Greceanu. De ce? Probabil că s'a fost îmbolnăvit greu — era om de cel puţin 85 ani la această dată, şi n'a mai putut să-şi caute de afacerile sale. (Surete ms. XIII.288). O nouă jalbă se face în 30 Iuni 1813 de spatar Alex. Greceanu, jăluind că nici mân. Trei Erarhi nu-şi trimete scrisorile, nici vornicul Gr. Ghica pentru Uricani, ci numai serdar Ion Botezatu şi logofeteasa Ilina Paladi. (Surete ms. XIII.290). In sfârşit în 28 Dec. 1813, Ioniţă Sturza spatar, hotarnic dă mărturie hotarnică în semne şi măsuri. Hotarnica mare şi amănunţită interesază locurile din apropierea imediată a Iaşilor. (Surete ms. XIII.292—299).

In 1815 Febr. 19 aga Alexandru Greceanul capătă carte domnească de la Sc. A. Calimah Vodă în judecata cu răzeşii de Olteneşti pentru părţile cumpărate de logofătul C Greceanul„ *părintele dumisale agăi Alexandru Greceanul*". Deci ar fi prezumţia că trăia la această vreme bătrânul logofăt. (Surete ms. XIII.481).

Eu cred că murise în toamna lui 1813, căci în jalba ce o face Şărban Negel vel vornic că i se împresurase locul caselor sale din Iaşi (azi Cercul Militar) de către locul *logofetesei Safta Greceniţa,* (Iorga. Calimah I.508), arată că la această dată logofătul

C. Greceanul murise, şi-i rămăsese în viaţă bătrâna lui soţie, Safta cu care trăise împreună 53 de ani aproape.

In 1818 Iuni 4 în certea de judecată a divanului în pricina pentru Olteneşti, Caşoteni şi Tuleşti între răzeşii de Curteni şi Căpitanul C. Agarici se pomeneşte de *răposatul logofăt Constandin Greceanul* de trei ori; tocmai din 1813 toamna îşi dăduse duhul octogenarul logofăt C. Greceanul, închizând o pagină frumoasă de viaţă publică, prin lunga sa carieră politică de peste 60 ani în slujba ţării.

6) Pentru a ne da samă de frumoasa carieră politică a lui C. Greceanul să legăm ce bogată cunoştinţă de oameni şi lucruri, cum şi ce prefaceri adânci a putut căpăta în lunga sa viaţă. Născut către 1730 cel puţin, a văzut lumina zilei supt fericita domnie a lui Grigore Matei Ghica Vodă (1726—1733), şi ca copil a văzut deasa trecere de la Iaşi la Bncureşti a celor 2 voevozi, rude între dânşii—veri primari, întru cât mama lui Gr. Ghica era Ruxandra Mavrocordat, sora lui Nec. Vodă Mavrocordat. De la 1733 April 16—1749, Aug. 31, deci 16 ani, veri primari s'au urmat unul în locul altuia de trei ori pentru Gr. Ghica Vodă şi de 4 ori pentru Const. şi Ion Mavrocordat fraţi. Intrat în cancelarie ca logofat de visterie şi apoi treti logofat, având înfăţişare plăcută şi o scrisoare frumoasă, cum îl arată iscălitura şi el a perindat *patru* domnii, dintre cari două domnii ale lui Const. M. Cehan Racoviţă Vodă şi cele două a fraţilor Matei şi Scarlat Ghica, fii lui Grigore Ghica, deşi nepoţi de văr ai Mavrocordaţilor.

Se ridicase de la Câmpulungul Bucovinei doi fraţi, cari au avut o fericita soarta în istoria politică ca prin dragomanatul de la poartă a lui Teodor Calimahi, să asigure fratelui său Dumitraşco Calimahi bănia cea mare a ţării mulţi ani supt diferiţi domni de la 7256 (1748) Grigore Ghica, C. Mavrocordat 7257 (1749). Const. Mih. Racoviţă 7258-7260, Matei Ghica Vodă 7261-7263. In acest timp Dumitraşco Calmăşul a putut cunoaşte din cancelarie pe tânărul treti logofăt, scriitorul de urice şi ispisoace domneşti şi a hotărât să şi-l ia de ginere. Rangabé pune căsătoria lui C. Greceanul logofătul cu Safta Calimahi în 1765; eu cred că a fost cu ceva mai înainte.

Venirea în scaun a bătrânului T. Calmaş ca Ion Teodor Vodă, a înlesnit tânărului log. al treile să îmbrace caftanul de *stolnic* şi chiar figurează în divan, deci rădică din cariera de cinovnic în Cancelarie, acea de boer de divan. Intre 1762-1770, supt prima ocupaţiune rusească, C. Greceanul a stat ca vel stolnic şi biv vel slolnic supt *5 domni* din care rudele sale Calimachi cu 3 domnii şi Grigore A. Ghica şi C. Mavrocordat cu a 4-a domnie.

Divanul Cnejiei Moldovei îl dă rangul de *Ban*, care îl ţine 13 ani supt cele 3 domnii ale lui Gr. Ghica decapitatul şi C. D. Moruz Vodă (1778—1782) şi Alex. Ion Mavrocordat Vodă.

Şase ani a stat apoi *spatar* de la 1783-1789 supt A. C. Mavrocordat şi Alex. Ipsilanti; a văzut efemera domnie a lui Manolachi Roset Beneti de 6 luni în 1788, cum şi a doua ocupaţie rusească, în care administraţia Moldovei s'a rupt în 2: Nemţii cu Eggelert la Roman şi Ruşii cu Serghie Lascarov la Iaşi.

Ocupaţia a două rusească l'a ridicat în rang făcându-l *vornic*, cum prima ocupaţie rusească îl făcuse *ban;* In această boerie stă de la 1789-1797 şi slujeşte următorii domni: Alexandru C. Moruz Vodă, Mihail Suţuşi Alexandru Calimahi, care era văr cu Safta C. Greceanu şi l ridică în rang în 1797 ca vel logofăt în divan.

Ca logofăt mare şi fost mare logofăt a stat mai mult ca 20 de ani şi a perândat aceste domnii: Const. Ipsilante, Alex. N. Suţu, Alex. Moruz cu a lui domnia, Scarlat Calimahi cu ocupaţia a treia rusească şi apoi singur;

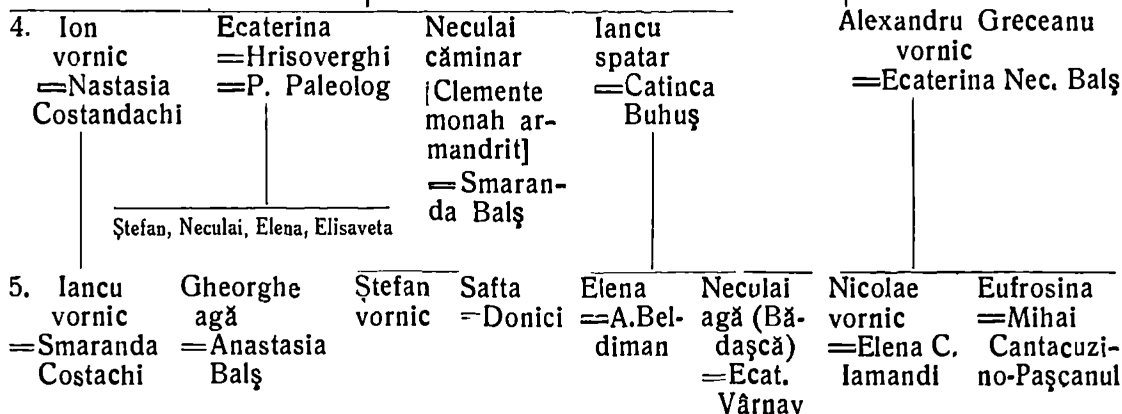
Avusese parte a vedea cu ochii lui pe cei *patru* Calinahi; pe unchiul său Tudor Vodă, pe verii săi Grigore şi Alexandru Vodă şi pe nepotul de văr Scarlat Calinah Vodă.

In total a trăit viaţa a 20 de domni cu 30 de domniii şi cu trei ocupaţiuni ruseşti de 18 ani de zile!

7) *Grecenii a patra şi a cincea generaţie.* Cei 2 fraţi Iancu Grecianu pah. şi Cost. Grecianu logofăt au avut aceşti copii: 1.

2. Neculai Greceanul sărd.
=Aniţa Coste Adam

3. Iancu Greceanu pah. =Elena Donici — Cost. Greceanu log. =Safta D. Calimachi

8. *Ion Greceanul vornicul.* S'a căsătorit cu Nastasia Costandachi, care-i supraveţueşte; el murind la 1831, dânsa la 1844. El a ocupat rând pe rând rangurile boereşti de *medelnicer, căminar, paharnic, ban, postelnic* şi în urmă *vornic*; aceasta între 1803 până la 1831, prin urmare 28 ani. Iată câteva ştiri documentare despre el.

In 1809 Ghenar 15 Ion Greceanul medelnicer atestă ca martur în zapisul, prin care banul Matei Costache cumpără cu 300 lei părţile protopopului Gheorghe din Bribeşti (Ispisoace V, 2, 193).

In 1810 Mai 8 Ion Greceanul *căminar* iscăleşte ca martur în zapisul, prin care C. Die biv vel şatrar cumpără cu 600 lei dela Toader zet (ginere) Coranga casele sale din Bârlad (Surete ms. XLVIII 55).

In 1816 e ban, iar în 1818 biv vel ban (Surete ms. II 146. Condica N. Roiu).

In 1816 April 2, banul Ion Greceanul aduce cartea pârcălabiei pentru a i se alege părţile de moşie ce le are în *Negoteşti*; hotarnicii N. Hilip şi St. Teodor căpitan întocmesc o spiţă de neamuri, din care reiese că Negoteştii umblau în trei bătrâni: Jiianu, Lupanu şi *Albotă* (Surete ms. LV, 960).

In 1820 Mai 24 banul Ion Tăutul întocmeşte un peritipsis, de actele moşiilor de la Fălciu, *Măstatecii, Grijulova* şi *Valea Epii,* ce aparţineau *agăi* Ion Greceanul, frate cu Climente monah şi cu medelnicerul Iancu Greceanul. (Surete XXIV, 147 nota), Condica doc. XXV supt anul 1820. Surete ms. LIII, 600.

In 1822 Noembre 28 Alecu Calimachi vornic se jălueşte domniei că *postelnicul* Ion Greceanul îi calcă cu vitele sale odaia ce a făcut în coastele satului său Zorlenii, numai la o sută stânjeni. şi a deschis crâşmă „înpotriva pravililor şi a obiceiului vechiu al pământului că în coastele unui sat întreg nu se poate deschide crâşmă la odăi" (Surete ms. IV 174). Incălcările la moşie au provocat proces încă din 1814 cu răposata *spătăriţa Smaranda Costandachi, soacra post. Ion Greceanul,* dar când a încercat să pună crâşmă în coastete satului Zorleni a dat scrisoare la mâna vornicului A. Calimachi că nu va deschide crâşmă (Surete ms, IV, 174).

Supt Ştefan Vogorode Ion Greceanul *agă* a fost ispravnic de Tutova. In 15 Oct. 1821 Nastasia agoaia cere la Vodă ca să primească demisia din isprăvnicie a soţului său aga Ion Greceanul şi căimăcămia rândueşte pe comisul Nec. Greceanul (Surete XLVI 675).

In 1820 April 4, Ion Greceanul *agă* are pricină de judecată cu Alecu Calimachi vornic pentru crâşma făcută în coastele satului său şi la cercetare ce s'a făcut de Toma Dimitriu se găsesc în pivniţă 3 vase cu vin şi a tăiat cepul la vase. (Surete ms. IV, 172). Pricina continuă a se judeca şi în 1821, când e tot agă (Surete ms. IV, 173 seq.).

Supt domnia lui Ioniţă Sandul Sturza Vodă avem 2 catastive de boeri rădicaţi în trepte ori boeriţi din nou, pe care opoziţia timpului a notat în dreptul unora din ei câte parale i-au ţinut boeria şi din ce treaptă s'a scos. (Zota Arhiva Genealogică I. 35 seq. Surete ms. XXIII, B. 537 seqq. XXIII, 720 seqq.). Lista începe cu *Ion Greceanul*, care din postelnic îl face vel postelnic pe ziua de 19 Noembrie 1822; (XXIII, A. 538); (Surete X, 263); iar în alt catastih al boeriilor ce s'au făcut la anul 1822 Noembrie 21 *după venirea domnului aicea în Iaşi de la 27 Sept. ce au intrat în Frumoasa*, „ve pah. pe aga Ion Greceanul Noembre 20 „iar de la Ţarigrad Iulie 1, când şi domnul Ioan Vodă Sturza au îmbrăcat caftan de domnie sau rânduit de vizir domn“ (Surete ms. XXIII B. 995).

In adevăr în delegaţia trimeasă pe boeri la Ţarigrad pentru numirea noului domn, era şi *Ion Greceanul* agă, care iscăleşte doleanţele ţării la 24 April 1822, memoriul grecesc înaintat marelui vizir (Surete X, 324, 333). (Surete ms. X, supt anul 1822; cf. mapa originală No. XXXII, 90).

In 30 Noembre 1822 şi mai apoi în 16 Dec. 1823 postelnicul Ion Greceanul a fost îmbrăcat cu blană (Surete X. 236. 272).

In condica domnească de boeriile făcute de la 1822 în coace (Surete ms. XXXII. 560) găsim pe Ion Greceanul înaintat în 28 Dec. 1824 ca vornic al ţării de jos (Surete ms. XXXII. 736; idem X (Răşcăneştii) 276); ca vel vornic iscăleşte în 20 Martie 1825 hotărârea divanului de a se da lui Dracachi Roset 10 pogoane vie la Putna moştenire de la părintele său Nec. Roset şi alese de ale fratelui său Vasile Roset vornic încă din 1811. (Surete ms. XLIII 717).

In 4 Iunie 1826 Ion Greceanul vornic e rânduit în comisiunea de luat socotelile averii răposatului pah. Ianacachi Donici, de la soţia sa păhărniceasa Rucsanda Cerchez (Surete ms. XXXVIII, 33).

In 1830 April 24 Ioan Greceanul vornic era mădular în divanul judecătoresc al cnejiei Moldovei şi dă ordin către isprăvnicia de Iaşi pentru a pune în stăpânire în Tăuteşti pe Ioan Canta spatar, care a cumpărat la mezat moşia foastă a vornicului Alecu Greceanu (Surete ms. XIII 281), iar în 24 Mai scrie carte la aga D. Iamandi să desbată împresurarea ce pătimeşte polcovnicul Ioniţă Buznea despre Şopârlenii lui Matei Roset hatmanul (Surete XVII. 174); o altă carte e din 5 Sept. către ispravnicii de Fălciu pentru părţile lui Ghelemè din Ghermăneşti (Surete XVII 179).

In 6 Iunie 1830 judecă pricina pentru Drăceni, la Fălciu între hatm. Matei Roset şi aga Ilie Cogălniceanu (Surete XVII, 181).

Tot în această calitate la 11 Iunie 1830 dă ordin post. I. Jora să aleagă locul de prisacă din Albeşti, la Vaslui, a lui C. Vărnav spatar (Surete ms. XIX 361).

9) *Iancul Greceanul* spatar, căsătorit cu Catinca Buhuş, este tot fiu a lui Iancu Grecianul pah. şi al Elenei Donici, şi frate cu Ion Greceanul vornic. De altfel aceste lămuriri de înrudire ni le dau documentele timpului. Când după 1822 boerii întocmesc lista rangurilor de boerii căftăniţi supt Ioniţă Sturza, ca spirit de opoziţie şi pângărirea

boerimei, zice: „agă pe dlui caminar Iancul Greceanu, frate lui vel postelnic“ (Surete ms. XXIII B. 996).

In lista de scutelnici, ce s'a întocmit în 1819 pe şfertul al 4-lea, pe trei luni de la 10 Martie—10 Iunie (Surete ms. XXXII 699). Iancul Greceanul este trecut ca biv vel medelnicer cu 9 liude scutiţi de bir.

Iar In lista boerilor căftăniţi în 1828 Ghenar 21 se arată că pe Iancul Greceanu, fiul vornicului Ioan Greceanu, l'a făcut spatar (Surete ms. XXXIV 555).

10) *Iancu I. Greceanul* vornic căsătorit cu Safta Costachi avea case în Iaşi pe uliţa mare No 35 (Catagrafia Iaşilor din 1853 pg. 15). In 12 Dec. 1822 Iancu I. Greceanul e făcut agă (Surete X, 264). In 21 Ghenar 1828 e făcut spatar (Idem X, 271). Despre Safta Costachi trimit pe cetitor la cele publicate de mine în Ion Neculce IV. la spiţa familiei Costachi.

11) *Alexandru sin Costantin Greceanu.* Al doilea nume, care ocupă iarăşi în mod larg cu personalitatea lui faptele, produse în lunga lui carieră boerească, este fiul logofătului Const. Greceanu, vornicul Alexandru C. Greceanu. S'a căsătorit în 1795 cu Ecaterina, fata lui Nec. Balş logofăt şi a domniţei Rucsanda, fata lui Gr. Ghica decapitatul (Spiţa Balş în Surete ms. XXII, 211; VI, 303). El începe a fi pomenit în documente încă din 1783, Februar 17, când Hariton Parfeni răzeş din Corni dă danie *lui Cuconu Alecu, fiul dmsale banului Costandin Greceanul, malul Bârladului* din moşia *Bucureşti* (Surete ms. XXVIII 310).

In 1797 ni este dat ca stolnic. (Surete ms. II. Condica Nec. Roiu). Incă din 1802 ni e dat ca spatar şi stă până către 1813, cum este pomenit în următoarele acte: In 1802 condica Roiu. (Surete ms. II. 146).

In 1803, condica Liuzilor, ni e dat ca spatar şi proprietar Tărziilor de la Fălciu. (Uricar VIII 350).

In 7 Iulie 1805 ispravnicul de Fălciu, Mihalachi caminar, rândueşte pe N. Oltenescul şi pe căp. N. Bădros să meargă să aleagă hotarăle moşiei Păhna şi Hăcenii a spatarului Alecu Greceanul. (Surete ms. XVII. 430).

Spatar—biv vel—ni e dat şi în 1811 Febr. 1, când vinde 99 suflete de ţigani cu. 90 lei sufletul lui Gavril Iamandi biv vel ban. Ţiganii îi avea de pe părintele său log. Cost. Greceanu, cumpărătură de de camaraşul Gh. Bucşenescul. (Surete ms. V. 1029); iar la pag. 842 se înşiră numele acelor 99 suflete de ţigani „adaoşi în izvodul spatarului Alecu Greceanul«.

In 1812 Mart 26. spatarul Alecu Greceanul împreună cu pah T. Ciurea şi sulger Enachi Adam cumpără de la Ecaterina soţia polcovnicului Alexe Buldavscoi, fata răposatului Grig. Başotă biv vel spatar 20 sălaşe de ţigani. (Acad. Rom. Creşteri 1907. 212).

In 1813 Iunie 30 spatarul Alex. Greceanul face jalbă la Vodă şi cere ca la hotărâtul Tăuteştilor, la Iaşi să-şi aducă toţi vecinii scrisorile de stăpânire pentru a se putea afla adevăratele hotară (Surete ms. XIII. 290).

In 1813 Mai 6. Sc. A. Calimah Vodă dă carte lui Ion Jora biv vel pah. după cererea spat. A. Greceanu din 27 April să meargă şi să aleagă părţile spatarului Alex. Greceanul din Drăgoteşti şi Păhna la Fălciu. (Surete ms XVII. 477. 478).

In 1814 Alex. Greceanu e înaintat *vel agă* şi în această nouă diregătorie face jalbă lui Vodă tot pentru măsurătoare Drăgoteştilor, ce are a o face I. Jora spatar şi să volnicească cu om gospod pe răzeşii de Olteneşti să vie la faţa locului. In 10 Noembre cancelaria rândueşte pe vel log să pună la cale şi la 15 Noembre ia cartea lui Sc. A. Calimah Vodă de volnicie. (Surete ms. XVII. 476).

In 5 April 1814 aga Alex Greceanu schimbă cu răzeşii din Erburoaea şi le ia 82 st. ce li-au mai rămas, întrupând astfel întreg hotarul moşiei Erburoaea în stăpânirea

sa şi le dă 82 st. din Urlaţi, după hotarnica din 1804 a spat. Matei Costachi. (Surete ms. XVII. 433).

In 19 Febr. 1815 Sc. A. Calimah Vodă dă carte gospod pentru a se scoate carte de blăstăm întru aflarea hotarălor moşiei Drăgoteşti despre *Buduceni* trecută prin vânzare încă din 1705 Sept. 12 de la Maria fata lui Sim Murgoci la armaşul Vicol, în 1708 Aug. 16 la Adam Luca pah; iar în 1806 Iunie 21 de la clucer C. Luca la Tudurachi Ciurea căminar, şi în 8 Iulie 1806 la log. *Cost. Greceanu. tatăl dmsale agăi Alexandru Greceanu.* (Surete ms. XVII. 483).

In actele Sloboziei Zorlenilor se află că în 1815 Mart 6 Smaranda Calimah arată ca vecin la Popeni îl ştie pe Beldiman, iar Al. Greceanu n'are acolo nici o treabă (Surete ms. IV. 167).

In 1818 Iuni 15 ispravnicul de Fălciu Ioan Holban şi postelnicelul V. Cireş hotărnicesc Olteneştii despre vecini şi la măsura întâia pe dealul despre apus din capul moşiei Răzoaia şi în jos până în capătul moşiei *Drăgoteştilor* a agăi Alex. Greceanul şi s'au găsit 1106 stânjeni. (Surete ms. IX. 284).

In Catagrafia Iaşilor din 1820 găsim pe Alecu Greceanul *agă* care avea 2 scutelnici. (Ion Neculce II. 16), iar la Tăuteşti îl găsim stăpân pe Alecu Greceanu.

In lista boerilor din 1819 se arată că biv vel aga Alecu Greceanul are dreptul la 40 liuzi de scutit pe sfertul de la 10 Mart la 10 Iunie. (Surete ms. XXXII. 690).

In 1820 era tot agă; căci în 24 Ghenar 1820 este jalba vornic Alecu Calimah către domnul M. Gr. Suţu Vodă, că Aga Alecu Greceanu îi încalcă un rădiu din Mărzeşti cu moşia sa Tăuteştii. (N. Iorga Doc. XXI. 248); iar în 25 Iulie 1820 avem carte domnească, prin care se orândueşte pe C. Conachi vornic ca împreună cu vornic Andronachi Donici să aleagă hotarul dintre Tăuteşti şi Mârzeşti—drumul cel mare—după hotarnica veche întărită de Iliaş Alex. Vodă în 7176 Noem. 4 (1667). (N. Iorga, Doc. XXI 249).

In Catagrafia ţinutului Vaslui din 1820 Mai ni se arată că aga Alecu Greceanul avea un liude bejenar în Zizina (Surete XV. 255).

In 10 April 1820 aga Alecu Greceanu are pâră cu diaconul Vasile zet (ginere) lui Budac pentru Hăceni; vornicul de poartă V. Perjul măsură hotarele în faţa părţilor să constată încălcarea şi înaintează *sprafcă* către ispravnicii de Fălciu. (Surete ms XXXVIII. 34.

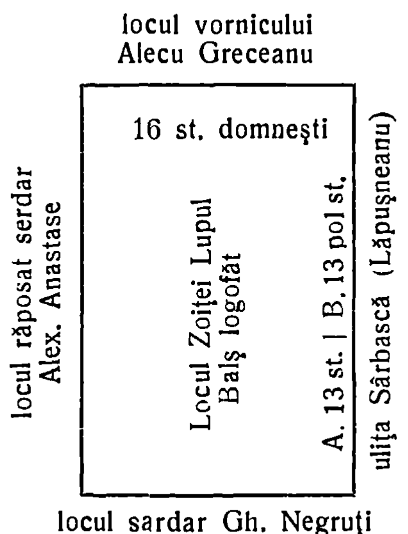
In 1821 condica lui N. Roiu ni-l dă ca vornic. (Surete ms. II. 146).

In 15 Febr. 1821, era domn M. Gr. Suţu Vodă, Alecu Greceanu vornic dă jalbă lui Vodă că de oare ce C. Conachi vornic a cumpărat moşia Mârzeşti de la vornic Alecu Calimah să se rânduiască un boer prin vel log să facă alegerea hotarelor moşiei sale Tăuteşti despre Trei Erarhi şi C. Conachi. (Surete ms. XIII. 278).

Evenimentele din 1822. aşezarea domnilor pământeni, frământările din sinul clasei boerilor nu-l prind pe vornicul Alecu Greceanul în vârtejul lor. Se vede că fiind rădicat la vornicie de ultimul domn prec, M. Gr Suţu Vodă. el s'a arătat partizan grecilor, şi nu s'a înflăcărat de noile lupte politice ale grosului boerimei, Ioniţă Sturza nu l'a ţinut în samă, de aceia nu figurează în nici o listă de boeri alcătuită după trepte supt domnia lui Ioniţă Sturza. El continuă a fi vornic, cum reiese din actele timpului.

In 25 Sept, 1823 Ion Tăutul vornic cercetează pricina unui părete la dughenile vornicului Alecu Greceanu, ce le are în Iaşi, şi pe care l'ar fi stricat logofeteasa Zoiţa răposatului Lupul Balş din cauza măsurătorii cu stânjen prost şi domnesc. Cercetându-se însă la faţa locului s'a dovedit că atât lungul cât şi curmezişul s'au fost măsurat tot cu stânjen gospod, şi dă rămas pe vornicul Alecu Greceanul. Anaforaoa lui I. Tăutul vornic din 25 Sept. o întăreşte Ioniţă Sturza Vodă cu buiurdiul său din 1 Oct. 1823. (Surete ms. IV. 131). După acest buiurdiu mai avem o cercetare în 5 Oct. a lui Ion Tăutul

vornic poliției și Ioniță vornicul de poartă. Aceștia proced la o nouă măsurătoare a locului Zoiței Balș logofeteasa, și care se compune din 2 locuri, cumpărate, unul de la Nastasia fata Sasului, cu zapis din 7256 Mai 30 (1748) și altul de la un Ioniță cu zapis din 7257 Mart 18 (1749), câte de 13 pol stânjeni fața la uliță. Iată schița locului logofeteței Zoița a răposatului Lupul Balș, azi strada Lăpușneanu, casele dnei Pastia, în dreptul Liceului Național (Surete ms. V, 156).

In 3 Ianuarie 1824 se face o cercetare de hotară între Tărzii și Oltenești de cătră Ioniță Popa căpitan și Lupul Agarici postelnicul ca să cerceteze și o crâșmă cu casa ei, ce răzășul Gh. Bârzoi a făcut pe locul Târziilor. Se constată că vinul vândut de la Septembre 1823—Ianuar 1824 au fost 75 vedre și 6 ocă, cu pâte 4 parale oca (Surete ms. XII, 485).

In 8 Febr. 1824 logofeția cea mare scrie carte la ispravnicii de Tutove să cerceteze pricina unei moșii dela Bârlad dintre vornic Alex. Greceanu și unii din răzeși (Surete ms. XII, 459).

In 18 April isprăvnicia de Tutova (Ianachi Lambrino spatar) rândueşte pe Vasile Blăniță căpitan, și pe Gh. Blăniță vornicul de poartă să cerceteze pricina moșii și să facă harta închipuitoare (Surete ms. XV. 663),

in 5 Sept. 1824 banul Iancu Miclescu cercetează pricina dintre vornic Alecu Greceanul și Gh. Mogăldea, orândator pah. Gh. Oprișan, pentru o moară făcută în Bârlad, și cu care îneacă atât moara dmsale vornicului ce o are făcută de peste 50 de ani pe moșia sa Piteștii. Pricina se trimete la divan, părțile neîmpăcându-se la fața locului (Surete ms. XII, 451) așa cum au cercetat căpitanul V. Blăniță și vornicul de poartă Gh. Blăniță.

Isprăvnicia Fălciului (Sturza spatar) dă poroncă să nu se atingă de casă, fiind pe locul Târziilor vornicului Alecu Greceanul (Surete ms. XVII, 487). In 15 Februar 1824 o nouă poroncă a isprăvniciei de Fălcin (Sturza spatar) pentru hotarăle dintre Drăgotești și Oltenești (Surete ms. XVII, 484). In cercetarea ce o face Ion Flueru în 28 Februar 1824 și dă mărturie hotarnică la moșia vornic Alecu Greceanul (Surete ms. XVII 489).

Alecu Greceanul biv vel vornic capătă în 1825 Aprilie 21 și în 1826 Februar 15 două prea importante hrisoave de la Ion Sandu Sturza Voevod, prin care i se acordă ca la ratoșul de la Docolina să să facă 6 iarmaroace pe an, dându-i și venitul asupra târgului câte 24 bani de fiecare vită ce se va vinde la iarmaroc; iar prin altul

scuteşte rateşul şi târgul Docolinei de ori ce havalele, fiind loc de găzduire pentru străini, şi face menzil de poştă (Acad. Rom. VII 7, 8; cf. Ispisoace şi zapise V. I. 199, 201; (Surete ms. XXVIII 383, 386).

In 17 Martie 1825 Ioniţă Sandu Sturza dă carte domnească către isprăvnicia de Fălciu să aducă la faţa locului la hotărâtul moşiei vornicului Alex. Greceanu, care şi-a luat hotarnic pe V. Miclescul vornic (Surete ms. XXXV, 351).

In 4 Febr. 1826 logofeţia cea mare. (Vasile Roset vel logofăt) scrie carte la ispravnicii de Fălciu să cheme pe răzeşii vecini cu moşia Târzii a vornicului Alecu Greceanul, care şi-a ales hotarnic pe vornic V. Miclescu, să vină toţi cu scrisorile lor spre a se alege hotarăle, mai ales că şi stolnicu Ion Balan, ce era dus peste Prut, s'a întors în ţară, să fie adus cu om gospod. Intre răzeşii vecini cu Târzii era şi *Macarie Ghiban* şi *Toader Ghiban*, (Snrete ms. XXXVI. 344).

In vestita jalobă colectivă înaintată în 19 Dec. 1827 de obştea marei boerimi în frunte cu P. Balş vel logofăt şi în coadă cu Mihalachi Pascu ban—în număr de 55 mari boeri—stă iscălit şi vornicul Alecu Greceanul, pe lângă Neculai Greceanui vornic şi banul Gh. Grecianul. (Surete ms. XX. 12). Pentru politica internă acest act e prea interesant, care explică întorsătura ce a luat politica lui Ioniţă Sturza de a se sprijini spre sfârşitul domniei la partida marilor boeri, părăsind boerimea de clasa II.

In 16 Martie 1827 Dumitrachi Papanicodis inginer răspunde la scrisoarea vornicului Alecu Greceanul că de şi nu era dmlui faţă la Târzii, când a măsurat Ghighişoaea, Cornii şi Albeştii, dar a luat ştiinţă de la răzeşii cunoscători. (Surete ms. XVII. 454).

In 1 Martie este cartea ispravniciei de Fălciu (spatar Ion Cantacuzino) către Dumitru şi Neculai Călăraş, mazili din Olteneşti, să spună răzeşilor de Corni şi de Albeşti că de *miezul păresi* să se afle la Iaşi, în pâră cu vornicu Alecu Greceanul pentru hotarul Ghighişoaea, căci nefiind faţă vor *plăti şi ciobote*. Răzeşii de Albeşti iscălesc în carte că vor fi la Iaşi, la 3 Martie, iar răzeşii de Corni au trimes deja vatavul la Iaşi. (Surete ms. XXVIII). 88. In 4 Iulie 1828 avem cartea divanului judecătoresc a cnejiei Moldovei către vornicul Vasile Miclescul prin care îl rândueşte a merge şi a alege hotarele Ghighioşoae şi Căşoteni despre Corni. (Surete ms. XXVIII. 338).

Ultima ştire de vornicul Alecu Greceanul o avem la 1 April 1830, când face jalobă la divanul judecătoresc al cnejiei Moldovei să i se rânduiască boer hotarnic pe post. Ioan Jora să-i aleagă părţile de moşii ce are în *Bucureşti*, în *Piteşti*, în *Uscaţi*, în *Bălciureşti*, în *Arămeşti*, în *Bacani*, în *Deleni* cum şi asupra morii ce o *poartă* în o gârlă abătută din apa Bârladului vatavul lui Lascarache Bogdan agă, de le îneacă imaşul cu moara dsale din Bârlad. In 6 April divanul rândueşte boer hotarnic pe post Ion Jora. (Surete ms. XVII. 433.

12) *Clemenie Greceanul arhimandrit*. Ni e pomenit ca frate cu Ion Greceanul şi Iancul Greceanul în opisul întocmit în 1820 Mai 24 de banul Ioan Tăutul în procesul pentru *Măstateci* la Fălciu. Surete XXIV. 147 notă; Condica documente XXV, sub anno.

13) *Ecaterina Iancul Grecenul* ni se dă în speţă că a fost măritată cu Hrisoverghi şi în a doua căsătorie cu *Constantin Paleologul* şi că din această a doua căsutorie au eşit 4 copii; Ştefanachi, Nicolae, Elena şi Elisaveta. Spiţa Roşca Codreanu din Bârlad, întocmită după acte în 1817 April 3 ne spune că acest C. Paleolgu a fost fiu lui Ion Paleolgul şi al Zoiţei, născută T, Gheuca logofăt de visterie şi al Balaşei, fata lui Ştefan Pârvul, nepot lui Matei Roşca din Bârlad de pe la 1630. (Surete ms IV. 355).

14) *Neculai I. Greceanul* fiul lui Iancu Greceanul, călugărit supt numele de Climent arhimandritul, frate cu Ion şi cu Iancu Greceanul. Cum documentele timpului pomenesc de *doi* Neculai Greceanul, nu e uşor a osebi actele care vorbesc de Nec. I.

Greceanul, de acele care vorbesc de Nec. A. Greceanul. Spiţa întocmită de O. Leca ne arată că Nec. I. Greceanul a ţinut în căsătorie pe *Smaranda Balş*, pe când Nec. A. Greceanu a ţinut în căsătorie pe *Elena C. Iamandi*. (O. Leca o face din familia Sturza). Ne vom încerca a deosebi pe cei 2 Neculai Greceanul, unul unchiu de văr primare, altul nepot celui dintăi.

In condica oficială a boeriilor acordate de Ioniţă Sandu Sturza între 1822 Noembre 19 şi între 1828 Ghenar 21 avem de patru ori amintire de Nec. I. Greceanul, şi în adevăr în doi ani Nec. Greceanul capătă patru ranguri de boerie.

agă la 30 Noembre 1822. (Surete X. 264; ms. XXIII. A. 537.

spatar la 10 Decembre 1822. (Surete X. 264; ms. XXIII A. 538.

vel spatar la 2 Sept. 1823. (Surete X. 271).

vel vornic de aprozi la 28 Dec. 1824. (Surete X. 276).

Ion Greceanul era vel postelnic; el orândui deci lista căftăniţilor şi pe fratele său l'a săltat cu 4 trepte în boerie; tot aşa a căftănit cu ranguri de boerie şi pe fratele său Iancu, pe fiul său tot Iancu, şi pe nepotul său de frate *Gheorghe Greceanul*.

Pe când postelnicul şi apoi vornicul Ion Greceanul îşi căftănia familia sa, vărul său Alexandru Greceanul a stat de o parte de politica lui Ioniţă Sturza şi a luptat din greu să-şi menţină rangul la urmaşii săi.

Deci toate actele care vorbesc de Nec. Greceanu *aga* între 1823—1840 'privesc pe Nec. A. Greceanul.

In 20 Ghenar 1825 Neculai Greceanul iscăleşte ca membru în divanul domnesc ca vel vornic de aprozi alăture cu fratele său Ion Greceanul vel vornic al ţărti de jos în marele hrisov ce-l dă Ioniţă Vodă Sturza în procesul dintre Zoiţa Sturza şi răzeşii Tăuteşti pentru Proboteşti şi Herţa. (Surete ms. IX. 143).

In 28 August 1825 vornicul de aprozi Neculai I. Greceanul scrie carte la telal başa să strige la mezat via dela Copou a banului C. Leondari. (Acad. Rom. Creşteri 1916, p. 112).

In 15 Noembre 1825 Condica domnească a boeriilor pomeneşte de Nec. Greceanu vornic, alăture cu fratele său Ion Greceanul vornic. (Surete ms. XXXII 726).

In 22 Aug. 1827 Nec. Greceanul vornic răspunde la pitacul lui Alecu Calimahi pentru cumpărarea prin *curamă* a 2 tulumbe la Botoşani. Se împuterniceşte a lua 4 tulumbe, însă să capete 40 scutelnici din târgoveţii ce au fost podari, şi să fie păzitori 8 în clopotniţa Ospeniei pentru straja focului. (Iorga Doc. V. 272).

Tocmai în 1843 Febr. 3 Nec. Greceanul vornic şi membru în divanul judecătoresc judecă pricina pentru Ghermăneşti la Fălciu. (Surete XVII, 221).

In catagrafia Iaşului din 1853, vornicul Necului Greceanul avea casa pe Str. Goliei N. 340 (pg. 17).

15) *Neculai A. Greceanul*, şi fiul vornicului Alecu Greceanu. proprietarul Târziilor, de la ţinutul Fălciului, a stat agă şi ispravnic al Tutovei de la 10 Noembre 1822, până la 1840, când e înlocuit în 20 April cu Iancu Greceanul spatar. (Surete ms. XLVI. 675). Tot ca agă e pomenit şi în 1843 Sept. 13, când îşi măsură moşiile ce le avea la Fălciu, şi anume:

Urdeştii	1970	stânjeni
Cărpeşti	884	stânjeni
Tămăşenii	1146	stânjeni
Dădeştii	1267	stânjeni
Micleştii	1465	stânjani
Rânzeştii	1126	stânjeni
Harbujii	1444	stânjeni

7 moşii cu 9602 stânjeni, cari fac 21400 m. lărgime pe tot cursul apei Jigăliei. (Surete ms. XLIV. 23; acte din arhiva C. Diamandi, Idrici).

Cât a stat ca ispravnic la Tutova i se ia de căminarul Duca gestiunea lui pe o serie de ani, şi aceste sâmi sânt foarte interesante pentru viaţa administrativă a Tutovei.

a) pe anul 1821 (15 Oct.—15 Dec. leafa ispravnicului a fost de 700 lei, câte 350 lei leafă pe lună (din 3373 lei 60 bani cheltuelile faţă de 3373 lei 60 bani veniturile).

b) Sama de la 1 Oct. 1822—31 Martie 1823, leafa agăi Nec. Greceanul 2100 lei pe 6 luni câte 350 lei pe lună.

c) Pe 1823 Oct. 14 venitul ispravnicului aga Nec. Greceanul 3714 lei 38 bani; lefi pe 6 luni din 1823 (1 April—1 Oct). leafa 1890 lei ;—Pe 1827 (Mai—1 Sept.) leafă agăi Nec. Greceanul 1827 lei pe 4 luni ; tot în 1827 (Oct.-Decembre) leafa agăi Nec. Greceanul 945 lei) câte 315 lei leafă pe lună. Pe 1828 (April-Iunie) leafă 1045 lei (câte 315 lei pe lună).

Pe 1828 (Febr.—Martie) lefile 730 lei; pe April-Iunie 1828 leafa 945 lei; pe 1831 (Ghenuar-Mart) leafa 1800 lei (câte 600 lei pe lună); pe 1837 (Iulie-Dec.) leafa 1680 triminia I, 1680 triminia a II-a ; (câte 360 lei pe lună) ; pe 1838 lefi pe tot anul (Ghenuar-Dec.) 7476 lei (câte 623 lei pe lună); pe 1839 lefile agăi Nec. Greceanul 7560 lei câte 530 lei pe lună. (Surefe ms. XLI; 675. 681).

In 1824 Iunie 24 Ioniţă Sturza Vodă dă carte la ispravnicii de Fălciu să aleagă părţile lui Nec. Greceanul agă şi să-l pue în stăpânire pe Tămăşeni şi Cărpeşti. (Surete ms. XLIV, 25).

In 1824 Ghenar 13 Ioan Iamandi spatar rădică hotarnica Urdeştilor agăi Nec. Greceanul (Surete ms. XLIV. 25).

In 22 Iunie 1824 avem anaforaoa divanului prin care se arată că moşiile Horăştii şi Urecheştii vin în capul moşiei Tămăşeni a agăi Nec. Greceanul. (Surete ms. XLIV. 27),

In 29 April 1824 aga Nec. Greceanul capătă carte de la Vodă Ioniţă Sturza către isprăvnicia de Fălciu să-şi ia venitul de pe moşiile sale Tămăşenii, Dodeştii, Micleştii, Pănteştii, Rânzăştii şi Harbuzii, pe care le încalcă stolnicnl Irimia Giuşcă cu moşin sa Cârpeştii (Surete ms. XLIV 28).

In 28 Iulie 1824 boerii divanului fac anafora întărită de Vodă pentru 252 stânjeni din Tămăşeni, a agăi Nec. Greceanul (Surete ms. XLIV 27).

In 21 Mai 1825 Ion Vodă Sturza rândueşte pe Ioniţă Cuza biv vel spatar să cerceteze pricinele de hotară ale moşiilor Tămăşenii, Horăştii şi Ordeştii, stăpânite de aga Neculai Greceanul. *luate ca zestre de la socrul său ban C. Iamandi.* (Surete ms. XLIV. 28 [1]).

In 3 August 1825 se găseşte Nec. Greceanul agă trecut între ctitorii ce a contribuit şi el cu 150 lei la restaurarea bisericei sf. Neculai Tnchilă din Bârlad (I. Antonovici, Doc. Bârlădene I 249).

In 10 Aug. 1825 aga Nec. Grecianul în calitate de ispravnic la Putna adevereşte copia cărţii domneşti a lui Matei Ghica Vodă pentru Bereşti (Ispisoace IV 2 21).

In 1827 Aug. 31 Neculai A. Greceanu *agă* ispravnic de Tutova primeşte scrisoare dela Petre Epureanu vornic în chestii particularnice (Acad. Rom. Creşteri pe 1926 pg. 276),

In 5 Mart 1830 Nec. Greceanul agă e tot ispravnic la Tutova şi cum cinovnicul Nistor Zorilă epistatul carantinilor din ocolul târgului nu-şi făcea datoria de a raporta mai des de mersul boalei către *lazaratlul* ţinutului i se scrie să grăbiască lucrurile (Episc. Iacov Antonovici, Doc. Bârlădene IV 363).

1) *Notă.* Ban Cost. Iamandi s'a fost căsătorit în 1801 Iulie 7 cum arată foaea de zestre a soţiei sale Zoiţa, fiica Tudosiicăi Costachi, făcută în 15 Mai 1801; iar fiica sa Ileana s'a căsătorit cu aga Nec. Greceann în 1823 Mart 19, Duminică la 3 ceasuri şi 20 miminute şi ia ca zestre moşiile Urdeştii, Horăştii, Ştefenii, Bărsani, Busteştii şi Tămăşeni (310 st.). (Surete ms. XLIV. 33).

Arburele genealogic al familiei „Greceanu“ (din Moldova)

întocmit după documente, acte interne, şi după ştiri din familie, de Gh. Ghibănescu, profesor onorar

spiţa:

1. Mihail Greceanul clucer, † ante 1700 — un nume — 1

2. Neculai Greceanul sluger şi medelnicer după 1700 =Anuţa, fata lui Coste Adam, are moşia *Diochefii* (Covurlui) — un nume — 2

3. Iancu Greceanul paharnic =Elena Donici

Costantin Greceanul vel logofăt (1730—1817) =Safta, fata lui Dumitraşco Calimah ban — două nume — 3

4. Ioan vornic =Anastasia Costandachi α) (1776-1843)

Ecaterina, β) =Hrisoverghi =C. Paleologu

Neculai, vornic (Clemente Arhimandrit) =Smaranda Balş

Iancu spatar =Ecaterina Buhuş

Alexandru Greceanul vornic =Ecaterina Nec. Balş log. γ) — cinci nume — 4

5 Neculai agă δ) =Soltana

Iancu vornic ε) =Zmaranda Costandachi

Aglaia η) (1829—1855) fata =Gh. Costachi, agă, căminar ζ)

Ştefan; Neculai; Elena; Elisaveta

Gheorghe spatar ϑ) =Anastasia Balş † 1879

Ştefan vornic

Safta =Donici

Elena =Alex. Beldiman vornic

Ion ι) căminar

Neculai agă (zis Bădaşcă) =Ecaterina Vârnav

Neculai vornic =Elena C. Iamandi

Dimitrie κ) unionist

Eufrosina λ) =Mihail Cantacuzin-Paşcanu

şeptesprezece nume — 5

6 Olga n. 1846 μ); Leucade μ)

Vasile =Elena Iuraşco ν)

Agripina =Iorgu Ghica

Catinca =Sandul Crupenschi

Scarlat ξ) =Smaranda Gherghel =Ana Wiegand

Costandin ρ)

dr. Alexandru ο) a) =Aglae Botezatu b) Ruxanda D. Manu σ)

Aristiţa =I. Caruz π)

Agripina =Prăjescu =C. Canano

Calipso =Nec. Canano; Telemac

Gheorghe =Maria Steege

Ion general =Sevastia

Clemenţa =Ghica

Aspasia =Vasile Roset

Costachi † 1868 =Eufrosina Văcărescu

Ecaterina =Ion Văcărescu

Ruxanda =Pan Balş

nouăsprezece nume — 6

7 Eleonora =Donici

Maria =Lupul Crupenschi =Mihai Sturza

Nicu 1868

Costachi 1869

Emil =o germană

Sebastian consul; Maria; Athenais

Leonia =P. Panaitescu

Margareta ψ) =C. Mironescu

Elena Matilda Marin χ) =Caradja

Zeneida =Alex. Donici

Lucia =N. Donici

Petre general =Eliza Aslan

Zoe φ)

Dimitrie ω) =Lucia Conachi Roznovanu

Alexandru =Adela Canano a) =Rozalia b)

Adela λ)

N. N. Canano

Maria ω) =general A. Lambrino

Elena =Eugen Mavrodi

Lucia =conte de Zopolla

douăzeci şi şepte nume — 7

8 fată (în Italia)

Scarlat =Alexandrina D. I. Ghica

Maria =dr. N. Apotecker

Gabriela

Camilla =Enăcescu

Radu; Tudor; Marta

Georgeta =C. Ghimpeţanu avocat

Andrea; Sabina; Radu

Petre; Dumitru; Ionel

Marcella =C. Caradja; Alexandru; Lucia =Aliotte; Margareta =Leon Sculy; Coste =Ecat. Creţulescu

Ioana =Holban; Costantin; Andreia =un francez

Lucian =o Romalo; Margareta =Lemaître; Didina maică; Alexandru

Ioan; Margareta =ing. Niţescu; Lili =Raymond...; *Alexandru*

Lucia =ing. Alexandrescu; Georgeta; Elena; Alexandru =o rusă; Maria-Zoe =Gh. Tuduri

Neculai; Magda; George; Elena—3 fete =gen. Manu

Andrei-Mario; Miriam

treizeci şi opt nume — 8

9 Colette

In 29 August Nec. Greceanul e ispravnic la Fălciu şi ordonă să se măsoare fânaţul de pe Ghermăneşti (Surete XVII 178).

Pe baza hrisovului domnesc din 26 Mai 1835 prin care Mihai Vodă Sturza dă câştig de cauză răzăşilor Tălăghireşti pentru 250 stânjăni moşie din Tămăşăni, contra agăi Nec. Greceanu, se face măsurătoarea pământului şi se dă în 11 Iulie 1835 o mărturie hotarnică (Surete ms. XII 531).

In lista de jalbe cu reclamaţie de împresurare de hotară, ce urmează a se tratarisi la 20 Sept. 1835 se află pentru judeţul Tutova cu moşia Slobozia între Ruxanda Roset Roznovanu hătmăneasa şi aga Nec. Greceanul (Surete ms. IV 182).

In adunarea obştească pe 1838 Nec. Greceanu agă, şi ispravnic de Tutova este ales deputat (An. Parl. VIII 478. cf. Surete ms XXI, 531).

In 1838 Oct. 4 se înaintează anaforaoa divanului domnesc, întărită de Vodă prin care vornicul Neculai Grecianu fiind dator cu 27000 galbeni pentru moşia sa Târzii la căminarul Spiridon Andrei Pavli, marele bancher al Iaşilor şi členul divanului domnesc spătarul Iordachi Grecianu, fiind rânduit a primi banii, constată că galbenii nu sânt la cumpănă (Surete ms. XXXVIII 402).

Incă din 10 Iunie 1838 Spiru Andrei Pavli căpătase hrisov de la Mihai Vodă Sturza de a se înfiinţa iarmaroace la Docolina, ca o întărire a hrisovului lui Ioniţă Sturza din 1826 Feb. 15. Ii admite zi de târg Lunia şi 6 iarmaroace pe an (30 Ianuarie, Duminica 2-a din postul cel mare, Duminica Tomei, 20 Iulie, 30 August şi 21 Noembrie. (Surete ms. XXXVIII 42).

In 8 April 1840 aga Nec. Greceanu capătă hrisov de la Mihai Vodă Sturza de a face târg pe moşia Urdeştii, cu 12 adunări de iarmaroace pe an 1) la 23 April, 2) la Inălţarea Domnului 3) la 21 Mai, 4) la 29 Iunie, 5) la Sf. Pantilimon 27 Iulie, 6) la 14 Septembre, 7) la 14 Octombre, 8) la 8 Noembre, 9) la 6 Decembre, 10 la 1 Ianuarie, 11) la 30 Ianuarie, 12) la 25 Martie.

Intre altele hrisovul mai cuprinde următoarele dispoziţiuni: 1) Toţi negustorii ce vor veni cu mărfuri să se alcătuiască cu dlui aga Nec. Greceanul; 2) vinul, rachiul, berea, păcura, căsăpia. pităria şi mumgeria va vinde numai aga N. Greceanul; 3) asemenea venitul cântarîului; 4) Dreptul de a-şi numi un vechil pentru bunul mers al târgului. (Surete ms. XXXI 529; XLIV 75).

In 23 Oct. 1840 comisia rândueşte să cerceteze hotarăle moşiei Harbujii de la Fălciu, măsură nouă şi arată încălcările ce le-a făcut aga (era deja vornic din 1838) Nec. Graceanul în această moşie, în colţul despre Elan (Surete ms. LI 905).

Fiind şi deputat în adunarea obştească Nec. Greceanul este înaintat la rangul de *vornic* încă din 1838 şi în 1842 Sept. 17 i se face adresă din partea isprăvniciei de Vaslui să fie faţă la cercetarea ce se va face moşiei Lipovăţul a măn. Dobrovăţului, întru cât după adresa inginerului Ion Fucs, sufere încălcare despre Târzii dsale. (Surete ms. XVII, 453).

Procesul început încă din 1835 pentru Slobozia-Zorleni între Smaranda Roznovanul, născută Calimachi, şi aga Nec. Grecianul, continuă şi în anii 1843 Iulie, şi tot s'a amânat pe motiv că vornicul Nec. Greceanul fiind slujbaş în divan nu se poate prezenta la judecată de cât în vacanţă. Arbitrii Ruxandei Roznovanul contesta aceste motive, căci nu e nici o pravilă, care să stipuleze că pricinele amploianţilor nu se pot căuta de cât în vacanţă. Sunt 3 acte, ce vorbesc de acest proces din 5, 10 şi 15 Iulie 1843 (Surete ms. IV, 186, 187, 188), cu care prilej se face istoricul pe acte a moşiei Slobozia-Zorleni, megieşită cu moşia Sămila a vornicului Nec. Greceanul. (Cf. Surete XX, 42 nota).

Neculai Greceanul *vornic* iscăleşte de martur şi *în calitate de văr „poftit fiind*

de vărul Neculai Roşca Codreanul" testamentul lui N. Roşca Codreanul din 1854 Ghenar 29 zile (I. Antonovici V 113) El iscăleşte alăture cu *Iancu Greceanul vornic*, care şi el trăia în 1854.

Despre Nec. Greceanul vornic ne spune amintiri *Ion Vasiliu*, zis Patriarhul, fost director şi institutor în Bârlad, care în memoriul său publicat de Iacov Episcopul Huşilor în vol. V de Documente Bărlădene spune că *„Neculai Greceanul vornic avea casele în Bârlad, proprietate în urmă a lui M. Cristescu avocat* (V. 248) [1]) iar mai jos vorbind de *Simila*, care astăzi este proprietatea comunei Bârlad, era atunci în stăpânirea lui Nec. Greceanul vornic (V. 249). Despre curţile boereşti din Sămila, parcul frumos, serbările la hramul bisericii sf, Costantin şi Elena (21 Mai), petrecerile din grădina curţii boereşti şi soţia boerului, spune că N. Greceanu era îmbrăcat în antereu de cutnie, cu taclit, cu fermenea şi cu işlicul în cap.

Pentru a înţelege ştirile despre ultimii Greceni, trimitem pe cetitori la arborele genealogic alăturat

17) *Ştefan Greceanul vornic*

In studiul ce Scarlat Pastia face asupra apei la Iaşi (Ecoul Moldovei 1896 No. 14 apoi Surete ms. XXII, 201) zice că în comisia de revizie a apelor la Iaşi din 1841 Sept. 11 era şi un *Ştefan Greceanul vornic.* Acesta e stolnicul din 1833 (Condica Roiu. Surete II 146). De acest Ştefan Greceanul n'am ştiri a cui fiu să fi fost *şi încă vornic. Cred că era Neculai Greceanul vornic.* Să fi fost el fiu a lui Nec. Greceanul vornic şi frate cu Gh. Greceanu ?

18) *Iancul Ioan Grecianu* spatar avea case la Bârlad, şi în lista de elevi ce erau în şcolile primare din Bârlad, în 1847 se pomeneşte şi de un copil *Ioan Melinte*, la şcoala de la biserica sf. Ioan Botezătorul, că era den ograda spatarului Iancul Greceanul (Iacov Antonovici Doc. Bărlădene V. 77). Tot el e pomenit ca pah. în 1843 (Condica Roiu. Surete ms. II. 146).

19) *Gh. Greceanul* a ţinut în căsătorie pe Nastasia Balş. A fost comis în 1823, Mart 15, (Surete X, 272 iar la 24 Febr. 1824 e făcut din comis, agă (Surete ms. XXXIV, 540). In 1834 era tot agă. şi era proprietar în Săliste, Giurgeşti şi Mereşti, când poartă proces cu banul C. Botez (Surete ms. XLIX 171).

In 1838 e spatar şi era *člen* (membru) în divan, când e chemat să primească preţul vânzării Târziilor (27000 galbeni) de la căminarul Spiru Andrei Pavli bancher (Surete ms. XXXVIII, 403). El e bunul de pe tată al răposatului Dimitrie A. Greceanu.

20) *Agripina Greceanul* a fost fiica lui Iancu I. Greceanul spatar şi s'a căsătorit cu Iorgu Ghica în 1856, cum e trecută în alfabetarul dicasteriei Mitropoliei Moldovei pe anul 1856 (Surete ms. XXII 569).

21) *Epistimia Greceanul,* călugăriţă la mân. Agapia, cum o vedem trecută în condica de aur a mânăstirii (Ion Neculce III, 343). Nu putem şti a cui fiică este.

22) *Atenais Scarlat Greceanu* şi *Sevastia Scarlat Greceanu* au vie la Cotnari şi le vând lui Eduard Gherghel una în 1882 April 28 cu 948 lei, şi alta în 1870 Sept. 17 cu 50 galbeni; iar *Ion Emil Greceanu* vinde şi el via lui de la Cotnari cu 780 lei (actele viei Ed. Gherghel din Cotnari. (Surete ms. (XLVI 583).

23) *Costachi Greceanu ban.* In Condica Roiu (Surete ms. II. 146) găsim pe acest C. Greceanul ban, iar în documentele Bărlădene ale P. S. S. Iacov al Huşilor (II,

---

1) Alt bătrân cetăţan al Bârladului A. V. Ionescu afirmă că la 1867, când Vodă Carol a vizitat Bârladul au tras în casele lui *Iancu Greceanul,* astăzi casele aparţin avocatului M. Cristescu Vasiliu. (Idem V. 277).

Ale cui erau deci casele ?

318) se arată că în 1860 April 26 vist Pan. Balş, reprezentantul drepţilor *Eufrosinei născută Văcărescu* [1]) soţia defunctului C. Greceanu a procedat la vânzarea prin mezat a moşiilor Măstatecii şi Sămila, pentru plata datoriilor rămase de 12311 galbeni şi 3448 lei, s'au adjudecat asupra lui V. Pogor, care a dat 18000 galbeni.

Iar în sămile de veniturl şi cheltueli ale bisericii Sf. Voevozi din Bârlad pe anul 1858 se arată că s'au încasat 146 lei 16 parale din vânzarea a 53 ocă plumbu de la sicriul răposatului boer Costachi Greceanu (Idem V, 68). La această sumă autorul face notiţă că „după cum am auzit C. Greceanul a murit în străinătate, de unde a fost adus la Bârlad; fiindu-i secriul de lemn acoperit cu un altul de plumb. Iată de unde deci era plumbul, de care se vorbeşte aici, hărăzit se vede de familia mortului bisericei Sf, Voevozi". C. Greceanul vornicul e fiul lui Nec. A. Greceanu, a murit la Paris în 1858

addenda

CLXII. Zapis de vecinică vânzare; casele spitalului jidovesc, Iaşi.

„Gios iscălitul fac ştiut prin act de vecinică vânzare ce-l dau naţiei evreeşti de aice din oraş Eşii că avându eu un han cu drept locul lui aicea în oraş la mahalaua sveti Ioan Botezătorul pe uliţa lui Papafil trecută cu zăstre către mine de la răposatul şi întâiu meu socru *vornicul Alecu Greceanul*, care han din pricina mutării alişverişului de la ace parte de loc,şi spre a nu ajunge cătră părăsire şi pusteire, am socotit de cuviinţă a desface prin o vecinică vânzare că prilejindu-să tot odată că, naţie-evreească să aibă trebuinţă de un loc pentru înfiinţarea unui spital, şi intrând în voroavă şi alcătuire cu această naţie prin d-lui neguţitoriul Naftulea zisul Kofman am şi săvârşit tocmala drept 350 galbeni drepţi la cumpănă cu piatra blancu, care galbeni priimindu-i toţi deplin astăzi în mânule mele am şi teslimarisit în mâna d-sale Naftulea pe lângă acest zapis şi toate documenturile vechi şi nouă în număr de 25 de bucăţi în puterea cărora numita naţie va stăpâni arătatul loc cu tot locul în mărginirea hotarelor lui nestrămutat de cătră nimene în veci ca pe o dreaptă proprietate a sa; iar apoi încât să atinge de obiectul pomenitului han cu a lui loc ca o avere ce este zăstre la aceasta iarăşi nu are a să face numitei naţii nici o împedecare de cătră nimene ca unor ce eu săguripsăscu fondosul aceştii vânzări în însuşi a me avere şi dar dându eu numitei naţii evreeşti acest actu de vecinica vânzare am rugat şi pe cinstitul Divan de apelaţie al ţării de sus de l'au întărit pe formă.

Mihalache Cantacuzino *Anul 1841 Iunie 22 zile*

Notă: Pe acest loc în timpul stăpânirei Vornicului Alecu Greceanu, era aşăzată cantora lumânărilor de său, pentru trebuinţele luminarisirei târgului şi a obştiei, făcându-se exportaţia lumânărilor şi în ţinutul Basarabiei.

(Note de Tr. Ichim)

---

1) Despre Eufrosina Văcărescu iată ce lămuriri găsim în anexele d-lui I. C. Fiitti la documentele Cantacuzineşti:

Iancu Văcărescu vornic
= Ecaterina Cantacuzino Paşcanu

Ioan ministru =Eufrosina Fălcoianu	Constantin, căpitan	Mihail,	*Eufrosina*, =(Costachi) Greceanu din Moldova	Maria =Scarlat Fălcoianu	Ecaterina =Gr. Lahovari	Alexandrina =Alex. Darvari

III. MANUSCRIPTE

(c. 1618), Leastviţa lui Ioan Scărariul, scrisă pe rumăneaşte de ieromonahul Varlaam, preutul bisericii sf. Ioan Botezătorul, din măn. Secului (prefaţa).

pag. ꙗ҃. иже въ стыҳ ѡтца нашего Іѡана Іг8мена и въ | сінаи ст҄ѣи горы інокѡм, раискѫѧ л҄ѣствицѫ словеса 8чител | ныаа. како подобает ком8ждо хрстїанин8 жити, и подвизатисѧ | къ въсход8 съвръшином8 постничеств8 и житію хрстїанств8 | ни҄ѣже ради полѕѫ произвол҄ѣѫщим читати. ѡт слов҄ѣнскїи. на ѡбщіи | и простїи ꙗзыкь влашскїи. пр҄ѣложена, ѡт см҄ѣренаго въ їноц҄ѣхъ. | варлаама. пр҄ѣзвитера црькви стго Іѡана крстл҄ѣ въ монастирь | нарицаемаа С҄ѣк8л. |

Cela cei .ɲtru svenţi pări.ɲtele nostru, Ioanь egumenulь şi mai | marele, călugæritoru di.ɲ mægura Sinaei, scară raiului de | .ɲvăţâtură călugârească. cu carea .ɲvaţâ pre fieşti care cre | ştinь, cumu să cade să vieţuiască, pe.ɲtru ca să să sue .ɲtru desă | vrăşitulь câlugăriei. şi vieţei crişţineşti. acmu pe.ɲ | tru folosulь rodului creştinescь cui va vrea să citească di.ɲ | sloveneaşte scoasă pre .ɲţelesulь a toată limba rumânească | de smeritulь .ɲtru călugâri Varlaamь, preutь besearecei lu | Stыi Ioan Crstl. .ɲtru mă | nâstirea ce o cheamâ Săculь.

ꙗко много ц҄ѣнныи, и дше полезнаа сїꙗ книга. ꙗже тр8-
домь съ ниска блаженныи
ѡнь и сщенныи члкъ. іг8-
мена стыѫ горы. Сінаискыѫ
ѡтцыи и братїа
ѡт х҄ѣ. ради имени кныги сеи
тъкмо, нареченаа л҄ѣстви
ца. которіиждо можеть
раз8м҄ѣти, ѡт връждение дши
pag. β. ѡтвещеи земныҳ. и 8мное въсхо-
жденїе въ нбсныҳ. елма сїа
кныга имать въ себе н҄ѣко
исправленіе
б҄ѣжати въс҄ѣкь ѡт стра
сти и ст҄ѣжа-
ти доброд҄ѣтели.
принесеть на ср҄ѣд н҄ѣ-
каа полезна стым
мѫжїе, притчами
и 8чеими стымь писаніе
таина, и простореци
въс҄ѣмь ꙗко н҄ѣкіи ѡ дше-
вленіи шарови, ꙗвл҄ѣ-
еть въс҄ѣкь хрстіанскїи.

—Ca de multь preţь, şi sufletului de folos. ačastâ carte ce
o au agonisit cu trudâ. fericitulь acela şi svă.ɲtulь om
egumenul de svă.ɲta mâgurâ
Sinaei. pâri.ɲţi şi fraţi .ɲntru Hs. numai pe.ɲtru
numele aceştia carţi ce o cheamâ *Leastvița*, adecâ scarâ
poate priceape fiecine despărţirea sufletului omenescu
de lucrurile pementeşti. şi
suirea me.ɲţei .ɲtru ceale cereşti. căci că ačastâ carte a-
re .ɲtru sine o .ɲdireptare oare carea, ca să fugâ tot omulь
de pohte, şi să cearce lucrure bune
aduce la mijlocь poveşti de
folos a oameni svnţi. şi pil-
de şi .ɲvăţâturi di.ɲ taina
svntelorь scripturi şi
cum ai *gice* pre scurtu, aratâ ca o icoanâ cu suflet toatâ viiaţa creştineascâ. şi
mai vrătos dâ chipь călugâ-

Din publicațiile D-lui Gh. Ghibănescu

—⊙—⊙—⊙—⊙—⊙—

a) ISTORICE

1). *Originile Hușilor, (extras din „Bârladul") Bârlad 1888.*
2). *Epilogul izvodului lui Clanău, (extras din Uricar XVII) Iași 1893.*
3). *Uricar vol. XVIII, XXIII, XXIV (colecția T. Codrescu) doc. slavo-române, Iași 1892—1894.*
4). *Documentul studiu istoric și arheologic, (prefață la vol. XXIII din Uricar) Iași 1894.*
5). *Originile Iașilor, studiu istoric (extras din „Arhiva") Iași 1904.*
6). *Stefan cel Mare, studiu și doc. slavo-române (extras din „Arhiva") Iași 1904.*
7). *Personalitatea religioasă a lui Stefan cel Mare (extras din „Viitorul") Iași 1904.*
8). *Centenarul Socolei (extras din „Evenimentul") Iași, 1904.*
9). *Schiță despre țigani, după M. Cogălniceanu (extras din „Viitorul"), Iași 1900.*
10). *Opt urice slavone de la Stefan cel Mare, Iași 1904.*
11). *Din trecutul bisericii române (Bisericile din Iași) Iași 1904.*
12). *Istoria unei moșii (Plotunești) în „Arhiva" I, 385.*
13). *Vlad Țepeș, studiu de critică istorică, în „Arhiva" VIII, 373.*
14). *O sută palme domnești, în „Arhiva" XIII, 134.*
15). *Târgu Ocna, studiu istoric, în „Arhiva" II, 593.*
16). *Vlad Vodă Călugărul în „Arhiva" VII 121.*
17). *Surete și Izvoade, vol. I (1440—1572) Iași 1906 — Vol. II (1433—1634) Iași 1907.— Vol. III (1634—1653) Iași 1907.— Vol. IV (1488—1672) Iași 1907.— vol. V (1423-1691) Iași 1908,—vol. VI 1472—1715 (docum. Muntenești) Iași 1909, vol. VII (Cuzeștii) Iași 1912.—Vol. VIII (Racovițeștii) Iași 1914— Vol. IX (Doc. Basarabene — Catargiești) Iași 1914.—Vol. X (doc. Râșcănești) Iași 1915; Vol. XI (doc. basarabene)— Iași 1922; Vol. XII Dorohoiul) Iași 1923; Vol. XIII (doc. Româneștilor, Iași) Huși 1923.—Vol. XIV (documentele Șendricenilor, Dorohoi). Huși 1925. Vol. V. Documentele Vasluiului, Iași 1926. Vol. XVI (Documetnele Fereștilor, Vaslui) Iași 1926. Vol. XVII (Documentele Drăcenilor, Fălciu) Huși 1927. Vol. XVIII (1400—1546) doc. slavo-române Iași 1927. Vol. XIX (1546—1600) doc. slavo-române Iași 1927, vol. XX (idem) 1587—1618), Iași 1928, Vol. XXI (doc. slavo-române (6937—7120) Iași 1928; Vol. XXII, (idem) Iași 1929; vol. XXIII (Bașoteștii și Pomârla), Iași 1929; vol. XXIV (doc. 6934—7153) Iași 1930. Val. XXV (supt presă)*
18). *Arhiva Muzeului Municip. Iași, doc. slavo-române (1400—1653) fasc. I, Iași 1928, fasc. II Doc. românești (1653—1722) Iași 1929, fasc. III (1722-1753). Iași 1930; fasc IV (supt presă).*
19). *Ispisoace și Zapise vol. I p. I 1400—1600) Iași 1906.— vol. I p. II (1600—1631). Iași 1907; vol. II p. I (1631—1641) Iași 1908. Vol. II p. II (1641—1651) Iași, 1909 - vol. III p. I (1651—1663) Iași 1910; vol. III p. II (1663—1675) Iași 1914; vol. IV p. I (1675—1692) Iași 1914; vol. IV p II (1692—1694) Iași 1694 — seq), Iași 1915.—vol V p. I 1921. vol. V p. II (1696—seq) Iași 1922 Huși 1924. — vol. VI p. I, (1695—seq) (documente Basarabene) Iași 1931; vol. VI p. II (supt presă).*
20). *Ponturile vămilor Munteniei 1827, (extras din Surete VI) Iași 1909.*
21). *Ideia Unirei conferință (extras din „Opinia" Iași 1909.*
22). *Breasla Armenilor din Roman (extras din „Arhiva") Iași 1910.*
23). *Istoria unui sat din Basarabia — Cobâlele pe Nistru (Prefață la vol. IX din Surete ș Izvoade) Iași 1914.*
24). *Istoria Docolinei (extras din vol. V, p. I al Ispisoacelor și zapiselor).*
25). *Catastihul vămilor Moldovei din 1765 (extras din „Ion Neculce") Iași 1922.*
26). *Catastihul Iașilor din 1755 extras din „Ioan Neculce" Iași 1922.*
27). *Th. Codrescu, revistă istorică anul I, Octomb. 1915—1916 No. 1 și 2 an. II.*
28). *Roșieștii și apa Idriciului, studiu istoric (prefață în vol V p. II Ispisoace și zapise) Huși 1924.*
29). *Breasla mișeilor și mahalaua calicilor din Iași (extras din Ioan Neculce) Iași 1924.*
30). *Uricile satelor Bereasa, Grumezoaia, Grajduri, Drânceni, Fălciu și Huși și pomelnicul Cantemireștilor (în foi volante).*
31) *Sămile visteriei Moldovei din 1763 și 1764 (extrase din Ion Neculce) VI Iași 1926, 1931.*
32). *Spița neamului Bădărău (extras din Ion Neculce). VI Iași 1926.*
33). *Doc. caselor Bașotă Iași (extras din I. Neculce) VI. Iași 1927*
34). *Arburele genealogic al înaintașilor familiei doamnei Castano Iași 1926.*
35). *Surete și Izvoade, colecție manuscriptă de documente slavo-române în 68 vo-*

b) LITERARE, DIDACTICE, PEDAGOGICE

1). *Şcoala privită prin prisma socială (extras din Gh. Lazăr), Bârlad 1887.*
2). *Invăţământul primar în Bulgaria (extras din „Evenimentul") Iaşi 1904.*
3). *Tradiţia literară la Români, conferinţă Buc. 1890.*
4). *Gheorghe Lazăr, revistă de pedagogie şi literatură în colaborare) Bârlad 1887, 1888, 1889.*
5). *Gramatica l. române p. cursul primar urban şi rural, 3 ediţii. Iaşi Tip. Dacia 1894—1904.*
6). *Gramatica l. române pentru clasa III şi IV urbană pentru divizia III rurală, Bucureşti, Editura Steinberg, 1914.*
7). *Gramatica l. române p. cursul secundar, 2 vol. Morfologia şi Sintaxa, Iaşi 1894.*
8) *Studiu critic anteproectului legei instrucţiunei, prezentat d. Spiru Haret Iaşi, 1898.*
9). *Ţinerea clasului, după A. Vessiot, Piatra-Neamţ, 1899.*
10), *Baba Vodoaia şi Dascălul Dumitrachi nuvele, Iaşi 1892.*
11). *Şcoli normale din iniţiativă particulară Iaşi 1906*
12). *Bârladul, ziar politic literar, Bârlad 1888.*
13). *Gramatica limbei slavone, traducere din ruseşte după Colosoff Iaşi, Tipografia Dacia, 1900.*
14). *Glosarul psaltirei Scheiane, (extras din „Viitorul") Iaşi 1901.*
15). *Glosar Slavo Roman, (extras din Ispisoace şi Zapise) (III—2) Iaşi, 1914.*
16). *Din traista cu vorbe, 1904. Ediţia II în 2 volume Iaşi 1925.*
17), *Grafia Chirilică la Români, Bârlad, 1888.*
18) *Leastviţa de Varlam Mitropolitul (extras din Arhiva) Iaşi. 1914.*
19). *Articole politice şi studii literare-istorice în următoarele ziare: „Vocea Tutovei," Bârlad, „Bârladul", Bârlad, „Românul" Buc., „Lupta" Iaşi-Buc., Evenimentul" Iaşi, „Sara" Iaşi, „Opinia" Iaşi, „Patria" Buc, „Ordinea" Buc., „Presa" Iaşi, „Gloria" Iaşi, „Ziua de mâine" Iaşi, „Jurnalul" Iaşi, „Poporul" Huşi, „Epoca" Buc.*

Reviste: „Gheorghe Lazăr" Bârlad, „Arhiva" Iaşi, „Arhiva Genealogică" Iaşi, „Indrumarea" Iaşi, „Analele Literare" Buc., „Viitorul" Iaşi, „Ţara Nouă" Buc, „Scoala Nouă" Bucureşti, „Şcoala Normală" Iaşi, „Ioan Neculce" Iaşi, „Viaţa Creştină" Iaşi, „Revista Arhivelor" Bucureşti, „Conştiinţa Naţională" Bucureşti „Convorbiri literare" Bucureşti. „Buletinul Eparhiei Huşilor", Huşi, Solia Moldovei (Iaşi), Zorile (Iaşi). Anuarul şcoalei normale „V. Lupu" (Iaşi) „VremeaŞcoalei" Iaşi. Revista „istorico-arheologică" Chişinău. Anuarul Seminarului Veniamin (Iaşi).

EXTRASELE DIN BULETIN

No. 1) Gh. Ghibănescu, Catastihul Iaşilor din 1755.
No. 2) „ „ Catastihul Vămilor Moldovei din 1763.
No. 3) „ „ Breasla mişeilor şi locul calicilor din Iaşi.
No. 4) „ „ Sămile visteriei Moldovei din 1763
No. 5) „ „ Hrisoavele târgului Fălciu.
No. 6) „ „ Hrisoavele târgului Huşi.
No. 7) „ „ Spiţa Neamului Bădărău.
No. 8) „ „ Documentele caselor An. Başotă Iaşi.
No. 9) „ „ şi Tr. Ichim, O pagină din ist. învăţ. particular (1839).
No. 10) „ „ Familia Râşcanu cu arborele genealogic.
No. 11) „ „ Divanurile Domneşti din Moldova şi Muntenia în secl. XVI.
No. 12) „ „ Bugetul Moldovei pe 1853—1855 în paralelă cu sama visteriei Moldovei din 1821.
No. 13) „ „ Permanenţa limbei slavone în ţările române ca raţiune juridică de stat.
No. 14) „ „ Familia Pavel Michiu (cu suitorii şi colateralii săi).
No. 15) „ „ Actele Caselor C. Dumtirescu-Iaşi.
No. 16) „ „ Le commerce exterieur de la Moldavie en 1826.
No. 17) „ „ Stânca Roznovanului (jud. Iaşi)
No. 18) „ „ Pomârla (Dorohoi).
No. 19) „ „ Centenarul Presei române.
No. 20) „ „ Başoteştii şi Iaşii.
No. 21) „ „ Banul Toma Cozma.
No. 22) „ „ Sămile visteriei Moldovei pe 1764 (seria II-a)..
No. 22) „ „ Familta Greceanu din Moldova.